

Katholski Posol.

Ludowy časopis,

wydawany wot towarstwa SS. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Schtyriatsichth lětnik.

W Budyschinje.

Čisťoč Smolerjec knižicziščejenje w Maczičnym domje.

1896.

Wopshijeczo.

	Strona
Budź chwaleńny Jezus Chrystus	1
Kardinal-arcybiskop Melchers †. Wot r.	2
Moje puczwowanjo. Wot Rjencza . . . 3, 9, 19, 31, 51, 61, 71, 81, 112, 125, 175, 182, 191, 215, 231, 244.	
Jarań Miklawšy Wowczerk †. Wot Kummera	17
Nowy Zakon dofonjany. Wot r.	27
Jarań Miklawšy Wowczerk †. Wot r.	28
Hrózbné licžby. Wot J. S.	30
Něšto wo protocy. Wot r.	33
Rjezapomnička na Ćornikowy row. Wot a.	39
Wólbný zakon	40
Ze šhule	41
Serb w cuzbje	42, 52, 62
Za žony	53
Ze serbskeho kraja. Wot r.	59
O, czesčujuće měšnikow. Wot Fr. Damiana	67
Stara Rałbiczańska šhula. Wot a.	68
Hłowna zhromadžižna „Macžicy Serbskeje“. Wot r.	72, 82
Žapocžatk měšta Kamjenca. Wot R.	79, 113, 146
Za macžiciny dom. Wot —i.	84
25 lětný založenjski swjedžen „Katholskeje Bjesady“ w Rałbiczańskej wo- jadže. Wot —i.	89, 99
Dopomnjeńti ze štana w Serbijanach	90
Bježadwaceczi-lětný jubilej a pošweczenjo khorchowje „Katholskeje Bjesady“ w Kufowje	97
Boštawa swj. Marije w Rdžencze	102
Präšes Pětr Will †. Wot r.	103
Abbatissa Ćana w Marijinym Dole †. Wot r.	104
Wufinny zaš wšchudže serbski czucz a serbski mysliež! Wot r.	109
Rochus z Rochow †. Wot r.	110
Swjatkowny procesion do Krupki. Wot J. S.	111
Rajcha serbska narodopišna wustajeńca w Drježdžanach	121
Ze serbskeje šhule za serbsku šhulu	133
Draštny swjedžen w Drježdžanach njedzelu 5. julija 1896	134
Měšnišča swjeczižna pryńca Maza. Wot r.	141
Podložki za nawuknjenje rycze. Wot js.	143
Samaritanowje. Wot a.	145, 158
Primicija kralowšeho pryńca Maza	155
Serbske džeczo — serbski wučer a lud. Wot js.	156
XII. Hłowna šthadžowanka „Serbskeje Studowaceje Modžiny“. Wot ka.	159
Žwjezelace dopokazy katholickeho žiwjenja. Wot r.	165
Wěcne modlenjo. Wot M. S.	166
Wopyt Toho Majestoseže krala Alberta w Budyščinje. Wot r.	173
Serbske czitanjo w našich šhulach, Wot r.	174

	Strona
Wuczeršťa z hromadźizna	175
Wobzamyńnjenjo wustajenicy serbstoho museja w Drježdźanach. Wot H.	181
3 Pomorskeje. Wot Kr.	183
Njeje doczakał. Wot r.	189, 219, 232
Pucowanske dopomnjeńki. Wot N.	197
Serbšće džěcžo a němčžina. Wot js.	201
Wažny jebi rycž macžerńu! Wot Š.	203
Dodawł k Drježdźanskej wustajenicy. Wot —a.	203
Nowe zwony w Radworju	204
Swjeczenjo (konsekracija) noweje cyrkwy w Radworju. Wot Ž.	213, 229
700 lětny jubilej kłóschtra Dješa. Wot P. R.	214
Na čyšćeje zemi. Wot . . a.	216
Hłosy za kěrłuše Pobožneho Wosadnika. Wot r.	225
Do Kóžanta. Wot J. L.	226, 238
Narod princy Ernšta Hendricha. Wot R.	237
Božoho džěscžowu sčtom. Wot —a.	242
Bože słowo słyshecž, njeje ženje bjez žohnowanja. Wot Š.	243
3 Łuzicy a Saksceje,	
3 cyłoho swěta,	
Należnosće našoho towarštwu,	
Dary za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju,	} stajne rubriki.
„ za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach,	
„ za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju	
Dary za cyrkej w Lubiju, Kamjenicach, Plawnje a } w někotrych czíštach.	
w Nowym Měsće pola Stołpina. — Wšělcžizny }	
Rawěšćiti.	

Wšěšpominjenjo.

Tak dha je našej „Katholski Posol“ 34. lěto swojoho wobštaca dokonjał. Redaktor, pschehladowšcy hišćeže jónu dokonjany lětnik (15. swojeje redakcije), z wutrobny m džakom spomina na mnohu a wustojnu pomoc, kotraž je so jomu tež w minjenym lěcže poskicžala. Ženož z tutej pomocy je jomu móžno było, redakciju wjesčž pódla farskeho zastojnštwu, kotrež we wulkej a pschěz 8 hodžinow w pscherezku sčěrofej rozpjerschenej wosadže mnohe a druhdy jara wjele čžasa žadace winowatosčže nakładuje. Kažka pomoc je so redaktorej dostawała, spóznajemy z pschehlada sobudžělcžerjow.

Nastawki su pódla redaktora podawali 25 spisowacžerjo, a to 14 duchowni: ff. scholastikus Łusczanski, P. Ładaj Natušč, Jakub Njencž, Jurij Kummer, Filip Rězak, Mikławšč Žur, Jurij Libšč, Jakub Schewczik, Jakub Nowak, kaplan, Mikławšč Andricki, Jan Scholka w Kulowje, P. Romuald Domajška, Jurij Winger a Fr. Damian Delent w Crogham w Americy; dale 5 wuczerjo: ff. Jakub Kral z Radworja, Jan Symant, Hermann Brauner, Karl Wjenka a Jurij Skodent; potom 1 sobustaw konwenta Marijinoho Dola, Mikławšč Holka z Marijineje Gwěždy, stud. theol. Jurij Hejduška z Prahi; 2 ratarzej: Jakub Cyž ze Stróžiščěža a Michal Scholka z Kanec, a Jakub Hieka z Kulowa. — Někotři z čžěščeny m sobudžělcžerjow su wulke nastawki podawali, spominamy wosebje na dolhi rjad pofracžowanjom knjeza woješkeho fararja Njencža wo jeho pucžowanju.

Wulka liczba spijowaczerjow nas wosebje wjeseli. -- Nic mjenje wažne dźiwi nastawki su tež

Dopišy, kotrež su nam pódla mjenowaných knjezow a dobroczerjow hišćeje štali: ff. duchowni can. Jakub Herrmann, J. G. Kubasch, Bernard Hicka, Miklamsch Wjesela, Jurij Kschizant, Jan Just; ff. wučerjo Jan Kězak, Jurij Schewczik, Adolf Sommer, gymnasiast Miecž z Dobroschic; dale Jakub Kofla, Michal Wawrik a Jakub Scherc z Khróšćic, M. Scholta ze Schunowa a M. Hascika ze Salowa.

To je wšcho hromadže 40 sobudželaczerjow. Nunje tele pilne wobdželenjo na duchownym džele nas wutrobnje wjeseli, a njekomdžimy so, zo bychmy wschittim swojim pomocnikam a dobroczerjam z wutrobu: „Zapłacž Bóh luby Knjez!“ wuprajili.

Štownu expeditiju w Budyščinje je tež w tutym lécze knjez inspektor Jakub Wjenka w Budyščinje ze znatej swěru a wustojnosću wobstaral. Zenož lubojeć k dobrej wěcy je joho pohnuć mohla, zo je dosež wobcežežne a druhdy wostudle džeło hišćeje dokonjal. Za wulku swěru budž hlownomu expeditorej wosebity džak!

Tež džakujemy so wschittim, kotřiž su „Katholski Bošol“ w jenotliwych wofadach rozdželeli a zaplaczenjo k nam štali. Wěchu to, jštož wěmy: w Króšćicach ff. kaplan Just, pschecupcaj Domanja a Jarjeńk, we Wotrowje k. can. farać Herrmann, w Njebjelcžicach ff. farać Kubasch, klamać Kubasch a Schwejda, w Kamjencu k. farać Hicka, w Kóžencze k. administrator Katusch, w Kalbicach ff. farać Bjedrich a kaplan Andricki, w Kušowje ff. farać Krause a kaplan Scholta, w Radworju ff. fararjej Wjesela a Jur a kaplan Nowak, w Baczonju ff. administrator Libsch a kubler Bjech, a w Zdžeri knjez Czorlich.

Tež tym, wo kotrychž njejsmy zhonili, zo su za „Katholski Bošol“ jobu so prócowali, prajimy z wutrobu, zo chcył Bóh jim mytowacž.

Zenož pschěž to, zo jo wšcho takle dobrocžiwje a darmo wobštara, je móžno, zo placžizna za „Katholski Bošol“ njepscheměnjena wostanje. Hdy by wšcho to pó št wobstaracž dyrbał, by „Katholski Bošol“ tójschto dróžiči byčž dyrbał.

Tuž prošmy wschěch swojich pschecželow a dobroczerjow, zo bychy nam tež w nowym lécze swěru wostali a nam nowych pschecželow dobyčž pytali. Tež z małym pschinoschkom so wjele docpěje, hdyž mnozy pschěžjene jobusfutuja.

Na zaschwidženjo w nowym lécze!

W Budyščinje, 31. decembra 1896.

Redakcija „Katholskoho Bošola“.

Katolfski Posol

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósće a
we kniharni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Sudomy časopis.

Wudawaný wot towarstwa S. Cyrilla a Methodija w Budyšinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 1.

4. januara 1896.

Lětnik 34.

Budź křwaleny Jezus Křristus!

Tež na započatku swojoho 34. lětnika „Katholfski Posol“ z tymile słowami swojich česćenych a lubych pscheczelow postrowja a wupraja wschitkim najwutrobnišce zbožopšchecza na nowe lěto. Schtóž je tajtu starobu dosć zahnyl, tón imě so nadźijeć, zo je wschudžom znaty, zo wón je a fajki je, tomu so tež wěri, zo ze swojim pscheczom derje mění. Tohodla nichtó njebudže dwělowacž, hdyž wobtručamy, zo prawe zbožo a wěrne spomoženjo našich lubowaných Serbow pytamy.

Tuž dha chcył Bóh, „dawacžet kóždoho dobroho dara“, našim lubym Serbam zdžeržecž a wobnowicž ducha lubošće Božej, kiž so pokazuje we wutrobnej pobožnosći a woprawdžitej cyrkwinškej myšli. Wobě stej katholicich Serbow pschecy wosebice wuznamjenjaloj a debilow, a pschejemy jim zdžerženjo tejule pócziwosćow čim nutrišcho, dokelž so ze wschelakich stronow pscheczimo nimaj wulkiw tež do katholicich Serbow dobywaju. Časopisy a druge schłódnje skutkowanja su swój pucž tež do Serbow namakale a hroža zmyšlenjo našchoho ludu z jědom zaudacž. D zo by so našch lud tajkich schłódnnych wuliwow dowobarał. To je našce najhoršysche pscheczjo za nowe lěto.

Nic mjenje pschejemy lubym Serbam pak tež zbožo za jich džěla a prócowanja. Bóh chcył wobradžicž nam plódnje lěto, kotrež by posćicžilo kóždemu, schtož muznje trieba, a tež stare rany jomu zahojicž pomhało. A tomu pak tež pschejemy spokojuosć a zlutniwosć na prawym měšće. Našchi wótojo su tež wschelake časy poměli, su swoje zadžerženjo časam přichiměri — a tak swoje statofy swojim potomnikam zdžerželi. Hdyž woni lutowachu, započachu kóždy raz sami na sebi. Talc čěstna a česćozmna myšl napjelnjej našich hospodarjow. — Nowe lěto pak wobnow a zdžerž tež našchim služownym a poddatym ducha poslušnosće a lubošće pscheczimo

pscheditajenym, zo by zas bóle swójbna mysl do naschich domow pschischla, a poddaty zas we wschitim a wschudžom wopravdžite interesy měl za wužitk a spomóženjo swojoho knjeza. To je rjad Boži a tón njech njezhubi ženje knježstwo mjez katoliškimi Serbami!

Tak budže tež nowe lěto za nas to, sčtož my sami z Božej hnadu podpěrani z njoho čininym. Nasche zbožo wotpoczuje z wulkoho džěla w naschej samšnej rucy. „Pomhaj sebi sam a Bóh budže czi pomhacž!“

W Budyščinje, 1. wulkoho róžka 1896.

Redakcija „Katholstoho Bojota“.

Kardinal-archbiskop Melchers †.

Posledni z tamnych sławnych wutrobitych biskopow, kotřiž w tak mjenowanym „kulturkampfe“ prawa katoliskeje cyrkwje pschecžiwu njesprawnej namocy pruskeho knježerstwa zmužicže zamožowachu, je sobotu 14. decembra w Romje zbóžuje wumrěł. Kardinal Melchers narodži so 6. januara 1813 w Münsteru, študowasche po dokonjanym gymnazialnym a filozofiskich schulach najprjedy prawa a bě 4 lěta dołho sudniski referendar w Münsteru. Tamne njesprawne rozšubđenja pruskeho knježerstwa wo měšchanym mandželstwach z lěta 1837, kotrez pruskich katolikow wubudži a za swoje prawa zahori, pohnu tež referendara Melchers-a, zo so cyle cyrkwinškej službje poswjeczi, theologiske studije zapoczejo. 5. junija 1841 bu za měšchnika šwjeczeny, a po krótkich kaplanskich lětach bu za druhoho pschědstojiczerja duchownstkeho seminara w Münsteru postajeny.

W njeměrnym lěcže 1848 bě tež Melchers zapóšlanc w narodnym němškim sejnje w Frankfurcze. Knježerstwu so wón tehdy jara spodobasche, tak zo chycsche joho za biskopa w Paderbornje wuzwolenocho měcz. W lěcže 1857 pak bu po namjecze hanoverskeho knježerstwa wot swj. štola za biskopa w Osnabrücku postajeny a po krótkim tež za japoschtołstkeho wikara w polnócnym krajinach, ke kotrymž tež Danška šluschesche, pomjenowany. Tu skutkowasche z najwjetšej swěru w rozpjerschenych katoliskich wošadach a prěcowasche so, po móžnosći nowe wošady založecž.

Tež prufe knježerstwo njebě na njoho zabyło, ale po smjerczi Kölnskeho archybiskopa kardinala Geißela w lěcže 1864 bě najradšcho widžalo, zo bychu tamniški kapitularojo Melchers-a sebi za archybiskopa wuzwolili; tola tuczi njechachu so w swojich prawach pschitrotšicž dacz, ale cyle po swojim najlěpschim spodobanju sebi archybjercha wuzwolicz. Po dnělětnym jednanju rozšudži škonczuje swj. wótc Pins IX. a pomjenowa biskopa Melchers-a za Kölnskeho archybiskopa. Džen 8. meje 1866 bu z wulkotnymi šwjatocžnoščemi w Kölnje powitany a do swojoho zastojnstwa zapofazany.

Prufe knježerstwo nadžijesche so, zo budža biskopja; kotřiž buchju po joho woli postajeni, wschelatim zakonjam, z kotrymiž chycsche katolisku cyrkej bóle wuwjazacz a sebi podczišmycz, pschiblowowacz. To pak so nješta; hdyž tamne njezbožowne zakonje so wudawacz pocžachu, znajachu wschitcy swoju zamolwitocž, dachu so wschelako kšoftacz, czazacz, hdyž napoložene pjenježne kšoftanjo zaplaczicž njemóžachu, hač, dyrbjachu do jastwa, hdyž tu ničzo k czazanju wjac njemějachu. Tak bě tež archybiskop Melchers kruty pschecžiwu njehódnym žadanjam pruskich mejškich zakonjow, a z wosebitej surowošcju buchju

tamne zakonje psheczivo njomu naložowane, wuczinjena mzda so jomu wjacj njewuplaczi, joho möble buchju zjawnje na pshejadžowanjo pschedawane, a wón bu wschelafim pjenježnym khostanjam wotšudženy, kotrež na 30,000 toleč wucziniču. Šol leta bė wón w jastwje a dyrbjesche tam, zo by něfajsi wužitk prustomu kralestwu pschinjeł, korby pleščž. A hdyž bė khostanjo wotšedžal, a swoje zastojnstje služby z nowa wukonjećj počžinal, bu dbrzyj wot knježerstwa w tom zadžěwany, kotrež jomu poručži, zo by so dobrowólnje zastojnstwa wzdal. Knježerstwo, cyle zaslepjene, nješpózna, zo je dawno jomu postajene mjezy pschecročžilo a zo so do znutřkownych duchownych naležnosčžow cyrkwije měšča, hdyž poddani jomu poslušni byčž njesmědža; archybiskop njemóžesche po knježerstwej poručžnosčži swoje wyjose zastojnstwo žložičž, ale z wukraja, hdyž nětko, zo by so dalschej njezujesłwočžej knježerstwa wukhowal, pschebnywasche, rjadowasche swoju diöceju, tež potom hiščežje, hdyž bė najwyščjšaj cyrkwiński sud w Barlinje 28. junija 1876 joho wotšadžil. To bė nowy dopokaz zaslepenoho pschězbehnjenja prustoho knježerstwa.

Šaćž do leta 1885 wosta Melchers we wukraju archybiskop Kölnsteje diöcesy. Nětko bu naležnosčž wurunana, š. wóte Leo XIII. pomjenowa joho 27. julija 1885 za kardinala romsteje cyrkwije, w nutrnym pastyrškim liščže dželešche so biskop wot swojich wožadnych, derje wědžo, zo je to dželenjo na wěčžne. Š Komje bė kardinal Melchers swojeje wědomosčže a džławosčže dla wyšokowadženy, 1891 swjećesche tam swoje žłote jubileum jako měščnič, pišči tutej pschiležnosčži dšłtawasche mnohe dopokazy lubosčže wot swojich prjedawjšich diöcesanow.

Tale šwěrna lubosčž žjewi so tež pschi pohrjebnej swjatocžnosčži 27. decembra w Kölnje. Šoho čžělo bu 23. decembra z Roma do wótečžiny pschijwezene a hodow dla bu nakhwilnje do krypty cyrkwije š. Gereona stajene, a 27. decembra pod wulkotnym wobdžělenjom w šlawnym domje pohrjebane. Džesacžo biskopja, zastupjerjo štoro wschittich diöcesow Němisteje, wjacj štow duchownych, katholicke towašłtwa a katholicke zemjansłtowo a wschědny lud čžesčžacžu dobroho pastyrja, kotryž bė wschitte časne kubla za prawa swojoho štabla rady woprowal, w šurowje čžesčžich čžasach je ze špodžiwnej šwěru njebojaznje psheczivo mócnym napadam šafitajo. Šbš wudžěli jomu za wschě próčy wěčžnu šrónu.

Moje pučžowanjo.

(15. pofracžowanjo.)

Seruzalem leži na horje. Šchescš-li nětko z Seruzalema na Šolijowu horu, dyrbiš pschěz doł, kotryž so mjenuje doł Šofasat abo Šidronowy doł, dolež rěčžka Šidron pschěz njón bėži. Šola nima Šidron 9 měšacow w bėhu leta žaneje wodny, a widžišč jenož joho šannuščkate rěčžniščžjo. Za čas desččžja pał može blisko bydlacym šamo štraščny byčž. Š štarým šwěčžje je doł Šofasat hłubšchi byl. Šraja, zo je na pjatnacžje metrov z rozpadankami štaroho Seruzalema napjelnjeny. Šo tym by so wě Šeruzalem hiščežje wjele bóle začžiščž horj čžimil.

Šply doł na Šeruzalemskej štronje je pofřnty ze židowšłimi rowami. Šo židowškej wučžbje budže posledni šud tudy, a tudy, nadžžijeja so woni, šo potom móčne židowške kralešłtowo žaloži. Šly šchescšženjo derje wěmy, zo je

najch Zbóžnik hižo tute kralestvo, kotrež so w starim zakonju nam tač čašto lubi, založil, ale my wěmy, zo wone njeje z tutoho swěta, ale zo je duchowne, zo je swjata cyrkej. Ale židža hišće pschecy swětno kralestwo wocžatuja. Ze wicšých stron swěta stari wěrimi židža sem pschitjadzeja, zo bychy poslednje dnj swojoho žiwjenja tudy pschebyli, a w dole Sofafatomym khowani byli. Woni su smjercz kħudži, čašto nimaja ani suchoho kħlěba, a mnozy drje tež dla dołhoho tradanja a kħlōdčerpjenja jamo do časa wumru. Woni nimaja žanoho bydla, ale pod nēfajšej fšechu jich njelicžomnje wjele hromadže pschebywa. Dotelž potom pschecy wot jeneje tajkeje hospody k druhej čahaja, čašto tež po stach w nocj wonka wostanu pschi rowach abo w synagogach, njehodži so postajicž, kelko jich hromadže je. Někotši praja, zo je w Seruzalemje 40 tysac židow, druzj, zo je jich jenož položaj. Zaskučicž sebi žid tudy nicž njemōže. K džělu, hdyž sem pschidže, je pschegara stary, a k „handlowanju“ njepschidže. Gricha a Armjenjan staj hišće mnoho wuschitniškej pschepcaj. Tak arabiske pschikowo praji: Gricha tjjoch židow zjeba, ale Armjenjan 3 Grichow abo 9 židow. Tohodla młodži, tam rodženi židža džělaja. Nadeńdžech pohončow, noscherjow, džělaczerjow pschi železnicy atd. Tuczj židža mjez sobu nēmšcy powědaja, drje z wěštym wurazom, kotryž so „Mauschein“ mjenuje, je pač jim tola zrozemicž. Tohodla je putnikaj z Nēmškeje cyle lube, pschecy z nimi so zetkawacž, a mōže nēščto z nich nazhonicž a so jich praschecž.

Mjez židami, tam rodženyymi, pač su mnozy jara bohaczi. Tuczj kħodža w lēcze a w žymje w dołhich, hačž do kulow dosahachy kožuchach, kotrež pač su ze židu pocžehnjene, a to z krejčewjonej, mōdrej, zelenej, žoltej atd. Čžrjōda tajkich młodych wosobnych židow, kotrychž bychmy trašč po najšjim wopšhijeczu „gigerl“ mjenowacž mōhli, wullotnje pišany napohlad posticža. Kožuch pač ma tam svoje jara dobre. Njedžiwajo na wulku horcotu wodnjo, su wjecžory a nocj tola jara žymne. A pschekhad je nahly. Hdyž je so Bože šlončžo šhowalo, thermometer za šchtwōrcž hodžiny z 25 stopnjow R na 8 a 6 spadnje. A tele nahle pscheměnjenje je za štrawotu straščne, hdyž njejšy došč cžoply zdraščeny.

Kdždy dženi, wosebje pač pjatk, jako na pschedwjecžoru sabbata, zhromadžeja zo židža, bohaczi a kħudži, tam rodženi a wosebje tam začehnjeni pschi „muri žaloscženja“ (Klagemauer). Tuta je na 15 metrow dołha a 6 metrow wysoka, k brjohu pschitwarjena murja a je powostank murje, kotraž je nēhdy cyle naměstno Salomonowoho templa wobmjězowala. Tudy so woni z kħowu do kamjenja zabodu a žaloscženjo profety Jeremiasa dla zapušćenja mēsta wōtše čitaja, a wot časa k časej pōčnu sami žaloscžicž a plakacž. Manojō maja džēczi na rukomaj a powědaja jim wo starej krasnosčzi, kotraž je tudy za Salomonowy čas knježila a wo kħubokim nježbožu a zaklecžu, kotrež nētko nad ludom leži, a pschecy z nowa pōčnu wocži šylzowacž a z cħym kħosom pōčnje žid zasty žaloscžicž. To njeje jenož cermonija, ale woprawdže woni tutu duchownu boloscž čujuja. Njezapomjomne to šōždomu wostanje, šchtōž je to widžal, a z nēkotreje kšescžanškeje wutrobjy pobožna modlitwa k njebju stupa za bludžacy lud, zo by špōznał winu, kotrejež dla je tač zaklaty, a zo by špōznał kužol wschoho časnoho a wēcnoho zboža, Šezufa, kotrohož su jich wōtcojo kšhižowali.

(Pōtracžowanjo.)

3 Łuzicy a Sakskeje.

3 Budyſchina. Najdoſtojniſhi knjez biſkop Ludwik lěta ſhorowatoſeje dla njeje mohł, kaſh hewał, Boſhi dſeń ſwjatoczne Boſze ſłuſzby ſwjeczicſz.

— Knjez ſcholafikus Luſeſzanſki je něto zas Bohu dſakowano taſ daloko wuſtrowjenju, zo je mohł dſaknu ſwjatocznoſeſz piſchi wobzamknjenju lěta a nazajtra na ſwjedzenju nowoho lěta wulku Boſžu mſchu a myſchpor ſwjeczicſz.

— Kaſh kóſzde lěto běchu tež lěta w tudomnych katholicich towařtwach a w tachantſkej ſchuli ſwjatoczne wobradſzenja. Katholiſke towařtwa ſónſkich běſche pjatſ do hód wobradſzenjo zarjadowało: 56 kſhudyh, z wjeſticha najſtarſchich tudomneje woſady, dóſtachu kóſzdy woſuſchſ, kſhoſej a coſor za ſwjate dny. Wſcho hromadſje bě towařtwa 203 woſuſchſkow pjekło, doſelſz ſo tež kſhudy m dſěcſzom w tachantſkej ſchuli woſuſchſ jobu wobradſza. Wobradſzenjo w tachantſkej ſchuli bě kaſh kóſzde lěto z woſebitej ſwjatocznoſeſzu wuhotowane. W ſali běſche wulſkotny hodowny ſchtom zaſwěczeny, dary za dſěcſzi paſ běchu po dołhich bliſdach nałladſzene. Swjatocznoſeſz wobſtojeſche z hodownych ſpěwow, deklamacijow a ſwjedſzenſkeje rycſe, kotruſ mějſeſche tón króeſz nowy katecheta knjez Nentſchka. Mjěz darami widſzachmy wjele wobucſza, wſchelafu wuſžitnu abo nuſznje trěbnu draſtu a t. d. Sdnyſz ſo wopomni, zo ma ſo 128 dſěcſzi z połdnjowſkeje ſchule a tež tóſjſchto druſhich z cyłodnjowſkeje ſchule wobdſělicſz, je znaeſz, zo tajke wobradſzenjo mnohe a wulke ſrědki ſada, a zo ma direktor doeſz ſtaroſeje, tute ſrědki wzjeſeſz. — Boſhi dſeń wjeeſzor běſche wobradſzenjo za katholicke dſěcſzi, kotreſz naboſznu wucſzbu w Hajnicach wopytuja, w Hajniczanſkej kapali. Tam běſche na 100 dſěcſzi wobdſělicſz, a je, kaſh hiſo wjac lět, wobſedſeſz fabriki, knjez Alfons Borak, wudawſz za wobradſzenjo ſam na ſo wzał. Wobradſzenſtu ſwjatocznoſeſz běſche zarjadował a nawjedowawſche knjez tachantſki přeſdar S. Nowak z Budyſchina. — Druſhi ſwjaty dſeń mějſeſche tudomne katholicke towařtwa rjemjeſtნიſkich hodownu ſwjatocznoſeſz. Grajeſche ſo najprjedy dſiſwadło, a to Boſzomu dnjej piſchiměrenju kruč, wopijowacy wobroczenjo ſakſtoho wóſjowody Widukinda do kſheſeſzanſtwa. Cſeſzki kruč běſche z wulkej pilnoſeſzu ſtudowany a nauwiteny a bu z wulkej ſwěru a wuſtojnje hraty. Potom ſo mócný hodowny ſchtom zaſwěcſzi a piſchitomni wuſpěwachu hodowny kėrluſch. Skóncſznje buch u hodowny ſchtom a wſchelake druſje dary na piſchadſzowanjo k wuſžitku towařtwa rozpiſchodate,

— W minjenym z Boſzej pomocu dołonjanym lěeſje 1895 bu w naſchej woſadſje a ſem piſchipoſazanej diaſporje kſheſeſzenych 169 dſěcſzi (11 wjac haeſz loni) 87 hólceſzatkow a 82 hólceſzatkow; nimo tyh běſche hiſchſeje 1 hólceſza, kotraſz 9 hodſz. po narodſje njeſchſeſzena zemrě a 7 mortworodſzene (mjez nimi mortworodſzene tróſniki w Lubiju); iſi króeſz běchu dwóſniki, jedyn króeſz tróſniki. Z tutych 169 bu kſheſeſzenych w katholickej cyrkwi w Lubiju 27, w kapali w Hajnicach 45. Njemandſeſſkich běſche 17 (loni 23). Mjěz njemandſeſſkimi běſche z naſcheje woſady 4 (1 wot ſerbiſkeje), dale z druſheje ſerbiſkeje wyſady 1, z Hajnic a wokolinu 9, w Lubiju 2. — Wėrowanſjow mějachmy 32 (loni 21); mjez nimi 8 z Hajnic, 4 w Lubiju; mějchanych porow běſche 9; wſche toho hiſchſeje 9 piſchipowėdanjom. — Pohrjebanych bu wſcho hromadſje 82 (18 mjenje haeſz loni) 39 woſobow mužſtoho 43 ſónſtoho ſplaha, a to na Miſſawſchſ 57 (loni 28 wjac), w Wniſchonc u 25 (loni 15). Iſi cſěla, kotreſz ſem ſluſchachu abo tajkich, kotſiſz tudy zemrěchu, buch u druſhdſje hrjebane, a to 1 na Tuchoſ, 1 do Šchėrachowa, 1 do Kulowa. Za to buch u 3 cſěla ze

wšow ł nam pichipokazanych tudomnje lutheriskeje wošady ł nam hrjebane. Do našcheje knihi zemrětych mještce jo potajkim 82 wošobow zapisacž. Mjež zemrětymi bješe 45 džěczi hačž do 14. lěta (mjež nimi do lěta zemrětych 38) a dorofczenych 37 (loni 46). Z dorofczenych wošobow zemrě do 30. lěta 3; do 40. lěta 2; do 50. lěta 7; do 60. lěta 2; do 70. lěta 7; do 80. lěta 13; 2 wošobje pšchecroczišcetej 80. lěto a 1 mužski 90. Najstaršichi bje muž, kiž 90½ lěta doščzahny a žona, kotraž bu nimale 88 lět; nježenjenych bje 6, ženjenych mužskich 9, ženjenych žónskich 7; wudowcow a wudowow po 8. — A swjatomu woprawjenju pobu w Budyščinje 7855 (300 wjac hačž loni) a to w tachantšej cyrkwi 6500, w faršej cyrkwi Našcheje Łubeje Snjenje 1355; w Lubijn bje 636, w Hajunicach 225 woprawjenjow. — Wot duchowneje wnjchnoščje poručene cyrkwinike wopory w faršej cyrkwi mječachu tutón winnojšk: za mišionju w Africh 42 hr. 21 p., za Lyonške mišioniske towarštwu 50 hr. 50 p.; za Žóžefowe towarštwu 30 hr. 10 p.; za Bonificiowe towarštwu 53 hr. 54 p., a pětrowoho pjenješka za swjatoho wótra 93 hr. A tomu pšchindže porjadnych 12 mječacžnych woporow za diócejanski fond na twarjomne cyrkwi je našcheje diócefy hromadže 200 hr. Wopory w tachantšej cyrkwi škladowane tudy njejsu sobu ličene.

3 Radworja. Čas wotkazanja rejow a kwasnych wješelow jo zašy pšchibližuje. Tuž dyrbinu na někotre z tym zwišowace drobnoščje spomnicž. Zo je hólcam do dokonjanoho 17. lěta a do wukhodženja pokračowanišceje šchule, hólcam pak hačž do dokonjanoho 16. lěta wopytanjó wšchědnych rejow (tež šame pšchibladowanjo) pod khostanjom hačž do 60 hriwnow zakazane, to je znate a jo wobkedžbuje.* Ale trochu njeznacžičke je tute postajenjo w nastupanju druhich pšchiležnoščow. Šchto praji zakon wo tym? Wo zakonju ju njedoroščenej mlodoščzi nic jenož wšchědne, ale wšchě, tež njezjawne reje, t. r. tež reje na kwasach, šchincžkach, bolach a podobnych swjedženjach zakazane. (Wladaj § 13 rejwanštoho zakonja). Hdyž jo po wobstojachm waschnju na kwasnych rejach wo tym pod ruku male wuwzaczó čžetpi, dokelž ju wone porno druhim najmjenje straščne a šchłódné, dha to na žane waschnjo njeplaczi wo šchincžkach a druhich njezjawnych rejach, a bychu jo tajke pšchěstupjenja po znatym waschnju khostale. — Šchincžkařske hólcy jeneje drugeje krajiny pak na to dopomnjamy, zo njebychu, hdyž ł nam na šchincžki pšchindu, našchu njedoroščenu mlodošč ł rejam wabiše a z tym ł njeposlušnoščzi napschecžo wošadnym duchownym zawjedše. Zo pola nich doma „wšcho“ rejwa (bohuzel tež hižo schulecki), to hišcže žana wina njeje, zo dyrbi to tež w Radworju tak byčž. Tu ju tajke wěcy zřadowane, kaž sebi to zakon a swědomjo žadatej. A za hoščžemi, kotřiz tutón wobstojacy porjad podrywaja, wopravdže žaneje žadoščje nimamy. Pšchiležnje njech je tež za tudomnu dorofcženu mlodošč pšchispomnjene, zo šmedža čži, kotřiz chcedža do I. (najpšchitójnišcheje a najposlušnišcheje) řjadownje kšchecž, jenož na kwasach rejwacž; pšchi druhich pšchiležnoščach jenož potom, hdyž šu jo na farje wo dowolnošč ł tomu prašcheli.

3 Wotrowa. W minjenym, z Božej pomocu dokonjanym lěče je jo w našchej wošadže narodžilo a w našchej cyrkwi swjatu kšchcžeńcu doštało 17 džěcžatow (9 hólčžatow a 8 hólčžatow) — žane njemandželške —;

* Njeje-li wošebje w nastupanju hólcow wšchudžom znate, budže derje, zo je jo tudy z nowa naspomniło. Red.

řhowanych bu na našch ķeřchow 18 cźelow (8 dorosřenznych a 10 dźeći; wěrowane buch 3 porcy, 7 porow pak bu pschpowědanych; k Božomu bŕidwu pobychu 3203 (loni 3003). — Wunořch cyrkwinřich woporow a řkadowanow bē řeřehowacy: za afrikanře miřiony (na Třjoch řkalow) 34 hr., za Lyonře miřionře towarřstwo 104 hr. 35 p., za Džezefowe towarřstwo 28 hr. 86 p., za towarřtwo řwatohu rowa 26 m. 25 p., za Wonifacijowe towarřtwo 50 hr. a jako pschinosřchi wot sobustawow 18 hr., za řwjatohu wōtca 194 hr., za Afrika-towarřtwo 92 hr., za miřořejinych bratrow w Prazy 18 hr., za dźećatřstwo řežufow 110 hr., za řerajřki řkuff lubořeže 35 hr. 60 p., wopor do řngolřtadta 25 hr. a do mōřchnicřki 191 hr. 14 p., hromadže 927 hr. 20 p.

Ř Kamjenca pod řchpitalom. W minjenym z Božej pomocu dokonjanym lēče je řo tu narodźiřo 47 dźeći, z tutych bē jich 28 wojadnych a 19 w prujkej diasporje řjedźichowje; bēřche 26 hōlcźatřow a 21 hōlcźatřow. — Zemřelo je 26 wojobow, 19 bu na našchim řerřim pohřebniřežu pohřebanych a 7 w řjedźichowje, 12 muřřřtřohu a 14 řōniřtřohu řplaha. — Řřchiř powědanow bē 8, t. j. 5 cyle katholicke a 3 mēřchane; wěrowani bē tu 7. H.

Ř Kulowa. W minjenym w Božim mjenje dokonjanym lēče 1895 je řo w naškej wojadže narodźiřo a řichźiřo 147 dźećatřow a to 81 hōlcźatřow a 66 hōlcźatřow; njemandželřich bēřchtej 2 ze wřow a jene z mēřta. Wumřelo je jich 117 wojobow a to 60 wotřořenznych a 57 dźeći. Wěrowanych bu tudy 26 porow.

Ř cyřohu řwēta.

Řemřta. 18. januara budža po cřlym křaju z nowa wulkotne řwjatocňnosće k wopomnjēžu na džen, na kotrymž bu pŕchēd 25 lētami tamniřki pruski kral Wilhelm za řežžora řemřiskeje wuwolany. Sta řo to w Francōzikej we Versailles-u po namjenēže bayerřkřohu křala Ludwika 18. januara 1871. W Barlinje budže řežžor wokořo řebje wřchitřich generalow a wřřchjichich zařtojnikow, wřchitřich tehdomniřchich a nēřcŕiřchich zapōřřancow na rajchřtagu wokořo řebje zhromadźiř a w hrodže jich z wojēbitēj rycžu pomitacž; w mēřtach, hōdžež řu wojacy, budža wojēřte parady; wřchitře řchule, wřřchjiche a ludowe, zmēja řchulře řwjatocňnosće z powučenjom wo waznym podawku, a wjecžor budža bankety ze řwjedžeřřimi rycžemi.

Naležnosće nařohu towarřstwa.

Sobustawy na lēto 1896: kk. 1—7. z Budyřina: Can. Cap. Senior Monsignore Jakub Kućank, Can. Cap. Cantor Hermann Blumentritt, Can. Cap. Scholasticus Jurij Luřcanski, Can. farař Jakub Škala, Franc Lōbmann, direktor wučerřkřohu seminara, Jurij Kummer, direktor tachantskeje řule, Jakub Nowak, tachantski prēdař, 8. P. Malachias Stingl, prof. Cisterc. rjada w klořtrej Marijnym Dole, 9. P. Thaddæus Natusch, administrator w Roženće, 10. kaplan Mikławř řur w Drježdźanach, 11. frater Damian Delenk, franciskan w Croghan w Americy, 12. fr. Pankrac Gławř, kapucin w Brnje na Morawje, 13. 14. klořtry Marijn Doř, 15—26. z Budyřina: Jan Nowak za 2 ex., Mikławř řram, August Wjerab, Mikławř Mōńk, Marija Bētcyna, Hana Pōžerjowa, M. M., Hana Rychtarjowa, Mikławř Weclich, Jakub Křiřank z Podhroda, Marija řpitankowa, 27. Handrij Dubřki ze Židowa, 28. Handrij Bōhmař z Kamjenej, 29. 30. z Drježdźan: Marija Pjetařowa, Jan Bryl, 31. dr. Jan Grolmus, direktor katholickeje řule w Lipsku, 32. Mikławř Buk z Konjec, 33. Pētr Piwarc z Worklec, 34. Bosēj řolta z Łazka, 35. Jan Wōldrich z Brjemjenje, 36. Jakub Koprij z Kozaric, 37. Mikławř Kral z Baconja, 38. Mikławř Čemjera z Pozdec, 39. Jakub řolta z Rōzanta, 40. Michař Rječka z Mař Bobole, 41. Jan Krasa z Bēřec, 42. 43. ze řloneje Bōrřce: Michař Winkler, Jan Mētowski, 44. Jakub Wencł z Džēžņnike, 45. 46. z Wotřowa: Can. farař Jakub Herrmann, Mikławř Bōhma, 47. 48. ze řuric: Jurij Cyž, Jan řwarc, 49. Mikławř Knježk z Krjepjec, 50. Mikławř Cyž z Kanec.

Subustawy na léto 1895: kk. 521. Jan Valten z Haslowa, 522. Michał Pjedka z Banec, 523. Pětr Džistawk z Čornec, 524. Haňža Nowotnowa z Brjemjenja, 525. Jakub Wencł z Džěžnikce, 526. Mikł. Ryčerja z Mitoćic, 527. Michał Šolta z Kukowa, 528. Jakub Šerak z Dobrošic, 529. Jurij D itrich ze Smjerdžaceje, 530. Haňža Šwejdžina z Różanta, 531. Mikławš Weclich z Budyšina, 532—538. z Wotrowa: Marija Ljnartowa, Hana Lebzyna, Jakub Buk, Jakub Čemjera, Pětr Čumpjela, Mikławš Čornak, August Rychtař, 539. 540. z Kanec: Hana Šotěina, Jakub Hajúš, 541. Haňža Čemjerowa z Nowodwora.

Na léto 1894: kk. 691. Jan Valten z Haslowa, 692. Jakub Šerak z Dobrošic, 693. M. Bjeňš ze Sernjan, 694. Haňža Šwejdžina z Różanta.

Dóbrowolne dary za towarstwo: k. Senior Monsignore J. Kućank 8 hr., kantor Blumentritt 2 hr., schol. Lusčanski 1 hr. 50 p., z Marijnoho Doła 8 hr., P. Malachias Stingl za dowudačo Nowoho Zakonja 7 r. 75 p., J. Bryl z Dr. 75 p., M. M. 50 p.

Za cyrkej Wutroby Jėzusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinještej 109,585 hr.

K česći Božej a k spomoženju dušow su dale woprowali: njemjenowana 3 hr., z Baćońskeje wosady 10 hr., njemjenowany 2 hr. — Hromadže: 109,600 hr. — p

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 12,758 hr — p.

Dale je woprowala: njemjenowana 3 hriwny. — Hromadže: 12,761 hr. — p.

Za cyrkej Maćerje Božej w Radworju.

Dale su woprowali: njemjenowany 3 hr., njemjenowany z Budyšskeje wosady ze słowami „O Marija, pomhaj mi w mojej smjertnej styknošić!“ 50 hr., z Baćońskeje wosady 10 hriwnow, J. D. z Kamjenjeje 10 hr., J. L. z Wunjowa 40 hriwnow, njemjenowana 1 hriwnu.

Za cyrkej w Lubiju: z Baćońskeje wosady 10 hr., njemjenowany 1 hr.

Za nowu cyrkej w Kamjenicach (Chemnitz): z Baćońskeje wosady 10 hriwnow. **Zapać. Bóh wšěm dobročerjam!**

Raschim česčeznym knjezam agentam

tule powěsć: Z něfajšim zmyłkom je so stało, zo čizła **12.** a **14.** nimale žane exemplary na štkadže wostałe njejju, mjez tym hač zo mamy wot druhich čizłow hišćeje exemplary wyšče. Tuž dha swojich česčeznych agentow naležnje prošymy, zo bychu nam trjebaj zbytkne čizła „Katholiskoho Bojota“ lětnika 1895, a wosebje čizla **12.** a **14.** nam dobročiwje wróćo pošlali.

Redaccija Katholiskoho Bojota“.

Wozjewjenje za Radwořsku wosadu.

Domy budža so po scěhowacym rjedže swječić: přeni tydzeń: wutoru: w Radworju (přenja polojca), — štwórtk: w Radworju (druha polojca) — pjatk: w Měrkowje, Lutowču a Boranecach (při wulkim snězy najprjedy w Lutowču, potom w Měrkowje a Boranecach), — druhi tydzeń (12.—18. jan.) njedzeli: w Zdžeri, Brěmjenu a Dubrawje, — pońdzeli: w Khelnje, — wutoru: w Bronju a Nowym Bronju, — srjedu: w Kamjenjej a Haju, — štwórtk: w Milkecach, Stróžišću a Hodlerju, — pjatk: w Khasowje (a Łuzy). Započec budže so w Radworju z dypkom w 1, w druhich wsach w 2 hodžinomaj.

Matracy, sofa a podobne džěla pschitotuje derje a tunjo a poruča so česčeznym Serbam najpodwolnišcho

Wilhelm Golzschuh, tapecirat
w Budyščinje na kotolej hašy 12.

Pschipoložene je džjenjejichomu čizlu Wopschijeczo a pschispomnjenje za dofanjany 33. lětnik 1895.

Katolicki Posol

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
mésaca.

Plaći lětnje na pósće a
we knihařni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Sudowy časopis.

Wudawaný wot towarstwa S. Cyrilla a Methodija w Budyščinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 2.

18. januara 1896.

Lětnik 34.

Moje pučžowanjo.

(16. pokračowanjo.)

Wolijowa hora je woprawdžita hora a trašch tak wysofa kaž Čornobóh. Na njej roščechu w starym času mnohe wolijowe schtomy. Džens je jich jenož hišćeje mało. Pšehz cyłu horu, kotraž je na poł hodžiny dolha, namakamy swjatnicy, kotrež su sebi kšehsčzenjo wschelafich wuznacžow tudy twarili. Tsi pučžiki, kotrež so pšchi wjetšichu zjednocža, na horu wjedu. Tute su jenicžke móžne, dokelž je hora jara nahla, a w starym wěku su hižo mjenowane. Po tutyh pučžikach je potajkim tež našch Zbóžnik křodžil. Gusto so wón, holkej a harje wulkoho města wučeknywšchi na čžichu horu poda. Jeho swjatej nozy stej so potajkim samšneje pjeršehže, samšnych kamuschow dótkalej, po kotrychž hišćeje džens putnik na horu křoči. Wolijowa hora je do cyła jenicžki njedwětomny swědk wschěch swjatych podawtow, kotrež su so w Jeruzalemje wotměle. Wona je widžala Jeruzalem založič, wona je widžala Jeruzalem w jeho krasnošči. Wona je stajnje pšehd woczomaj měla Salomonowy templ a tež druhi templ, a je widžala tysacy a tysacy z cyłoho kraja sem pšhiuč k swjedženjam. Wona je widžala Jeruzalem zapuščič a njewurjetnitu nuzu, kotruž bě Žezus na njej njepokutnomu měštu do přědka prajił. Wšcho wołoło njeje je so wjac křóč do cyła pšheměnilo, jenož wona, kaž nješmjertny šehdžiwce, hišćeje stoji. Šdyž so, po njej křočicy, wobhladujemy, mamy najrjeišchi pšehlad pšehz cyłe města. Tohodla su storo wschě wobrazy swjatoho města wot tudy zhotowjene.

Wjež swjatnicami njeh su wosebje mjenowane na wjetšichu: kapalka donjeh jesspěčža. Tradicija nam powěda, zo je tudy Žezus posledni křóč ze swojimi wučownikami stal, a zo wón tudy, jich žohnujo, do njehjes špějšeh. Šrjedž kapalki je, wot maleje železneje zahrodki wobdaty kamjeń, do kotrohož je štopa čłowječeje nohi zatłočena. Praji so, zo je to Žezusowa noha, zo wón tudy štojšeh

a zo bu wot jow do njebjes wżaty. Prjedy bšchtej tu wobě nozy, ale Turkojo, kotrychž kapalka je, su kamjeni džělili, a polojca z tej drugej nohu khowa so nětko w jich moscheji Al-Alfa, wo kotrejž hižo powědachmy. Na Bože spěčo, hdyž runje w Jeruzalemje běchmy, wot najprěnichich raišchich hodžinom fcheježenjo na wolijowu horu puczuja. Turkojo tón džěl kapaku romskim katholicam pschewostaja, a wot polnocy maja so tudy hacž do popoldnja na tjiyoch wołtarjach Bože mišče. Tež ja mējach, po hodžiny dolhim czakanju, zbožo, tudy Bohu swjaty wopor woprowacž. Wołtarje halle so kóždy raz k tutomu duju zestajaja.

Druha swjatnica je: kłóschtyr paternoster. Je to na mějce, hdžež bójški Zbóžnik wučownikow „Wótczenasch“ wučeseche. W fchiznej kłódbje je wótczenasch w 32 rěczach do kamjeni wurubany. Mjez nam bližschimi rěczemi namatachmy němstu, czěstu, pólsku, atd., ale bohužel nic serbsku. Na wotřichfu horu pak stoi wnjota ruska wěža, z kotrejž je cyły kraj hacž k morju pschewidžecž. Praja, zo tuta wěža njeje k czěszi Božej twarjena, hacž runje cyrkwinšte zwony w njej wisaja, ale zo chcedža ruscy wojacy w czaju wójny cyły kraj z njeje pschewidžecž. Zo so Ruska stajnje na Konstantinopel a Palástinu méri, je dawno znate. Ruske mócnastwo kóžde léto milliony poskicža za wobtwjerdženjo swojoho wulwa a swojeje moey w swjatym kraju. Ruske cyrkwy, kłóschtry a hospody, ruski konsulat su najwosebnishe a najbohacžijche twarjenja a wustawy w cyłym Jeruzalemje. A schtóz ma pjenjezy, ma tež móc. Tohodla je bjez džywa, zo ruski generalny konsul w Jeruzalemje z najmjenischa telko placži a rozkazuje, kaž turkowski pascha a feimatum hromadže (trasch po naschich wobstojnosczach: kommandant a bohót [Statthalter]).

Najspódnishe swjate města wolijoweje hory na Jeruzalemiskej stronje su swjateje Marijiny row, kapala smjertnoho styśkanja a zahroda Gethsemane. Swjateje Marijiny row je wulka cyrkej, ale trasch 15 metrow pod zemju ležaca. Tohodla nima tež žanoho kłóncžnoho swětka. Wona ruscha Armenjanam, kotsiž maja tam czasto swjatocžne Bože služby. Historijski dopokaz, to rěka ze swjatoho pišma abo wot někajfoho stawiznarja nimamy, zo je czělo zbóžneje knježny tudy khowane. Mihdže so wo tym ničzo njespomni. Tola pak tradicija hacž do přnich fcheježanskich létstotkow dosaha. Srdedž dolhoho a scherofoho ishodu, po kotrymž do podzemiskeje cyrkwy pschidžejch, stej, kaž Armenjenjo praja, tež rowaj staršejew swj. knježny, Swachima a Gany. Tej drugej swjatnicy pak stej romsko-katholiskej, a to kapala swjatoho styśka, hdžež Jezus džěl psched swojej smjerczu, hdyž bě so wot japoichtolow wotjalil jich napominajo: Budžeje wotuczeni a modleže so! a hdžež so wón trójcy modlesche a hdžež so krawwny pót z joho najswjecžischoho czěla kłóczesche. Dwaj wołtarjej tudy stojitaj, a kóždy mějchnik ma tudy lohcy pschiležnoscz, Božu mišchu swjecžicž. Spomnju, zo, hdyž ja Božu mišchu mējach, tu tež pschitomna bšche we wobliczu wuhlocžorna knježna z rjadu knježnow dobroho pastyrja, přenja a jenicžka, kotruž sym widžal. Běsche Kubiškeje rasy.

Mjedaloko tuteje kapalki je nětko z plotow wobmjezowana zahroda Gethsemane, w kotrejž Zbóžnik tak radu w modlitwach a rozpominanjach pschewywasche. Bratr z rjadu swj. Franciska je zahrodnik, a rad wón cizym male wopominjecža, wolijowe hažki, rózicžki, kamuschi jobu da. Ale sam sebi nichtó ničzo wotšchecžipnecž abo zběhnyčž njesmč, to je pod khostanjom ekstommunikacije zakazane. Hacž su wolijowe schtomny, kotrež tu džens widžimy, tefamsne, pod kotrymiž je

Sězus pischebnywał, njehodži so prajicž. Najskerje pač nic, hačž runje wolijowy sčtom starobu pschez dwaj tylacaj lět doščebnje. Ale pschi wjacróbczynym zapuszczenju města su stare sčtomy so najskerje tež sobu ipalile a wurubale. Ale zawěsće su te dženskišče z korjeni starych z nowa narosće. Wolijowy sčtom je, kaž wjerba; hdyž kiješcht do zemje tynješch, wón korjenje dóstanje a jo pócńnje zelenicž. A tež stare korjenje, wot kotrychž je zdont wochnil, z nowa wubiwaja. Bofracžowanjo.)

3 Łužicy a Sakskeje.

3 **Budyšcina.** Lěta budža nazymu mjez Budyščinom a Zhorjelcom wulcotne manevry. Sakski (12.) armeekorps a džěl 4. armeekorps-a budžetaj wot jakscho pryńca Šurja nawjedowanaj; mjez tym zo budžetaj dwaj pruskej armeekorps-aj pod kommandom hrabje Waldersee-a stač.

3 **Radworja.** W našej wojadže je so w minjnym lěče 1895 narodžilo 59 džězi, 27 hólczatkow a 32 hólczatkow, mjez nimi jenož jene njemandželske, wot tudomnje a jene wot druždže sliščaceje maczerje. — Pšchipowědanych a wěrowanych bu 13 mandželstwow, (jene měščane). — Wumrěło je 67 wojobow, 33 mužštoho a 34 žónštoho iplaha, 34 dorosčzenych a 33 džězi. — Swjatych woprawjenjow běše 3400 w Radworju a 240 w Zdžeri. Nimo toho khodži jich wjele, wosebje z dalschich narańschich wsow, do Budyšcina k swj. sakramentam. Domawobstaranych bu 60—70 khorych. — Do „Bratstwa Sězuroweje smjertnje styšnosće“ bu 6 nowych sobustawow zapjanych. — Winošcht wšchelatich woporow wučinješče něhdže 240 hriwn. w Radworju a 40—50 hriwnow w Zdžeri. Nimo toho nahromadžichu škulste džězi nahladny pjenjez za „Bratstwo Sězurowoho džěczatwa“ (wšchědnje „Bratstwo za pohanske džěczatka“ mjenowane), kotrež ma něhdže 150 sobustawow mjez škulskimi a mjenšchimi džěczimi.

3 **Ahróćicje.** W minjnym z Božej pomocu dofonjanym lěče 1895 je jo w našej sackej wojadže 128 džěczatkow narodžilo, a to 62 hólczatkow a 86 hólczatkow, kotrež buchu, z wurwacžom 10 w Bacžonju sčczěnych, wšchě w našej cyrkwi do křina katholickeje cyrkwe pšchizate. — Zemrěło je 111 wojobow, a to 67 mužštoho a 44 žónštoho iplaha, 15 z nich bu na Bacžonškim kěchowje pokhowanych. — Pšchipowědanych bu 31 porow, wot nich pač w našej cyrkwi jenož 23 porow wěrowanych. W Bacžonju běchu 3 wěrowanja. — K swj. woprawjenju je w Ahróćicach pobyl 13,430 wojobow, we Worflecžanškej hrodowškej kapali 850 wojobow a w Bacžonškej cyrkwi 1029. W křóschtriskej cyrkwi je k Božomu blidu pobyl 21,646 wojobow. Pšchipomnicž pač dyrbbimy, jo by jo tale kěčba wo wjele pscheměnila, hdy buchu wšchitey w Ahróćicach tež k swj. woprawjenju schli, kotřiz su tam k swjatej wonědži khodžili. Domawobstaranych bu wot Ahróćicanskich duchownych 177 wojobow. — A hiščeje něšto dyrbbju naspomnicž, a to ze zrudobu: mjez tamnymi 128 džěczimi, kotrež su jo narodžile, bě jich bohužel zasj 7 njemandželskich. Hdy tež to jo tale hańba za cyłu wojadu, kiž jo katholicsta mjenuje, čomu zasj zhubi?

3 **Kalbic.** Na swjedžen swj. Třjoch Kralow wotně tudomna „Katholicsta Bjesada“ swoju měšacžnu zhromadžiznu, pschi kotrež běše 91 wojobow, mjez nimi 4 hoščzo, pšchitomnych. Zhromadžizna wotewri so na znate walehnyjo. Po wutrobnyh zbožopšchěczu k nowomu lětu a napominanju sobustawow

£ pilnomu wopytanju bjesadnych zhromadżiznow poda so pschitomnym zajimawy wopis delnjołužiſkeje krajiny „Włotow“, jeje samotnoſćow a narodnych waſchni jeje wobhydlerjow. Sobuſtaw „Bjesady“ dopomni pschi tutej ſkladnoſći na narodnopijnu wuſtajeńcu, kotraž jo £ lětu w Drježdżanach wotměje. Dofelž ma jo tudy wosebje Serbſtvo, delnjołužiſke kaž hornjołužiſke, wobdźělicž a poſazacž, wupraji rycznik próſtwa, zo chcyli tež sobuſtawy naſcheje „Bjesady“ pschi mjenowanej wuſtajeńcy pomocni bycž z tym, zo bychu narodnu draſtu, zajimawe stare meble, ſtółczi a t. d., kotrež maja £ wupychenju ſerbſkich ſtatokow ſlužicž, na wuſtajeńcu požćzili. Potom ſežehowaſche mały pschednojchł wo zrudnych ſežehowkach njezbożownoho rozſchcžepjenja w 16. lěttottu. Hdych bčchu jo hiſchcže nčtotre nutkowne naležnoſće wuradźile, wobzamkny „Bjesada“ ſkónčnje, wot nětku ſwojich zemřetých ſobuſtawow £ rowej njeſč. Sobuſtawy chcyli jo prawje bohacže a we wjetſhej licžbje, dychli hacž dotal, w klobukach (cylindrach) a w čzornej draſcže pschi pohrjebje wobdźělicž a tał ſwojim ſobuſtram poſlednju čzeſč a luboſčž nic jenož we wutrobje, ale tež zwonkownje wopokažacž. — Ž dopřewanjom křelušča „Njebjes kralowna“ a ž katoľſkim poſtrowom ſkónčzi jo zhromadżizna.

— Wſchčch Serbow, koſiž Kalbicy znaja, budže zawěſcže tuta powěſčž zajimowacž: Naſcha „ſtara ſchula“, kotraž je kharakteriſtiſki pschiklad ſtarych ſerbſkich twarjenjow, je tał derje kaž pschedata, a to — do wuſtajeńcy do Drježdżan, hdžež, kaž je hižo znate, ma tež wosebite ſerbſke wotdželenjo bycž. Tuž drje jo w bližſchim čzaſu zwottorha a drjewo do Drježdżan pschewjeze. Nadżijamy jo, zo woherizawěſcženika komora něſchto wot zawěſcženeje ſumny wuplaczi, a ſchtož hiſchcže do 380 t. brachuje, pschida Drježdżanſki wuſtajeńčny komitej.

Ž Worflec. Kaž kōžde lěto, wobradžeſche tež zańdženu patorżicu na naſchim hrodže „Wože džěcžo“, a to dopoľdnja pjeczđzejat kľudnym žonam, popoľdnju 72 džěčžom z kľudſkich ſwōjbow naſcheje ſchulſkeje gmejny, a wječžor domjacym a džělawnym ľudžom. Žony doſtachu kōžda po tolerju, wojuſchł, rajſ a mjajo, a džěcži kōžde ſukno £ woblecženju a wojuſchł. Tež jo kōždomu horſchcž darow ze zaſnwěcženoho wulkoho ſchtoha wottſihny. Do wobradženja wuſpřewachu džěcži w kapali hodowny křeluš. Po wobradženju napominaſche je kaplan, zo bychu ſchcžedrivoſcž a luboſčž Wožoho džěcžza wotplacžale z tym, zo tež ſame Žezus-džěcžatko prawje lubuja, zo bychu čžajcžiſcho a z wjetſhej pobožnoſcžu pschikhadžale do naſcheje kapale £ Žezus-džěcžatke, w tabernakľu zamknenomu. Ze ſerbſkim ſpřewom jo wobradženjo ſkónčzi.

— Naſcha rjana kapala, w kotrež jo wot loňſchoho lěta w žymje tež tepi, je £ hodam zaſy nowu pychu doſtala: ſchěſč moſaznych pozľocžaných rōži na poſtawkomaj woľtarja, kotrež maja w ſwojich kľuchach kule z čžiſtoho kryſtalla.

Ž Njebjeleczje. W zańdženym lěcže narodzi jo tudy 22 džěcži a zemře 23 wojobow, z nich 10 dorocžzených. Smjercž je tež tute lěto nadobniſcho domoſkřowala, tał zo pschiděra nimamy. Najbōle ſu Běſkecy pocžerpile, kotrež tał rjec cyle lěto ze žarowanja njeſchidžechu. — Pſchipowědaných bu tu 8 porow, z nich bu 5 tudy wěrowaných. — K ſwjatomu woprawjenju pobu 4500 wojobow.

— K wopominjecžu na 25 lětny meſchniſki jubilej k. ſararja Kubaſcha doſta tež naſcha cyrkef pschihōdny dar: nowy tabernakel z kľowanoho železa, w pſchynch barbach rjenje wuhotowany. Nowa kľajina za Wože Čžělo je 6 centnari čžezka, ma dwoje durje z dobrým zamkom a 6 rehelami a je wot miſchtra

w Frankfurće po wašchnju dźělana, kajkež bě w cyrkwi w zastarisku za khowanjo drohotneho kubla poručžene. — Wšyche nowoho tabernakla pozběhuje so polne šwjeczo Najšwjeczišcyeje Wutrobny Žězušoweje, kotrež je hjořpoza z Běšec — nětko bohužel njeboho — wotkazala. Wulki wotat je z wobojim šwjatocžny napohlad dōstał.

3 Konjec. Pšchecy zasy dopokazuje so wěrnosež słowow: „Smjercž pšchindže kaž paduch w nocy.“ — To wucži nas z nowa zrudžacy podawł, kotryž so tudy pšatł 3. januara šta. Kubleš Jakub Kral, mjenowany Domaschka, kotryž chcysche ze pšchatra jecžmjeń na hnuo zmjetacž, panty na nahe humo dele. Njezbožowny so žalostnje zbi, wošebje na hłowje a znutřka straschnje wobšchłodži, tak zo njeđželu dopođnja zemře, njezamohwischy šwojim zrudženym zawoštajenym ani słowcžka wjacu prajicž.

3 Marijnowoho Dola. W tudomnišchim kłóschtrje wumře 5. januara wjeczor čšejcědostojna knježna Marija Paula rodž. Mletec z Kufowa. Narodži so 19. hapyřla 1809 a zastupi do kłóschtra 19. hapyřla 1828. Bě dołhe lěta wot šwojich šotrow lubowana a wot wšchitkich čšejcžena priorca abo pšchedštójicžerka konwenta. Jako rodžena Serbowka wjejelešche so, hdyž dobre nowinki ze Serbow dōstawasche, čžitasche kědžbnje „Katholski Bošol“ a druge serbske kniži, a wosta hač do smjercže staroščiwu wo šwój lud a joho nabožne naležnosče. 9. januara bu šwjatocžnje pohřebana. Wona bě čžetka wo Serbowštwu jara zařkužbnoho knjeza Tcelina Mieta, Rōžencžanštoho dotholětnoho administratora. R. i. p.

3 Drježdžanskeje diōcesy. W zařudženym lěcže buchju wyšche hižo wobštójacych tele nowe nabožeńske wucžerņe založene: 1. w Šhōneku, kotraž so z Plawna wobštara; 2. w Markranštād, kotraž so z Lipska wobštara, a 3. w Moritšdorfje, kiž so z Radeberga wobštara.

3 cnyloho swěta.

Němřka. 4. januara wumře w Bonnje „starokatholski biskop“ Hubert Reinkens. Wōn bě předy katholicke duchowny a profesor cyrkwinškich stawiznow we Wrōtřawju. W čžasu waticanštoho koncila lěta 1870 pšchizamsky jo tamnej čžrjōdocy nješpokojnych katholickech wučencow, kotřž jo pšchecžiwu wěrnosežni wěry, zo je bamž njezmōlny wučer cyrkwy, zběhnychu a nowu „cyrkej“ založichu, podpěrami wot Bismarka a druhich mōcnych nješchecželow katholicke cyrkwy. Ale runja wot šchtoma wotrězņenej hałžcy hinje starokatholska cyrkej a nětko je šwojoho duchownoho pšchedštójicžerja zhubika, a byrņe jej tež zas nowoho štažili, dołho njebudže so džeržecž mōc.

— Katholicojo w Bruřkej su porno lutherškim wot kralowškich wyšch-
nošcžow a tež wot zastupjenjow wšchelatickech městow jara pšchitřōščeni. Naj-
lucrowišcho šchčžuwu pšchecžiwu katholickej cyrkwi a jeje wucžbam, a jeje cłkomo
zarjadowanju „evangelski Bund“, kotryž je k tomu založeny, zo by jo wšchomu
wōšchěrjenju katholickeho žiwjenja napschecžiwjał, a zadžewał, zo bychu jo
prawa, kotrež so katholickej cyrkwi pšchez tamne nješprawne zakonje w čžasu
„kulturkampfa“ wzachu, zas wrōcžene byle. Tak na pšchiklad je so zas do-
wōklo, zo imědža redemptoritojo w Bruřkej so z nowa zasydlicž, tola dyrbja,
předy hač do šwojich přjedamšchich kłóschtrōw začahnu, wošebitu dowolnošcž
wot pruskoho knježcřstwa sebi wuprosyčž. Také dowolnošcž so jim čžasto došcž,
zapowědži, a hdyž je nadžija, zo ju dōstanu, wustupuje pšchecžiwu nim „evan-
gelski Bund“ a zapocžina pšchecžiwu nim ze wšchěmi mōžnyimi njewěrnosežemi

ščežumacž. Tak sta so v zahtevnem tihdženju v meščje Bochum we Westfalstej, kotrež je we wjetščinje katolište. Katolikiwo wobzamknjchu, knježetstwo prošječ, zo bychu so redemptoristwo, kotřiž bėchu tam prjedy tak spomoznje skutkowali, do swojoho netko wopuščeženoho školstra wrėčječ mōhli. Tola „evangelisti Bund“ so jich boji, tuž bė swōj pschiwisł w Bochumje zhromadžil, a w tutej zhromadžiznje ščežumawaschtej wolėbje wobaj lutherstej duchownaj pschecziwo redemptoristam, a zhromadžizna wobzamknj, zo budze ministerstwo prošječ, zo bychu redemptoristwo do Bochuma pschipuščeženi njebyli. To je krasna znjejsliwosče pschecziwo katolikam. — Druhi wopofaz pschecželnosčeje pruskohe knježerstwa zhoni město Cleve. Tam maja školstrife sotry asyl za male dščeži a wučachu tež holeczata, kotrež do škole khodža, jehieč a druge wuzitne žōnste dščela. Hody, k Božomu dščežu, wobradži jim ministerium wufaz, z kotrymž bu jim zakazane, dale holeczata rozwučowacž, kotrež hiščeže do škole khodža. Se to woprawdže imėšchny wufaz. Dokelž su sotry katolište, tohodla bu jim to zakazane. — Sara džiwne su tež wšhelake rozjudženja netotrych judnistwow. Znaty pastor „evangelistoho Bunda“, Thümel w Remscheid, imė katolisku cyrkej hanič, ale judnistwo joho nje-wotjudži, dokelž šłowa, kotrež pschi tom naložuje, hiščeže hrube dosež njejsu, mjez tym zo bu katoliski redaktor nowinow „Germania“ w Waršinie wotjudžem, dokel bė prajil, zo je lutheriska cyrkej, wšhelakich njewėriwnych pastorow a profesorow dla, kotřiž zjawnje najwosebnishe kšhefsczanishe wėrnosčeje prėja, „ein Zammerbild“. — Wulka njerunosčež knježi w Prusstej školow dla. Se tam hiščeže wjele tak mjenowanjch simultanskich školow, t. r. tajkich, do kotrychž katolište a lutherste dščeži khodža. Wosobnishe wučeriske mėstna a wjetščina wučerjow je na tajkich školach w lutherstkich rukach, tež tam, hōžėž su dščeži we wulkej wjetščinje katolište. Podobnje je tež na gymnastijach. Katolikiwo so wšchudžom pschikrótisheja, pschillady za to su njeliczōmne. Sara njeruna je tež mzda, kotřiž knježerstwo katoliskim a lutherstkim fararjam wuplačeja. Mjez tym zo katoliscej fararjo jako najnižšchu mzdu 1800 hriwnow dōstawaja, podawa so lutherstkim fararjam 2400 hriwnow. Tuceži dōstawaja kōžde pječ lėt 300 hriwnow wjacj, dōnž so jim mzda na 3600 hriwnow pomyslchi, katoliscej fararjo pač dōstawaja kōžde pječ lėt 150 hriwnow wjacj, a jich najwysšichha mzda wučžini jeno 2400 hriwnow. Tajkich njerunosčežom mōhł tu hiščeže jara wjele naspomnicž.

Rom. Swjaty wōte Leo XIII. je strowy; wšchitej džiwaja so, zo w tak wysokej starobje tak napinace dščela lohej dokonja, tak jainje ryeži a runje khodži. Žbožopšhečza kardinalow a wjele druhich cyrkwinislich a swėtnych wysočich zaštojnukow pschija z wulkej pschecželnosčežu a kardinalam wotmōhwi z dlėjšchej ryežu. Tež na khudnych njezabu, hačž runje dyrbi sam wot jałmožny žiwj byčž. Postaji, zo by so jim 15,000 lirow k Božomu dščežu wudžėlito.

Žendzelskeje. Anglikanski bistop w Durlame, dr. Westcott je na wojadnych swojeje diwocjy wokolne pišmo pošlal, w kotrymž praji, zo ze wšhelakich strowow wuprajene pshečza za zasjzjednoczenjom wšchėch kšhefsczanow dyrbi so jako šłōs Boži špōznacž, kotryž k swojomu ludej ryeži. Na tajke waičuju so tele pshečza dopjelnja, to hiščeže žadny člōwječ do prėdka widžecž ujembōže. Šchtož pač kōždy k tomu skutkowacž zamōže, je, kručze wėrieč, zo so Boža wola dopjelui. A pschi tym so pilnje modlicž, zo by jednota a pshečzenosčež mjez wšchitkimi wėriwymi knježila. **K.**

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1896: kk. 51—58. z Budyšina: registrator Jurij Banda, zwóńk Franc Jemich, Mikławš Schäftrich, Khata Dučmanec, Marija Zmijowa, Mikławš Mjeń, Khata Pawlikec, Marija Wehnertowa, 59. 60. kłóštr a konwent Marijneje Hwězdy, 61. Hana Rězakowa z Bělšec, 62. Michał Budař z Nadzaneć, 63—66. z Ralbic: kaplan Mikławš Andricki, wučer Jurij Šewčik, Khata Bräuerec, Mikławš Cemjera, Jakub Nuk, 67. 68. ze Šunowa: Pětr Bräuer, Khata Kurjatowa, 69—71. z Konjec: Jakub Kral †, Mikławš Matka, Khata Kowarkowa, 72. Pětr Žurk z Łazka, 73. Jakub Pječak z Nowoslic, 74. Pětr Domaška z Jitka, 75. 76 z Kulowa: Michał Kral, Jakub Hicka, 77. Michał Haška ze Salowa, 78. Jurij Glawš ze Swinařnje, 79. Marija Šoćic z Pančic, 80—82. z Baćonja: administrator Jurij Libš, Marija Rjebišowa, Handrij Handrik, 83. Mikławš Robl z Čornec, 84. 85. z Čěškec: Mikławš Libš, Mikł Kola, 86. Jakub Zopa ze Sulšec, 87. Michał Wawrik z Khróšćic, 88. 89 z Hórkow: Pětr Šlak, Michał Jacsławk, 90—92 z Njebjelčic: farař J. Kubaš, Jakub Hostak, Michał Pječka, 93—95. z Pačlic: Michał Šewc, Jakub Robl, Marija Wjenkowa, 96. 97. ze Sernjan: Michał Bjeuňš, Mikławš Rycerja, 98—106. z Radworja: cyrkwiny wučer Pětr Šolta, Karl Nawk, Jan Pjetaš, Michał Pawlik, Mikławš Bryčka, Meta Heseć, M. Bělk, Mikławš Henka, Madlena Wünšec, 107. Jan Winař z Kamjenej, 108. 109. z Khelna: Khrystiana Donatec, Michał Cunka, 110. 111. z Khasowa: Mikławš Kubaš, Jakub Kubica, 112. Mikławš Miklič z Boranec, 113. Mikławš Šenk z Bronja, 114. Mikławš Nawk z Miłkec, 115. 116 z Lutowča: Michał Žur, Marija Pjetašowa, 117. Mikławš Wólman z Łuha, 118. 119. ze Stróžišća: Jakub Cyž, Mikławš Rjehork, 120. Jan Kral z Čemjeric, 121. Mikławš Ledźbor z Budyšina. (Přichodnje dale)

Sobustawy na lěto 1895: kk. 542—545. z Bronja: Mikławš Kopr, Mikławš Wencł, Mikławš Jurk, Michał Libš z Nowoho Bronja, 546—555. z Radworja: Marija Grubertec, Hana Lišcyna, Marija Šćapanowa, Jan Rječk, Michał Lukaš, Jan Polan, Jakub Delan, Pětr Kurjo, Mikławš Henka, Jakub Běrk, 556—558. z Kamjenej: Mikławš Rjenč, Mikławš Cyž, Madlena Šoćina z Haja, 559. Mikławš Pjetaš z Boranec, 560. Jurij Mička z Čornoho Hodlerja, 561—567. z Ralbic: kaplan Mikławš Andricki, Mikławš Kućank, Michał Frězan, Khata Bräuerec, Pětr Bräuer, Jakub Nuk, 568—573 z Konjec: wučer Jurij Jacsławk, Jurij Kocor, Michał Brězan, Khata Kowarkowa, Pětr Čornak, Mikławš Matka, 574. 575. z Łazka: Pětr Žurk, Jan Bjarš, 576—579. z Nowoslic: Mikławš Bětko, Mikławš Lebza, Michał Percgal, Jakub Jacsławk, 580—582 z Koslowa: Pětr Kubica, Jan Pječ, Jakub Kilank, 583—586. ze Šunowa: Pětr Bräuer, Hana Krawčic, Khata Kurjatowa, Michał Woko, 587. 588. z Trupina: Mikławš Šyja, Mikławš Kórjenk, 589. Pětr Domaška z Jitka, 590. 591. ze Sernjan: Jurij Šwejda, Jurij Jenki, 592—596 z Němcow: P. Hanč, Pětr Zarjenk, Mikławš Šolta, Jan Šiman, Michał Šolta, 597. 598. z Delnich Sulšec: Jurij Lipič, Mikławš Jank, 599. 600. z Kulowa: Mikławš Kostorž, Jakub Hicka, 601. 602. z Dubrjenka: Michał Domaška, M. Brězan, 603. Jak. Žur z Hóska, 604. Jan Hančko z Rachlowa, 605. Mikławš Jórš z Koćiny, 606. Marija Šoćic z Pančic, 607. Marija Rjebišowa z Baćonja, 608. Mikławš Kola z Čěškec, 609. 610. z Budyšina: Jan Šiman, Madlena Zyndžina. (Přichodnje dale.)

Na lěto 1894: kk. 695. Marija Šćapanowa z Radworja, 696. Jakub Hicka z Kulowa, 697. Khata Hantušec, 698. Jurij Kocor z Konjec, 699. Michał Brězan z Ralbic, 700. Michał Percgal z Nowoslic, 701. 702. ze Šunowa: Michał Woko, Pětr Bräuer, 703. 704. ze Sernjan: Jurij Šwejda, Jurij Jenki, 705. Mikł. Nawk z Miłkec.

Na lěto 1893: kk. 708. Michał Percgal z Nowoslic, 709. J. Šwejda ze Sernjan.

Na lěto 1892: k. 713. N. N.

Na lěto 1891: k. 727. N. N.

Na lěto 1890: k. 722. N. N.

Dobrowólne dary za towarstwo: z kłóštra Marijneje Hwězdy 3 hr., M. Š. 50 p., H. D. 50 p., K. P. 25 p., J. L. 50 p., P. Z. 25 p., J. J. 50 p.

Zemřety sobustaw: Jakub Kral (Domaška) w Konjecach. R. i. p.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadźena dań wučinještej 109,600 hr.

K česći Božej a k spomoženju dušow je so dale woprowało: ze zawostajeństwa njeboh Haňže zwudowjeneje Langoweje z Kamjenca přez knjeza fararja Hiccu w Kamjencu 100 hriwnow. — Hromadźe: 109,700 hr — p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 12,761 hr — p.

Dale su woprowali: tfo bratra z próstwu „Swjaty Józefje, proš za nas!“
3 hriwny — Hromadže: 12,764 hr — p

Za cyrkej Mačerje Božeje w Radworju.

Dale su woprowali: ze zawostajeństwa njeboh Hańže zwudowjeneje Langoweje z Kamjenca přez knjeza fararja Hicku w Kamjencu 300 hriwnow, N. N. z Radworja 6 hr. K. z Bronja 1 hr., F. G. z Radworja 3 hr., J. K. z Khelna 3 hriwny, Jan Pjetaš z Měrkowa 5 hr., Michał Bjarš z Khelna 5 hr., Mikławš Solta z Radworja 5 hr. (na s. Bosčanowy wołtař), Hańža Khěžcyna z Khelna 20 hriwnow.

Za cyrkej w Lubiju: njemjenowana z Budyšskej wosady 6 hriwn, wot J. K. z Khelna 3 hr., wot tachantskoho služownika Lukaša za předate póstowe znamki 1 hr.

Za šulu w Lubiju: zbytk z Róžanta 5 hr. 55 p. z Budyšskej wosady 5 hriwn, wot N. N. z W. 3 hr., wot knjeza kapłana J. Šewčika we Worklecach 13 hr., wot njemjenowaneje z próstwu: „Lube Jězus-džěćatko, smil so nad móličkimi Lubijskeje wosady a wobradž jim bórzy nowu šulu!“ 10 hriwn, wot jenoho mótkka džak Jězus-džěćatkej 10 hriwnow

Wyše toho za duchownske městno w Lubiju ze zawostajeństwa † Hańže zwud. Langoweje z Kamjenca přez knjeza far. Hicku 100 hriwnow.

Za nowu cyrkej w Kamjenicach (Chemnitz): wot J. K. z Khelna 3 hriwny.

Zaptać Bóh wšěm dobročerjam!

Stawy bratřiwow „Witroby Jězusoweje“ a „Zapochtołstwa modlenja“ maja modlitwy a dobre skutki w februaru woprowadž: **So by tšehesjaniski duch wšchudže wotučał.**

Kalbicžanska katholska Bjesada

změje njeđzelu 19. januara wječor w 6 hodžinach wurjadnu zhromadžiznu tšorhawnje dla.

Prošymy wo bohaty wopyt.

Pšchedšhdstwo.

W o z j e w i e n i o .

Towarštwu Serbiskich Burow za Kalbicžansku wosadu změje pónđzelu 20. januara (na swjatoho Bošćana) popołdnju w 3 hodžinach zhromadžiznu w Konjecach. — Dnjowy porjad: Zličbowanjo. Wólby pšchedšhdstwa na pšchichodne tši lěta. Wotwjedženjo lětnych pšchinosčkow. Wuradžowanjo dla hnojow a t. d.

Wo bohaty wopyt prošy

pšchedšhdstwo.

Matrach, šofa a podobne džěla pšchihotuje derje a tunjo a poruča šo čzešćenym Serbam najpodołwolnišcho

Wilhelm Solzichuh, tapecirar
w Budyščinje na fotolowej hašy 12.

Katholskoho hólca, kiž chce tšicherštwu wuknyč, pyta k jutram

Alemens Walde, tšicherški mišchtr
w Šchěrachowje.

 Prošymy naležnje, zo bychy so wšchě „Krajanj“, kotrež su trjebaj hđže wysche, nam h n y d o m wróczo póstale. Redakcija „Katholskoho Posola“.

Čižkěj Šmołerjec katličijšchěšernje w Macježnym domje w Budyščinje.

Katolicki Posol

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósce a
we knihafni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Šudowy časopis.

Wudawany wot towarstwa SS. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 3.

1. februara 1896.

Lětnik 34.

Farař Miklawšy Wowczerk †.

Zańdženu póńdželu bu šwětny Serb, wysofodoštojnny knjez farař Wowczerk, přjedawšy farař Hubertushurga, we Wermśdorfe pod cuzu zemju khowany. Ćaćrunjež njeboćizčki jerbiski kraj, swoju domiznu, horco lubowasche a tohodla bušto pšehi nami pschewywasche, njemóžesche tola, hdyž psched něšto časom na munjeńt džěsche, wot swojoho Hubertushurga, hdžež běsche na dwacyći lět farař byl, jo džělicž. Tam běsche swoje zornjatko wuśywał; je džiw, zo čejšche hladacž, tak škhadža a na tym jo wofschewjecž?

Wojobnje joho tam džeržesche wustaw abo ašyl, kotryž běsche za kłude a wofpročene džěći založil. To z toho spóznachmy, zo tak rady wo swojich džěćoch a za swoje džěći k nam rycžesche. „Moje džěći“, běsche itajnje joho druge słowo a wěćže joho přenja mysl. Z čimž pak wutroba zrośče, wot toho jo rady njedžěli, najmjenje na šary džěń. Tohodla joho zańdženu póńdželu pod cuzu zemju khowachmy, hdyž běsche jo 24. januara nahle, wot Božeje rucžki zajaty, z tutoho šwěta minyl.

Pohrjeb běsche wulkotny. Cyrkej běsche pschepjelnjena. Čžělo njeboćizktoho knjeza stojesche psched wulkim woltarjom na marač, na kaschežu widžachiny znanjenja měšniškoho powołanja a šutkowanja. W 10 hodžinach wotdžerža jo šwjatocžny requiem wot konšistorialneho radžicžela a farařa knjeza Buka z Drježdžan. Potom mějesche knjez dwórski předař Fischer pohrjebnu rycž, w kotrejž na wulke zašlužby njeboćizktoho knjeza potazujo naš trošchtowasche. Nětko džěsche jo na kěchow. Džěći, wotrjadny a 6 katolickij duchowni a jedny njekatolicki, Wermśdorfski knjez farař Friticha, džěchu přjedy kascheža, za

kaſchczom paſ džechu pſcheczełſjo, zaſtojuſtwa a wulka ſyła znatyſch a czeſzczo=warjow. Na kercchowje bjerjeſche knjez ſaraſ Tritſcha boženje wot njeboćzić=koſho knjeza z Davidowymi ſłowami: „Boženje, mój bratſe Jonathano“, a džaſowawſche jo jomu za ſwérne pſcheczełſtwa a dobry pſchikład. Skóncźnje rzežeſche naſtupnił wotemrécého, knjez ſaraſ Hartmannu, a ſkóncźni ſwoju ryč z ſłowami: „Chryſtus je prajil: Schtóbź ſenoho z tutych móliczkiſch w mojim mjenje pſchiwozmjje, mje pſchiwozmjje.“ Tutón paſ je wjele móliczkiſch w mjenje Chryſtujowym pſchiwzał, tohodła nadźijamy ſo, zo je teź Chryſtus joſho pſchiwzał.

Boženje, rowje w cuzej zemi, ſnadź tebe wjacj njerwohladam, nie tajke boženje paſ njeboćzićkómu knjezej, huſtſo chcú na njoho ſo dopomnicź a prajicź: Bóh daj jomu wécźny wotpoczínk a wécźne ſwétło ſwécź jomu! Amen.*

Bratrowſka pſcheczjednoſcź.

W chineſkej knižcy z mjenom: Spodzíwne podawízny ze ſtaroho a nowoho ſwéta, kotraž z džéła prawje zajimawe wéczi powéda, ſtoji tuta ſtawízna:

W ſtarych čaſach bydłachu tſjo bratſtwa ſwójby Dien w najrjeńſchej pſcheczjednoſczi hromadže. Najſtarſchi wſa ſebi žonu a mjenowachu ju „wulku ſwaſowu“; druhi ſo teź wóženi, a joſho žona rćkaſche „druha ſwaſowa“. Wobě žonje bėſchtej jara mćrnijej a žane njeſpokojne ſłowo njebė ſlyſhecź. Tſeczi bratr bėſche hiſchće mały a bydłechje ze ſwojimaj bratromaj w jenyj domje. Bózdźiſcho, hdyž bėſche wotroſł, wza ſebi teź wón žonu: „tſecza ſwaſowa“ mjenowanu. Tuta njebė duſchny čłowjek. Wona horďžeſche ſo z tym, zo je z bohateje ſwójby. Wona njemóžjeſche widźecź, zo jeje muž ze ſwojimaj bratromaj na jenyj wóhniſchćžu wari, za jenyj blidom je, žane ſwoje pjenjezy nima a žanu woſebitu wahu njetrjeba; zo wona ničſo mjelcžo zjěcź njemóžjeſche, to ju mjerzaſche.

Wodnjo a w nocy ležeſche mužej we wuſchomaj, zo najſtarſchi ſwaſ ze žhromadnym kubłom a zamoženjom hoſpodari, ničtſo nježhoni wſchědne dothody a wudawki. Wón ſtoji, rjekny wona, w ſwéczy, ty ſtojiſch w ſćzinje; hdyž jene trjeba, rjeknje dželacź, hdyž dželacź trjeba, rjeknje ſto. Wěſch dha, hačź pſchecz hromadne žiwjenje wſchitko njepſchíſadźimy? Budže-li paſ ſwójbne zamoženjo ſchodowacź, dha změjeſch ty, jaſto najmlódschi, najwjetſchu ſchodu. Tohodła poſłuchaj na moju radu a daj herbſtwa dželicź, wſchitko do tſjoch wulkiſch dželow. Potom móže kóždy po ſwojim ſpodobanju hoſpodaricź a ſwoje zbožo ſphtacź. Tak je najłepje.

Tſeczi Dien da ſo ſkóncźnje narěczecź a proſcheſche bratrow, zo byſchtaj herbſtwa dželítoj. Tutaj njechaſchtaj z wopřédka ničſo wo tom ſlyſhecź. Skóncźnje pſchizwolichťaj, zo by pſcheczeňanja mlódschoho bratra a ſwaſoweje jónce bytſo. Rozdělěchu cyle zamoženjo, kubło, pola, pjenjezy a žito do tſjoch ženakiſch dželow, tak zo by žadny ani w najmjerſchim pſchitkóſcheny njebył. Seno pſchěd domom ſtojeſche hiſchće jedyn wot prjedownikow ſadžený čžórlachowj ſchtom. Tón bėſche runje w najrjeńſchim roiczenju. Hdyž chcychu něł hoſpodařſtwa dželicź, kómu měieſche potom ſchtom ſlyſhecź? Schťom runje kěžejeſche, woni njemėdžachu ſebi zaradźicź. Najſtarſchi bratr bėſche cyle ſprawnj

* Druhu rozprawu wo ſmjerczi a pohřebje njeboh knjeza Wowczetka pozdže dóſtawſchi dyrbinny za pſchichodne číſło ſchowacź.   Redakcija.

a njesebicny, tuž radžesche schtom pobiež a do tšjých džělow rozrězacž, zo by kóždy swoj džěl měl, nimo toho dyrbjesche kóždy tšeczi džěl z wotpadaneje nacže dóstacž, kotraž mějesche so po sprawnej wazy wotwažicž. Tuta rada bu pschijata, čaťachu jeno na pschihódnny džěń, hdyž bychu ju wuwjesčž móhli.

Nazajtra zawoła najštarschi swojeju bratrowi, zo bychu schtom pobili. A schtomej so pschibliziwšchi pak so dohladachu, zo je wušfnył, lišcžo zwotpadane, wscho žiwjenjo so zhubilo. Tu zaplaka nastarschi hórcy. Bratraj pak rjeknyšchtaj: Schtó dha je na tym schtomje ležane, zo so tak rudžič? Wón wotmołwi: „Schtoma mi njeje žel. Ale to so moje mysle, zo my tšjo bratšja z jeneje swójby wuńdžechmy; jako zdonk, hałžu a lišcžo tohole schtoma z jenoho korjenja. Wěžora so zrěczachmy, schtom na tši džěle rozdžělacž. Schtom to njemóžesche pschenjesčž, žiwy so rozrubacž dacž, tohodla za jenu nóc wušfnył a wotemrě. Tak tež my tšjo bratšja zhinjemy, jeli so rozdžělimy, jakož je tón schtom zahinył. Šdže budže potom hišcže nadžija na zbožowne dny? psche to plačam a so rudžu.“

Druhi a tšeczi bratr pschipošluchajchtaj šlowam štarschoho a bušchtaj šluboko hnutaj. Měł-li čłowjek šnadnišchi byčž dnyžli schtom? Na měšcže zwotrěczachu sebi, dale hromadže wostacž a plačachu wschitcy tšjo z jenym šłosom. Njemysłachu sebi wjacý na džělenjo a chychu radlubje kaž dotal hromadže wostacž a na jenym wolnišcěžu swoju jědž pschihotowacž. Žónške šłyšchachu pschěd durjemi wulki plačž, a za tym pohladawšchi póznachu winu tohu; přenja a druha běšchtej jara wjesolej, jeno tšecza njebě špokojom a šwarjesche. Tšeczi bratr chychche swoju žonu zastorcžicž a wotehnacž, bratraj pak joho z wulkej prócu zasy změrowašchtaj. Tšecza šwatkowa woteńdže sama zasy do swojoho domu a wza sebi žiwjenjo (šebjemordarštwó žónškich štawa so w Čhinje hrózbnje čašto). Šdnyž bě sebi sama tajši njesfutł nacžimika, njeběšche hódna hišcže žiwa byčž. To njech je došč wó nej a njech je něč zabyta.

Měz tym pak so šta, zo štarschi bratr hišcže schtom žarujo, zasy na njón pohladacž džěšche. Šlej! tu bě schtom zasy wožiwil. Wšcě hałžki běchu zasy zelene a počne najštrajnišchich plódown. Štarschi Tien zawoła bratrow, zo byšchtaj na džiw pohladat. Žadny njemóžesche so dodžiwacž. Wot toho čaja wosta šwójba Tien pschěz wjele šplahow hromadže.

r.

Moje pucžowanjo.

(17. pokračowanjo.)

Šdnyž Šězus so hišcže w zahrodže štyškniwje modlesche, pschińdže z rańšcžej strony města, kotruž tež horu Zion mjenujemy, črjóda wojakow ze šwěcami a kijemi, nawjedowana wot pšcheradnika Žudajšha, zo by Šězusa zajala. Hišcže jónu Šězus počaza, zo ma móć nad swojimi njepšcězelemi. Wón štupi črjódže napšcěcžowu a woprascha so: „Koho pytačže?“ Woni wotmołwichu: „Šězusa Nazarethšfcho“. Šězus rjekny: „Ja šym.“ Pschěz tute wuznacžo buchu tak potrjeheni, zo ł zemi padžechu. Potom da jim stanycž a so wot nich zwjazacž, zajecž a wotwjesčž. Dobrowólnje džěšche wón do šmjercže, dofelž to bě wola njebjeshoho Wótca, a to bě nužne za wumóženjo čłowještwa.

Šatoho a zwjazanoho wjedžesche črjóda Šězusa zasy do města, na Zion, a to najprijedny do domu Annasa, a potom do domu Kaifasa, hđžez bu ł šmjercži wotšudženy. To so wě, zo taj šamaj domaj džěns wjacý nje-

stojitaj. Ale na jeju podobzki staj dwaj armeniskaj kłóschtraj twarjenaj, kóždy z rjanej, psychnej a czistej cyrkwiczkju. Też w tutych murjach nětotryžkuli kamjeu tež, kotryž je hižo stare twarjenja hromadže džeržal, a je tak swědk tych swjatych podawkow, kotrež ju so tudy stala. Do mnohich kamjenow ju znanjenja a pismiki wurubane, kajkež starožidowiske twarjenja mějachu. Psihi woltarju jeneje z tuteju cyrkwiczkow so mały rum pokazuje, hdžež móžetaj dwaj człowjekaj stač, ale lědma jedyn na zemi jedžeč. Armeniska tradicija praji: zo je Sězus tudy w tamnej noci hač do ranja jaty byl.

Rano Sězusa dale wjedžechu k Poncijej Pilatej a Herodesej, a zaš k Pilatej, hdžež bu wotšudženjo wobkručene, a z wotkelž wón, z kchizom wobčežemy, džěšče kchizorny pucž k horje Golgatha, kaž smy to w jenym z prjedawšchich czislow wopisali.

Džel města, kotryž so tu hora Zion mjenuje, je džens wjele mjenschi, hač za Sězusowy čas. Cyly brjoh k ranju a połdnju je tehdy z twarjenjemi wodžety byl hač do doła, hdžež so hat Siloë namaka. Džens pak murja ze Zionskimi wrotami horka dže, a cyly brjoh hory je skoro prózdny, kaž profeta Seremias to wěščezi: „Zion je kaž rola k woranju.“

Šenož jene wažnišče twarjenje so tam namaka, a to je šal poslednjeje wječerje abo coenaculum. Turkojo wobkručeja, zo je pod nim row krala Davida. W tutym šalu, kotryž pak džens cyle prózdny stoji, je Sězus ze swojimi wučowuškami dženi psched swojim četpjenjom jutrowne jehnu jědł, a po wječeri tamne potajne wopomnječo abo wotkazanjno zawostajil pschez załoženjo najšwjeczjšichoho sakramenta woltarja. Tudy dale po Sězusowym donjebjesštpěczu japoschtolojo pschewyachu, doniž Duch swjaty na nich njepšchidže. Tute murje potajkim wobjimachu započatf kšchesejanstwa, a wot tudy so wone wypscheštreč pschez cylu zemju. Franciskanajo mějachu tu kłóschtr, a swjate městacžo so čžescžeske z modlitwami a woporami Božeje mišče, kotraž so tudy přeni raz pschez kšhrystulowej najšwjeczjšej ruce samej woprowašče. Nětko pak tu bohuzel hižo wjacu lěštotkow Turkojo zatkadžeja, a to wosebje zaskli, z mjenom derwišče. Šal a cyla wokolnošč je hač na najhorje wonječesčena. Wšchón možny njerjad tu cylu zemju tołsto pschifrywa, a derwišče tu mišče možne njepočjnti dokonjeja. Njeje šamo cyle bjez stracha, k nim hič. Z kamjenjemi a z nožemi woni cuzym hroža, wščať drje najbbše tohodla, zo by „bafschich“ prawje bohacže wupadnył. Ale šchtó móže prajič, hač druhdy tež swoje hroženjo njewuwjedu. Šedyn jenički króč je so tudy w poslednišchich lěštotkach pschi zamňnjnych durjach a pod šlnym wojerškim šchitom Boža mišča měla, a to w l. 1860 w wosebite próštwy princesny Katyeny-Hobenzollernškeje. Wschitomny běšče nimo nětotrych druhich tež nětotrym Serbam znaty P. Maurus Wolter, pozdžjšicho abt kłóschtra Emauja w Prahy.

Tute mjenowane twarjenja na horje Zion drje ju najwažnišče a najšwjeczjšče. Najwosebnišče pak je armeniska biskopska cyrkej abo kathedrala, pošwjeczena swjatomu Sakubej staršchomu. Wo tradiciji je tutón japoschtol pod kralom Agrippu tudy sebi krónu martraštwja zaskužil, a joho hlowa so tam, kaž Armenjenje praja, namaka. Tež romšcy abo łacžanscy katholicjojo mějachu prawo, kóžde lěto tudy, a to 25. julija, swjatoczne kenjče měč. Psched něščto lětami pak na dobo armeniski arcybiskop katholicam wrota zawrě. Turči prošchachu, dokelž bě jich prawo tež pola wyschnoščje zapijane, pašchu (kommandanta) Seruzalema wo pomoc. Šón

tež woprawdže z wjach kompanijemi wojakow sam k cyrkwi pschiczeže. Tola Armenjenjo jonu 80 000 piaštrow (20 000 frankow) do ruki skłóčiču, a měruje wón swojim wojakam kommando pschiwola: Ganzes Bataillon kehrt! a tak tuczi zmužiči zasj wotčehnjechu. Katholikojo pak kóžde lěto, zo jo jich prawo njeby zabyło, z nowa protestuja. Cyrkej je jara rjana a poľna žłoteje pychi, murje ju z drohimi kamjenjemi wobsadžene. Pšched hłownymi durjemi wiša na dwěmaj rjeczazomaj wulka železna deška. Z drjewjanym hamorom ziwónt mócnje do njeje bje, a to klinczi škoro tak slynje, kaž zwonj. To je do cyła započatk zwonow. Kulowate zwonj haſke w pozdžičim čašu počachu leč. W ruskich cyrkwjach maja drje tež nětko kulowate zwonj, ale tute jo njehibaja. Pod kóždy zwón jo jedyn stupi a z pawtu do zwona bje. Wěže nuža jo drje tak lohke twarič, tola zwonjenjo tak melodiške a porjadne njeje, kaž hdyž jo cyły zwón hiba. (Pofračžowanjo.)

3 Łuzicy a Sakskeje.

3 Budyšcina. Na saksim sejmje stajichu pšched někotrym čašom socialdemokratojo namjet, zo ma jo prawo, na sejm wuzwolecž, tak rozšěrjecž, zo mohł kóždy sakski poddan, kotryž je 21 lět stary, tele prawo dóstač. Nadžijachu jo, zo z tym za swoju stronu hiščeje něotre nowe městna dobudu. So rozemi, zo ou wot wjetšiny sejma tajki strachny namjet wotpokazany. Za to pak bu wot wjetšiny konservativnych zapóšlancow knježerstwo prošene, zo by jo wólbny zakon tak pscheměnił, zo bychu podobnje, jako w Pruskej, wólbni mužojo wolili a zo bychu tuczi haſke zapóšlanca na sejm wuzwolili, mjenuje jo tajka wólba indirektna abo posředna wólba, dokelž poddani sami zapóšlanca njewola, ale pschez sředniša. Konservativna strona myśli sebi z tym, socialdemokratam pucž na sejm zahacizč. Z tym pak tež našch dotal šprawny wólbny zakon zděhnu, a město njoho cyle njesprawny namjetuja, dokelž, mjez tym zo čezke winowatošeje poddana, wulke dawki a wopory za woještwo z kóždym lětom pschiběraja, maja jo jonu nětko prawa pschitrotšiciz. Njespokojnosč w ludu budže z tym hiščeje pschiběracž. Po cyłym kraju wotměwaja so tohodla ludowe zhromadžizny, nic jeno socialdemokratow, ale tež wot druhich stronow, zo by knježerstwo zhoniło, zo sebi lud njecha swoje prawa, kotrejž 60 lět hižo šwedomicže wužiwa, pschitrotšiciz dacž. Tež w Budyšcinje bē pjatk 24. januara tajka derje wopytana zhromadžizna, na kotrejž bu tež wobzamknjene, zo dyrbi jo wot knježerstwa ze zhromadnymi proštwami žadacž, zo by dotalny wólbny zakon w Sakskej dale pľacizł.

3 Radworja. Mnjenu njeđzeli zeúžde jo wubjeik tudomnjeje „Katholšteje Wjesady“ dla wuradženja založenšohu šwedženja a postaji, zo budže jo wón poštnich pónđzeli w Čzechec hoščencu šwecizč. Zarjadowanjo budže podobne, kaž loni, jenož zo wuložowanjo wuwostanje a na joho městno swobodna zabawa ze šerbškim špěwom stupi. Rejwacž jo po šwedženju njebudže. (To by tež hižo po zakonju § 2 zakazane bylo.) Po wubjerkowym posjedženju běšče hnydom powšchitkowna měsacžna zhromadžizna, kotraž jo z cyrkwinško-politiškej rozprawu pschedšydy knješa administratora Wjesele započinašče. Rycznik špominášče wošebje na 25 lětny jubilej wobštacža němšohu kejžorstwa, naspomni pak pschi tym, zo nětežišče němše kejžorstwo njeje žane dalewjedženjo štarohu romišo-němšohu (katholšohu) kejžorstwo, ale zo je to

enle nowe mócnafstwo, pokazą dale teŝ na to, zo tutón ſwjedŝeń w joho katholicich wobudlerjach z nowa zrudne dopomujecza wubudza, n. pŝch. dopomujeczo na kulturne wojowanjo. Mějaczuu rozprawu ſčžehowajŝe maŝy pŝchednoŝaŝ wo twarich ŝtylach a wo wŝchelaticŝ chrvivniŝich poŝtajenjach, kotrež maja ſo pŝichi twarjenju a wuhotowanju nowych chrvivjow wobkedžbowacž. Škóncžnje ſpominaŝe ſo hiŝečŝe na daloko rozŝčerjenu powěčž wo ŝkóncženju ſwěta na dnju 19. novembra 1899, jŝtož paŝ ſo uie jenož po wěrje, ale teŝ po ſwětnej wědomoŝeji jako zajimawa, ale hewaŝ bjezzmyŝlna bajŝa wupokazuje. Tuž njetrjebamy tohodla hiŝečŝe z twarom nowoje chrvioje zaŝtačž.

Ž Wortlec. Můžemy wŝchitkim čŝejčžowarjam Pražŝkoho Žčžus-đžčžatka wozjewicž, zo ſu nowe ſerbiŝte knižki nimale docžŝiŝečžane, a zo hiŝečŝe w februaru wundu. Proŝymy tohodla, zo ſebi ničto wjacj němŝte knižki knpowaŝ njeby. Nowe ſerbiŝte změja rjane wobrazki a budža, ŝtož modlitwy naŝtupa, wjele wobŝčerniŝe, hačž žane podobne němŝte, čžohoždla budža ſo wubjernje jako pačžerjace knižki hodžecž. Tuž jenož ŝhwilku ſčžerjnowečž.

— Naŝcha hrabinka Monika je z nowa z nadobutym ŝkutkom ſwoju luboičž ŝ ſerbiŝkomu ludej wobŝwědčžila: je za đžejacž najŝhudsŝich ſwobjow z Wortlec, z Hatow, z Noweje Wjeŝti a ze Smječžtec „Katholicŝi Boŝol“ pŝchedpłačžila. — Kaŝka hańba to za někotrohožžuli ſerbiŝkoho žiwnowečžerja a bura, kotryž „Boŝola“ zańčž nima, a radŝcho za liberalnymi němŝtkimi nowinami hraba, hačž zo by ſerbiŝte woteběraŝ a rozŝčerjaŝ!

Ž Mjebjelczaniŝeje wojady piŝe ſo nam: Se nětko w politiciu runje prawje čžicho a tuž njebudže reminiscenca ua zańđženy čžas ŝchodžecž. Šdnyž w ſwojim čžasu đžčel catholicŝich Serbow Hompeŝŝa woleŝe, dofelž ani za Lippe, ani za Gräŝe ſo zahorjecž njemóžetiŝe, je ſo jomu z toho wjele porokow a hanjenja ŝtalo hačž do nowiŝchich dnjow — wot catholicŝich towarŝchow, bóle hiŝečŝe ze ŝtrony njekatholicŝich. — Šdnyž ſo wo wólbju Woŝkle do ſejma jednajŝe, pornečžejŝe konŝervativny komitej a podpěrowajŝe ŝradžu a zjawnje druhoho konŝervativnoho, Huŝtiga w Nowym Měčže. A nětko zaŝny: Pŝhečžiwjo Smoli w Spytacach zbėhaŝe ſo Mütterlein z Kobliz. Šdnyž ſebi wěc prawje wobŝhladamy, je wěčže Hompeŝch teŝko a lėpje konŝervativny, jako žadny wot horjeka ſpomnjemych knježich. Šdnyž paŝ je tomu takle, njewėm žaneje winy, čžohodla ſo tamne porokowanja ŝtachu. Za catholicŝkoho Serba leža tola wěcy tu tak proŝeže, zo možhy wjele napinacž njetrjeba, a tola namaka, ŝtož ſo ŝkujcha. A to je to: Do ŝaŝkoho ſejma wolimy ſerbiŝkoho bura; nadžijamy ſo podpěry evangeliŝch Serbow a podpěramy tutych za to w Budyŝchiniŝtej wokolinje. Z tym je doŝh wurunany. Šdnyž paŝ ſo žada, zo mēli teŝ pŝichi wólbach do rajchŝtaga zalubo bracž, kotrohož konŝervativny komitej wudawa, je to tola wjacj jako ſo pŝichŝtoji. Pŝichi wólbach do rajchŝtaga wobŝtoji móc mjėniŝchiny (to ŝny my catholicŝcy) w tym, zo ŝny w prėnjej wólbje jeneje myŝle a mižža z centra wolimy; z tym chcemy docpěčž, zo žana ŝtrona (konŝervativni, antiŝemitoji a ŝocialiŝeji) njedobudže. Tak dyrbi ŝ drugej wólbje (Stichwahl) pŝichničž a w tutej jednamy potom z tej ŝtrony, kotraž naŝchu pomoc žada a nam najwjacj lubi. Tak je po chŝtych Němceach. Mjėchamy-li w tym mudroŝeže nabycž, a čžiničž, kaž w ſpocžatku, zaŝlužimy ſebi wězo wuŝmėŝčhenjo poliŝtiŝch pŝhečžiwnikow — a hanjenja budža z pŝchidawkom.

Ž Namjenca. Mjėđželu 26. wulkoŝo rōžka wuhotowajŝtej naŝčej dwė catholicŝtej towarŝtwje: kaŝino a žoniŝte ŝilžbjecžine w hoŝčencu „pola mēta

Drježdžan“ prěni „swójbnj wječor“, kiž bě wot lubych pscheczelow, kotřiž běchu z blizka a z daloka pschisichli, kaž tež wot sobustawow wobeju towaristwow jara derje a bohacze wopytany. Běchu tu na swjedženj pschisichli dostojni knježa: P. Leo a P. Leopold z klóschtra Marijineje Swězdy a kaplan Sufst z Khrósejic, dale knjezaj wučerjaj emer. Šicka z Pancžic a Šila z Khrósejic, knjez dr. med. Rachel a wjele druhich hofeži. Zhromadžiznu wotewri pschednyda wobeju towaristwow, knjez farač Šicka, powita lubych hofeži a sobustawow rozjafnjejo pschiciznu tajtoho swójbnoho wječora. Na to sežehowachu wšchelate ipěwy: sola, duetty, tež 2 kuplejaj; sola ipěwachu z wustojnosću knježa dr. med. Rachel a wučerjaj Šila a Drauner, poslednišchi tež jako našch luby sobustaw ipěwy na klawěrje pschewodžejsche. A tutomu wječorej bě jo tež mala loterija wot žónstoho Šilžbjecizinoho towaristwa wuhotowala, kotraž jo w dwěmaj wotbželomaj wotměwasche a jo wšchem jara spodobajsche. Wunošch tuteje loterije pschipadnje, kaž je jo to hižo druhe razy stalo, kładym našeje wofady. Swjedžeński pschednošch mějesche knjez P. Leo z Marijineje Swězdy, kotruž w dlějšchej ryeži ischódnosč hnbjenych a wažnosč dobrych knihow a časopisow rozestaja. Pozdžijeho tónšamy knjez hiščeje jónu ryežesche a to wo tym, kaš dyrbi kóžda žónšta byč žónšta pobožnosče a kaš dyrbi najswježišchi sakrament woltarja wofebje česčezwacž, zo bychu tež mužicy pschiklad dobrych žónškich sežehowali. Wobaj krafnaj pschednošchtaj jo wšchem jara spodobajchtaj, a wšchitcy pschitomni knjeza ryežniša z postanjenjom česčezachu. Mjez jenotliwymy kručami wunjesechu jo wšchelate šlawy: kaš šlawjesche knjez farač Šicka šakstoho krala Alberta a najdostojnišchoho knjeza biskopa Ludwika. Knjez dr. med. Rachel wunješe šlawu na swjatoho wóšca Leona XIII., knjez wučer Šila na němškoho kejžora. — Našchej česčmaj sobustawaj dostojnaj knjezaj propst P. Vincenc z Marijineje Swězdy a kanonikš farač Werner z Khrósejic běschtaj pišomnje zhromadžizuje postrow póškolaj a tež tuteju knjezow šlawjesche za jejnu šwěrmu pschwisnošč k našchomu towaristwu knjez wyschšchi hajniš Wiesner. — Wobžarowachmy ienož wšchitcy, zo bě knjez tachantški předač Nowak, kiž bě tež k swjedženjej pschednošcht pschilubil, w poslednim wotomiku zadžewany, do Kamjenca pschitč. Tak mimchu jo hodžiny pschespěschnje — swjedženj pak wostanje nam wšchitkim w dobrym wopomnježju.

3 **Drježdžan.** Gžitarjam „Katholstoho Pošola“ budže jako dobrym Serbam zajimawe zhonicž, hdyž jo jich macžerška ryeč wot druhich, wofebje wot wyšolo stojacych, česčezi. To stawa jo w tu khwilu zasy wot jenoho sobustawa našchoho lubowanoho kralowšchoho dwora, wot Zeje kralowškeje Wysokosče pryncesny Mathildy, kotraž, kaž něhdy Šoho Maještosč kral Albert, pilnje serbški wufnje, pschi čimž štaj wyšotej knjenje nowa, psched krotkim wudata wuběrna „serbška ryežnica“ k. Šurija krala a tukhwilny serbški dwórški duchowny knjez Adžak k pomocy. Poslednišchi je w swojim časju tež pschilěznosč a česč měš, mlodu hrabinku Moniku nad Worflecami w našchej macžerščežinje trochu rozpokazacž. Tuteje zajimawosč wo wšchitko serbške wšchaš je znata, zo jo dale našpominacž njetrjeba. — Pschikladaj pak, zo tež wosobni ludžo serbšku ryeč wufnu, powědamy wofebje tež tohodla, zo bychmy zasy pokazali, kaš směšchne to je, hdyž druhdy wofebje mlodži hólcy abo tež hólcy, jo za swoju ryeč a narodnosč haúbuja.

3 **Drježdžan** suw z česčezomnje stromy sežehowacy dopis wo swjedženju „Šednoty“ dostali: Wutoru 21. januara swječesche tudomne towaristwo kathyol-

skich Serbow 18. založeniski swjedžen. Tola tak malo serbskeho drje na žanym serbskim swjedženju njenamatašch, kaž tu. Cyhly swjedžen wobstojese z wojeckeho koncerta, w kotrymž ani zwuk serbskeho hłosa abo melodije njebė, khiba, zo dyrbeješe snadž to po serbsku być, zo bė tónle koncert jara wótrje a z wulkim klimbim wuwjedzemy. Wnozy so na tym postorkowachu, tola mudri Němcy prajachu, zo je koncert z tajkej hudźbnej haru sfazany, a zo maju Serbjo to rad! Tajki rozjud Němca mohł uas Serbow tola trochu jara kėdźblıwych cziwic. Bė tež mala naryć — wězo němsta, za swjedžen czišchězany program, ale němsti, tola ze schtyrjomi serbskimi słowami: „Sednota“ a tji krocj: „serbska reja“. Tajki serbski swjedžen bė jamo Němcam hudaćicw, hdzež do cyła niczo serbskeho njenamatachu, khiba něschto žonow a holcow w serbskej drajeje — hofězi z Łužicy. Zaneje czeleze zawěrnio tajki serbski swjedžen serbskomu towarštwu njecziini. Słuchachmy tež Němca prajicj, zo to žadyn kumšcht njeje, sebi něschto dacj wot druhich wuwjesej, mjez tym, zo towarštwio jako tajke pódla ani njewohladašch. — A byli „Sednota“ džel toho, schtož za tajki „swjedžen“ wuda, na to naložila, zo by jo tola něschto serbske pódla wuwjedło, by z najnjejšcha pokazala, zo je wopravdze serbske towarštwio a mjeno njeje jenož nětajka wupowisnjena firma za njewědomnych. Tuž pschjemy „Sednocze“, w pschichodze tola zaji trochu na swojich ludži dźiwacj, zo njeby tajki swjedžen jeno byl schadźowanika za wscho móžne.

X. X.

Pschispomnjenje redakcije. Wjeseli nas, zo móžemy tutej rozprawje, kotruž je jeno wěrna lubošej k Serbowštwu a k „Sednocze“ tak nawóšila, pschispomnicj, zo je na tymle založeniskim swjedženju hižo so tak kaž wobzamkło, zo budža pschichodne swjedženje „Sednoty“ zaji wopravdze serbske

3 **Delnjeje Łužicy.** W Gubinyje je so w nočy 14. januara wulki njeskutt stal. Do tamnišceje katholickeje cyrkwyje su jo rubježnicy, po zdaczu tšjo, nıstamali, pjenježne kashczili wurubili a 6 krajnych mjedžanych swěcznikow na wulkim woltarju, kotrež 600 hrıwnow placzachu, kranjli. Na to su jo njekrajnicy do tabernakla lamali, a schtož je najhóršche, swjate hostije po cyrkwi rozmetali a wonjezezežili, pschi tym wschelate druhe hroznosce wobeschli a keluch kranjli. Skóncznje su jo tež do kapale lamali a tam wschě kamory a schinje rozbili, tola, z wuwzacjom cyrkwinškich judobjow, niczo wot cyrkwinškich draštow jobu wzali njeju. Šacj dotal hišchěze žadyn sled za paduchami nimaja. Wosada je czim bóle wobzarowacj, dofelj je khuda, a je halle w nowišchim cžasu, kaž, z wuwzacjom Noweje Gale, wschitke katholicke wosady w Delnjeje Łužicy, založena. Pschi tym je sebi z wulkinim woporami, podpěrana wot dobroczerjow z blizka a daloka, cyrkej natwarila a z potřebnym wuhotowala. A nětk tu zas cyrkej prózdna stoji. Wóh chcył dacj, zo bychu njeduschnikow wuslědžili a zasluženomu khostanju pschepodali.

K.

3 **Wědźichowa.** Tudy bu w zańdženym lěze nowa katholicka wučerinja natwarjena a ze statnym wučerjom wobhadžena. Šacj dotal wobstojese tu jenož nabožna wučerinja, kotruž farar ze Schpitala w Sakškej wobstara. Tež twari so tam nowa katholicka cyrkej, kiž je tež, hacj do znıstownoho wıtwarjenja, hotowa. Zwony, kotrež buchı w Drježdžanach late a swjećene, wıfaja hižo na wěži. Tola dyrbjja jich znıtki mjelčecj, doniž cyrkej swjećena njebudze.

K.

3 chłoho swěta.

Němska. Wo cylej Němskej swjećeske jo jobotu 18. januara 25 lětne wopomnjeczo załoženja nowoho němskoho kejžorjstwa. W hrodže prjedawjich francózskech kralow we Versaillesu bu pruski kral Wilhelm 18. januara 1871 jako přeni kejžor Němskeje wuwolany. W hłownych cyrkwach so k bžatonnomu wopomnjeczu na to, zo je nam Wob w tychle dokonjanych 25 lětach měr zdžerzał, Te Deum spěwajšce. Kejžor Wilhelm a jenotliwi wjertchojo Němskeje su wšćech, kotřiž mějachu mjenje hač 6 njedzel khostanja; k čejczi tajkoho wažneho dnja wobhnadžili.

Rom. Wolharski wjerch Ferdinand, princ katolskeje Koburgskeje swójby, ma po žadanju mócněje strony w Wolharskej swojoho synka Borisa, kotry je katolski fšćezenn, na greksku (prawoslawnu) wěru pschěfšćezjeć dač; móčna politiska strona nuzuje joho k tomu, a hrozj, zo joho pichu přenjej lěpskej pschiležnosći wotřadži, jelizo so k tomu njepodczišnje. Wón a joho mandželsta, burboniska princesa, so toho wobarataj. Princ bě tohodla, zo by ze swojej swójby a ze swójby swojeje mandželsteje sebi wažnu naležnosć wuradził, do Wina a Bariža pučjował, a pschindže w tom tydženju tež do Roma, zo by tež swjatomu mótcy swoju nužu storkił. Wutoru 28. jan. mějške audiencu pola bamža, ale jeno krótku, dokelž swjaty mótc njezwoli, a njemóže tež pschidacž, zo by princ Boris na greksku wěru „pschěfšćezeny“ byl. Žuž wopušćezji wjerch Ferdinand Rom, a w krótkim drje budže pokazacž dyrhjeć, hačž sebi wěru abo njewěsty wjerchowski trón w Wolharskej wyschje waži.

Naležnosće našoho towarstwa.

Subustawy na lěto 1896: kk. 122. Jan Mónk z Čemjeric, 123—127. z Budyšina: Hana Bukec, Hańža Kampratowa, Marija Kubicowa, Hańža Schneiderowa, Michał Kubic, 128. Hana Měrcinkowa z Džěžnikec, 129—131. ze Zajdowa: August Kokla, Franc Gäbler, Handrij Haša, 132. Madlena Dučmanowa z Hněwsec, 133. administrator Michał Šewčik w Lubiju, 134. Khata Wjeršowa z Rachlowa, 135. kantor emer. Mikławš Hicka w Pančicach, 136—139 z Njebjelčic: kaplan Mikławš Jawork, Bosóij Pjech, Jakub Leiš, Pětr Robl ze Štruchow, 140. 141. z Pazlic: Michał Lukaš, Pětr Haška, 142—144. z Drježdžan: wojeński farař Jakub Rjenč, kaplan Jurij Kral, Jakub König, 145. Hana Königec w Kamjenicach, 146. frater Dismaš Hájek, kapucin w Rumburku, 147. Jan Šmarander ze Zdzěrje, 148. Jakub Lehman z Brjemjenja, 149—151. z Wotrowa: Mikławš Šolta, Michał Robl, Pětr Nowak, 152—154. ze Žuric: Marija Měršowa, Michał Krawčik, Michał Cyž, 155—159. z Kanec: Mikławš Čorlich, Pětr Libš, Pětr Kocor, Jan Pječak, Hańža Wawrikowa, 160. Mikławš Krawc z Nowoměsta, 161—163 z Krjepjec: Jurij Pjech, Mikławš Koch, Pětr Haška, 164. Hana Cyžec z Kašec, 165—172. z Khróscic: kaplan Jan Just, Hana Štodenkowa, Marija Šramina, Michał Hojer, Jakub Holka, Khrystina Wingerowa, Jurij Pjech, Hana Hejdanee, 173—175. z Časec: Madlena Cyžec, Hańža Hórnikowa. Hana Koklina, 176. Mikławš Just z Noweje Jaseńcy, 177. Michał Wobza z Noweje Wjeski, 178. Marija Bryłowa ze Stareje Cyhelnicy, 179. Mikławš Wjesela z Lišeje Hory, 180. 181. z Prawoćic: Jurij Sopa, Marija Nowotnowa, 182. Jurij Wels z Wučkec, 183. Jakub Pjecgal z Wudworja, 184. Jurij Winger, stud. theol. w Prazy, 185. Marija Smolina z Baćonja, 186. Jakub Wincař z Róžanta, 187. Jurij Handrik z Dobročic, 188. 189. ze Šmjerdzaceje: Mikławš Kučank, Hańža Nukowa, 190. Michał Bjarš z Khelna, 191. Jakub Wičaz z Hodlerja, 192. 193. kaplan Jakub Nowak z Radworja za 2 exempl., 194. 195. z Baćonja: Marija Smolina, Mikławš Delan, 196. Jan Knebel z Hasłowa, 197. Jakub Kober z Koblic, 198—208. hrabinka Monika ze Stolberg-Stolberg nad Worklecami za 11 exemplarow.

Subustawy na lěto 1895: kk. 611. 612. z Budyšina: Jan Šolta, Mikławš Herrmann, 613. Hańža Wawrikowa z Kanec, 614—616. z Wotrowa: wučer Jan

Ržzak, Michał Rjeda, Hana Falina, 617. Jakub Jurk z Khróscic, 618. Jurij Domaška z Lejna, 619. Jakub Wóski ze Stareje Cyhelnicy, 620. Mikławš Wjesela z Lišeje Hory, Mikławš Suchi z Róžanta, 622 623. ze Smjerdžaceje: Mikławš Kučank, Hańža Nukowa, 624. Jakub Matka z Pěskec (zabyte kwitowanjo), 625. Mikławš Čech z Radworja, 626. 627. ze Stareje Cyhelnicy: Jurij Neumann, Marija Brylowa, 628 629. z Hórkow: Michał Lehjěška, Jakub Hejduška, 630. Hańža Šérakowa z Wudworja, 631. Jurij Sopa z Prawoćic.

Na léto 1894: kk. 706. 707. ze St. Cyhelnicy: Jurij Neumann, Jakub Wóski, 708. Hańža Wawrikowa z Kanec.

Dobrowólne dary za towarstwo: J. M. 50 p., M. J. 75 p., M. K. 50 p., K. W. 50 p., J. Rj 75 p., J. K. 25 p.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonja.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena dań wučinještej 109,700 hr
K česći Božej a k spomoženju dušow je dale woprował: N. N. 18 hr.
Hromadže: 109,718 hr. — p

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 12,764 hr — p.

Dale su woprowali: M. B. z Pěskec 1 hr. — Hromadže: 12,765 hr — p.

Za cyrkej Maćerje Božej w Radworju.

Dale su woprowali: z Budyšina džak swjatej Mariji za dóstatu pomoc 5 hr.

Za cyrkej swjateje Marije w Lubiju: z Njebjelčic 10 hriwnow, wot kłóštra Marijinoho Doła 100 hriwnow.

Za šulu w Lubiju: wot hnadneje knjenje hrabinki z Høensbrøech nad Worklecami 100 hriwnow.

Zapłać Bóh všëm dobročerjam!

 Ščitóž ma: Lipu Serbsku, Łužičana, Łužicu, Jutničku abo kajkežkuli druhe serbske knihi a knižki njetrjebane ležo a by je za powšchitkownu dobu wěc wotstupić abo pschědacž chcył, njech je, byrujež tež stare a nje-dospołne byłe, mi abo wojimaj staršimaj (na Horu pola Khróscic) pšćežele abo mi to pijomnje. k wědženju da.

Moja adresa rěka: **J. Nowak**, Kaplan in Radibor, Bezirk Dresden.

Bruhowanja za pschizwacžo do katholickeho seminara w Budyšinje budža: **Wutoru 18. februara** rano w 7 hodžinach za tajkich hólcow, kotřiž chcedža na **wučerstwo** študowacž, a

jobotu 22. februara w 8 hodžinach za tajkich hólcow, kotřiž chcedža gymnazialnu präparandu seminara wopytowacž; zo bychu na duchowništvo abo druhe wyschke powołanjo so pschihotowali. — Zamokwjecž dyrbja so hólčata hač do 8. februara pola knjeza direktora **Söbmauna**. Pšichi zamokwjenju su trěbne: narodne a šchžeńske wišwědženja, wopisno wo wopšjetowanym šchčěpjenju, posłednje cenjurny a wopisno strowoty wot pschipóznatoho léčarja.

Matracny, joja a podobne džěla pschihotuje derje a tunjo a poruča jo čšecženym Serbam najpodwolnijšeho

Wilhelm Holzschuh, tapecirac

w Budyšinje na fotolowej hašy 12.

Katholickeho hólca, kiž chce **tyšcerstwo** wuknječ, pyta k jutram

Memens Walde, tyšcerki mišchtr
w Ščěrachowje.

Katholfski Posol

Wudawa so
prěnu a třecu sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósće a
we knihařni 2 m., pod križ-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Šudowny časopis.

Wudawany wot towarstwa ŠŠ. Cyrilla a Methodija w Budyšinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 4.

15. februara 1896.

Lětnik 34.

Nowy Zakon dofontanj.

Sdyž kónce měrcu 1887 přeni zeschiwk Nowoho Zakonja wuńdže, powita „Katholfski Posol“ tute wažne, wulkoine džěło ze słowami: „To je skutk serbskoho pismowstwa.“ Těhdom pschecjachmy wjeleczěsčeny maj kujezomaj Hórnikaj a Luježanštomu, kotrajž běšchtaj sebi wotmysliłoj, zhromadnje wulke džěło wuwjesč, k dalschomu džělu Wože žohnowanjo.

Nimale 9 lět je džěło žadalo, zo by tak došpotue, hač je za něčějšche mocy móžno bylo, zrošilo a zezrawilo. Džens móžemy swojim lubym čitarjam wozjewič, zo je skutk dofontanj — tota Hórnikaj tu wjacny njeje, wón njeje skutk dofontanj wohladacž móhl, kotromuž je swoje najlěpsche mocy powjeczal. Smy pschewědčeni, zo jomu Bóh za zaslužby, kotrež je sebi našch duchowny wjednik pschi tymle džěle dobył, joho njebjesku krajinicž powyschi.

Blížšche rozmołwjenjo wo tutym pjatym zeschiwku dyrbumy sebi na dalsche šchowacž. Džens podawanu swojim wotebčarjam jako jobustawam towarstwa šš. Cyrilla a Methodija pjenježnu rozprawu wo wudacžu wulkotho džěla, Nowoho Zakonja.

Nowy Zakon je wušchol z nakladom towarstwa šš. Cyrilla a Methodija, móže jo tohodla z wěšty m prawom syn Katholfskoho Posola mjenowacž. Šchtož je Katholfski Posol w běhu 33 lět swojoho wobstacža wuzbytkował, to je jo dotal zas na wudacžo serbskich katholfskich spisow naložilo. Tak wuńdžechu „Žiwjenja Šwjatych“, kotrychž je jo 12 zeschiwkow wudało (džěło, kotrež — kaž jo nadžijany — w tymle lěče wěšte skónczenjo docpěje). Tute su jo jako dary za jobustawy towarstwa šš. Cyrilla a Methodija darmo dawale. Těž druhe mjěńšche čiščěže su jo tam a sem jobustawam dawale; pschi tym pak je Posol jam z čašćějšchimi pschilohami jo tak rozwił, zo běšche runje w tychle pschilohach towarštwowu dar wopschijaty. Kóždy widži, zo je z tym wudawč za čiščěž a papjeru našchoho časopisa z kóždym lětom pschiběral. — Najebacž

to pak je sebi tola wjedniŝtwa towařtwa ŝ. Cyrilla a Methodija zwićiko, naklad Nowoho Zakonja na ŝo wzacž.

Ť to njeje ničžo mało byto!

Ťamny tu pŝehed ŝobu zapis, ŝchto ŝu ŝtajeŝo, papjera a cžyřchž jenotliwych 5 zŝŝchuwkow wudawkow nacžinile:

- I. zŝŝchuwk 644 hriwnow a 2000 proŝpektow 16 hr., hromadže 660 hr.,
- II. zŝŝchuwk 730 hr. a 1900 daľŝich proŝpektow 13 hr., hromadže 743 hr.,
- III. zŝŝchuwk wŝchwo hromadže 676 hriwnow,
- IV. zŝŝchuwk = = 803 =
- V. zŝŝchuwk = = 1212 =

To wucžinja hromadže w knihcžyřchžerŝni 4094 hriwnow. Ť tomu pŝehiŝdže wudawk za ŝchicžo jenotliwych zŝŝchuwkow pola knihwjazarcja, ŝchtož nŝchdže 200 hriwnow wucžini. Ťak mŝžemy prajicž, zo je cžyřy naklad towařtwa na **4300 hriwnow** pŝehiřchŝol.

To je wulkotny pjenjez. Ť wotfel ŝu ŝo řřdki k zaplaccženju brale?

Ťdny řřone mŝřca 1887 prŝeni zŝŝchuwk wuŝdže, wotewri Katholŝki Bořol ŝklad dobrowŝlnych darow za Nowy Zakon, kiž je hač do hŝd 1894 wotewřeny byl. Ťonle ŝklad je we 8 lŝtach 1029 hr. nazbŝraľ. Wořebje nŝchŝi ŝu dobrocžiwje a nadobnje woprowali, tak wořebje pŝcheložer ŝam, knjez ŝcholaŝtikus Luřczanŝki, kľbŝchtr Ťarijny Dol, njeboř knjez biřkop Bernert, knjez ŝenior Kucžanŝk a jena nŝchwo tež hižo zemřeta wudowa w Budyřchijŝe, kořiž ŝu po jennym řeže hr. abo nŝchwo wjac darili; tež druzy po nŝchžim nahladne dary pořticžichu, kaž knjezaj P. Ťadej w Řŝŝeŝe a P. Ťalachias w Ťarijnym Dole. Dofelž daľŝich darow wjac njeřchihhadžeřchwo, řny ŝklad 1894 wobzamkli.

Ťdny tyřhle 1029 hr. wotečehnyeny, wořtanje hiřchwe **nimale 3300 hr.**

— a te je towařtwa ŝ. Cyrilla a Methodija ze ŝwojojho dako. Řŝdny budže nam wŝricž, zo je — kaž nawŝŝchtk w dženřniřchim cžyřle praji — towařtwwowa mŝřchŝi nimale prŝdna. Ť tola hiřchwe wulke nadawki na tule mŝřchŝi cžakaja. Spominamy jeno tudy na wudacžo melodijow za řŝluřchwo „Bořořnoho Wořadniřa“, kořnyčž je wjetřcha poľořca hižo hotowa, a kořruž ŝo nadžijamy — za poľdra mŝřca wudamy.

Ťny pak nježadamy nowych darow za Nowy Zakon: žadamy jeno, zo by řŝdny porjadnje „Bořol“ zaplaccžil — a ŝchtož mŝže, ž dobrowŝlnym darom ŝkuffowanjo towařtwa podpŝraľ, dofelž wiđži, kaľ derje ŝo tute dary naľožeja.

Zŝŝchuwk III. a IV. ŝtaj ŝo ŝobuřtawam darmo dawaloj; tež zŝŝchuwk V. dořtanje řŝdny ŝobuřtaw, kiž řwoj lŝtny pŝchinoschł 1 hr. 50 p. zaplaccži, darmo. Ťenož prjedawŝchwo zŝŝchuwki dyrhja ŝo kupicž, a to řŝdny po hriwnje za ŝobuřtawu.

Ť knihkupřtwje placcži řŝdny zŝŝchuwk 1 hr. 50 p., potajřim cžyř Nowy Zakon 7 hr. 50 p.

Farar Miklawřch Wowečerť †.

Duchowny pŝchecžel je wo fararju Miklawřchu Wowečerťu a jořo řnjercži řľedowacy dopis pořlaľ, kořnyž řwojim cžitarjam w pŝcheložku podawamy:

Boľořtnje wobžaruje wuřtaw za prŝenjořomunikantow a ž nim tež kaľolřka farřka wořada w Ĥubertusburgu řnjercž řwojojho doľholŝtnoho pařtyřja:

Pjatk 24. wulfoho rózka pšchipołdnju 12¼ hodžin je farar a jubilarny měšchnik Mikławšaj Wowczerek (Schäfer) z Božej rucžku zajaty czishe wuruč. Hišćeže džen prijedy bě cyle dopołdnjo dźelał, zo by zliczenjo wustawa za lěto 1895 dokonjal, a knjezej fararjej Hartmanej, kiž wot 11 hač do 12½ hodžin pola njoho pobu, z wulfej wjejołosežu powědajše, kajke wurjadne bohate dary je wustaw w minjenym lěće dóstał. Zbóžnje zemřety drje šlabožeže w nohomaj dla někotry čas wjac njemóžeše wječdnuje Božu mšchu swjećić, tola zo by šmjerež tak blizko byla, njemóžeše jebi nichtó myslić. Tonšany džen popołdnju po 1 hodžinje joho Boža rucžka zaja, z čimž bu jomu nimale z dobom rycž, hibanjo a pomjatt wzaty, tak zo móžeše jeno hišćeže swjaty šakrament poslednjoho wolijowanja a wotpušć za mrějacych dóstać. Pšchi pobožnych modlitwach swojeju krejneju pšcheczelow, kotrajž běchtaj šhwatnje pšchijelaj (Mikławšcha Wowczerek z Boždec a Madleny Wolcufoweje ze Žejic) poda pjatk pšchipołdnju swoju dušchu do rukow swojoho štworiczerja, a njeběše pšched tym wjac k jebi pšchischol.

Zemřety wjeledostojny knjez wuruč w starobje 79 lět 3 mějacow a 6 dnjow, w 54. lěće swojoho měšchništwa. Rodžony 18. novembra 1816 we Wudworju, bu wot pobožneju staršehju bohobojaznje wotežehnjemy, a po dokonjanych theologiciskich študijach 21. oktobra 1842 z wusłodostojnym knjezom seniorom Kucžankom w Budyščinje a ze swojim prjedownikom w Šubertusburgskim fararštwje, knjezom Šaršchom, kiž je hižo 1872 wuruč, na měšchnika swjećeny. Šako wučer mlodošče, jako předat šłowa Božoho a jako wudželeč swjatych šakramentow štkowaše w lěće 1842—1858 jako kapłan w Njebjelčicach (6 lět), Šhróšćicach (7 lět) a Wipstu (2 lěće); potom jako šaršit administrator w Šreibergu hač do 1865 a jako farar w Annabergu hač do 1872. W tom lěće pšchija fararštwjo w Šubertusburgu a z tym tež dušchepastyrštwjo w kralowškich krajnych wustawach we Šaldheimje, Šubertusburgu, Šoldicach a Šochweitschen. Šilnje a ze žohnowanjom je we wšchitkich swojich zaštwjnstwach štkował, pšchecy jo přecowaše, dowěřene štablo ze šłowom a pšchikladom k dobromu pastyrjej Šezujej Šhryštusej wječ a jomu na pucžu špomóženja do přědka kročič. Njezapomnite pak woštanu a hač do woždžičich časow jomu džakne wopomnježo zawěšča zaštwžby, kotrež je jebi jako farar w Šubertusburgu dobył, založiwichi tam wustaw za přenjowoprawjenške džěči (přenjokomunikantow) z dawno hižo zemřetym přajšom Štollu. Našaj knjez a Šbóžnik, kiž je něhdy prajil: „Šchtóž jene z tych mólicžich, kotrež do mnje wěra, pšchiwoznje, tón mje pšchiwoznje“, chcył nětko swojomu šwěronmu štkownikej z radošču wěčnjeje zbóžnowše mytowacž wěch te mnohe přecy a cžeže, kotrež je hišćeže w šwojich wyšokich lětach na šo brał, wšchitku luboječ a štarošćiwječ, kotrež je njewustawajcy džěčom wustawa hač do poslednjoho wofonika wopolažował. Šoho zaštwžby njewoštachu tež w tymle žiwjenju njemytowane. Šdnyž wón w lěće 1893 z. Božej hnadu hišćeže čerštwy šwoj 50 lětny měšchniski jubilej swjećěše, bu šwjatowčnowež wošebje wuznamjenjena z pšchitomosčžu najdosłojnišchoho knjeza biskopa, kiž wobčežnjoho pucža do Šubertusburga kědžbu njeměčeše, zo by jubilaraj swoje wožowpšchěža šam pšchinješ, a w lěće 1893, hdyž bě wón džiwayo na swoju wyoštu štarobu wo wotpočink žadał, wuznamjeni joho milošć Šoho Majestošće krala Alberta z rycžerškim šchizom I. rjadownje Šbrechtštoho rjada. Šeno malo lět bě jomu žwolene, derje zaštwženy wotpočink wžiwać. Milošćiwu Šób chcył jomu wěčny wotpočink popšchěć.

Zoho pohrjeb bëšche pónádzelu 27. wulfoho róžka. Czëto njebocziczëfoho, doma požohnowane, bu ranó do krańceje Ĥubertusbürgsteje cyrkwijske pšehenjejene a tam pšehed woltarjom postajene, ze zašwëczemymi šwëczkami wobdate.

Z tutoho šwjatoho mëstna, hdžez bë zemrëty dlëje hač 23 lët wšchëdnje najšwjeczijšchi wopór nowoho zakonja šwjeczil, mëješche pucz k swojomu poslednjomu wotpoczënkkej nastupicz. Knjez konsistorialny radžiczëz a farar Anton Buk šwjeczëšche 1/2 10 hodžin šwjatoczny requiem, asšistentaj bëšchtaj ff. direktor Kummer z Budyšchina a farar Ĥartmann w Ĥubertusbürgu. Zhromadzëna wošada z hobožnymi modlitwami šwjaty štuk pšehowodžëšche. Po Wožej mšchi mëješche knjez vikariatški radžiczëz a dwórski předar Ĥischer pohrjebnu rycz, w kotrejž žohnowane mëšchnište štukowanjo zemrëtoho wopominajšche. Na to bu czëto na Wernsdorffke pohrjebnišchežo njese. Nahladna šla pšehowodžerjom kroczëšche za kajczëzom. Wëdla hižo mjenowaných knjezow bëchu hišchëže pšchitonni ff. superior Schmittmann a kaplan Strauc z Wipška, dale šo wobdžëlichn na pšehowodženju šchulste džëczë, pšchedstojëzërjo cyrkwijske a šchule, tannijšchi a někotři druzji lutheršcy duchowni, direktor, lëkarjo a wyšchijšchi zastojničy kralowškeho wuštawa, kaž džen bëchu zastupjerjo tannijšchich wyšchowočëzow wšchitej. pšchijšchi, Wernsdorffke wojëške towarštwu, wohnjowa wobora a t. d. Wot žwonkowinych mataj šo hišchëže mjenowacz: wyšchijšchi lëkar dr. Böhme z Hochweigschen a katecheta z Waldheima, knjez Runge. Pšchi rowje, kaž hižo w cyrkwi, mëješche knjez Ĥischer pohrjebne wobrijady, na cžoz knjez dr. Frišjche, Wernsdorffski paštor, zemrëtonmu šlowa pšchëczëlštwa a džaka do rowa prajëšche. Doholëtne žohnowane štukowanjo zemrëtoho w kralowškim wuštawje za duchakhorých wopominajšche pšchipožnawajo a šo džakujjo knjez direktor Vogel, na cžoz knjez farar Ĥartmann z krótkej ryczi a Wëtcëz najšchom šwjatocznošëž wobzamknj.

Zoho wopominjëczëž woštanje žohnowane, joho dušcha pak budž poruczëna pobožnym přóstwam mëšchniškow a wërëvnych, zo by duch šo widženja Wožoho žadowal, czëto pak něhdy pšchitëcz woblo k pšchekrašjenomu horjestačëzju. R. i. p.

Šrózbnë licžby.

W minjených dnjach wopominajšche šo z džëla z wulkej šwjatocznošëžju pječadwacečzilëtny jubilej němškeho kejžorstwa. Pokazowajšche šo ze wšchelakich stron na wulke žohnowanja, za kotrejž maja šo Němcy šwojomu nowomu kejžorstwu džakowacz, katolške nowiny njezamjëlëžachju pak tež czëmnë stronki jubilanta, wošëbje podtlëčëžowanjo cyrkwijske w Němškej za minjene 25 lët.

Tež my chcemy džënsja na jenu czëmnju stronku špomnicëž.

Znate je, zo Němška pšehed 25 lëtami Francözam Elsas-Lothringšku wotewza, kotraž bëšche pšchëž 200 lët k Francözškej šlušchala. To wëzo Francözam k nošej džëšche, a njemõža nělak na žhubjeny kraj zabycž; ně, nawopak, jich najwjetšcha žadosčëž je, tutõn kraj zajiž dohycž. Zohodla šo džen a šurowišcho brõnija. W šwëtowej politycej placzi džen hešlo: wjetšcha móč a wjetšche prawo! Ale tež Němška nanihdy dobytk wostupicz njecha. Zohodla hlada, zo by šlabšcho wobronjena njebyla, hač jušod. Na šwëczë pak nikomu wëricž njemõžëšch. „Mlõj jušod, mlõda Němška, ma zatrašëne wõjško“, myšli sebi Awštrija (Kejžorstka), „to dyrbju ja tež wjacj wojakow a kanonow mëcz, hewak hrozj mi najwjetšchi štrach.“ A tak myšla tež druzji a rözmnõžjaja wõjška.

Zatrącajmy czujność maja tuż dżenijnijchi dżen wićh europiske wulkomocy t wójnje pchihotowane, tak, zo je sama hrózbza jima, a zo jo kóžda wójny boji, dofelž njewě, kať mohla stóncežicž. Ženoz Ruska zda jo bjeze wchobho štracha bycz a štara jo malo wo druhich.

Francóžska widži, zo sama pscheczivo Němskej nicžo njewuczini, tuž pscheczeli jo z ruskim hobrom. Tajke kmoťijstwo mohlo Němskej, teč Awstrijkej a Štaliskej dybu zdrečez: tuž stupichu tele mócnarštwu do trojzwjazka, zo by měr jo zachował.

Alle, luby pscheczelo, to je drohi měr, kať czi icžchowace hrózbne liczby potaža. Pschetož jano w měrje maja wulkomócnarštwu w rumach liczbach tele wójsta: Němska 600,000, Awstria 350,000, Štaliska 260,000, Ruska 830,000 a Francóžska 570,000 wojakow. Trojzwjazk ma potajkim w měrje štajnje wójsto pod ruku, kotrež 1,210,000 muži liczi, njez tym zo matej Ruska a Francóžska hromadže 1,400,000 wojakow. A, proschu: w měrje! Nětko paf sebi njech nićt njemhili, zo su tuczi dacmo živi, kať wołojane, kotrež je Bože dżeczō wobradžalo! Ně, kóžde lěto wudawajm mócnarštwu tele pjenjezy za šwojich wojakow (bjez kóždnijstwa): Němska 500 millionow, Awstria 210 millionow, Štaliska 200 millionow, Ruska 720 millionow a Francóžska 550 millionow, hromadže potajkim kóžde lěto 2180 millionow hriwuow! Njeje to rjany pjenjez? Nětko bōdy a muzy mohlo jo z tym wotštronieč! —

A tola trach je hiščeže pschecy tōule drohi měr lěpšchi, hacž wójna. Pschetož žalostne budže krejpscheczo, hdyž njez europijtimi mócnarštwami wójna wudyri! Potom by Němska štajila hnydom 2,550,000, Awstria 1,875,000 a Štaliska 1,300,000 muži, hromadže potajkim 5,500,000 wojakow pscheczivo 5,600,000 ruskich (2,560,000) a francóžskich (3,040,000); a z kóždeje štrony bychu pschez schēžez tysac kanonow na jo wuće.

Tute liczby njezapschijeja hiščeže wupomoc drugeje rjadownje, kotraž pola trojzwjazka něhdže 4½ milliona, pola Ruskeje a Francóžskeje něhdže 4 milliony wuczini. Wšcho do hromady by potajkim něhdže **19,600,000** muži do wójny dyrbjalo! Tětko wójsta hiščeže šwēt ženje widžal njeje.

Njeby to žaloseženjo a plač byl po cyłej Europje? Wbš zwarnij naš piched tētko krewju!

Alle kajsi tele štajne brónjenjo hiščeže kōuc wozmjē? Kať dolho budža ludy tule hobrsku czežu hiščeže znjeječ mōc?

Šdy bychu tola mócnarštwu po napominanju šwojatoho wōtca Leona XIII. počeli mójska rozpscheczowacz! Kať bychu wšchitke ludy wodychli! To pat drje jo prjedy nještajne, kať awstrijski arcymōjwodza Šōžer pschēd dwēmaj lětomaj praješche, hacž jo někotre štaty w dolžy njepschepadnu!

Dolho to wjacj tracz njemōže, dofelž maja najche mócnarštwu hromadže na 60 milliardow hriwuow dolha!

Hrózbne liczby! — Džiwašch jo nětko hiščeže, zo dawkow dodawacz njemōžeč?

J. S.

Moje pučowanjo.

(18. pokračowanjo.)

Nimo hižo wopisanych cyrkwojow a šwojatnicow je w Žeruzalemje hiščeže mnohe, ichtož dopominječa na stary zakon abo na skryštušowy čas w sebi wobjima. Tola njeje ani mōžno, ani trjeba, to wšchitko bliže wopisowacz.

Skoro kóždy dom ma swoju dolhu stawiznu. Cyrkwyje so tež z nowa twarja. Najbóle Niwojo maja tu wschelakore nowotwarj. Ale tež němšcy protestanczi, kotrychž je tu tež wjele a kotrychž tu kóždolětnje wjele pschińdže, jebi wulku cyrkej twarja. Murjerjo, kotřiž pschi twarje džělaja, su tež z wulkoho džěla z Němsteje. Tuta cyrkej budže w řjedž města, njedaloko pohřjebneje cyrkwyje řtacž, a to na městnje, hđžež běšche něhdy kłóschtr Sohanitow. Měštno abo twarničežo řtuscha hřzo dawno protestantskej wořadže, ale mějadu tam jenož kapalku. Dale nadpadnje wořebje pschez řwój mauriski řtil cyrkej Abbesinow. Ze skoro kaž turkowska mořheja. Abesinojo pak řu řcheseřzenjo, ale monofřitscy, t. r. po řich wěre je w Řězusu, našchim Řbóžniku, jenož jena natura. Řřchi cyrkwyjač řu z wřetřcha kłóschtry a hospicy (hospody) za cžnych. Cžny licza řo tu řtajnje po řtusach, a to ze wřchěch europiřkich krajow. Tohodla je řiwjenje na hařach njewuprajice řisane. Řasř same řu wuzke a řřchiwe. Řadyn wóž njemóže po nich jěč, dofelž tež čřasto něcotre řtopjeńki horje abo dele dže. Řwarjenja nimaja skoro žane wofna, a řu na hařu w delnim řchoju wotewřene, řo móžeřch hač do poslednjoho kucřita nuts widžecž. Domjace a řwójbne řiwjenje wotřywa řo na runej řřěche. Tam domjacy řwoje džělo dořonjeja, řo zabawjeja, jědža a řpja. Řřcho pod módrymi njebřesami. Řenož pschi čřařu deřheča t. j. w řymje, řo nuts řěžahnu. Cžny pak bydla najbóle řwonka města w hospodach po europiřkim wařhnyu twarjenych.

Řnježa města řu Turkojo. Tohodla je tu řch tež najwjac. Ale řu tež wschelakich rajow: Widžić řu cyle čřornych, potom brunych, kotřiž řu arabřteje raj, a widžić řu tež dospolnje běřch, hař, řřchěče běřřchich, duřki pola naš ludžo řu. Tež parjace řkóncžo njemóže tutch řpalicž a mjez woczi řěčewjenicž. Tuta rasa mjenuje řo Bethlehemřka. Tež nimale řylne wóřřko tu leži. Wořacy pak móža jenož mohamedancř byč. Řřcheseřzanřcy poddanojo njemědža ani řkuzicž, ale dyrřja za to čřeřki dawř čas řiwjenja placřicž. Řřcheseřzanřkich wořakow Turka tohodla mēč njecha, dofelž řu joho wóbyu tola wřchě bóle abo njenje nabožne wóbyu byře. Tež řnata a čřasto řřwalena řwažniwoječ turkowskich wořakow řložuje řo na řich wěru. Ale wořacy wot hłownoho města řonstantinopla dalokich garnisonow kaž w řeruzalemje čřinja řchpatny, njeporjadny začřřchecž. Sami wyřchkojo řo po řdaczu z řědřa wyřa a monturu řjedža; řchto móže řo potom wot wschědnych wořakow wocžatowacž? W jemym čřřiju a w jenej řchřorni, kotrež pak řanej řřchěče řchčěřku na řebi začřuloj nejřřtej, w řholowach, kotrež řu wot delřa hač ře řolenam wotřorřane, kaž bychu myřche wot nich řujale, řtoja na řtraži. Wbozy wschř tež řwoju pořtajenu maķu mřdu čřasto njedóřřawaja. Běřch abo policajřcy zařřtojuicy drje tu tež řu. Tola njěřřu řpuiřchřdomni. Tohodla ma kóždy wuřřaw, kaž kłóschtry, hospicy a řonřulaty řwojich řamsřnych běřcow, kotřiž řo řawasojo mjenuja. Duceř na prawo a prawdu w řwojim wuřřawje řladaja. Tež za čřřřřtotu města, kotraž je tola ř řrowocze wobyřlerjow nuzna, řo ničžo njecřini. Řasř mjecž, je do cyla njęznate. Wěř najřřřřřch řerjad druhdy wotřuje. Ř ludžo wřcho wot jědže řbyřřkne, abo řchtož herwař ř ničřomu wjac řřebne njęje, na hařu mjetaja a řija. Ř tomu řu řřy, kotrež tu ničęje wokoło běhaja, dobre, řo z najmjěńřcha wřchě jědžne powořřanki wotřronja. Wřřřřo pschi najřřch hospicy, runje na řjawnym a měřchřansřkim pucřu, ležęřch cylej diwě njedželi, kaž dolho w řeruzalemje běč, mortow poř, řurowu wóń rozřřchřřacy. Tohodla pak joho wotřřronicž abo zahrřebacž řo

nikomu njewuzda. Dofelž runje na ichcžežcy ležesche, bė wokoło njoho nowa ichcžežka dospołnije wuteptana. Tež mortwoho kcnja, hižo poł zhnitoho, imy čašto jobu zujesč dyrbjeli.

Blizscha wokolina swjatoho męšta je jara njeplódna, a kamjeńtua. Zenož w dole Nefaim ju templerjo, wo kotrychž hižo pomėdachmy, zasy zapoczeli, rolu wobdžėlacž a wosebje wino plahowacž. Za wino je tudy jara dobra krajina, a bėšche za čzas Romjanow wulcy stawna. Tola pod Turkami, kotrymž džen je založer jich wěry, Mohamed, zakazał, wino pieč, je jo picheštato z plahowanjom wina.

Tři wulėty z Jeruzalema sčzinichmy, a to do Nin-Karim, narodnoho męšta swj. Zana křechćenika, tohodla tež pod mjenom St. Johann křechćenanam znate, potom do Hebrona a Bethlehema, a skóncznje do Sericha a t Mortwomu morju. (Pótracžowanjo.)

Něšto wo protcy.

Kaž „Krajan“ pokazuje, je lėto 1896 pschestupne lėto, a dofelž je kóžde sčtwórtė lėto pschestupne, dha by dyrbjalo pschichoduc, pschestupne lėto 1900 byčž. To pak tomu tak njeje. Krasche lėta ju skónczne lėta a męra a wobliczeja so po čzaju, za kotryž skóncžo swój zakhód a wukhód wot najsewjernišchoho hačž do najjužnišchoho męšta dopěje. Tutón čzas wobliczi Julius Căsar na 365 dnow; sčtož pak je wo 5 hodžinow 48 minutow a 45 sekundow pschekrótko. To je potajfim skoro 6 hodžinow abo 1/4 dnja za lėto. Tohodla wufaža Julius Căsar, zo by kóžde sčtwórtė lėto 366 dnow měło a w tajfim lėcže so męšacej februarej jedyn džen pschidwał, zo bychu zwonkownoho rjadu dla rócžne čzasy pschecy do samšnych męšacow pschihšle. Zuta na te waschnjo pschiprowjena protyfa rėfa, kaž je znate, julianska protyfa. Tola wona jo dospołnije ze skóncžnym lėtom njetrjedhi. Dofelž wona 11 minutow a 15 sekundow pschemjele wobjima, sčtož za 400 lėt něhdže tři dny wučini, dha bė lėta 1582 po Khrystusu hižo wo džešacž połnych dnow zmylene, tak zo spoczatk nalėcža nic na 21. mērcu ale na 11. mērcu padže. Tohodla da bamž Grehof VIII. wufaz, zo jo po sčtwórtym oktobru toho lėta nima pjaty ale pjatnaty oktober pišacž, a zo maja kóžde 400 lėt so tři pschestupne lėta wuwostajicž. Dyrbi potajfim drje kóžde sčtwórtė lėto pschestupne byčž, ale z wuwzacžom lėtow 1700, 1800, 1900 atd., kotrychž přenjej licžbnikaj 17, 18, 19 jo njehodžitej pschěz licžbu „sčtyri“ na rune džełe džełicž. Lėta 2000, 2400, 2800 budža pak potom zasy pschestupne, dofelž jo licžby 20, 24, 28 pschěz 4 na rune džełe džełicž hodža. r.

3 Suzicy a Sakskeje.

3 Radworja. Rjedzeli psched tydženjom swjecesche tudomne spėwariske towařtstwo „Meja“ swój přemi založeniki swjedžen. Hačžrunječ bė wjedro njepschihódne a tež w Saslowje podobny swjedžen, dha bė so tola na 300 posłucharjow zesčlo. Spėwasche so pod nawodom towařtswowoho dirigenta k. wuczerja Glodenka, kotryž bė tež někotre spėwy sam do hudžby zestajal, 9 spėwow, wězo jenož serbskich, kaž je to pola nas prawo. Najlěpje radžichu jo sčtyrihlóšne khoru, wosebje delnjoserbski spėw: „Blakala Šanica“. Spėwy wobzamknjachu so ze žortnym pschednosčkom: „We wudawařni nowiny“.

Też tón so z wuwzaczóm někotrych mólicžkošćow derje wuwjedže, šchtož dyrbi so czim bóle pschipoznacž, dokełž so hrajerjo přeni krocž w dźiwadlowym pschedstajenju spytachu. — Tak je „Meja“ z nowa nic jenož dobru wolu, ale tež hižo šhwalobnu wustojnošć w spěwanju pokazala. Šchejemj jej, zo by po nastupjenym pucžu dale krocžila a tak swojim hošćom pschichoduje zaji tajtu czistu serbsku zabawu posćiežila.

Druhi dopis smy wo tutym swjedženju dóstali, kiž ma so takle:

Djedzeli 2. małoho róžka mějeješe Radwoške spěwaške towaštwu „Meja“ swoj založeniski swjedžen a wošwječi jón z koncertom a z rejemi. Program bě serbski, kaž je w Serbach prowje a zdobnije. A mčene a žiwe placanjo po jenotliwych czjškach je dopokazalo, zo běchu spěwy derje wufnjene a po mocach tež derje pschednjene. Zenož sola trochu bojazliwje wustupichu; pschi poslednim so wopravdže strachowachmy, zo cyla machinierija wjazuje. Tež tenory jebi prawje njewěrjachu — tola z tymi ma dirigent w Serbach wšchudžom swoju muzu. Najwjetšchu šhwalbu žučejše delnolužiska narodna „Blatała Šanica“, kotraž dyrbeješe so wošpjetowacž. Ze to cyle pschirodžena wěc. Narodna pěseń je mjez ludom nastala, w ludu so spěwa a tohodla so tež rady w ludu škychi, a byrujež w najwosebnišchim koncerce bylo. Zenož zo so exaktnje pschednošcha. Šchto z toho ščěhuje? Zo so našche koncerty nimaja hańbowacž za narodnu pěseń, nawopať, hajicž ju maja, a to bóle a horliwješo hačž dotal. Rutujemy našchim towaštwam za to, zo sebi z tym wjacj šhwalby dobidu hačž z cylej czjwódu wumjetcy štwarjenych a zstajanych opnsow, kotrež drje maju serbsku draštu, ducha pať serbskoho nimaja. Narodne pěsni, wotštohy narodnych pěsni, te dyrba zaji na našche spěwaške swjedženje, te klineža serbskomu wuchu, lubja jo serbskej wutrobje. A te tež k tomu dopomhaja, zo ludžo zaji spěwacž nawuknu. — Wo koncerce ščěhowašche wjejoła scena „We wudawařni Serbskich Nowin“, kotraž je z němčiny wustojuje pscheložena a našchim pomčram pschisprawnjena a kotraž drje budže z Radworja do wšchěch Serbow pucžowacž. My mamy serbskich wjejołych kulow dotal mało a tohodla witamy tajki zbožowny pošpyť ze zdwojenej radošću. Redaktor „Serb. Now.“, runje kaž joho klientowje hrajachu wubjerije, wosebje jejkoty Šandrij zawiny z šhwileni prawe jalwy placanja a pschipoznacža z rukomaj a z nohomaj. — Radwoška „Meja“ je na swojim swjedženju pokazala, zo rozemi, šchto so ludej lubi a zo tež dokonja něšchto hódne hódnje wuwječž.

3 Radworja. (Wučerška zhromadžizna.) „Swobodne zjednocženjo katholicich wučerjow serbskeje Łužicy“ wotměmašche swoju druhu lětnu zhromadžiznu w Baczowju. Šchedsyda poda krotki pscheglad škutkowanja a pomčrow wšchelakich krajow na štrouje šchule, z kotrohož móžachmy wješe ale tež zrudne powěčeše škyhečž. Potom džeržeješe kollega Rězał jara zajimawy pschednošcht: „Najke zamčny maja serbskich wučerjow, z cyla serbski lud wo prócowanju za džerženjo swojeje narodnošće a maczešćezny wodžicž“. Wo tutym poda rječnik razne pokowy, kať móhl so našch lud na tajki šchodžeńť džělanowče pozběhnyčž, zo móhl swoju maczeřnu rycž w šlowje a w pišnje prawje nadožecž a wutřebacž. Z tutym dyrbi jo najprjódcy w šchuli zapocžecž, tu ma so korjeń zapołožicž. We wutrobje džěleča su šchowane njeuwčěrpane žórla, bohate kuzoly, tu drěma lubošć k narodnošći a jenož prašerbska wutroba móže drěmacu lubošć zahoricž za najrjeišche kubla narodnošće. Ale šchto potom, hdyž posledni raz domej „Wožemje“

praji, hđžeč je svoje wukublanjo dōbitalo, hdyž posledni raz ruku k dźelenju poščicza swojomu duchownomu wodźiczerzej? Někto swēt njenazhonitu młodojcz do swojoho towarštwu pšehowoznje. W bēhu čaja podmiri so nēkotryžnikli w žolnách žiwjenja, a pšehi tym žhubi tež hufto dojcz swoje narodne žuwstlenu a čučezo. Ščto je na tym wina? — Wukublat z najwjetšej prōcu a woporniwosčju hlada, zo bychu joho šłowa na plōdnu rolu padnyte a tysacore plōdy pšehinjese. A tola mōžemy z nazhonjenja widžecz, zo je tam a sem runje nawopak. Narodna mysl, kiž na smērfach žiwjenja zafežje a jako krajni plōd jo po zdacju wuwiva, wob čas woflabuje a šlufi duch kujejštwu pšehowoznje, kiž jo za ničzo njezhreje. Tajšich šlufich je mjez našimi Serbami wjele. A hdyž jedyn dobru wōtčžinštu mysliežtu na žjawne pšehinjese a ju spēchnje, dha ju njerozumni jako špodžiwnu ideju wušmēšcha. Ze dha trah hańba, za swojo narodnoječ štufowacz? Hdyž je nēkajsi hordacz z wulkej muzi a hubjenštwom nēmcžinu nawuknył, myslil jebeli: „Někto jerbicžinu njetrjebam“, byrnječ z nēmcžinu bóle kłacalo. Serbcy je zabyl, nēmscy pak njeje nawuknył. Čuza ryeč čžini hmanehoho muža, a hdyž haſle jebeli nēmski kruč zaspēwa, nō, to jo cyle hman postha. Ale kak žrudži to wutrobu, hdyž ryžy serbski hort cuze žpuki zanofcha! A kak z nowinami žtoji? Wulki džel Serbow ani „Serbskeje Nowiny“ ujeznaje ani w domje nima, ale nēmske — te jo tam zamēšče blyheča. Tu widžič, kajsi njeđostatk. A ščto to wšeho pomha, byrnječ wōtčžinow mēli, kotriž ju bjez jebicžnosče pšehed nami kročžili a puč pokazali, kak mame svoje duchowne a materialne moey za narodnoječ woprowacz. We mnohich drje woni špodžiwano wubudža, ale eži stawēžka nježibnu, zo bychu na nēkajke wašchnjo narodnoječ štžžili. Hordy duch žučeži naške wašchnja a narodnoječ, čžini ujemōžne, idealnu mysl žaščežepieč we wutrobach swojoho ludu, hordy duch potorcha, jechož luboječ a woporniwosč natwari. Wažny jebeli swōj narod bjeze wšehje žašakloje napšehčežo druhim, začnujmy, zo smy synojo jehoho naroda, kiž drje je maly na liežbje ale wulki na dobrych počžinčach. — To je z krōtka začžičeč, kiž žiwjenje w Serbach na miye ščžini a kotryž je pšehč tutōu pšehednoječ haſle pravje wotučžil. — W dalšim jo wuradžowafche wo čžitaney, kotraž drje jo wētych winow dla hišehče wocžičehčeč ujemōže, byrnječ hotowa byla. Žhromadžžna bē počehčena pšehč pšchitownosč kujeza can. fararja Stale z Bidyščina. Žako nowy šobustaw pšchija jo kujež kaplan Wikk. Audrički-Nalbicžanski. Wo dlejšich wuradžowanjach škončži jo žhromadžžna po žnatym wašchnju. Pšchichodna šhadžowanča je w šhrōšžicach. J. S. . . . k.

3 Gařłowa. Njeđželu 2. malocho rōžta mējejeche pola naš w Vermiechec hoječencu Bacžōńške špēwarške towarštwu špēwanški šwjedžen. Hōječencowa žala bēche z pšchipošlicharjenti napjelnjena. Špēwafche so z wotmēnjenjom serbski a nēmski. Ženotliwe kruči kaž šhory ōuchu derje wuwjedžene, pšehi čžimž tež mōene placanjo šwēdežehche, zo ju jebeli špēwarjo, wofebje pak dirigent, knjež wučer Symant, wšchitku prōcu dawali, zo bychu tak rjane wēcy wuwjedli. Mōže jo z polnym prawom prajieč, zo bēche špēwanški koncert derje radženy. Tež nēkoti špēwarjo dwaj žortniwaj kručaj pšehedštajachu, kotraž-pak bēšchtaj tač derje wuwjedženaj, zo tola šmējate čžurvy šhētro jara napinašchtaj. Pšehjemy Bacžōńštomu špēwanštomu towarštwu, zo by dale keželo. ž.

3 Žafench. (Žapodžene). Njeđželu po šwjatych Třjoch Kralach bēche tu žaloženški šwjedžen našehje „katholške Bješady“. W postajemym čžasu powita pšehednyda „Bješady“, wyšokodostojny kujež can. farar ž. Bernat

přichotomnych a rozkladže jim wažnošč tajkich katholicich towarštvow, runje w našichm čzaju trěbnych. Potom hrabajchu něcotre sobustawy dwaj dživadłowaj kručaj, a to najprjedy serbski, wot znatoho sobustawa Zarjenka w serbsčiznje wobdžělany kruč: „Alexius, abo zatkowany drohi kamjeń“. Hračcy swoju wěc derje čzinjachu, ale něcotki z přichladowarjow njejsu cych, kruč po zdaczu dorozemili, na čzož nam smjeczo přich runjewon křutnych a zrudnych wustupach pokazowaliche, hdžež, mohł rjec, dyrbjachu tola štoro kóždomu samo wot so jylzy do wěčta stupac, kaž na přichlad přich Alexiowej smjerezi. — Došč směchny běšche potom sečehowacy němsti kruč: „das Landhaus an der Meerstraße“, kotryž kruč so runje tak wustojuje hraješche, kaž přeni. Čzešč a šlawy našichm hrajerjam. Přichodnje zaju tak!

3 **Drježdžan.** W druhej komorje jastkoho sejma jednaja wo přichměnjenju dotalnoho wólbnoho zakonja; kaž so zda, drje přichměnjenju dotalnoho zakonja, kiž njeje porjedzenjo, wjetščinu druheje komory dobudže.

3 **Wojerac.** Přich poslednim ludliczenju je so pola nas njez 4429 wošobani 220 katholicow nalicžilo. Dofelž tež we wotolnych wřach licžba katholicich bydli, by založenjo misijonskeje stacije a trajch tež nabožneje wnczečneje jara špomóžne bylo. Kulow je jenož 1½ hodžiny wot nas zdaleny, a by so wot tam drje wobstaracž hodžalo. Zadžewki po zdaczu njemóhke přichewulle byčž.

K.

3 cyloho swěta.

Botharifa. Wječch Ferdinand je swoje wuwjedł. Šchož je so mějacy dołho přichotowalo, a šchož so nam přichery njebě wěrič chcylo, je so štalo: Wječch Ferdinand z Coburg-Cohary je swoju katholicu cyrkej přicheradžil a swojoho synka Borisa do schismatiskeje greckeje cyrkwe přichedal. W tychle dnjach su wobohoho hólčka přichěščžili. Z tym mały Boris njeje přichetal byčž katholicu křechěščan, šchož so hačle štanje, hdž wón pozdžišcho jamowóbnje schismatisku wěru wuznaje; wječch Ferdinand pak je so z tajkim přicheradištvom jam z hnadownoho zwjazka swojeje cyrkwe wuzamknył; jeno wěrna želnošč a dobroččinjenjo toho, šchož je zawinył, móže joho z cyrkwu zas wujednacž. — Niški kejžor, kotrohož bě wječch za kwótra prošyl, je generala jako zastupjerja pošlal. Z tym drje je wječch Ferdinand nakhwilne ziwontowne přichěščelstwo Niškeje dočpěl, swój trón pak w ničim kručžišcho založil njeje. — Najbóle zrudžena je z tutym štkom wječcha joho mandželka Luisa rodž. z Parma, kotraž je jako swěrna džowka swojeje cyrkwe so tomu štajala, doniž je mohla. Do dokonjenja přicheradnoho štku je ze swojim mlódschim synkom Cyrillom swojoho mandželkoho wopuščžila, do smjereče zrudžena, zo tež swojoho přenjo-rodženoho njeje mohla sobu wzacž.

Wščelcizny.

* (Spodžiwne wajahnjo w Bretagne w Francóžskej.) Hdž je mlody mandželki por měšchnište požohnowanjo dóštal, wotšnuje nawoženja swojeje nowe mandželkeje plištu ze šlowami: „Tak mje raníšch, hdž mje roz-hněwajch!“ Potom pak da jej šłódku hubku. Šta pak so, zo jedyn Bretagniški mlódzenc sebi němstu holen ze Schwabskeje za swoju mandželku domoj dowjedže. Škaž přjedy prajene, dóšta tež wona plištu wot nawoženje. Šalc

němika pať njevěděžejše nicžo wo tamnym waščuju, a tohodla njewołčafa dobroměnjenoho wofoščenja, ale zaplačeži hnydom wróče, a poščiči nawoženj žaloštnu plištu ze słowami: „Weischt, daš faun mer schon gar nett gefalle.“ Włody muž schudrowašče swoje lico, a wědžejše nětk, zo jeho žena ze sobu žortowacž njeda.

D. D. 3 A.

Wot redakcije. 3 pscheczelnoho lista wot hujesa Damiana Delenka z Ameriki na redaktora podawamy lubym čitarjam pscheczelnu postrowjenja.

Nujez Delenk swój list skóncži ze słowami: „Sym wšchě „Posoly“ dóstał. Mam nětko dwaj létnikaj a chcú jebi je zwjazacž dacž. Za lubuju swój sławny narod. Wzmicže tež moje pscheczja k nowomu létu. Tón nujez, našch Bóh, budž z wami a ze wšchitkimi Serbami. Slawa serbstomu narodej!

Wasch pscheczel w Americu.“

Naležnosć našoho towarstwa.

Sobustawy na léto 1896: kk. 209. Handrij Móńk z Dalic, 210. Marija Móńkowa z Hórkow, 211. Marija Welsowa z Hrubjelčie, 212. Mikławš Heina ze Sloneje Borsče, 213. Handrij Guda z Hornjeje Kiny, 214. hrodowski kaplan Jakub Sewčik we Workleacach, 215. Jakub Heša w Ronšperku w Cechach, 216. Filip Rězak, kaplan pola Joho Kral. Wysok prynca Jurija w Drježdžanach, 217. Michał Domš z Burka, 218—223. z Jawory: Madlena Zarjenkowa, Marija Wawrijowa, Mikławš Jakubaš, Mikławš Krawčik, Jakub Bryl. Pětr Krawe, 224. Jan Šolta, ōkon. inspektor w klóštrje Marijnym Dole, 225—230. z Khróscie: Jurij Rjenč, Jakub Šolta, Jurij Zarjenk, Jurij Jasławk, Mikławš Kral, Pětr Krawža, 231. Hana Cyžowa z Hory, 232. Pětr Ledžbor z Kozaric, 233. Hana Herrlichowa z Bóšic, 234. Jakub Domš ze Zejic, 235. Jurij Domaška z Lejna, 236—241. z Radworja: farski administrator Michał Wjesela, wučer Jakub Kral, Jakub Hólbik, Marija Grubertec, Mikławš Suchi, Jan Šenk, 242. Jan Winař w Kamjonej, 243. 244. z Khelna: Haňža Khěžcyna, Jan Krawe, 245. Marija Kašporka z Měrkowa, 246. Jan Pollenk z Čornoho Hodlerja, 247. Jan Smola z Bronja, 248. 249. z Boranec: Mikławš Pjetaš, Hana Kubanikowa, 250. Jan Glücklich z Miłkec, 251. Haňža Albertowa z Budyšina, 252. Mikławš Pječka z Kamjenca.

Sobustawy na léto 1895: kk. 632. Filip Rězak, kaplan pola J. Kral. Wysok. prynca Jurija w Drježdžanach, (dale w decembru zabyte kwitowanjo.) 633 634. z Pěskec: Michał Mjehela, Michał Manjok, 635. Michał Rjenčka ze Sernjan, 636. Jakub Běrk z Jaseńcy, 637. Jakub Kokla z Khróscie, 638. Jakub Domš ze Zejic, 639—641. z Radworja: Michał Nawka, zwóńk Pjetaš, Mikławš Suchi, 642. Jan Khilan z Kamjonej, 643. Marija Kašporka z Měrkowa, 644. Haňža Albertowa z Budyšina, 645. Mikławš Pječka z Kamjenca.

Na léto 1894: k. 709. Jan Khilan z Kamjonej.

Dobrowólne dary za towarstwo: M. W. 1 hr., J. H. z R. 70 p., F. R. 1 hr., M. D. 75 p.

Za cyrkej Wutroby Jėzusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena dań wučinještej 109,718 hr.

K česći Božej a k spomoženju dušow je dale woprował: N. N. 10 hr.

Hromadže: 109,728 hr. — p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 12,765 hr. — p.

Dale su woprowali: r. 1 hr. — Hromadže: 12,766 hr. — p.

Za cyrkej Maćerje Božej w Radworju.

Dale su woprowali: njemjenowany serbski měšnik 10 hr., M. M. z P. 1 hr. 50 p., Mikławš Šenk z Bronja 5 hr., Hana Šramic z Radworja 3 hr., na Haňšec-Zyndžic

kwasu přez brašku nahromadžene 63 hr. 5 p., ze zawostajeństwa † Madleny Jakubašoweje ze Stróžišća 14873 hr. 81 p. (wot toho 3000 hr. na zwony).

Zaplać Bóh wšěm dobročerjam!

Za terciarow: Zemřeta je lotra Teresija Nitšchec ze Schönborna w Čzechach. R. i p. Stawy bratřiwow „Wutrobh Jezusoweje“ a „Zapowěšćowstwa modlenja“ maja modlitny a dobre skutki w měrcu woprowowaj: **Bo by jo pobožne czećowanjowu šwjateje šwjatbny dale rozšěrjalo.**

Pjaty zešiwk Nowoho Zakonja

je wušoł a z nim „Nowy Zakoń“ dokonjany. Towarstwo ss. Cyrilla a Methodija podawa tež tónle zešiwk, wjacy hač wosm cíšćanych listnow wopřijacy, swojim **plácačym** sobustawam darmo. Tamni, kotřiž su lětuši přinošk hižo wotedali, móža sebi V. zešiwk tam žadać, hdžež zaplaćichu. Kotřiž pak swój lětuši přinošk hišće njewotedachu, dóstanu zešiwk tam, hdžež jón porjadnje plaća. Prosimy tohodla wšitkich wysokodostojnych knježich a druhich, kotřiž „Katholski Posol“ rozdawaja a přinoški za towarstwo dobroćiwje zběraja, zo bychu k wužitku našoho towarstwa tež tule prócu přecelnje na so wzali. Sobustawy našoho towarstwa pak prosimy, zo bychu swoje přinoški, tež **zastate**, porjadnje wotedawali, a bohatšich, zo bychu tež dobrowólne dary towarstwej poskićeli, dokelž cíšć tohole zešiwka plaći wjacy hač 1200 hriwnow a tuž je móseň towarstwa nimale prózdna, a tola mamy a chcemy tež hišće druge knihi wudawać.

Prjedawše zešiwki „Nowoho Zakonja“ dóstawaja sobustawy za **1 hriwnu**, mjez tym zo dyrbjaja **druzy poldra hriwny** plaćić.

Redakcija.

Grercicije za žony a knježny budźa w **Silipsdorfje** wot **9. měrca** hač **do 13. měrca** toho lěta.

☛ Echtož ma: Lipu Serbsku, Lužičana, Lužicu, Jutničku abo kajtežkuli druge serbske knihi a knižki njetrejbane ležo a by je za powěšćowanu dobu wěc wotstupić abo pschedać chcył, njech je, byrnjež tež stare a njedospołne byle, mi abo wozimaj staršimaj (na Horu pola Křebóčic) pšćežele abo mi to pišomuje k wědženju da.

Moja adresa rěka: **S. Nowak**, Kaplan in Radibor, Bezirk Dresden.

Khěža na pschedań.

W **Radworju** je **khěža** z **kamarštwom** čisło 49, loni nowa natwarjena, na pschedań. — Wšeho dalšeho je pola wobšedźerja zhomiež.

Katholskoho hólca, kiž chce **tyšćerštwu** wufnyć, pta k jutram

Klemens Walde, tyšćerški mištr
w **Schërachowje**.

☛ W džensnišchomu čislu je pschipožowany „**Pastyrski list**“ najdostojnišchoho knjeza **biskopa Ludwiga**. Pscheložk **Skale**.

☛ Pschichodne čislo „**Katholskoho Posola**“ wuńdže za tši njedžele (**sobotu 7. měrca**).

Čišćež **Smolerjec** knižicšicšecetnje w Macježicnym domje w **Budyšinje**.

Katolički Posol

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósće a
we kniharni 2 m., pod križ-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Sudowy časopis.

Wudawany wot towarstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 5.

7. měra 1896.

Lětnik 34.

Njezapomniczka na Hórnikowy row.

Nowe naslěčžo klapa so k nam, lodowe podnože tróna tyrana Zymy so pułaju a pomału so zwjeczju, nowe žiwjenje woturča w polu a w holi. A wuńdžeseli sebi raz za tydžej abo dwaj do přichrody won, sehtó wě, hačž tam njenamataš w jezinje wólšche pschi bórbotatej rěčcy kwětku njezapomniczku.

Wuńdžezij ju a pschejadž ju na Hórnikowy row. Njewěm, hačž je našch Hórnik kwětki lubował a tał, ale njezapomniczki je wěšćež lubo měł: hewak sebi njeby był njezapomniczki za pschiklad wzał. Kaž njezapomniczka lubowasche našch wótc a wjednik pokornosć a čichu samotu, nihdy a nihdže nječizichčezje so do přědka, ženje nježhladowasche do daloka, hdžež žława krawasche a swětowe mjeno, joho mišej módrej wočzi widžešchtej najradšeho tu lubowanu serbsku zemju a lubowanu serbski lud.

Blizi so čas serbskeje wustajeńcy w Drježdžanach, a hdžežtuli žadny swěrný Serb, kóždy so, nětkle w poslednjeje khwili, prócuje, zo bychmy z čezězju wobstali. Hdžž pak tał po hornich kobjach khodzježe, hdžž w štarých zajimawkach so ryječe, totrež našchi wótcowje so draježachu a wužiwachu, hdžž so w zapróšchenných knihach pschetrabujecze, z kotrychž ju našchi džeđowje so modlili, hdžž sebi dawacze te lubozne stare pěniczki spewacž, totrež žanošchowanšchtej wulki džeđ a wulka wonka, hdžž sebi pola „stareje maczerje“ bajki zapisujecze, njeje wam, kaž by was pschi tom wobwěwał duch Hórnikowy?

Hórnikowe skutkowanjo ma swoje stopy w chlym žiwjenju poslednich 50 lět mlodocho Serbowstwa, swoje korjenje pak ma Hórnikowa powaha, Hórnikowe džeđo w žiwym kuzole našchoho narodnocho žiwjenja. Wón našch lud znaješche, kaž je w radosći, w horju, znaješche joho ryč kaž malo sehtó, ponurješche so do joho narodnych waschni a zberaješche joho pěnje a powěšče. Wón bě swojoho časa najwuczeńišchi Serb, ale běšche pschi tom najpokornišchi

čłowjek, wón bě a wošta cyłe žiwjenjo „Hórnikec Michał“ abo, kaž jomu rady rěkachu, „knjez Michał“. Z jeho słowow ryczejsche lubošć, z jeho wočow hladajšce ponižoše, kaž pokora hlada z módroho wočka njezapomniczi pschi bórbotatej wodžičcy.

Łěta budže w Drježdžanach serbska wustajeńca. Budže na njej wustajene, šchož Serbow wuznamjenja psched druhimi ludami. Budže tam widžeć, kak su Serbja za starša so drašežili, kak su bydliłi, jedli a pili, kak su so radowali. Budža tam našce pěšuje, bajki a powěšće, našce knihi, a tež Hórnik tam budže. Hórnikowa pilna ruka dže je wschě tute wupłodny serbstoho ducha pošwjećila ze swojim njewustawacym džělom. Serbska wustajeńca bjez Hórnika njeje móžna.

A kak by Hórnik so wjeselił, mohł-li tež wón ju wohladac. Nic, dofelž změje tam pschede wschěmi wón swoje čzejtne měštno — ale dofelž by tam widžal žwobražowany swoj lubowany narod, dofelž by tam widžal, kak je tam čzejčeny jeho lud a kak so tutón lud sam čješćzi! z tym, zo je wschě te rjanosće zezběral — a zdžeržal a zo je tež dale zdžeržecž chce. Hórnik njeje chcył, zo bychu jeho Serbja njerostli, zo njebychu z druhimi ludami do přědka kroćili, ale to wón njechajšce, zo bychu pschi tom pschisadžili, šchož maja swojoho. Wón chcyšce, zo bychu Serbja woštali swoji, zo bychu čješćili swoju rycž a narodnosć, hajili swoje dobre wašchnja, z krótka, zo bychu woštali dobri, bohobožajni Serbja. — A k tomu njech Drježdžanska wustajeńca pomha — a budže w Hórnikowym duchu dokonjana.

Malěcžo je khablate, zymne wěšćiki a šchědne mrózy zahubja mnohu kwětku, rjanu a blyščežatu. Pokornu njezapomnicžku, kotruž džjenja šadžamy na Hórnikowy row, drugi króć so zelenjacy, tu njejmě žlemicž žadyn wětr, njejmě špalicž žadyn mróz.

a.

Wólbnny zakon.

Našch sakski lud je w tu khowu we wulkim njeměrje dla wólbnoho zakonja, kotruž chce minister v. Mejsch po namježe konservativneje strony w Sakskej zawjeć. Ministerium a konservativna strana chćetaj z nowym zakonjom socialdemokratow ze sejma wuzamknyć. Zo drje so radži. Ale zlama so z tym wliw socialdemokratow na lud? zadžěwa so z tym rozšchěrjenje socialdemokratijeje strony w kraju? Zawěšće nic! Zeje jednich změja w tom, zo knježerstwo ludowe prawo z namocu pschikrótscha, nowu winu k schězuwanju pschecžiwu wyšchnošći a nětežišchomu zarjadowanju towařchnoho žiwjenja, a tež w dotal měrnivych ludžoch radži so jim, nješkojnosć zbudžić. Zo su tež někotři socialdemokratojo w sejmje, njeje za kraj a lud njezbožowne, ale zo so tak nahle rozšchěrjeja a ze swojimi strašchnymi wučžbami lud kaža, to je njezbožo, kotromuž maja wjednicy luda a kraja zadžěwac. Na sejmje budže potom čziho, knježerstwo a knježaca konservativna strana njebudžetej so dale mjerzacž trjebacž dla porokow, druhdy tež zaslužonych, kotrež so jimaj čžinja, ale lud njezměje wužitka wot tuteje čžichoty, dawki a drube čžežke winowatosće njepomjeńšcha so jomu.

Wulki wliw socialdemokratow wobstoji w tom, zo wuzběhujaj wulke njerunosće towařchnoho žiwjenja mjez džělawym ludom, t. j. mjez rjemješnikami, burami a džělaczerjemi a mjez mjeńščinu, wobstojećej z tamnych, kotřiž maja wulke dohody ze swojich wyškich zastojnistwow, wulkich kublow a

fabrikow a tohodla tež wulke prawa w statnym žiwjenju. Zo tajke njerunosćeje wobstoja, nichtó přecz njemóže.

Njuzěštwu a móčna konserwativna štrona dyrbjala, zo by socialdemokratam bróń z rukow wutorhnyła, tele njerunosćeje wuručac; pytač, město toho pak je hišćeje powjetšcha, dotadne šnadne prawa wjchěduomu ludaj pichitótšchejo, dofelž wólbnicy tječeje rjadownje, t. j. wólbnicy wjchěduoho ludu njemóža we wólbnym wotrijeju ze zapóšlancom, wot njeje postajenym, dobyč; pšhecziwo wólbnikom druheje a přenjeje rjadownje, kotřiž budža wěčeje druhoho zapóšlanca namjetowac; jakož tječa rjadownja, a tak budže wjchěduy lud na pšchichodnych sejmach bjez zastupnikow, a tola pšchinoschuje ke krajnym dawkam k najmjenješchomu tječzinu a nima škoro žanoho prawa, haj tež wjchelaki wužitk wot mnohich a jara drohich statnych zarjadowanjow, jakož wysokich škulow, dźiwadłow, wumještich muzejow, ke kotrymž ma poměrniše jobu placzic; njepšchidže jomu, ale jenož, přenimaj dwěmaj wólbnymaj rjadownjomaj k pomocy a k lěpichomu.

Tež druzi štrach nam z nowym wólbnym zakonjom hrozja. Dotal knježaca štrona je k najmjenješchomu derje jaksy zmyšlena. Po nowym zakonju pak rozmnoži so licba nationalliberalnych zapóšlancom na jaskim sejnje. Wěmy, fak tale štrona za to wujuje, zo by so wjcha móce we wojobje němškoho kejžora zjednocžila, a zo bychu něčzišchi krajni wječchojo so hišćeje bóle wotšabili a po něčzim cyle wotšadžili. Wěmy, fak chychu někotre města, kotrež mějachu nationalliberalnych zastupnikow, pšchod tjičezimi lětami Saksku a jeje wječchowjku šwójbu pšcheradžic. Na tónle štrach mohlo so knježestwo tež dopomnic; —

Wólbny zakon je so we wosebitej, k tomu wot sejma wuzwolenej komissiji drobnišcho wuradžowal, někotre postajenja buchu pječza pšcheměnjene a w najbližichim čaju pšchepoda so druhej komorje. Wulka wjetščina komissije je zakon pšchijala, jenož někotre hłowu běchu pšhecziwo njomu. Tola tale wjetščina njeje wothłós sakškoho ludu, kotryž je w prójtwach z mnoho njac podpismow pšhecziwo nowomu štroniskomu zakonjej wothłósowal. X

Ze šhule.

§ 12. Sakski škulski zakon w štwórtym wotrězku praji: „Džecjom jerbškoho naroda ma so tak derje němšcy kaž jerbšcy čžitac; wučzic; Ma so na to dźiwac; zo městoc; a hotowoc; w pišomnej kaž ertnej Němczinje doječahnu. W hornich rjadownjach dyrbi so we wšchěch disciplinach w němškej ryčzi rozwučowac; . Ženož nabožna wučzba ma so tak dolho z pomocu macžeršchěžiny wudželec; , doniž so porjadnje Bože šližby za wšjadu jerbšcy wotbywaju.“

K tomu pšchistajaja wujajunjenja k zakonjej (Erläuterungen zu § 12 des Gesetzes, Ausführungsverordnung § 28):

„Pravidlo, zo ma so wučzba w ludowej šhuli němšcy wudželec; , dyrbi k lěpichomu džeczi jerbškoho naroda wuwzac; o pwečepic; , dofelž tele džeczi pšchi zastupje do šhule němškeje ryče z wjetšcha móčne njeju. Po § 28 zakonja wot 6. junija 1835 mějeche so z wuwzac; om jerbškoho čžitanja a zakładowanja jerbškeje ryče pšchi nabožinje pšchez wšchě škuliste lětniki w němškej ryčzi wučzic; , pšchifaznja, kotraž w 4. wotrězku něčzišchoho zakonja njeje,

„Ty, Matso, rjefnych staromu Pinežakej, hdyž mi zasy na woczi pschindže, sčto je čzi tola do mozhow pschischlo, Pětu do Drježdžan dawacz? Pěta mas je wěcže khlěb wuschol, zo Pěta wjacj k jedži nima?“

„Haj, knježe, to w našchim čzaŕu hinaf njeuđže, bjez nēmstjeje rycze njecha wjacj hiež, to sym doščj jara jam na jebi nazhonił. Kdždy nadawa čzi hlupoho serbskoho bura, jenož dofelž doščj nēmstj njemōžefch, a w schuli, sčtož tam nawuknu, to je taf wjele, kaž nicžo. Wón ma tam jara rjane mějino, čžini „hausknechta“ we wojobnym hotelu, ma měšacžnje 20 hrwinow mždy: sčto chce pjatnacželětny hōlcžec wjacj? To pola naš žadny wotrocžt nima, a pōdla nawuknje pschistojne waschnjo a nēmstj.“ —

„A pschecžinjecž a lohke žiwjenjo, a wotwuknje serbschecžinjje, swowej macželnej rycži“, pschistajich.

„To našch njecžini, tajki wón njeje, a sčtož je jōnu hižo doma pobyl, to je jo mi lubil, toho nještaža, a taf wěcžnje njecham joho tam bjez toho woštajicž.“

„Ženo zo čzi domoj pōuđže. Hdyž je lišchta jene jejo wupila, dha jo toho hižo njewostaji. Taf tež čžłowjekej, kotromuž je jo jōnu we wulkim měšče zalubilo, na wsach jo hižo nihdy wjacj spodobacz nochce.“

Moje hrozjenjo bē podarmo. „Schfoda“, myslach pschi jebi, „zasy jedyn pěmny pachol Serbitwu zhubjeny. Kelto tysac tajkich Serbow a Serbowkow jo w Drježdžanach a w druhich susodnych nēmstich městach pscheněmčujaja!“

2.

Pěta khdžefschje na swjate dny domoj, staršchjeju wopytačj; z woprědka čžasto, pozdžischjo rědšcho, kōždy krōčž bēschje wojobnišchi zhotowanj: přeni raz pschindže ze zlotym čžasnikowym rjecžazłom, drubi krōčž z kōncžojtymi schfōr-njemi, tšecži krōčž w brylach, potom z lastojčej wopujchu, kaž by wowka rjella. Tuta bēschje runjewonška žona, zakitowajschje wōtcow waschnja a wōtcow prawa, bē dobra schšesčžanka, ale kruta Serbowka, a nicžo njebē jej napšchecžiwnišche, hacž psichjenjo a nēmcowanjjo. Tuž njebēschje na žane waschnjo Pětowa pschecželnica, ale da jomu pschi kōždej škladnoščzi nčajski njemily porof.

„Kaž jo zda, dha wy w Dr. nicžo wjacj k jedži nimacže“, počza jōnu, „zo dyrbicže wbohe lastojčžki kōjicž. Kaž widžni, sy ty tež jenu pōžrčł, a wopujch je čzi pod nojom wisajjo woštała.“

Wšeselo wschittlich pschitomnych nad tym bēschje njejmērne. To je znata wč, zo wjesnjenjo rad widža, hdyž jo nčajstomu měščankej jena wotykuje, dofelž mēnja, zo jo jim wot nich čžasto schšiwda štanje; kaž tež měščan z rědta jebi škladnoščj pschecžaka, hdžež by jo burikej wušnjał.

Khětro woħanšjeny bu wbohi Pěta tež drubi raz, sčtož jo wowcy jara dobro zdajschje. Tōn krōčž wot maleje susodneje Marki, sčtož bē jej wošebje lubo, dofelž „džecži wčrnōščj rycža“.

Zafo jōnu Pěta w glajefsch wokoło hnojowewe hromady jo pschekhodžowajschje a potom jo k malej Marcy šyny a ju k jebi wabšesche powēdajjo: „Marka, daj mi rucžku“, wotmołwi jomu džecžo:

„Tebi nic, ty mašch tajku mazanu, čžornu. Njemyjecže sebi wy w Dr. kōždy džeň rucy?“

Šakle, hdyž bēschje sebi je schžahnył, pschindže džecžo. „Nčwērno, Marka, ty sy moja, sym čzi titku pschinješł. Daj mi za to hubku!“

Wona znapičeczejwi: „Tebi njejjym dobra; mašy tajku kojmatu hubu, taž našy Pitas.“

„Dole jy prawye rjeka“, khwaleje ju wowka. „Widzišy, Běta, pola naš na wjach su džeči mudriše, hač wašy mješcezenjo; dofelž maja štrony rozom, wy paŕ njemóžeče woju wot pčokli, ani wójničežo wot rapša rozoznawadž; a mēnicže, zo šchwablicžki na šhecžerniščežu rostu.“

Tajke něšto nawoblecže so wbohomu Běčeje na wjach čašto. Tuž je bjez džiwa, zo mēješe lěto wot lěta mjenje pschilhiluocže k swojomu narodnomu domcžku, a nan, kotryž tež pomaku starješe, wabješe jenicžohu jma podarmo domoj.

Šcho so sta? Jačo jenoho dnja wocži začini a ze swěta so miny, Běta k hańbje cykeje Pincžatec jwóby a k šchodže cyloho Serbowstwa nanowe tublejšcho pscheda a to do cizych rukow.

Běčeje so mjenje džiwan, dofelž tomu czežke buršy džělo tak najbóle nješłodžeje. W lěcže, hdyž bě dyrbjal jako hólczec na horcym skóncu czežke jnopy na wóz podawadž, bě ze zawistnym wócžtom na khlódmu, z hustymi šchtomami wobjadžanu drohu pohladował, hdyž so mješcezenjo nimo Pincžatec pola pschelhodžowachu abo pscheježdžowachu. Njemóže so runje rjec, zo bě Běta lěni; wón njemēješe paŕ tež žanoho lóschta, ani wješla na burškim džěle. — Haj wšchat, šerbški khlěb je šprěcny, ale špory a štrony.

Nano Pincžatec, tebi winu dawam, was šerbšcy staršy winuju, dofelž jwoje džěči po wašchym powołanju, po wašcej narodnoščy njewocžehnječe!

(Pofracžowanjo.)

3 Łuzicy a Sakskeje.

3 **Budyšcina.** Najdosťojnišy knjez biskop je so 21. małoho ržka do Karlowych Warow (Karlsbad) na štrómjenjo podał.

— W cyrkwi Maščeje Lubeje Knjenje je so lěta 40-hodžinika pobožnosč na štych dnjach do popjelneje šredy založika. Na špomunjnych 3 dnjach njeđzělu, pónđzělu a wutoru běšče rano 1/26 hodžin špěwana Boža mješa psched wustajenym Najšwjećišchym, njeđzělu pódla toho tež wšchě porjadne Bože šlužby, Bože Užělo paŕ wosta wustajene cyly džěni hač do wječžora. W 6 hodž. běšče pobožnosč a požohnowanjo, wutoru z přédowanjom. Wopyt krańneje pobožnosče běšče wšchě tři dny a to we wšchěch hodžinach jara zwjejelacy, čašto wopravdže nadobny.

— Mnjemu njeđzělu štaj w Mainzu knjezaj Grohmann z Oštrica a Aureden z Lipka mješnišku šwjecziznu dóstałoj. Wobaj změjetaj Pschichodnu njeđzělu přěni wopór Božeje mšchě, a to Grohmann w Oštricu, Aureden w Lipku. 3 přěnim haprylom nastupitaj swoje zaštojnistwo jako kapłanaj pschic dwóřkej cyrkwi w Drježdžanach.

3 **Nadworja.** Póštnicy pónđzělu mēješe našcha „Katholška Bješada“ w indomnym Češec hoscžencu šwój 22. založenšy šwjedžeń. Šhromadžana započinaje so z lětej rozprawy pschedšydy, k administratora Wješele. Za tutej ščehowaješy šwjedžeńšy pschednosč knjeza tachantskoho předarja Nowaka z Budyšcina, kotryž na wážnosč tajkich towaštwow za našče čašy špominaje a k tomu wobraz šwojoho pucžowanja do Štalskeje poda. Pschěz njoho dóštachmy tež wulcy čješczacy poštraw duchowneje wyšchnosče a Budyšciskoho mužikoho towaštwa. 3 pscheproščenych šerbškich „Wješadow“ bě jenož

Šufowiška zbožopšhejacy a jo zamotwjacy dopis pošlala, mjez tym zo wo druhich niczo widžecź abo slyšhecź njebė. — Wo pšchednoštku bė zhromadna mjeczėr, po kotrejź jo tjeźi (zabarwy) džel šwjedźenja, ze špėwow a deklamacijow wobstojacy, započejnaje. Špėwaje jo: „Kjana Łužica“, „Šant pod hajtom worajše“, „Da jym khuda šyrotka“, „Šuteptana ščežėčicźka“, „Serbja jo na Němcow hotowachu“ (wšcho narodne pėšnje, kotrejź jo wubjerije lubjachu); dale: „Tón Ĺadwořiški lud“ a „Kuricź trubku tobaka“ (z napšhecźiwnej nješwalbu ze strony holicźa). Ze špėwami wotmėnjachu jo deklamacije (šortne pšchednoštki): „Drobne hrónecźka“, „Šans Depla w Ĺadworju“, „Dobra wina“, „Šans Wucźba z twarohom na wifach“, „Budyšjika fermuška“, „Pšchihot na (Ĺadwořiški) založenjski šwjedźen“ a „Pucźowanjske dopomnjeńki“ (z Ĺadwořiške wofady). Nic jenoź špėwy, ale tež deklamacije pšchednošchowachu pėbla šobuštawow tež holcy. Z tym pšchindže wotmėnjenjo do zabarwy. A tak bė možno, zo kóžde czišlo něšto nowe, něšto hinajšhe poškiežeshe. Hojeźi, kotrychź je „Šans Wucźba“ napluška, hdyź hornc z twarohom do łuze šchwitny, pšhecźelnje wo zamotwjeno prošyny. (Šotazki někotrych tutych šortnych pšchednoštkow po jutrach, po minjenym poštnym czaŕu podamy.) — Šdyź nětko na dokonjany šwjedźen wróćo hladamy, možemy na nim wosebje z khwalobne šamotnošće wuzbėhnyć a to ščešowace: wón bėšhe z prėnja šerbjski, a to jenoź šerbjski wot započatka hać do kónca. Wón jo dale wotmė bjez toho, zo by jo z nim njepočjnk rejow špėchował; pšchetoz ani na šwjedźenju, ani po nim jo — w Ĺadworju — njercjwa! A wón je škónčnje wopravdžity šwójbny šwjedźen; pšchetoz njeje to wješelo za cly šwėt, ale jenoź za šobuštawy a jich šwójbnych, kotřiz jo na njón pšech wopravdžitoho braštku kaž na kwas pšcheproscha. — Wšcho to rozpominašjchi pšhejemy „Bjejadže“, zo by po nastupjenym puczu dale krocźta a tak za duchowne derjemėćo sebje šameje a šwojich šobuwofadnych štkowala.

Z Šhróšjeje. Šrijedu 12. malocho rózka wotmė Šhróšejanjske špėwarjske towarjštw „Šednota“ šwój špėwarjski šwjedźen we Wjentec hošejencu. Program pokazowaje, zo budže jenoź šerbjski špėwane. Towarjštw wušturjowšchi započza w 6 hodźinach šwój koncert z krotym a horlwym „Wóh dał“. Na to ščešowaje Šialm: „Šak wulki mócný šlawny!“ derje pšchednjejeny. Wo tymle započatku czašajše na wšchitkich špėwarjow rjany kruč napinanja, kotrejź šebi Ĺocorome „Zně“ zadachu. Dyrbinny prajicź, zo jo wšcho pšchipoškarjarij jara lubješhe, šchtož tuczi tež zjawnje pokazachu z tym, zo pšchihłowachu. Zawėšće ju šebi tola špėwarjo, kaž tež ff. wuczerjaj, fantor Šila jako dirigent a Šlimank jako drugi waźny faktor, kiž špėwy na pianje pšchewodžešhe, w polnej mėrje zašlužili. Zawėšće žada tajke džėlo tež rjany kruč prócy, prjedy hać to wšcho kručze „šedzi“. Wo jenotliwych džėlach „Znjow“ bė kóždy krocź mala šhwilka czaša, zo bychu jo šchije tež kuřt namazacź mohle, a z dobom tu tež kuřt wjacý dycha bylo. Z kónca špėwaješhe jo hišćeje Braunerowa „Njezapomnicźka“; šchtož je jo ze strony špėwarjow cžinicź hodžalo, je jo zawėšće štalo. Šak je jo jim jich próca radžila, to budže najšepje šnjez komponiřt šam rozjudžicź móć. — Wo tutym šlownym džėlu najšchoho špėwarjskoho šwjedźenja dyrbjachu našchi hojezo. kotřiz bėchu w rjanej šyle z bliźka a tež z daloka k nam pšchihšli, zo bychu nas tak zwješeli a krajš jo tež šami zawješeli, tu jo kuřt šmjecź. Š tomu poškiezi němjski kuplej „Der Wunderdoktor“ došć pšchiležnošće. Našchi hraczej šwoju wėć cyle derje cžinjachu, a šchtož šny šchjeheli, je jo wšchėm wšcho jara derje lubilo. Škónčzi

jo ipševalski svjedžen potom ze zghromadneje wječerju a balom. Wščejemy towaštnow, zo by wone dale tak skutkowało a tež wosebje swoje wumještrowo w cyrkwi z kacjonstini mišami prawje čašto pokazalo.

a — **Šhrošćansta** „Zednota“ wustupi 12. małoho rózka pšched štami hošczi z rjanym a wubjernje radženym koncertom. Hnydom přeni chor „Boštrou Lužicy“ pšhija jo z mócnym placanjom, a tak nas hižo tajki započatf pšchewědeži, zo budženny něšchtu hódne šhšhecž. A nještmy jo myšli. Kocorowe „Žuč“ (12 čžišlow, chorow, ducttow, terzettow, solow), spodobachu jo wubjernje, a čžesč a šlawu šlušcha kaž dirigentej, taf šobustawam, kotrež ju na tajke něšchtu jo zwažile a to derje tež wumjedle. Zo jo wscho jenaf nje-radži, zo wosebje tenory prawje „njechachu“, to zamolwjamy radži, to njeje šobustawow wina, ale wina wobštojuošczi. Z krótka: Zednota je ze swojim koncertom pokazala, zo ma nahladny zdout dobrych špěwarjow, kotřiž něšchtu móža a pod wustojnym wjednikom ze zahorjenjom džělaju. — Wo koncercze jezehowasche komista scena „beim Wunderdoctor“ — a šmy to wobžarowali. Wic, dofelž šmy zašadnje pšchecžiwu dobromu žortej, nawopaf, pšchejemy našchim towaštnam wubjerf žortnych fruchow, ale zbožownu ruku dyrhja pšhji tom mēcž, a komisti fruch dyrbi woprawdže tež komisti byčž. Kaž by nas ze žymnej wodu polał, taf nam bč po tom rjanym koncercze. Šaf jo šfóncžnje na serbškohu čžłowjeka pošlucha, hdyž němežinu mota a k tomu hiščeže komistku abo tola komistku „byčž dyrhjacu“, to ju pošlucharjo sami nazhonili a kóždy druhi jebi to šnadno pšchedštaji. Wjele tych žortow njebč, a z tych hiščeže špada čžrjódka špodny blida. — Škoncert bč čžiježe šerbški, šchtož derje bč w Šhrošćicach přeni krócž, a hleježe, Šhrošćicy tohodla hiščeže štoja. — Zabawu wobžamtny zghromadna wječer ze znatymi „šlawami“.

3 Šhrošćic. Šóštnicy póšdželu bčšhe w naššej fawškej cyrkwi 13= hodžinšta pobožnošcž. Rano w 6 hodžinach wustajenjo Wožoho Čžěla a přenja Woža mšcha. Šdyž bč ta šfóncžena, započža jo hnydom druha. Dopoldnja w 9 hodžinach bč zašy špěwana Woža mšcha a po njej přédowanjo. Na Wožej mšchi špěwasche našcha „Zednota“ rjanu kacjonštu mišju. Šacž do dweju hodžinow, hđčč bčšche kacjonški myšchor a šitanija wo naššwječžiščim šakramencze a rozarije, njebč wosebiteje pobožnošcže, tola nježwošta cyrtej ženje próžna; pšched Najšwječžiščim klecžšchtaj pšchecy dwaj ministrantaj a tež druhich pobožnych móžachmy tu wjacu widžecž, nic jenož z Šhrošćic, ale tež z wokolnych wjow. Wječžor w 7 hodžinach bč šfóncžna pobožnošcž: Completorium a Te Deum laudamus. Šižo rano na přenič kemšchach bč widžecž, zo to wšchědny džej njeje, bčšhe jo tóššchtu wjacu ludži zeshčlo, hacž hewał wšchědny džej. Wosebje paf dyrhješche jo wutroba radowacž, hdyž dopoldnja wóčšlo w cyrkwi wokoło pohladny a cyrtej pošim widžesche, kaž na njedželškich dopoldnishich kemšchach; a hinał njebč tež na myšchorje. Šaj, samo wječžor bč pšchecy rjana šyla pšhishčla, zo bychy hiščeže jónu Šěžwa w najšwječžiščim šakramencze wopytali. Zawěšče wšchěch je to žwješelilo, zo je jo našch šwjedžen, kaž móženny tónle džej z dobrym prawom mjenowacž, taf derje radžil. Tu móžesche kóždy widžecž, zo maja ludžo dobre nabožne čžuczo, a zo je jim na duchownym wješelu wjacu zalezane, hacž na šwětnych harach a próždných zawješelenjach.

3 Šancžic. Na njedželu do póštnic bčchu lěšfa tež tudy reje škazane, kaž džej je w šwěče wšchudže wašchnjo. Šercy z Šorchowa wješelachu jo wěšče na nadobne žuč, a hlej, bč w 9 hodžinach wječžor, bč 10 a tež 11

wotbilo — hólcow bė so tójšchtu zejchło, ale jenož jena jenitka hólca, a tuta bė — z druceje wny pschischła. Tak mjelczachu tarafawa, bubou a dundury. — hercy czumpachu. muidrošče nabywichi, w pózdniej noey do swojoho Porchowa. To bė schpak —, kiž w Serbach jebi hiščeže zakłóli njebėchu. A rejwanicy hoježo! — To bėchu tamne holec a tež druzgy muidrišchi, kotřiž te tsi dny póstnie wot ranja hač do wječora po rjedže a wotryčenju w kłóchtrowej cyrkwi psched Božim Czěłom so modlachu. Bėchu to duchowne reje, fajkež rád-dowolimy, poručajny a pschejemy wšchém nasehim faršim cyrkwjam. Tež w Mjebjelczicach wobstoi wot 4 lět sem tajke wajchnjo, zo njedželu, pónđželu a wutoru do póstnie holec, žónšte a tež někotji mužicy po dwėmaj, kóždu hodžinu so wotmėnjejeu, wot ranja hač do wječora so w cyrkwi modla. To su iwětke prubi, dofelž, hdžež duch modleuja so zjenu a pschibėra, je to pscheey spoczatk k lėpšchomu. Su pak tež ežėmne smuhi, kotrychž so dótłnyč njejmėch bjez toho, zo iwėži, jako hdyž wodu lijech na kalf. Tak je žly njepočink wot kermušchow jem tute kłodzenjo po hujaacych a karpjacych hoježinach, fajkež w korežmach čašto so wuhotuja. W tym bėchu ludžo prjedy tola muidrišchi: hojpoza zarčja huycu, wopječe ju a hojpodat pscheprowy k jebi 3 zuatyč — kóždy sadži 2 slėbornaj, na to wuhraču huycu a stónčnje zjedžechu ju hromadže — žona a džeči pomhachu. To bė rozowne a swójbne wjeselo a staja do kłótda džensnišche wajchnjo, hdžež hojpodat sam so spokoja — žona a džeči njech hladaja, hdže woštanu. Mjebny ničo ichkódžalo, zo, kaž w Pancežicach, pschi rejach korežmač jam wostanje, tak zo na tajke hoješimy ničtó wjacny njelhodži. Druhi njepočink su hrate wječory, abo prajmy radšcho noey. Do jenuotliwych wšow stazaja so po rnyku na hraczo — zeńdže so druhdy 15 blid a wjacny: pschi samym hraczu njewostanje, je za tym tež pječene a smažene, zo schija a žoldt schkody nječerpitej. A dofelž na wšach so wutroba njenašyčži, zańdže jebi tež někotry hiščeže do blizkich mějstow na kolbasniške bala, kotrež najbóle na — pjatki so wotmėwaja. Je to tež „kšchesežanište“ wajchnjo? X

3 Mjebjelczic. Tudomna cyrkej, w kotrejž hižo wot lėta 1884 sem porjadne pobožnoščje k najswječjšichej Wutrobje Žėzuzowej so wotmėwaju, je za bratsku cyrkej tutoho pobožnoho zjednoczenja postajena — na potajkim tejamne prawa a wotpuštki, kaž n. psch. Krupežansta. Jako džėn, na kotrymž, móža stawy tutoho bractwa swoje winowatoščje a pobožnoščje dokonječ, je 1. njedžela mėjaca postajena, na tutóu džėn je Bože Czěłó wot mychpora hač do wječora wnstajene a wopyt pschi wšchej režnej zymje, kotraž w našchim Božim domje knježi, prawje nadobny. Za to je žaly w lėče, hdyž Bože stónco smali a hori, dobrotu a wofschewjenjo, do naseheje cyrkweje zastupiež.

3 Malbic. Njedželu, 1. t. m., mėjėche našcha Wjejada swoju 3. lėtuschu porjadnu zhromadžinu. Wěšche derje wopytana a wotewri so z našchim katholicnim postrowom a z kėrlušchom, kaž smy zwučeui. Potom kšychachu pschitonnui dlėjšchi pschednošč w exercicijach: wukłóži so jim, ičto exercicije su, kaž su nastale, so rozšėrite a kał hiščeže džėnša, a džėnša wosebje, po myšli swj. Sgnacija Loyolanskoho skutnija k spomóženju dušchow. (Kaž je inadž znate, su w Žilipsdorffe zwolnivi, kaž za žónšte, lėtša přėni króč po 4. njedželi posta tež za serbskich mužiči „duchowne zwučeowanja“ zarjadowacž, zamolwi-li so z najmjėnšcha 20 wobdžėlnikow.) W dalšchim ryečeshe so potom wo serbskej wustajeńcy w Drježdžanach, a sobustawy so namolwajachu, zo bychu nėtkle

w posledniej chwili, czim pilniŝcho za nju zbierali a — dawali. Teŝe ŝlowa męŝachu wiŝpęch: k wiŝhelafim zajimawŝam, hiŝwo zapisanym a pŝchilubjenym, pŝchizjewichu ŝo hiŝchęce mnohe a mnohe nowe. Naŝcha woŝada budŝe w Drjeŝdzanach czeŝtije zaŝtupjena.

3 Kufowa. Naŝch knjez wuečer Miŝlawich Czoch pŝchęŝdli ŝo k jutram zaŝy do Schönfelda pola Woŝtrowca; na joho męŝto pŝchindŝe knjez Saŝnb Klimant, dotal drubi wuečer w Khróŝczicach.

— Naŝchu katoŝliŝku Bjeŝadu wopyta w maŝym róŝku wyŝokodoŝtojny knjez can. ŝaraŝ Werner z Khróŝcie a poczeŝeji ju ze ŝerbikim pŝchednoŝŝtom. Doŝtojny knjez rozŝitaji trębnotu a waŝnoŝeŝ katoŝliŝkich towaŝŝtwow za naŝch czaŝ, dŝiwajo na pŝchibęracu njewęrn a khróbloŝeŝ tuch, kotŝiŝ kŝchęŝęanŝku węrn wukorjenieŝ pytaja. Nowriatu, zahorjenu dŝak wupraji bjeŝada doŝtojnomu knjezeŝi z pŝchęŝom: „bóryu zaŝy!“ Nimale ŝtajnej hoŝęŝaj pŝchi bjeŝadŝimych ŝhromadŝiznuach ŝtaj doŝtojnej knjezeŝaj P. Leo a P. Leopold z klóŝchtra, kotrajŝ dobrocŝiwje nimale ŝamoj pŝchednoŝchujetaj.

3 pola (k dobrocŝiwomu rozpomnjenju w poŝęce). Kónc januara móŝachmy wiŝchudŝe ŝlyŝchęŝ („Kath. Woŝol“ je teŝ wobŝchęrnije rozprawowaŝ): w Kadworju zmęje tamniŝche ŝpęwanŝe towaŝŝtwa 2. maŝoho róŝka ŝwój zaŝoŝeńŝki ŝwjedŝeń. ŝdyŝ na pŝcheproŝchęŝiŝki liŝeŝit hladachmy, wiđŝachmy tam teŝ teŝe ŝlowa: Po koncercze za wopytowaŝjow bal. Kaŝ dŝa ŝo znjeŝe bal a ŝwjedŝeń ŝwiateje Marije? — Kunje taŝ bę teŝ w Gaŝlowje na ŝamŝnym dnju, to je na ŝwiateje Marije cŝiŝtoŝęjenja, ŝpęwanŝki ŝwjedŝeń Bačŝonŝkoho ŝpęwanŝkoho towaŝŝtwa. Na pŝcheproŝchęŝiŝkim liŝeŝe drje niŝo wo rejaŝ atd. njeŝtoŝeŝche, ale ŝchęchmy tola wędŝeŝ, kaŝ to tam budŝe. Tuŝ ŝo tam podachmy, zo bychmy ŝlyŝcheli, ŝchto a kaŝ budŝe ŝo tam ŝpęwacŝ. ŝpęwachu tam ŝerbŝte a nęmiŝe ŝpęwy; a kaŝ móŝachmy z pŝchibloŝowanja a placanja ŝlyŝchęŝ, je ŝo ludŝom ŝpęw lubiŝ. Ke kónceŝ ŝeŝchowaŝchtej dwaj wjeŝoleŝi kŝuchaj, kotrajŝ doŝeŝ pŝchileŝnoŝeŝe daŝchtaj, zo móŝachu ŝo hoŝęŝo jónu kuŝt wuŝmjeŝ. A potom bęchu reje. Nimamy drje hewaŝ runjewon taŝ pŝchęjara wjele napŝchęŝo pŝchŝtoŝnym rejaŝ, ale na ŝwjedŝenjaŝ ŝwiateje Marije drje ŝo to tola njeŝluŝcha. (3 najmjeńŝcha njeŝu ŝo hač dotal w ŝerbach na ŝwjedŝenjaŝ ŝwiateje Marije niŝdŝe reje dŝerŝale.) Někotry a někotražŝuli ŝu tam ŝchli, ŝchtoŝ ŝny naŝhoniŝi, z wotmyŝlenjom, zo njechadŝa a njebudŝa na ŝwiateje Marije rejwacŝ, ale taŝ kŝęŝe, hač hercy dŝęlacęŝ pocŝachu, bęŝche drje duch zwóluŝny, mjaŝo paŝ bę ŝlabe. — Wóŝu rjec; zo je mje to kŝętro hnęwalo, zo tam woeŝje teŝ tajke na rejaŝ bęchu, kotreŝ na ŝwjedŝenjaŝ ŝwiateje Marije cŝorne kŝodŝa.

x.

— Węch njeđzeln 16. februara pŝchipadnje w Kulowje w kęmŝchach, tam ŝo po přędowanju z klętki wozjewi, zo budŝa ŝo w poŝęce kóŝdu njeđzelu a ŝwiateŝ dŝeń pŝchipoŝdnju a popoŝdnju we węŝtym domje jutrowne kęrluŝche wnečieŝ. Njeje to ŝhwalobne a ŝeŝchowanja hódne? Teŝ ma ŝo pŝchŝpomnieč, zo pacŝerje ŝo tam hač uanajŝępe trjebaja. To ŝu kwiętki ŝrjedŝ zymy na row njeboŝ ŝcholaŝiŝta Michala ŝbrniŝta. Bjawny dŝak paŝ ŝtaroŝcŝiwymaj męŝchŝikomaj mjcnowaneje woŝady.

3 wótenoho kraja. Guŝto ŝo piŝche, zo je ŝaŝonŝka jedny z tolerantnych krajow, to reka kraj, hđŝeŝ je najwjeŝŝcha znjeŝliwoŝeŝ pŝchęŝiwo drubowęrnym. Kaŝ z tym ŝtoŝi, poŝazuje nam z nowa ŝeŝchowanja podawŝ. Kaŝ hiŝo je pŝchęŝ „Woŝol“ znate, bę w zaŝdŝenym lečŝe pŝync Bjeđrich ze Schönburg-Waldburg ŝo do katoŝliŝkeje cyrkwje wróčęŝiŝ. Wón bę wyŝeŝt w ŝaŝkim

wójsku. Tutu wojecku hódnošč je wón tohodla w najšim kraju dyrbjał zložić. Dokelž ma joho swóiba tež w Bayeriskej kralje, je wón nětk jako wyšch do bayeriskeho wójska zastupil.
K.

Porjedženka. W poslednim čyisle „Katholiskeho Pojosa“ (čyíslo 4) rěča wo tuzjezu fararju Mikławšemu Wowečerku †, zo je wón w Khróšćicach 7 lět štukfował. Tola tomu tak njeje, pschetož wón je jo hable w lěće **1856** w mějacu oktobru do Němcow pschepchłil a nic hižo 1855. Za tym tole loni jam wot njoho zbonil. Potajim wón štukfowasche w Njebjeleščicach wot 1842—**1848** (a nic, kaž tam wopaki stoji, 1858) a w Khróšćicach wot 1848—**1856**.
—k.

Wšhelcziny.

* Macž: „Džeczi, seže sebi jabłuka běliti, kaž sym wam pschifazala?“ — Šurč: „Haj, macži.“ — Macž: „A šhto seže potom z bělizami činili?“ — Šurč: „Ze smy potom zjědli.“

* (Džiwny napis.) Nad wrotami jenoho pohřebniščeža we Wirginiji stoji pjecža napis: „Seno mrtwi, kotřiz tudy wokoło bydla, jo tudy pohřebaja.“

* Nan: „Sanko, kłodžič radu do šhule?“ — Šanf: „D haj, ale radšcho hiščeže ze šhule.“

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1896: kk. 253. Michał Woko z Konjec, 254—256. z Ralbic: Pětr Lebza, Pětr Žur, Michał Kocor, 257. Jakub Jacstawk z Nowoslic, 258. Michał Šipšik z Banec, 259—261. z Haslowa: Hana Rebišowa, Pětr Kušk, Hana Zmijowa, 262. wučer Jan Symank z Baconja, 263. Michał Wels z Hněwsec, 264—266. ze Słoneje Boršće: August Filip, Mikławš Mońk, Jurij Špon, 267. Jakub Libš z Horn. Wunjowa, 268. Jakub Mjehela z Budyšina, 269. Jan Mjeń z Cemjeric, 270. 271. z Kukowa: hospoza Marija Mägika, Hańža Wobzyna, 272—279. z Miloćic: Michał Wornoš, Michał Mětk, Michał Fulk, Pětr Kral, Mikławš Pjech, Jakub Mońk, Jakub Bruski, Jan Šwon, 280. kapłan Jan Stranc w Lipsku, 281. administrator Michał Šewěik w Lubiju, 282—284. z Khróšćic: wučer Jakub Klimank, Bernard Krawža, Pětr Dórniki, 285. Michał Rynč z Jaseńcy, 286. Hańža Krawcowa z Nuknicy, 287. Michał Šiman ze Smječkec, 288. 289. ze Sernjan: Michał Rjeńčka, Wórša Semelowa, 290. J. Müller (Cemjera) ze Smjerdžaceje, 291. Marija Pintrichec z Noweje Smjerdžaceje, 292. Jakub Klimank z Pěskec, 293. Michał Frencl z Róžanta, 294. P. Leopold Schneider, kapłan w kłodźrje Marijnej Hwězdze.

Sobustawy na lěto 1895: kk. 646. Michał Kocor z Ralbic, 647. administrator Michał Šewěik w Lubiju, 648. Jakub Klimank, wučer w Khróšćicach, 649. P. Leopold Schneider, kapłan w kłodźrje Marijnej Hwězdze.

Na lěto 1894: kk. 710. Michał Rocho ze Šunowa, 711. Michał Kocor z Ralbic.

Na lěto 1893: k. 710. Michał Rocho ze Šunowa.

Dobrowólne dary za towarstwo a za Nowy Zakoń: N. N. 75 p., J. L. 75 p., kapłan J. Stranc 5 hr., M. M. 75 p., J. S. 50 p., njemjenowana dobročěrka 100 hr., P. Leopold Schneider, kapłan w kłodźrje Marijnej Hwězdze 7 hr., wnow.

Zemřety sobustaw: Jakub Žur w Hóku. R. i. p.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baconju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena dań wučinještej 109,728 hr. K česci Božej a k spomoženju dušow je dale woprowal: N. N. 5 hr. Hromadze: 109,733 hr. — p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotat hromadze: 12,766 hr — p.

Dale je so woprowalo: wot diöcesanskoho Bonifaciowoho towarstwa 345 hr.
46 p. — Hromadze: 13,111 hr. 46 p.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

Dale su woprowali: ze Zejic 3 hriwny.

Za cyrkej swjateje Marije w Lubiju: N. N. přez knjeza P. Taddeja 2 hriwnje,
njenjenowanu z Khróscanskeje wosady 15 hriwnow.

Na twar noweje cyrkwje w Nowym Měsće pola Stołpina: M. R. z Č. 50 hr.

Zapať Bóh všëm dobročerjam!

Za terciarow: Zemřela je šotra Felagija Marija Šafec z Georgšwalde. R. i. p.

Nowa knižka wo „Hnadownym Pražskim Jězudžěcatku“ je wušla. Wona je debjena z luboznym swjećatkom, kotrež je na hnadownu postavu dótkane, a z 13 rjanymi wobrazkami, a wopřija w swojim 2. a 3. dźělu wobšěrnu **paćerjacu knižku** k česći Jězudžěcatka.

Knižka płaci wjazana po wšelakosći zwjazka: 65, 70, 80, 100 a 125 pjenježkow a je na předań w Baćonju pola k. wučerja Symanka, w Budyšinje pola knjeza kan. far. Skale, w Khróscicach pola knjeza kaplana Justa a pola Hórnikca, w Kulowje pola knjeza kaplana Šolty, w Pančicach pola k. Gławša, w Radworju pola k. kaplana Nowaka, w Rablicach pola k. wučerja Šewčika, w Róžeńće pola k. wučerja Wjenki a we Worklecach pola k. kaplana Šewčika, kotryž ma jako nakładnik hłowny skład a kotryž tež knižki za připóslane pjenjezy z póstom rozesćeje.

Knižka hodži so wubjernje, jako dar „k zelenomu štwórtkej!“

Spowědne knižki

(spowědny špihel) za dźěci su na składze na farje w Radworju.

Křižeński grat

ze sedlom a šabraku ma na předań kowař **Schmidt** w Radworju.

Wupožčene knihi.

Dla přerjadowanja swojeje knihownje prošu wšěch tych, kotřiž maja wote muje knihi k čitanju wupožčene, zo bychu mi je po móžnosći bórzy wróco přinjesli. Móža je pozdžišo zasy dóstać. Tajcy, kotřiž w dalšich krajinach přebywaja, njech mi z póstnej khartu wozjewja, kotre knihi maja.

J. N., kaplan w Radworju.

W Zilipsdorffe budža wot **23. měrca** wječor hač do **27. měrca t. l.** exercicije za mužšich.

Židzane wokołoschijace rubištko je pschi spěwanškim swjedženju Baczońskoho spěwařskoho towarstwa w Saslowje ležo wostało. Móže so zasy dóstać pola **strážnika** (wajchtarja) w Saslowje.

Čiřičeř Smoteriec knižičičičeřnje w Macčićnym domje w Budyšinje.

Katolicki Posol

Wudawa so
prěnju a treću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósće a
we kniharni 2 m., pod križ-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Sudomy časopis.

Wudawan wot towarstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyšynje.

Redaktor: Jakob Skala.

Číslo 6.

21. měrca 1896.

Lětnik 34.

Moje pučowanjo.

(19. pokračowanjo.)

Sedzjachmy hišćeje měrnje po wobjedže za blidom w němskim hospicu a f. P. Schmidt, pschedsťojiceř tohosamoho, hwoje zajimawe nazhonjenja powě-
dajše, hdyž skuzownik zastupi a wozjewi, zo wozy čataja, kotrež mějachu nas
do Ain Karim dowjeječ. Z khwatkom hišćeje so kóždy trochu na wulět
zhotowa a potom k wozam! Tola, te wuhladaŕski, wschitey woblicžo spo-
dźiwnje sezezechu. Njeběchu to runje schleńčane korejty na gumijowych kole-
sach, ale runachu so bóle cyganiskim karam. Kóždy bě ze znanjenjom
mohamedisťeje wěry, z pol-měsacom, debjeny. Sčesčjo mějachu w kóždym
rum. Tst konje, ale porujo sebi, běchu do kóždoho woza zapsechnjene.
Bohoncež, w swojej pišanej drasče a dolhi kchud w ruce, sedžesche na po-
wyschenym hydle. Nasche hydla njeběchu runje jara mjehke, a wóz njemějesche
žane pjera. Krótki čas wchaf so derje wutraje, tola hodžiny dohdy je tajke
jězdzenjo za Europežana wopravdžite khostanjo. Tola Oriental, hdyž njesecha
a hdžež ju k jězdženju puče, džesacž a wjac dnjow za sobu w tajkim woze
jedži, a sebi hišćeje derje byčž zda. Ze wschoho toho, luby čitarjo, spóznajesč,
kať jara zmjeheženi a pschewučeženi my smy, mało khamani, wobčežnosčež
znjesč.

Tola nasch pučž bě tón raz krótki, za malej dvě hodžiny dopsežechmy
Ain Karim. Pučž wjedžesche pak pschew wuprajenu pušćinu na Židowske
Gory, hdžež mějesche něhdy měichniť Zacharias swój statok. Dženšnišcha
wjes Ain Karim ma woloko 1200 wobydleri, mjež kotrymiž je stw kšesčjanow.
Wjes leži w rjanym dole a je ze wschěch stron z wysočimi horami woddata.
Hdžež mějesche Zacharias swój dom, je džens rjana cyrkej, Francisžanami
skuchaca, a ma wšelake rjane z kamjenja murubane wobrazy sławnych italskich
mischtruw. Z bofa wulkeho wołtarja je kapalla, kotraž je runje na tym

městnje tvarjena, hdžeč je so Jan, pschedkhdónik Zhdžnikowj, narodzil, kaž tež klowa, do kamjenja wurubauc, woznamjenjeja: „Hic praecursor Domini natus est“. Tudy tež Zacharias, kotryž w templu w Seruzalemje jandželej wèrił njebě a bu tohdodla němy, ryeč zajy namaka a Boha khwaleje z khwalbnyim spěwom: „Benedictus Dominus Deus Israel“ (Khwalemy budž Knjez Bdh Izrael), kotryž mēschnikojo w brewiru wschēdnje spěwaja, a na kotryž je tudy wotpusť stajeny.

Male schtwórcž hodžim zdalemj bē hiščeje drubi statok, kotryž tež Zachariašej kšuchesche. Bē trasch tubleschko, a Zacharias ze swojej mandželskej tudy čjajto pschewywasche. Sem tež najzhdžnišcha knježna Marija, wot Duchu swjatoho pohnuta, pschidže swoju čsetu Hilžbjetu, Zachariasonu mandželsku, wopytač, a ju poitrowiwšchi zaspěwa khwalbny kērlusch: „Magnificat“. Tež tudy maja Franciskanojo cyrkej, a to španijcy. Z winom, so rozemi jamo plahowanym, a ze suchim khlēbom buchmy tu hospodowanj. Tudy Sanowaj starškej tež bórzy po joho narodže pschewywaschtaj. Tak so tu tež městno pokazuje, hdžeč bu Jan wobrcžany. Dale wulki džěraty kamjeń, w kotrymž, kaž so praji, je Hilžbjeta Jana sthowanoho mēla, hdyž Herodes džěčatka morieč da. Tola wo tym placzi tojame, šchtož hižo pšchi Seruzalemje prajachmy: pola wschoho njehdži so dopokazáč, hač je so tež wopravdže tak a tu stalo, ale kšchesczanske čzuczo chcyje městno mēč, zo by tón abo tamón podawť na nim čzečzowáč móhlo.

W Ain Karim je tež kšochtr Zionškich sotrow, založeny wot P. Alfonsa Ratisbonne. Tutón bē rođženy žid a bohaty, da pať so kšchēcjeć a bu mēschnik. Wón cyle swoje zamōženjo naloži na to, zo by swjaty kraj, abo z najmjeńšcha Seruzalem kšchesczanski jezinił. Tohdodla tam kšochtr založi, hdžeč ju knježny, kotrež so po najwadžnišchim džělu swjatoho města, po horje Zion, Zionške sotry mjenuja. Tute maja tež w Ain Karim wustaw, hdžeč džěczi wucza a syroty wobstaraja. Su z wjětscha z Franczškeje. Swoje potřebnosje dyrba jebi z Seruzalema swobstaráč. Tohdodla wschēdnje na pučzu do Seruzalema abo z Seruzalema někotre wohladasch, a to — jěhace na konju, w knježniškej drašče. Tola to tudy nikomu njenadpanje.

Na dompučzu na nahlu horu wjaznychmy, konje njemōžachu wōz pschěz wulke kamjenje wuczahmyč. Šchto wysche wošta, hač wulšěč a do kolejow pschimnyč a čšichčecč? Tola so to pjećza tež druhdže stawa.

(Pofracžowanjo.)

Serb w cuzbje.

(Wěrnj wobraz ze žiwjenja.)

(Pofracžowanjo.)

3.

Běta so minychu, pschecročich serbske, němste, čšěste kraje, hač skōnczuje do Dr. dōndžech. — Glej tu moje džiwjanjo nad wjedženjom Bōžim! Tu zetkam jenoho dnja Pinczatec Bětu. Tu mamy! Bět abo džesáč je so minylo, a Běta hiščeje w Drježdžanach. Njěšym to prajił? „Nano Pinczatec, njěšym prawje mēl, hdyž čzi wěšchčach: Komuž so we wulfin mēšče zalubi, tomu so na wjach hižo wjac njepodoba“; tajta dopomnjeńka šfoczi mi na myšle.

Tola Pinczatec nan hižo njebė, a teŝ jich wovka hižo bė dawno na prawdŝe Boŝej.

Pėta wschať czinjeŝe tu w Drjeŝdzanach muŝa, bė woŝobny pan. Kijany zrėŝtny, polny mlody muŝ. Ale joho stawizna, kotruŝ jebi powėdacŝ dach, je mjenje rjana, mjenujcy ta, kať abo wjele bėle, kajtu je jebi ŝonu namakať. Chcu tebi to powėdacŝ; wo ŝeŝtwach nėchťoŝkuli rad ŝlyŝchi. Pėta bėŝe komornik pola woŝobnoho knjeŝtwa; a dofelŝ bėŝe rjana muŝ, zalubi jo wón holcy ze ŝuŝodŝtwa. Wona bėhaŝe za nim, kať joho iŝin; a dofelŝ bėŝe Pėta dobrocŝiwa wowca, njebė jomu mőŝno, ju wotpokazacŝ, runjeŝ wo nju njerodŝeŝe. Ale Pėtowe znajomŝtwa njewoŝta druhim ludŝom potajne, woŝeje nic joho zawiwŝtnym njeŝcheczelam, kotrychŝ mėjeŝe Pėta dojeŝ, dofelŝ cŝopŝy ŝedŝeŝe. Wobrecŝachu joho a bėrŝy bėŝe wón we wschėch hubach. Echto nėťk, zo by powėdanja a praŝchenja kėnc bylo? Daŝchtaj do nowinow ŝajicŝ: „Pėťr Pinczať a Ruŝka Pŝychnatec ŝlubjenaj“, runjeŝ Ruŝa nieŝo njemėjeŝe, hač rjane woblicŝo, a nieŝo njemėdŝeŝe, hač troŝkŝu francůŝki a na klaviru pintačŝ, ale nic ŝymanje, a ŝo pŝyŝicŝ a trojicŝ, to pať miŝchtrjcy. Nėťk pať ŝhoni wo tym teŝ Pėtowe knjeŝtwa. Tute pať hlada na bėŝke a ŝeŝeŝejanŝke waŝnjo, ta ŝhwalba dyrbi jo jomu dacŝ. Tuŝ wone njeceťpjeŝe, zo by jich komornik wėcŝnje ŝlubjeny byl. Njechaťe-li tať Pėta wo ŝuŝbu pŝichicŝ, dyrbjeŝe ŝo woŝtajŝchi wschoho z Pŝychnatec Ruŝkŝu zwėrowacŝ dacŝ, runjeŝ bėŝe wona haťle 17lėtna holcŝka, a tola hižo prjedy znajomŝtwa z nėŝajkim wojaťom pomėťa. „To zmėje Pėta kraŝnu hoŝpozu, teje jomu njebudŝe niŝtů zawidŝecŝ“, bėŝe wschitkich pŝchewėdeŝenjo.

Tola ta wėc dŝeŝe tójŝdy: Pėta bė kubło pŝchedať a mėjeŝe pjenjeŝy na dani; bėŝe dolho rjane ŝuŝby mėť, tuŝ bė zamėŝity muŝ. Žona drje doľonjeŝe, tójŝchto z toho rozdrjebicŝ, dofelŝ na ŝchlenjerje, ŝupnicŝki, ŝelki, klobucŝki, za ŝuŝobnu a pėŝtonicŝu tójŝchto trjebaŝe. Wona dŝėn bė woŝobna knjeni — za Pėtowe pjenjeŝy. A Pėta teŝ pŝchi nej woŝobnje cŝinicŝ nawukŝny.

To bė wscho derje, jeno to njebė Ruŝkcy po koŝmach, zo bė jeje muŝ jeno ŝuŝowuik. ŝaj, wón ŝam bėŝe teŝ radŝeŝo z knjeŝom byl. Wot ŝwojich knjeŝich bėŝe to doŝpoľnje nawukŝnyť, kať ma ŝo knjeŝ zadŝerŝecŝ.

(ŝkėnczenjo pŝchichodnje.)

3 a ŝ o n y.

Hižo wjacŝy krėcŝ je „Katholŝki Boŝoť“ ŝwoje rjadki wotewriť ŝłowam, na ŝony ŝoŝenym; a teŝ dŝenja ŝnadno ŝo njezapowė, zo by z nowa zaŝy klapať do wutrobow ŝonow. Kať je pŝchez prėnju ŝėnŝku wschė hubjenŝtwa do ŝwėta pŝchicŝklo, kať je ŝo potom pŝchez ŝėnŝku wschė ŝboŝo zaŝy cŝłowjeŝam w ŝboŝniku wrėcŝilo, tať podobnje je teŝ hiŝeŝe nėťko ŝėnŝka pať pŝchinoschėťka ŝboŝa, pať njeŝboŝa. Echto njeŝtutkŝne dobra, poboŝna macŝ dobroho na ŝwojeŝ ŝwėbje, na ŝuŝodŝtwe, w cŝlej wy! Echto njenacŝini njećnicŝowne ŝowuŝto ŝłoho, pŝchekorn, hubjenŝtwa ŝwojeŝ woľolnoŝcŝi! Žena ŝama ma wulki wliw pať w dobrym, pať w ŝłym. Dobra macŝ kubluje dobre dŝėcŝi; po ŝłej macŝeri radŝa ŝo njeuŝchŝnicy. To widŝimŝ wschudŝom. Cŝeŝtna, pŝchitŝojna knjeŝna wulwa pŝchitŝojnoŝcŝ woľolo ŝo, mjcz tym, zo loŝkomyŝne, nje- pŝchitŝojne holcŝiŝto woľolinu kaŝy, bŝŝchėŝ pŝchitŝojnoŝcŝe zacŝėmni.

Štož pak jenotliwa dokonja, to by mnohosež wjele lěpje dokonjala, bychu-li jo wšchě woprawdže pobožne, sprawne, bohabojažne žony a holcy z najmjeńšcha jenceje wošady zjednocžile do towařtwa žónskich po pschikladže swjateje Šilžbjety z Turingsteje. Ewoje džěči derje woczahnyč, khdym dawacž, khorých wopytowacž, hrěschnych napominacž a za wšchittich jo modlicž, to su štutki, kotrež jena sama drje dokonja, ke kotrymž pak jo w derje zarjadowanym towařtwe uamołwja, powncži a zahori. Hižo pschikluschnočž k towařtww žónskich hornjoho zaměra je zwonkowu wobhród knježny; njezměje jako sobustaw bohabojažneho towařtwa stracha wustacž psched žlymi wabjenjemi, dokelž jim z přenja blizko njeponđže, dokelž pak su tež z druha towařtwa nabožnych wotpohladanjow same na jebi zakit psched žlym. Žim je Bože žohnowanjo tež w tutym nastupanju wěste.

Kak mócnije dobywa jo tola zle do swěta. Ze zjednocženymi mocami pytaja tajne towařtwa wěru wotštronicž, lohkomyšlnicž wubudžicž a bohabojažnočž zničicž. Tu njedosaħaja wjacu mocy jenotliwych, zo bychu žłomu zaracžile, tu dyrba jo wšchity dobri zjednocžicž a zjednocženym žlym prócowanjam hromadže napichecžo štuacž.

Nješmy zahorjeni za towařtwa wšchěch móžnych a nje móžnych mjenow a zaměrow, ale to je wěste, zo je wulki njedostatk mjez katholicimi. Serbami, zo z najmjeńšcha kóžda wošada towařtwa žonow nima.

Lěta swjeczi přenja katholicka „Bjesada“ swój 25lětny jubilej. Wot inadnych započatkow je jo wuwila na towařtwa, kotrež móže jo widžecž dacž. Dokelž ujeje wěc katholicich „Bjesadow“, so samych křwalicž, njejmě so tež tudy jubilejnomu křwalbnu křlusich spěwacž; to pak dyrbi so prajicž, zo „Bjesady“ roženja, cyrkwinste wurjadne swjedženje a podawki na hódne waschnjo porjenšecž a zo z tym wubudžera cyrkwinsti duch. Žony mohle wjele wjacu wustkowacž. Tuž bychmy na tutym měšinje prawje dobru radu a naležnu próštwu měli: žony a čyštne holcy katholicich wošadow, wobradžecže swojim wošadam k jubilejam „Bjesadow“, kotrež změja so nětko lěto wot lěta swjecžicž, towařtwa žónskich po pschikladže swjateje Šilžbjety z Turingsteje! Wěmy wšchaf: kóždy započatk je čzežki; tola njejmě nam k Božej čzežci ničžo tak čzežko padnyč, zo bychmy to na boš woštajili.

Tuž zmužecže jo z najmjeńšcha w Kalbiczanskej wošadže hižo lěta a založecže towařtwa! Podpěry tam zawěscže namakacže a wošadže z towařtwwom nowe wušwědženjo nabožnočže dacž. Nawdawtkow a zaměrow pschecž „Katholicni Bošol“ žhonicž. Za to rukuju wam. * *

Ž Łuzich a Sakskeje.

Ž **Nadworja do pola.** W poslednim čzisle čzinjesche jo našej wošadže poroč, zo je tudomne spěwacžste towařtwa „Meja“ njedželu 2. februara, jako na duju Swěcžk Marije, založenšwi swjedžen z rejemi swjecžilo. — Ma to dyrbimy wotmolwicž, zo smy tež na to myšliti, ale zo jo wěc hinaš njeħodžesche; pschetož mamy tu 6 towařtwwow, kotrež maja wšchě nic jenož wšchědne poseženja, ale tež založenšwe swjedženje (abo hłowne žhromadžizny). K tomu pschidu hišecže žhromadna špowědž dorocžeceneje mlodočze, lětno wopomnjecžo swjateje swójby a druhe cyrkwinste swjedženje, za kotrež by bal wjele mjenje pschiměrjeni byl. K pschi wšchim tym běsche čas runje lěta wurjadnje křótki. Dale pak dyrbi knjež dopišowac „z pola“ pschede wšchim wědžecž, zo

jo njeprichifazane swjate dny w Budyšchskim wotrzeju zwonkowije njeswjecza, t. r. ju dopoldnja kenišče a podoldnju jo džela.* Maj, ani cyrkej lěta na dnju 2. februara wopomnječo swjateje Marije njeswjeczešče, kotraž bč je njewotstorcejnej njeđeje Septuagesimy dla na poidželu pichpoložila. Tak bčše potajkim pola nas na špomnijem dnju jenož cyle wišchėdne njeđełske popoldnju. A z tym zhubi tež prof swoju podłohu.

Tamny dopis pak wošebje tež powšchitkowuje wopacžne mēnjenje wo najchich rejwanskich wobstojnošcach wobudža, a to bčše wina, zo šmy sebi prócu wzali, na njon wotmołiwčž. Zo je so w Radworju w starych časach rady a wjele rejwało, je znata wč. Ale hač tomu hiščeže tak je, dyrbišch hnydom zhoniečž. Našladna ličba tudomije młodobčže, wošebje njez holcami, do cyla wjacj njezejwa (šhiba zo na kwałach), dalšcha wjetšcha položca z najmjēnšcha na wišchėdne reje wjacj njełhodži, ale jenož pšchi wošebitnych pšchiležnošcach, n. pich. kermušchu abo na založenšch šwjedženjach rejwa, a hałke mjēnšchi, z kōždym lětom wotebčracj džěl jo wišchėdnych rejow hiščeže cyle wotrejčł njeje. W pšcherčžku na nich nčhdže 15 porow rejwa, pomurny pak tež wječory, zo bčchu tam jenož 2 abo 3 holcy, podobnje kaž pōštnicy w Panczicach. A tomu dyrbi jo hiščeže wčžecž, zo jo tuta mała čzejōdka na cyłu wošadu rozđželi; pšchetōž wišchēm, najšchim wošadnym holcam, njech su z kotrejčž wšy chcedža, je kruče zakazane, hjez dowołnošče z fary nčhdže druhđe na reje hičž, hačž jenož do Radworja. Kotraž by tute poštajenjo pšchstupila, jo wot „Šwjatu-Mariju-noščenja“, družčjenja a wišchčch druhich cyrkwinšchich a towaršchnych swjatocžnošcžow wuzamkuje, šchtož je jo hačž dotal w lětu 17. u poslednich lč jenož 3 wošobam stalo. Dale, zo bchju sebi hōlcy niže 18., a hōlcy do dołonjanoho 16. lčta zwčrike na reje hičž, byrnjež to tež jenož na šhincžkach abo njezjawnych bolach bylo, je pola nas njeznata wč. Poslednje tajke pšchstupjenje je jo pōštnicy pšched 4 lčtami wobškoržilo a šhotalo. A škōncžnje šchuliske džēcži maja do-kōla-wokōlo korečnow 200 krocželi šchčroki wotreš wotškam, do kotrohož žane wjacj nješmč, tak šhčtje hačž jo přēni žyuk k rejam zapišta, tak, zo su pucže a zahrobj wokōlo rejwanskich domow wot džēcži prōždne. Njejmēm, hačž je to tam, z wotkelž je dopis pšchihōł, tež wišcho tak po cyrkwinšchich zasjadach zrijadowane. Šeli nic, by najprjedy tam plōdne polo za tajku staroščž bylo. A tomu dyrbinj hiščeže někotre bōle zwonkowne wčcy pšchistajicž. Džiwamy jo nad šlowami, zo knjez dopišowāt „drje hewal rimjewon tak pšchējara wjele napšchecžo pšchistojnym rejam nima.“ Šchto chce wōn z tutymi wijatymi šlowami po prawym prajicž, njełhodži jo z wčštōšcžu zrozemicž, a kaž jo zda, tež wōn sam tak prawje nje wč, šchto by wo rejach džeržal. To pak je z dopořazom, zo wōn ani na wučžbu cyrkwinšchich wōtcow nješpomina, ani ze wišchėdnoho nazhoujenja na to, šchto jo z pšchiležnošcžu rejow wošebje zwonka rejwanskich ljubjow, a pšchede wšchim na dompucžu jducy z rejow stawa. Hewal šnadž by jomu wčē tež w nastupanju tak mjenowaných „pšchistojnych“ rejow trochu himašcha jo ždala. Wšuprajenje, zo jo „hačž dotal nihdže w Šerbach na šwjedženjach swjateje Marije“ reje džeržale nješju, je wopacžne. Pšchetōž na tym jamym dnju (2. februara 1896), ju w krajnje, hđžčž dopišowarja pytamj,

* Šwččž Marije a Domapytanja šwj. Marije, Naroda šwj. Žana a šwjatoho Michala, kaž tež šecže dny rōčžnych šwjedženjow jo w mčšcajškij (šerbškej) wošadže šwjecža. Pšchšp. redakcije.

reje byle, a to wschędne reje, haj, łoni nazymu su w druhej wśy tam jamo na śwjedźenju naroda śwj. Marije, potajkim na pschikazanych śwjatym dnju, rejwali. Skóncźnije knjez x teź na parlamentariski zakon ujedźiwa, kotryż sebi tole žada: ichtóž chce druhoho mjenowacź, kaź knjez dopisować „Kadwoć“ abo „Baczoń“, tón dyrbi teź swoje mjeno wozjewić; ichtóž to njecha, tón teź druhoho mjenowacź njejmě. To pak teź hižo hewał njeje prawe waschnjo; pichetož druhich mjenowacź a sebje jamoho zadu kulisow iškowacź, to njeje rjenje. Šchtóž ma prawe wěcy, njetrejcha so bojecź, swoje mjeno (swoju wjes) pschistajicź. — Božemje; niczo za zło!

3 Zafency. Njedźelu 8. mēca mēsesje našca „Katholska Bjesada“ swoju mējacźnu zhromadźiznu. Knjez pschedsyda can. faraf Wernac poda nam mējacźnu rozprawu, nie jenož, ichtóž je so w „Bjesadze“, ale teź, ichtóž je so žwonka a teź w cuzych krajach wschelako podało. Wosebje wopisa nam wobstojnosće Abesinskeje, hdźež ma Štalska wójnu, a je w zauidźenych dnjach czeźcy podležala. — Potom ryczešce so wo tym, zo chcyli sobustawy „Katholskeje Bjesady“ jónu zhromadnje k śwjatym sakramentam hieć, a k tomu postaji so druha nedźela po jutrach. — Knjez M. Zarjent powěda ze žiwjenja śwjatych, najprjedy něšto wo 40 martarjach, kotrychž wopomnjeczo so teź w tym tydźenju śwjeci. Wosebje pak wopominasce žiwjenje śwjateje Franciscki Romiskeje, ka je po porucźnosći swojemu staricheju hižo 12 lēt stara z dobrym kšeczežanom so woženila; w swojim žiwjenju dołpolnje kšeluch hórkosćeje woptacź mēla. Rycźnik pschistaji, ka mamy jeje pschiklad w jeje pomźnosći a poboźnosći iščehowacź. — Pschichodna zhromadźizna budže nedźelu 12. hapryla. M—k.

3 Namjenczaniske wokoliny. Nchdźežkuli storži lud na to, zo dawki z kóždym lētom so rozmnoźeja a teź wobczejnosće, prawa pak pschifrótscheja. Šwarcja wjele na to, zo w kraju, kiž je kralestwo z konstytuciju, w kotrymž knjeźerstwo z pomocu konservativnych cźini, ichtóž so jomu spodobna, njekrasne pjenjezy so rozbrójeja na wulkotne twary, dwórnishcēja, kotraž ženje so zadaniež njemóža, a podobne. A wyswětlenju cyleje wěcy je zajmawe, ichtóž mi klonik, z kotrymž mējach pschiležnosć ryczeć, jónu wuzna. Za prajach jomu, zo lud jachli a storži, a zo wosebje na klonikow storži, kotřiž dawski ichrub wjeteža. Wóu mi praji: „Za wēm, dawki su wysoke, a wjeiny lud je z nimi bóle jako bity. Tola njech nichtó nam klonikam winu nedawa; za přenje honja so wjeiny ludžo z lutej njeppschátosćju sami pschec wysche horje; w słabych pšćkach dawaja často wjacj, dyžli w dobrych czeźkich polach, to je njeprawda. Za jako klonik wězo niczo prajicź njejmēm, hdźž wēm a widžu, kaje njerunosće ju — hewał móžu wo kšybu pschicź. Za druhe ze wšow nichtó so njechórschi, zo ma wjele dawacź (t. r. wón njeprische nihtó, kaź to jmě, reklamacije). Dolež pak žane reklamacije nje-pschianu, wola knjeźerstwo pschecy na nas: Wysche, pschecy wysche z dawkami — wšcat so nihtó njechórschi — ichtóž zběhacze, to je hiešcže wšcho nižko! Tak widźicze — skónczi klonik swoje rozmołwienie — my imy cyle njerwinowaczi. ; džela je lud sam wina, z džela konservativna wjetšchina, kotraž w sejmje knjeźerstwu mjezy stajecź njerozemi, abo sebi to njezmaži. A tak pónđe dale, hač budže njespokojnosć w kraju powschitkowna, jako psched — francúzškej revoluciju.“ — Njebych niczo pscheradźil wo tutym klonikowym wznacźju; intón Zachej pak je nětko woczi zacźinil, tuž jomu njemóže ičhdōžecź — ludej pak mohł wěrnj podawť woczi wocźinicź!

3 Drježdjan. Nowy wólbny zakon je wot wobeju komorow naschoho sejma pschijaty. Pskeměnjeny je w tym uastupanju, zo druha wólbna rjadownja sebi dofhodny dawł wot **38 hr.** lětnje žada (nic, kaž bė w psched- ložy, 50 hriwnow).

3 chloho swěta.

Rěmska. W tychle dnjach bėšche w Barlinje hrabja Woluchowski, awstřijski minister zwonkownych naležnosćow na wopyče. Jedna drje so wo z nowa wobfruczenjo trojozwjazta (Rěmskeje, Awstrije a Italskeje, kotryž je z njezbožom Italskeje w Abesinskej trochu woczěrpicl.

Italska. Měsacy dolho wjedže Italska w Africy, hdžež ma pschi Czer- wjenym Morju nahladniu koloniju Erythraa z rjanym pschistawom Masauah, malo zbožownu wótnu ze swojim tamniškim jušodom Abesinskej. Psched dwė- maj nježelomaj chejsche italski general Baratieri, kotryž mějsche w najbližichim čaju komando swojomu naslėdnikej Valbissierje pschepodacž, hiščeže rozjudnm bitwu dokonječž, zo by z česću wotstupicž mohł. Wón drje bėšche tež wot Crispi-a k tomu pohnuwany, dokelž tež tón za dobyčom mőenje žadašche, zo by so hiščeže dale na ministerkim stole zdžeržecž mohł. Witwa, kotryž Baratieri pyta, bu wopravdže rozjudna a wofudna — ale za Italsku. Italske- wójsto bu do čžišta zbite, a dyrbjesche so do džiwjoho čžekanja podacž, na 12000 muži na bitwischěžu wosta, tež wšchė fanomy wójsto žhubi. Szčehwł toho bė, zo dyrbjesche w Romje pschedyda ministerstwa Crispi swoje zajtojnstwo zložicž a z nim wšchitey joho sobuminstrojo, wuměšcheny a wuhwiždany wot parlamenta. Nowy kabinet je Rudini tworil, kiž je za skőnczenjo njezbožow- neje wójny w Africy, kotraž je Italsku z njejmėrnymi woporami, kotrež sebi žada, na mjezu bankrota pschijnjela. Kaž pišaja, Italska nėtł wopravdže z abejuskim kralom Menelikom wo měr jedna.

Wšchelcžiny.

* (3 kralestwa nowin.) Nowinarstwo mjenuje so, kaž wěsče, jedma wulka mőc swěta. Po pječž politiskich mőcnařtwach ju ischeste pjenjezy, a jedma wulka mőc swěta ju nowiny. A to z polnym prawom; pschetož nowin wuhhadža na swěče tón čas bliže 60,000. Najwjacy jich hořpoduje Pariz (2130). Z tutech je politiskich dženíkow 87, zabawnje politiskich 273, nabož- nych 126, wuměšskich 86, fotografiskich (!) 19 atd. atd. — a mődných 107. Pariz njerėka pobarimo kralowa mőby. — Serbskich čžajopiřow wudawa so, kaž je znate, tu šhwilu 8: Časopis Maćicy Serbskeje, Serbske Nowiny, Lužica, Serbski Hořpodař, Katoliski Bořol, Miřioniski Bořol, Pomhaj Bőh, a Bramboriski Žařnik. Delnjokuziski je z tutech jenož posledni; tón a Miřioniski Bořol wuhhadžatej we Wojerecach, wšchitke druge w Budyščinje.

Cyle wosebite nowiny wudawaja so w Madridže (w Španiskej). Tute njeczisheča so na papjeru — ale na šchlebjerdki platu, a to nic ze wšchėduej čžišchėřiskej čžornju, ale z mődrej, čžerwjenej barbu, kotraž we wodže lohcy pušchėja. A tak ma zbožowny abonment, kelsož čžišow nowin, telko „ichny- tuchow“.

Sara praktiski čžajopis je tež New-Yorkski „Gerald“. Tutón pschicėja swojim abonmentam tele premije na wubjerł: 20 puntow šwinjacoho mjaja abo 10 puntow kolbařow, abo tež dwaj mēchaj bėrnow abo 5 mēschkow morchwje,

měšct cyble abo 10 fur. Njane Bože džěcžo, něwěrnó? — Ale šchtož je w Americy možno, čožohóla to njemohło móžne bycť tež pola naš? Našchomu „Póškej“ dawamy nimo toho hiščeže tule dobru radu: khodž cyle darmo po Serbach a pšehinjes kóždy fróžy hiščeže pafěžif ciforije (z rjanymi šwjeczatkami) jobu abo pol punta drobnoho cofora. Zo pak šo naposledť njebychu cyle Serby w škódofščach tepite — rólfu „Šhocžebuzškoho“ abo pol kany čžiřtho tež njebudže žlo. — Špytaj to, „Póšole“; 1000 abonentow žmčejšč za jedynu měřac wjacu.

Naležnosće našoho towarštwu.

Sobustawy na lěto 1896: kk 295. Mikławš Ryčerja z Miłóćic, 296 Jan Kětan z Boršće, 297—300. z Budyšyna: Jakub Laukus, Korla Mišnař, Mikławš Rychtař, Mikławš Herrmann, 301 Michař Hejduška ze Židowa, 302 Marija Hórbanc z Kukowa, 303. 304. z Nowoho Lusča: Marija Suchowa, Jakub Pjetaš, 305 Ernst Bernich z Haslowa, 306—310. z Ralbic: wučer Jorij Šewčik, Michař Kocor, Pětr Žur, Michař Narčik, Jakub Šweйда, 311—314. z Konjec: Pětr Janca, Michař Wičaz, Pětr Čornak, Michař Woko, 315 Pětr Brězan ze Šunowa, 316 Marija Pornadžikec z Łazka, 317. Mikławš Sejda z Trupina, 318 Jakub Čornak z Kosłowa, 319—325. z Radworja: Michař Wjerš, Jan Polar, Marija Mičcyna, Mikławš Šolta, Hana Benšowa, Franc Grubert, Pětr Kurjo, 326 Jakub Krawc z Měrkowa, 327. 328 z Bronja: Michař Konječt, Jakub Hantuš, 329. Mikławš Kašpor z Boranec, 330. 331. z Kamjenjej, Hana Grólmusowa, Jan Handrik 332. August Krawc z Khelna.

Sobustawy na lěto 1895: kk 650. Hana Čochowa z Miłóćic, 651 Michař Narčik z Ralbic, 652 653. z Konjec: Pětr Janca, Pětr Čornak, 654. Pětr Brězan ze Šunowa, 655. Jakub Čornak z Kosłowa, 656. 657. z Radworja: Michař Cemjera, Michař Wjerš, 658. Jakub Krawc z Měrkowa, 659. Madlena Mathesowa z Wulkeje Dubrawy, 660. August Krawc z Khelna.

Dobrowólne dary za towarštwó: K. M. 50 p., E. B. 50 p., J. Š. 50 p.

Zemřěty sobustaw: Hana Rachelec z Łazka. R. i. p.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinještj 109,733 hr.

K česći Božej a k spomoženju dušow je so dale woprowało: **wot dićcesan-skoho Bonifiacowoho towarštwu** (k zapłaćenju dotwarjenja we wěži) **208 hr. 14 p.** Hromadže: 109,941 hr. 14 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 13,111 hr. 46 p.

Dale je woprowař: r. k dorunanju 54 p. — Hromadže: 13,112 hr. — p.

Za cyrkej Maćerje Božoje w Radworju.

Dale su woprowali: M. K. z Radworja 5 hriwn. (lubjeny dar), Jakub Ryčerja z Khasowa 5 hriwnow.

Za cyrkej swjateje Marije w Lubju: njemjenowana z Budyškeje wosady wosady 3 hriwn, z Ralbičanskeje wosady 2 hriwnje.

Zapłać Bóh wšěm dobroćerjam!

Stawy bratřiwow „Wutroby Jězusoweje“ a „Zapochotřtwu modlenja“ maja modlitwy a dobre štuřki w haprylu woprowač: **Šo dobre nowinarštwó.**

W Serbskich Pazlicach je žiwnosć čislo 20

z 13 fórzami pola, łuki a lěša hnydom na pšchedaň. Wšcho bližiče je žbonič polu wobědžerja tam.

Matracu, šofa a podobne džěla pšchihotuje derje a tunjo a poruča šo čřeščěnym Serbam najpodwolnišcho **Wilhelm Golzschuh**, tapecirař w Budyščinje na fotołowej hašy 12.

Čiřčej Šmolerjec knižničičežuje w Maćičinym domje w Budyšinje.

Katolicki Posol

Wudawa so
prénju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósće a
we kniharni 2 m., pod križ-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Sudowy časopis.

Wudawanu wot towarstwa S. Cyrilla a Methodija w Budyshtajnje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 7.

4. hapyrta 1896.

Lětnik 34.

Ze serbskoho kraja.

Najch serbski lud jara zwjesela, zo su so k. duchowni a wučerjo za tym prócowali a tež doepěli, zo so nětk we wšichkich cyrkwjach jene kěrłusche a paczerje spěwaja (w kóždym domje Božim móže cuzy jobu spěwac), to je jara křwalobne, a pschez to su sebi k. duchowni a wučerjo křwalbu a lubosć zaslužili. Ale to so nam nihdy nelubi a tež njemóžemy zapšchimnyć, kasteje winy dla chceš tež hłosy pscheměnjec. Stare katholicke hłosy su tak rjane, znoschowate, wošebje pak runje jutrowne; k. wučerjo měnja, zo su wone zeštarjene a kaž by kolbaju czahnyl. Zola czohodla dha so tež laczańske cyrkwiniske kěrłusche tak czahnu, kaž nasche stare serbske (kaž na pschiklad na Bože Uždělo, kotrež knjez wučer pschi woltafkach spěwa a tež druhe), dha drje su tute tež zeštarile a měle so tež porjedzjeć? Tute nowe, pěšnicztam so runjace hłosy so za kěrłusche jara njepšchihodža, runje pak za jutrowne nic, dokelž so zruidnje na nje pschipošlucha, a so czahnu, pschecy skoro jenat. Stare hłosy pak so tak znoschujaja a kolebajaja a wubudžejaja hižo wjesolosež a radosć we wutrobje w czaju jutrownym, spomnju jenož na: „Zraduj so njebies kralowna“. Tuž chcemy z najmjeńšaha jutrownym kěrłuscham jich stare hłosy zdžerzjeć, dokelž hižo pomhaja wjesolosež a radosć wubudžec w naschich wutrobach. Potom by so tež zlehnyla hara a ščežuwanjo we wšchelafich wofadach; wšchak je so hižo wjacny stow lět tak spěwalo a pschecy je šchło, a nětko wjacny nic? Šdy bychy tele stare hłosy w běhu dołhoho wobstacža štažene byle (kaž so praji), czohodla dha je na pschiklad krajny hłós: „O Žezujowa wutroba“ so tež pschedžćel? Tón kěrłusch wjele štaršchi njeje hač 20 lět, w tych lětach drje hišće so štažyl njeby.

Zo bychmy stare jutrowne hłosy zasy nawukli, by jara rjenje bylo, hdy bychy so ludžo w jutrownym czaju w kóždej wšy k swjatym křicizam zasy šthadžowali a jutrowne kěrłusche spěwali, kaž su prjedy psched 10 lětami

hišćeje spěwali. Wróćmy so toho dla k starym serbskim jutrownym hłosam, potom budže zaŋy lubojez a jednota w serbskich wutrobach knježić.

* * *

Czešćenomu knjezej dopisowarjej móže redaktor „Katholskeho Posola“ wotmołwić:

Zo mnohe našich serbskich kěrlušchow pschehladanja (reviŋije) a z tym tež z dźěla porjedženja potrjebaja, dyrbi kóždy pschidac, šchtóž je we wšhelatickich cyrkwjach wšhelako spěwac, štychał. Knjez dopisowať sam wupraja wjeselojez a spotojenjo na tym, zo maja (z „Pobožnym Wosadnikom“) nětko we wšhelach našich cyrkwjach jenake kěrlušche a jenake paczerje. Runje tak wažna je jenakojez hłosow. To so najbóle začuje w processionach, w kotrychž su spěwarjo ze wšhelatickich wosadow hromadže.

Hdyž dha su powšchitkownje a wšchudžom płacžace spěwarŋke knihi so začožile a tež zawjedle, dha dyrbi so to tež z hłosami kěrlušchow stac. To je hlowna pichiežina, čožohodla je so na pschehladanjo a porjedzenjo hłosow myslilo.

Tola nic jeno myslilo so je, ale tež do štukta so wjedže. Po mnohich wuradžowanjach wěchwustojnych su so hłosy našich kěrlušchow psijale a nětko so čžišćeža. Hač dotal je čžišćež hač do 234. kěrlušcha „Pobožneho Wosadnika“ dofonjany. Zo stajenjo a čžišćeženjo tak pomału dže, njedh jo džiwno nježda, dokelž je stajenjo notow czežke a jara komdžace, a dokelž so pschi wobkručenju hłosow za dalšche čžahy ze wšhej móžnej swěru, kedžbnoježu a swědomitoježu jedna. Stajnje so na to kedžbuje, kať so kěrlušch tam abo druhdže spěwa, zo by so po móžnoježi tajki zdžeržal, kajkiž jo tam štyšćež da — hdyž jeno so někať hodži. Hdyž pak je wocžiwidna wopacžnojež so do toho abo druhoho hłosa dobyla, tam so wona dyrbi wotstroniež, pschetož wopacžnojež so njemóže a njejmě z čžišćežom za wšche dalšche čžahy wobkručiež, tak rjec šancionirowacž.

Šchtó cheył přecž, zo su so wopacžnoježe do hłosow dobyčž móhke? Kať su psched 100 lětami a hišćeže dlěje spěwali, to něčžišchi spěwarjo wědžecž njemóža, tuž tež so njemóže dopokazacž, zo by kěrlušch hišćeže tajki był, kať psched stami lět. Haj, runje stare hłosy cheemy zač wobnowieč a nowišche wopacžnoježe wotstronieč: to je nadawť wšchitkich dotalnych prócowanjow był, a to je so hačž dotal čžinilo na podložku žórlow, w kotrychž su hłosy hišćeže nje-pscheměnjene abo prajmy nješkažene.

Hdyž budža hłosy (prajmy stare, nic nowe) w čžišćežu dofonjane, potom móže je kóždy dōstacž, w šchulach a druhdže budže so po nich spěwacž — a runje tak lohcy kať z „Pobožnym Wosadnikom“, budže tež z hłosami k njomu za powšchitkowne pschiječžo a zawjedzenjo w jenotliwych wosadach. A hdyž budža šhwilu spěwacž, budža spěwarjo sebi prajieč: haj, takle je tola lěpje a rjeńšho.

Šchtož jutrowne kěrlušche nastupa, dha runje tele starym lačžanškim cyrkwinškim hłosam podobne hłosy njedyrbja byčž zahnate. Wdy cheemy (to tudh knjezej dopisowarjej k spotojenju wozjewjamy) so za to štaracž, zo so po móžnoježi nje-pscheměnjene šobu wocžišćeža, dyrbinym pak prajieč, zo to chle lohke džělo njebudže.

Šlōncžnje šlowežko wo pschikladže, kotryž w hornim dopišu stoji, wo kěrlušchu „D Žezujowa wutroba“. Tōnle hłōs so njeje štažycž trjebał, dokelž

je so njezrakly narodzil. To su tež Němcy spózuali, wot kotrychž wón je, a su jón jami porjedžili. Tajki porjedženy je so tež do našeje zbětki přichjal. — Tak wjele džensa.

Moje pucžowanjo.

(20. pokračowanjo.)

Něšto předy hač wšchdnyje a potom hišćeje fhwatajcy dyrbjachmy džens wobjedowacž, dokelž džens hišćeje wjele na nas čakašče. Přemi króčž dyrbjachmy jěhačž, a to hnydom 6 hodžinom za sobu, blisko k Mortwomu Morju. Staršchi a šlabi wostachu tohodla doma. Wóž po tutych pucžach žadny wjac jěč njemóže. Wo rubježnikach, kotřiž w krajinyje bydla, hđžež na tři dny chcychmy, so powědašče — bjez džiwa, zo jěčž tak prawje šodžetž njehašče.

Wšchod dworom štojesče hižo 12 zefjedlanych toni. Nětko džěše na woběranjo toni. Jedyn so swojoho konja bojesče, druhomu běchu tšchmjenje (Steigbügel) přichodlne, třezomu konjowy rjap šchěroki a t. d. Na pol hodžiny trajesče, předy hač mějesče kóždy swojoho konja. Za běch jěbi hnydom přchi započatku šydomlětnoho žrěba (hengšta) wuzwolil. Bě krašne škoczo a jara derje džěše, hačrunje joho knjez mi joho njerady da, měnjó, zo je bóle za lóžchich jězdnych postajeny. Tola joho zdžeržach. Štóněžnje so karawana, kaž so tež tajki zhromadny wulět mjenuje, počza hibacž.

Našche wěcy a cyroba, tohorunja štanj (zelte) běchu hižo dwě hodžiny do přěda wotešče. Našch časch mějesče přědnu dweju beduinow, nana a šyna, z toho šplaha, přšez kotrohož kraj dyrbjachmy čahnyčž. Běšchtaj brunočornaj mjez wocži, z krótkej brodu, z wótrymaj wocžomaj. Wokoło hlowny mějeschtaj pišane rubijčež, kotrež so z wulkini kolejami na hlownu přchitykowawšče. Woblečzenaj běšchtaj dolhu šufnju, kotraž so nad ledžbami z pašom hromadže džeržěšče. Na škríbječe wifašče pola kóždoho dolha tčěba, bjez totrežž do cyła žadny tudy rodženy žwonka měšta widžecž njeje. Mimo toho teješče w pašu wjac pištolow a nožow. Čžohodla mamy tuteju sobu, jěbi jami prawje wuklaječž njemóžachmy. Pucž dyrbjesče tola tež našch dragoman „Ša Saffad“ značž, dokelž lěto wot lěta telko karawanow tam wodži. Tola hagle to pozdžijšcho zhonichmy — a to bě mudrje, hewať drje by někotromu wutroba pufotala. Z nami jěchachu na wosolach našchi šlužownicy, kotřiž mějachu tež konje wothladacž.

Na přěnju hodžinu ženje njezabudu. Konje běchu wuwotpočžowane a rady postakowachu. Čžasto so jedyn abo drugi z nas, swojoho konja wokoło šchije džeržo, k Wofu wolašče, abo chcyšče so wrěčičž, hdyž jenož by něchtó jebu chcył. Našchi Beduinowjo pak jenož jebuželnijše so pošměkowachu. Tola třezju, šchtwórtu hodžinu wšcho měrnijšcho džěšče, a kóždy mějesče hižo k jamomu jěbi a k swojomu jěchanju wjac dowěry. Žwažniwišchi jamo počžachu swoje konje do škofa honicž.

Za šchtyri hodžiny doščežechmy jedyn „šhan“, kaž so itacije, hđžež je tež kofej doštačž, mjenuja. Ze to pucž do Šericho, a kaž tradicija praji, je našch Zbóžnik na tutu krajinu myšlil z přichirunanjom wučžo: „Čžłowjek džěšče z Šeruzalema do Šericho“, zo je runje tudy do rubježnikow padnył. Kaž potajkim w starym času, je krajina tež džens hišćeje runje tak njewěsta dla rubježnikow. Pol hodžiny tu wotpočžnychmy a konje buchju napojene.

Potom džěšče dale, mējachmy hiščeže pschez dwě hodžinje a skónczko jo hižo hotowajšče domečk hič. Tak bórzy hacž je so sškowalo, je tudy tež nóc. W bėhu makeje poł hodžiny je na město běłoho skóncznoho dnja tudy wuhłoczorna nóc stupila. Tak tež, prijedy hacž jo prawje dohladachmy, bė do cyla czma, tak zo bė pučz jenož hiščeže jako sčěra smuha widžecz. A sčto to do pučza! Na jenej stronje wysoka skala a na druhej wjac hacž sto metrow hluboka schkalba. A tak džěšče storo hodžinu. A konje lubuja hiščeže, stajnje na kromje schkalby hič, tak zo jena noha wopravdže wyšče nijeje wiša. Dola du wone cyle wěšče, a ženje hiščeže nijeje slyšecz było, zo by kón tudy dele panył.

Skóncznje bėchmy w dolinje. Tudy do cyla žadyń pučz wjac widžecz njebė. Bėchmy so rozbrójiłi, kóždy dyrbjesche sam na swoju ruku hladacz, kať dale pschińdže. Wot nazdaka bė swěca widžecz, bė z naschoho lėhwa. Srijedz małych kerczkow, wjac kórcz pschez rěki bjez mostow hiščeže džěšče — a skóncznje bė jo wscho w lėhwy hromadu namakało. Hoščžency abo hotele tudy nihdže nijeju, ale pschenocuje jo w stanach, kotrež jo jobu na kamelach noscha. W kóždym stanje bėchu tsi loža, železne, k hromadže-kładženju. Psched stanom stojěšče wscho k myczu trėbne. Jedyn stan je kuchina, z kotrejež lubozne wónje czehnjechu, a druhi jėdžernja, hdžež bė hižo blido pschikryte. Wscho jo tak džeń wote dnja jobu nošy. Bórzy so k wječeri zwonjěšče, kotraž wobstoješče z poliwki, dweju mjasow, twarozka a jadu. A tomu wino. Zow bėchu wschitcy zasny zmužiczi a dołho, trubku kurjo, jedžachmy pschi schkľeńcy wina hromadže. Potom jo podachmy do stanow k mērej. Dołhu nabitu tšėlbu w ruch dzeržo nasch stražnik, kotrohož mējachmy tohorunja sobu, mjez stanami khodžěšče, nas stražuju. Tak spachmy w mērje.

(Pókracžowanjo.)

Serb w cuzbje.

(Wěrnj wobraz ze žiwjenja.)

(Skóncženjo.)

4.

Sydomnacze lėt bėšče Pěta služil, nětk pocza wustawacz; njebė wschaf hiščeže sčtyrceczi lėt. Ale sčto započecz? Wot sameje danje so žiwicz, to njemóže dołho dosahacz, žona pchewjele trjeba, a džěczatka czim wjetšče buch, czim wjac trjebachu; bėchu so k tomu kšětro po macžeri radžile. Tak so nětotny zakrašny pjenježk podarmo wukuli. Wbohi Pěta ze žrudobu widžěšče, zo buch u licžbniki w nalutowanskej knižcy dale mjerišče, a czinjěšče lubu mandželku na tute njelube wobkėdžbowanjo kėdžbnu. Dola wona mēnjěšče, zo na nej njeleži, zo wona lutuje, sčtož jo hodži.

Na te waschnjo nadobuščtaj dale bóle pschewědženjo, zo dołhody Pětoweje služby za wulke porjadne wudawki hižo njedosahaja, zo je tohodla nuzne, službu wopuščežic, a jo za druhej, hiščeže lėpschaj zašlužbu rozhladowacz. Sčto pak w nětczišchim czasu wjetšchi pjenjez nije, hacž wulke pschekupstwo ze wschelatimi tworami we wulkich městach? Zo by wo tym jo pschewědčizil, trjebasch jeno přenjonnu lėpschomu tajkomu pschekupcej do wotnow pohladacz, hdžež ju wschė móžne družiny najrjeńšich a najdróžšich wěcow wukładžene; tajke woni njebychu mēcž móhli, hdy by jim k pjenjezam nješčto

a wóni bohaczi ludžo njebyli. A pódla njetrjebasch nicžo džělacž, hacž w kłamacz stacž a cšakacž, hacž czi ludžo pjenjezy do domu pšchinjeju.

Tajka pšchedawatnja běšche bórzy něhdže na pšchedań, dospołnje wuhotowana a pšchiptawjena. To bę za Pětu namačana wěc. Wón dyrbjesche drje wostupa jurowy pjeněz zapłaczič, tak zo bę jeho špóncenje nalutowane zamóženičto dospołnje wukutlene. Tola, wšchaf bę nadžija, zo wot nětka dale nicžo na starojczi a za džělo njezměje, hacž — pjenjezy do móšchny šuwacz. Nadžija drje bę, ale wěrnosć to njebu. Běšche jebi za kłamy pšchewjele wudał, telko wone njenjesechu.

A tomu njemóžeschtaj wobaj liczič, abo tola nie tak, kaž pšchewjele to móc dyrbi; a njerozemjeschtaj do pšchekupstwa wjacu, hacž kóczka do cžornoho. Pěta pokhodži tohodla na pšchekupstu šchulu. Tola to běšche tež tajke wuknjenje, kaž džěń stare woły wuknu.

Wón njemóžesche jebi nicžo prawje rozliczič: jenu wěc pšchedawaješe ze šchtodu, druhu pšchedroži, zo by zhubjene zasy narunal. Tola kupcy dachu jo jeno jónu zjebacz. Potom kupowachu wot njoho jeno te tunje wěcy, drohe pak druhdže. Tež pšchedawarjo, wot kotrychž Pěta tworil bjerjesche, bórzy špóznachu, zo wón wjele njerozemi, a napowěschachu jomu šwoje najhubjenje a najdróžšche wěcy, kotrež druhdže wotbycz njemóžachu. Konfurentowje starachu jo za to, zo bu Pětowy wobšhod w prawym cšaju tunja džerawej płachče. To najhórsche pak bę, zo Pěta njepšchewidžesche, zo z nim z hory dele běži, dokelž liczič njemóžesche. Cuzje pjenjezy, kotrež w jeho hišchče njezapłaczenych tworach težachu, mějesche za šwoje.

Druzy ludžo špóznachu prjedy hacž wón, zo je ze šwojim hotowy, a zo je to, šchtow ma za šwoje, hižo cuze. Šdwyž jenuho duja dołžnik z wuktim dołžnym listom pšchindže, dyrbjesche jebi Pěta pola dobroho pšcheczela pjenjezy poččicž, ale bórzy tež tón šwoje zasy trjebasche, a wón bę nuzowany, zasy druhdže poččowonki hladacz. A tak Pěta poččjene z poččženym płacžesche, hacž na posledku ničto wjacu poččowacz njehasche a njemóžesche. Nětk hagle dohlada jo Pěta, zo je z jeho zamóženjom kaž z krótkim pošlejšczom: sežehnjesch-li je horje, su nobi wotwodžete, sežehnjesch-li je dele, brachuje horjeta. A prjedy hišchče, hacž bę jo bojal, stojachu tu dołžnicy z bėrcem a zaznglowachu wšchitko, a nětk jo wupokaza, zo bę zapłata, z kotrež mějesche jo roztorhana móšcheń płatacz, mjěšcha hacž džěra. Nětk jo wupokaza, zo je Pěta šhudy muž. To bę zrudnje, to jebi wón njemóžesche wumyslicž, tak je to móžno, prjedy zamóžity muž a nětko prošer! Tola njebę hinał.

5.

Alle šchtu nětk? Kad běšche zasy na službu cšahnył, tola šchtó wozmjje nimale počta-lětnoho muža do služby?

Nětk njehlada jomu nicžo druge do rukow, hacž ze šwojej šwójbu do šwojeje narodnjeje wšy cšahnyč, a hladacz, šchtó z pšcheczelstwa jomu někajke džělo a najnužnišche k žiwjenju da. To je wězo jurowje czeške domapytanje, ale šchtu pomha? Šlód njeda jo naprosčž, ale jeno z kšlěbom změcować.

Kajke džiwarijo, kajke zawištne popšchecžo, kajki wšiměch biđže to po cylej wšy, hdyž wosobny Pincžakec Pěta ze šwojej knjejskej žonu na wšy pšchiczehnje. Šerbiski je nimale zabył a zarjekuje jo za serbšchězinu, jato by kozy wopušč kłamal, šměč wšchěm ludžom.

Pětowe zbožo je, zo njeboh wowka wjacu žiwa njeje; to haffe by něšto zhonit.

Polu serbstoho burra pak rěka: „Schtóž chce jěsč, tón dyrbi džělac.“ A z Pětom njeježnja žanoho wuwzaca. Čžohož so jomu za mlode chělo njeje, to budže dyrbečej nětk na stary džě, hacž to zechce abo nochce, — džělac, čžejcu džělac. A hlej, to dyrbi tež hieč a pónđe tež; zwopřědka drje čžejcu, potom pak so zwutnje; a Pěta budže so hiečezje džiwacž, zo je buriske džělo tak jadne. Ale čžohodla njeje to radšjo za mlode čžimik?

Nječ je to, kaž chce: „Cuzy khlěb móže byč na khwilu lěpschi, ale je njeppory, serbiki pak drje špřobny, tola špory a štowy.“ r.

3 Łuzicy a Sakskeje.

Z pola do Radworja. Z wjele stron namołwajny chcu k „wotmołwjenju“ w poslednim čžisle „Bohla“ jenož tole znapyšecžiwieč: Ze słowami „imj tež na to myslili, ale wěc so hinał njechodžesche“ pschidawa knjez wotmołwjeł sam, k přěnjomu: „zo su tež w Radworju 2. febr. Swěčk Marije šwjecžili (abo čžohodla hewak bychu sebi dolho rozmysleli, hacž smědža na tutym dnju rejawč?) a z druha, zo su z najmjenšcha nětoti reje na tutym dnju za nješpchihódne měli. — Zo so „w Budyškim wokrjesu nješpchifazane šwjate dny zwontownje nješwjecža“, njeje, kaž z pschispmnjenja knjeza redaktora wulhadža, cyle prawe. Zo je potajsim w Radworju „na špomněnym dnju wschědne njeđžělske popołdnjo“ bylo, drje w Radworju sami nje wěra, abo hdy dha bychu tam lěša Swěčk Marije šwjecžili? Hdy by knjez dopišowar z Radworja „do I. (najpschisťojnišesche a najpošluchnišesche) rjadownje“ škuchal, a so „pschecy swojim wosadnym duchownym we wschim hacž do najmjenšesche mólicžkofesche posluchny wopokazal“, dha by trach tež wón, kaž Radwořisťe holcy, hdyž chcedža na reje hieč, so najpředy „na farje“ wobhonječ dyrbjal. A tam by zhonit, zo wězo cyrkej njeđžělu Septuagesima na pónđželu pschepoložicž njemóže, a zo so tohodla officium, t. r. Boža mscha a brevir lěša 2. februara wot nje wotštorczneje njeđžele bracž dyrbejesche, zo pak mějesche njeđžiwajo na to lud šwjedžen Swěčk Marije šwjecžicž, kaž to direktorium, to je kniha, kotraž na kžždy džěci cyrkwiwke officium pschědpschuje, ze słowami: „pro foro Purificatio“, t. r. za lud Swěčk Marije — wučži, a kaž bč to tež we wschittich farislich cyrkwjach ze šwjecžjenja šwěčkwow widžecž. Tuž našej porok swoju podlohu ujezhubi, ale wostanje wěrnó, zo je so w Radworju na Swěčk Marije rejawo, schťož dyrbi so čžim bóle porokowacž pola mlodoesče, kotraž so druhim tak rjec za pschiklad postaja. Wšjelimy so wutrobnyje nad wopisajnym pschupje k lěpschomu, kotryž je čžesčžena Radwořiska mlodoesč po słowach knjeza dopišowarja ščžimila, pschecjemu pak sebi, zo by wona tež zwonka swojesche wosady, woschje, hdyž do pola abo do Delan na fermušču pschitladža, tajku khwalbu sebi zaslužila. Wšprajenjo, zo so w Serbach na šwjedženjach šwjateje Marije nihdže reje džeržale nješju, njeje najšče, tak tež na porok, k tomu so pschahowacy, nje wotmołwajny. — Schťož džiwajno na parlamentarisťi zatou najšupa, nječ knjez dopišowar z Radworja knjezej x najpředy sam dobry pschiklad dawaj. „Swoje mjeno wozjewieč“ hacž dotal pola dopisow do „Bohla“ njeje waschnjo bylo a drje tež nje budže; swoju wjes pak mjenowacž, nje bč móžno, dokelž je so tamnišchi dopis započkal na namołwjenjo z nětotrych wosadow, za čžož so nam hacž dotal

w „Bóile“ wużiwany wirtaz „z pola“ jeniccy prawy być zdasche. Tak tež tute znapišcežiwjenjo so jenož tohodla stawa, dofelž bu wot wšchelafich a z dźela jara nahladnych a horliwych Serbow tjiect našich woľadow žadane, ertije a z listami.

3 Hožanta. Šacžrunjež njeměnimy, zo dyrbjal so kóždy wopotaž nabožnych začučow wozjewječ, mamy tola za to, zo je ščehowaca powěčež „Katholiskoho Božola“ hódna:

W klóštrje Marijnej Swězdže a trajiž tež druhdže khodža ludžo w počće za tydžeň dwójcy abo trójcy wječzor zhromaduje křichizowu pucež w cyrkwi. Tajki dobry pschiklad je na našcu, wšchal hewaf z křichizowym pucežom tež derje znatu mladosć jara špomozny začijheč ščimik. Cyle bjez namohwjenja starych je we wotroščenej mladosći našceje wješki mysl najtała, zo by so tež zhromaduje k štacionam khodžiko. A šchtuž je wosebje křwalby hódne, wobrocžichu so čzeladni na wjejnoho muža z próstnu, zo by jim k tomu dowolnosć wjeleđostojnoho knjeza administratora wuprosyl a potom z nimi khodžil. Kaž móžesche so to wocžatowac, dowoli to knjez P. Tadej jara rady, a nětko khodža čzeladni ze špomnjenym wjednikom wot 28. mēra sem kóždy wječzor w 8 hodžimach špewajo a so wodlo křichizowu pucež. Dwe holec wotmēnjatej z čžitanjom modlitwow a pschijstojm mlodženc na stronje wjednika kērlušchowe hłowu zanošchuje. To je radošć, mjez tajkei mladosću pschebhwacž!

Četja drje je so z tym za prošny čas trochu pozdže započalo: tola, da-li Bóh, zarjaduje so wčē k lētu hižo w špocžatku pošta. Ale nje wotpschijstajež nam našcu tak křwalobuje zmyslenu čzeleđž!

3 cyloho swěta.

Němšta. Kežzor a kežzorowa staj w tu křwili na Srijedžnowtrajnym Morju. Ššched krótkim pobuščtaj w Neaplu a staj tež Wejuw wopytaľ. Ššchi pschiležnosći tutoho pucžowanja zetka so kežzor Wilhelm tež z italskim kralom (ale nie w Romje) a awštrijkim kežzorom.

— Namjet centra, zo ma so položca zbytknych dokhodow z kežorstwa, kotrež so hacž dotal wšchē do jenotliwych štatow rozdželachu, na pšacženjo dolha naložowacž, je kaž němški sejm tak nětko tež zwjazłowa rada pschijala.

Awštrija. Ššchi wólbach za Winišku měščansku radu je křehčejanska štrona 4 šyďla pschidobyla, tak zo maja nětko křehčezenjo 96, liberalni pak jenož hišchže 42 šyďlow.

Naležnosće našoho towarštwa.

Šobustawy na lēto 1896: kk. 333. Haňža Šolčina z Khróscic, 334. Haňža Šerakowa z Wudworja, 335—346. ze Smječkec: Michaľ Symank, Jakub Pječ, Jurij Trenkler, Michaľ Džisławk, Michaľ Kudžela, Jakub Šnajder, Mikławš Hennig, Mikławš Jakubaš, Michaľ Šiman, Pawoľ Šuster, Marija Fulkec, Marija Kolic, 347. Hana Siebarjowa z Hrubjelcic, 348. Madlena Šponec z Mašec, 349. Jurij Zur z Ralbic, 350. Mikławš Cyž z Pozdec, 351. Mikławš Čemjera z Čemjeric, 352—355. z Radworja: Jakub Kašper, Jan Lorenc, Jan Hantuš, Mikławš Grubert-wětrnikski, 356. Jakub Rječč z Kamjenjeje, 357. 358. z Bronja: Mikławš Rječč, Michaľ Libš.

Dobrowólne dary za towarštvo: M. Č. 50 p.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadźena dań wučinještej 169,741 hr 14 p.
K česći Božej a k spomoženju dušow je dale woprował: N. 5 hr. 86 p.
Hromadže: 109,947 hr. — p

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 13,112 hr — p.
Dale je woprował: r. 1 hr — Hromadže: 13,113 hr. — p.

Za cyrkej Maćerje Božeye w Radworju.

Dale su woprowali: wot njemjenowaneje z Khróscanskeje wosady 20 hriwnow, wot N. N. z Rožanta (na wotpusťku w Radworju hromadźene) 4 hr. 30 p., wot njemjenowaneje z Khróscanskeje wosady 3 hriwny, njemjenowana z Khelna 2 hr., njemjenowana (jako luhjeny dar) za zasydóstatu strowotu 10 hr., na Lisnarjec křéznach w Khasowje 3 hr., wot njemjenowanych z Khelna 3 hr. 50 p., na Rostokec křéznach w Radworju 3 hr., na Rječkec křéznach w Kamjenjej 7 hr., Jakub Haza z Noweje Wsy 2 hriwnje.

Za cyrkej swjateje Marije w Lubiju: M. C. a P. 1 hr., za šulu: J. S. 5 hr., L. H—owa 2 hr., wot njemjenowaneje 10 hr., N. N. 3 hriwny, přez J. Š. dobročerjo z Worklec 7 hr. 30 np., za předate listowe znamki 3 hr., hrodowski kaplan Jakub Šewčik z Worklec 13 hr. 34 np., Hańža Weclawowa ze Sunowa 40 hriwnow.

Zaptać Bóh wšěm dobročerjam!

Za terciarow: Zembréle ju: Hana Rachelec (Zawzutec) z Łazka, Lina Hana Šórbaneč z Kufowa, Marija Terefija Hańža Zurowa ze Serbijan a Brigitta Klingerec. R. i. p.

Pjatt 1. meje, na swjateju Šilipa a Jakuba (Walporu), póndže **procession** z **Khróscje do Šilipsdorfja.** W Khróscjicach budže rano w pječich hodžinach Boža mscha za procession.

Pšchispmnjenje. Lěta su nowe tije za naše khorchowje šazane; so rozemi, zo budže to tež tóššyto pjenjež placičež; tohodla so radlubje dobrowolne dary za spomnjenje wěc pšchijimaju. Wšyche toho so pšchispmni, štož młodych ludži nastupa, **nježabudže na Skrupťu,** zo by tež tutón procession so zaň bóle wudospoľnił.

Jakub Šchere, wjednik.

Khěžka na pšchedań.

W Kamjenjej je **Khěžka** čyřło 11 ze zahrodu ze swobodneje ruki **hnydom** na pšchedań. Wšycho dalšhe je zhonicž pala wobšedźerja

Zurija Wmarja tam.

Matrach, sofa a podobne bžela pšchihotuje derje a tunjo a poruča so czeřezemym Serbam najpodwolnišcho

Wilhelm Golzschuh, tapecirač
w Budyščinje na fotokowej hařy 12.

Wupožčene knihi.

Tych, kotřiž wote mje wupožčene knihi hišće zasy přinjesli njejsu, na to dopomjam, zo bychu to nanajpóźdišo hač do młodych jutrow sćinili. Skomdzerjo změja njelube khostanjo swojej njerodže připisować. Čitarjo w dalšich krajinach njech z póstnej khartu wozjewja, kajke knihi maja.

J. N., kaplan w Radworju.

Čiřičež Šmolekjec knihičisćiczerje w Marćiczym domje w Budyščinje.

Katolicki Posol

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósće a
we kniharni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Sudowy časopis.

Wudawany wot towarstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyščinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 8.

18. hapyrła 1896.

Lětnik 34.

D, čžesčujće měšnikow.

Njeje móžno wopřichjeć, šhto měšnik za čłowješki splah woznamjenja. Zbóžny farač w Ars praji: „Wzmi cyrkwinškej wojadže na někotre lěta měšnika, a njech je potajkim bjez swjatoho wopora, a šhto šnadž jo stanje? Št zwěrinje budže jo lud modlicž.“

Njeje znata wěc, wot lěta 1793, hdyž jo cyły lud štrachej smjercže wustajesche, dla jeneje jenicžkeje Božeje mšče, kotraž jo wotbu w pincy, w lěsu, w jamach atd.? W jenej noci jo bohawojazny lud zhromadži w lěsu, a z hačow a lišča natwari woltač Bohu wješchnomu, měšnik bč wučžeknył guillotiny a swjeczesche Božu mšču. Šdyž bč k swjatomu přičezohnowanju přichichol a lud swjate woblatko wuhlada, wolašche a plakašche z wješoloscžu: „Čak dha sy, o mój Božo, zawěrnó zasy k nam přichichol! Č kak dolho so nješny widželi.“

Wjele staršich jenicžka žadojež je: o hdy by tola jedyn z našchich synow, měšnikške powołanjo wuzwolil! Za wulku čžesč mataj, hdyž móžetaj prajič, šym nan, šym mačž jenoho měšnika. Wješnu tole rjane myšlicžki pobožnych kšchecžanšchich staršich? Zo pač by jo wasche žadanjo dopjelničo, dyrčicže na to hladadž, zo byščeže do wutrowow waschich synow zahe zaschčžepili pobožnosčž a swjatu čžistotu.

Kaž wscho přičeznaturške je wyšoko wuzběhnjene nad naturškim, tak wjele krašnišche a hordozne je měšništwo nježe wschěmi stawami swěta. Měšniky su wuzwoleni šřjedžerjo na zemi, kotsiž maja wschč duchowne interesy (naležnosče) čłowještwa pola Boha zastawadž, a su čži k pomocy, zo móžesch njebjeske kralesstwo docpēcž; woni wudžčeleja plody Šchřystusowoho wumóženja, wupšchčžitřewaju bjez pšchštačža rucy k modlenju a pšchinjesu nješřwawny wopor bóšščeje čžesčeje a křwalby k špomóženju čłowještwa. Wšchž swjaty šakrament wječžizny dóštanu móč, jako šlužownicy w swjatnicy Božej škutkowadž.

dóstaun w tymle sakramencze zwoftawace znanijo zacziščežane, kotrež žana móč swěta jim rubicz njezamóže.

Gladaj t woltarzej; widžiš joho zdraščzenoho do drašty polneje potajnoscežow. Na joho słowo Bóh Syn sam posłucha a stupi dele na woltar, we woblicziwach khlěba a wina. Měšchnit dóstawa Syna Božoho wschědnje a wudžela joho kóždomu, šchtóž ma žadoscž za cyrobu jaundželow, wón njele Syna Božoho t czežey khworim t nashceženju na pucž měčnosce. Widžiš měšchnika dale jako sudnika w spowjednym stole. Wón widži te rany, kotrež je hrěch nabił, wón napomina a wujednawa, wuczehnje hrěšchnika z cžernjow a pschinjele zhubjenu wowcnu z wjesolosežnu t dobromu pastryrej.

Gladaj dale. Smótšja pschinješu noworodžene džěčatko t cyrkwi, hiščeže je herbste zakleczo na nim; zary měšchnit jako wudželeł swjatych hnadow wuczišci džěčzo, zo so z nowa narodži z wody a ducha swjatoho. Boži pokoj a mēr zastupi do wntroby maliczkoho stworjenja, a swjezi jaundželjo wobdawaju je a ju t zakitej pschitomni. Kleczo a hanjenje w heli, dofelž je zary ducha wutorhnjena helstomu djablej, a nětko prawo dóstawa na njebjeske kralestwo.

Šchtó ma prawo předomacz? Měšchnit, wuhotowany z mocu Ducha swjatoho, jako zapóslanc Boži, wozjewja bójšu wolu a bójšte kaznje. Bóh sam trjeba měšchnikow jako wuczerjow a puczapokazowarjow na puczju spravnosce. Bójški Zbóžnik sam praji: „Šchtóž was slyšchi, mje slyšchi, šchtóž was zacpěje, mje zacpěje.“ Měšchnit napomina, tróšchtuje, porokuje, wón khwali, wón pošlynja we wěrje, nadžiji a luboseži. Satan a joho pomocnicy derje wědža, hdyž ju zamysleni, katholicu wěru zanicžicž, zo maja najprjedy tón tórn a tu twjerdžiznu swjateje wěry powalicž — ale je so jim to radžiko? Ně, swjaty Duch bydli w našim měšchništwe. Zohodla, luby pschecželo, ženje njehań a njeswań na twojich duchepastryjow, budž jim t pomocy a czešcž wschěch měšchnikow.

Na kóncu dču czi prajicž, šhto tamny sławny swjaty cyrkwiniski wótc Šyrisfej swjaty Efrem praji: „D wurjadne džěło! D njewuprajita móč! D njewopšchijomna potajnosce! Pschecž měšchništwo dóstanje swět wumóženjo, stworjenje žiwjenje; pschecž měšchništwo móč a hórkosč smjercže so žlama, helsta twjerdžizna so pschewinje; na Šadamje ležace zakleczo so zběhnje, a njebjeska so napjelnja ze swjatymi.“

Zbóžny tón, kiž je t tajkej czejezi powołany, ale njech wón njezabudže na swoju wulktnosč, njech khodži pschecy na puczach cžištoseže a spravnosce!

D. D. w 9.

Stara Kalbicžanska schula,

hewał tež „pastryńna“ mjenowana, je pucz wschoho mjasca schla: wona bu wottorhana; ale rjenjeha budže z nowa natwarjena, a to w samych Drježdžanach.

Rochechymy tomu dolho aui wěricž — ale Drježdžanscy knježa t nam njejju podarmo jězdžili. Šim bē so našcha schula zlubila, na wjacj razow bēchu na nju khodžili, ju fotografowali a wuměrjowali wot wonka a wot nutřka, tola naposledku so rozsudžichu: najšepje budže, hdyž schnu do wustajeńcy hnydom kupimy. Šta so, a džjenja maju Drježdžanscy knježa Kalbicžansku schulu, našcha gmejna pał Drježdžanske pjenježu.*

* 380 toleri, to je jumma, na kotruž bē schula pola wopalenškej pokladnicy zapijana.

Póndželu do swj. Marije ju pschindžechu torhacž — to rěča, prjedy so džechu na facu pofazacž. A potom dachu so do džěla: polir z Drježdžan z pomocnikom a někotři našchi ludžo, knjez twarški mišchtr Schumann hladajche na prawdu.

Z třěchu so zapocžaja. Ale z fajkej kedžbnošcžu a starostliwoscžu su na nju šchli. Kaž ze schleńcžanymi popkami su z njeje wobthadźowali. Kóžda lata bu wofejbe wotklepowana a z powjazom pušchcžejche so dele, zo tola žadny walcžk njeby do časa zjěl a jo rozbrojił. Běchu wšchaf te walcžki tež wjchč wbohe čzorne a šchěre a zmoršchcžene, a mnohe walcžki jalowachu, taf zo mějeje našcha šchula wofejbe na itary džěń nahladnu čzrjódku woknow a woknjeschfow bjez schleńcy na třěche. Hdyž jo deschcžil džějeche, džějeche jo z nimi deschcžil, a běšche-li wětsik, dujejeche z tymi wuhladani wětsik a wuřeba lužicžki.

Tajkich walcžkow nakladze jo něšchto wacžofow. Wótre woczi su widžale, zo su so z walcžkami tež wichelale druge zajimawki do kistow junyle, na psch. itary pódruschł, il . . . . . kóczka, kotraž něhdze na pjecy ležejeche.

Hdyž bě třěcha dele, zejstupachu so našchi hofcžo do rjadu a ryjowachu a wuměrjowachu horniju lubju. Chcech-li torhacž a torhane zafy twaricž, dyrbišch wědžecž, šchto sy torhał. Tohodla měrjejeche a molowajche jo tafle pozdžijcho hišchcže čzajcžijcho.

Dale deleka džějeche džělo ze špěschnišchkej krocželu. Ale bu tež dale mazanišche. To jo wam kurjejeche, kafž hdyž w lěcže psched njewjedrom wichor šwoje stadla po pucžach honi. Kowolny a motyki pjerjechu do hlinjaných jčženow, a z kóždej wuwali jo mócna mrócžel. Kaplanecy zacžinjachu wokna.

Mjez tym bě so přeni a tež druzi džěń nahlilil, a dofelž nazajtra (trjedu) w Malbicach „sonntag“ šwjećazachu,* dyrbejeche tež šchula mēr mēcž. A my smy picheshwědcženi, mnohi itaršchi kemšchēr je tónle džěń na nju pohladal ze želnošcžiwym wócžkom. Mjebě to wješolny napohlad: te stare čžělo itareje šchule, jenož něšchto rjebłow a kofcži bě z njoho wořtalo.

Schwórtk na wječzor pschijědžechu potom 4 wozy, a te stare kofcže dyrbjachu na nje. A w nocy na pjatk (w 1 hodž.) zaprašnychu z kschudami, koleja jo pocžachu hibacž a po blócžaných pucžach wjezejeche jo našcha šchula k Drježdžanam.

Najlepje jo njejeđžejeche, a běšche tohodla mudrje, zo bě jedyn šchtyri zapřichahnył; póřla potom dwaj konjeje z Kamjenca naspjeta da nam wjele dobroho prajicž, zo su runje w 6 hodžinach dojěli. Po pucžu su tam a jem walcžk z woza zhubili a jón dyrbjeli z latarniju pytacž; tež, je jo tam a jem wjazowalo. Mjezbožo jo žane štalo njebě: našchi pohončžoj (2 z Malbic, 1 z Konjec a 1 ze Schunowa) džeržachu jo w čzrjódže a pomhachu jebi bratrowicy.

W Kamjencu jo posněda, a potom jědžejeche so hižo wješescho do Brunjowa, do Kinsbórfka. Běšche nětko šwětko, a wot Kamjenca je hacž do Drježdžan droha. Přěnja pichestawka bě halle zafy za Kinsbórfkom (we Luřch-nich). Tam wobjedowachu a powotpocžnychu stót a ludžo. Wječzor w 8 hodžinach bě šchula psched Drježdžanami. Wjele cuzoho kraja bě mjez tym wofhadala, a tež jeje dla bě někotryžkuli na drozy itoj wořtal a hladal.

* Zo njeby nišchto wopaf rozymil, napřichmy radšcho: „p j e c ž a“ šwjećazachu . . .

Někotři so tomu staromu „čzaporej“ drje tež smějachu, ale to našich pohoncůw njemylejše: woni wědzachu, šhto wjezu — a šhtož so do Drježdžan wjeze a chce tam wustajene byč, to njemóže ničo hubjene byč.

W Drježdžanach hižo swěčzachu, a našim lidžom to njebě wopaf: Njetrjebachu stam wozam z pucza jězdžic a dojědžechu sferje do Nowych Drježdžan, hdžež chychu swoje sprócne kofce zložic. Wulodowacž dženja njemóžachu, dofelž bě hižo pozdže. Tohodla zestortachu so wozy na Karolinym torhoščežu k wjetšchomu „fórmanej“, konje dowjedžechu so do „města Budyšcina“ do hródže, našchi Delenjo sami lehnjachu so do pódlanškeje hródže. Za pol hodžiny wchitcy spachu, kaž by jich do wody čžimyl.

Nazajtra placzešče so za konje 50 p. hospody, za muža 20, kofej žadny njehdajše. W tntom wofomitu póznachu Serbja, kať derje je, zo so na dolhi pucž pschitujelch z hłěbom, z butru a kolbaju. W Drježdžanach placži to wšitko drohe pjenjezy:

Nimasch-li pjenjez,

Do Drježdžan njelěz —

a druhdy ani za pjenjezy ničo njehyda, kaž na psch. w „měšče Budyšcinje“ tón kofej.

Žahe rano jědžešče so potom po Karolinym močze, Birnjanskaj drozy na wustajeniščežo do „serbškeje wšy“, hdžež někotre statofci swojich dalofcich pscheczelow hižo witachu. Běchu mjez nimi stare znate woblicža: jedny zastaršfi pschitwark bě, mohł rjec, swojomu Kralbicžanškomu modellej z wócžta wupadnył.

Ničo wosebite wobstaracž našchi lidžo w Drježdžanach njemějachu, a tuž so hnydom, hdyž běchu wmlodowali, domoj nastajichu. Zenož jedny wošta, tomu bě po puczu kón šchorjel, a z jenyum njehašče jěč. Ale skónčnje tola z tym jenyum dyrbejše; pschetož, běšče-li to nazajtra abo halle pónđzela — tehdom joho dhory kón „zdychny“, a lawam joho zmjetachu.

Čži druzy pak wopuschčžichu wokoło 10 hodžin Drježdžany, a po druhim puczu, hacž běchu pschijěli, wrócžichu so domoj. Žědžechu psches struchlu Drježdžanštu holu, hdžež bě rnuje šněh napadnył, na Radeberg, Polcžnicu a Gelnow k domjacym honam, a 1/2 11 hodžin wječor šlyšchachmy zasy z šchudami prassacž. Njespěwa so hewaf w počče wjele, ale my mamy kručže za to, zo do toho prašanja z šchudami klicžachu noty spěwa „Domach, domach rjenje je“ . . . Nazajtra, kaž nam jedny pohoncž wobkručžešče, so joho konjej njedótknještaj jědže. Nětko pak su Drježdžany zasy za byhte, a wšitko dže a škodži zasy kaž prjedy.

Ža tydžeti pschijědžechu potom hiščeže tijo Kamjencženjo, a wošmy a posledni bě halle po jutrach. Čži wotwjezechu wšcho, šhtož bě jim hiščeže w hódž, a na najposlednišchi zbytk wupišachmy „auktion“.* Haj, haj, w starych twarjenjach je wjele drjewa.

Šhto Kralbicžanšta stara šchula w Drježdžanach budže? Šchula njebudže, tež paštynja nic, ani serbšfi mušejm, kaž so raz powědajše. Budže to serbška korežma, a my pschecžiwu tomu ničo nimamy. Ale hańby nam njesmědža čžimicž a dobre pivo dyrbja tam točžicž. a.

* Wumifowa so 30 hriwnow, kotrež so pohoncžam jako „pschepicžo“ rozdachu. Ža jenotliwe fóry placzešče Drježdžanšfi komitej po 33 hriwnach, za poslednje šchtyri po 35 hriwnach.

Moje pučžowanjo.

(21. pokračowanjo.)

Bórzy po schtyrjoch hodžinach rano pištajche jo, kaž pola wojačkow, k itawanju. Tola, sehto je so z mojim khibjetom, sehto z uohami italo! Njemóžach so wobroczyć, a kóžde hibnjenje psichotowa bolenjo. Wšchě stawy běchu mjenjicy začekle wot jechanja přerjoho dnja. Sehto nět? Ležo wo-
stacž, to njeidžejche, čim mjenje, dokelž džěfaczerjo hižo počachu wyšche najchich hłowow stany torhacž a na woichace konje kłacž. Potajkim wo Božim mjenje! Zuby zakusuju běch so nětak zhotował, a psched stan k myczu hinfajo wuhladach tež mnohich druhich runje tak schmotawje khodžicž z bolosežiwym a zrudno-šněschnym wurazom we woblicžu. Smjecž so nam tola tež chcyšche, hdyž jedyn na druhoho hladachmy. Tež našci arabicy pschewodzerjo a šušownicy so dla tajtoho napohlada šnějachu a nam pschwołachu: Keitfieber, jene z tych malo šlowečkow, kotrež po němym móža.

Mjez tym hacž druzy šnědachu (ja a hišcyže druzi měšchnik chcychmoj hišcyže tji hodžiny dale Božu mšchu mēcž), wjedžech swojoho konja z bofa do džery a sam na kamjeń štipiwšiji na njoho zležech. Bórzy tež wšchity druzy, ale mnozy z cuzej pomocu, na konjoch jedžachu, a karawana jo na dalšci pučž poda. Šdžez bě našche lěhwo było, kotrež běšche tola kaž mała wješta, njebě ničžo wjac widžecž, khiba rozšeptana trawa, rózno ležace papjerki a druge powostanki.

Našci wětr, bě hakle w pjecžich hodžinach, dujesche zymnje, a mój žrěbc chcyšche rady do sfoku; ale kóžde zasaknjenje kó mje pschez cyke cžělo kaž hlebija. Tola za pol hodžiny bě hižo wjele kšmašcho, a za dwě hodžiny njeběšche do cyła ničžo wjac cžucž. Šlědowace dny bě bolosež rano wjele mjenšicha, doniž jo do cyła nježhubi. Tak cžłowjek tudy jechacž nawuknje.

Šericho, něhdy tak horde a móčne město, je džens mała, mazana wješta. Zady Šericho je hižo Mortwe Morjo widžecž. Zda jo tak blisko, zo by je mohł za džesacž minutow doščajnyč. Tola mašch hacž k njomu dwě dobrej hodžiny jechacž. Pschez cžistu powětr w našichich krajach zdadža jo wěcy wjele bližšiche byčž, hacž wopravdže ju. Tak móže dobre wěčžo na šchěcž hodžinow daloko rozeznawacž wosebite twarjenja. Šrajina wokoło tutoho morja je luty pěš. Pod konjowymi stopami je štajnje praškot šušchecž. To je šól. Šlěncžko selenu wodu morja k sebi cžehnje. Ale, hdyž jo tuta para k mročželam pozběhuje, šól zasj špaduje, a tak wulka, ale cženka schkenta cyku krajinu tji hodžiny šchěroko počžehnje. Deschčiki a powodžjenja ju zasj wotmija.

Napohlad Mortwoho Morja je wopravdže bojazny. Žana trawicžka daloko a šchěroko, žane žive štworjenje. Woda pak je rjana módra. Šordan, kiž do morja běži, pschewjedže šłódku wodu šobu. Ale woda morja je cyke horkošelena. Šyby, kotrež po Šordanje šobu pschipluwaja, šu za někotre mjenšichiny mortwe, a njelicžomnje wjele jich na khibjecže pschez cyke morjo leži. Tež ptaki, kotrež chcedža pschez morjo lecžecž, cžasto pschez kusacu šólnu paru, kotraž štajnje z njoho štupa, woslepja. Šhwilu nad wodu pschelětuj, doniž tež wosłabjene w jeje žolmach row njenamafaja. Potajkim wopravdže wšcho morjaca tuta woda je: rostliny a štworjenja. Woda je dla mnoheje jeleštak hušta, zo tež tajtoho cžłowjeka njeje, kiž pluwacž njemóže. Móžejach jo mernje na wodu lehnycž, bjež stracha, zo jo podnuričj. Ale dołho kupjel

njeznijejšich. Do wóčškow, pod uohče, a hdžež je čłowjeczka koža šlabija, šól kusa a pali kaž woheń. Hdžž mašch samo něhdže ranu, je bolosež hiščeje hóršcha. Tola ju kupjele strowe, wošebje za tajkich, kotšič maja wicž. Waj so wšchitcy pokupachmy. Hdžž rubištcho do wody puščežišch a na šlónčku zaiš wuššichišch, je twjerde kaž dešta. Tež na čžele, hdžž so njejšy doščž wutřel, mašch škoru ze jele.

Mortwe Morjo je wučženym po wjacorych nastupanjach hudancžko. Jordan, kotryž ma trasch tšejinu wody Šobja, štajnje do njoho běži. Z morja pak niečo won njeběži, a tola wostanje pšchecy jenaf polne. Hdže woda wostanje? Mašy džel wišchaf jako para k šlónčku čžehnje, so do mřóčelow tworicy. Ale hdže druha woda wostanje? Na to nihtó wotmoħwicž nje-móže. Dale Jordan šlódku wodu pšchijwedže, ale mřšfta woda wostanje pšchecy jenaf seleno. Haj, wšchě čłowješte wědomošče tudy niečo wušlědžiwž njemóža.

Woža šprawna ruka je tutón fruch zemje thoštała. Dopomínny so, zo běchu tudy něhdy njeħničomne měšta Sodoma a Gomorrcha, kotrychž hrěchi k nješju wolachu. Těħdom bě krajina, kaž nam šwjate pišmo powěda, plódna. Šot wuzwoli sebi plódnu krajinu pšchi delnim Jordanje a bydleshe w Sodomje. Wšón, dofelž šprawny, bu ze šwojimi pšchelutowany. Ale na druhich wo-bydlerjow pošta Wšh z nješes woheń a šchwabl, a tež na krajiny, hdžež so šurowe hrěchi woběšdžechu, wotpocžnje Wože zaflecžo hačž na džemnišchi džem.

(Šotracžowanjo.)

Šłowna žhromadžizna „Macžich Serbskeje“.

Kaž kóžde lěto, wotbu so tež lěšja šrjedu po jutrach ħłowna žhromadžizna „Macžich Serbskeje“, a to w Budyščinje w Gudžic hoščencu. Kaž je „Macžica Serbska“ ħłowne a najwažnišche žhromadnie towaštwu wšchěch Serbow woběju wuznacžow, tak tež waja so joho žhroma-džizny kóždy raz wošebiteje kěžžnosče žwjeselicž. Na lětušchu žhromadžiznu bě so po něčžim 62 šobuštawow zešchlo.

Žhromadžiznu wotewri pšchedšyda knjez kapitulat šcholaštikus Łuščžauški w Budyščinje a powitawšchi pšchitomnych, špomni na to, zo je „Macžica“ lěšja 49. lěto šwojoho wobštačža dokonjała, a wozjewi džemški porjad.

Šako přeml džel wozjemjeja so kóždy raz jednotliwe rozprawy. Šłownu rozprawn wo „Macžichy“ a jeje štklowanju poda pišmawjedžet can. farat Škala z Budyščina. Z njeje so žhoni, zo štaj po wotškupjenju došalnoho ħłownoho pšchedšydu, knjeza šuperintendenta dra. Kalicha, pšched-šyštawo a wubjerč za ħłownoho pšchedšydu knjeza šcholaštika Łuščžauškoħo w Budyščinje a za městopšchedšydu knjeza fararja Šakuba w Šješwacžidle z kooptaciju wuzwolškoj. W minjenym lěče je „Macžica“ šlawnoho šobu-štawa žhubila, knjeza přalata a kanonika Šakuba Buka, přašesa konšistoria a a dwřšftoho kapłana w Driježžžanach, kiž je we Wšdungach wumřel. Šacž-runičž bēšche špomujemy knjez pšchēž 30 lēt w šwojim pomolanju wot narodnjeje Łužich ždaleny, bě sebi tola tajfu wěřnu a ħoreu luboščž k šwojej domiznje wobthowal, zo so najradšcho „Łužički Serb“ mjenowajče a zo je najwjetšchi džel šwojoho zamóženja za ħnžičke naležnosče wotkazal, šwoje čželo pak wošrjedž Łužich, w Bacžonju pokšhowacž postajil. — Zo bychu joho

wopomnjejčo zdobnje čješčili, so pschitomni namoškweni wot knjeza pschedydydy pozběhnychu. Pschibnyło je „Maczicy“ 16 nowych sobustawow. Zhromadnych wosjedzeni staj pschedydydstwa a wubjerf 6 wotbnyłoj a staj w nich waznišche naležnošče towarštwu wuradžowaloj a wobzamfowaloj. Najwaznišcha naležnošć je twar nowoho Maczicžneho domu. Poslednja hłowna zhromadžina je po rozjudženju knjeza krajnoho twarškoho dohladowarja Schmidta z Drježdžan nacziški knjeza twarškoho mištra Maueraera tudy wotpofazala a so za Grothowy naczišf wuprajika. Szčehwł toho je bnył, zo je f. Mauerer šebi wulki pjenjez za šwoje dotalne džela žadał. Pschedydydstwo je špomnjenomu knjezej za joho prócu zarunanjo wobzamkło a poskicziło, joho wulku žadanu pak wotpofazalo, na čzož je knjez Mauerer „Maczicu“ pola tudomnoho krajnoho sudništwu wobšforžik. Zastupowanjo „Maczicy“ je knjez rycznif justicny radžicel Młofak Młofopłšfi w Lubiju pschijal. Termija za sudnišfe jednanjo pak je so šchorošče zastupjerjow dla wjacu krócž wotšforžicž dyrbjala.* Zastupjerjej „Maczicy“ šu so wšče šredki podate, kotrež mōža žandantu šforžbnika wotpofazacz.

Najnužnišche za nomotwar šu pjenježne šredki; tež wo te šu so šobužrawy pschedydydstwa a wubjerfa, wosebje pak z njewuštawacej horliwošću knjez dr. Muka starali. Z joho pomocu šu so nam nahladne dary doštale, taf **1300 hr.** wot joho pscheczelištwu a **2000 hr.** wot wjercha Sapieha w Šwowej. Š tomu šu pschistupili šobuštawy pschedydydstwa a wubjerfa, kotriž šu z džela hižo dali, z džela po něčžim dawaju šoždy po **100 hr.**, zo bnychu taf šobuštawam „Maczicy Serbšfeje“ a wščem druhim pscheczelam zhromadneje narodneje naležnošče z dobrym pschikladom do šredka šchli. Dale špominajšche w tom nastupanju rozprawa na nadobnoho dobroczerja „Maczicy Serbšfeje“, knjeza kanonika šararja Šakuba Šerrmanna we Šwotrowje, kotryž je za nomotwar hižo dołhe lěta nahladne pjenjezy woprował, tež na wotkazanjjo njeboh pschedydydy, njezapomnitoho Šwbnika (1100 hr.) a drnhoho horjeta špomnjenoho šerbškoho wótčzinca (500 hr.) Šdyž šo drje na wšče jenotliwe dary wosebje špominacz njemōže (budža šchitke do „Maczicžneje“ knihi f štajnomu wopomnjejču zapisowane), dha tola dyrbi šo hiščeže pofazacz na wulkotne wotkazanjjo knjeza dra. Muki, kotryž z wosebitej liščinu „Maczicy“ šwoju živjenjo zawěščacu policu na 5000 hr. dobrocziwje wotšupil a šo zwjazal lětne pschimošchki za nju dale šam wobštaracz. Tež je „Maczicy“ mjenišche wotkazanjjo njeboh šararja Šjelana zawěščene, a dyrbi „Maczica“ je hiščeže hač na dalšche žadaničž. — Šdyž wšcho to radoščiwje a džaknje pschipōžnawamy a wozjewjamy, dyrbimy šebi tola pschec zaš wuznacž, zo dotalne šredki šo ani wot nazdala njerunaja potrebnōščam za započatf nomotwara. A tola je nužnje trěbne, zo šwryz nowy dom doštanjenj; pschetož zhromadne špomōženjo šerbškoho naroda je wot toho wotwišne. Šřebamy čyle nužnje došahace rumy za šerbšku knihičičičežerņu, za našču knihownju, za mušej atd., nimaja-li duchowne kubla naščoho naroda njezahojomnu šchfodu čžerpječž. Najebacz to pak je šo wjetičhina dowernikow za nowy Maczicžny dom we waznej zhromadžizuje 30. decembra 1895 za to wuprajika, za dotalnu ležomnošć „Maczicy Serbšfeje“ njechamy pschedacz (a potom šnadž něhđže hotowu šhěžu za to kupicž.) Tuž je hłowny nadawf,

* Tež termija 16. hapryla je šo zaš wotšforžila, dofelž je šforžbnikowy rycznif Ššhne čžezny šchorj, a je něf na 5. meje pofajana.

na starej ležownosći tak rucže hacž móžno nowy dom twaričž započecz a bynje jeno džěl bylo.

Wo pišmawjedzerjowej rozprawje poda pokladnik, knjez pschekupc Mjerwa, zliczenjo. Dohodow je „Macžica“ w minjenym lécže mela 2432 hr. 78 p. a wudawkow 2316 hr. 22 p., tak zo je zbytk 116 hr. 56 p. Zamoženjo „Macžicy“ je na 5049 hr. 6 p. narostko.

Na to poda zarjadnik Macžičnoho doma, knjez kantor Bartko, rozprawn. Dohodow je Macžičny dom měl 2110 hriwnow a wudawkow 1317 hr. 75 p., tak zo je čisty wmoscht doma 792 hr. 25 p. Dwarsti fond na nowy Macžičny dom je w minjenym lécže 13,120 hr. 47 p. dohodow měl; z cyla je hotowych pjenjež 14,352 hr. 95 p., z kotrymiž jo wjetšcha hypotheka, na ležownosći wotpočjowaca, wuplači, dokelž ma jo za nju wjac danje plačič, hacž nam pjenjezy njeju. Dohla na starej ležownosći hiščeže 22,300 hriwnow wotpočjuje, tak zo po wotčehnjenu hotowych pjenjež hiščeže 7947 hriwnow dohla woštanje.

Dale rozprawowajstaj knjez seminarški wyšchji wučel Fiedler, knihownik „Macžicy“, zo je knihowni wot 11 dariczerjow a 20 towarštwow jo hromadže 55 čistow dariko, a knjez kantor Kapler, knihskladnik, zo je „Macžica“ w minjenym lécže wšeho hromadže 7889 čistow jenotliwych spisow wudała a pschedala.

Wo ryczejpytnym wotrydže, kotryž prawje pilnje džela a je w zašdženym lécže 4 posjedzenja měl, poda rozprawn knjez lie. farar Smisch, a wo delnojukšifim wotrydže knjez student Schwjela w mjenje knjeza kantora Jordana z Popoje. Z tym jo sfónčichn rozprawy a scžehowasche drubi džel: namjety a rozmohwenja. (Sfónčzenjo pschichodnje.)

3 Suzich a Sakskeje.

3 **Wudyščina.** W tu khwilu pschehywaaju knjez Can. farar Herrmann, knjez kaplan Nowak z Nadworja a knježna Hańža Gudžic z Hornjeje Riny na huadownym měsčje w Lourdes-u. Boh chcył jim ipožičič, zo bychu jo zaš zbožownje domoj wrócili.

— Knjez kaplan Jakub Schewczik we Worflecach je nowu wobščernu knižku wo Pražskim Žezusdžeczatku wudał. Přenju tajku knižku, ale wjele mjenšchu, bě knjez Nězak spisał. Ta pak bě do leta hižo rozpchedata a rozdawana. Stajnje pschiběrace česčzenjo Pražskoho Žezusdžeczatka mjez katholicimi Serbami pohnu hrodowštokoho kaplana, t. Schewczika we Worflecach, zo nowy wudawc pschihotowa, jón ze zajimawymi wobrazami wuhotowacž da, jej tež wobščernišchi džěl hlownych modlitwow, wosebje česčzowanjo Žezusdžeczatka nastupacych, pschida. Tak naša rjana knižka, 134 stronow wopščijaca, kotraž je, kaž nawěschtt wozjewja, we wšchelakich zwjazkach na pschedań. Knižka jo sama poruča, šchtož wobsah a wuwjedženjo nastupa. Někotre wosebitošče a čistchecerske brachi su jo tež do tutoho wudacžja zabludžile. Tak jo nam, zo bychmy na to wosebje spomnili, słowo „Žezulatto“ lubičž njemóže, dokelž njeje serbske (jenož česke), a w kerkuschu strona 132 dyrbi na pschedposlednim ryncžku poslednja nota h byčž, nic a, šchtož chcył jebi kóždy porjedžič.

3 **Nadworja.** Wjedželu 15. mērcu wotměwasche tudomne „Afrikanške towarštwu“ w Bollentec hoščencu swoju lētuschu hlownu zhromadžiznu,

koferuž pichedhyda knjez administrator Wjejeła z lětnej rozprawu wotewri. A tomu pichida žiwjenjopis missionara Pëtra Klavera, kotryž je jebi w 17. lët-
stotku wulke zaslužby wo woštronjenju njewoblištnwa (schlawinštnwa) dohbl.
Tohodla jo tež z pichiležnowježu joho swjatosprajenja lëta 1888 nëtčijšche
„Afrikanske towaštnwa“ zalowčez počachu (Radwošike lëta 1889, tak zo nëtko
7 lët wobstoi). Na to ryečejše w druhim dlëjšchim pschednowišku knjez wučer
Kral wo zadžewkach, kotrež so rozšcherjenju křešćenjanštnwa w cuzych krajach
napisheczjo štajeja, a mjenowaješe jako tajše wošbeje ludžizkratštnwo a wjele-
žonaštnwo. Tola pak w nowišchim čzasu wobaj njepočinjaj wotebërataj, wo-
šebje tež džiwi dale bóle spóznawaja, zo je žiwjenjo jenož z jenej žonu lóžiče
— tunišche a — mërnišche, zo je čłowjek husto došej radlubje z jenej špoko-
jom, haj, wjacj hač špokojom. — Štónčnje hiščeje knjez wučer Kral šwoje
zastojništnwo jako towaštnowu pšimawjedžer zložj, pšchi čzinj so jomu za šwëne
džëlo derjezasluženy džat wupraji. Na joho městno so knjez wučer Šlodent
za pšimawjedžerja postaji.

3 Radworja. (Poslednja wotmolwa na dopis: 3 pola.) Pšche-
šwëdečeni wo tym, zo je našche jednanjo najswjetšichomu džëlej čžitarjow
„Katholškojo Bošola“ woštudle, wozjewjamy z tutym, zo na dalsche dopisj
wjacy njewotmolwimy. My nješimj harn započëli a njetrjebali tohodla
tež ani po čžijhečejškim zakonju, ani po prawidlach žnještnowječe přëni pšche-
štač, tola čzinimy to z lubošče k mërëj a k dobrej wëcy.

3 Zajenicy. Njedžëlu 12. hapnyla wotmëwaješe našcha „Katholšta
Bjesada“ šwoju mëšacžnu žhromadžiznu. Knjez pšchedhyda, can. šarat Wernač,
wotewri žhromadžiznu a poda mëšacžnu rozprawu z našcheje „Bjesady“,
blížšcheje wokolnošče a z cyleje Šakšëje, tež podošdženja z druhich krajow,
na pšh. Tak so w pruskim šejmje wo tym ryeči, civilne mandžëštnwo zbehnycz,
tak wo šchulškim zakonju wo zbadžja porjedženja pšchihotowacz, tak w Moškwje
wulke pšchihoty čzinja za kónowanjo kejžora Miklawšcha II. atd. Knjez pšchedhyda
wošpjetowaješe potom, zo pšchichodnu njedžëlu šobustawu „Bjesady“ žhromaduje
k šwjatym šakramentam pokuty a woltarja pónđža, kaž je so hižo wo tym
ryčalo. Potom mëšejše k kaplan Šušt pšchednowišk. Pšchirunašche, čžohodla
na kšždy mlodny šchtomik kolik. Tohodla, zo by runy zrošit. Ryečnik
wuwjedže, zo je wjele tajkich šchtomikow, nic pak drjewjamyh, ale žiwych,
mlodnych ludži, kotřž z wšchelako šchimi roštn. Šcho je wina na tym?
Z džëla su to šami, z džëla pak tež štaršchi, došelž jebi přocy došej nješjeru.
Šdyž bë potom knjez kanonikus na šwedžëš zaštitaištnwa šwjatoho Žóžëja
(džëns za 2 njedžëli) špominat a wo čžëščenju šwjatoho Žóžëja z francóžškeje
wójny pohnuwacy pšchillad powëdał, šlónčži so po rozmolwjenju wo tej wëcy
žhromadžizna. — Kralowu narodny džëš budže so w „Bjesadže“ šchtwórtk
23. hapnyla šwecžicž. Započatk wječor w 8 hodžin. M—k.

3 Kšochtra. Našchi šchizjerjo jëchachu lëtja přëni křóč jako procession
šami za jo. „To bë rjenje!“ tak bë jenoblišnje mjëz ludom šchidëčž. Runjež
je Křóčëžanški wulki procession imposantny, je tola mjënje pšchijprawny
wjacorych winow dla. Lëto wot lëta je wón wjetšchi, tak zo městnošče, hđžež
wofolo jëcha, wjacj njedosašaja a nješchikowanje jo na čžëmjeno a mëščenjo
pšchiladuje, wo šchwarnym špëwje ani ryeče. Čyle derje nobli jo wšy na
kšochtrškej štronje, kiž su dotal w Křóčëžicach jëchali, kšochtrškim šchizam,
kotrež pšchež Wudwoč do Křóčëžic jëchaja, pšchizamknyč. Lëtja wšak bë
kšochtršich jenož 12 porow. Žda so, zo je pozdže wo tym bylo ryečane.

Nalbic. Na lětušchim jutrownym jěchanju wobdžěli jo z našeje wošady 91 křhižerjow (najwyšchja dotal docpěta licžba), Kulowŝich witachmy 84 porow. Cyła kraja a pozběhowaca swjatocznosć miny jo pŝchi rjanym wjedrje rjenje a dostojnje, wošebje hojězi z Kulowa dyrbinu lěta křwalicž. Tež to naš wjeseli, zo křhižerjo njewotebėraju, ale zo jich tež pola naš lěto wot lěta pŝchibywa. Staž naše česne holcy družčža pycha, tať pŝchi a debi našchich hospodarjow a hólcow jěchanjo za křhižemi. Wŝchěm, kotřiž ju swoje fonje rjenje wupŝchili a woběžežnosće křhižerŝfoho processiona njěli k Bohu česězi, njech nadobnje plačzi tón, totrhož křwalbu a ŝlawu ju jutrownicžtu ŝpěwali.

— Bělu njedželu (mlode jutry) wjedžechmy w našeje cyrkwi 5 holecžkow a 6 hólčžow swjatocznje k přenjomu swjatomu woprawjenju.

— Samŝny džen wotně našcha „Wjesada“ swoju porjadnu měřacžnu zhromadžinu. Wucadžichmy najprjedy něotre znutfowne naležnosće, pŝwjećenje noweje korhony a ŝpěwanŝi a džiwadłowy wječor nastupacc, z tutej swjatocžnosću zjednocženy. Potom ŝlyŝchachu pŝchitomni, kotrychž bě nahladna licžba, pŝchednosč wo jutrach a jutrownym čžaju, wo wŝchelafkich jutrownych waŝnjach a pŝchiwěřach, kotřž běchu mjz Serbami wobegu Łužicow něhdy žive a z džěla hiščeže žive ju. Z křlufchom jo zhroma- džžina ŝkónčzi.

Wortlec. Kraŝny přeni „zeleny ŝchwóřtk“ je našcha hrabinta swojej najmlěbšej mótcy dať: wulki drjewjany swjaty křhiž, kotryž bu Zelemy ŝchwóřtk postajeny a ŝečzi džěn jutrow wot kujeza kanonika S. Bernarja swjatocžnje poŝwjećeny. Wicžazecy (Kubicecy) běchu pŝchez tať nahladny a wuměŝki dar wězo hačž k ŝylžam hučži a budža zawěčeže z bobožnej modlitwu na wulkomyŝlu daricžerku ŝpominačž, hdyžtuli z wotnom pohladnymŝchi křhižowanoho Zbóžnika wuhladaju. — Tich ŝtary, cyle dodžeržany swjaty křhiž ju Wicžazecy hnydom wotŝtronili, a nětko čžaka hiščeže zwohidženy gmejŝki swjaty křhiž na nowe čžělo Křhryŝtufowe. Hiščeže doľho? —

— Dokelž ze wŝchěch kónčžinow pobožni Serbja ze swojimi naležnosčemi k našchomu lubožnomu Jezus-džěčatkej pŝchŝhadžěja a rad nŝchporej w hrobowej kapali pŝchitomni bywaju, njech je jim tu zdžělene, zo je wot jutrow hačž do nazymy nŝchpore z wuŝtajenym Najŝwjećžichim kóždu njedželu a pŝchŝazany swjaty džěn, kóždu přeni pjatť mēřaca a w meji na kóždym dnju haťle wječor w ŝedmich. Na wŝchědnych džělawnych dnjach modla jo rózarije a wječorne pacžerje nětko hiščeže w ŝedmich, wot junija pať 1/2 Sm.

3 Kulowa. Kraŝne jutrowne hloŝy (porjedžene) zaľkincžachu pŝchi jutrownym jěchanju našeje wošady. Křhižerjow bě jo 163 nahromadžilo, je to najwyšchja licžba, kotraž je hdy byľa. Naŝch Woŝol nam w čžiŝke 5. t. l. powědaŝche, zo budžemy jo k pilnomu wuwucžowanju ŝhadžowacž. Haj, Bohu džak, je jo wŝcho hačž nanajľěpe wuwjedľo, ŝchož ŝtaj ŝebi wyŝto- doŝtojnaj kujezaj ŝarať Kraŝe a ŝaplau Šcholta pŝchaloj. Kujezej kantorej Žilčžej pať na tutym mēřče najwutrobniŝche zaplačž Bóh luby Knejz wu- prajamy za joľo džělo a ŝečerņosč, kotruž je z nami wopokažal. Pŝchez nje- wuprajitu wutrajnosč ju jo hiščeže tjo mladžency našeje wošady wopokažali: ju to bratraj Mikławŝch a Jan Kŝtorž a Žakub Comať, kotřiž čžajto hačž do pŝždnjeje noey po wjach pncžowachu žadoŝčž ŝwojich mēřchŝikow pod- pėrajey, ŝpěwarjam z radu a ŝtufkom pomhachu a lud zahorjachu. Haj, móžu prajicž, zo w poŝče swjaty džěn a njedželu 5 hodžiny a hiščeže dlěje džěľachu.

W kóždej wšy bčchu so domy namakale, kotrež spewarjow luboježnjwe hospodo-
wachu, tež jim njech Bóh swoju žohnowacu ruku potaza. Nášcha wojača pať
je pokazala dospołnu poslušnošć swojim dobrym měšćnikam! Zeli tak dale
pónbže, můžemy so lepšich časow nadžijecž. Wojača, kotraž dže pucže
swojich nazhonjenych wjednikow, budže tež w njehjesach wěčne Alleluja
zhromadnje spewacž móč. To daj Bóh!
J. H.

3 chłoho swěta.

Bołharšta. Włody, kotrež je wječch Ferdinand domthowacž měnik, hdyž
swojoho syna Borisa pschefschičje da, počinjaja džeń a snadnišche byčje. Zo je
wječch Ferdinand z pschefschičzenjom swojoho syna bołharštomu narodej
f wali byl a „wulki wopor“ pschinjel, so wjac nihdže njewěri, pschetož
bołharšti lud to štoro kufka wjac kóžbu nima. A šchož blyščecž Ferdinando-
woho tróna nastupa — tón je hišćeže šlaby došč. Wicho, šchož je wječch
dospěl, je, zo je nětko turkowški a ruski wasall (abo podwječch). W minje-
nych tydženjach pobu w Konstantinoplu, tam je dospěl, zo budže privatnje,
ale nic officialnje „Kralowišta wyšokšč“ mjenowany, šchož ju jomu tež troj-
zwjazkownicy zwolili, a nětko chce do Pětrohroda jecž, zo by so ruskomu
fejzorej džakował za to, zo je kmoštijstwo za joho Borisa pschijať.

Naležnosće našoho towarštwa.

Sobustawy na léto 1896: kk 359. Can farať Jakub Wernať z Khróšćic, 360.
Michaľ Měškan z Nowoho Lusća, 361. 362 z Róžanta: Jakub Jurk, Jakub Glawš,
363. Jakub Bjedrich z Łazka. 364 365 z Drježdžan: Mikławš Hantuš, Madlena
Kučanec, 366—368. z Njebjelčic: wučer Herman Brauner, Mikławš Robl, Jakub
Hostak, 369—374 ze Serbskich Pazlic: Jakub Zmij Jakub Krawčik, Pětr Wawrij,
Jakub Korěmať-Kral, Kata Mikławšcyna. Michaľ Lebza (Hajúk), 375. Haniža Rjehoř-
kowa z Němskich Pazlic, 376. Michaľ Lehman z Pěskec, 377. 378. z Budyšina: ryčnik
M. Cyž, Jan Pětrka, 379. Hana Rječcyna z Dzěchorec, 380. Pětr Brankačk z Hrubjelčic.
381—383 z Kašec: Michaľ Mětk, Jakub Šolta, Jakub Rjeda, 384—386. z Wotrowa:
Michaľ Cyž, Mikławš Hejdan, Madlena Hrehorkowa, 387. 388. ze Žuric: Mikławš
Rachel, Jan Pjetaš, 389. Hana Šołćina z Kanec, 390. Pětr Narčik ze Šunowa, 391.
Marija Wowčerškowa z Konjec.

Sobustawy na léto 1895: kk. 661. 662 z Budyšina: ryčnik Michaľ Cyž, Jan
Pětrka, 663. Mikławš Hantuš z Drježdžan, 664. 665. z Pazlic: Michaľ Lukaš, Kata
Mikławšcyna, 666. 667. z Njebjelčic: Jakub Lubk, Jakub Hostak, 668. Jakub Symank
z Wotrowa, 669. Michaľ Mětk z Kašec, 670. Jan Fulk ze Zđerjerje, 671. Jakub
Manjok z Ralbic.

Na léto 1894: kk. 712. ryčnik Michaľ Cyž z Budyšina, 713. Jakub Manjok
z Ralbic.

Na léto 1893: kk. 711. ryčnik Michaľ Cyž z Budyšina, 712. Jakub Manjok
z Ralbic.

Na léto 1892: k. 715. N. N.

Na léto 1891: k. 728. N. N.

Na léto 1890: k. 723. N. N.

Zemřěty sobustaw: Michaľ Buk z Budyšina. R. i. p.

Za cyrkež Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena dań wučinještej 109,747 hr. — p.
K česći Božej a k spomoženju dušow je dale woprowaľ: N. 3 hr.
Hromadže: 109,950 hr. — p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 13,113 hr. — p.

Dale je so woprowaľ: z Róžanta 1 hr. 68 p. — Hromadže: 13,114 hr. 68 p.

Za cyrkej Mačerje Božej w Radworju.

Dale su woprowali: Jakub Lehmann z Brjemjenja 15 hriwnow, Jakub Běrk z Khelna (druhi dar) 30 hr., Jurij Běrk a Běrkec swójba z Khelna 50 hr., njemjenowany z Nowoho Bronja 30 hr., J. J. z Budyšina 10 hr., ze zawostajeństwa J. Č. 15 hr.

Za cyrkej swjateje Marije w Lubiju: Ze zawostajeństwa J. Č. 15 hriwnow.

Za nowu cyrkej w Plawnje: ze zawostajeństwa J. Č. 5 hr.

Za nowu cyrkej w Kamjenicach (Chemnitz): J. K. z Khelna 3 hr., ze zawostajeństwa J. Č. 5 hriwnow.

Na twar noweje cyrkwje w Nowym Měšće pola Stołpina: ze zawostajeństwa J. Č. 5 hriwnow
Zapłać Bóh wšém dobročerjam!

„Křescanska mladosć.

Přewodny list za mladosć a přez nju. Wot biskopa dr. Cramera.

Po V. němskim wudawku přeserbšćil **J. Šewčik** Budyšin 1896.

Tak mjenuje so knizka, kotraž sluša do rukow našeje lubeje mladosće wot 14. hač do 25. lěta. Duchownym a wučerjam, staršim a hospodarjam poskićuje so z tutej knižku jara přihódny dar za dorosćacu mladosć.

Knižka, 182 a VIII stron wobsahowaca, plaći rjenje zwjazana jenož 60 pjenjezkow (w pyšnym zwjazku 1 hriwnu) a móžeš ju kupić w Budyšinje pola knjeza can. fararja Skale, w Kulowje pola knjeza kaplana Šołty a we Worklecach pola knjeza kaplana Šewčika

Tež su pola tutej knježich, kaž tež pola druhich, hižo přjedy wozjewjanych hišće dóstać, nowe knižki wo

Pražskim Jězudžěcatku

z luboznym swjećatkom a 13 wobrazkami po 65, 70, 80, 85, 100, 125 a 130 pjenjezkach.

Towarštwu Serbskich Burow!

Šlowna zhromadźizna budže njedźelu 26. haprnyla popołdnju w pjećich we Wjencec hojencu w Šhrósczicach.

Dnjowy porjad: Rozprawy. Zličbowanjo a pschednosć: „Ma so pschi nětežiškich nizkich placiznach zornow šfót we wjele wjetškej ličbje plahowacž abo ma so ze wječěmi dowolenymi šředkami na to džělać, zo zorna zašy wyschichu placiznosć dóstanu?“

Wščitke poboczne burške towarštwa, kaž tež sobustawy našich serbskich Raiffeisen'skich kassow so z tutym lubje pscheproschuja.

Šlowne pschednyštwu.

Pjatt 1. meje, na swjateju Šilipa a Šakuba (Walporu), póndže procession z Šhrósczic do Šilipsdorfa. W Šhrósczicach budže rano w pjećich hodžinach Boža miša za procession.

Pschišpominjenjo. Lěta su nowe kije za naše šhorhony škazane; so rozemi, zo budže to tež tojšto pjeněz placizč; tohodla so radlubje dobrowolne dary za špominjenu wěc pschišimaju. Wysche toho so pschišpomini, šchtož mlodych ludži nastupa, **nježabudže na Šrupku**, zo by tež tutón procession so zašy bóle wudospołnil.

Šakub Šchere, wjednik.

Serbski seminar w Prahy pyta **domownika**. Wšicho bližiche móže so pola přašaja seminaru w Prahy abo w Budyšinje zhomič. — Zastupič móže nowy domownik **hnydom**.

Katolicki Posol

Wudawa so
prěnju a třecu sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósće a
we kniharni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
słany 2 m. 25 p.

Sudowy časopis.

Wudawaný wot towarstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 9.

2. meje 1896.

Lětnik 34.

Zapoczątk města Kamjenca.

Sac; do druheje połojcy pjatoho lětitotka běšće našcha luba Lužica sama luža a lěs. Zato přeni značzi wobydlerjo našchoho kraja jo něfotre němšće ludy mjenuja. Zola krute sybla woni njezatožowachu, khiba něhdže na jenej horje twjerdžiznu abo hrodžišćežo, zo bychy pšched nješpěchczelom wu-čefnycž móhli. Stari Němcy běchu lěni lud. Za muža běšće džětač hańba; najnuznishe džělo wobštara žona. Woni žiwjachu jo wot hońtivy a po hońtivy lehnycy jo na mjedwjedzacu (barjacu) kožu. Tak wošta Lužica sama luža a lěs, doniž we wulkim pšechczahowanju ludow Serbja Němcow z kraja njewuħnachu (w lětach 450—480 po Křyštusu).

Serbja pak běchu, kaž hišćeže džensnišči džěni, měrnivy lud, kiž jo wot buritwa a paštyřstwa a pčolarištwa žiwjesche. Nětk dóšta tež Lužica bórzy hinaschi napohlad. Lěšy buchy wudžělane a pola a paštvišćeža wudobyte. Srjedž tutych twarjachu jěbi potom „kěžki“ z drjewa a hlíny za jo a za stót, tak nastawachu „dwory“, a wjacy dworow hromadže rětachy „wjes“. Z jeneje wjy do druheje twarjachu pucze, a pšchez rěki „brody“. Brody mjenowachu jo niške měštna w rětach z frutym kamjentnym dnom, hdžěž móžachu stót a ludžo pšchez wodu pšchestupowacz. Mosty tehdom hišćeže znate njeběchu.

Tajki bród běchu našchi prjedownicy z wulkej prócu tež blizko nětčžišchoho Kamjenca wudobyli, na tym měštnje, hdžěž nětkle stary Mjebjelczanski pucž do města nuts wjedže. Z lěweje strony (k połdnju) ju wulke skały, na prawej, hdžěž nětčžišchi Šchpital stej, pak zapocza jo hižo wulke žumpadło, kotrež jo po Žěžowskič kufach hacž do Němskich Pazlic čehnjeshce, a kotrohoyž powoštanki ju hišćeže Pazlicžanske haty. Wjěz skału a žumpadłom nadeńdžechy našchi prjedownicy pšehodne měštno za bród z tym, zo wot skały telko wurubachu, kaž je za pucž trěbne. Tak našta pšehłód pšchez Čzoruy Galschtrow. Zuta droha wjedžeshce z jeneje strony do Wulchoho Hojna, Lomaczja a Lipka,

z tamueje pschez Halschtrow, Wotrow a Żewicy do Budyschina a Zhorjelca, pozdżišcho pał pschez Njebjelczicy a Khróšćicy, tał mjenowana stara droha.

Lěwy brjóh Ćzornoha Halschtrowa, kotryž so jeno z waha pozběhuje, škiecšeshe mjez hórku a rěčku pschihodne měštno za čłowjecze wobydlenja. Tak nasto w blizkosczi nětčyšeshe „měščanskeje (Budyschinskeje) hajny“ forczma, a bórzy potom, dokelž běšche droha jara wožiwjena, tši forczmy, a wokolo tutych tež druge kšěžki a cyła serbska wjes, kotrejž, dla blizkich štałow a kamjeni, „Kamjenc“ narjefnychu. To běšche přeni započatk nětčyšchoho měļa.

Znate je tež, zo běchu stari Serbja pohanj; a čješczachu šwjich pschibohow na pošwjatnych měštnach, w hajach, na hórkach, hrodžišeszech a t. r. Tajke namočachu so pjecza tež w Kamjenckej blizkosczi w Pažlicach, w Bělej (hdžež jnano Běłowoha), w Ćzornowje (hdžež trašch Ćzornowoha čješczachu), pola Njebjelczic, kaž tež w dalskej wokolinosczi: pola Panczic, Wotrowa, Kopyčjina, Khróšćic (na šamsnym měštnje, hdžež nětke cyrkej stoji). Wosebje praji so, zo běšche tajke wopornišeszo na horje mjez Ćzornowom a Bělej pola Kamjenc, kotraž tež hišesze dženja „czorna hora“ (najšferje wot kšeszczanskich mišjonarow tał pomjenowana) abo „djabolška hora“ rěka. Tohorunja pofazuja mjena Ćzorny a Běly Halschtrow, czorna hora pola Halschtrowa a pola Šastlowka (Šästlich), šwjata hora pola Zelenjowa, wjes a hora Dobričanska na to, zo běšche w Kamjenckej wokolinje wjele serbskich pohanskich pošwjatnych měštnow, a zo dyrbsjeshe serbska wjes Kamjenc, kaž cyła wokolina zahe derje wobydlena byč.

Sako běšche po 40lětnych krawnych wójnach ze Serbami, wosebje po bitwje pola Łomacz (lěta 922), kral Hendrich, Ptačznik mjenowany, Serbow z lečzu došpolnje pschewinył (wokolo lěta 929), a joho markhrabja, krejelacžny Gero, lěta 939 30 serbskich wječchow we Łukowje pschi hošezunje šamopašchne ščoncowač dał, bč móc Serbow zlemjena; a njepšhecželaj myšleschtaj jeno na to, šlowjanski šplah cyle zahubicž. Tohodla založowaschtaj wšchudžom w podczijnjenych krajach twjerdžizny z křutymi murjemi a wyšokimi wěžemi, kaž bč so hižo lěta 922 w Mišchnje štało.

Za tajke hrody buchj wosebje rady stare serbske twjerdžizny wubrane, a tež wjes Kamjenc za tajki zhladana (lěta 930). Wokolni Serbja dyrbjachu hrody twaricž, kotrejž buchj z Němcami wobydlene. Němcy pschitšadnicy zaschlichu so rad w tajkich měštach, a wobohacžichu so pod zakitom wulskich prawow, na šchodu Serbow, kotřiž dale a bóle wotšudnychu. Šako pscheditajeni twjerdžiznow buchj hrabjowje poštajeni, kotrymž dyrbjachu podczijnjeni Serbja šlužbu czinicž a we wójnskich czasach zežuwjenjo wobštaracž. Za hrabju w Kamjencu bu Wettinski hrabja, z mjenom Dittmar mlóšiči, poštajeny.

Šdnyž běšche Hendrich wumrel, knježeshe joho syn Otto, z pschimjenom „wulfoho“, dale (l. 936—977). Tutón založi, zo by kšeszczanstwo mjez podczijnjenymi Serbami czim předy so zakorjenilo, w l. 956—958 Mišchjanskiške biskopštwu, kotromuž bu tež kraj Kamjencski poštajeny. Pucžowacy duchowni knježa abo mišjonarowjo kšodžachu mjez ludom a wučachy jón kšeszczansku wěru. Nowy hród štojeshe na hišesze nět tał mjenowanej „hrodowškej horje“ (Schloßberg). Wjes so z pschicžahacymi Němcami tał powjetšchi, zo běšchtej tu wokolo lěta 1000 hižo dwč forczmje. Šdnyž pjecza fejžor Otto III. šdncy po pucžu do Šólskeje po Kamjenckej drózy pucžowasche, hdžež chcyje pomostantš Břazšicho biskopa Wóječescha počješczicž, tu pschenowasche. Šol šta lět pozdžišcho běchu tu šamo tši forczmy.

Wschitcy pschiczejnjeni Němcy běchu kšehsczenjo; tež někotři Serbja běchu so kšeczciz dali. Wobstajny duchowny pak tu hiščeže žadyn njebe, kšiba hrodowiski kaplan.

Wokoło leta 1068 da kral Hendrich IV. Kamjencke hrodžiščežo z nowa wobtwjerdžicž, zo by njeměrných serbskich poddanow, kotřiž dys a dys zašy spytowachu, zhubjenu swobodu wróćo dobyć, krucišcho wuspinacž mohł. Nowy hród bu na měitno staroho twarjenu, na skału, 45 loheži dolhu a 20 loheži ščerofo, z tjiocy stron ze 40 loheži hlubokim dołom wobdatu. Ženo k wjecžorej zwišowasche tuta z drugej skału a z Kamjencskej horu. Sta džělaczeri buchju z wokolnych wjow k twarjenju pschinuzowani. Wot nješmilnych dohladowarjow z kšhudami honjeni, dyrbjachju serbscy roboczenjo w Žejowstich a Brěžnjanskich skalach kamjenje lamacž. Nunje tak druzy cyhele džělacž, wapno a pěst pschihotowacž, drjewo česacž, hiščeže druzy ščeroke murje twaricž. Skóncžnje běsche hród dotwarjenu. Mějesche 3—4 loheže tołste a 40—50 loheži wysoke wěže, 15—20 loheži wysoke murje, kotrež k ranju do kola džěchu, k połdnju a k połnocy pak běchu rózkaté a k wjecžoru rune. Na wokolnych hórčach buchju mjeńšche twjerdžizny abo hrodžiki natwarjene jako straže. Dawno žadachu febi roboczenjo, zo by hród šterje lěpje dotwarjenu byl a roboty kónc byto. Tola hród bu dotwarjenu, ale roboty njebe kónc. Knježa na wokolnych kublach widžachu nowy hród a wón lubjesche so jim tak wubjernje, zo febi wóni na swojich kublach tež podobne twjerdžizny twaricž dachu. Tak nastachu hrody w Brunjowje, Broccžu, Borchowje a druhdže.

Pokracžowanjo.)

Moje pucžowanjo.

(22. pokracžowanjo.)

Wot Mortwoho Morja jěchachmy pschi Jordanje na poldra hodžiny, a došcžejachmy měitno, hdžez, kaž tradicija praji, swj. Jan kšeczenik kšecžijesche, a hdžez tež najch Žbóžnik so wot Zana kšeczciz da. Hižo be tu štan, w kotrymž běchmy pschenocowali, sem pschenjesemy a natwarjenu, a wołtar w nim. Za a po mni hiščeže jedyn drubi duchowny kujez mějachmuj tu Božu mišchu. Bě w dwanatej hodžinje, hdžž k inědanju pschińdžechmuj. Tute wobstojesche z khlěba a twarožka, a k tomu pijachmy wino změschane z Jordanowej wodu, kotraž be cyła žolta, kaž blócžana. Potom so tež k wofschewjenju stawow w Jordanje wufupachmy a šól Mortwoho Morja, kotraž be so kaž cženka škora pschez cyłe cžěło pschilěpila, wotnychmy.

Na to podachmy so zašy wróćo do blizkofče Žericha, hdžez naš štanj wočakowachu. Za dvě hodžiny je došcžejachmy. Bě pak tež najwjetšich cžas. Horcota došcže zo pschipołdnishim šóncem 40° R. Něhdže druhdže w šwjatym kraju, a tež hiščeže wjele dale k połdnju, tak cžopło njeje. Ale tuta krajina wokoło Mortwoho Morja leži jara hluboko, haj najhlubšcho na cylej zemi. Swětlina („schpihel“) Mortwoho Morja je mjenujcy 400 metrow pod šwětkinu Šrjedžnokrajnoho Morja. A cžim hlubšcho do zemje pschińdžesch, cžim cžoplišcho je. Konjom jazylki ze šchije wišachu, a tež jěcharjo njepowědachju ničžo. Blizko pschi štanach pak be cžerštwy kužol ze štronej wodu, a tón wschitkich zašy někať wofschewi. Tola někotři cyłe popołdnjo hiščeže na bolenjo hlowny štoržachu.

Bo wobjedže spytachmy kuff poſpacź. Tola tyſacy muchow a moſkitow (wěſta družina czelečkow) njedachu ani wóczka zańdželicy. Pſched wjeczorom paſ pocza khlódnny wétr ducź, a z tym tež žiwjenjo do nas pſchuidže. So zehydachmy, zabawjachmy ſo a ſpěwachmy ſtudentiſke ſpěwy. Tež ſerbska pjeſni tu zaſlincza. Z Tericha a druhich wjow běchu wobhydlerjo pſchichli a wczipnje na nas hladachu, wſcho wobkedźbujecy, muže, žony a wofebje dźěczi, runje kaž ſo tež pola naſ cžini, hdyž ſu na pſchiklad cyganjo pſched wjeſku ſwoje lěhwo wobczahnyli. Něc bč cžicha, a tak wſchitcy derje wotpocznychmy.

Na drugi džeń rano po hižo zwučženym waſchnju daſchi pučź naſtupichmy, a to do pjecz hodžinow zdalenoho kłóchtra Mar Saba. Ale kaſki bč pučź! Na pjecz frócz dźěiche pſchez hory, kotrychž wyſokočej móžeſche ſo z Czornym Bohom mERICZ. Czasto njebč pučź ſchěrjchi, dychli pol metra, na jenej ſtronje wyſoka kamjentna murja a na drugej ſtronje dźěiche runje taſ dele. Ale njewěch, ſcho dyrbiſch bóle wobdžiwacź: wutrajnočej arabifſkich koni abo wěſtočej, z kotrejž ſtupaja. Czasto, hdyž je pučź hiſcheje k tomu kamufſchkojty, na ſwojim konju wobkedźbowach, taſ z rohom poſpytowawſche, hacž móže wěſeje ſtupicź, abo hacž ſo kamufſchki wobſuwaja. Njemóžeich ničzo kmaſſche cžinicź, hacž konja ſebi cyle ſamomu pſchepodacź a cugle (ſczahowaki) dolhe wſacź dacź. Taſ cžinjachu tež naſchi beduinojo, kotřiž ſu zawěſeje wot młodočej dobre jěcharjo.

Twarjenjo je jenicžke widžecź na cyłym pučžu, a to Nebu Muſa, t. j. Móžejowj row. Móžes njedyrbeſche, dokelž bč pſchecziwo Bohu dwělowal, iſraelſki lud do ſlubjenoho kraja wjeſcź. Ale z hory Nebu, kotruž mējachmy ſtajuje pſched woczomaj, ſmėdžeſche jenož widžecź, a potom na horje wumrč. Iſraelitojo paſ joho cžěko ſobu pſchez Jordan, kotryž je mjaza ſlubjenoho kraja, wzachu, a joho tudy pohrjebachu. Row je džens turfſtowa ſwjatnica a žadyn ſchjeſzan jón z nutſka widžecź njemč. Hewak hiſcheje na horach, hdžež jenož khduſſcha trawa roſeje, někotrych paſtryjow pſchi jich ſtadlach žetkachmy.

Pſchipođnju bčchmy w Mar Saba. To je najſtarſchi kłóchtr, kotryž wobſtoji. Swjaty Sabas je jón w pjatym lėtſtotku založil. A tute naj- přeniſche twarjenja hiſcheje wobſtoja a maja hiſcheje wobhydlerjow. Těhdy tež grichſka cyrkej hiſcheje ſo wot Roma dźělila njebč. Wjele je tutón kłóchtr nazhonil. Joho jnotline twarjenja ſu kaž laſtojeje hnežda na ſkały taſ rjec pſchilěpjene. We woſmym lėtſtotku hoſpodowawſche kłóchtr 700 putnikow a mnichow. Perſiſki kral Roſroë paſ wſchitkich moricź da. A tute ſedm ſtow imjertnych hłowow móžeſch hiſcheje džens na hromadu ſkladžene w jenej kapačcy kłóchtra widžecź. Mniſcha ſu z wjetſcha z Ruſſeje, bratr, kotryž nam poſkužowawſche, paſ bč z Wolharſkeje. Hdyž bčchmy ſebi wſcho wobhladali a jo wofſchewili, hiſcheje popođnju ſo do Teruzalema, na tſi hodžiny zdalenoho, wróczichmy.

(Boſtracžowanjo.)

Šlowna žhromadžizna „Macžich Serbſkeje“.

(Škóncženjo.)

Pſchede wſchim pſchija žhromadžizna 10 knjezow, kotřiž bčchu ſo zamókwjeli, jenobłónje za nowych ſobuſtawow. Mjez nimi bčchu 2 wučerjeje a 4 theologojo.

Knjez dr. Muſa ſtaji na to waždy namjet, zo by hłowna žhromadžizna tiſoch zaſlužbnych knjezow za cžestnych ſobuſtawow „Macž. Serb.“

pomjenovala, a to t. kanonika Herrmanna, fararja we Wotromje, dla joho wulkich zaslužbow wo „Maczicu Serbsku“ a zplé Serbstwo powšchitkownje, knjeza wyšichoho wučerja Wjelu w Budyščinje dla joho pilneje džela-wošče w serbskim pišmowstwie a Joho Zafnoječ wjertcha Sapiehu w Dr. owje, schlachotnoho podpjerarja „Macz. Serb“. Zhromadžizna wschěch tšjoch knjezow jenohłósnje z postanjenjom za čžestnych sobustawow wuzwoli. — Knjez pšchedynda za tajke jenohłósnje čžestčowanjo wjelezaslužbnych knjezow so podžatowawšchi spominasche tež na wulke zaslužby njenustawajcy džela-woho knjeza dra. Muki, na bohate dary, kotrež je naschej „Maczicy“ w minjenym lěče dobył, kaž je tež sam jej tał wulke wotkazanjó zawěščył. Knjezej dr. Mucy pšchitomni z postanjenjom a wutrobnej „Slawu“ wutrobny džak zawdachu.

Dale so rěčesche wo twarje nowoho domu. Powšchitkowne pšchewědčzenjo wschěch pšchitomnych běsche: dyrbinym tał rucže hačž so hodži započezč twaricž, to sebi žadaja nasche zhromadne naležnosče, to sebi žada spomoženjo wschěch Serbow powšchitkownje. Ženož wjacj srědkow hiščeže dobyčž: to je hłowny nadawł, a pšchislušchnosčž kóždoho sobustawa je, pšchedydnstwo w tym prócowanju podpjeracž. A tomu pak je trěbne, pšchistaj knjez ryčnik Parczewski z Kalscha, zo so naležnosčž nowoho serbstoho (Maczicžnoho) doma hiščeže bóle do luda pšchinjese. Knjez Parczewski je so w tych dnjach sam pšchewědčył, kał nuzne tajke powučženjo luda je. Potom bychu, kaž knjez Jarat Handrik ze Slepoho wuloži, jenotliwe serbske towarštwa, jenotliwe wšy atd. dyrbjale hladacž, z najmjeńšcha po 100 hrjwn. pšchinowacž, jeli nic hnydom, dha tola po něčim, a z tym do rjada zakładnikow „Maczicy Serbskeje“ zastupicž. — Skóncznje so w nastupanju nowoho doma jenohłósnje wobzamkny, zo za lěto pšchi 50lětnym jubileju „Maczicy Serbskeje“ zakładny kamjeń za nowy Maczicžny dom položimy!

Tuž hromadžimy tele lěto pilnje dary, zo bychmy za lěto móhli wjesele zakładny kamjeń za nowy dom položicž! A hlej, hižo dwaj sobustawaj kóždy po 100 hrjwnach pšchislušchitaj a jedyn hnydom woteba. Za powučžowanjo ludu wo „Maczicy Serbskeje“ natwarjomnym domje dyrbinym so w tutym lěče bóle dyžli dotal staracž, w towarštwach, bjesjadach a druhich pšchiležnosčach — so rozemi, bjez zjawnoho namołwjenja t darom. Hiščeže ma so pšchispomnicž, zo ma twarški wubjerł tež dale hiščeže wobstacž.

Z dalschich namjetow a rozmołwjenjow ma so wosebje hiščeže na sledowace spomnicž. Za nasche serbske spěwanšte towarštwa trjebamy wosebice wjacj mužškich thorow, kaž knjez dr. med. Rachel wuložowasche. To je wosebity nadawł hudžbnoho wotrijada „Maczicy Serbskeje“, a slubi pšchedydnstwo, zo chce so za to postaracž. Tež druge wotrijady měle so runja rěčespytnomu zasy wožiwicž a rozwiwacž, tał belletristiski, pšchirodospytny, pädagogiski, starožitnosny a ethnografiski. To rozložujo wozjewi t. dr. Muka wutrobne postrowy knjeza professora Adolfa Čžernoho, naschoho šwěrnoho pšchecžela, kotrež so ze slawu pšchijachu.

Dale so žadanjo wuprajt, zo by so pšchedydnstwo wo wudawanjo serbskich ludowych spisow, powjedańčtow atd., wosebje za džěčži, a to po móžnosčži z wobrazkami, staralo.

W nastupanju hłowneje zhromadžizny pšchichodnoho lěta wobzamknychu pšchitomni, zo ma t lětu srjedu po jutrach jenož šwjatocžna (jubilejšta)

zhromadžižna byč, porjadna hłowna zhromadžižna pať so prjedy, snadž w póstnich, wotbhwacž.

Skónčnje so hiščeže jara wažna naležnošč naspomni. Mjez katholicimi serbskimi wučerjemi wobstoi hižo 11 lět serbska wučeršca konferenca, kotraž jara spomoznje stutkuje. Jara wužitne, haj cyle nuzne by bylo, zo bychu tež ewangelicy serbscy wučerjo tajku wužšchu serbsku konferencu založili a z tym sebje samych mjez sobu spěchowali, w lubošči k serbskomu narodej so podpjerali a w wufublanju doměrjeneje serbskeje mladosce jebi wzajomnje pomoc a zahorjenje pošficželi. Tež k. duchowni budža w tajkej konferency jara witani.

Ze spěwom „Hiščeže Serbstwo njezhubjene“, kotryž pschitomni stojo wu-
spěwachu, skónčzi so hłowna zhromadžižna, kotraž bē pošchtwórta hodžiny trala.

3a Maczičny dom

budže nětko tež „Katholski Posol“ dary pschijimacž.

Njechóršchny so na to. Trjebamy nowy Maczičny dom, nuznje jón trjebamy. Trjebamy městno za serbsku čijiščerňju, za serbski muzeum, za serbsku knihowuju. Trjebamy jal za serbske zhromadžižny w Budyščinje.

Něčzišchi Maczičny dom (hdžež je Smolerjec knihčiščerňja) njedofaha. Wón wohidža Budyšchin, a Serbam njeczini čzešč. Wščitcy ludžo so džiwaja, zo mžjemy z tajkej vjanej ležownosčju tak hošpodaricž. 70,000 hriwnow je hódna, a na kelfo so dani? W jacy danje dyrbi našch narodny kapital njecž. Nějšto so dyrbi stacž. Wjenjezy z wolnom won mjetacž — směch ludžom! Na wóžk lawškich hrjebjow a lawškeje hašy pschidže nowy, dostojny dom.

Pschichodne jutry položi so zakladny kamjeń.

Do toho čzasa dyrbiny 100,000 hriwnow z najmenšcha zwješč. Z dobrej wolu so to hodži. K pschichodnomu čzišku tohole časopisa pschi-
položimy lečacy list. Mnozy ludžo njewědža dotal, schto Maczičny dom je, schto z nim chcemy.

Na Maczičnym domje wiša našcha čzešč, našche žiwjenjo.

Tohodla zběrajmy. Wrašcey na kwapjach, knóšja na kščežiznach, hoščzo na zabawach, hračcey pschi khartach, dawaječe za Maczičny dom. Towarštwu, wuhotuječe zabawy, spěwarške swjedženje za Maczičny dom.

Dary pschijima redakcija, kaž tež našchi agenczi.

—i.

3 Łuzich a Sakskeje.

3 Budyščina. W tutym leče chce najdosojnišchi knjez biskop po pschecžju jenotliwych knjezow fararjow we wobčmaj dišceřomaj swjate firmo-
wanjo na ščehowacych dnjach widželecž: w meji: 10. w Pławnje, 12. w Aner-
bachu, 14. w Reichenbachu; w juniju: 7. w Sebnicach, 14. w Njebjelczi-
cach, 21. we Wotrowje, 23. w Grunawje swjecženjo nowych zwowow a
24. firmowanjo, 26. w Rönigshajnje, 28. w Ostřihu; w juliju: 5. w Žitawje,
12. w Drježdžanach; w septembru: 6. w Kamjencu, 13. w Kamjenicach
(Chemnitz); w oktobrje: 18. w Reichenawje a 19. w Seitendorfe.

— W tudomnej tachantskej schuli su so lětfa jutry mnohe pscheměnenja
stale. Knjez wučer Kielmann bu jako přeni wučer do nowozaloženeje
schule w Sebnicach powołany. Na joho městno bu knjez Wjerab, dotalny

pomoćny wuczeŕ pŕŕhi tačhartkeŕ ŕhuli, jako ŕtatny wuczeŕ poŕtajeny. Dale bu knjez wuczeŕ Piŕchel, kiž je lomi w Drježdžauach ŕtatne (wyŕŕŕŕŕe) pruhowanjo w hudźbje ŕhwalobnje wobŕtał, jako wuczeŕ na tudomny katoŕhŕŕŕi wuczeŕŕŕi ŕeminar powoŕlany, dokeŕž je knjez hudźbny direktor Bergmann ŕhorodŕe dla dyrbaŕl ŕwoje zaŕtojnŕtvo zkožicež. Na meŕŕno knjeza Piŕchela bu knjez Schwoppe, doatal wuczeŕ w Blumbergu, jako pomoćny wuczeŕ, a na meŕŕno knjeza Kielmanna knjez kandidať Otto jako pomoćny wuczeŕ poŕtajeny.

-- Mnjeny tydžeŕ, ŕchtwórtk, ŕu najŕŕi pobožni pućowarjo: ŕk. can. farať Herrmann z Wotrowa, kaplan J. Nowak z Radworja, M. Cyž ze Zuric (tež tón be jo pŕŕhizamnył, ŕchtož ŕny haŕle pozdžijŕho zhonil) a knjezna Haŕŕa Gudžic z Hornjeje ŕliny, jo ze ŕwjatoho meŕta Lourdes-a ŕtomi a zbožowni zas domoj wróćili. Nadžijamy ŕo, zo budžemy w ŕwojim ćiŕŕu dlějŕŕu rozprawu wo zajimawym pobožnym pućowanju móć wozjewić. — ćiŕeženych pućowarjow wutrobne zas do domizny witamy.

3 Jaŕenč, 23. hapryla. Naŕŕha „Katoŕhŕŕŕa Wjeŕada“ tež lěŕa narodny džeŕ krala Alberta ŕwjatodžnje ŕwjeczeŕŕe. Wyjofođoŕtojnny knjez can. farať Wernaŕ wotewri hjeŕadu; ryceŕŕeŕe wo woŕobnych ŕamotnoježach a póćewoŕŕeŕach najŕŕoho lubowanoho krala, a kať mamy tohodla wjeŕu winu, tutón džeŕ wopominadž. Na to jo wunjeŕe tŕiŕróćna ŕawa na krala Alberta a joŕho bratra Surija, a wuŕpěwa jo ŕpěw: „Krala Wóh pozohuj“ a hiŕeže wjac druhich ŕerbiŕŕich ŕpěwow. Z wouka najŕŕoho loŕala jo móćnje tŕeŕeŕe. Sobuŕtawom beŕeŕe jo 25 zŕhromadžiló.

3 Kŕróŕežic. (Zapozdžene.) Hacžrunje jo zdaŕŕe, zo jutrownička lěŕa k rjana, kaž je minjene tŕi lěta byŕla, njebudže, dha hiŕeže beŕeŕe tola rjana doŕež. Škóncó drje runje tať ujeŕaleŕŕe, tola pať njeđeŕežowaweŕe, njebeŕeŕe ćiŕpŕo a tež nic zyma, be runje prawe. Lěŕa jo najŕŕ ŕŕŕižecŕŕŕi proceŕŕion na dwoje džeŕeŕe. Z wotolnoježe kŕóŕŕa ječachu z kŕóŕŕa pŕŕež Wudwoŕ a Kŕróŕežicy zaŕu do kŕóŕŕa, 12 porow. Naŕŕ proceŕŕion pať wouka kaž hewať. Z Kŕróŕežicy pŕŕež Swinaŕŕŕu, kŕóŕŕ, zaŕu do Kŕróŕežicy, 80 porow. To je hromadže 92 porow, zaŕu jedny wjac hač lomi (91). Lěŕa tež přeni króć ze ŕuŕodnjeje Jaŕenicy 5 porow pŕŕižechu: 4 poru beču wot knjeza najeŕta Šeŕáfera tam. Njezbožo jo, Wóhu džať, njeje pódla ŕtaŕo. — Pŕŕiŕhodny króć budže, da-li Wóh, zaŕu wjac ŕŕižerjom. M. W.

3 Kalbic. Naŕŕha „Wjeŕada“ mejeje minjenu ujedželn, 26. hapryla, wurjadny zŕhromadžiznu. Wuradžowaweŕe jo wo jubilejnym ŕwjedženju, fotnyž budže juŕŕe njeđeželu, 3. meje. Započať ŕwjatodžnojež w 1 hodžinje w Kalbicach; w 7 hodžinach ŕpěwarŕŕi a džiwadŕowu wječor w Serŕianach wo wosebitym ŕtanje.

3 Drježdžan. Kaž ŕny ze ŕpuŕežomnoho žóŕla zhonil, je Zeje Kralowŕŕa Wjofoŕež přynceŕna Mathilda protektorat nad ŕerbiŕŕeŕ wuŕtajeŕcu w Drježdžanach dobroćiwje pŕŕižala.

3 Drježdžanŕŕeje dióceŕŕ. Wot 1. hapryla t. l. je w Denbenje (Durbach) nowa katoŕhŕŕŕŕa fara založena. Ze to w herbiŕŕich krajač přenja fara na wjač, z wuwzacžom Hubertusburga, ŕchtož je kralowŕŕŕi hróđ. Mnjenu beŕu njeđeželu bu tu něť jako přeni farať ŕwjatodžnje zapoŕazany najŕŕ krajan, knjez Surij Kral, rođzeny z Radworja, hač doatal kaplan w Drježdžanach. Zapoŕazanjó ŕta jo pŕŕež knjeza wŕiariatŕŕŕoŕo radžičela ŕuperiora Maaza z Drježdžan pŕŕhi aŕŕiŕtency dweju Drježdžanŕŕeju kaplanow. Žako beŕeŕe jo

wón z khorhojemi a ministrantami z farsoho wobhydlenja do cyrkwy pschemjedł, mějesche kněz superior zapofazansku rycž, po kotrejž mějesche postajeny swoje přenje předowanjo jako farač a po předowanju swjećejšce swjatočznu Božu mschu z lewitami, kotraž jo z Te Deum wobzamkny. Wšchi Božej mschi Drježdžanske spěwanke towařtwno łacžonsku misju spěwajše. Po nyschporje běše swjedženka hoščina na farje.

Hžo wot lěta 1890 sem jo tu missionske Bože služby w jonym hoščencu wotbnywachu. Tuta nowa wošada licži na 2000 dušchow, kotrejž su w 18 lutheriskich wošadach rozpjerschene, mjez nimi 4 města: Dippoldiswalde, Wilsdruf, Rabenau a Tharand. W Denbenje bydli po poslednim ludulicženju mjez 7955 wobydlerjemi 444 katolikow, w kotrychž su 5 narodnošće, mjez nimi tež Serbja, zastupjene. W nabožnymaj wučerjnjomaj w Denbenje a sujednym Poczaplju bě w zańdženym lěče 120 dźěći. Tola pak su jo hžo dale we Wilsdruffje 15 a w Dippoldiswaldže 10 dźěći namakale, za kotrejž budža jo w bližichim čaju, kaž tež trach w Tharandže, hdžež je khetra licžba katolikow, nabožne wučerjnje založicž. Z nowa jo pokazo, kak wjele stow dźěći lětnje w našchim krajju jo za katolsku cyrkej zhubja, a to pschez lwošćej starichich: město toho, zo bychu katolskej wyšchnošćej wozjewili, zo maja dźěći, kotrejž dyrbja jo katolskej woczahnyč, swojim dźěčom pschez 12. lěto do lutheriskich škulow kłodžicž dadža. A potom dyrbja jo tute, a to nic jenož z měščanych mandželstwom, ale tež, hdžež štaj wobaj starichich katolskej, po zakonju lutherisky woczahnyč, jeližo mhdže katolsku nabožnu wučbu njedóstanu.

Hacž do časa lutheriske reformacije, něhdže hacž do lěta 1540, štojesche w Deubenje, kotrejž běše tehdom do Döhlenu (Delany) zafarowane, katolska kapala, w kotrejž mějesche z časami Dippoldiswaldski kaplan Bože služby. Katolikowje jo po reformaciji tudy, kaž z cyla w herbskich krajach, zhubichu, a kapalka bu drje w 30 lětněj wójnje, hdžež bu wjes Deuben nimale zapuscžena, jobu ipalena. Wjes mějesche w lěče 1814 jenož 115 dušchow. Z katolskich časow je jo w tutej wokolinje wjele zdžeržalo. Tak je w Dippoldiswaldže w pohrjebnej cyrkwi swjatoho Miklawjcha wulki woltač tajki, kajkiž je w katolskim čaju stal. Tež pódlański woltač swj. Miklawjcha, z wmwacžom blida, tu hišćežo stoji. Horjeka stoji swjećo swjatoho, a pod nim wulka Boža martra, pod kotrejž swjata Marija a swjaty Jan stojitaj. Čžeženjo swjatoho Miklawjcha hišćežo do dženjnischoho dnja jo cyle zhubilo njeje, a kłodžnicy čžečja joho jako swojoho patrona. Na wjacorych městnach su mosty jomu poswjecžene a po nim pomjenowane. We woponje města stoji swjaty Dippold prjedža mjez 2 štomomaj. Tež w fariskej cyrkwi, kotraž je prjedawjcha kłodžtriska cyrkej, widžimy hišćeže statuwy swjatyh a na wjelbje swjećata.

Wšchispomnjenje. Zako jo dopisowač tam woprašča, kajke to horjeka swjećo je, dósta wotmołwenjo: „To je stary Dippold“.

Z chłoho swěta.

Němsta. W němskim sejnje su w minjenych dnjach wažne jednanja wo duellu měli. Wšchicžina tychle jednanjow su duelle, kotrejž su runje w tychle dnjach jara jo rozmnožile. Najbrožnišce drje běše tajke wojowanjo sam a sam mjez v. Kozje a v. Schraderom w Bauskej, woběmaj

ceremonijnaj mišchtromaj pschi pruskim kralovskim dworje. Zara krute a hrozne bčhu wuměnenja tutoho duella byle, knjez v. Kope bč so jene popoldnjo wosebje w tšelenju z pistoliju wuwuczował — a tónce tuteje žadlaweje zwady bč, zo bu knjez v. Schrader tak štrachnje do žiwota tšelenj, zo na druhi džeń wumrč. W sejmje bu tónle skutk jako to wuprajemj, ščtož wón woprawdže je: hole mordarštwó. Zara špokojace bč to, zo protestantski duchowny v. Schradera njeje hrjebacž čyhl, a zo su w sejmje wišitke štrony so kručže pschecziwo duellam wuprajile. Zenož swobodny knjez v. Stumm a Bismarctowy syn Herbert wotsališchtaj so psched rozsudnym wothošowanjom. — Tola žadlawy njepoczink duellow njebudže wotštronjemj, doniž tež woještwo jón njezaczišnje, a to, doniž kejžor sam jón za wójško njezafaza.

— Nješwěrnj Ferdinand, wječh Volharfski, hiščeže pschecy pučzuje, zo by pola jenotliwych mócnarjow swoje pschibpóznacžo sebi wuprosyl abo za nje so džakował. W tu khwilu je w Parizu. Wot tam čhe do Barlina pschijječž. To by sebi lepje wostajječ mohl. Budže drje tam, kaž so šlušča, dyrbjecž pschijaty byčž — tola zo sebi zwěri do Barlina a tež do Wina jecž po tym, ščtož je ze swojim synom Borjom zworak, nješwědeži runje jara wo joho pschistojnoščzi. — Hačž budže we Winje pschijaty, so hiščeže pračha.

Awstrija. Znaty wjednik zjednocženych kšheščanow abo antisemitow, dr. Lueger, kotryž je zas z nowa za měščjanostu we Winje wuzwolony, bu psched krótkim wot kejžora Franca Žózefa w privatnej audiency pschijaty. Kejžor joho proščešče, zo by wólbu žložil. Dr. Lueger jomu wotmóhwi, zo je pschecžo joho knježičerja jomu poručnoščž, a zo wón wotstupi — a tak je čěžkota zběhnjena. Knjez dr. Lueger je z tym lepje hačž z čjim druhim wosprawnjemj. Antisemitajo (pschecziwnicy židow) budža nětko dyrbjecž nětkoho druhoho za přenjocho měščjanostu wuzwolíčž, dr. Lueger budže přeni naměštnik měščjanosty.

Amerika. Bohaty Amerikan, knjez James Hill, pschedšyda polnócnych železnicow, hačžrunje protestant, je na swojich ležomnoščach wulki duchowny seminar natwaricž dal a z fundacijemi arcbiscopej Šrelandej w St. Pawole, krajine Minnesota, jako wječchowski dar daril. Za njón je wón wudał 2,250,000 hriwnow (2¼ miliona). W zaúždenym mēšacu bu seminar we pschitomnoščzi založerja wotworenj a pošwječženy. Šwjedžeń bčšče wulkotny. Wožu mšchu měšče japoschtófski nuncius wonka w lěšu póbła seminara, kotryž k njomu sobu šlušča. Pschi tutej bčšče pschitomnych 200 měščnikow, 14 bškopow a wjele přalaton, samo z Žendzellškeje a Roma, a pschēž 10,000 wěrných. Popoldnjo měšče japoschtófski delegat Monsignore Satofš šwjedžeńštu ryčž wonka w tym našpomnjenym lěšu. K tutej ryčzi pschijstaji knjez Hill jako donator, zo je wón, hačžrunje protestant, špóznal, zo su, mjez tym zo maja druhowěriwi zamóžitych jobustawow, katolikowje kšudži džělačžerjo, a na katolškich duchowných pobračuje, tež duchownu nizu špóznal. A dokelž je wón w swojim 30 lětnym pschēbywanju w katolškich štronach jich pobožne žiwjenje a jich kšudobu wobkedžbowal a wosebje jich duchowništwo čžejčičž nawuknyl, je wón tutón twar z kapitalemi a wopijmami (Urkunden) arcbiscopej pschepodał, zo bychu z tutoho seminara štajnje mužojo wukhadželi, kotriž bychu šwětej šwědčzenjo dawali, zo žadny narod a lud zbožowny byčž njemóže bjež žiwoho a škutownoho kšheščanštwá. Kr.

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1896: kk. 392. Mikławš Błažik z Raibcic, 393 394 z Hóska: Jakub Hernašt, J. Křidowk, 395 Marija Grafina ze Sułčika, 396 Pětr Popjela z Němcow, 397. Jurij Lipič ze Sułsec, 398. Jakub Měrcink z Hory, 399 Hana Nowotnowa z Nuknicy, 400. Marija Lipičowa z Wudworja, 401—411. z Worklec: wučer Herman Jurk, hrodowski zahrodnik Jakub Mět. Michał Herman, Mikławš Gławš, Jak. Menci, Marija Rjelijcyna, Madl Lipičowa, Madlena Budarjowa, Jurij Šolta, M. Žur, Pětr Zarjenk, 412—414. z Prawoćic: Jan Lešawka, Hana Cyžowa, Jak. Wićaz, 415. Jak Mjehela z Łusča, 416—419. z Khrósćic: Jakub Kokla, Hana Skalic, Marija Zyndzić, Karl Kurfürst, 420, 421. z Radworja: Marija Libšowa, Jakub Delan, 422 Hańža Měrcinkowa z Khelna, 423. Madlena Bokowa z Měrkowa, 424. Hańža Wjeršowa z Brjemjenja.

Sobustawy na lěto 1895: kk. 672 Jurij Šolta z Worklec, 673. Jak. Brězan, młynk w Sułsecach, 674. Hańža Měrcinkowa z Khelna, 675. Madlena Bokowa z Měrkowa, 676 Katholska Bjesada z Radworja.

Na lěto 1894: k. 714. Jakub Brězan, młynk w Sułsecach.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadźena dań wučinještej 109,750 hr — p.

K česći Božej a k spomoženju dušow je dale woprował: H. P. 1 hr.

Hromadže: 109,951 hr. — p

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 13,114 hr. 68 p.

Dale je so woprował: r. 1 hr. — Hromadže: 13,115 hr. 68 p.

Za cyrkej Maćerje Božej w Radworju.

Dale su woprowali: Michał Pjetaš a Marija, joho mandźelska w Drježdźanach k spomoženju khudych dušow 5 hr, Mikławš Paul w Biskopicach 2 hr, na Šusterec křěžnazach w Radworju nahromadźene 6 hriwny.

Za nowu šulu w Lubiju: njemjenowana přez redaktora 50 hriwnow.

Za nowu cyrkej w Kamjenicach (Chemnitz): njemjenowana přez redaktora 10 hriwnow, njemjenowana z Pěskec 3 hriwny.

Za nowu cyrkej w Plawnje: njemjenowana přez redaktora 10 hriwnow.

Na twar noweje cyrkwyje w Nowym Měsće pola Stołpina: njemjenowana přez redaktora 5 hriwnow

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje darichu: Pječo kwasarjo w Koslowje dobytk z „wowčej“ 3 hriwny 95 p., H. H. z W. 1 hriwnu.

Zapłać Bóh wšém dobročerjam!

Stawy bratřtwow „Wutroby Jězusoweje“ a „Zapowěšćowstwa modlenja“ maja modlitwy a dobre šutki w meji woprować: „**Bo bych so hnadowne městna Maćerje Božej z duchownym wuzittom wopytowale**“.

Rowarňna na pšchedań.

Staroby dla sym sebi wotmyslił, moju rowarňnu a žiwnosć čyšlo 5 w Sernjanach, kotraž ma 5 akrow 28 prutow (= 10 kórow) pola a łuki a 76 dawskich jednotkow, ze swobodnje ruki pšchedać.

J. Schömel.

Matracy, sofa a podobne dźěla pšchijotuje derje a tunjo a porucza so čezčeznym Serbam najpodwolnišeho

Wilhelm Golzschuh, tapecirar
w Budyšinje na fotolowej hašy 12.

Katholfski Posol

Wudawa so
prěnju a třecu sobotu
měsaca

Plaći lětnje na pósće a
we knihaŕni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Ľudowy časopis.

Wudawaný wot towarštna SS. Cyrilla a Methodija w Budyščinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 10.

16. meje 1896.

Lětnik 34.

25lětny založenjski swjedžen „Katholfskeje Bjesady“ w Kalbicjanfkej wosadze.

Nasche Katholfske Bjesady zastupaja do lět mužnosće. Wšetož, shtóž je 25 lět docpěl, smě drje so z prawom „muž“ mjenowacž — čim bóle, hdyž so wopomni, tak spěšnje a tak krótki čas smy džensnišci džeu žiwi. Kalbicjanfka „Katholfska Bjesada“ swjećejše swoje jubileum 3. meje.

Swjedžen zapocza so w cyrkwi, hdzež so nowa Bjesadna khorhoj poswjećzi — druhi, zabawny džel swjatocžnosće bě so do Sernjan položił, dokelž w Kalbicach lubje ninamy. Pozdžišcho pak zdasche so nam tež Sernjanfki sal mały, a tuž twarfski mišchtr Rocho natwari wulki stan.

Z cyła běchu pschihoty wulke; škoda, škoda, zo běchu z wulkoho džela podarmo. Grozne wjedro nam wschitto skazy. Hdych so sobotu cyly džeu mróčejsche, myslachmy sebi: zo by tola jutse z najmujscha mały kus rjejšcho bylo! Ale njepšchindže žadny wěšik, kiž by mróčeje rozehnal, w deshcžitu pschindžechu w nocy na njedzelu naschi hrajerjo a přewarjo ze Sernjan z pruhi domoj — a nazajtra bě hiščeje hórje. Cyly džeu so skoro bjez pschestacza džesche, často, kaž by „schńórki czahnył“.

Naschim lubym hošezom, kotřiž běchu daloke pucze wažili, wuprajamy za jich woporniwu lubość zařuzeny džak. Wěsche jich nahladna czrjódka z Panczic, z Kufowa, z Radworja nětotfi, z Baczonja 10, Khróšezanicy a Saženčenko, kotřiž su wěcznje „nobl“ byli, běchu tu z rjeblowanymaj wozomaj, „Sednota“ mějesche tež khorhoj sobu. Kamjencfich pschiwjeze owinibus.

So 1 hodžinje powita hošči městopschedynda „Bjesady“, fnjez kublet Wiczaz-Róžencjanfki w „Bjesadnym“ ložalu pola Brězanec. Z Brězanec domu zmahowajchtej mbčneje khorhowi, druheje khorhowi wišajchtej z wysokuju žerdžow psched Brězanecami, a mjez nimaj stojajchtej stolpaj, ze schmřekowymi haložkami wobwitaj a wobtykanaj z khorhojczkami w serbskich, lužičkich, jatfskich, biskopowych

a bamžowskich barbach. Taflicy, na stołpaj pschibitej, zjemjeschtej cuzbniej z liczbami 1871. 1896., zo maju w Kalbicach jubilej.

Hdyž bėchu hošcy wurwitani, zestupa zo swjedžeński czah: přėdku fhorhojnik z bamžowskej šcherpu, na bokomaj abjutantaj ze šcherpomaj w serbskich barbach. Za nimi džechu přėnje hišćeje žive, nětko za čestne pomjenowane jobuštawy „Wjesady“. Khorhoj njesechu na atlasowych bantach w serbskich, lužiskich, saskich a bamžowych barbach 4 poru družkow, druhich 16 družkow z kmótromaj sežehowasche za fhorhowju. Hošcy z cuznych towarštwow, wojadne špėwaske a burške towarštwu z Wjesadnikami samymi wobzamkných czah.

Czah hibasche so wot Brėzanec do wšy a poda so po „cyrkwinškej hašcy“ do cyrkwie; jducy so špėwasche „A nam meja pschischa mlódna“, w cyrkwi „D Marija, moja radošcy.“ Po nyschporje sežehowasche swjedžeńska ryč a swječzenjo same. (Pofračowanj.)

Dopomnjeńki ze stana w Sernjanach.

Hrózba mje wobeńdže, hdyž tu Sernjany naspomnju, a zawěšće tež was, lubi čitarjo, kotšiz jeze tam zo mnu 3. meje blóto měřili a na hrozne wjedro žalosčili. Někotryžkuli je tež, kaž knjejski pohonež „we wudawacni Nowiny“, mjerzacy rjekl: „Ze to strachli wjedro dženja!“ Nětko pať je wšcho nimo, a mjez tym ju so tež dopomnjeńki w njeluboznym wjedru minyle. Čzim wostudlišce wjedro bė, čzim rjenšce wobliczo a radošcywšchu wutrobu mějachu čzi, kotrymž žadlawošcy wjedra wjeselu mysliczku nještazj. To je cyle prawje. Hroznie činicz móžemy doma sedžo za kachlemi, ale pschi tajfm wurjadnym swjedženju maja so swjedžeńske woblicza bljšchězić.

Majebacž trajacoho deschěza a hubjenoho pučza bė so tola nahladna liczba pišchipošluharjom zeschla. Stan prózdnj njebė, byrnjež pschepjelny njebył. To móže hižo „Kalbicžanštu katholicu Wjesadu“ špoťojicz, džiwajo na tajke wobštojnosce. Z wulkej prócu a z mnohimi wudawkami bė towarštwu wulki stan natwarilo, zo by tón wošadnych a hošcy pod swoj kryw wzał ... A to, šchtož smy w tutym podkrywje šlyšcheli a widželi, je jako dobry začisčěž w našchich wutrobach zwostalo. Džizo wobščěrnj, w někotrych čzišlach čzežki program nam pokaza, kať wjele prócy, džěla a čzasa je Kalbicžanške špėwanške towarštwu na to wažilo, zo by swojich wošadnych, kaž tež hošcy z blizka a daloka pschěz ryzy abo čzišće serbski towaršchnj wječor zwjeselilo a zabawilo. To je jara šhwalobne a wšheje čzešće hódne.

Tola mi ničto za žlo njezměje, hdyž moje dopomnjeńki ze stana w Sernjanach na zjawne pschinjesu nic k zwadže, ale k radže a dalšchomu pilnomu štuťowanju. Z dobrym prawom móžemy rjec, zo je so powšchitkownje wšcho derje poradžilo, z wurzacžom poslednjoho křucha a někotrych malicžkoscow. Z šhwalbu dyrbi so wuznacž, zo ju nam „Delanšcy“ — je-li dowolene, tať prajicz — swoje čzište „lěsne“ hłosy, t. r. I. tenory, šlyšchěž dali. To je, šchtož wucho špoťoji a bóle na hrubošcy druhich hłosow zabycž dawa. Krasnje ju swoju wěc činili, a na to jim „kawa“! Sřjedžanške hłosy najšterje bojoscž jmašče a najradšcho njechachu ze šlyšnosceju znyki swojeje šchije šlyšchěž dač. Tutón začisčěž čzinjesche wosebje 8. čzišlo. „Kuricz trubku tobaka“ a „Maich njeboh džėd“ móžachu so trochu špėschnišcho pschėdnoschowacž, dha bėchu na žorcže dobyke. Pola druhich klinečachu kóncowki jara wottorhane. Za „něžna rójicžka“ móžesche šlynišcho swoj hłós napšchězo lěsnomu zahrodnikej

pozběhnyč, kiž ju z wabjacymi słowami do swojeje zahrodki kawašče, zo by jej tam hriadku dał. Młócne placanjo a wosebje wošpjetowanjo šwědczešče wo tym, zo bė jo wschēm jara špodobalo, njeđžiwajo na čěžku mehaniku flavica. „Směšch“ a „Sušodow škoržba“ štaj jo derje poradžičoj, a jmaj sečehowafše tež z dobrym prawom zašlužene pšhipóznaczo. To wo poslednim krushe runje rjec njemóžejch. To je znata męc, hdyž je pšchewjele, něščto dyrbi čžerpjeć, dofelž bėchu mocy hrajerjow pšchepinane a wušchi pšchi=pošlučarjow napjelnjene. Lěpje by bylo, hdy by jo poslednje čžiško wu=woštajilo, dha by wičo z kšwalbu woteščlo. Młnohe žorty jo zhubichu, dofelž je hrajerjo jako tajke njespóznachu. A hdyž wosebity žort hořk a hrimot zbudži a ludžo jo na kšwitku do směcha dachu, dha jo mjez tym na jewiščeju dale hraješče, pšchi tym jo zwiřk roztorhny a žorty mėjachu jenož za hrajerjow placžiwosč. Tón džělacžer ze swojim ganzorom a štarym klepotakom njebė cyle ze swojej rólu pšchěžjane, kšiba to tón „wodžany“ napoj čžinjěše. Trubjalka njebė jo cyle ze španja wudrapala, hewał by zawěsčje wóšřišcho a zrozemlišcho rječala a wjac nužnych gestow čžiniła. Za „Sejto=toho Šandrija“ by derje bylo, hdy bėšče wafchnja swojoho njenabratra w kšhelnje z pšchiležnosčju sam značž wufnył, pak jo wot druhich rozwučičž dał, kotřž joho „derje“ znaja, dha tam njeby jenož tajku směšchnu figuru pšcheditajil. Z cylej wěrnosčju prajene, kruč njebė do cyla pšchěželanj a tohodla wušpěch njedospołny. To bė bjez džiwa! Pšchěz 3 hodžiny koncerto=macž a hracž, to rěka pšchi našchich wobštojnoščach pšhipošlučarjow a hraje=rjow na pruhu štajičž. Dopisowac w „Serbskich Nowinach“ jo džiwa, zo je jo tak mało pšchi zhromadneje wječžeri wobdžělilo, tola njeje cyle njerozemliwe, hdyž haće jo wokolo 11 hodžin započinašče. W tych čžasach sebi dalšchi na dompučž myšlachu. Tohodla jo mnozy wofalichu. Tola na kšncu mojeje rozprawy pšchēju wschēm šobuštkowacym po tajkim přenim wušstupje, kiž dobru nadžijn wubudžejšče, dalšče přocowanjo a wutrajnosč, druhi raz tež hiščeže wjetšchi wušpěch. Moje „dopomniški“ trašč chcyli dobrocžiwje „wopomničž“.

3 Ružich a Šafšteje.

3 Budnjčina. Kėrluše „Robožnoho Wofadnika“ buchju z nowa čžiščejane, zo bychu so k „Rowej Šěžujowej Winicy“ pšchiwjazacž hodžale. „Rowa Šěžujowa Winica“ změje wot nětka wschitke „Wofadnikowe kėrluše“ a w tymjamym rjedže, a budže tak dospołna kniha modlitwow a kėrlušchow.

3 Budnjčina. Zoho Maještosčž kral Albert je wyšokodoštojnemu knjezej kanonikej Antonej Müllererej, fararjej w Štriku jako pšhipóznaczo za joho dołholėne šwěne džělo w duchownštim zaštojništwje a wosebje za wulke za=šlužby, kotřž je sebi knjez kanonikus ze založenjom ašyla za džěči w Štriku dobył, rječejški kšichž I. rjadownje kralowštoho šakštoho Albrechtowoho rjada špožčil. Tute wurjadne wuznamjenjenje bu jomu 4. meje wot knjeza wotrjes=noho hejtmana v. Bosse a knjeza kapitulara kantora Blumentritta w Štriku w pšchitomnosčej knjeza propšta Wenzela z Marijinoho Doła, zghromadženych k. duchownych a měščanškich zšstupjerjow šwjatocžnje pšchepodate. — Kať jara špomozny a nužny je špomnjenje wušlaw za Štrik, je z toho špóznacž, zo je wón nětko wschėdnje hižo wot wjac hacž 100 džěči wopytany. Hdyž štaršchi na džělo du, dadža šwoje małe džěči miłosčžiwym šotram do ašyla, kotřž je

derje wothladaja a kubluja. Tež mnohe wjetſche džěczi tam w hodžinach, hdyž ſchula njeje, rady pschebywaju.

W Hodžiju wothywajše ſo ſchtwórtk 7. meje žadny ſwjedžeń. Tehdóm bě ſo 50 lět minyło, zo tamniſchi knjez farať Hendrich Smiſch do zjawneje ſlužby zaſtupi. Tohodla běchu ſo tam nimale wſchitke ſobuſtawy ſerbiſkeje předaſſeje konferency, kotrejež dołholětny pschedyda knjez Smiſch je, zhromadžili, a w jich mjenje poſtrowi mětopschedyda konferency, knjez farať ſakub z Mjeſtwacizla, jubilara z horliweje ſwjedžeńſkeje ryežu, w kotrejež wozjewi, zo je Lipſčzańſka uniwerſita knjeza fararja Smiſcha za čžeſtnoho doktora bohoflowſtwa pomjenowala. W mjenje „Maczicy Serbiſkeje“, kotrejež čžeſtny pschedyda knjez Smiſch je, wupraji knjez kapitular ſcholaſtikus Luččzańſki, jako pschedyda „Maczicy Serbiſkeje“, ze ſekretarom knjezom can. fararjom Skalu wutrobne zbožopſchecza. „Maczica Serbiſka“, kaž tež ſpomnjena konferenca pschepodaſchtej knjezej jubilaraj kóžda pyſchny čžeſtny diplom. — ſluboko hnuty z tajſimi dopoſazami luboſčeje a čžeſčzomnoſčeje džaťowajše ſo knjez jubilar a wupraji z nowa ſlubjenjo, zo chce, kaž dotal, ſwěrnje džělacz za Serbow a jich powſchitkowne ſpomozenjo. Hdyžo wjele lět ſtutkuje knjez D. Smiſch za Serbowſtwa woſebje z tym tať ſpomoznje, zo lutherſkich ſtudentow bohoflowſtwa w ſerbiſkeje ryeži wuwuczuje a za pschichodne zaſtojniſtwa mjez Serbami pschihotuje. — Pschejemy čžeſčzomnomu ſerbiſkomu wótežincej: **Mnogaja lěta!**

3 Nadworja, 11. meje. Dženſa bě ſo 40 lět minyło, zo bě najch krajan k. Franc Grubert, kiž je nětk hejtman na tudomnym knježim dworje, do knjejskeje ſlužby zaſtupil. Tohodla běchu ſo wot wyſchnoſčeje a naſchoho knjejsťwa pschihoty ſtałe, zo by jomu tutón džěń njezapomnity zwoſtať. Hdyžo dopoľdnja pschijědže knježeſťwowny aſſeſor knjez v. Měgich k nam a poda ſo z k. farſkim administratorom Wjeſelu, gmejniſkim pscheditozerjom Hantuiſchom, inſpektorom Winklerom a knjejskim zahrodnikom Kochom do Grubertch ſtaťofa w mlynſkich kšěžach. Tudy ſo jubilaraj ze wſchěch ſtronow wutrobne zbožopſchecza wuprajichu a knjez v. Měgich pschepoda jomu w mjenje knježeſťwa ſlěbornu medaliju a k tomu ſluſchacy diplom. Wo ſwjatocžnoſčzi doma podachu ſo z jubilarom do Miſchnarec hoſčzenca, hdyžž bě ſwjedžeńſka hoſčizna pschihotowana, pschi kotrejež ſo wſchelake wjeſole pschipitki wunjeſechu. Wo mejskim wyſchporje běſche na to w domje jubilara hoſčizna zhromadnych ſlužownych z knježoho dwora. Wóh ſpožčž jubilaraj hiſchčeje dołhe lěta žiwjenjo a ſtrowotu, zo by ſwoje zaſtojniſtwa, kaž dotal, dale ſwěrnje zaſtaracz mohť. **Kr.**

3 Nadworja. Kaž je wam wſchěm znate, ma ſo na dnju 5. julija pschi ſkladnoſčzi wuſťajěncy w Drježdžanach wulki draſtny ſwjedžeń wuhotowacz, t. r. wobhydlerjo Saľſteje ſo pschi tym we wſchelakich narodnych draſtach pokazaja. Njeje potajſkim za naſ Serbow winowatoſčž, tutu ideju ſpěchowacz? Njejsmy my wobhydlerjo jěnoho kraja, kotrohož wječch je tať jara za zdžerženjo naſcheje narodnoſčže, maczětiſchězim, počzintow a waſchujow zahorjeny? Chcemy my tež pokazacz, zo ſebi hiſchčeje ſwoju narodnoſčž wažzimy. Hdy bychu wſchitcy Serbja tať myſlili, nihdy ſo njeby prajilo: „Serbja zańdu“. To je wezo naturſke prawo, zo něhdy wſchě ludy zańdu a tola žadny jenički lud tať nječzini, kaž by wo tom pschewědčěny byl. Kóždy ſo přěuje, zo by to zdžerzał, ſchtož ma, byrnjež mjeiſchi na ličbje byl. Wle w Serbach je jena družina ludži — dyrbinu jich wotrodžencow mjenowacz —

lotřijž jeno pschez swoju lıwkořež mysl za narodne řtutkowanjo w druhich wořkabeja a pschez hoře, hinite nahlady wot toho wotdžeržuja. Wěno je, ale žrudne. Žıve pschılady běhaja po Serbach wofoło. Tohodla prořchu a napominam wřchěch, lotřijž maja hiřchěže řchřicřku narodnoho čžučža, řtutkujěže za to, kōždy po řwojich mocach, zo njebychu Serbja pschi tutej řřladnořči ř hařıbje pschıřchlı. Ğdy byřchěže jenož trochu wědželi, kař wjele próch a harı, čžařa a wudawřkow wubjerř na řerbřtu wřtajeńcu waži, dha by řo něchřtōžkřlı hařıbowacž dyrbjal, zo tař mařo za nju řtutkuje.

We wřtajeńcy pořazaja Serbja řlody řwojeje džělawořeže a pilnořeže, řtarōžitnořeže a wěcy, lotřež hıžo něhdže w kuczřku z řlěřniwořežu bēdžachu, te tam tež wohladacze. Z řhwalbu dyrbi řo wuznacž, zo řu mnozy z wutřajnořežu a z wěneř narodneř lubořežu za nju hřomadžřlı. Ale něřko maja Serbja hiřchěže pschi drařtnym řwjedženju řwoje narodne drařty a wařchuja pořazacž, trařch kař „Meju“ wuhotuja, kař „Staroho“ njeřu, kař „wjeřeli žnjencarjo“ z pola čžahnu, kař řo pschi „řwařach“ dračžuja, kař „řchıžerjo“ jěchaja, kař „Wochoženjo“ wuhlo do mēřta wjezu, druhe typřřle řıgury: kař „wolıjař“, „řolnazıńř“ a podobne wobřazy ze žıwjenja. Wuhotowanjo řwařnoho čžaha je Radwořřka wořada na řo wžařa. Z řym pař njeje prařene, zo řu druhe wořady pschi wobdželenju wuzamńjene. Kōždy je wıtany, řıž podpřřřanomu pař řıřuje, pař ertnje wozjewı, zo čhe pschi řym w narodneř dračeže jako hōřč žbo družka řo wobdželıcž, řunje tař, kař mōža řo řhřořčzanřřım řchıžerjam druhe wořady pschıtowařřchıcž. Tohodla prořchu naležuje, zo bychu řo prawje mnozy za to zahorřlı. W Drježdžanach je za hořpodu řtarane, čžabi du za poř pjenjez, narodnu drařtu sebi kōždy wobřtara — hřlowna wěc je pschi řym žonjaca drařta — a to wazřıj hiřchěže zawěřči něřchřto řeńčřatkow nadeńdžecze, lotřež mōžecze na řo kařıcž, řhwıle tež zmējecze. Šchřto dha wam hiřchěže pobřachuje? — dobra wola.

Tohodla, něřko křucze do džěla! Njepřařeže, to je hiřchěže čžařa dořeč. Čžas řhwata, a hdyž sebi dořho pschēmıřlıjeřch, dha nje wēřch, hđže je wořtař a nadobo řtoji „přaty julıj“ pschēd durjemı, řıž řobu na drařtny řwjedžeř řıwa. Wřulka řchřoda, hdy by řomu dyrbjal wotmořkwıcž: „Njeřřım hiřchěže řotomı!“

Njech kōždy, řıž tute hřońčřka čřıta, sebi pschēmıřlı, hač njemōže tež něřchřto za to čřıńıcž. Šchřtōž čhe něřchřto drobńıřchıw w řym, pař tamńım na řřupañaju wēdžecž, njech řo na mıje wobřoři. Za wutřobuje řady kōždomu řadu dam, řotıňž čhe sebi řadžıcž dacž. Njech njeřřu moje řřowa na njeřřłōdnu řolu padıwřle!

Žurıj Šłodeńř, wučer w Radwořju.

Z řhřořeřıe. Wopomńjeczo na řwōj 25 řetny mandželřřı žwıaż řwječeřchřtaj řudy pschi dořpolneř řřowocze mandželřřej ř. hořčencar a herbřřı řyřřtar Žurıj Wjenka a řoho mandželřřı Madřena řodžena Šmolıc z Rařchec mıńjenu řobotu, 9. meje. Dořpořđnja řo w Wožım domje Wořu lubomu řıńjeřej džakıcy za hřady a dary, w řymle čžaru wot Wořa dōřřate, prořchěřřtaj wo mōc a řıřnořež w pschıchodńych řımaj pořřıčomıńych řetach. Špēwanřřle towarřřřtvo „Šednota“ pschıńjeře jubıłarńımaj mandželřřımaj wječřor řıane zařřanıcžřko — řımaj řbožo pschejo — ze řchřřıřřřłōřřım řpēwom: „To daj Wōř Wōře, řıńjez njeřřes a zemje pschec“. Žubıłarńaj mandželřřej poř dořonjanyř řpēwje řo wjeřele pořžakowawřchı pschepořřřřřřřtaj řpēwarıow do hořčencęřřej řřřřıwı, hđžež řım a tež wřchřřřřım hořčřom, lotřıž bēchu řo tam zeřchřlı, zo bychu tež řwoje řbožopřchecža řımaj pschepořalı, wječer wuhotowařřřřřřřtaj. Za wječerju

špomni knjez pschednjda „Zednoty“ na wopokazanu lubošć a hospodlivosć Wjenkec mandželsteju a wunjeje jmaj tsifrócznu sławu. Tola wjesela njebe hišćeje tónce, špěwasche so dale wjele rjanych serbskich špěwow ze zahorjenosćju, hač naposled šchalka dobroho koseja wuspěwanym schijam jara derje šłodžiče. A tať miny so rjany wječor, hač so hošćo wotšalichu z wutrobnym přecězom: „Hišćeje na wjele lét!

Z Kaza. Njedželu 3. meje bu jene našče wjesne džěčo, Marija Brigitta Kuczaneć, 29 lét stara, w kšóschtrje Chotěšchowje w Čzechach šwjatocznje zadrašćena. Nimo njeje šu nětko hišćeje 3 duchowne knježny z naščeje wšy, tón čas hišćeje žiwe: Lidwina Rachelic, Expedita Hornadžic, Marija Electa Kummerec.

Z Kufowa. Džiwajo na wliw, kotryž ma towařstwo na zjawne žiwjenje, hdyž jako cyłk z wuprajenymi zasadami na zjawnosć stupi, je sebi tež „Katholiska Bjejada“ w Kufowje šchorhoj wobštarala. Šwjecženjo šchorhowje budže na Šwjatu Trojicu (31. meje) popołdnju wot 2 hodžin w cyrkwi kšóschtra Marijineje Šwězdy. Hajicy dotal wobšedžbowane wašchnjo a z wotmyslenjom, wzajomnosć mjez katholicimi towařtwami w Serbach špěchowacž, bndžemy katholicke Bjejady a špěwanške towařtwa, kaž tež přecězelow Bjejady na šwjedžeń přehprošchowacž. Přchi tym wuwjedže špěwanške towařtwa w Bancžicach koncert we wosebje k tomu natwarjenym rumnym štanu. Šnadny zastupny pjenjez pschjpadnje cyłky „Serbskomu Domej“ w Budyšchinje.

3 cyłoho šwěta.

Němšļa. Přched někotrymi dnami je centrum němškoho a pruskoho šejma w Barlinje šwój 25lětny jubilej šwjecziło. W čěžkich časach, w kotrychž Wišmark a joho z dobyczemi němškich wójškow w Francúzškej so pschězběhowacy pschjwišnicy pschecziwo katholickej cyrkwi wušupowacž a jeje we wušlawje zarukowane, haj pschjahaane prawa zahanjecž powěchaju, zesupichu so šlawni mužojo, kaž Mallinkrodt, biskop Ketteler, Windthorst a družy, a založichu wosebitu katholicku štronu tať w pruskim kaž w šejmje němškoho fejšorštwu. Šorce, pschěhorce bitwy šu tehdy léta dolho wobštacž měli, dokelž wječch Wišmark cyłu šwojn móć a nahladnosć zapołoži, zo by „žle“ centrum zničził. Tola najebacž wšchě nadpady, wšchn namóc, haj njesprawnosć, štoješče centrum kaž twjerda wěža. Šeje najšlawnišče šobušlawy, wosebje nadobny Mallinkrodt a pozdžijcho biskop Ketteler, buchju pschězaha ze šmjercžu wotwołane, tola centrum štoješče. Nowi horšlivi a wuštojni mužojo šupichu do rjada wotwołanych wojowarjow, nawjedowani wot njeschěmyšchenoho, njeschewinjenoho wjedniša Windthorsta. Tak je centrum wobštalo a na nahladnosćji pschiběrało, tať je so wobštrucziło, zo, hdyž tež joho šlawny nawjedowacž Windthorst we wušolich létach zemře, z tym joho wobštacž so na žane wašchnjo njezniczi. Wot špocžatka zacpate, dale a bóle hidžene a podšćěčowane je sebi wone ze šwojej wutrajnosćju, a dokelž je na prawo a šprawnosć žožene, tajšu wažnosć dobyło, zo je w tu šhwilu najšhlušičha štrona w šejmje a hač k štolej přašidenta němškoho šejma docpěło. Žadny džiw tohodla, zo je centrum, špominajo na minjene 25 lét, pschěny a radošny šwjedžeń šwjecziło. Wóh wubudž w němškim fejšorštwje pschec zas nowych mužy, toťšž bychju šwjateje horšlivosće a wuštojšnosće došć měli, zo móhli w rjedže tuteje štrony dale wojowacž za prawo a šprawnosćž!

— Četusaše lěto je woprawdže lěto wustajeńcow. Runje je w Drježdžanach wulkotna a jara psychua wustajeńca kwětkow wobzamknjena. Z cykeje Europy běchu tam žadne težějace rostliny wustajene. Za dobry měšac (20. junija) wotewri so tam rjemjeslniška wustajeńca, pschi kotrejž budže wosebite wotdźeleujo serbskeje wustajeńcy, wo kotrejž jny hižo wjac króč pisali a tež dženskiše čizko namoženja wozjewja. — W Barlinje bu psched krótkim wulka rjemjeslniška wustajeńca wotewrjena, a druha podobna, kotraž so wukhwaluje, budže w Nürnbergu. — Najwjacy hary čini 1000-lětna („millenium“) wustajeńca wuherskeho kralestwa w Pěschčje k wopomnjeczu 1000-lětnoho wobitacza tutoho kralestwa. Schkoda jeno, zo je wuherske kralestwo cyle zabyło, što ma so wone křesćanštwu, katholickej cyrkwi džakowacž (t. r. wscho), a nětko jeho knjezerštwu cyle njepřechěželscy zahanja wscho, štož je katholicke a křesćanške. Cyta wustajeńca je tež štut liberalnych Władjarow a swobodnych murjerjow.

— W němškim sejnje su psched krótkim zakonje, z kotrymiž so někotre wopacžnošće burzy pschisřihaju, pschijeli. Najwažniši je zakon, z kotrymiž so termijowe wikowanjo ze žitom a muku zakazuje, a bu tón zakon z 200 hłojami přechěžiwjo 39 pschijaty. Chcemy so nadžijecž, zo tajka zakaznja k tomu dopomha, zo so zas žitne přacizny trochu powyscha.

Berlinsa. Schah Nair-ed-Din je zatsčeleny. Tule powěcž pschijese 1. meje telegraf do cyloho swěta. Schah běšče pschewodžany wot swojich zastojnikow a škužownikow kaž kóžde lěto pobožne pucžowanjo do Abdul-Nsima činił. Tam so uahle do njoho tčeli; kulka bě so do delujoho žiwota dobyła a schaha tał strašnje ranika, zo za pol hodžiny wumrč. Mordar četa Mirza Muhamed Reza, kiž je hižo dlějšiji čas schahaj za žiwjenjom schol, dokelž je tón pscheradnym a schčódnym wučšbam Djemala-ed-Dina křice napschecžo štuwal. Mordarja su hnydom zajeli. — Na město Nair-ed-Dina je Mušafar-ed-Din Mirza knježenjo nastupil.

W Španiřkej je žalostna suchota; tež w Šendželškej su mało deščeža měli a w Němskej w Eiselskich horach. W druhich krajinach Němskeje, kaž pola naš, běšče škoro počało pschewjele deščeža bycž. Řěcy Woltawa a Lobjo běščtej na mnohich měštnach wustupiloj a powodženjo pschihotowaloj.

Naležnosće našoho towarštwja.

Sobustawy na lěto 1896: kk. 425. Jan Pjech z Koslowa, 426. Pětr Małki z Noweje Wsy, 427. Marija Pjetašec z Khróšćic: 428. Pětr Krawža z Now. Jaseńcy, 429. Michał Rjeda z Hory, 430. Marija Kralowa z Jaseńcy, 431. Madlena Knježkec z kłóštra Mar. Hwězdy, 432. M. Bobik z Pančic, 433. Mikławš Lebješka z Hórkow, 434. Jan Wićaz z Brjemjenja, 435. Jan Wjergač z Budysina, 436. Marija Zarjenkowa z Dobrošćic, 437. Jurij Matka ze Smjerdžaceje, 438. Mikławš Jurjanc ze Sernjan.

Sobustawy na lěto 1895: kk. 677. Pětr Małki z Now. Wsy, 678. Pětr Hejduška z Hórkow.

Na lěto 1894: k. 715. Pětr Hejduška z Hórkow.

Dobrowólne dary za towarštwjo: W. z R. 75 p.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena dań wučinještaj 109,751 hr. — p.

K česći Božej a k spomoženju dušow staj dale woprowaloj: njemjenowanaj mandželskej za zbóžnu smjertnu hodžinu 5 hr. — Hromadžje: 109,956 hr. — p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadžje: 13,115 hr. 68 p.

Dale staj woprowaloj: njemjenowanaj mandželskej za zbóžnu smjertnu hodžinu 5 hriwnow. — Hromadžje: 13,120 hr. 68 p.

Za cyrkej Mačerje Božeje w Radworju.

Dale su woprowali: njemjenowanaj mandželskej za zbožnu smjertnu hodzinu 5 hriwnow.

Za nowu šulu w Lubiju: njemjenowana žona z Budyšina 5 hr., njemjenowana přez redaktora 50 hriwnow.

Za nowu cyrkej w Kamjenicach (Chemnitz): njemjenowanaj mandželskej za zbožnu smjertnu hodzinu 2 hr. 20 p., na Bjaršec-Šoćic kwasu w Lejnje nazbër. 33 hr.

Za nowy Mačićny dom w Budyšinje darichu: Na založeniskim swjedenju Bačoňskoho spěwarskoho towarstwa w Haslowje 10. meje 1896: 45 hr. 57 p., Jakub Wincar, pjekar a překupc, w Róženće 1 hr., w Konjecach: J. Wjacławk, wučer, 1 hr., Jakub Šořta, kubler a hosćencar, 3 hr.; w Sunowje: Marija Weclawowa, piwarcowa, 10 hr., Pětr Narčik, krawski mištr, 1 hr. 20 p., njemjenowana 3 hriwny.

Zapać Bóh wšém dobročerjam!

Stawy bratřiwow „Wutroby Jězuseje“ a „Zapochylostwa modlenja“ maja modlitny a dobre skutki w juniju woprować: **„Za zjednoczenjo katholicow“.**

Sako rjane a dostojne wopomnjeczo na swj. sakrament firmowanja płaczi:

Nowa Jězusewa winica,

z kotrejž buchu wšchitke křesćanske „Pobožneho Wožadnika“ zjednoczene.

Budže wot 1. junija na składže a na pschedań pola knjeza inspektora **J. Wjenti**, zwónka tachantseje cyrkwy w Budyšinje.

Serbški draštny swjedenj w Drježdžanach

njedzeli 5. julija 1896.

Sa swjedenj trjebamy hišćeje **šchizerjow**. Šchtóž sebi sam konja jobu bracž njecha, za toho Drježdžanski komitej sam konja wobštara; dale trjebamy holcy w družceje drašće, žónške w knóttjacej abo kwasnej drašće, tež jako trawarči z hrabjemi abo ze serpani; tež mužskich w serbskej drašće, tež jako žnjekarjow z kosami abo mlčekow z cypami.

Za dželbjerjerjow budža płacizny za jědenjo na železnicy ponižene, a kotřiz tam pschez nóc wostanu, za tych budže hospoda wobštara. Šchtóž chce so na te abo druge waschnjo wobdželić, njech to pola **wojadnych dowěrnikow** abo pola podpisanoho **hač do 1. junija** wozjewi.

Michał Kokla w Šhrójeicach.

Senoho **pohoneča** a jemu **šlužownu džowku** katholicskoho wuznacža z dobrymi wuswědženjemi a poručenjemi pyta

Grabje Šchönburgowe ökonomiske zarjadnistwo
we **Wechselburgu** w Sakskej.

Mždy je w přenim lěće za pohoneča 225 hriwnow, za džowku 165 hr.; pozdžišcho so mzda powyšaji, hdyž so šlužowny derje zadžerži. — Tež ma so pschjipomnić, zo je na kuble we Wechselburgu katholicka cyrkej.

Wichichodne cžizło „Katholicskoho Bojola“ wuńdže za tši njedžele

jobotu 6. junija 1896.

Katoliski Posol

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca

Plaći lětnje na pósće a
we knihařni 2 m., pod križ-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Gudowy časopis.

Wudawany wot towarstwa SS. Cyrilla a Methodija w Rudyschijnje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 11.

6. junija 1896.

Lětnik 34.

Pjecjadwaceczi-lětny jubilej a poswjeczenjo khorhowje „Katholiskeje Bjesady“ w Rukowje.

Nascha „Katholiska Bjesada“ wobstoji lětsa 25 lět. Powšchittownje je pschipoznate, zo su katholiske towarstwa dženijnichy džeji trěbnije jako hdy prjedy. Eredk, towarstwo hromadže dzeržeć a w zjawnojeji jim sebjewědomja a roznojeće postkiećić, je khorhoj. Khorhoj pschecy a wchudžom zjawnje wuznawa, ichto towarstwo chce, tohodla wobtruča wona kharakter towarstwowych jobustawow, dokelž pod khorhowju kroćicy wuznajesch wšchomu swětej, ichto sy. Tajke a podobne rozpominanja budža zawěsće, kotrež su mnohe naschich katholiskich towarstwow pohonjale, khorhoj sebi wobstaradž. Na tajku wěc pjenjezy wažić, zda so někomužkuli njetrěbne. Druhdy trasch: za katholiske towarstwa w naschich času pał wuložł njeje podarmo.

Tež nascha „Katholiska Bjesada“ je sebi khorhoj wobstarala pschěz wošebitu darniwojež kłóschtriskoho knještwa a někotrych druhich dobročerjom, kotřiž za towarstwo wo zajimuja. Khorhoj je žolto-běla žibžana, wot kłóschtriskich knježnow z ruku jara krasuje wuschiwana. Na bělej stronje pokazuje kuziski wopon — žlotu murju w módrim polu — a serbski wobpis: „Katholiske Kajino w Rukowje.“ Žolta strona pokazuje znamjenja wěry, nadžije a lubojeće z němskim wobpismom, serbskemu runja.

Swjećena bu khorhoj na swjatu Trojicu (31. meje) popołdnju w kłóschtriskej cyrkwi wot duchownoho wodžiećerja Bjesady, knjeza P. Leo. Kaž bě doprědka postajene, poda so prjedy „na Rimbarcu“ zestupany čas z khorhowjemi, družkami a t. d. do cyrkwie. Tu pschednije spěwaniske towarstwo w Panczicach ichtrychłóny kěrluch z pschewodom pscheczełi. Na to mějesche knjez P. Leo swjedžeńsku rycž. Pokazujo na trěbnoje a wužitnoje katholiskich mužskich towarstwow k wojowanju pschecziwo wěrynjepscheczeł-

skomu skutkowanju powróceńskich zjednoczeństwow w naszym czasie napominające k pscheczjedności a wutrajności we wojowanju za swjatu węc, pokaza na wulku móc, zjednoczeniu w towaństwie, a zo dobudżemy cyle węcże, hdyż wojujemy pod khorhojny Sězuszowej — pod swjatym kshizom. Potom bu khorhoj poswjeczena, k żerdzi pschillepana, dwě sekli, jena wot knótry hrabinki Moniki Stolberg, druga wot wysokodostojnoho knjeza probsta P. Wincenca, jako prjedawichoho wodźerja towaństwa, bušchtej pschuwjazanej a khorhoj wot P. Leo towaństwu pschepodata. Swjatocžnosć w cyrkwi skónczi so ze sčtyrihłósnym kėrlušchom „O sanetissima“. Knótra hrabinka Monika bė zastupjena wot Lejnti Schaferec, džowki knježoho najenka w Saseńcy, dofelž dla smjercze swojoho wuja, swobodnoho knjeza v. Loč, hrabinka jama pschincž njebė mohla. Zeje sekla, czorno-žolta (barba hrabjow ze Stolberg), ma serbski napis: „Wschitto wasche njech so stanje w lubosći!“ a monogram. Sekla dostojnoho knjeza probsta je bėlo-czėrwjena (barba kłóschtra Marijineje Swėždy) z napisom: „Nun bleiben diese drei: Glaube, Hoffnung und Liebe!“

Psched cyrkwi so do wulkocho kola zestupawšchi pschepodachu jenotliwe towaństwa swoje sobupschinjese dary za nowu khorhoj, kaž waschnjo, pod wšchelakimi heřkami a prajidmami: Někotre z nich bėchu wopravdžite parle, wukhadžace z hlubiny dušche, z njetajenej žadošču za wėrnym pscheczělstwom a pscheczjednosću. Zo czinjěsche hluboki, hluboki začičež! Z datami wobdželi so 7 serbskich a 6 nėmskich towaństwow.

Spudom na to zestupa so swjatocžny czah: přėdku wohnjowa wobora, potom hercy, serbske družki, nowa khorhoj, knótra z dwėmaj serbskimaj a dwėmaj nėmskimaj družkomaj, k. duchowni, hojčo, swjedženšte towaństwo, potom wjeřne a druhe towaństwa ze 6 khorhojemi. Z hudžbu a ze spėwanjom kėrlušchow džěsche czah pschėz wupyschenu wjes dele k hrodžišchėžej, hdžėž bė rumny stan natwarjeny.

Tam wotmė so swjedženška bjesada. Wjele zajimawoho a wužitnoho bė tam slyšchecž. Přeni rycěsche k farař Bjedrich z Malbic wo spodžiwnyim wobstaczu katholicke cyrkwe; na njej dopjelnja so kłowa Sězuszowej: mocy hele ju njepšchedobudu! Knjez farař Hicka z Kamjenca rycěsche wo wutrajnosći pschi wojowanju za dobru węc. Knjez farař Keil ze Scherachowa mėšchěsche swoju zajimawu rycž z rjanym žortom; jadro joho rycže bė: „wořtańče, sčtož seže: wořtańče katholiccy a wořtańče Serbja“, to je najlėpschi našyp, wobaracy řaženju našchoho časa. Knjez kantor Buhr z Kőnigshajna wuzna so w žortniwej rycži jako dobry Serb a řawjesche swjatoho wóca, najdosťojnišchoho knjeza biskopa a našche duchownstwo, žadašche sebi tež, zo bychu žony wjacj podžela na našchich towaństwach mėli. Knjez wucėř Wjenka z Rđžanta poshwjećzi swoju rycž k wopomnjeću našchomu njezapomnitomu, lubowanomu njeboh knjezej Michalej Hőrnikej. Wón to zasluži a zaslužil by wjac. Włody joho lubosće k nam Serbam wužiwamy wšchėdnje, řėdko, jara řėdko pak joho pschiklad sežėhnjemy. Knjez kaplan Scholta z Khróšćie wupraji sobucžuczo zhromadžizny z hrabinskėj swobjbu we Worfleach dla smjercze „wowny-noho“ bratra, swobodnoho knjeza v. Loč. Knjez knihupc Pflugmacher z Lipska wotpokaza krucže poroki, nam wot pschecziwnikow czinjene, jako bychmy njebyli kralošwėrni, a wunjeře řlawu kralej Alberte, k čzomuž zhromadžizna hrmotacy pschihłós da. Wjez tym bė so čas, za zhromadžiznu postajeny, přėchnje minyl. Schfoda, zo dyrbjěsche tohodla nėsčtožkuli muzne wuwostacž a wjele spomóžnoho njemóžěsche byčž prajene. Druhdy wřchaf so

zdašče, jako by so ljudžom woštudžilo, dofelž so wěšty džěl tež pschi pšchednoschkach rozmokwjesche. To drje bč wina wulka mnohosčej ludu, wosebje pať njenzahonitošče dla wopaf twarjeny stan. Tón bč 30 m. dolhi a 9 m. ščeroťi a jena strona po dolhosčej wotewrjena. Tak so zwuf, wot stolpaw wotražujcy, rozlecza, zo zadni storo ničzo njerozenjachu a ze šwojej rozmokwu tež tych, kotřiž bčchu srjedza, molachu; wyšče toho bč dla wotewrjeneje strony kontrola njemžna, ščtío je proščeny a ščtío nic. Porok, zo je serbski lud njewjazany a njefedžbny, njeje wěrný — to smy widželi w Serbijanach. Dopofaz, zo bč tu nawopaf, njeby byl čžežki.

Wokolo $\frac{1}{2}$ hodžin džěšče cyly čas k mejškemu nyschporje do flóšchtra, zasy Wlačžeri Božej k čžeščej kělnschujjo. Po nyschporje buchu šchorhowje šwjatocžnje wotodate a džěl ludu čžehujesche zasy dele k hrodžiščesčej z hudžbu a serbske pěwajo. Wokolo $\frac{1}{2}$ hodžin wječor započza so pčewny koncert ipewanštoho towarštwu w Pancžicach. Zastupny pjenjez, 50 p. wot wosoby, kotraž „Spěwanškemu towarštwu“ abo „Bjesadže“ w Kufowje njefluchča, bč za serbski dom w Budyščinje postajeny. Tute wotmyšlenjo měješče so hižo dopředka čžeščy bčdžicž a wječor měješče so zastup a pčew z njedostatkom štana hiščeže bóle bčdžicž, dyžli popořdnju, tuž tež wunoschť, runjež rjany, njeje, kažkiž bč wocžafowany, a naloženej prócy so njeruna. Spěwarjo mějachu tu jara čžežki a njedžafowny nadawť; šnadž njepřichůdu hiščeže něfajše „dopomnješki“, šu tak bičži!

Wšchitkim lubym hoščom a tym, kotřiž šu so přocowali, šwjedžen přorjěšchicž, šo z tutym lubje džakujemy za wšchitku nam wopofazanu pšchitřilnowež. Pšchejemy, zo by tutón šwjedžen k zblizenju a k jednocže mjěz našchimi towarštwami šobu pomhať, tak by dopjelniť zamysľ, pod kotrymž je zarjadowany. Wšele, wšele winow mamy, wužšcho šo zjednocžicž a kručže hromadu džeržecž. Ma drje kóžde towarštwu tež šwoje pucže a předti, hrožacomu štaženju wobaracž, tola, ma-li našče přocowanjo wopravdže wuspěch měčž, dyrbinny šo wužšcho zjednocžicž a z jena džělacž. Tuž špčhujmy jednotu a džiwajmy na zasowidženjo — bčrzu!

25lětný založenški šwjedžen „Katholstkeje Bjesady“ w Kalbicžanskej wosadže.

(Potracžowanjo a šfónčzenjo.)

Po nyschporje špěwajesche šo Lauretanska litanija wot Orlanda di Laffo — měščany šchor ipěwawštoho towarštwu, Kalbicžanskich a Konjecžanskich džěcži. Potom ščžehowajesche šwjedženška ryčž.

Žložujjo šo na heško „za wěru a narod“, kotřez nowu šchorhuj debi, wopominajesche knjez sarať M. Bjedrich, zo ma tute heško byčž heško tež wšchěch Bjesadnikow, kotřiž budža šo wokolo noweje šchorhowje hromadžicž, zo ma tele heško byčž heško wšchěch Serbow.

Za wěru ma našča Bjesada škutkowacž; na to pokazuje hižo pšchiležnowečž, z kotřejž bu založena: lěto 1871. Těhdom bč runje samopachna ruka njeprawnje zasahnyła do prawow žalbowanoho Knjeza, kotřnyž w joho mjenje wjedže katholicku cyrkej. Těhdom bu šwjatomu wótečej šwětně knjejštwu wzate. Ale joho knjejštwu z tym njepřesčesta, kaž bč šo wocžafowalo; pšchetož, hōžžěškuli hiščeže katholicka wutroba klapajesche, nastachu jomu čžrjōdu dobro-

wólnych wojowarjow za wěru a nabožnosć — w katholicich Bjesadach, kotrež so na wjěchých stronach založowachu. Tehdom našta tež „Katholska Bjesada za Ralbiczańsku wojadu“, ze šydlom we Łazku, nětko w Ralbicach. A tuž njech kóždy sobuštaw Bjesady wopomni, što je jeho psychikuloznošć: zo ma być dobry křesćan, kiž swoju swjatu wěru sebi waži, njebojaznje ju wuznawa, a je-li trěbne, tež wobara. Njech pohlada na nowu khorhoj: jeje barba je žolta a běla.

Katholicki Bjesadnik ma być tež swěrnny Serb; to jomu serbske napismo khorhowje rjeknje, mōdre a cžeŕwjene na bělejši židže wuschite. Tež serbski narod, runjež mały, ma swoje prawo tu na zemi, je tu po woli Božej. Njeje hańba, Serb być, swoju narodnosć sebi wažić — ale zapěwac wótcom ryež a wašchnja, to je hlupa hordosć, to je hańba. Tohodla hajmy sebi swjate kublō maćeršćejšćim, po Bohu najwujšćije — hajmy jebi dobre serbske wašchnja a poczinki, wosebje pōcězimošć. Čižtota čžela a dnjše pozběhuje čžłowjeka, čžini z njoho něšto wujšćije, znadobnja jeho. Pōcězimošć płodži křarakteru. Pōcězimy běše narod Romjanow, hdyž muži pōdžeshe jako Mucia Scacolu, kotryž so w njepšćezelšćim lěhwoje nještrowži hroženjow krala Worsenny, ale radšći hač pšćeradži swój wótcmu kraj, njebojaznje rufu do žehliwoho wuhla tynny a so jej změrom da spalicž. Pōcězimošć běše swjata ludej, kotryž mējese muži njez sobu jako wonoho Virginia, kiž radšći, hač by swoju džwofu widžal w njeczěšći a hańbje, ju mori. Njepōcězimošć zahubi narodu, kotrež wobnježachu šwět, w pōcězimošći roščezchu a kežezachu małe ludy. Tež Serbow zbožo twari, šćtōž haji dobry poczink w serbskim kraju --- njech ma to kóždy Bjesadnik stajnje na woczomaj. Wobraz najčižšćijeje knježny a Maćerje Božej, kotryž z noweje khorhowje mile hlada, njech je stajnje tež wěrnny wobraz pōcězimošo žiwjenja swojich sežehowarjow.

Hdyž bē knjez farač doručal, so khorhoj swjatocžuje wušwjeczi a wotkry. Zawěšće je kōžde wōčžo ze špōdobanjom na nej wotpoczowalo. Khorhoj je na wašchnjo cyrkwinšćich khorhowi („banner“) zhotowjena a njeje na přědkownej stronje pšćekrašny ze židni wušćiwany wobraz Maćerje Božej w Rōžence.* Na zadnim boku je srjedža swjateje Marijna wutroba, wobdata z lilijowym wěncem; nimo toho šłowa: „Katholska Bjesada w Ralbiczańskej wosadze“ 1871—1896“, po bokomaj heško: „za wěru a narod“.

Šimje Djiander w Ravensbergu (we Württembergšćej) šlušča za jeje wopravdže krašne a wumješće džělo polne pšćipōznacžo.

Po dokonanjnym wobrjedže šwjeczenja pšćepoda knjez farač khorhoj Bjesadže z napominanjom, zo by swój banner pšćecy nošyla čžisty a nje-woblaflowany.

Bratrowšće towaštwa Bjesady a jednotliwcy darichu na nowu khorhoj 12 hoždži a seklu.**

* Dofelž wobraz Rōženceńskoho hnadownoho šwjecžecža, w barbach wuwjedženy, dotal žadny njeje, dyrbjeshe so molowacž; wobštara to jara wuštojnje knjez wučer Wjenc z Koczim. Za jeho nješebičnu lubošć a pšćezelniwosć wutrobne: Zaplač Wōh!

** Hoždže pšćibichu so w tymle rjedže a maja sežehowace napisy: Jacob Rutzschant, Monsignore Senior des Domstifts St. Petri zu Baugen 1896. — Bacžowšće špěwacšće towaštwo. 3. V. 1896. — 1871. Špěwacšće

3 tihlôdnym „Magnificat“ spěwařskoho towařtwa jo cyrkwinjska swjatocnost' skónčzi.

Potom podachmy jo pěšchi a z wozom po krótkim wotpocězku do Róžanta — storo běchmy napijali: do desčezika — na mejski nyschpor — a z Róžanta do Serňan, hdžež bě zabawny džěl swjedzenja pschihotowany. Zapoczatk bě wječor w 7 hodžinach.

Program bě bohaty: 9 spěwnych czislow, jena wjeselohra a wysche toho komiska scena, to je došč na jedyn wječor. Ze spěwow spodobasche jo wosebje derje tenorjolo: „Šhto radosč rjeišču dawaj?“ a pschekrajny duett „Hdy bych ja byla róziczka“, spěwany wot knjenje Schewczikoweje a knjeza wučerjaja Wjacławka; woboje dyrbesche jo wospjetowacž. Skwalicž dyrbinny zarjadowarjow swjedzenja (ff. wučerjow Schewczika a Wjacławka), zo jo tež na narodnu pěseń njeje zabylô. Narodna pěseń je serbskej wutrobje najbližšcha a wuchu klineczi jako luby posol dawnych rjaných czajow, hdžež jo hiščeje iducey na polo, iducey z pola spěwasche, hdžež spěw tež w džele klinecšche, hdžež bě našch lud hiščeje wjesoly lud. Napjata kedžbnošč a kaž femšchacy mět, w kotrymž hoščzo wšchěch 14 schtuczkow pěšnje „Čyła wjes jo šthadzuje“ šlyšchachu, je z dopořazom, zo mamy prawje. — Zortniny duett „Spěw kurjerjow“ bě něščto cyle nowe; běšče drje z němškoho počezeny, ale to jamo njeje hiščeje žadny hrěch. Druhdy je tajke něščto lepšche, dylži někotryžtuli „original“. — „Spěw kurjerjow“ tworjesche mójt k džiwadlowomu džělej.

Tuton wotewri jo z wjeselohru „Sušodom štoržba“, kotraž bě za wjesne wobštojnoscje derje hrata. „Zadžerať“ tak jako „Puzolat“ jo derje spodobaschaj, tež na měščansko „advofata“ jo poslučasche. Rať je jo komiska scena „We wudawarňi Nowiny“, kotraž bě jo nam z Radworja dobrocziwje počezila, radžila abo njeradžila, njetrjebamy wupisowacž; čitajcže poslednje cziło „Póřla“, tam je wobščerny „referat“.

Poslucharjow mējachmy w Serňanskim štanje psche wšchě žadlawe mjedro tola hiščeje psche 300, a runjež jo njebješa njepscšestachu na naš mróćicž a macžecz, pobychmy tam wšchity prawje jara wjeseli. —

Pšchi zhromadnej wječeri, kotraž jo 3/10 hodžin zapoczja, wunjesechu jo wjacore sławy a pschipitki. Knjez farať Wjedrich powita hoščzi, hoščzi z Kamjenca, kotrychž bě wjele pschijělo, němski. Za tutych džakowasche jo wyschichy hajnik knjez Wiesner a šlawjesche we wjazanej ryčzi spěwarjow a džiwadlownikow, kotřž běchu jebi wopraddže tež wotnješli palmu dnja. Brěmjo cyloho dnja bě spěwařske towařstwo nješlo, a kaž je placanjo poslucharštwu, jako tež wusud wěchwusťojnych nam pokazal, z čzesčju nješlo

towařstwo za Kalbicžansku wosadu. Džeń 6. meje 1896. — Spěwařske towařstwo w Pancžicach. 3. meje 1896. — Spěwařske towařstwo „Zednota“ w Khróšćicach. 3. meje 1896. — Spěw. towařstwo „Meja“ w Radworju. 3. 5. 1896. — Towařstwo Serbskich Burow za Kalbicžansku wosadu. — 3. V. 1896. — Katholska Bjesada w Tajeńcy. 3. meje 1896. — Katholska Bjesada w Radworju 1896. Marija Bukowa z Konjec, kmótra. 3. V. 1896. — Haňža Wjeńkowa z Róžanta, kmótra. 3. V. 1896. — Katholjšes Casino Rudau. — Běložolta šesla mějeche tele napismo: Dem Katholischen Casino in Kalbitz gewidmet vom Katholischen Casino za Kamenz am 3. Mai 1896. Fromm und treu, unsre Vofung sei.

hač do fónca. Zo vschitko njebě, kaž byčž dyrbjalo, jo samo rozemi. Njech spěwarjo, njech hrajerjo, na vsach ju tola jenož dilettantowje. Wumjeleny płuha ani motyfi do rukow njebjeru, z najmjnšicha nic „z professiona“.

Dale spominajše jo na 12 sobustawow Bjesady, kotřiž jej wot čaja jeje založenja pschijlufšeje. Wozjewi jo jim, zo ju za čžestnych sobustawow pomjenowani a zo jo jim diplomy wudžela. Knjez farat Šicka sławjeješe banža a frala, knjez wučer Šchewczik wopominajše zemreće sobustawy towarštwu, pschede wšchēm založerja knjeza Nolu a přenjošo pschedshdu knjeza Kummera z Łazka. Knjez dr. Rachel z Pancžic zańdže sebi do přenich lět Bjesady, tak je něhdy z towaršchemi do zelenoho Łazka k „mlynfecom“ kłodžik a tak rady kłodžik; skónczi ze „sławu“ na Bjesadu. Tež našče družki* do- itachu „sławu“ wot kn. Kubanči z Khróšćic, knjez pschedshda Wjenka wot knjeza Wiesnera z Namjenca. — Po jědnatej hodžinjje bě po wšchēm, a hoščžo jo počachu zhubjecž. Trjehichu zaty do hroznoho wjedra, a šchtóž je dlěje čžatal, njeje nicžo lěpšče wučžatal. Dalschi hoščžo ju něščto špytali. Dešččžika jo džěšče, kaž přjedy, pucže běchu hóršče, hačž přjedy — a čžma bě, kaž by kołmaz laf.

Zbožopšičejne dopisy dóńdžechu wot hnadnoho knjeza biskopa Ludwika, z kłóštra, z Kulowa; telegrammy pošlachu knjez wučer Bjedrich z Lipsta, knjez administrator Šchewczik z Lubija, zamotwjacy telegramm ze Zymic knjez can. farat Jakub Štala.

—i.

* Pschisponnicž chcemy, zo družki tež darichu pjeršččžen na nowu khorhoj — a zo z knótromaj składowachu dar za Macžičny dom. Šława jim!

Postawa šwj. Marije w Róžencze.

Na starym sławnym hnadownym měščze Róžencze namaka jo postawa šwj. knježny Marije, kotraž jo tu wošebje čžesčžuje a pichž kotrejež pschitom- nosčž šwjata knježna njelěčžene hnady šwjotim šwěrnym Serbam hižo wuprosi a hišččž wuprosi.

Pod čžerwjonym płašččžom khowa jo rjenje z drjewa wurčžana postawa Macžerje Božjeje, stojaceje na rózkatěj podnožy, w lěwicy džerži Ščžus- džěčžatko. Róžkata podnoha wotpocžuje na druhej a wjetšej, kulowatej. Barba a formy posledniščeje šwědčža za to, zo podnoha k originalej nje- šłuscha, ale zo je jo pozdžičšo pschidała šnadž tohodla, zo by jo z tym postawa pomjetščila. Ščžus-džěčžatko je nahe, šwj. Marija pak zdraščžena do wumjeleny zhotowaneje drašty: zlotu tunifu kryje krašny purpurowy płašččž ze zlotěj kromu a šjalkomóbrnym špódkom. Do brunych wlošow šwj. knježny je rózowy wěnc zaplecženy. Rčžy pokazujetej brune wobucžo. Wobličžny nještej kharakterištkěj. Čžohodla je postawa šama na sebi rjenšča, hačž ju wob- dawacy płašččž, z tutym pschikryta, njewěny.

Wot wobdraščženeje postawy nimamy drje žanoho wobrazu; wot nje- wobdraščženeje namakataj jo dwaj: jedyn staršchi, nic cyle prawy, a jedyn nowišchi, kiž je derje zhotowany. Žadyn pak njeje barbjeny a tuž nje- dosčžehnje žadyn original. Wot druhich hnadownych měštow a postawow šwj. Marije mamy wšchudžom barbjeje wobrazu; naščej „Róžencžanskej šwjatej Marcy“ njeje jo hačž dotal čžesčž wopokazala, zo by jo po originalu z barbami wobrazowala. Nětko pak ju mamy, kaž žiwu, tak mišu, tak

lubożni, tak krasnu — na khorhowi Kalbiczańskejje katholickejje Bjesady. Z wulkimi woporami je so wobstarala; z wulkej dowěru a nadžiju zhladije Bjesada k njej.

Na próstwu katholickejje Bjesady je ju kujez wučer Wjeńt w Koczynie, fotromuž budź tež zjawnje džak wuprajeny, po originalu z wulkej wustojnosću w barbach zwobrazował, a po wobrazu kujeza Wjeńka je ju potom sławna firma Oslander w Ravensbrngu (we Württembergskej) ze židu na židu wušchila. Nětko namaka so Kóženczańska swjata Marka tež w farskej cyrkwi w Kalbicach.

Cyła wošada budź Marijanška! Ale čohodla dha jenož cyła Kalbiczańska wošada? Njech je kóždy katholicski jerbški dom Marijanški! Njeje wischal žana katholicka swójba w Serbach, kotraž by wobraz swj. Marije nje-měla. To pak, schož by za nas najbližiche bylo — Kóženczańska swjata Marija — nimamy. Nětko je pschiležnosć tež k tomu data. Firma Oslander wušchowa ze židu na židu Kóženczańsku swj. Mariju za 115 hriwnow, moluje ju na šmot za 40 hr., z woljom na płat za 12 a 25 hriwnow.

Pšicheproschmy tohodla Maczer wšchitkich hnadow, kaž do našchich wutrobow, tak tež do našchich domow. Kjeńšicheje psychi drje njezmějemy, hačž tutón wobraz. Kóžde džěcžo pschipočaza wobrazej staršheju čěstne měštno; tak dyrbjal kóždy katholicski Serb swoju swj. Mariju — swjatu pomocnicu w Kóžencze — wosebje zańč měč a čěščic! *
*

Präses Pětr Will †.

Swjatočnicžku, 24. meje, popoldnju w 2 hodzinach zemrě w Bilnicach wyšofodostojny kujez Pětr Will, präses konšistoria a dwórski kaplan w Drježdžanach a kanonikus kapitla swj. Pětra w Budyschinje, w 75. lěče swojoho žiwjenja. Lěta dolho běšche na krótki dych abo asthma čěrpjel, pschec pak zas stary brach pschewinył. Pšched někotrymi njedželemi bě so do Bilnic podał, zo by tam njedželste Bože služby wobstarował, tež swoju strowotu zas dobył. Tola njelubožny čas joho čěrpjenje tak pohóršchi, zo so wón tón króč wjac njezhraba a swoje žiwjenje tam skónči, hdžez bě wustrowjenje pytał.

P. Pětr Will narodži so 8. jannara 1822 w Drježdžanach a bu po dokonjanjch studijach 1847 jako sobustaw rjada benediktinow w Metten w Bayerskej na měšchnika swjeczony. Pozdžicho wustupi z bamžowej dowolnosću z benediktinšeho rjada, dofelž dyrbsješe so za swoju mačž staracž, a škutkowašche jako swětny duchowny we wschelakich zastojnistwach w Bayerskej, mjez druhim tež wola swjatoho Bonifacia w Mnichonje, a wróci so 1861 do Sakljeje, hdžez běšche farski administrator w Mišchnje, farať w Cwikawje, superior a farať w Lipšku a superior a farať w Drježdžanach a wot lěta 1892 dwórski kaplan. W tom lěče bu tež za kanonika kapitla swj. Pětra w Budyschinje pomjenowany. Wo smjerczi přalata Buča bu wón 1. oktobra 1895 präses konšistoria w Drježdžanach.

Swjatočny pohrjeb běšche w Drježdžanach 28. meje na zwonkowym kerkhony, hdžez čěło w kapali na marach štoješche. Najprjedy běšche 1/2 10 Officium po mrtwych, na to swjeczješche k. farať M. Buk requiem z asistenciju, psychi kotrymž kapalne hólčata špěwachu. Po Božej mšchi poda so pohrjebny

czah wobstojacy z duchownych, kotrychž bě so wokolo najdosťojnišeho knjeza biskopa na 30 zhrmadžiko, a wulkeje mnohoscje Drježdžanski ch wofadnych po kerchowje wokolo k rowej, fiž bě blisko pschi kapali pschihotowanu, hdžež bu dobry měšchnik na įtronje njeboh knjeza Dienita pokhowany. Pohrjebnu ryč mějesche najdosťojnišchi knjez biskop Ludwik, kotryž įpomniwšchi na to, zo je njebočizčki runje swjatyj wumrěl, dopokaza, kač je Duch swjaty pschi wuzwolenju swjatoho powołanja, horliwym měšchniřtin řkutkowanju a nětko tež pschi řmjerczi tohole řwěrnoho měšchnika tak widžomnje řwoju miloscž wopokazowal, zo můžemy řo nadřijecž, zo Bóh tež zemřětomu jako dobromu a řwěrnomu wotrocžkej řlubjene myto w njebjesach řpožčzi. R. i. p.

Abbatissa Hana w Marijinym Dole †.

Najwřššchomu knjezej nad řiwjenjom a řmjerczu je řo řpodobalo, tež ze swjateje Marijinoho Dola pola Wostrowca (Dřtrija) řjanu kwětku do řwojich njebjeskich honow pschesadzič pschez zbóžnu řmjercž wot wřhitkich wulcy řubowanaje a czeřejeneje wyřofodostojneje hnadneje knjenje Hany Marije Nowafec. Wona bě rođžena w Rowaricach 24. oktobra 1837, zařtupi do kłóřchtra 1856 a bu w řěčze 1883, hdužž bě wřchelake zařtupřtwa w kłóřchtrje zařtawala (jako wothladowatka řhornych, řakřiřtanka, kapłanka) za abbatissu wuzwolena.

Hnadna řnjeni Hana běřche pjecždžesata abbatissa kłóřchtra Marijinoho Dola wot joho založenja (1234) a řchwěrtka řwojoho mjena.

Wo jeje řiwjenju a řkutkowanju, řhorosczi a posłednich dnjach powěda nam czeřezomny dopis tuto:

Zeje najwřjetřha staroscž běřche, řwojim řotram z dobrym pschikladom, wřchudže do přědka krocizč; wona pař běřche tež dokonjany pschiklad wosebje řwjateje ponřižnoscže, řotrižž tež na druhich tak jara řubowatřche. Tohodla czeřezřeřche a wažřeřche měřchniřow tak wyřoko a mějesche wosebitu czeřez, zo pschi jeje řaschczu řo 42 měřchnicy modłachu a na dnju jeje pohrjeba řo 25 božich mřchow w kłóřchtrřkej cřkwi řwjećřeřche.

Hřižo pschez cyłe řěto jara řhorowata dycbjesche wot decembra řořiřchoho řěta cyłe we řožu wostacz; tohodla pař řenje ani najmjěřiřcheje řkóřžby abo řaloscže řlyřchcz řjedawatřche. Zeje wola běřche cyłe z najřwjećziřcheje wolu Bóžej řjednocžena. Tohodla běřche tež, wosebje w posłednich dnjach řwojoho řiwjenja tak pořna džaka napschecžo Bóhu, zo niřdu njewřstawatřche zas a zas prajicz: „Alch, kač dobry je tola luby Bóh! ach kač dobry! Sotry, pomhaježe mi tola, řomu řo džakowacz!“ . . . Al hdužž řkóncžnje jandžel řmjercze k njej pschisřtupi (běřche řobotu psched najřwjećziřcheje Třojicu, 30. meje), prajesřtej hiřchcže jeje mřčjacej řubje tak řjenje: „Řóř, mój řězuřo! Mój řězuřo pschindž tola bórzy!“ Sama řmjertnu řwěczku požadawřchi pschimny z nutřnej řadoscž z wobemaj řufomaj za njej — něfotre zdychņjenja hiřchcže, a jeje řjana duřcha bě w řraju wěcznoho měra, kotryžž běřche hřižo řiřby w jeje wutrobje byđlił, tak zo ani najmjěřiřchoho řtrachja psched řmjerczu na njej řo řytnyčž njemóžřeřche.

Posłednje jeje postajenja a staroscže placžachu hiřchcže řkřžownym, zo bęchu tola wřhitko dōřtali; tež poruczzi jenej řotfe: „Řjedaj tola řjanomu

khudomu njetróchtowanomu a bjez dara woteńcź!“ Za 30 syrotkow, kotreż so tudy žiwja a kubluj, podawašche wschitto z woprawišej maczerškej lubojeću, běšche z cyrka najzbožownišča, hdyž móžesche druhim wjeselo pschihotowacź.

Pohrjebna swjatocžność dołonja so po wobryadach cištercišcho rjada wutoru 2. junija w 9 hodžinach. Zhromadźeni duchowni w khoruchach a ze zaswěčonymi śwěćkami, wjedźeni wot knjeza propšta P. Wencla, podachu so k durjam, kotreż z kłóschtra do cyrkwy wjedu, a tam pschijachu czěło zemrěteje, kotrež bu do cyrkwy donjesene a tam na katafalk postajene. Knjez wifitator propšt Wincenc z kłóschtra Marijneje Swězdy z asistenciju knjezow fararja P. Malachiasa a kapłana Gottharda z Marijního Dola požohnowa tam czěło, a na to scěhowašche swjatoczny requiem, pschi kotrymž knježny na khorje tak hnujace khoralne requiem spěwachu. — Po Božej mšči scěhowašche absolucija pschi marach, wobtojaca z psalmow a wjacorych modlitwow za wotemrětu z tjojim požohnowanjom. Potom bu czěło zas k durjam pschewodžane, hdžež je knježny pschijachu, zo bychu je pschěz klaustru na kěchow donješe, duchowni pak podachu so po drugim puczu na knježnjacy kěchow. Czěło, wot 8 knježnjow ujesene, bu psched rowom postajene, hdžež z kaschca insignije zemrěteje, mjez drugim z czornym šbrom zawaleny štab, wotwzachu. Hdžž so kaschcz do pošwjeczenoho rowa dele pušchěšchce, spěwachu knježny — tola w hylžach nuryachu so žarowanšte spěwy wo zemrětu tak dobru maczer . . . Z pscheczestwa zemrěteje hnadnje knjeje běšchtej jeje dvě šotse na pschewodženo pschijšchloj, tež něšotji druzi pschewodžerjo z Rozaric, Wudworja, Worflec, Róžanta a jara mnogy tež nahladni pschewodžerjo z bližšchce a dalšchce wokoliny kłóschtra tu běchu.

Po pohrjebnej swjatocžnošći běšche w cyrkwi hišchěže „jandželska Boža mšča“. — Bóh daj nadobnej dušchi wěczny wotpowěznik w njebjeskej krasnosći, wofyrocženej pobožnej swójbje w Marijnym Dole pak zasy tak dobru a šwětnu maczer. R. i. p.

3 Ruzicy a Saffje.

3 **Worflec.** Swjatokowu wutoru zemř tu hrabja Felix z Loë (praj: „Loh“), bratr našchce dobreje hrabinky Mathildy z Hoensbroech, kotryž běšche ze swojej knjenju mandželskej sem na swjate dny pschijěl. Swjatoczniczk w nocy štrajchnje šthoriwšchi bu hišchěže jamny džej wječor wot k. can. Wernarja ze wšchěmi swjatymi šakramentami domawobstarany. Šbóndželu dopoždnja so khoru hladajcy porjedžesche, tak zo mješche so wšchón štrach wo drohe žiwjenje zo wotwobrocženy. Tola w nocy so khorowč zasy zhóvšchi, a wutoru rano njeběšche žanoho dwěla wjacny, zo so šmjereč khwatajcy bliži. Hišchěže šonfrócz došta njebočičički z wulkej nutnošću mješchnište wotwjazanj a swjate woprawjenje a pschihotowašche so z pomocu mješchnika a swojich šwójbnych na hnujace wašchnjo k wustupej z tutoho šwěta. Zasy a zasy wofschowašche šmjertny kšchiž, wuprajeshce zrozemliwje zdychowańczka, kotrež so jomu psched-prajachu, mjez tym, zo so wot zhromadženyh domjacych litanije za mječacyh a rózarije spěwachu, doniž bjeze wšchoho bėdženja z mjenom Šezus na jazyku swoju rjanu dušchu wěcznomu šudnitej pschepoda, kotrohož bė halle psched šchwórcz hodžiny do swojeje wutrobny pschijal. Šoho czěło bu do kapale postajene a wotwjeze so pjatk 29. meje do Terporten pola Saffuma bliže hollandskich mjezow, hdžež so 1. junija z wulkej swjatocznošću pokhowa. Šnacž do Šmjeczkec pschewodžesche knjez kanonikus farar Wernat z Worfleczańskej

šchulu a z mnogimi pobožnymi częło zemrętoho ze serbskoho kraja, do kotrohož je tak czajto a z wulkej lubošću pschikhadzał.

Felix v. Loë je sebi jato zmužity wojować za katolsku cyrkej w Němcach na wšchć czasy sławne mjeno zawostajil. Bamž Pius IX. běšče jomu z wosebitej lubošću pschikhileny, powyšči joho na romjskoho hrabju, mjenowasche joho rad „wojowho Pawola“ a wuznamjenjesche joho pichi wšchelafich pschiležnoszczach z wosebnymi darami. Tež Leo XIII. sebi njeboćiczłoho wylofo wažešče. Hatle w poslednich dnach žadašče pschez Mnichowjskoho nuncia wot njoho wěšte informacije dla katolskich stronow w Němcach. Żara wjele je Felix Loë tež skutkował za socialne praschenjo, wosebje za ratařstwo. Wón založił a nawjedowasche hacž do swojeje smjerčeje Rheimfke burfke towarštwow z 44 000 sobuštawami, a wuměnjesešče swoje ratařske uowiny z našchim „Serbskim Hojpodarjom“. Sčtož pak njeboćiczłoho najbóle debješče, běšče joho njewšchědna pobožnosć, hluboka pokornosć a pschikladna lubošć k wšchitkim sobuczłowjekam. Sdužkuliz mějesche žanu zhromadžiznu wotdžerčez, abo w sejnje abo w towarštwje něšchto wažne wuradžez, dha pytašče stajnje prjedy moć a radu w swjatym woprawjenju. A psched kóždym džělom, psched kóždym listom, kotryž pišašče, woznamjenjowasche jo ze swjatym schizom. Tuž je to wěrne słowo, hdyž jo wo nim praji, zo je wšchć swoje džěla a prócy naložil Bohu k čješči a sobuczłowjekam k spomóženju. R. i. p.

3 Worflec. Pschi strachnym hrimanju 28. meje wječwor dyri blysk do Sawrifek domskoho, kotrež jo do czjsta spali, bjez toho, zo by jo wjele wohnju wutortnyć mohło. Wotolo Běšec, Smjerdžaceje a Šitra ju tehdy krupy na polach jara wjele škody nacziniše.

— Pschi tymjany njewjedrje dyri tehdy blysk w Šhróšćicach do hródže zahrodnika Brězana, bjez toho, zo by zapalil, zarazy pak jenu krowu.

3 Namjenca. Njedzeli 17. meje swjećesche tu w hojčencu „pola města Dreždžan“ našche katolske kasiuo swój 18. založeniski swjedžen. Tutón swjedžen móže jo jara derje poradženy a pschitny mjenowacž. Wulka a mnna jala bē hacž do 1/27 hodžin ze sobuštawami Bjejadu a lubnymi hojčemi pschepjelujena. W jali bē na wysokim podložju postawa swjatoho wóta Leona XIII. postajena, kotraž bē z rjanyimi rostlinami wobdata a ze swěčkami wobswětlena. Na swjedžen bēchu pschichli dostojni knježa: farač Bjedrich z Ratbic, kłóschtrski duchowny P. Leo z Marijineje Šwězdy, kaplan Sawork z Njebjelczic; dale městpschednyda Kutowskeje katolskeje Bjejadu knjez kantor em. Šicka z 10 druhimi sobuštawami, pschednyda pruskoho Njedžichowskoho katolskoho towarštwu z ućotrymi sobuštawami a wjele druhich hojčzi. — Towarštwowy pschednyda knjez farač Šicka wotewri swjedženisku zhromadžiznu a powita pschitomych hojčzi a sobuštawy. Po powitanju ipěwasche jo mužski kšór a po tutym rjany měichany kšór „Ave Maria“, kotryž jo wšchěm krajnje spodobasche. Dwe rjanej jali ipěwasche z wustojnoszczu knjez kantor Brauner z Njebjelczic. Knjez P. Leo z Marijineje Šwězdy mějesche swjedženiski pschednoschł, kotrohož hlowny wobšah bē: Drohotny je čas, w kotrymž smy živi, tola jenož tón jón derje naložuje, pola kotrohož je nabožništwo twjerdy podložk namakalo; — z rjanyimi pschikladami pokaz, fat ma kóždy, wučeny a njewučeny, bohaty a khdny, wulki zaštojnik a prosty džělaczeč a rjemjeslnik sebi wažicž kazuje Bože a zasady swjateje cyrkwe. — Potom wozjewi pschednyda pisomne postrowy, kotrež bēchu k swjedženjej pschipoškali dostojni knježa: kanonikus a farač Wernač z Šhróšćic, probst P. Wincenc

Bielskind z Marijineje Gwězdy a farać Krause z Kulowa. — Hnujace słowa ryczejsche tež ł nam knjez farać Bjedrich z Malbic, najšče myšle wjedžo do Roma, hdžez je fryedžižna katoliškeje wěry, pokazuju na swjatoho wótea, kať tutón jako stare hiščeže cyle mlódnje swoje štadla na cychym katoliškim swěčež wóđzi — napominasche pschitomnych, zo bychu nastupnika swjatoho Wětra sebi wyjoko wazili a stónčeži z móbenej sławu na swjatoho wótea Leona XIII. Na to jezěhowachu mały džiwadłowy kruč „Nante psched judništwom“ a duettaj, poslednišchi rěkasche: „Mój so nježenimój“, pschednjesejny wot knježnow Klimpelec a Dpicec. Poczahuju so na tutón kruč, mějesche knjez P. Leo hiščeže jónkróč pschednošch, a to: „Czohodla so katolšey duchowni nježenja?“ Pschednošch bē runje tať zajimawy, kať přeni, a wulki džak so knjezej rycziškej wupraji. Knjez farać Hicka spomni na naschoho najdosťojnišchoho knjeza biskopa Ludwika a wunjese sławu na najdosťojnišchoho knjeza. Hiščeže něfotre kručki so pschednjesechu, z džěla tež ua klavirje. Sławu na jařskoho krala Alberta wunjese knjez farać Bjedrich a na lubyh hojčzi towařštwowyy pschedyda. Stónčežnje wuwjedže so hiščeže komiři „Tercett“, je to krajny šchmějšch, kiž so wšchem jara spodobasche. Pschitomni so hiščeže dolho hromadže zabawjachu a z kóždoho woblicza bē wjesołošč a radošč widžecž: tutón swjedžeři je nowu zahorjenošč za towařštwu pschinyjšch, tež licžba Wjesadnikow wot mėjaca ł mėjacej pschibjera. — Wšchem lubyh hojčzom hiščeže jónkróč lubozny džak za wopyt — na štrowe zařnywidženiwo Kamjencu.

W Drjezdjanach je 5. junija knjez Mikławšch Bjech, wučer pschi słownej šchuli tam, rodženy ze Smječžec, wumrčł. R. i. p.

W Mořtwje je po wulkotnje swjatocznyh kónowanju ruskoho fejžora a fejžoroweje so žalostne nježbožo štalo. Na wudželenjo fejžorškich darow bē so na Chodyništim polu psched měštom na 800 000 ludži najchł. Psched wudželenjom a pschi nim nasta tajka čžiščežeńca, zo bu na **3000** čžłowjekow poduchenyh abo poteptanyh, wjele druhich hiščeže ranjenych.

Pschi pólšane.

Burja, hladajče do pschichoda! Wschudže štorži so na dawanijo dawkow a tola zaji hiščeže wam křwa nowy dawok, kotryž — njewobedžecze-li jón bóržy — budže zawěšče hiščeže hóřšchi, dyžli bēšche „renta“.

Z wěštoščezu móžemy wozakowacž, zo pschi přeniin zeńdženju sejma so zawjedže dyrbjeniři zafón na zawěščenjo škotu. W kasje jezěwki tutón, wosebje za małych ratajow, zněje, to sebi njech kóždy derje pschemyřli! Wicži bychu z nim zawěšče zaji byli mali a řřeni wobšedžerjo a podpjerani wulcy. Dale pschemyřlicze sebi, kať wulki a wobšchěny „mechanismus“ abo wulkotne zarjadowanjo by tutón zafón za jobu czahnył a kelfo pjenjez by so za wjedniřtwu a zarjadowanjo tejele „mařchini“ rozmažalo, přjedy hacž by šchto do słowneje kassyy doběžalo. Dale špominajče tež, kelfo hary, bēhanja a t. d. by zawěšče tež zaji wosebje mały potrjeheny mēł, přjedy hacž by so jomu šchfoda dobra šcziniła, abo tola wo něčzim zarunała.

Tuž burja, a wosebje wy mali, šstupajče hromadže — hiščeže je čas! — a založče hnydom we wařchich jenotliwych towařštwach „dobrowólne škót-zawěščazace kassyy“. To njezmějecze ani 10. džěl płaczenja, dofelž wobřtoji

džetu to w předzijuje waschoho towarstwa a zarjadowanjo a wjedženjo budže porno „dyrbjeńskomu“ jenož wučinič sradny pjenježt. Tola nječafajče dlěje, hewak mohło potom lohko pozdže być! Zakoń drje njezběhny wob-
stojace, ale njedowoli potom založenjo swobodnych.

Tež přebecylnje zawěšćenje wo zjednocenym „Towarstwje Serbiskich Burow“ zda jo hišće wobćežne być; a hdyž nětk tež hižo pschěz 4 njedzele podarmo na šlowežto wot komisiije, w Khrósćicach pomjenowaneje, čakaamy, móhli sibi z tym dalšjim čakanjom čas pschězafacz. Tuž nic radšo dołho wobzamkowacz a to a druhe postajecz, hdyž tola potom pschecy žane skutki widžecz njejju: — ale hnydom tajte „dobrowólne škót-zawěšćace pokladnicy“ založicz — a Bože žohnowanjo budže dale ze serbiskim burowstwom.

Š—k.

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1896: kk. 439. Marija Žurowa z Njebjelčic, 440. Madlena Kralec z Kozaric, 441. Jurij Rychtar z Khrósćic, 442. 443. z Haslowa: Jak. Měrcink, Ernst Leńš, 444. 445. z Budyšina: Jan Wjerab, Handrij Mótko, 446. Hana Měrcinkowa z Hrubjelčic, 447. cyrkw. inspektor Pětr Lehmann z Drježdźan, 448. 449. ze Šunowa: Hańža Weclawowa, Marija Rabec, 450. Pětr Žur ze Sernjan, 451. kantor Mikławš Buhr z Königshajna, 452. kaplan Franc Žundálek z Hodkowic w Čechach.

Sobustawy na lěto 1895: kk. 679. Jurij Rychtar z Khrósćic, 680. Mikławš Čornak ze Smjerdžaceje.

Na lěto 1894: k. 716. N. N.

Na lěto 1893: k. 713. N. N.

Na lěto 1892: k. 716. N. N.

Dobrowólne dary za towarstwo: P. L. 75 p., M. Ž. 40 p., M. B. 75 p., M. R. 75 p.

(Dla njedosahacoho ruma přinjesemy kwitowanjo darow w přichodnym čisle. Red.)

Za terciarow: Zemřeli su: bratr August Müller a sotry Franciřka Höller, Rosalija Arebs, Franciřka Grünwald a Tereřija Knorr. R. i. p.

Sako rjane a dostojne wopomnječjo na swj. sakrament firmowanja płaczi:

Nowa Žezusowa winica,

z kotrejž buchu wschitke kěrluske „Pobožneho Wosadnika“ zjednoczene; tež ju pschidate staciony.

„Nowa Žezusowa winica“ je na składže a na pschedań pola knjeza inspektora **J. Wjenki**, zwónka tachantkeje cyrkwoje w Budyřinje.

Žiwnosć na pschedań.

W Běšchecach je žiwnosć čisło 10. z 19 fircami pola, łufow a lěja, ze wschěm, **lež stoji a leži**, tež z cylymi žujemi, ze swobodneje ruki na pschedań. Žiwnosć woteda so hnydom abo 1. julija abo po zryčenju.

Wšeho bližše je tam žhonicž pola wobšedjerja.

Štawnowski processioń do **Abendorfa** pojedže pónđzelu **22. junija**.

„Katholska Bjesada za Ralbičansku wosadu“

wotpokazuje dopis: „Dopomnjeńki ze stana w Sernjanach“, w poslednim čisle „Kath. Posoła“ wočiščany, jako njesprawny a w někotrych wěcach njewěrnny a ranjacy. **Předsydstwo.**

Čisłecz Smolerjec knjižecišćećenje wo Macřicnym domje w Budyřinje.

Katoliški Porok

Wudawa so
prénju a treću sobotu
mésaca.

Plaći lětnje na pósće a
we kniharni 2 m., pod križ-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarštwa SS. Cyrilla a Methodija w Budyschinju

Redaktor: Jakob Skala.

Číslo 12.

20. junija 1896.

Lětnik 34.

Wufńamy zas wschudže serbski czuć a serbski myslić!

(Rozpominanjo pschi wotewrjenju wustajeńcy 20. junija t. l. w Drježdžanach.)

Wóžemy hladacž a ledžbowacž, hdžež chcemy, wschudže namařamy, zo woprawdže zdželanu pytaja narodne wařchnja a wošebitošće zdžeržecž. Tež w našim wótenym kraju su so nam zas a zas dopokazna dóstawale, zo na najwyschichim měšće, pola našeho lubocho krala samoho a jeho nadobneje šwobjby, so serbski narod jako tajki czěšći a waži.

Prěč njemóžemy a potajicž sebi nječamy, zo mnohe zarjadowanja nowišchoho časa su narodne zmyslenjo tupicž počale a bohuzel w tom nastupanju mnohe wuspěchi dobyke. Tu su šhule, w kotrychž dyrbi so jeno němsta narodna mysl hajicž, tu je wojeřstwo, hdžež so dobre serbske wařchnja a počinki wotwóřija a z wotkelž mlodženc z nahladami domoj pschiudže, kotrež jomu wjeselo a špodobanjo na pokornej, pobožnej serbskej domiznje tupja, tu su cyłe zjawne žiwjenjo, wschě zjawne zastojnstwa w statum zarjadowanju a t. d., wscho to škutkuje na to, zo Serb měni: wscho nje-serbske je wošebniše, dyžli serbske.

Tajkim wliwam dyrbinu so napšecž so stajecž, nječamy-li, zo naše serbske žiwjenjo so w morju powšchitkownoho změščenja rozběhnje. Dyrbinu zas počecž we wschitim so jako Serbja czuć, woprawdže serbscy zmysleni byč.

My njeprajimy, zo dyrbinu druhich zapčewacž, kotřiz njejsu serbscy. Zjawne žiwjenjo to sobu pschinje, zo w štajnym wobšhadže z nimi wo-

stanjemy, a tón budž we wschitkim pscheczelnu a pschistojnu. Šchož pak sebi žadacž dyrbinu, je, zo serbski myslinu a čujemy nic jeno doma wošrjedž swojeje swójsby, ale tež w zjawnym žiwjenju.

Wšcheńdžyce dha jónu našche serbske wšy! Še dha to značž, zo su to serbske wšy? Njenamatašch sforo nihdže serbskoho napija. Tu je jedyn nowy dom natwaril, pyschnu a nahladnu. Tónle podawł je z wulkim pišmom do kamjenja zarubany — tola nic serbski! Za koho dha tam to stoji? Za pucžowanškoho, kiž tam pschipadnje do wšy pschińdže, abo za pucžowacocho pschekupca, kiž chce we wšy swoje twory wotbucž? abo nic wjele bóle za wošadnych, potomnikow něčžišchich šobuwobhydlerjom, zo bychu w pozdžišchich lětach wědželi: tón a tón je tule rjanu kšěžu twaril? A hdyž to w twojej macžernej rycži, w kotrejž rycžišch a šo modlišch, w kotrejž šo čži předuje, njedatšch napisacž abo do kamjenja wurubacž, njedatšch sebi z tym za wšchē datšche čžasny sam wušwědženjo duchowneje kšudoby?

Ma wšach tež počinaja dale a bóle napisma swojoho rjemjesła na twarjenja wupóššecž. Šdže dha tajke napismo serbske nadeńdžesch? Škoro šo zda, kaž bychu tajch rjemjeslnich za to měli, zo Šerbow pola šebje nje-wocžakuja. Njemóže dha šo runje tał derje napisacž: Pjekařnja, mlokařnja, šewe, krawe, klamař a podobne, kaž „Bäckerei“, „Molkerei“, „Schuhmacher“, „Schneider“ (abo „Herrenkleiderverfertiger“ abo Confectionär), „Krämer?“

A potom pohladaj na swjaty kšchizž, kiž je tam něchtó stajil, abo dži na kěčchow, kajke tam napisma nadeńdžesch? Wšcho šo zda, jakož bychu tu ani šlowčžka serbski napisacž njemóhli. Šo pak je wšcho jara ponižace wušwědženjo duchowneje kšudoby. Dži tola ke knjezej duchownomu abo wučerzej. Zawěčže rady tebi kóždy pošluži, hdyž tajkoho napija trjebašch, zo na swóji kšchizž, na pomnik za swojich wotemrěthch šlowa w swojej macžernej rycži dštanjesch, kotrejž tam jenicžcy šlusheja, a to prawje napisane.

Z jentym šlowom: Wukńmy zas wšchudže serbski čžucž a serbski myšlicž, a to wukńmy z nowa nětko, hdyž widžimy, zo našche šušodne narody wo našchu rycž, našche wašchnja, našche narodne žiwjenjo šo zajimaja!

Ročnuš z Ročow †.

W Drježdžanach wumčē pónđzelu 8. junija knjez major Ročnuš z Ročow po dolhej, z wulkej ščerpnošču wutratej kšoroseži w starobie 67 lět 8 mēšacow.

Zemrěty narodži šo 2. oktobra 1828 w Plesowje w Bramborskej jako syn lutherskeju staršcheju. Z 12 lětami zastupi do kšora kadettow w Potsdamje, bu z 18 lětami wšychł, a jako tajki wojowatšche w zběžku 1848 za wobnowjenjo porjada. Wšchi tyhle a druhich pschiležnosčžach rozmyslowatšche

zemřěty, kiž bě so hačž dotal malo wo wěru a nabožnosć starał, hłubšeho wo wěrje a wěrnosći, a plód tajkich rozpominanjow běšče, zo 10. decembra 1852 we Wrótsławju katolske wěrywuznaczo wotpoloži. W lěće 1865 woženi so z hrabínfu Suliju ze Stolberg=Stolberg; hdýž bě 1866 hiščeje pola Kraloweje Hradca sobu wojował, wustupi jako major z pruskeho wójska. Hačž do lěta 1868 běšče wón w hrabinskim hrodze w Brunowje žiwy; potom pschěhdli so do Drježdžan, hdžěž swoje zjawne a jara žohnowane skutkowanjo za katolske naležnosće w Sakskej zapocza. Dokelž joho mandželsta 1879 kruzijšeho ishorje, poda so z njej do Potsdama, hdžěž wona 24. novembra 1879 w hojejni swjatoho Józefa zemrě. Po někotrych lětach wróći so knjez z Rochow zas do Drježdžan, z wotkelž z khwilemi dlějšchi čas pak w Schlezynstej, pak w Romje a tež we Worsleach pschěbywasche. Pšched džewjećimi lětami zastupi joho jeniczka džowka Marija w Angers w Francúzškej do kongregacije swjatoho Vincenca z Paula, hdžěž hiščeje dženušichy džei skutkuje.

Joho zjawne skutkowanjo nowišeho czaa je hiščeje derje znate. Wšchudže bě zemřěty pódla, hdžěž rełasche katolske naležnosće spěchowacž, prawa swjatoho wótea a japoschtolskeho stola zastupowacž. Za dobrou wěc bě sóždy čas zwólniwy tež wopor pschijeseč. Za swoje zaslužbne a horliwe skutkowanjo bu wot swjatoho wótea za čžeštnoho komornika pomjenowany. Dolhe lěta bě zemřěty w Drježdžanach pschědšyda tamnišeho towarštwja swjatoho Vincenca.

Cžělo zemřětoho bu srjedu 10. junija we wobydlenju w Drježdžanach wot knjeza superiora Maaza požohnowane, a pschi tutej skladnosći wopominasche wysofodostojny knjez na mnohe a wulke zaslužby zemřětoho, kotryž bě runje tak wuznamjenjenty jako dobry čłowjek, kaž jako horliwy katolski kšěpčan. Wšele Drježdžanskich katolikow běšče pschi swjatocžnosći pschitomnych.

Potom bu cžělo z wozom do Brunowa wjezene, hdžěž bu schtwórtk dopódnja na hrabinskim Stolbergec pohrjebniščežu wot knjeza superiora Maaza swjatocžnje pohrjebane. — Tam nětko wotpoczuje dobry a čžešcěny knjez na stronje swojeje mandželškej. R. i. p.

Swjatkowny processjon do Krupki.

Pšched swjatkami pjatk rano w 5 hodžinach zhromadžichmy so cžrjódka ludži (běchmy jich wokolo 300) we Wotrowskej cyrkwi, kotřiž chychmy so na daloki pucž do Krupki podacž. Zhromadžichmy so, zo bychmy tu wopor Božeje mišče slyšeli, kotraž so za nas woprowasche, zo by našch pucž byl Bohu a swjatej Mariji k čžešći. Po kemjach nastajichmy so na pucž; počas bě khlódmu, tak zo so rjenje pucžowasche. Ndyž tak krocžachmy po wichelatich pucžach a jezěžkach, pschez plódmne hona, cžiche lěsy, pschez rjane hory a doły, wopuščežichu naš domjace starosće; khlódmne a mile wěšiki dujachu nam napscheczo. Na swjatym měsće w Krupcy widžachmy ludži wichelatich rycžow a waschnjow so k tomu samomu Bohu modlicž, a tej samej macžeri Božej k čžešći rjane kěrusche spěwacž. To posyljesche našchn wěru a pobožnosć. Tež nješmy lěta žane hanjenja abo wšměschowanja slyšecž měli: wšchudže nas z lubosčju pschijachu.

Tež Panec Satub z Khróćic běšče zasj sobu a to 71. krocž (Slawa

jomu!) Tuž nochcemy zabycź na Krupku a chcemy swěrne džěczi bologscziweje naczerje Božeye wostacź a nazymu 5. septembra, da-li Bóh, w prawej wulkej mnohosćzi so tam zajy podacź. Żelizo nic lěta tak wjele, dha tola za lěto swjatki, je-li Boža wola, prawje bohacze! Hřiczeže jónu, njezabudźmy na Krupku!

J. Š.

Moje pućowanjo.

(23. pokračowanjo.)

Prjedy hač na wopisanjo našeho poslednjoho wulěta z Jeruzalema du, cheu wam česćezeni čitarjo pscheradźic, čohodla mějachmy na cyłym puću dweju beduinow sobu (hladať 20. pokračowanjo). Sami haće to tež zhonichmy, hdyž běchmy zasy dom. Beduinojo su samostatny lud. Su drje tórkowskej poddanojo, ale so wo zakonje sultana ani nještara. Woni bydla pschi Jordanje sforo po joho cyłym běhu a žiwja so jeniczy z pastyřstwom. Konje, wošohy, kamele, krowy (ale jenož k čahanju) woni plahuja a tysacy kóždolětnje pschedawaja, wosebje na wulkich skótnych wikach w Egypťowskej. Pschi brjohach Jordana kuf trawy rosće, a tam su jich pastwy. Hdyž je jena krajina wotpašena, poručzi scheich, kaž so wječch kóždoho z jich splahow mjenuje, stany wottorhač a dale čahnyč, zo bychu nowe pastwy pytali. Tak woni krite hdyła njeznaja. Sich bydla su w lěče kaž w zymje stany.

Najwjacy beduinskich splahow je mohamedauskich, něotre pak su schesćezanske a šusćeja z džěla ke grichiskej cyrkwi, z džěla pak tež k romsko-katholskej. Pozdžijeho w Tagbach zeznach němskeho měščnika, w Luxemburgu rodzenoho, kotryž je nětko w službje palestinskoho towarštwu, kiž pak je prjedy na 15 lět farar jenoho tajkeho katholickeho splaha Beduinow był. Zajimawe móžesće tutón kněz z mjenom P. Bieber powědac. Wón mějeske z tšojich mjez sobu zwisowacych džělow wobstojacy stan. Jedyn džěl bě joho bydo, druhi cyrkej a tšeci schula, hdyž džěczi wučeske. Hdyž scheich poručzi, stany wottorhač, dyrbijske tež za džesac mjeńšichow (minutow) joho cyrkej, schula a fara hromadže składžena na kamelach ležec. Hewak spomjenty kněz jara khwaleske, zo su beduinojo pobožni, njeđelu, hdyž bě lěhwo šerofe, hodźim dalofo ke mšci pschijěchachu.

Tola maja tež něotre nješmanosće, kotrež hač dotal njeje móžno bylo, jim wotwucźic. Zetkataj-li so nětko na puću dwaj splahaj, dawataj sebi wot nazdala znamjenja, hač w měrných wotpohladanjach so bližitaj abo w nješćesćelskich. W přemim padže njejěchaja runje, ale z kónimi zejhravaja, wschelake stawy tworjo. Woni tajke jěchanjo w swojej ryczi fantasiju mjenuja. Často pak jedyn splah druhi nadpadnywiski wurubi, radšo pak hřiczeže karawany cuzych. Zo by tohodla wěšty mohł pschez jich kraj hřic, dyrbiich někotrych z nich sobu mēc, a zo by psched druhimi paduchami wěšty był, dyrbiich sebi najhórschich sobu wzac. Tym so wulke myto, tak rjec tribut da, kotryž woni z druhimi džěla. Hdyž nětko wot nazdala beduinŕku wješ wohladachmy, naškej dwaj beduinaj fantasiju jěchajstaj. My sebi myslachmy, zo je to nam k česćzi a wobdźiwachmy jich wuschitnosć, ale běchu to znamjenja, druhim beduinam placžace. Z tym woni jim k wědženju dachu, zo smy tribut placžili, a zo woni tež wot toho dóstanu a zo dyrbja nam tak w měnje dale čahnyč dac. Wě pak derje, zo to njewědžachmy, hewak drje bychu so někotři jara bojełi.

(Pokračowanjo.)

Zapoczątek miasta Kamjenc.

(Wskręszowanie z 9. części.)

Kamjenc wobitojejsze nětko z hrodu, kapale, z wulkohu hrodowstohu mlyna, kiž k ranju deleka pschi rěcy ležejsche, a ze serbskeje wyj.

Wofolo toho čzaja buchu na wokolnych wjach a hórkach kapalki twarjene, w kotrychž wofolo čzahacy mniišcha a duchowni, t. j. miššionarowje, wot Mišchinjanskich biskopow škani, z čzajami Bože škuzby wotměwachu. Wofebje šta jo to wot Mišchinjanskich biskopow w jim podatyh wjach: jato w Wišchheimje (Wišchofsheim), w Gersdorfje, po biskopu „Gero“ pomjenowanym, a na „šwjatej horje“. Kamjentna jezžeška, kotraž hiščeže dženiš wot posledniščeje hórki po horach k Gersdorfjej wjedže, rěka hiščeže nětkle „mniišcha murca“.. a ludžo jebi powědaja, zo je to podzemišta škódba ze šwjatohórjeje kapalki hač na Gersdorffsku faru. Miššionarowje mějachu wofebje wješnomu serbskomu ludej předomać, po mjenje drje škješćanštomu, we wutrobje pak hiščeže pišecy pohanštomu. Pšchetož mnozy našchich prawótcow niemóžachu hiščeže pišecy k špóznacžu pšchincž, čžohodla dyrbjeli šwjajich mnohich pšchibohow, pod kotrychž zatitom běchu jich wótcowje tak dolhe čzajy šwobodni a zbožowni živi byli, jeničkomu Bohu k woli zničicž, hdyž pod knješitwom čžešćowarjow tohole jenoho Boha jo nětk tak njewuprajicze njezbožowni čžujachu. Tola po něčžim jo do njezmijomnoho podachu. Mnohe pšchivěrki, kotrež hiščeže dženiški džeš w Serbach nadešdžešch, ju powoštanki štareje pohanškeje wěry a šwědča, kaš kručže bě tuta w našchich prawótcach zatorenjena byla a kaš čžešto ju jo jeje wotriješki.

W jezčowacych lětach rozroščje Kamjenc rucže. „Kamjentna hora“ (Steinberg) kotraž wot „hrodowškeje hory“ (Schloßberg) ke krótkomu wječorej ležejsche, a na kotrež dženiš hłowna cyrkej stoji, pšchemoštaji burghrabja šwjajim wafalam, bohotam, knapam a škuzownikam, zo bychu jebi tam domy twarili. Tak pšchindže, zo mějachu wješni knježa, kaž Branjowšcy, Proccžanšcy, Pochowšcy jako wafalowje Kamjencstohu burghrabje tež w Kamjencu šwjaj domy, trjebaj, zo bychu we wójušchich čzajach bližto pschi nim byli. Tola běchu tute domy jeno wicžežne a buchu po šwjercži šwjajich knjezow wot burghrabje šwobodnje druhim dawane, a rěkachu tohodla „Burglehn“. Tute město pak běšche njeruna škalata hora, na kotrež dyrbjachu wbozy Serbja, zo bychu ju jeno trochu murunali, rěki potu pšchelecž. Nimalo dolha dwoha wot hrodu šem hač pschěz tutu škalu bu wottškujena a po něčžim z twarjenjemi jara wšchelafich družinow a wulkofčow potwarjena. Tak našta přenja haša města Kamjenc, „Burglehn“ mjenowana; horni džěl teješaneje rěkašche „ryččérška haša“ (Rittergasse), čyla hórka pak „knježa hora“ (Derrenberg).

Bórzny buchu na šamšnej hórcey tež druhim němškim, šakškim a frankškim koloništam, rjemješnikam, pšchekupcam a piwaćcam, kotřiž běchu w němšchich městach jara wažni ludžo, městna na nowe statoki pšchipoškazane. Tak naštachu hiščeže někotre prawidlowne hašy. Najbohatschi a wjošbnišchi z nich dachu jo tež „knježa“ mjenowacž, a bydlachu na „knježej hašy“ (Herrengasse). Tuczki wšchitey dyrbjachu pak tež pšchilubicž, burghrabju w čzajach štracha zatitacž pomhačž. Tohodla rěkachu tež „burgarjo“ (Bürger).

Wobhydłěštwu Kamjencu pšchiběrajsche lěto wot lěta, kaš zo bě lěta 1100 po městach Budyškini, Mišchinu, Drježdžanach, najwjetsche a mějšche napohlad města.

Wobhydlestwo wučžinjachu tehdom 1. burghrabja, joho smóžba a služownistwo. Jako přeni burghrabjowje mjenuja so Burghardt († 968), Volkhuld († 972), Ido († 994), Hildeward († 1015), Umbert († 1024), Dietrich († 1025), Keiner († 1046), Kraft († 1060), Meinhard († 1066). 2. Kyczerjo, kotřiž mějachu drje na wsach swoje hrody, jako Kamjencstoho burghrabjowe wučžestwa, tola pať najwjač časa w Kamjencu bydlichu. Tajcy běchu na pschiklad knjež nad Bělej, Pomikowom, Kanecami, Radebergom, Brunjowom, Hajlowtom. 3. Swobodni, kotřiž dobrowólnje hrabi služachu, ale k zemjanstwu njeišuschachu, runjež často wulke lejna abo wučžestwa dóstawachu. 4. Měščenjo, kotřiž buchcu z wulkimi prawami wuznamjenjeni, a běchu z wjetšcha němcy rjemješlnicy. 5. Koboczenjo, to su podčžisnjeni serbscy a přenjoťni wobhdlerjo kraja a města. Tuczi dyrbjachu wot ranja hač do wječora za knjeza džělač, a móžachu sebi jenož w nočy swoje jim wošťajene póľko hladac.

Mjena mějachu wschitcy wobhdlerjo wot spoczatka jenož kšhečzanške. Zo bychcu so pscheměnenja nještale, pschistajesche so často nanowe kšhečženške mjeno. Na pschiklad: Měrcžinec Franc, Pětrtec Bosežij, Matejšchec Napla a t. d.

Jako pjenjezy nałožowachu njebite kručki złota a šlebra, kotrež buchcu wažene. 1 punt abo talent mějesche 20 šhilinkow a 1 šhilink 12 denarow. Teke poslednišce so tež do statych formow bite jako drobny pjenjez nałožowachu.

Žito mějesche so po fórcach. Kórc pať běšche něšcto maľo wjetšchi dnžli našch, mějesche šchtyri bėrtle; bėrtl šchtyri hachtle, a hachtl šchtyri maški. Šchtóž mějesche wopadžnu měru, za tym mějesche djabol na Sibilinej horje pola Šědlowa, hdžez su bėrtl, hachtl a maška do kamjenja wučžishečane, a jeli so jebanstwo wupofaza, zwjertny wón jomu woblěčo na křibjet.

Dolhošć a čezkošć mějeschtaj so w Kamjencu z Lipičanškim kšhečžom a puntom, kotrajž so runje tak džěleschtaj kaž něčžishej, jenož zo mějesche centnar 110 puntow. Lipšć běšche hižo tehdom šlawne pschekupške měřto.

(Škónczenjo pschichodnje.)

3 Łuzieh a Šakskeje.

Ž **Budhščina.** Šchěsnaty křóč po swojim založenju bě srjedcu po swjattach „Towařstwo Pomocy za študowacych Serbow“ swojich čžesčzenych šobustawow na porjadnu hłownu šhromadžiznu powoľalo. Kaž je znate, ma teke towařstwo wažny nadawš, Šerbam pomhač pschihotowacž mužow, kotřiž bychcu w tym abo druhim powoľanju wyschichcu zdžělanošć žadacym Šerbam jako Šerbja služicž móhli. Pschec zas dyrbinny pračicž, zo by tajki nadawš tola powšchitkownu kěžžbnosć mjez Šerbami wubudžicž dyrbjal.

Nic mjenje pať tež štuťkowanjo towařstwa. Mjechamy přecž, zo je joho štuťkowanjo bóle čžiche, zašhowane. Swojomu nadawkej pať je towařstwo hač dotal pschi wjchěm čžichim štuťkowanju šwěrne byľo a wošťalo: šřědk, jomu pošćicžane abo jomu ze šřědkow, kotrež je sebi dotal nahromadžilo, narošćacym, wudžělecž, pošćicžecž jako pomoc k dalšchomu džěľu w pschihotowanju na pschichodne powoľanjo mjez Šerbami.

Tež w minjenym lěčje je „Towařstwo Pomocy“ zas 760 hriwnow pomoc wudžěľilo, tak zo je podpjera w tutych 16 lětach, wot „Towařstwa Pomocy“ pošćicžena, hač na 9000 hriwnow narošćla. Žamoženjo towařstwa

wuczynia w tu chwila 21,000 hriwnow. To je pschecy wuspěch, kotryž jo liczicž a wažicž hodži.

We wjedništwje „Towaštwa Pomocy“ bě z wotkšadom dotalnoho hlownoho pschedydy do Dschaca nashwilnje wuprózdnjenje zastupilo. W pojedženju 22. hapyra t. l. pak su sobustawy pschedydstwa a wubjerka, kaž to wustawki pschedpisuja, z kooptaciju nowoho pschedydy wuzwolili, a to knjeza fararja Rādu pola swj. Michala w Budyšchinje; tohorunjia za městopschedydy na město dotalnoho městopschedydy knjeza seminarstoho wyschschoho wuczerja Fiedlerja, kiž je chycł swoje zastojnstwo zložicž, knjeza tachantskoho předarja Nowaka tudy. Tak nětko pschedydstwo wobstoi z ff. Rādy, pschedydy, Nowaka, městopschedydy, Grahla, pokladnika, a Skale, pismanjedzerja. Do wubjerka slusheja ff. Zmišč, Łusczanski, Kral a Smolef.

Rozprawa wupraja nutnu nadžiju, zo mlode mocy, do pschedydstwa zastupjene, jo podobnje horliwje zhromadnej naležnosći poshwjećja, kaž su jej stare služile a hiščeže služja.

Dale spomina rozprawa na zrudobu, kotraž je so tež jomu stała z wumrěczom jeje swěrnoho sobustawa knjeza fararja Zencza, tohole swěrnoho džělawoho Serba; tohorunjia tež na wjesoly podžěl, kotryž je měło a ma na čestnym wuznamjenjenju swojoho čestnoho sobustawa, knjeza dra. Zmišča w Hodžiju.

Wjez mnohich řědkow njemóže towaštwo wulke nadawki swojoho powołanja dopjelnicž. Tuž njech so tež lěšja dwoja próstwa wupraji: 1. zo bychu Serbja, kotřiž su něhdy podpjeru dóstawali a nětko wunoschne městna docpěli, jo prócowali, z najmjeńšcha džěl dóstajeje pomocy zas wróćicž, dofelž smě a dyrbi so tajka wróćena pomoc zas cyla rozdžělicž, a 2. zo bychu sobustawy jo wo dobyčzo nowych sobustawow prócowacž pomhali. (Wětny přichinoschf wuczynia jenož jenu hriwnu!) Potom lěto a bóle docpěje towaštwo, zo mladzencow tež z khydnych serbskich swójbow do studijow nawabi a w nich zdžerži. Wóh žohnuj tute prócowanjo!

3 Budyščina. Tudy zemrě wutoru 9. junija po dolhej khorosći po wjacřócnyhm dóstacžu swjatych sakramentow knjez hudžbny direktor Anton Bergmann wyschšchi wuczěr na tudomnym katolskim wuczěrskim seminaru w starobje 62 lět. Rodženy w Grunawje 15. decembra 1833 bu wón po dokonjanych studijach 1854 wuczěr w Seitendorfje. Dwě lěcže pozdžišcho bu pobylšchi jako pomocny wuczěr w Grunawje do Šchpitala pola Kamjenca přichadženy. W lěcže 1862 bu pak na nowozaloženy katolski seminar w Budyšchinje powołany, hdžej je 33 lět ze wschj swěru a wustojnosću skutkował, doniž joho czeška a dolha khorosč njenuzowasche, dotalne zastojnstwo zložicž. Wjele lět je z direktorom, nětcžišchim knjezom kapitularom Blumentritom jako jeničski wuczěr na seminaru skutkował. Najwjetšchi džěl katolskich wuczěrjow w Sakškej je wot njoho wuwuczowany, tež mnozy našchi duchowni ju swoje studije na tudomnym seminaru započerjo joho wuczomcy byli. Wosebite zaslužby je sebi zemrěty wo wubudženjo a zeznawanjo doštojneje cyrkwinsteje hudžby w naškej wótczinje dobył. Lubosč a džakawnosč pschecžitwo zaslužbnomu wuczěrjej pokazowasche jo wosebje pschi joho pohrjebje, kotryž bě tudy na dnju najhwjećišcheje Wutroby Sězušoweje. R. i. p.

3 Budyščina. Na dnju Wožoho Čžěla psched wječzom pschicžeže czežke hriwanjo nad našche město a wokolinu. Wšchi tym šta jo njezbožo, zo blył mlodoho cžłowjeka, Franca Borešča ze Sepekowa w Čžechach, kowar-

ského pola kolodžejca Nowaka tudy, zarazy. Borešč džěšče z jnym towarščom po Wjeleczanſkej drozy a bě porno Bobolcam hač nad moſt na Wjeleczanſkej železnicu doſchol, a tam joho njezbožo pſchekhwata. Borešč bě hnydom martwy, towaršč bě jeno na ſhwilu pohluſcheny. Mjedželu mjez Božim Čžěkom bu zemřěty tudy na Miklawſch hrjebany. R. i. p.

3 Mjebjelczić. Dnaj 13. a 14. junija běſchtaj za tudomnu woſadu woſebje ſwjatocznaj. Po pjećich lětach zaſ přeni króč wopyta naſ najdoſtojniſchi knjez biſkop dr. Wahl, zo by ſwjaty ſakrament firmowanja wudžělat. Najdoſtojniſchi knjez pſchijědže ſobotu z čahom w 2 hodžinomaj z Drježdžan do Kamjenca a poda jo z wyſokodoſtojnym knjezom kapitulacom ſcholaſtikom Zuſczanſkim, kiž bě z Budyſchina pſchijěl, do Mjebjelczić. Na mjezach woſady powitachu najdoſtojniſchoho wyſchchoho paſtjra čzřjódka kſchizerjow na krajnje wupyſchennyh konjoch, pſchede wju ſamej pať tudomnaj knjezaj duchownaj, knjez wučěć, džěćzi woběju ſchulſteju klawow z ſchowowjemi, licžba družkow a wulka mnohoſčž woſadnyh. Sdžž bě hnadnoho knjeza biſkopa knjez ſarať Rubaſch powitať, poda jo čah na kěrchow, hdžěž jo pſchepijane modlitwy doſonjachu, tať tež w cyrkwi, do kotrejež jo potom ſwjatocznjy proceſſion naſtaji. Sdžž najdoſtojniſchi knjez cyrkej wopuſchěžiwjſchi na ſaru doúdzě, pſchepoda jomu tam přěnja ſchuleſka hornjeje rjadownje jať dopotaž džěćjaceje luboſčje a čěſčjzomnoſčje kraſny kwětkowy kwěčěl abo wonjawku, kotruž najdoſtojniſchi knjez zwjeſeleny pſchija. Popołdnju wot 1/2 5 běſche w ſchuli, kotraž bě z pletwami a wěncami wupyſchena, pruhowanjo nabožiny we woběmaj rjadownjomaj, a wupraji hnadny knjez biſkop pozdžjſcho ſwoje woſebite pſchijědnaczo nad wuſpěchom pruhowanja. Mjedželu rano bu knjez biſkop wot zhromadžennyh ff. duchownych a ſpěwarjow z ſary ſwjatocznje do cyrkwy wjedženy. Tu ſwjeczeſche najdoſtojniſchi knjez najprjedy čžichu Božu miſchu, po kotrejež mějeſche woſadny knjez ſarať přědowanjo, a wudžěleſche potom 59 hólčzatam a hólčzatam ſwjaty ſakrament firmowanja. Wſchi tym poſkužowachu najdoſtojniſchomu knjezeť pódla hižo ſpomjennyh duchownych knježich tež wyſokodoſtojnaj knjezaj propſt Winenc z kłóſchtra Marijneje Smeždy a can. ſarať Wernat z Khróſčzić. Doſonjawkjy ſwjaty ſkutk mějeſche knjez biſkop hiſčěje wutrobnu a hluboť pohnuwacu ryčž na firmowanych a jich kńótrow. Swjatocžne Te Deum wobzamkny ſwjatocžnoſčž, po kotrejež bu hnadny knjez zaſ ſwjatocžnje na ſaru pſchewodžany. Popołdnju wopuſchěť najdoſtojniſchi knjez biſkop zaſ naſchu wjeſ a woſadu, pſchewodžany z wutrobnyh pſchecžom woſadnyh: Wſchohomócnjy Bóh chcyť žiwjenjo Soho biſkopſkeje Mikofeje w ſtajnej ſtrowocze hiſčěje mnohe, mnohe léta podléſchicž. — r.

3 pola. Po dołhim mjelcženju dyrbitny jónu zaſny na naſche kwaſy ſpomnicž, a to woſebje na čěſtne družki, kotrež na nich nadeſdženy. Wu-
prajamy jim derjezaſkžženu ſhwalbu, zjednocženu z napominanjom, zo bychu tutomu waſchnju ſwěrne woſtale a zo ſo njebychu we tym wot „njemudryh knježnow“ zatraschicž dať. Kſhwalba a čěſčž je runje čžim wjeťſcha, čžim mjenje jich je. Wěrimy radlubje, zo by uťotrym družčza draſta kaž woheť na hwědomjo palila, a te čžinja wězo prawje, zo ſo jeje zdaluja, dofelž bychu ju wonječěſčžile. Kať pať móža holcy, kotrež hiſčěje maja poľne prawo na nju, wot tuteje čěſtneje pychi ſo wotwlaťowacž, a z tym do jeneje rjadownje z tymi, kotrež tutoho prawa nimaja, ſtupicž, to je njezrozemľiwa potajnoſčž. Holcy, kotrež ſu we wſchědnej draſčze „za blidom“, dyrba ſebi lubicž dačž, zo je hoſčžo jať čěſtne knježny zdoſtne nječěſčza. — Starſchi taťjeje młodoſčje

pač njech wopomnja, zo družčenje njeje ničžo zwonkowne, swětne, ale něšto nabožne, katolske, hdžej tež swědomjo swoje prawo žada; pschetož z pschiběranjom a woteběranjom družčenja pschiběra a woteběra tež čestne žiwjenje mjz mlodošču.

3 pola. W tu chwilu zaji wokołowahace pschedawarki staru znatu wěc z nowa po wsach rozšěrjeja. Se to němisa papjerka, z něfotnych bloczkow wobstojaca, na kotrejž je „Swjateje Marijine džezjo“ (Unserer Lieben Frauen Traum) a „Sydom njebjeskich rjehelow“ (die 7 heiligen Himmels-Niegel) wozjischjane. Papjerka je pódla wopacžnosćow a hlupoščow pokna najnerozomnišchich pschiwěrkow, haj woprawdžitoho bohahanjenja. Něfotre njewinowate a po ždacžu pobožne słowa, kotrejž su do nich zaplečzene, namakafsch rjenšcho w pačšerjacych knihach zestajane. Tuž tutu papjerku njekupujeje! Schtōž ju hižo ma, njech ju spali. — A tu njech je pschiležnje pschispmnjene, zo jo tež hewak njedyrbja žane pišma wot wokołowščerjow kupowacz. Schtōž chce čitacz, njech sebi swoje wěcy pač sam, pač pschz swojich duchownych abo druhich nazhonitych ludži z katolskoho knihkupitwa skaza.

3 cyloho swěta.

Němisa. Bisop Namszanowski, přjedawski wojejski bisop Pruskeje, šwjeczjsche 1. junija 50 lětny měschniški jubilej. Přjedy hacž kulturkampf w Pruskej wudyril, bu bisop Namszanowski wot pruskoho knježerstwa „wotjadženy“. Šak je jo tehdom ta wěc mēla, chcemy zas napomnicž. Po šwjatocznyh wozjewjenju watikanskoho koncila, nastupacym katolsku wučžbu, zo je bamž jako wyschjschi wučer cyrkwje njezmōlny, hdžj wo wěcach wěry abo šchješczanskoho žiwjenja něšto za cylu cyrkej rozšudža a postaja, wotšchčžpi jo horštka katolikow wot swojeje macžerje, katolskeje cyrkwje, zapomē poslušnosčž wyschschomu wjetčej cyrkwje, bamžej, a mjenowachu jo „starokatolikowje“. Cyke jich hibanjo bē drje wusafko kaž štabal rēčžka w horcym šlōncu — tola swětne knjejsstwa a mjz nimi wošebje pruske knježerstwo mēnjšche, zo ze starokatolskim bisopom Keinkenjom katolski swēt pschedobudže. Přeni wopor tutoho zamolenja bu bisop Namszanowski. W Šlōlnje bē knježerstwo cyrkej šwjatoho Pantaleona starokatolikam pschipopazako, tu cyrkej, w kotrejž bēchu dotal wojejske Bože šlužby za katolikow jo džeržake. Po pschipopazanju cyrkwje za starokatolikow zakaza bisop Namszanowski, zo jo w nej katolske Bože šlužby wjac džeržecz nješmēdža. A nětko chysche tehdomnišchi wōjniski minister v. Roon bisopa jako „wojejskoho zastojnika“ nucžicz, tam tež dale Bože šlužby džeržecz dacž. Bisop pač wotmōlwi, zo je kōždy čas swoje wōtčžinske winowatošče swērnje dopjelnal; hdžj pač jo jomu do šwjatnicy joho swědomja pschima, zo dyrbi wōn tu naležnosčž swojim cyrkwinskim pschedštajenym pschedpoložicz, a zo je hižo wusud japoštolškoho stola požadal. Šōnle wusud rēfatsche: w „simultanskich“ cyrkwjach drje je dowolene, katolske a protestantske Bože šlužby wotrywacz, to pač jo pscheczžowo starokatolikam ženje njemōže dowolicž, kōšizž praja, zo woni tōnšany wopor Božeje mišče, kaž katolscy mēschicy, na dowolene waschņjo džeržža. Tuž bisop Namszanowski nowu zakazuju wuda. Ščžchwf toho bē, zo bu wojejski bisop „bisopoj Keinkenjeje“ woprowany. Wōn pač pokaz, zo Boha a joho nameštņika na žemi bōle posłucha, dyžli

człowiekowi, a je ze swojej zmużitościu tehdóm mócnije pschিপomhał, zo za-
horzeność do němskich katolikow pschindže, z kotrejž ju w horcym kultur-
kamppje wutrajni a śwerni wostali. Tuž tež němscy katolikowje swojomu
wjele pruhowanomu wjednikej w swjatej wójuje ł joho waźnomu swjedzenjej
wutrobne zbožopšchecza zawdawaju.

Danjska. Na kupy Island, kotraž ł danjskomu kralestwu fšuscha, je
strašchna thorovej („wusjad“) wudyrila. Tuta thorość, kotraž je jara na-
tykowaca a na kotruž schorjenu najbóle wštej zrudnej smjereži napšcheczo
hlada, je so hewak jenož w czoplych krajach pokazowala, tola nětk tež w zym-
nych krajinach wustupowacž počina. Wosebje z Khrystusowoho časa je nam
wusjad znaty, dokelž wbozy, kotriž bčchu z człowjecžoho towarštwu do pušcinow
wustorkani, pola Zbožnika pomwe pytachu a namakachu. Na Islandže je nětk,
kaž horjeka spomnich, tuta žadława thorość wudyrila a so tak rozščerila, zo
je sejm (Altding) w Rajfiawiku wobzamknył, wosebitu wustaw za wusadnych
w zdalenyh krajinach natwaricž. Ale nětk nastu praschenjo: „Schtó dyrbi
jón zaštaracž?“ Dokelž wot swojeje strony nikoho za wothladanjo tutyh thoryh
njenamakachu. Wobydlerjo ju, z wuwzacžom maleje w nowijich času
założeneje katoliskeje stacije, lutherjskoho wuznacža. Islandske knježestwo
póšla tohodla najšlawnišchoho lčarja dr. Björnsona z Rajfiawika do Bergen
w Danjskej, hdžež maja katoliske šotry ašle za wšchelafich thoryh a tež
wusadnych, zo by so tam wobhonjał, kat so tajey thori zaštaraja, a pschi tym
prošył, hač trajch šotry ł nim do jich wustawa zašupicž njechale. Biškopjska
wyschność w hłownym měcže Kopenhagen je na tule próstwu wobzamkla, zo
někotre šotry z rjada swjatoho Šózefa na kupy Island pščezele, kotrež budža
tam wusadnych w založenym wustawje wothladowacž. Ł nim je so dobro-
wólnje ješuit P. Sveinsson, rodženy Islandžan, kiž hačž dotal w kolegiju
swjatoho Mandrija w Dredrupje štukowaišce, pschizamknył, zo by thoryh tež
duchownje zaštaral. Wón je ł tomu wotpohladej tež hižo 15,000 frankow
(nórtow) w Francóziškej nahromadžil.

Wšchispomnjenjo. Tute podawki podawaja pruske „Wschizne nowiny“
(Sreuzzeitung), kotrež hewak na fšlechtry rad kamjei čžišnu, ješuitow pat
z cyla widžecž njechadža. Kr.

Awstrija. Arcywójdoda Karl Ludwik, wo dvě lčze mlódschi bratr
kežjora Franca Šózefa, je 19. meje zemřel. Rodženy bu 30. julija 1833 jako
syn arcywójdody Franca Karla a bayerškeje pryncesny Sofije. Tši króčž
bšče ženjeny a to najprjedy ze šakškej pryncesny Margarety. Soho druha
mandželška bšče burbonska pryncesna Marija Annunziata. Z tohole mandžel-
štwu wuindžechu: hižo dlejšchi čas čžežy thory arcywójdoda Franc Ferdin-
and, kiž po smjereži kónprynca Rudolfa za naslédnika kežjora placzi, arcy-
wójdoda Otto, kiž je ze šakškej pryncesny Mariju Šózefu woženjeny,
arcywójdoda Ferdinand a arcywójdodowa Margareta Sofija, nětko mandželšku
katoliskoho wójdody Albrechta we Württembergškej. — Zemřety arcywójdoda
bč jara lubowany wot awstriškich poddanow a wuznamjenješce so wosebje
z wulkej pobožnościu; w joho swójbje knježeske pschecy jara dobre katoliske
žiwjenjo. R. i. p.

Italjska. Mništerpršident Rudini je wulku zmužitostž wopokazał.
Žadny kraj tat pod mocu pschemócnych swobodnych murjerjom njestoji (abo
prajmy radšcho nječalošćzi) kaž Italjska. Kubjenjo cyrkwinškoho štata a
města Roma, wšchitke hubjenstwo, do kotrohož je cyla Italjska podnurzjena,

wschitka nješwěra, wschě padušschstwo jeho knjezerjow nowischoho čzasa su skutki swobodnych murjerjow. A tola je sebi Rudini zwěrik, zjawnje w komorje deputirowanych (zapóslancow) tajne towarštwa zasudzić. To su pšchede wschěmi swobodni murjerjo. Pšched krótkim su italcy swobodni murjerjo sebi nowoho wulfomijchtra wuzwolili, a to žida Nathana. Pšchi wultej mocy, kotruž swobodni murjerjo runje w Italskej maja, drje dołho njebudže tracž, zo tež ministerstwo Rudini so powali — a potom snadž zas stari padušchi wješlo knježenja do rukow dobudu.

Wischelczizny.

* (Khudoba w Italskej.) W Bono pola Sassari (w Sardiniji), we wšy z nimale 300 wobydlerjemi je sudniški běrc 30 swójbow zastatych dawkow dla čzazacž dyrbał. Tak je skoro cyla wješ woczazana. — W Palermje (Siciliji) wóndanjo 100 džělaczerjow, kotrymž hlódb z woczow hladajče, po prośchenju čzahachu. Wot policije zadžeržani a na strážu dowjedženi, dóstachu tam wot direktora a kommissara hiščeže šcherpatku, a buchu na to proścheni, zo bychu so rozěchli. Naprośchene pjenjezy mjez sobu rozdžěluschy posłuchachu bjeze wschoho znapišeczizwenja. r.

Naležnosće našoho towarštwa.

Sobustawy na lěto 1896: kk. 453. 454. z Khróścic: Pětr Šram, Jakub Šěrc, 455. Hana Glawšowa z Pazlic, 456. Jakub Rjeda z Hory, 457. Jakub Delenk z Budyšina, 458. 459. z Wutołčic: Jan Delenk, Marija Kubańkowa, 460. Theodor Graf z Khróścic, 461. Marija Kilanowa z Noweje Wjeski, 462. Mikławš Lawkus z Lusča, 463. Michał Cornak z Konjec

Sobustawy na lěto 1895: kk. 681. Madlena Rachelowa z Nowych Bóšic, 682. Theodor Graf z Khróścic.

Na lěto 1894: kk. 717. Jakub Kocor z Noweje Wjeski, 718. Theodor Graf z Khróścic.

Dobrowólne dary za towarstwo: M. K. 50 p., M. K. z N. W. 50 p.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena dań wučinještej 109,956 hr — p.

K česći Božej a k spomoženju dušow je dale woprował: Filipsdorfski procession 10 hriwnow 34 p. — Hromadže: 109,966 hr. 34 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 13,120 hr. 68 p.

Dale je woprował: r. 1 hr. — Hromadže: 13,121 hr. 68 p.

Za cyrkej Maćerje Božej w Radworju.

Dale su woprowali: „Džak a khwalba budž Bohu!“ wot Bryceec swójbje w Radworju 20 hr., wot služownje holcy w Bronju 3 hr., Jan August Pjetaš, žiwnosć w Radworju 100 hr., Wjeselic swójba w Gardiner (w Americy) 3 hriwny, lubjeny dar z Nowoslic 5 hriwnow.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje darichu: Na Hernaštec-Wjeršec kwasu w Rachlowje přez knjeza kapłana Šoltu z Kulowa 41 hr. 50 p., „Serbowka“, towarstwo Serbow serbskeho seminaru w Prahy na lěta 1894 a 1895 126 hr. 52 p., Mikl. Andricki z Sewčikowych łopjeńkow „Dar wóćinskeje lubosće za serbski dom“ wuwikował 180 hr., družki a kmótre při poswjećenju noweje khorhowje „Katholskeje Bješady w Rałbičanskej wosadze“ 33 hr., Někotre Konjecanske holcy přez H. Č. 13 hr., w Šunowje: Michał Hila, mlyńk, 10 hr., Hana K. 2 hr., njemjenowana 1 hr., njemjenowana 50 p., štyrjo hračcy dobytk „z wowčeje“ 2 hr. 20 p., x. 10 p.

Zapłać Boh wšěm dobročerjam!

Za terciarow: Zemřela je jotra Sořefa Kłoffec z Kłoffterfreiheit. R. i. p.

Češćenomu předsydstwu Katholskeje Bjesady za Ralbičansku wosadu.

Zo je dopis „Dopomujeńki ze stana w Sernjanach“ tajku haru a wopačne měnjenja zbudził, to mje jara zrudzi. Zawěsće jón pisal njeběch, hdy bych k tomu z tamnišeje strony namołwjany njebył, a sym to činił po swojim kritiskim přeswědčenju. Byrnjež pak čescene předsydstwo tutu rozprawu wotpokazało, z tym njespóznamam hišće, zo je wona njesprawna, njewěrna a ranjaca. Te wotpohlady, kotrež je wone w njej wuslědžilo, te z najmjeńša ja měł njejsym, njejsym chcyl nikoho ranić, ani njewěrnosće pisac. Tak dolho pak wostanje dopis sprawny a wěrný, doniž njejsym wo napřečiwnym přepokazany. Prošu wo to nic přez „Posol“, ale listnje. Jeli pak so mi póslač njecha, wozmu moje cyle dopomnjeńki z tutym słowom wróco: „Wšo je dobre bylo“. **J. Słodník.**

Towarštwu Serbskich Burow za Ralbičansku wosadu
změje njeđzela 21. junija popođnju w 4 hodžinach hłownu zhromadźiznu we Łazkowskim młynje

Dnjowy porjad:

1. Dowuradženjo wustawkow even. založenjo „šłótzawěšćaceje kassy“ w towarštwje.
2. Słazanje nazymškich symjenjow a pschikupnych hnojow.
3. Namjety.

Dokelž je wuradžomna wěc tak wulcy wažna, prošymy šobustawy a pscheczelow zawěšćenja naležnje, zo bychu so w prawje bohatej liczbje — po móžnosći wschity — zeschli.

Wšchednjstwo.

W **Drježdžanach** je na wustajeńcy w starej wšy wot 20. junija wotewrjena korežma „**Grbgericht**“ pschi wodže ležaca, z krajnym wuhlodom nad cyle šwjedženšte město, hdžež so wschě wulke šwjedženšte hry wotbudu.

Wot 10 hodžin popođnja je tam wulki žymny buffet. — Wosebitosć: jeno woprawnje piwa, dobre wschelate wina. — Šeniczke asfaltowe kejelnišćo na tym měsće, na czož wosebje kedžbnych činimy. — Tež „Katholski Posol“ so tam nadeńže. — Wo dobrocziwy wopyt prošy z počezćowanjom

Bachstein & Hoyer.

Wschěm Serbam, kotřiž Drježdžany wopytač pschijědu, porucža so Łužičanam znaty

 Bartowy hosćenc

w **Drježdžanach** na hornceřskej drozy (Töpferstraße), njeдалоkо Augustowoho mosta, kralowskeje dwórškej cyrkwy, kralowskoho hrodu a Brühloweje terrasy. Dobre pscheczelne poslužowanjo a rjane tunje pschenocowanjo.

 Wopytowanjo wustajeńcy móža tam swoje wěcy wotkladowac.

Katholske towarštwu knježnow w Budyšinje

wuprāja hospodliwym **Bacjončanam** za wschitku pscheczelnosć a dobrocziwošć, pschi wulěče njeđzela 14. junija wopokazanu, wutrobne „**Zapłac Boh luby knjez!**“

Čiřćoj Smolerjec knibicšćaczeńje w Maczičnym domje w Budyšinje.

Katolicki Posol

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósće a
we kniharni 2 m., pod križ-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Gudowy časopis.

Wudawanj wot towarstwa S.S. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 13.

4. julija 1896.

Lětnik 34.

Nascha serbska narodopisna wustajeńca w Drježdžanach.

Sobotu 20. junija dopoldnja bu w Drježdžanach wustajeńca sakskoho rjemjejska a wumjejskoho pschemysla wotewrjena. Wobě Majejstosćezji, kral a kralowa, tež nimale wschitej pryncy a pryncesny kralowskoho domu, ministerjo a najwysichski zastojnicy kraja a města běchu pschitomni. Hlownu wotewrěńsku ryč mějeske tajny dwórski radźičel Ackermann, hlowny pschedyda wustajeńcy. Toho Majejstosć wobhlada sebi hlowne dźěle wustajeńcy: wustajeński hród, stare město a serbsku wjez a wupraji swoje wulke spodobanjo nad wustajeńcu a zarjadowarjam swoje polne pschipoznadžo.

Narodopisna serbska wustajeńca, kotraž bu w serbskej wšy z wulkej prócu zarjadowana a hač do dnja wotewrěńca cyle hotowa, bu w pschitmošćezji jeje wysokeje protektorcki abo schitački, Zeje kralowskeje Wysokešće pryncesny Mathildy, wotewrjena. Wo tym pisaja „Serbske Nowiny“ into:

Nascha serbska narodopisna wustajeńca w Drježdžanach je hlownu pruhu dobyčerscy wobitkala! Taky pruha je so sobotu 20. junija měla, hdyž bě wysoka dohladowačka serbskeje wustajeńcy, Zeje kralowka Wysokešće pryncesna Mathilda, do njeje pschisla, zo by ju wotewrila a sebi ju wobhladała. Zeje kralowka Wysokešće 1/2 12 hodžin dopoldnja z pschewodom swojoho wysokeho nana, Toho kralowskeje Wysokešće pryncy Jurja, swojeju bratrow, kralowkeju Wysokešćow Bjedricha Augusta a Jana Jurja a pryncesny Siabellhy, pod wjedženjom krajnoho twarškoho inspektora Schmidta a architekta Grothya k serbskomu mušejej pschisłupi. A powitanju běchu so tam psched zafhodom sobustawny serbskoho wubjerka, knjez gymnazialny wyschski wučer dr. Muka, wučer Sommer-Budyski, redaktor Marko Smolec, A. Zymny z Drježdžan, sejmstaj zapóslancaj Smola a Kofla a cžestwaj hošćezj knjezaj D. Smisch-hodžijiski a farač Jakub-Mješwacžidliiski zhromadžili. Po napominanju Toho

kralowšceje Wysofoczeje pryncesa Surja, zo by něchtó z pschitomnych pryncesju serbski postrowił, jo knjez wyschski wnczeń dr. Muta že sečehowacymi postrowjacymi słowami na nju wobroczi: „Najswětlišcha knjeni pryncesna! Zo jebi Wascha kralowška Wysofoczej našcnu ponižnu serbsku wustajeńcu, kotraž ma zbože, pod Wašchim wysofim dohladowaštwom stejeć, miłosćiwje wobhladać pschudže, nas z najwjetšej wjeseloczeju a najnutrińšej džakownoczeju napjelni. A tule našcnu wjeseloczej a džakownoczej budže cyły serbski lud wulcy wobzboženy z nami začuwac, zhoniwšchi, zo stej so na jemu droholube wěcy jeho žiwjenja a stutkowanja woči Wascheje kralowšceje Wysofoczeje miłosćiwje zložikej. Tuž powitamy Wašcu kralowšku Wysofoczej, swoju wjeleczeleženju schkitaću (protektortu), z džakownej wutrobu a ze serbskim postrowom: Witajće, witajće najwutrobnišcho do našeho serbskeho museja, a wołamy z najhlubšeje dusche: Bóh žohnuj našcy cyły lubowany kralowški dom! Slawa, slawa, slawa!“ Róžowy buket (kwězel) wot knježny Wojnarjec z Konjec pschijawicki, za kotryž jo serbski podžakowa, pryncesna Mathilda a jejni pschewodnicy do museja zastupichu. Z wulkim zajimanjom a swoje najwjetše pschipóznaczo wošpjet wuprajicy jebi wysocy knježa wustajene wěcy wobhladowachu. Serbsku njewjeseloczeju bortu wohladawšchi, Zeje kralowška Wysofoczej praji: „Tajku bortu sym tež nosyła pschi zlotym kwašu mojoho njebočiczkoho knjeza džěda, krala Jana“, k čzomuž móžešce wufazowacy knjez dr. Muta pschipomnicz: „Kralowška Wysofoczej, sym tak zbožowni, zo wobraz wobsedžimy, kotryž Wašcu kralowšku Wysofoczej jako serbsku njewjestu pokazuje“. So rozžohnujo Zejna kralowška Wysofoczej pryncesna Mathilda z knježnu Wagnerec serbski poručca, a knjeza Zymnoho jo wona serbski woprašca: „Móžeće tež serbski ryczeć?“ na čzož tuchit serbski wotmołwi: „Kralowška Wysofoczej, sym rodženy Serb“. Wysofa schkitaća serbskeje wustajeńcy miłosćiwje pschilubi, zo serbski musej hiščeje wjacj kóč wopyta. Knježa z pschewoda Zeje kralowšceje Wysofoczeje, mjez nimi knjez wyschski měščanosta financny radžiczel Beutler, běchu ze wšchm, sčtož běchu wohladali, jara spokojeni a wosebje to khwalachu, zo je serbska wustajeńca wotewrjeniški džěń cyle hotowa, a pschipóznawachu, zo je wona jedyn z najzajimawšich wodžělow cyłeje wustajeńcy.

W Serbach budža rad wědzecž čyč, sčto to wšcho je, sčtož je tał wurjadne špodobanje jobustawow našchoho lubowanoho jastchoho kralowšchoho doma namakało. Tuž powjedžmy čzeleženych čitarjow w duchu pschěz serbski musej: Do njoho zastupiwšchi wohladašcy k prawicy blido, nastajene z popielnicami, w serbskej Łužicy namakanymi. Z bofa stoji korbič, połny molowaných jutrownych jejtow, a pschi sečěnje róžate talerje, molowane schkleńčane, cynowe a zastarše hornčezěske pivowe karanczki polcy pyscha.

Něotre kroczele dale Tebi wjesely kwasny čzah napscheczo čehnje. Wón z wóštowných figurow w draseje wšchelakorych serbskich štron a časow wobstoi. Njewjesta je po katholicim wafcnju drascžena, tohorunja jena šbntka, mjez tym zo druha šbntka Wojerowšku štronu zastupuje. Jedyn šwat po draseje šnadž do 17. lěštotka šluscha, drugi je z nowiškoho čzasa wzaty. Sčtyri wusfocžne družki, a to katholicka, lutherška z Budyškich štron, Wojerowška a Delnjołužiška kwasny čzah wobzamknu.

Jena šwicžka je Mužakowškim štronam pschewostajena. W njej bantaty a rubiščaty braščka (družba) ze Stepanšceje wosady do rukow fleštajo njewjestu napomina, zo by z nim po kwasnej hosćinje přenju reju rejwala. Zady njeju stoji dudak (here), na kosmatym kóžle piškajo. Drašta

wšchittich tšjóch wošobow je nam jara zajimawa, dokeľž je cyle hinašča, hačž ju w Budyškich, Wojerowškich a Kamjencškich štronach znajemy.

Wošebitošć ze serbškicho domjacoho žiwjenja pšchedstaja njedželuistka štwawa. Šchěšćunjedželnicza so z přenjošo kemšchithoda, na kotrymž je ju baba z jejnym džěšćom pšchewodžala, domoj wrěča. Na u poštanywšchi šchtyriletnu džowczičku za ruku džeržo macž domoj wita, mjez tym zo sebi mały hólččž na zahčžku jedžo hrjajka. Pšchi zaštarškich thachlach za blidom wowka z modlerškich knihi modlitwy spěwa, a to z tajkej nutnošćju, zo so w tym z pšchithadom swojeje džowki zamyliež njeda. Z boka pšchi seženje stoji ložo, do kotrohož baba čěščne džěčatko kładže. Ložo je z běłymi zawěščkami popowšchane, kotrež su ze wšchelafimi šwojczatkami pšchene. Tełe šwojczatka su towaršchki a pšcheczelnicy, njedželnicžu wopytajcy, darile, kaž je to w Kulowškich štronach wašchnjo.

Pójmy dale do serbškeje pšchazy! Tši serbške mlode holcy za swojimi pšchaznymi koleškami jedža, kotrež pať so ichwórcžo, bórcžo, šchěžebotajo nje-wjercža, dokeľž pšchelcže runje na powědanjo stareje wowki posłuchaja. Za na lawcy do kucžika so ščóčžiwšchi z pšchasticy na wrjeczeno pšchedže, mjez tym zo stary hošpodať z pišchězele pšchedženo na ručžne motydko mota. Kóžda ze žónškich jenej drugej serbškej krajiny pšchisłuscha. Wowka je po Budyškim wašchnju zwoblešana, přenja pšchelcža je ze Slepjanškeje wošady pšchisłucha, lapa (kapa) na hłowje šrjedžuje nam praji, zo je Delujołučžicanka, a tječa ma swoju domiznu w Nowym Měšće pola Wojerec. Najzajimawšchi je stary hošpodať z Delujeje Łužicy. Tajcy hošpodarjo su nětkole w Serbach jara žadni. Na joho hłowje sedži kónčžojta dołha měca, z pjelščizni wobšchita. Nowomodnych thornarjow a schlipšow wón njeznaje; tuž je sebi pišane rubiščko wokolo šchije zwjazal. Swoju dołhu rubjani šuknju je sebi wón ze šamonapšchedženošo pšchedžena kćal a sebi ju ze šamotkanyš kosmatym běłym šuknom podšchicž dať. Zelene wołnjane wuhorki šuknju šchwanje pšcha. Wobuť je so wón čžorne krótko tholowy, a dokeľž je žyma, na nožy šłomjane čžrije. Tajškich čžrijow džjenja wjacž wjele njewidžijich. Hošpodať je sebi je šam ze šłomjanyš pletwow špletť. Ze su čžople a z došom tunje, runje kaž hošpodarjowa šuknja. Šdy bychu so ratarjo hišchže džjenja tať draščžili, kaž tónle stary hošpodať, bychu někotry toleť, kotryž za draštu a čžrije wudawaja, w kapyš wobthowali. Měčžijich mlody lud pať sebi nošce wjacž plát kćacž a šłomjane čžrije džělacž a hišchže wjele mjenje w nich thodžicž. Pšenježy wšchat pšchi nowym wašchnju z móšchny žwulětaja, a wobšedženštwow so z hypotšefami počžeži. — Wyšche pšchelcžow na seženach wšchelake wobrazy wšaja. Widžimy tam zaštaršku pšchelcžu, serbšku šchulu, kajkaž je pšched něhdže što lětami była, serbški dwór a t. d. Tež wšchě druge štwy ju ze zaštarškej nadobu a naporjadom wuhotowane. Dokeľž njeje móžno byť, wšchě družiny serbškeje drašty wóškowe figury woblec, su so ze wšchěch štronow kćanki (popy), serbšku draštu woblecžene, wustajile. Šich je cyła šyła, a ze swojej wšchelakorej draštu wone kóždoho wobšhadarja žmješela.

Srjedžž mušaja je seženawa, z blidom kólo wokolo wobdata, poštajena. Tu wóčžko wšchelaku žonjacu pšchu, borty, thapy, bauty, šchórcuchi, rubišchča a t. d. widži, kajkež so wot Žłoho Komorowa hačž do Muzakowa a z Budyšchina hačž do Pična dele nošcha. Tu su tež stare kupne listy a serbške nowolětne žbožopšchějace listy z přjedawšchoho lěštkotka, po wašchnju tamnošo čžasa pišanje wumolowane, a druge serbške rukopišy wupožžene. Ze špodžiwanjom sebi Němcy wupowišnjene serbške štitruate hušle a hušlicžki a

tarafawu wobhladuja. Spody tychle hudźbnych instrumentow su rukopišne a čijiščežane kompozicije našchoho sławnoho Kocora, mlódschoho serbskoho hudźbniča Džarnata Krawca, Smolerjowe Indowe pěšniczi, zběrka ludowych hłosow Abdolfa Čžernoho, rukopišna zběrka serbskich rejoy jenoho serbskoho herca a t. d. zřadowane. Twarcow zajimuja wšchelafore rnyh serbskich wjow a wotznamjenja serbskich domow. Lubostny začřiščez z džěla pišane wobrazy Serbow a Serbowkow čiuja, kotrychž je serbska fotografowarka Höffertowa w Drježdžanach fotografowała. Stónce ščženy ma serbske pišmowstwo swoje měštno. Šchtóž chce je wot spoczatka 17. lěšttotka hač do nowišchoho čžasa zeznać a studowacž, tu derje zřadowany pschěhlad namata.

Wobhladanja hódne je dale bliido ze wšchelafej nadobu a na-
porjadom. Tu je grat wustajeny, z kotrymž w Serbach šchtryncuščki, šchnórka a t. d. džělaja, dale gmejnske a šmjertne heje, truby nócnoho štražnika, motydlka a pschášlicy. Wulcy zajimawaj štaj za zamkarjow dwaj drjewjanaj zamfaj, kotraž štaj so hač do něčžišchoho čžasa trjebaloj. Wonaj štaj nimale po tym samym waščnju džělanaaj, kaž najnowišche patentowane zamki. Z toho widžimy, zo su so w Serbach na wšach burja hižo w dawnych čžasach na džělanojo wuměšskich zamkow lěpje wustali, dyžli w měštach wučženi zamkarjo. Model serbskoho doma, wot čžěšliskoho miščetra Kubicich natwarjeny, nam tež znutškwone napravjenja serbskoho doma pokazuje. Mušejowe ščženy su ze wšchelačimi wobrazami ze štaršchoho a nowišchoho čžasa a z wošebnymi braščkwonými twjelami debjene.

Prjedny hač so wot mušejowoho twarjenja wotšalimy, wobhladajmy sebi je tež troščku wot wonka. Wone je, kaž stare serbske domy, z toščtych hřjadow natwarjene. Přědku pschi zakhodže stoji wěža, kotraž je wěži Šprewjan-
šteje cyrkwicěki napodobnjena. Z raščich šwislow wulke kulojte molowane wokno mušej wobšwětli. Šchtóž so z domjaceje nadobny njeje hodžalo, znutška zaměštnicž, je so zwonka zestajalo. W humpawje tam změrom małe džěczatko špi. Pod tšechu staja krosna, pluh, kólčje a woštwome prasy. Samo na twarožkome fasche so zabyło njeje, kotrež su so na šwisle powiške.

Štónčnje je so pod kólujku šhlódnice měštačžo pschiprawiło, hđžez našch krajan, knjez Žymny, šprócnych a mučžnych hošpoduje a jich ze šchleńcu dobroho čžerstwowoho piwa wošchewja.

To je mały pschewid pschez serbsku wustajeńcu. Su do drobna wopišacž, so tu njehodži. Dyrbišč sebi ju ze samnymaj wočžomaj wobhladacž. Wona je toho hódna, kaž su to Němcy, kotřiž su ju wopytali, što króč wobkružili. „Šchtóž je na wustajeńcu pobyl a njeje do serbskoho mušej štučil, tón je zabył, sebi najrjeńšchi křuch wobhladacž!“ Tajki bě powšchitkowny wuřud, kotryž bě wot Němcow šlyšchěz. Zele pschipóznacžo, z wššofa a z niška, je najrjeńšche myto za wšchu prócu a džěło, kotrež su šobustawy a dowěrnicy serbskoho komiteja na wustajeńcu wadžili. Serbski mušej je sebi čžestne měštno w Drježdžanach dobył, wón čžěšči našch drohi serbski lud a našchich serbskich wóčžincow, kotřiž so prócuja, serbsku rycž, stare dobre serbske waščnja a nałožki našchomu lubomu serbskemu ludj dzđerčezč.

Š tomu dodawamy tudy ze „Serbskich Nowinow“ dalšchi dopis z **Drježdžanšteje serbskeje wustajeńcy**:

To bě wulkotny napohlad, jako šobotu 20. junija pschjed „serbskim mušejom“, kiž ma napismo „Macica Serbska“, wšchitcy pryucjojo a pryuceńny našchoho

kralovskega doma stojachu, woddaczi wot ministrow a najwyšchjich dwórfkich zastojnikow. Knez doktor Muka, jako pschednyda wubjerka, knjeni pryncesnu Mathildu jako protektorku našeje serbskeje wustajeńcy z wutrobnej němsto-serbskej wyczu powita. Na to wšchitcy do našeho „muzeja“ zastupichu, jebi wjeho wobhladacž, sčtož bě so tu serbskich starožitnoščow nahromadžiko a rjenje zjadowało. Wšchón našch lubowany serbski lud w Sakiskej a Pruskej bě wšchaf wšchelake swoje žadnošće a wosebitošće sem poškal. Z lubošću a radošću jebi sobustawy našeho kralowstoho domu wjeho wobhladowachu. A nazajtra je bratr našeje kejžorki tež z wulkim spodobanjom wšchón našch „serbski muzej“ wopytal. Čim wosebnišchi a čim wučenišchi a zdžělanišchi sčto je, čim wažnišche su jomu tajke zběrki z ludowoho wěrnoho narodnoho žiwjenja. Wo chwili poda so našcha wyšoka kralowsta wšojba do „serbskeje wšy“, kotraž ze jamych zastarškich serbskich kšěžow wobitoji. Tam w .tak mjenowanym „serbskim dworje“ so wjeho z mužemi a žónštinami w serbskej narodnej drafcze mjeriwješche. Z pšhecželniwej zajimawošću našchi pryncsojo a pryncesnu pošluchachu na narodnu serbsku hudžbu tjjoch serbskich hercow ze Slepjanškej wojadu: staršchi mjez nimi na kóze, mlódschi na tarakawje a tječzi na štrunatych huslach pišfachu dolhi narodny špěw, w kotrymž po wupisłanju kóždeje sčtuczi tón staršchi kóždeje sčtuczynny tekst rjenko špěwajše. Tajke te kralowške Wyšokošće njeběchu hiščeže ženje šlyšchale. To so jim wulcy lubješche. Prjedy bu našpomnjene, zo so w „serbskej wšy“ z mužemi a žónštinami wjeho mjeriwješche. Z wotkel běchu te rjenje zhotowane Serbowki? Z wuwadžom tych pola „serbskoho muzeja“ postajentych narodnych Serbowkow bějše jebi, dokelž na serbskich holčkach pobrachowajše, wjele němškich knježnow kšěse rucze serbske draščzenjo a serbske licžkate kšapicžki zejchěž dało, zo mohše w našej Drježdžanskej „serbskej wšy“ za Serbowki płacžicž. Njeje to špodžiwne? Wola naš domach w Serbach tam a sem někotra serbska holca jo šwojeje serbskeje drašty hašbuje, a w Drježdžanach jo serbska drašta tak lubi a špodoaba, zo někotra wosebna knježna z radošću w serbskej drafcze kšodži. — Čyłe Drježdžany jo na pjaty džen julija, na draštny šwjedžeu wjela, wosebje pak na wulki serbski draštny šwjedžeu, w kotrymž budža wšchitke krajiny a štrony našeho Serbowštwja ze šwojej narodnej serbskej drašty zastupjene.

Moje pučowanjo.

(24. pokračowanjo.)

Naich posledni wulět z Seruzalema bě do Hebrona a na dompncžu do Bethlehema. Do tutej městow móžesh z wozom dojčez, a puč je samo tmašich, hač do Ain-Karim. Do Hebrona jědže so na sčěšć hodžinow. Krajina po puču mało poškeca. Trašch hodžinu pschod Seruzalemom su tak mjenowane „haty krala Salomona“. Za Salomonowy čas a w cšlym štarym wěku hač k zapuščenju Seruzalema w lěče 70 po Khrystusu su tute haty město z wodu wobštarale. Z nich je woda do Seruzalema běžala, a do nich zasty z mwohich kužolow. Dwě hodžiny dale, trašch na dženacž mještichinow wot puča zdalena, je „študnja Abrahamowa“. Ze tež hluboča, z hoberškami kamjenjemi murjowana jama, z kotrejež hiščeže džensnišchi džeu wobdylerjo tamneje krajiny swoju wodu nojcha. Wšchi študni su hiščeže powostanki jara šlymch murjow. Tola njehodži so wušlědžicž, sčto je so tudy něhdy štało.

Tradicija praji, zo je tu Abraham bydlil, a zo je tudy tych tšjoch mlodźencow hospodował, kotrychž pschi dželenju spózna jako Boha a dweju jandželow, kotřiž do Sodoma džechu, zo bychu tute město jurowje khostali. Bjez pschewodźenja běchmy sami wot swojich na puczu čakacych wozow sem dóschli, dofelž ta krajina, kaž so praji, straschna njeje. Tola pschi studni so nam dwaj čłowjekaj pschuwdašchtaj, kotrajž jalmožnu profschestaj. Dofelž žana pschicžina njebě, jmaj tež něšto dacž (běšchtaj strowaj a solnaj), jeju wot-pokazachmy. Hdyž běchmy so potom na tši sta kročeli wotšalili, počeschtaj wonaj z wulfej wuschifnoscju make wótre kamjenje za nami mjetacž. Ze same hwizdachu kaž kulki, z tšělby wutšelene, nam wołolo hłowow. A wulkomu zbožu nikoho njetrjedychu. Z toho pak so spózna, zo so tam nichtó bjez brónje njesmě měšty čučez, a zwažicž, daloko hieč. Njeje trjeba, zo so hnydom něchtó zatšeli. Dosaha hižo, jenož tšělbu pokazacž abo do powětra wutšelicž. Tak doječežechmy zbezownje zasy nasche wozy.

Zasy na hodžinu dale dojewychi doječežechmy „studnju Filipa“. Ze to, kaž so praji, tamny kužol, z kotrohož wodu diafon Filippus komornika ethyopskeje kralowny wulšechi; Filippus komornika zetka we wozu sedzacoho a w šwjatym pišnje čitacoho, a so joho woprascha, hacž tež, sčtož čžita, rozemi. Hdyž tutón wotmohwi, zo njerozemi, šny so Filippus k njomu do wozu a jomu pišmo a profetow wulkadowašche. Komornik so bórzy tak za kšesčžanštwu zahori, zo šwjatu kšesčženju žadašche. A tak wonaj pschindžeschtaj hacž k mjenowanej studni, a Filippus joho pschez sakrament pschizwa do kšesčžanskeje cyrkwy. Tež tudy su mnohe a wšchelake rozpadanki ze staroho čžasa. Mnohe rowy, cyle kaž Khrystušowy w Seruzalemje, su so derje zdžeržale. Potom pak tež murje ze staroho wěta. A dale wulki džel kšesčžanskeje cyrkwy pokazuje, zo su kšesčženjo tute měštno čžesčžowali.

Tak pschijedžechmy wołolo pschipołdnja do Hebrona. Hebron ma na džesacž tysac wobydleri. Wot wonka, z hórki, kotraž so pschi nim pozběhuje, poskicža wón rjany napohlad, njesčžajeny orientalski. W Seruzalemje, Džaffe a wšchěch wjetšich městach namatašch tež twarjenja po europšim waschnju twarjenje, t. r. z kšchivymi cyhelowymi tšechami. W Hebronje žane jenicžke tajke njeje, potajkim so wobraz orientalskoho města njesčžazy. Hdyž do města zastupišch, wšchak je mjenje lubozne. Hasy su tak mazane, kaž lédma w oriencze hdže druhdže, a wobydlerjo, dofelž rědko cuzych widža, njepscheczelní a zasakli. Tam a sem wohladašch tež tu žida. Ale ani jedyn jenicžki kšesčžan tu njebydli. Slawny a znaty je Hebron, dofelž su tudy rowy patriarchow Abrahama, Išaaka a Jakuba. Wulka a wot wonka rjana mošcheja je wołolo rowow twarjena. Ale žadyn kšesčžan njesmě do mošcheje zastupicž. A do rowow tež mohamedanšch sami njėndu. Su za nich šwjatnicy, do kotrychž žawoho čłowjeka noha zastupicž njesmě. Tak dyrbjachmy so spokojicž, wołolo mošcheje hieč a kulowatu tšechu rowow wot nazdala wobhladacž.

Wišchi tym pak tež zasy něšto nowoho nazhonichmy. Za našch wobthód mějachmy pódla našchoho kawassa, kiž bě nas wot Seruzalema pschewodžak, jenoho tórkowskoho pólcaja najatoho. Wšohi bě wopravdže w jenej schforni a w jenyum něhdušchim čžriju. Wot kolen běchu kšolowy cantojte. Na dobo tež tudy, njeđžiwajcy na našch schfit, mlodži holcy z kamjenjemi do nas mjetacž počžachu. A tak nas našch kejžorisko-tórkowski pólcaj schfitowašche? Wón tež kamjenje zběrašche a do našchich nadpadnikow mjetasche. My pak mějachmy jo z procha.

Pšched měštom pod wolijowymi ishtomami swój wobjed, kotryž běchmy sebi jobu pšchinješli, wuzichmy a bórzy pšchinďzechu tež naše wozy. Sdnyž chychmy wotjecz, pšchihna hiščeze stary žid, z mjenom Eppstein, kiž derje němcy ryczeše, zo je malo pjeněz dōstal za hrōď, w kotrejž běchu konje stali. A pšchi tym tež našchi pohonczojo počzachu němcy z nim ryczeč — běchu tež židza. Tak žid tam dźela wobstara, pšchi kotrychž joho pola nas nihtō widžal njeby. Na dompuczu pšchinďzechmy za pol pjata hodžiny do Bethlehema. (Pofracžowanjo.)

3 Łuzicy a Sakskeje.

3 Budyšcina. W minjenym tydženju je najdoštojnišchi knjez biskop wutoru w Grunawje nowe zwony swjeczil a srjedu tam swjate firmowanjo wudźelał, shtwōrki w Königsbahnje a njedzelu w Ostriku firmował, hdžež běše nimale poltsecza sta firmujomych. Tež we wschitich škulach tamnišceje wokoliny wotbu najdoštojnišchi knjez pruhowanjo z nabožiny. Wobhdlenjo mějesche knjez biskop z knjezom scholastikom Łuscžanski, kiž joho pšchewodzeše, w kłóštrje Marijnym Dole. Zara napinacy tydžen je najdoštojnišchi knjez derje pšchētral. — Tōnle tydžen je knjez biskop nowu kapalu w Gera swjeczil a dženja, sobotu, pojedže do Žitawy, hdžež budže jutse firmowanjo.

3 Budyšcina. Knjez senior Monsignore Šafub Kncžank pšchēbhwa hižo druhi tydžen w Schērachowje, zo by so tam strowil. — Knjez scholastikus Łuscžanski je so do kupjelow w Hallschtrowje (Elster) w Rudnych horach po-
dał, zo by tam w juliju Bože šlužby wobstarał, tež swoju nohu došpolnje wulētował.

Draštneho swjedženja dla 5. julija (jutse) wozjewjamy wschēm, kotryž so pšchi nim wobdźela, hiščeze tole: Šēzne kharški z wosebitnymi czahami placza hacž do wutory wjeczor. Pšchējemy sebi, zo bychu po mōžnosći wschitcy z dalschich stron z wosebitnymi czahami dženja sobotu dopoldnja do Drježdžan jeli. W Drježdžanach dōstanje kōždy ložo, zo mohł w nocu derje wotpoczowacž. Wobjedowacž budžemy hromadže we wulkim stanje, a dokelž korcžmarzej něšto pšchiplacžiny, dōstanjemy za 40 p. telko, zo mōžemy so nasycicž. Dokelž sam bērn rad jem — kaž z wjetšcha kōždy Serb — sym radžil, zo njedyrbja z bērnami pšchi wobjedže lutowacž. Kōždy, kotryž w drašče pšchinďže, dōstanje wosebitu kharšku, na kotruž so joho mjeno napíše, a potom mōže do wustajeńcy, kaž so jomu spodobu. Za swjedžeński wubjerk: Sommer.

3 Ralsbic. Sdnyž běše wubjerk našchoho burškoho towarštwu hižo 14. junija na podložku Neuwiedskich a hiščeze jenyh druhich, nam dobroczinyje počženyh wustawkow, za naše wobstojnosče so pšchihodžace wustawki „skót-zawěšćaceje kassy“ zestajal, wotmēwasche so 21. junija generalna zhromadžizna we Łazku. Wotolo 1/25 hodžin wotewri knjez pšchēdšyda Wicžaz Kōžencžanski zhromadžiznu z wutrobnyh postrowom tak mnohich jobuštawom, wosebje wjeledoštojneju knjezow fararja Bjedricha a kaplana Andrickoho a rozjasił z krotkimi słowami, što to rēka, swój skót zawěšćicž, a pokazu, kaš spomōžne, haj muzne je tajke zawěšćenjo. Zo bychu pšchitōmni nekajki pšchēhlad mēli, pšchēčžita dopisował wot wubjerka zestajane wustawki. Potom pak krocžachmy pomalku wot paragrafa k paragrafaj a w jara zajimawym a žiwym rozmōklowjenju bu to a druhe pšchēmēnjene abo pšchispōmnjene. Potom postaji

jo, zo ma wubjerf nětko, dźiwajo na wšchelafe wuprajene pšecęža, wo wuſtawkach dale jednać a potom taſ pšcheměnjene druhej generalnej zhroma-
dźiznje, kotraž ma jo 9. auguſta w Konjecach wotbymarč, pšchedpołožić. Tam ma jo wěc definitivnje dowuradžić. Potom damy wuſtawki čyſhečęč a — kaž jo jenohłóſnje wobzamkny — k nowomu lětu ſtupi „ſkótawěſčaca kaſſa“ do žiwjenja. Hdyž bě jo potom hišhečę wo pšchikupnych hnojach a nazymſkich ſumjenjach jednało a tež něfotre znutſkowne naležnoſće jo do-
wuradžile, ſkónči jo zajimawa zhromadźizna woſoło 8 hodžin.

3 **Worleec.** Naſchomu „Bražſkomu Žėzus-džėčęatkej“ bėche jo króna z ryzy złota pšchilubila, hdyž by jo pšheč nje přeni nadpadny dźiw ſtał. Zo lubozne džėčęatko dolgo na jo čakač dalo njeje, wšchitcy čytarjo „Boſla“ derje wėdža. Wuſtrowjenjo kromoho hólčęka, pšchi pšchiležnoſćeji proceſſiona do Róžanta 20. ſeptembra lońſchoho lėta wuproſchene, pohnu tež naſchu hrabinku, zo by ſwoje ſlubjenje dopjelnila. Hnydom bu złota króna w Keve-
laru ſkazana a mėjeſhe jo na dnju ſkódkoho Mjena Žėzuſowoho džėčęatku na hłowu ſtajeć. Tola złotnikarkej njebėche nižno, kraſne a wumjeſke džėlo za taſ krótki čas zhotowić. Haſle w juniju króna do Worleec dóndže a ma jo nětko na wuznamnym rócnyjm dnju (20. ſeptembra) z pšchihódněj ſwjatocžnoſćeju Žėzus-džėčęatku pšchepodač. Króna je nimoměry kraſna, wumjeſcy ze ſamoho tońtoho złota zhotowjena a bohacę z drohoflamjenjemi, kaž dejmantjemi, rubi-
nami a t. d. wobſadžana. Naſhe Žėzus-džėčęatko paſ ſebi tež tajęe króny zaſluži. Mjenije džė jo tola žadny tydžėn, zo njebychmy wo ſpodžiwnyjm wuſtřſchenju ſkřſcheli, kotrež jo wšchitke po namoľwjenju naſchoho wyſoko-
doſtojuňoho knjeza kanonika Wernara do woſebiteje kroniki k džęatownomu wopomnjećju zapuſuja, hdyž jo nam wozjewja. Taſ haſle dóndže džęnja liſt (zo bychmy tola něſchto naſpomnili), w kotrymž jo hólčęka nutrnje „lubomu Žėzus-džėčęatku za wulku dóſtatu pomoc“ džętuje. A ma zawėrno pšchicžinu, jo džęatowac. Pšchetož hdyž jo pobožnoſč za nju zapocęa, ležęhe na ſmjercę khora, bjez nadžije na wuſtrowjenjo, taſ zo ſebi jeje nan njewėręęhe Žėzuſa wo ſtrowotu za nju, ale jenož za zbóžnu ſmjercę z plačžitymaj wočjomaj proſęć. A hleję! džęnja, 5 dnjom po ſkónčęnju pobožnoſće, piſhe tale hólčęka: „Ze zapocęatkom džęwjecždnjowſęe pobožnoſće jo znutſkowne bolojęe pomjeńſchowacę počęahu. Nětkle ja zas z křwilemi woſoło khodžu. Zara ſaba wſchaf hišhečę ſym, dolež za tſi njedžele ničę jeſeč njemóžach...“

Z podobnyjm ſpodžiwnyjm wuſtřſchenjemi bychmy cyly „Boſol“ napjelnicž móhli, njebychmyli taſ hižo wo wulkej dowėrje a čęſcžownoſćeji ſerbskoho luda k Bražſkomu Žėzus-džėčęatkej pšchewėdčeni byli. Naſheje ſerbsęe khroniki bla chcemy jenož hišhečę pšchispomnicž, zo je jo za ſchtyri mėſacy pšheč 500 nowych ſerbskych knižtow wo Bražſkim Žėzus-džėčęatku a joho čęſcžowanju a pšheč 1500 wſchelaforych ſwjecętkow Bražſkoho Žėzus-džėčęatka pšchėdalo, a zo je tež w ſerbsęej cyrkwji w Budyſchnje kopija hnadownoho Žėzus-džėčęatka k čęſcžowanju wuſtęjena. „Zatož mje čęſcžicž budžęęe, hču was žohnowacę.“

3 **Budworja.** Sobotu 20. junija popoľdnju w 4 hodžinach z maſiwneje bróžnje tudomnoho kublerja Turja Lipicęa woheń wudhri, kotryž bróžėn hač na murje wpuſcži a pódla toho tež domſke a kólnju wobſkłodži. Rataſta nadoba, ſkany, hny a 25 centnarjom bėrnow ju jo ſpalile. Wėſta Rekec, kotraž je hač do nalčęa na Lipicęec kuble a napoſled w Nowoſlicach ſkřžila, je woheń ze zamyſlom založila. Dolež wona na nadpadne waſchujo nazdala wohnęej pšchihladowſhe, ju z lečęu zajachu a pšchewſchachu. Kaſęe pšchi-

czyny dla je wona njeskutk sfuczila, njeje hjejceze wujasnjene. Kaž so zda, wona cyłe strowoho rozoma nima.

3 kłóschtra Marijinoho Dola. Wntoru 30. junija bėsche w konwencie tutoho kłóschtra wólba noweje abbatijny. Duchownych knjeźnow, kotrej maja prawo wolicz, bėsche 34, a wólba sta so, kaž je pschedprijane, z wólbnymi cedulkami. Hizo druha wólba zjednoczi wjetchimu kłóschtruw we wojsobje knjeźny Michaele. Nowowuzwolena abbatija Michaele Marija je rodžena Wawricec* z Mikocze; rodžena 15. decembra 1846, bu wona 22. julija 1867 zdraježena a wotpoloži 24. julija 1870 swoje swjatoczne sluby. W kłóschtrje mjejeje nowa hnadna knjeni wschelake czešne a wažne zastojništwa, mjez druhim jako sakristanfa a posleđnje lėta jako pschedstojiceška kłóschtrjejeje hprotownje. Wólba je so z wustojujeje strony za jara zbožownu wuznała. Wjeleczješezomnej hnadnej knjeni jako nadobnej dźowcy najbeje lubeje Lužicy z cyłjeje wutroby pschejemy: Wól wobrađ jej dołhe žiwjenje a wobstajnu strowotu, zo by nad staroškawnym kłóschtrom mohła knježić k czešcy Božej, k zbožu kłóschtra a k duchownomu zróstej jeje starošcy poddateje pobožnjeje duchowneje swójby, cyłej wokolinje pať k woprawdžitomu žohnowanju! — Mnohe lėta!

3 Kulowa. Dzeń 25. junija zapřitawjehi pschinjeje nam nowy swjedzeń za najchu wofadu, kajliž po zdaczu za dołhi čas wjacj wozafowacž nimamy. Wjsofodostojny knjež neopresbyter (nowowjeczemy mješnik) Franc Sieber, liž je swoje studije we Wrótkławju dokonjal, swój přeni wopor Wožej mješće Bohu lubomu Knježej woprowašche. Hizo na pschedwječoru k nam pschitadžachu witani hošcjo, bėchtaj to wjsofodostojnaj knježaj ean. S. Skala jako swjedzeński předať a M. Zur, kaplan w Rybniku. Na swjedzeńskim duju rano pať z radošcju powitachmy mnohich duchownych hošcjo, bėchu to wjsofodostojni knježa: probst Vincenc z kłóschtra Marijineje Swězdy, ean. Wernať z Khróšciz, fararjej Bjedrich z Kralbic a Hieka ze Šchpitala, kaplanaj Zawork z Mjebjelečic a Andricki z Kralbic, w sarškim domje, hdžež jich powita najch lubowany knjež farar Krausa z knježom kaplanom Šcholtn. W 9 hodžinach so swjatocžnosč započea. Knjež primiciant so zhotowa jako mješnik w domje swojeju staršcheju, hdžež joho psched mnohimi lėtami jako džečjo k swjatej kščeženičy hotowachu, hdžež joho pozdžišcho jako zwažne džečjo na studije pschitotowachu, hdžež joho luba macž psched někotrymi lėtami joho, swojoho syna, na smjertnym ložu požohnowa, a hdžež joho luby nan runje czešcy khory leži, wozafuju, kaž Simeon, psched swojej smjerczu swojoho syna jako mješnika Božoho.

Mjez tym so pschibliži čas z Božej martru a khorhowjemi, z džešacžimi družkami (bėchu 4 němske a 6 serbskich), knježa wučerjo a skóncžnje čas, z 10 knježich duchownych wobstojacy. Docpěwšchi dom, knjež probst Vincenc kłowa rozžohnowanja mjez staršchimaj, sotru a synom krašnje wupraji. Na to so primiciantej swječena woda poda a wón požohnowa najpřjedy swojoho nimale mřejachoho nana a wuprosy sebi wot njoho nanowe požohnowanjo, potom so z pacifikalom w rucy čashej pschizamkny. Hdyž bė čas do cyrkwe,

* Z teje sameje swójby bėsche tež wyschšcha knjeźnow swjateje Hilžbjety (Hilžbjetinkow) w Kadanje w Czechach, kotraž je psched něhdže dwėmaj lėtomaj wumřela. Teje wopomječjo je tam we wulkim žohnowanju hač do dženšnišchoho dnja.

zaujete so predovaniši kćrluski a knjez can. Skala wotewri swjatocznosc̄ w cyrkwi z predovanjom. Kozestaja wažuosež a powolanjo wćcznoho mćschnistwa našeje katholicke cyrkwe po Nowach našehoho Zbóžnika: „Džice do cyloho swěta, wuczeže wschitte ludy a kšćezice je w mjenje Wóta a Syna a Duha swjatoho a wuczeže je wschitto džeržec̄, schtožkuli jim wam poruczil.“ Predowasche najprjedy němiski a potom serbski. Tež napominasche wofadu, zo bychu staršchi tola swoje džeczi nawjedowali k tomu swjatomu powolanju. Po predowanju knjez primiciant zaujeje Veni sancte spiritus a so započja Boža mišha z asistencu knježich probsta Vincenca jako paranymsa, Hieki a Žura jako lewitow. Na Božej mišhi psichistupichu sotra a knóttja knjeza primicianta k swjatomu wopravjenju; fhoromu naney pat młody mćschnik swjate wopravjenjo po dokonjaney swjatocznosc̄i domoj psichije. — Šwjedzćenskju hošćinu bćsche w farštim domje wofadny knjez sacač dobroćinwje wuhotował. Wóh dał, zo bychny so tola po nic pschedolhim časju zasj podobnoho šwjedzćenja nadžec̄ móhli. Wóh žohnuj młodoho mćschnika!

H.

3 cyloho swěta.

Němiska. Nowy civilny zakon za cylu Němisku, wo kotrymž je němiski sejm wjele njeđeci wuradžował, je z 222 hłosami pschecžiwu 48 pschijaty.

W **Romje** šwjeczeje na Božoho Gžěla praštary wustaw Campo Santo 1100lětny jubilej swojoho wobstac̄a. Spomnjeni wustaw bu w Romje wot fejšora Karla Wulfoho za poddanow jeho kralestwa založeny, kaž tam tehdom podobne wustawy hižo wobstojachu za Anglosakšow a Langobardow. Protaktor wustawa je awštriski fejšor Franc Šóceš, a je k jubilejei krašny slěborny kšhiž za wobkřady abo procesšije daril. Tež druzy mćenarjo su nahladne dary z džěla hižo darili, z džěla pschisłubili. Campo Santo je cyle blizko pschi wulkotnej swjatoho Pětrowej cyrkwi (najwjetškej cyloho swěta) a mjenuje so rady „křtoježe huězdo pschi swjatoho Pětrowym domje“.

Wšhelcžiny.

* (Hódańcžko.) We wěštej schuli bć pruhowanjo, kaž so do jutrow pola naš wschudžom wotněwaju. Džeczi wotmókwjachu derje, a tež pišomne džěla a wušchwanja, kotrež bćchu na blidže rozkřadžene, šwědžachu, zo su tu sprćeniwe džeczi. Ale nihtó na to wscho njehladašche a nihtó na džeczi njeposłuchasche, kšiba cžesćezomny wuczeč jam. Tón tu stoješche, kaž samotna kšóca w młodžinje. A wón so mje woprašča (a nćtle pschińdže hódańcžko): **Za toho** dha po prawom schulste pruhowanja ju?

* Zo te najrjeńšche kufki, fajtež so w starym bajkowym Salowje (to so rozemi, zo našej nćtežišchi Salow nic — pschisłomni. red.) powědaja, a su po zdac̄ju jenož w bajkach žive, so w živjenju wopravdže daloko pschetrjehja, dopokazuje podawč, kotryž jo psched nćkotrym časjom w bayerškej wšy Rempten sta: Žedny ichłenćerjowy im škoczi, zo by sebi živjenjo wzał, z mosta do rěki Iller, hđžež mjez wodu a lodom težacy wosta. Nćtk pschuwjazachu k mostowomu wobtoženju rěbl, po kotrymž dwaj mužej do rěki zléžeshtaj, zo byshtaj njechmanita z powjazom wucžahnykoj. „Wunóžnikaj“ zadžerenshtaj we wodže

leżącemu powjazd za schiją, a na moście stojący czehnjednu tak krucze, zo so radzi, czělo z wody a na most wuzběhnyč. Sdyž běiče na tajke waščnjy žiwjenja-špřebny wobwěčnjeny wuczechnjeny, njemůžachu žanu schřiczků žiwjenja wjach w nim naderčž. — Tak je Salow daloko pšetrjeheny. Wchetož mjez tym, zo Salowčejno tola jenož gmejnifcho woła za schijy na měčejauřku murju czehnjednu, zo by tam trawu wotpař, kotraž tam horjeka bjez wuzitka roščesche, wumůžaja w štempenje so teprjacych na tajke špodžiwne waščnjy. r.

Naležnosće našoho towarštwy.

Sobustawy na lěto 1896: kk. 464—466. z Budyšina: Jan Helgest, Michał Luscanski, Hana Bukowa, 467. Hana Dučmanec z Džěžnikow, 468. Michał Zur, kaplan w Rybniku w Slezynskej, 469. Jakub Kliman ze Špitala p Kamjenca, 470. Mikł Mič z Dobrošic, 471. 472. ze Sernjan: Mich. Matka, Mich. Lipič, 473. 474. z Konjec: Jak. Čornak, Michał Brězan, 475. Pětr Bur ze Šunowa. 476—478 z Ralbic: Mikławš Čornak, Jakub Šwejda, Mikławš Blažik, 479—483. z Wotrowa: Michał Bräuer, Hana Michalcowa, Michał Wušanski, Jakub Rychtař, Michał Bulank, 484. Jakub Šolta z Kašec, 485—487. z Nowodwora: Jakub Šolta, Jan Hejna, Mikławš Wjenk.

Sobustawy na lěto 1895: kk. 683. Hana Dučmanec z Džěžnikow, 684. Michał Lipič ze Sernjan, 685. Pětr Bur ze Šunowa.

Na lěto 1894: kk. 719. Pětr Bur ze Šunowa.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinještej 109,966 hr 34 p. K česći Božej a k spomoženju dušow je dale woprował: N. N. 5 hr. 66 p. Hromadže: 109,972 hr. — p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 13,121 hr 68 p. Dale je woprował: r. 1 hr. — Hromadže: 13,122 hr. 68 p.

Za cyrkej Maćerje Božej w Radworju.

Dale su woprowali: J. M. z Č. 30 hr., ze zawostajeństwa zemřetoho w Budyšinje 16 hr., P. Tadej Natuš w Róženće 10 hr. 34 p., 300 hr. za swjatu Mariju na wulki wołtař wot Jurja Ryčerja a N. N. z Łuha (kóždy po 150 hr.), N. N. a N. N. přez k. kaplana Šolta z Khrósćic 40 hr., přez brašku Nawku na Solćic-Delanec kwasu w Radworju 38 hr. 85 p., wot M. J. . . c z Radworja 3 hr.

Za cyrkej swjateje Marije w Lubiju: ze zawostajeństwa zemřetoho w Budyšinje 20 hriwnow.

Za nowu šulu w Lubiju: njemjenowany z Budyšina 1 hr. 50., tohorunja 50 p., Jan Dilger, ökonomski kommissar w Budyšinje 20 hriwnow, wot sobustawow žiweho rózowca w Budyšinje 8 hr., wot tachantskoho služownika Lukaša za předate trjebane póstawy znamki 3 hr. 20 p., M. Šewčik z Wudworja 5 hr., k česći Pražskomu Jězus-džěčatkej 1 hr. 50 p., ze zawostajeństwa njeboh Marije Wowčerkec z Ralbic 10 hr.

Za nowu cyrkej w Plawnje: ze zawostajeństwa zemřetoho w Budyšinje 15 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje darichu: njemjenowana ze Šunowa 1 hr., njemjenowany z Konjec 50 p., z Jaseńcy dobytk z „wowčeje“ 2 hr., M. B., kubleř w Ralbicach 100 hr., na Wokec-Próceć kwasu w Hrańcy 10 hr. 15 p., dobytk z „wowčeje“ 53 p., njemjenowany z Konjec 40 p., njemjenowana z Drježdźan 1 hriwnu.

Zapłać Bóh wšěm dobročerjam!

Stawy bratřtwow „Wutroby Šězušoweje“ a „Šapostkownictwa modlenja“ maja modlitwy a dobre štučki w juliju woprować: „Za wobrocenje wšichskich křesćanow w Šudiskej, wosebje brahmanow“.

Podpisany ma na skladze a poruca:

1. „Hnadowne **Pražske Jězus-džěcatko** a jobo česćowanjo. Krótki stawizniski wopis ze 14 wobrazkami a wobšerna pačerjaca knižka.“ Stron 136 a VIII. Njewjazana po 50 p., wjazana po wšelakorosći zwjazka po 70, 80, 85, 100, 125, 130 p.
2. „**Křesćanska mladosć**.“ Přewodny list za mladosć a přez nju. Stron 182 a VIII. Plaći njewjazana 35 p., do platu wjazana 60, do kože 100 pjenježkow.
3. Prijimowace listički do „**arcybratstwa Najswjećijeje Wutroby Jězusoweje**“, autorisowane, 100 za 2 hr.
4. Prijimowace listički do „**Japoštołstwa modlenja**“ C. l. S. 100 za 2 hriwnje.
5. Swjećatka **Pražskoho Jězus-džěcatka** ze serbskim napismom a ze serbskej modlitwu. Nowa družina. 100 za 3 hr. 60 p., 50 za 2 hr., jene po 5 p. Wšě su w Prazy na original dótkanie.

J. Šewčik, hrod. kapłan we Worklecach.*

* Pola služownika tam su dostać: różowčki, pjenježki a małe statuyw Jězus-džěcatka.

Wšćěm Serbam, kotřiž Drježdžany wopytač pichijědu, poručja jo Łužičanam znaty

☞ **Bartowy hosćenc** ☜

w **Drježdžanach** na **horncejskej drozy** (Töpferstraße), njedaloko Augustowoho mosta, kralowsteje dwórsteje cyrkwie, kralowiskoho hrodu a Brühloweje terasy. Dobře pichćelne poslužowanjo a rjane tunje pšćenocowanjo.

☞ Wopytowarjo wustajeńcy móža tam swoje wěcy wotkladować.

W **Drježdžanach** je na **wustajeńcy** w **starej wsi** wot **20. junija** wotevrjena ☞ karczma „**Orbgericht**“ ☜, pšchi wodže ležaca, z krasnym wuhladam nad cyłe swjedźeńske město, hdžěž jo wšćě wulke swjedźeńske hry wotbudu.

Wot **10 hodzin dopołdnja** je tam **wulki zymny buffeť**. — Wosebitojeć: jeno woprawiće piwa, dobre wšchelake wina. — Zenicčke asfaltowe kejelnisćežo na tym měsjeće, na cžož wosebje kedžbnych cžinimy. — Tež „**Katholski Posol**“ jo tam nadeńdže. — Wo dobrocžiwu wopyt prošy z počjećowanjom

Bachstein & Hoyer.

Zjawny džak

wuprajam wšćěm lubym dobroćerjam, kotřiž su mje za čas mojich studijow na kajkezkuli wašnje podpěrali. Bóh luby Knjez chceł jim bohaće mytować!

W Kulowje, džeń 25. junija 1896.

Franz Sieber, měšnik.

Katolički Posol

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósće a
we kniharni 2 m., pod križ-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Gudowy časopis.

Wudawany wot towarstwa S. Cyrilla a Methodija w Budyščinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 14.

18. julija 1896.

Lětnik 34.

Ze serbskeje schule za serbsku schulu.

Najšim serbskim schulam z nahladneje strony strach hrozny. Tuž ma našch časopis křutu winowatosć, kaž je to pšched 18 lětami z wulkim wu-
spěchom činił, swojich čitarjow a wschěch, kotrychž cyła naležnosć nastupa,
na tonle strach kedźblivnych činić.

Dženja wozjewjamy dopis z wobdželenje wuštojneje ruki, kotryž cyłu
naležnosć wujasnja:

Na swjedženju Domapytanja swj. Marije wotměwajše so w Baczonju
sřhadzowanka (konferenca) wučerjow pšchi serbsko-katoličkih schulach, kotruž
běšchtaj knjez schulski radźičel Rabiš z Budyščina a schulski inspektor Šink
z Kamjenca powołałoj. Wuradźeč mějeske so wosebicie zarjadowanjo noweje
fible za serbske schule wobedu wotrjesow.

Knjez wučer Symant mějeske najprjedy z dźěćimi delnjeje a hornjeje
rjadownje lekciju w němczinje (kaž běše sebi l. schulski radźičel Rabiš žadał),
zo by pšchez nju a pozdžičeho sčehowacy wułożowacy pšchednosćk pofazał, kał
móža so naše serbske dźěći lěpše němsku rycž nawucizč, dylki jeno z pšche-
ložowanjom ze serbskoho do němskoho. Započate a sčončene buch lekcije
jenož z němskej modlitwu resp. němskim křerluschom, sčtož — z najmjeńšcha
za deluju rjadownwju — sřwalowacž njemóžemy.

Bo pšchednosćk* počza so rozmohwjenjo wo fibli. Schulskej inspektoraj
pšchede wschim jako zasadu postajischtaj: zo tež serbske dźěći dyrbja hnydom
wot spočatka schulskoho časa němske čitanjo nawuknyč a to dyrbi so do
přědka stajicž. Tomule nahladej pšchecziwjeschtaj so najnaležnišcho knjezaj
Brauner a Šila ze samnoho nazhonjenja w schuli, dofelž małym dźěćom

* Spomnjemy jara wuštojny pšchednosćk chce knjez wučer Symant
dobrocziwje za „Posol“ wobdželač.

(kotrež džěn hiščeže słowcžka němſki njemóža!), hdyž do ſchule pſchidnu, jara čezto pada wſchelafoč a rozdžěle njez wuprajenjom jenotliwych ſerbſkich znytow pſchecziwo němſkim zapſchijecž. (Druzy knježa drje běchu toho ſamoho pſchewědčjenja, ale njewuprajichu to raznje dočej.) Skónčnje puſchczi ſo tónle dnył džěniſkoho porjada, zo by jo na bližichej konferency jako hłowny džěl dale jednal.

Knjez Rabiž potom zdžěli, zo wón a ſchtož wě tež miniſterſtvo njemóže tamny nacziſt ſerbſkeje ſible, kotryž je ſwobodne zjednoczenjo ſerbſkich wučerjow wudžělało, pſchibóznacž, a zo tele džěło zacziſnje. Wón a tež knjez Ğinł poručejchtaj, zo by jo němſka ſibla, kotruž knjez wučer Bergmann w Drježdžanach za Dienſtomu čítanku wobdžěla, tež w ſerbſkich ſchulach zawjedla; tale ſibla měla jeno ſerbſki džěl **jako pſchidawł** dóſtač. Napſchecžo tomu namjetej ryčachu knježa Ğila, Brauner a Schewcžił. Hdy běchu tež druzy knježa krucžichu wuſtupowali, bě drje ſo hiščeže razniſcho wuprajilo ſprawne žadanjo: za ſerbſku ſchulu ſluſcha jo tež ſerbſka ſibla! Skónčnje ſo pſchija tamny namjet, dokełž knjez Rabiž njecofowajche, zo ma jo horjeka ſpomnjena němſka ſibla za ſerbſke ſchule pſcheměnjena (modificirowana) wot jutrow 1896 za naſche ſerbſke ſchule zawjecz. Kaž běſche ze wſchoho widžecž, zrozemi knjez Rabiž modifikaciju (pſcheměnjenjo) ſtajnje tał, zo jo jeno **ſerbſki pſchidawł** njepſcheměnjenaj němſkej ſibli pſchida.

Šchto naſche ſchulſke pſchedſtojičzerſtwa k tomu praja?

K wuwjedzenju „modifikacije“ (t. r. wudžělanju ſerbſkoho pſchidawła) wuzwoli ſo kommiſſija, wobſtojaca z knjezow Braunera, Ğile, Klimanka, Symanka a Scholtz.

Na druhej konferency, kotraž ma ſo wokoło Mičhala w kupjeli pola Smjecžek wotbhecž, ma ſo potom wo hłownym praſchenju jednacž, hacž ma ſo w ſerbſkich ſchulach tež hnydom z němſkim čítanjom zapocžecž. Nadžijamy ſo, zo ſo tónle namjet krucže a ze wſchěch ſtron wotpoſaza, a to z teje pſchicziyny, dokełž je to **njenaturſke a njepädagogiſke**, džěczi němſki čítacž wuczicž w čaſu, hdyž hiščeže **nicžo němſki njerozemja**.

Proſhymy knježich ſchulſkich pſchedſtojičzerjow, kaž hižo pſchi podobnej pſchiležnojeczi pſched 18 lětami, zo bychu tež tón krócž kedžbu měli, a — hdy by trjebał tamne žadanjo knjezow ſchulſkeju inſpektorow wuſpěch měło — ſamo pola miniſterija pomoc pytałi: **zo ma ſo ſerbſkim džěczom w přėnim ſchulſkim lěcže najprjedy jenož ſerbſke čítanjo wuczicž.**

Draſtny ſwjedžen w Drježdžanach njedželu 5. julija 1896.

Kaž bě měſacy dolho do přėdka pſchihotowane a poſtajene, wotně ſo wulkotny draſtny ſwjedžen njedželu 5. julija w Drježdžanach. Hiščeže je w pomjatkú wulkotny ſwjedženſki čzah, kotryž běſche pſchi 800 lětным Wettinſkim jubileju, a w kotrymž běchu tehdom ſo Serbja ze ſwojim kwafnym čzahom tał wurjaduje ſpodobali. Tola powſchitkownje ſo wobſwědčza, zo tamón čzah porno tutomu, njedželu 5. julija wuwjedženym, ſo zhubi. Sara njelubozny počas drje powſchitkowny zacziſhecž kžětro kažejche, tał zo bě tam a ſem bližichž trochu ſlabiſchi, wěc ſama pał ryčzi ſama za ſo a dyrbi ſo wuwjedžerjam a wobdžělnikam ſwjedženja wſcha kſwalba wuprajicž, zo ſo njejsu dali wottraſchicž, wſcho tał dokonjecž, kaž bě wotmyſlene.

Wo swjedzenju samym podawamy tudy rozprawu „Serbskich Nowin“:

Serbja ju na Drježdžanskim draštnym swjedzenju pódla Altenburgskich ptaka wotšělili! To běše rozjud, kotryž bě njedzelu wšchudže šlyšecž, hdžež běchu swjedzeniški cžah wohladali. Haj, bychu-li jo Serbja pichi cžahu njewobdžělili, dha by wón kšětro schpatnje wupanył. Wodželenja Voigtlandšich, Großröhrsdorffšich, z němšjeje połodnišjeje Łuzicy atd. nam pokazowachu, kať su jo w tamnych štronach něhdy drašćili. Zo jo tam nětkole wjacj ludowu draštu njewoblekaja, to bě na přenje pohladnjenje widžecž. Wošebje žónškim drašta, z šchinjow a khamorow zwupytana, prawje nje-
pichšitowješe a na cžele husto njepešnje wifaše. Kať cyle hinať běše to pola našćich Serbowkow. Zich pšychna drašta bě jim kať na cžělo złata. A jedyn kruč jo k druhomu hodžeše, haj, wón nješmědžeše hinašći bycž, kaťkiž jón wohladachmy. Widžachmy, zo w serbskej ludowej drašće něžny šłód a hłuboka myšl a woznam leži. Kať jo cžlowjekej wutroba raduje, hdžž pšychne delujołuziške holicžo wohlada, kaťki swjedženiški šwjatocžny zacžišecž cžini katolska družka abo ewangelska kmoťra, a kať zrudne žarowanšte zacžucža zbudžuje serbska žarowanšta drašta! Zacžišecž serbskeje drašty je cžim mócnišći, hdžž ju we wulkim cžahu wohladaješ, kaťkiž bě Drježdžanski cžah, w kotrymž jo něhdže 800 Serbow licžešech.

Tola dajmy cžahaj nimo šebje cžahnycž. Altenburgscy jězdni, na šlynych kočzatyh mjašnych konjoch šedžacy, jón wotewriču. Špodžiwmy napohlad Altenburgska žonjaca drašta šćicžeše. Wona wšcha z cžěmnoho šukna wobštoji, krotka šuknička šědma do kolenow došaha, a tohodla nožy, kotrejž šćej bělej nohacj wobutej, pšichitrycž njemóže.

Wjele wjeselšchu myšl do cžaha delujołuzišcy Serbja pšchinješechu, kotjiž Altenburgšich šćěhowachu. Kať jo to wšcho žyboleshe, šměješe a pišanješe, hdžž Delujołuzičanŕi w swojich šćěrošćich wšelakowabarbných šuknjach, šchwarnych šchórcach, rjaných rubišćechach a pišanje krjepjenných škapach nimo dypotachu. Delujołuziške wodželenjo wješnjanow z Wjerebna, kmoťišćiwo z Popoje, holcy z Lipjoho a Šěd pšchěštaji; pšchěcže jo na wupšychenym wozu wjezechu, kotrejž wjele swoje koleška wjerežachu. Zmylnje běchu Delujołuzičanam kwasny cžah a jutrowne špěwaťki z Samnoho pšchidžělili, kotrejž bychu tola k Šornjołuzičanam šušćale.

Sředžne wodželenjo cžaha wupjelniču Voigtlandšcy, winicarjo z kralowšćich winicow, Mišćanancj burja, Großröhrsdorffšcy bantarjo, Łužišcy Němcy ze Žitawšćich a Lubišćich štron, hewjerjo z Rudnych hór, rudnohóršcy burja a wofokonošcherjo, rudnohóršći cžežny wóz a burja z Radica, Mišćena a Wšoňowa.

Šłowny a najpšychnišći šćecži džěl tworjachu Serbja ze 17 wodželenjemi; woni cžłomu cžahaj křónu nastajichu. Na jich cžole jěchachu šćichžerjo z Šhróšćanšćich štron, nadobni, šlyni, rjekowšcy mužojo, kotjiž maja šlawne mjeno w šćšćich jězdnych regimentach. Za nimi pšchidžechu kmoťišćiwo z Šhróšćic, Šhróšćanšcy hólcy a holcy z meju, mlóccy, muž ze „šćacny“, šćecy, žnjećacćki, žony w drjewjancach z wódnymi kanami, žónške z pólnymi a žahrodnymi plodami a holanšćimi (tuchoršćimi) jahodkami.

Na wudešjenym wozu Serbowki pokazowachu, kať jo šćen trěje, wubiwa, šćhaše, wochluje a pšchědže.

Radwoššcy běchu wjeselšy kwas wuhotowali. Za šly šwatow a družkow njewješta mjecz šwatomať a nahladny pšychny nawoženja mjecz družkomať krocžeše. Na kwas bě jo wjele kwasnych hošći pšcheprošyło, tohorunja bě

so kuchařka skazala a tolstobrychaty a licaty kuchař, kotryž bě sebi mócný kopromý kotol na khibjet pschypaľal; nože a widliczki, kotrež w nóznyjach težachu, jomu po boku wisachu.

Ř katholstomu serbskemu kwasej Kadwošsteje woľady pschizamkny jo „domowowozenje“, kotrež Baczońscy wuhotowachu. Přědku jěchajše na zawalitchy brunachy schěćz pacholow w narodnej draščze: čerwjemy lac, jasnomódry hipl, čěmnomódre hčolowy, běle nohajcy, čzrije z wulkimi swětkymi schnalemi a třidžkaty kľobuf. Sich scěžowasche swjedženiski wóz, čehnjemy z dwěmaj konjomaj, kotrajž mějeschtaj jasne kľintaczki wokoľo schije — na podšowniku jězdny w narodnej draščze. — Wóz, módry barbjeny, z bělymi rěblemi a z wulkimi čerwjemyymi bantami wupojschany, pokazowasche narodne barby. Na nim běšche sľadžena nadoba serbskeje njewjesty: len, džěľo a sľoma do spodny, — kokwrotaj, motedľo ze zadny, — dońicy, křany a druha pschypawa po botomaj — „njebješte“ ľožo, křinjaj, kanapej, stěľcy a butrobaš wo sředž woza mjěz rěblemi a na nich. Woľm rjanych piřanych a dwě bělej posľechčzi na přědku a zadku dohotowachu wóz, kotryž běšche hiščze z boľa a horka z rjanyimi pleczenjemi wupyscheny. — Na kanapeju a křinij jedžešche schěćz čerwjenoľicžkatchy hčolčkow a dwaj panifaj, kofizj narodne spěw wozu. Na boku pschi wozu krocžešche pachol z piwovej kanu a na druhej stronje stary „kwařny nau“ w doľhim módrym ľabaczě, zelenym lacu z bělymi knesľemi, — na dobry porjad a prawdu kěđžbujo.

Pohlady do cyrkwiniskoho žiwjenja sľicžachu Kulowške jutrowne spěwařki, žony, kotrež k woporu du, dwě malej družcy a dwě kmoťsistwoje.

Wufeczenjo běchu z wulkim křaľom pschisľchi, na kotrymž so sľyľa křaľnych hořci z Budyřkich a Ğodžijřkich stron wobdžěli. Nic jenož žonjaca drařta bě wopravna serbska, tež mužsčy běchu so přecowali, so po burřkim wařchnju zdraščzicž.

Doľelž je w Serbach wot zařtarřkich časow pčžolařstwo kčžěľo, běchu jo do čaha tež pčžolařjo stajili. Wosebitu pčžolařsku drařtu wobľečzeni woni kčľczě wřchelakeje družiny na nosyđľach njesechu a na wozu wjezechu.

Njeřwaczidľiste strany so z rjanyim křaľnym časom pokazowachu. Wulki ramjenjaty brařchka jich nawjedowasche. Swaty a družki so w tľmle wodbželenju z wosebitej pšichnej drařtu wuznamjenjachu. Njeřwaczidľiskim běchu jo křwaczzenjo z kmoťsistwom pschizamkni.

Wobrazy ze serbskoho rjemjeřa pschěđstajachu serbsčy čžěľojo z wupyschenej meju a rybaczy z Kľacčansřich stron.

Tohorunja z Kľacčansřeje křajiny widžachmy kmoťsistwo, za kotrymž kmoťsistwo z Křchwalda čehnjese.

Wjeřeľe žortniwe wotmėnenjo do čaha pschinjese Wochožanřki wóz z drjewowym wuhľom, z kotrymž Bjezdec wuj jedžešche, a ľara z kľinazom, kotruž joho sľy za nim čehnjese.

Wulki wozdžěľ po draščze mjěz Budyřkej a Wojerowřkej stronu mějachmy sľadnošč spžznacz, hđyž Wojerowřcy Serbja z křaľom a kmoťsistwom pschicžezechu. Na žonřich bě wosebje jich bohate wupyschenjo přěđľow z pacžerjemi nadpadne, jich hľowu borta křonowasche, a měřto řutnje běchu schřre zwoľečzene. Mužoj wosebje ze swojej doľhej řutnju kěđžľniwošč pschisľadowarjow na so čehnjechu.

Po draščze Wojerowřkim najpodbniřki běchu Sľepjanřcy a Mužakowřcy Serbja. Tež jim bě jo najľepje hodžjľo, swoju zajimawu wřchelatoru drařtu

z kvasnym czašom k placziwosezi pschinjesz. Nětotre žony w žarowanstej drascze, do bělych rubow zawalene, tež wczipnosež Budyjskich Serbow zbudziču; pichetož tajka žarowansta drašta je wokolo Budyjsčina cyle njeznata. Mužoj bėchu z džela surowoplatowe abo sutfijane kholowy wobuczi a pak mōdru pjezl, pak dothe mōdre sutfijane sutfnje z bělymi wuhorkami wobleczeni. Žōnske ze swojimi czerwjentnymi abo zelenymi bėlocankatymi kšapani nadpadowachu. Sutfijow pola nich do cyła widžecž njebė; pschi kwasach woni jenož w šchōrcach kšodža. Pšched njewjestu a nawoženju po cyłym puczju mlōdži swatojo juskajo rejwachu.

Pšched radnej kšėžu staroho mēšta na wustajeniščežu pod baldachinom Žoho Majestosež kral Albert, Žoho kralowsta Wysokeš prync Žurij, Žoho kralowsta Wysokeš Bjedrich August z mandželstej, prync Jan Žurij z mandželstej a princelna Mathilda czaš woczakowachu. Ze sředžneho wołna přenjošo poštħoda Hildesheimstoho doma ruski wulkowječ Sergej czahej pschihladowajše.

Šdnž bė jo serbski czaš k Žoho Majestoseži kralej pschibliši, mēšesche czašowy wjednik, knjez dr. Muka, sčėhowacu ryč k kralej:

„Nanajjajnišchi, nanajnikošėwiji kralo a knjeze! Łužicy Serbja su na naše napominanjo najradosčėwijiše we wulkej ličbje pschihwatali, zo bychu so tež woni na přenim sakskim ludowym drašnym swjedženju wobdžėlili a Waschej Majestoseži po starym dobrym waschnju swojich wōtcow swoje hōdowanjo pschinjesli; woni tohodla zo mnu z najhłubšich hłubinow wutrobny w swėrnej pōddanoseži a z najnutrišchim počesčowanjom Waschej Majestoseži napischecžiwō wołaju: Bōh šchituj a mocuj, Bōh žohnuj a zdžerž nam našeho najčesčėwijišeho, najlubowanijišeho krala Alberta a jeho cyly kralowsti dom! Slawa! Slawa! Slawa!“

Kral ryč z wulkim spodobanjom pschija a wjeselėše jo woczėwidnje nad ponižnym, wutrobnym a sprawnym hōdowanjom našich Serbow a Serbowkōw a prašesche so knjeza dr. Muku wošpjet za tym a druhim wōdželom a tej a drugej wosebje zajimawej a pschnej draštu.

Nimo kralowšėje swojby ducy Serbja krala wōtše slawa wołajcy strowjachu. Šdnž bė czaš ze žaroho mēšta wuczahnył, jo sobustawy kralowšėje swojby ze swojim pschewodom na tribunu pšched rejwanisčėžo w serbskej wšy podachu. Tu Voigtlanscy, Šhrōščenjo a Slepjanscy pšched nimi rejwachu. Přjedy hač jo wotšali, praji kral, zo je jo jomu wšeho spodobalo, šchtož su jomu Serbja pokazali, wosebje bėchu so jomu reja Šhrōščanskich, kotřiž bėchu meju štajili a reje Slepjanskich lubile. Pšchewodženy ze slawawołanjom kral z pryncami a pryncesnami z wustajeniščeža wotjėdže.

3 Łužich a Sakskeje.

3 Radworja. Twar tudomneje noweje cyrkwy je zašy rjany krocłel do přėdka sčėnil. Po tym, zo bu cyrkej pšched 2 mēšacomaj žwonkownje do-
twarjena a po nēcim pschikryta, ju tele dny tež wėžu (tōrm) zezbėhali. Na nju nētko wot wonka jenož hiščeže železny kōnc, tšėcha a czašnik brachuje. — 3 tym, zo je twar w swojim hłownym wobmjezowanju dofonjany, počima tež twarsti styl, t. r. waschnjo, po kotrymž je wuwjedženy, widžecž byčž. Cyrkej je twarjena w starošchescžanskim abo basilika-stylu, kotrohōž hłowna samotnosež w tym wobstoji, zo je sředžny džėl wysoki, po wobėmaj stromaj pak štaj nižšej pschitwaraj, tak zo ju nad jeju tšėchomaj hiščeže

jene wofna do wyschshoho sriedžnoho džela. Wěži maja tajke twary: pať dwě porno jebi, pať jenu, a to na boku, pať do cyla žann. Tudomna nowa cyrkej ma jenu wěžu na jeżeńskej stronje. Pščitwarjenjejto druheje jo potomuikam pšchewostaji.

W Sakiskej je to, šchtož je nam znate, prěnja „basilika“, w druhich katolskich krajach a městach (n. pšch. w Prazy, Winje, Wnichowje) pať so najrjeńšche nowe cyrkwoje mnohe w tutym stylu twarja.

3 **Róžanta.** Zawěšće žadny swjedžeń wotbu jo 12. julija w naškej cyrkwi, hdyž w njej P. Romuald Domaschka (O. C.) z Kojłowa swoju primicijn swjeczeše, dokelž so njewě, zo by hdy pšched nim žadny měšchnik swoj přeni wopor Božeje msče w naškej hnadownej cyrkwi swjecył. Nlowo swjeczeny měšchnik bu w swjatocžnym cžahu z administratury do cyrkwoje wjedženy, hdyž po pšchedpřijanych wobryadach a po wutrobnym předowanju knjeza fararja Wernarja na hnadownym woltarju přeni raz wopor Božeje msče Bohu woprowašce, pšchi cžimž Kalcicžanške spěwarške towarštwu dwěhłóšnu mišsu woprawdže krajuje pšchednjeje. — Wopoldnju měješce knjez primiciant wylchpor w Kalcicžanškej farškej cyrkwi. Wjelecežesczenomu knjezej, swěrnomu hnyej našceje serbskeje Łuzicy pšchejemy ł joho zastupej do Knjezoweje winicy bohate Bože žohnowanjo!

W kłóschtrje **Marijinej Swědže** wotpołoži 8. t. m. pjecz knježnow swoje swjatocžne sluby: Emerenciana Schillerec z Wostrowca, Charitas Hofakec z Wolfenbüttla, Mscelina Kalla z Hłiwicy (Gleinitz), Gracija Strohbacher z Düben w Pruskej a Madlena Zancžez z Zablonca w Cžechach. Schyri z nich su statue pruhowanjo jako wuczečki wotpołožili. Schesta, knježna Marta Müllerec z Kłosterfreiheit njemóžešce khorosže dla tón krocž sluby sobu wotpołožičž.

Drježdžan. W Bischenje pola Drježdžan je so nowa missionska stacija založila, a buchu tam minjenu njedželu, 14. junija, přenje katolske Bože služby w jenyum hoščenecu swjeczene. Wot nětka budža so tež tam Bože služby porjadnje z Drježdžan dđerzečž. Rabožna wuczeńnja tam hižo wot něfotnych lět sem wobštoji. **Kr.**

3 **Wotrowa.** (3 winu redakcije zapozdžene.) Njedželu, na dnju swjatoho Mloyfia, 21. junija, wudželešce najdosťojnišchi knjez biskop w naškej cyrkwi 42 mlodžencam a knježnam swjaty sakrament firmowanja. Pšchedkhadžacu jobotu wokoło 5 hodž. pšchijědže najdosťojnišchi knjez, pšchewodžany wot wyšofodostojnoho knjeza cap. scholastika Łujcžanškoho z Budyschina do Wotrowa. Pšchede wšu wocžafowašce joho cžrjoda wosadnych ze swojim duchipastyrjom knjezom kanonikom Herrmannom a ze schulskimi džěcžimi; nimale wšče holcy bęchu družiki zhotowane. Přjedy hacž so cžah do wšy nastaji, powita knjez can. farar Herrmann wyschshoho pastyrja. W cyrkwi a na pobryebnišcžju pšchedpřisane modlitwy dokonjawschi, porycža najdosťojnišchi knjez biskop něfotne słowa ł pšchitomnym. Potom nastaji so procession na faru. Tudy bu najdosťojnišchi knjez powitany wot přenjeje schulecki, kotraž jomu jako zuamjo wěry a podwólneje poslušnosče kwětkowy kwěczel pšchepoda. Krunje na te waschnjo powita přeni schulec wyšofodostojnoho knjeza scholastika. — Njedželu měješce knjez biskop mjelcžacu Božu mschu a wudželešce potom swjaty sakrament. Nimo hižo mjenowaných knježich duchowných bęšce pšchi swjatocžnosčach ł pomocy knjez kaplan Sakub Schewczik z Worflec. Te Deum sčoncži cyłu swjatocžnosčž. Wopoldnju wokoło 3 hodžin wopušcžičž-

šhtaj naš wysofodostojnaj knjezaj. Zaplač žimaj Boh luby knjez wšchu wobczęnošč, kotruž měseščtaj naše dla pščenješč!

W kłóschtrje **Marijinum Dole** bęšče šchtwórtk 16. julija swjatocęna benedikcija noweje abbatissy, huadneje knjenje Michaele. Drobnišču rozpravu podamy w pschichodnym częšle.

3 pola. Sdyž w pschedposlednim częšle wo „błocziku“ ze swjateje Marijiny dęczom a 7 njebęšćini rebelemi (Himmelsriegel) pišachmy, dyrbinmy tu hiščeže jónu na njón spomnicę. Kaž slyšchimy, je tamna roznoščowarńka **700** (!) tajkich papjertow, kóždu po 10 p., to je hromadže 70 hriwnow, rozpschedala. Wóbla toho wona tež kharthy khladže, z čžohož je najlępje jeje „pobožny“ (!) wotpohlad spóznacę. Dofelž ju dalšče 400 tutoho błudnoho, pschidernoho pišma w częščežu, powučęže tež tajkich, kotřiž „Psojól“ nimaja, zo je njebychn kupowali, hižo kupjene pať spalili.

W **Bisťopacach** budža w drugej połocy tohole lęta na sečęchowacych dnjach katholicke Bože služby (w cyrkwi na tamniščim pohrjebniščęžu): 9. augusta, 13. septembra, 18. oktobra, 15. novembra a 13. decembra. Započatk Božich službow je 1/2 9 hodžin, pschiležnošč k swjatej spowędzi pať hižo wot 1/2 8 hodžin dopolńnja.

W **Drježdžanach** wotbu so njedželu 12. julija wulkotny serbski koncert. Rozpravu wo nim dyrbinmy dla njedostatka ruma do pschichodnoho częška wotštorčęšč.

3 Drježdžan. Kaž imy zhonili, pschidńdže sobotu 18. julija Zeje k. k. Wysofocę archywójwodowa Marija Josefa ze swojimaj synomaj Karlom a Maxom k swojomu nanej, pryncej Turickej, do Šosterwic na něcotre njedzele na wopyt. Pryncešna Marija Josefa je mandželska rafuskocho archywójwodny Dta, kotryž je so psched krotkim ze swojoho hrodu Šdenburga do Wina pschęydlik, zo by ua měščę njedawno zemřetoho archywójwody Karla Ludwiga kejžorej Francęj Šózesej w knježenju pomocny byl a sam w tym wędomoščę nadobyl, dofelž ma po čłowjęšćim rozhladže awštriski trón wocęatowacę. — Mały archywójwoda Max je lęto a Karł je pjecę lęť šтары; tón wufnje pjecęa hižo pilnje čęšču rjeć.

— 25. julija rano wotjędu naše najwysščę knještwa z wuwzacęom Majestocęow do Eichstádt, hdžęž prync Max, swoje theologiske studije došonjawschi, njedželu 26. julija měšćnišku swjeczęznu doštanje, a to pschez ruch naščoho najdošćojniščoho knjeza bisťopa Wahla. Swjatocęna primicija budže potom sobotu 1. augusta w Drježdžanach w Josefininyh wustawje w pschitomnošči cyloho kralowskocho dwora, tjščoh bisťopow (Strašburgskoho, Eichstádtskoho a šafskoho). Pschistup do cyrkwy njebudže swobodny, ale jeno za hošči, pschez Šoho kralowštu Wysofocę pryncu Turicja wosebicę pscheprosčęnych, a to budža jeno tajch, kotřiž ju hdý z wysofim primiciantom něščto čęmič měli a so z nim bliže zęgnali.

r.

Naležnosće našoho towarštwa.

Sobustawy na lęto 1896: kk. 488. Jakub Lorenc, hajńk w Šěrachowje, 489. Pętr Bętk a z Kozaric, 490. Michał Šócka ž Worklec, 491. Michał Frencl ze Stareje Cyhelnicy.

Sobustawy na lęto 1895: kk. 686. Michał Šócka z Worklec, 687. Michał Frencl ze Stareje Cyhelnicy.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadźena dań wučinještej 109,972 hr. — p.

K česći Božej a k spomoženju dušow je dale woprowała: njemjenowana z Khrósćic ze słowami „Knježe, daj jej wěčny wotpočink“ 15 hriwnow.

Hromadže: 109.987 hr. — p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 13,122 hr 68 p.

Dale je woprowała: njemjenowana z Khrósćic ze słowami „Knježe, daj jej wěčny wotpočink“ 15 hriwnow. — Hromadže: 13,137 hr 68 p.

Za cyrkej Maćerje Božej w Radworju.

Dale je woprowała: njemjenowana z Khrósćic ze słowami „Knježe, daj jej wěčny wotpočink“ 20 hriwnow.

Za cyrkej swjateje Marije w Lubiju: njemjenowana z Khrósćic ze słowami „Knježe, daj jej wěčny wotpočink“ 15 hriwnow.

Za nowu cyrkej w Kamjenicach (Chemnitz): njemjenowana z Khrósćic ze słowami „Knježe, daj jej wěčny wotpočink“ 15 hriwnow.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje darichu: Ralbičanska Katholska Bjesada w zhrmadźinje 5 julija 7 hr. 26 p., „wowća“, „šěsćašěsdźesat“ atd., 4 hr. 56 np., přez knjeza Lorenca, hajnika w Šerachowje, nahromadźene: w Šerachowje: Franc Riedl, piwarc, 10 hr., Jakub Lorenc, hajnik, 4 hr., Ernst Kloss, młynk, 2 hr., Jan Pjetaš, piwařski pohoň, 3 hr., Handrij Dučman, hrodownik, 1 hr., August Teubner, wobsedźer mlyna w Korzymju, 9 hr., Jan Plunder, železničny zastojnik we Wjelečinje 1 hriwnu.

Zaplać Bóh wšém dobročerjam!

Lourdes = woda,

t. r. woda z huadowneho města Lourdes w Francózskej, kotrejž so wustrowjaca móć pschipisuje, je dóstač na farje w Radworju. Wlešča płaczi 2 hriwnje. (To njeje zapłaćenjo za wodu, ale zarunanjo transportowych wudawšow.)

20. julija wječor započnu so w Šilipsdorfje duchowne exercicije za wučerjow a wobzamknu so 24. julija rano.

Wutrobny džak

wuprajam wšém, kotřiž su mi při dosćehnjenju swjatoho měšnikoho a rjadowoho stawu na kajkežkuliz wašnje napomocni byli. Wosebje pak džakuju so tež wjeledostojnomu k. visitatorej a propstej Vincencej, wšitkim duchownym knježim, kotřiž mje při mojim přnim woporje Božej mšě wobdawachu, Ralbičanskomu spěwařskomu towarštwu za woprawdže wustojnje spěwanu missu; Ralbičanskej Katholskej Bjesadze, Konječanskomu wojeřskomu towarštwu a lubym družkam, małym a wulkim, zo k Božej česći swjatočnosť tež zwonkownje powjetsachu. Z hnutej wutrobu prošu Boha, zo chceł wšém bohaće mytować, štož su na joho služowniku činili.

P. Romuald Domaška, O. C.

Zjawny džak!

Wšichčm tym, kotřiž ju mi móžno sejimili, přichi składnosći draštnoho swjedženja w Drježdžanach **jerbski kwas** tak derje a wulkotnje wuhotowacž, wuprajam z tutym swój najwutrobnišči džak a „Zaplać Bóh!“

Jurij Študent, wučer w Radworju.

Katolicki Posol

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósće a
we knihařni 2 m., pod križ-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Ludowy časopis.

Wudawaný wot towarstwa SS. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 15.

1. augusta 1896.

Lětnik 34.

Měšniška swjećizna pryncu Maxa.

Wo radošnym podawku, kotryž je jenat wažny za stawizny našeje lubeje wótcizny kaž wjelelubowanoho kralowskeho domu Wettinskoho, dyrbi tež našej „Katolicki Posol“ zdońbu rozprawu podać.

Na dnju swjateje Hany, njedźelu 26. julija, dósta kralowski prync z napolženjom rukow swojoho biskopa měšnišku móce a měšnišku doštojnošć: móce, kotraž so pozběhuje nad tule zemju a dosaha do njebjes, a doštojnošć, kotraž so ze wšěmi krónami tohole swěta pschirunacž njehodži. A Domino factum est istud et est mirabile in oculis nostris: „Wot knjeza je so to stało a je spodźiwne w našchimaj woczomaj“, dyrbinu prajicž, hdyž tole wopominamy, a nutrny džak zawdawamy Bohu, kiž je tule miłosć nam wopokazał, z kotrejež ma zohnowanjo wukhadžecž na našej wysocy čzejezeny kralowski dom, na našej lubowanu saktku wótciznu.

Našej najdoštojnišej knjez biskop Ludwik, kotryž měsjeche swjaty štut na młodym prync dołowječ, poda so pjatk dopoldnja w 9 hodžinach z Drježdžan na pucž do Eichstädt, hdyž wječor w 7 hodžinach pschijědže.

Sobotu wječor w 7 hodžinach pschijědže tam bratr swjećomneho prync, prync Jan Jurij ze swojej mandželskej Mariju Isabellu. Tónsamy wječor 1/2 9 hodžin pschidže pryncowy nan, prync Jurij, a z nim tež pschijědžechu pryncesna Mathilda, prync Albert a archwójwodowa Marija Józefa, mandželska archwójwoda Otta z Rakuskeje. Wšchitkich pschija Eichstädtki biskop, swobodny knjez v. Leonrod, na dwórnišćeju a pschwodžeske wysokich hošći do swojoho biskopkeho hrodnu, hdyž běchu pschicžene pschěhwanjo dobročiwje pschijeli.

Toho Majestojčej kral Albert, kiž běšče prjedy na tym byl, pschi swjatym skutku pschitonuny byčej, njemóžesche swojoho čerpijenja dla woběžežny pučej sebi zwěricz a bě tohodla hižo schtwórtk telegrafował, zo pschitčej njemóže, tohorumja tež Seje Majestojčej kralowa Karola, kotraž hižo něfotre njeđzele w tyrolskich kupjelach na Brenneru pscheybwa.

Hdyž wyšocy knježa do Eichstädt pschijědžechu, běšče radnica swjatocžnje wobšwětlea z wošebiče krašnje bljšchěžatym njenom prynea. Cyke měšwo běšče z koryhowjemi wupyšchene.

Njedželu rano w 6 hodžinach pschijědže hišchěže pryne Friedrich August, kotrohož mandželka Louisa njemóže daloke pučžowanjo sobu čžinicz. Tak běchu něfwo nan a wschitcy bratšja a šotje wokolo šwjeczomnoho prynea zhromadženi.

Swjatocžnosčej započea so w 9 hodžinach a šta so w šwjedžeńscy wupyšchenej cyrkwi swjatych jaudželow pštonow w pschitomonosčej wyšofich hošczi. Tež cyly biskopski kapitul, profesorowo lycea, officirowo, magistat a měščanske zastupjeństwo běchu so w cyrkwi zhromadžili. Swjaty škutk dokonja so cyke po njewuprajicze krašnych hlubokomyšlnych wobryadach romšfcho pontifikala. Wulcy hnujacy běšče napohlad, hdyž po našchim najdosťojnišchim biskopu tež Eichstädtki biskop a wschitcy 30 pschitomni měščuicy nadobnomo mlodženej rucy na hlownu kładžechu a potom wschitcy wupšchestrjene prawicy nad nim džeržicy modlitwu šwjeczacocho biskopa wobšwědčachu a wobkrucžachu.

Wo dokonjanej Božej mišči měješche našch najdosťojnišchi knjez biskop hluboko hnujacu ryčej na nowošwjeczenoho měščnika, a potom zanjese zhromadženy lud šhwalbnu kčrlučej „Zebje my Boža šhwalimy“. Swjatocžny čas, w kotrymž nowošwjecženy pryne šrjedža wobeju biskopow krocžesche, poda so po dokonjanej swjatocžnosčej do biskopskoho hrodu, hđžež najprjedy najwjšchšchi pschuwuzni, nan a bratšja a šotry nowošwjecženomu šwoje zbožopšchěža wuprajichu.

Potom pschijese Eichstädtki biskop zbožopšchěža swjatoho wótea Leo XIII. je runje tuteje šwjeczizny dla špomnjenomu biskopoj hižo 6. julija wošebity list pošlał a jako wopomnjeczo za šwjeczomnoho tež wulki złoty pjenjez, na kotrymž je podobizna swjatoho wótea a napis: Fiat unum ovile et unus pastor („Štań so jena wowčžerńja a jedyn paštyń“). Tónle list, kiž je nam jewo w němšim pschelowžku pschistupny, ma so takle:

„Z kat wulkej radošcju je nas powěsčej wo bližkej šwjecziznje najjasnišchoho prynea Maxa, sakšfcho wójwody, napjelniča, móžesch lohej špóznacžej z lubošcžej, kotraž nas k prynecej zahorja, kaž tež z našchoho wobštajneho přócowanja, zo bychmy čšesčej a nabladnosčej katholickeje cyrkwnje špěchowanu widželi. Pschetož tale šwjata měščniška šwjeczizna je runje tak wuznamnjenjenjo za šwjeczomnoho, kaž za katholicku cyrkwej zbožo a pšcha. Tuž poručamy tebi, zo by našche wótcowške zbožopšchěczo nowošwjecženomu wozjewil, a zo by tež dopokaz našchoho derjeměńjenja njepobrachowašo, jomu w našchim mjenje mašu wopomničětku, kotruž tebi ščzelemy, pschepodał. Zomu pak a kraloj a kralowej Sakškej, kaž tež kralowštomu prynecej Šurickej z cylej šwóžbu, kotraž budže pschi joho přemim woporje Božej mišči pschitomna, a tebi, čšesčedostojny bratše, wudžělamy z luboščepokneje wutrobhy w Knjezu japošchtolške požohnowanjo.“

Potom pschija wyšofki neomyšt tež zpožopšchěža wobeju biskopow, kapitla, officirskoho korpsa a měščanskoho zastupjeństwa. Profesorowo lycea běchu hižo

w seminaru zbožo pšcheli. Za wobjedom piskajche wojećka hudźba pšched biskopskim hrodóm. Wšeczor wysocy hojčzo zas Eichstädt wopušchězichu. Nowowjerczeny princ Max pať poba so pšubźelu do Mnichowa, zo by so z princ-regentom rožžohnował, a potom dale pšchez Sigmaringen do Hofterwic.

„Eichstädter Volkszeitung“ w swojej rozprawje wo wopisanej swjatocžnosći piša: „Město, w kotrymž je wysoki primiciant tsi lěta dolho ze žadnej horliwosću a wulkim wušpěchom theologiju študował a w kotrejž je sibi z nadobnyimi póčeziwosćemi wšitkich wutrobny dobył, běšche so jako zuamjo podžělnje radošće z bohatej pšachu korhowi debilo.“

Te same nowiny podawaja wobšah rycže našchoho najdosťojnišchoho knjeza biskopa: W dženjiškim swjatym šćenju smy šlycheli, zo bšifš Bšbšifš do Seruzalema zastupi a zo je nad wojudom měšta šlyžy ronil. Šdy by wón dženša runje tať do Eichstäda zastupil, by tež płakať, ale nic nad ujezbožom, ale nad zbožom měšta Eichstäda, kotrejž je dženša tajkn swjatocžnosć w swojej šryedžiznje widžalo. Wosebita wobšojnosć hišcheje pomha krajnosć tohole swjedženja powyšćić: dženjiški džen džě je wopomnjecžu swjateje maczerje Hany pošweczeny, a to běšche mjena-džen njeboh maczerje našchoho nowowjerczenoho měšchnika, do kotrohož wutrobny je, kaž so zda, cyła pobožnosć njebošeje wječhowi založena. Toła wysočdosťojny knjež neomyšť pšchěšanje z dženjiškim dnjom swojej nadobnej šwšbjelamej pšchšššchecž: cyły šchěšchanski lud ma wot toho wošomita podžěl a prawo na nim. Wšchě tele momenty dyrbj a zawěšće we wutrobje kšždoho radošć a džak pšchecžiwu Bohu wubudžecž, a jako žwontowny wuraz tychle začučow chcemy po šchěšchansko-katholskim žwucženju Te Deum zanjecž. —

Kaž šlyšchimy, pišaja špomnjene nowiny dale, chce Šoho kralowšica Wyškofčž swoje měšchnište štutkowanjo Šendželškej pošwecžić. (Z najmjěšcha přeni čas swojoho měšchništwa. Dalschi pšchichod je pola Boha. — Pšchššp. red.) Kaž je pšched wjac hač tysac lětami Šendželška nam kralowštoho šyna, swjatoho Willibalda, pošlala, tiž bě založer našcheje dišcešy, tať šceze nětko dom swjatoho Willibalda swojoho přenišoho šyna z kralowštoho rodu zajiť tam. Nječ je joho štutkowanjo tam z podobnym wušpěchom žohnowane, kaž swjatoho Willibalda w Eichstädtškej dišcešy.

Podložki za nawušnjenje rycže.

Šbšda nabožiny je rycž a wuwučenje w nej najwažnišchi faktor we kšłowanju džěčži. Pšchi rycženju operuje so z došłownym pokladom; čžim bohatejši tajki poklad je, čžim wjetšcha je zrozemliwosć a hotowosć w rycženju. Šerbsku rycž zrozemić a z wěštošću a špěšchnosću naložić wučić — to je jedyn z nadawkow šerbskich škulow. Dše jara wažny, ale nješměrny čžežki. Nječ je tu na někotre domjace njedostatki — wěc našupace — dopomnjene a na šredki k wotpomhanju pošazane.

Šchěšćělětnje wjesne džěčžo ma šwět swojich pšchedštajenjow hišcheje jara wuzto wobmjězowany. Šohodla je tež joho rycžna hotowosć hišcheje šnadna; k wuwicžu swojeje rycže trjeba nowe pšchedštajenja. Wšesne žiwjenje je jenoštronške a pošćěža malo wotměnenja; to čžim bóle, čžim dale je džěšćow a domizna ždalena wot wobšhoda našchoho čžasa, abo z druhim šłowom, čžim wuščhi je horizont (wobzor) džěšćža, pod kotrymž so za škulšte žiwjenje wuwina. Měšchanske džěčži abo tajke wulkich wobšhodowych wjow

maja w tym nastupanju hižo wot spoczątka wjac dobytka. Tohodla jo cyle prawje a mudrje zda, hdyž jo hižo móliczkim dys a dys — nic runje na hermanf a t. d. — pschiležuoseč posticža, sobu do města hicž, abo hewal něhdže učěšto wužitue, sčtož domach ujewidža, sebi wobhládacž. Hdyž jo to wot staršich z mudroscju a ze staroscju za swoje džěczi itanje, změje to zawěcže wjac wužitka, hacž hdyž džěczi na wschitke swětno wjesela jo sobu bjeru a sebi tam swój žoldf skaza. A runje małe džěczi, wo kotrychž hišćeje słowo placzi: „Čžitomu je wschitko čžiste“, sebi tež tajke duchowne zacžičeje w njezraujewosczi swojeje duške swěruje wobkhowaja. Hdyž drje dženia někotry džěd a wowka do wjetšehoho města pschischtoj njejtaj, dha móžetaj tež bjez wobladanja tajtoho zbožownje žiwaj byčž. Ale sčtož něhdy bč, wjacj njeje, a dale hišćeje mjenje budže. Tuž wobrocžmy tamnu sadu a prajmy: Ze wěste, zo wjesny cžłowjek naschoho cžaja měščjaniske žiwjenje bóle abo mjenje woptaje a zo jo wulkotnoho wobkhowoda zminycz njemóže. Tohodla dyrbi hižo džěcžo wo tym nazhonič a jasne pschedstajenja nadobrywacž — to wscho nic naposledku wo interessy swojeje rycže. Prěnjotny zacžičeč je najshluischi a najwobstajnischi, tohodla njeh je pod woczomaj staršehju tež najnjewinowacžišchi — a to won budže pola schěščlětnoho džěcža. A hdyž jo džěcžu prawy wuraz a prawe mjeno za dotal zdalene wěcy a zarjadowanja da, pschihotuje jo z tym za schulu, zo by schulsku wučebu a schulste knihi zrozemilo a zo by jo zahe za pozdžiške wobkhowodne žiwjenje pschiprawilo.

Sara hušto pak jo nazhoni, zo džěczi, hdyž do schule pschidu, z njeleposcju swoju macžerěsku rycž naložuja, a maja samo wo najbližichich a najwschěduisich wěcach jara njejasny rozom. Nihdy njemóže jo žadacž, zo bychu džěczi jo prjedy w němčžinje pospytate, doniž swoju macžerščezinu njerozemaja. Zo by jo za serbschězinu něščtožkuli dompomhacž hodžalo, je wěste. Regula tu rěka: Rycž sam cžiscže serbjeje a njeměšchej! Čžitaj snadž drušdu serbske cžajopišy a knihi wóste a daj twójim móliczkim pscheposluhacž. Tu nazhoniš, zo tebe džěcžo hušto pschetorhje a jo wo wěcy, kotruž njerozemi, woprascha. Tajke powucžowaniske rozmokwjenja su dobra schula za małych — a wulkich. Sčtož džěcžo potom wěcže serbski rozemi a wo cžimž jo wone jasne wuprajicž wč, to nawuknje tež cžim lóže němfski. —

Dale je nuzne, zo džěczi psched zastupom do schule swój pomjatk z dobrym wobšahom pokruejeja. A tomu su najpschihodnische wschědne modlitwy. Tež rjane hrónčka su džakowny pschidawf. Kóžde džěcžo pak dyrbi „Wótče naš“, „Stroma sy Marija“, „Wěru“, „Jandželste pomitanjo“ atd. derje z słowu móč, hdyž do schule zastupi. Ale tak cžasto na najwážnischim brachuje! Abó njeh staršichi njeměnja, zo džěcžo pacžerje móže, hdyž wone słowa póžera a schlapoce abó hdyž jo joho wuprajenjo jenož trochu z prawym textom ruina. Tu je nuzne, zo jo džěcžo kóždu džěn „k uohomaj macžerje“ poklaknje a pomału špěwa, a zo jo kóžde wopacžne słowo hnydom porjedži. A njeje to k tomu jandželste džělo? Kak jainje tebi pschěz tutu fedžbliwoscž a dobri khwilu cyle samo wot jo hordozne wěrnoscže wěry psched duchowne wócžko stupaja! Žadach wjetšichi džak? — Sčtož pak sebi džěcžo spomjatkuje w macžerščezinje, to je jomu z wužitkom za dalšchu němčžinu.

Runje tak žada sebi schulste džělo wot staršichotnoho domu, zo džěcžo wěstej fedžbliwosczi z wuknje. Zwucženy pomjatk a pschuwucžena fedžbliwoscž

staj fundamentalnaj podložkaj, bjez kotrychž schulste džěło móžne njeje. Sdyž pak dyrbi schula w přenich tydženjach za tym bědžić, sčtož je so domach zakomdžilo, dha to přenju wješošć nad schulskim džělom za džěcjo a wučerija tupa. Njelubozne sčěhnyki zhudaj sam. Kak so mólicžke za kědžbliwosć psychotuje? Dofelž so tu wo wutnjenje rycže jedna, so najprjedy žada, zo džěcjo zwutnje, w rycži na so kědžbowacž. Wone dyrbi wot wšohoho spoczatka prawje rycječ. Kak rozomna macž najlěpje swoje užěči rycječ nawučži, za to so recepty njepišaja, ale su kóždej macžeri wot natury wědomosć a sčědki darjene, zo wona to psychi dobrej woli prawje a derje dokonja; a wóte z njebjes jeje prócu najbohatšeho žohnuje. Wopomni jenož, sčto džěcjo runje w rycži za krótkle lěta nawučnje. Sčtož dorosčeny muž z naložowanjom wobstajneje pilnosće za lěta a zaji lěta zamóže, to psychipadnje njerozomnomu džěcju kaž samo wot so. Z wotfel? Wopomni to! Sčyki k džakej twojej rucy! A potom zahot so k najswěćišomomu sobudžělu — takle!

Z přenja džerž na to, zo by džěcjo swoju rycž stajnje prawje naložowalo. Wschitko wopacžne porjedž hnydom.

Psychiklad: nic: Za džem — ale: Za du atd.

Dale žadaš sebi, zo by wone najpsychobnjšche a psychitajne wurazy trjebało.

Psychiklad: nic: Za čcu pomazku měčž — ale: „Macži, daj mi pomazku“ abo: Macži, budž tak dobra, daj mi pomazku.

Abó: nic: Drjewo hólwacž — ale: Wo drjewo hieč atd.

Sdyž so takle wot džěcža konsequentnje žada, wjedže tajke naloženjo kě kědžbliwosći na sebi samym a na rycži. Z dobom pak nawučnje džěcjo swój jazyk wobnjenječ. Ke kědžbliwosći nuzuje tak rjec tež, hdyž so wot wšohoho zapoczatka na to džerži, zo džěcjo psychi blidže psychitajnje sedži, runje stoji, psychi pacžerjach psychobdnje klecži, pschecžiwu swójbnym, susodom a cuzym so psychitajnje zadžerži atd. Tajkale psychuwčžena kědžbliwosć a dobry pomjatk psychujetaj widžomnje cyle schulste džěło, wosebje pak tež zrozemliwosć, hoto- wosć a spěšnosć w macžěnej rycži a pschcz nju tež pozdžičho w cuzej němčiny.

Porokowane njedostatki wuruna husto pschinarodžena cžělna cžerstwosć a strowosć naschich wješnych džěcži, jeli tež wone hižo pschcz „wopicženje wulko-měšćanskoho pipljenja sčazene njejsu. Tajcy schulerjo pak su porjadnje zadnicy. Botajkim: Zajne pschědstajenja, dobre cžyšte rycženjo w swójbje su přenje; strowy pomjatk, kědžbliwosć a cžerstwosć cžělna su dalšche podložki k nawučnjenju dobreje serbschčiny a pozdžičho zrozemjeneje němčiny. js.

(Pofracžowanjo.)

Samaritanowje.

Samaritanowje, wo kotrychž je tež w „Nowym Zakonju“ wjacj króč rycž (Žezus a Samaritanka, Miłosčiwu Samaritan a t. d.) — běchu něhdy nahladny lud a wobnydlaču cyku Samariju. Wo času pak buch wot mohamedanow wutupjeni, psychijachu jich wěru, tak zo je prawych Samaritanow džjenja jenož hišće inadna horštka, něhđže 100 wosobow. Sich sydlo je Naplusa, stare Sichem, jich duchowna hlowa wyschšchi měšchnik, kotryž ma sčěcž druhich měšchnikow pod sobu. Wyschšchi měšchnik wobtrucža, zo z Maronoweje swójby pohadža, a psychitaja sebi tohodla k swójbnomu mjenu

Araronowe jako pschimjeno. Nětčžiči wyschjchi měšchni Samaritanow rěka Zafub Araron, jeho nastupnik budže, kaž to pschecy bhwa, jeho přenjerodženy syn. Sdyž w Naplusu běch, prošchach tamnišchoho katholicchoho mišionara patera Habiba, zo by mje wyschjchomu měšchnikej pscheditajil. Tón bydlil w snadnym domežku wostrjedža města, w kotrymž je z dobom samaritanisa modlečnja ze swojim starožitnym a starošlawnym pentateuchom (knihy Mójzejowe).

Wyschjchi měšchni je učhdže pjeczdzajatnik, khtutnoho a wopravdže starozakonšohoho napohlada. Sdyž jeho wuhladach, dopomnich so nimowolnje na khtutne woblicža ašyrskich a babylonškich kralow, kaž na starých hlinjanych namakantach widžuny, z nowa a z nowa w Měšopotamiji wurhwaných. Samaritanowje pohhadžuju džě z Babylonškeje, z wotkež jich kral Salmanassar do dobyteje a wutupjeneje Samarije jako kolonistow pošla. A dokež so Samaritanowje zasy jenož mjez sobu ženja a z arabiškimi pschikhadnikami so njenaměšuju, směny jich prawnych potomnikow starých Babylonjanow mjenowacž.

Draju ma wyschjchi měšchni, runje kaž družu měšchnicy, cyle tajfu, jako wšchědny lud. Jenož wlohy jebi tšihacž njedawaja, ale pletu je do wopušchi, kotrež so pod turbanom (wysoka pišana, najbóle čžečwjena čzapta, trubje abo likej podobna) wokoło hlowny zwiija. Měšchnicy žiwja so jara khtudobnje z džesatka swojich wěriwych a ze swojich žiwnoježi.

W „Starym Zafonju“ so Samaritanam porokuje, zo Mójzejowoho zakonja njewobkězbuja;* tónle porok džčenja njeplaczi: nětčžiči Samaritanowje džerža so jeho wjele kručišcho, dyžli židža.

Ze-li shtó zakonšicy nječžiči, dyrbi do samotneje jstwiczi, a tam wotdželeny wote wšchěch čzafacž hačž na čas wučžiščjenja, kotrež so z wotmnyšom štawa. Čžela njedotknyje so žadny Samaritan, khowanja wobštaraju mohamedanowje. Na pohrjebničezjo, kotrež za městom pod horu Garizim leži, njejmě noha Samaritana stupieč za cyle žiwjenje. Sabat džerža tak kručje, zo sebi wječor ani šwěcy sami njezaswěčža.

A Wožim službam šhadžuja so kóždu sobotu w malej, njenahladnej modlečni, žónšte wostanu za durjemi. Wyschjchi měšchni špěwa modlitwy, duchowni a lud jomu wotmołwjeju. Na tónce dawu wyschjchi měšchni požhnowanjo z pentateuchom. Mały wlosaty hólčec, přenjerodženy wyschjchoho měšchnika a jeho pschichodny nastupnik, je mi to wšcho rozpozawowal.

(Škónczenjo pschichodnje.)

* IV. Reg. 17, 34. Šacž na džensnišchi džek haja stare wašchnjo; njeboja so Boha, njekšža jomu, njewobkězbuja jeho prawizny, jeho zakon, jeho kaznje, kotrež bě dał Bóh Knjez synam Zafubowym.

Zapocžatk města Kamjenc.

(Škónczenjo z 12. čžiča.)

W ipocžatku tšinatoho lětštotka so Kamjenc zasy wjele pomjetšchi, tak zo wobhdlečstwo w dotalneje jenicžkej (hrodowškej) kapali ruma njemějšej. Tohodla natwari Bjarnad I., Kamjencski knjez, druhu cyrkej, tak mjenowanu měščanšku abo šaršku, za město a wokolne wšy, mjez tym zo hrodowška kapala za wobydleri hrodu žwosta. Tola běšče nowa šarška cyrkej drjewjana,

runje kaž druge w tym času we wokolinje twarjene: na pŕch. Ğodŕijŕka a Wiŕtopicŕanŕka. Dofelŕ bu pŕchi mjeŕŕanŕŕkej cyrkej teŕŕ duchowny poŕtajeny, dŕŕta Kamjenc ŕ dotatnomu hrodowiŕtomu kaplanej hiŕŕeŕe jenoŕ ŕtajnoŕo duchownoŕo.

Swoje pohrjebniŕŕeŕo mjeŕjachu Kamjencj a Serbja z wokolnych wŕow jaŕo z Ğornowa, Riŕhidowa, Šeŕŕowa, Brŕznje na meŕtjnje njeŕŕiŕŕŕoŕo Strohofa (ŕotreŕ ŕlowo ma jnadŕ ŕo wot ŕerbŕŕoŕo „ŕtrŕiŕŕeŕa“ wotwodŕowacŕ). To beŕŕe na pravej ŕtronje puŕŕa, kotruŕŕ do Ğornjowa a Riŕhidowa wjedŕeŕŕe (njeŕt Wojerereŕanŕŕa droŕa), a ŕ poŕnoey tehdom a hiŕŕeŕe njeŕt taŕ mjenowanoho „Kreŕwinŕla“. Tu ŕtojeŕe teŕŕ pohrjebna kapalka, ŕwjatomo ŕakubej poŕwjeŕeŕena, ŕŕeŕŕi Woŕi dom w Kamjencu. ŕtajne Woŕe ŕluŕŕby paŕ ŕo tu njedŕeŕŕŕachy. Woŕobni knjeŕa a mjeŕeŕeŕo buchu pŕchi mjeŕeŕanŕŕkej cyrkwj, wokolo ŕotrejeŕ beŕŕe teŕŕ pohrjebniŕŕeŕo, ŕhowani.

Taŕ ŕtojachu wjeŕy, hdyŕŕ w ipocŕatku ŕjnatoho ljeŕtotka w Kamjencu hrabja Ğarnad z Kamjenca, dŕeŕ zaloŕerja kloŕŕtra Marijineje Ğwjeŕdy, knjeŕeŕŕe. Tutŕn haŕle je zaŕŕj prjeŕi knjeŕ nad Kamjencom po 145 ljeŕach, ŕotroŕoŕŕ mjeno je nam hiŕtorija zaŕhowala. (Poŕledni beŕŕe Meinhard ljeŕa 1066.)

Pod nim wotpali ŕo drjewjana mjeŕeŕanŕŕa abo ŕlowna cyrkej, kotruŕŕ beŕŕe haŕle pŕŕeŕd krŕtkim natwaril, hiŕŕo zaŕŕj. Wŕn da ju z nowa a wjeŕŕŕu na troŕu wyŕŕe leŕŕacym meŕtjnje (hdŕeŕŕ njeŕŕle taŕ mjenowana katechiŕmowa cyrkej ŕtoji) z kamjenja po gothiŕkim ŕtilu, kaž hrŕd beŕŕe, natwaricŕ. Nowy Woŕi dom bu 19. meje, to beŕŕe ŕwjatki wutoru, ljeŕa 1225 wot Wiŕŕhjanŕŕoŕo biŕtopa Brunona II. (1209—1228) ŕ ŕŕeŕŕi ŕwjatymaj ŕilipej a ŕakubej poŕwjeŕeŕena. Beŕŕe to ŕŕeŕŕ ljeŕ po dotwarjenju teje ŕameje, a ŕŕi ljeŕa po zaloŕenju Budyŕŕoŕo taŕantŕtwa. Nowa cyrkej ŕtojeŕŕe na taŕ mjenowanej „knjeŕej ŕkale“ (Herrenŕels), na ŕamej ŕkale, kotraŕŕ dale druhjŕ do doŕa won ŕtoji. Wot tjjoch ŕtron beŕŕe njeŕpŕŕiŕtupna, za tamny ŕŕaŕ nimale fruta. ŕ ranju w preŕbŕteriju beŕu rjane pŕŕŕne wŕkna, ŕotreŕŕ mlode pruhj raŕŕjchoŕo ŕlŕncŕka pŕŕeŕuŕŕeŕŕjwŕŕŕi nowy ŕamjeŕitny Woŕi dom ŕraŕnje roŕŕwjeŕŕachy.

Nowa cyrkej bu njeŕt nic jeno na mjeŕeŕanŕŕu a ŕarŕku poŕtajena, ale teŕŕ za ŕlownu cyrkeje wokolnoŕeŕe. We wŕŕelatiŕŕ wŕŕch Kamjencŕŕoŕo burg-hrabjŕŕtwa beŕu mjeŕ tym drjewjane cyrkwicŕŕi naŕŕale, ŕotreŕŕ paŕ z wopreŕdka hiŕŕeŕe ŕtajne Woŕe ŕluŕŕby a ŕwojich duchownych njeŕeŕjachu, jaŕo w Broceŕŕu, Ğeŕŕdorŕje, Ğepetnicach, Njeŕbjeleŕŕicach, ŕhrŕeŕicach, Ğalŕŕtrowje, Wojerereŕach, Kulandŕe, Kinsbŕrku, Poŕeŕŕnicy a t. d. Tute wŕŕitŕke a hiŕŕeŕe druge buchu noweje ŕlownej cyrkwj poŕŕtajene.

Dofelŕ beŕu Kamjencjŕŕ knjeŕa woprawdŕicŕi zaloŕerjo noweje ŕary, ŕluŕŕeŕŕe jim a bu jim teŕŕ kollaturŕŕe a patronatŕŕe pravo pŕŕŕipŕznate. Smjeŕŕjachu z biŕtopŕŕej dowolnoŕeŕu duchownych pomjenowacŕ, nad cyrkwiniŕkim zamoŕenjom rozŕazowacŕ, powjeŕŕenjo abo pomjeŕŕŕenjo doŕŕodow cyrkwje pŕŕŕiwzwoleŕŕ. Ğarnad pomjenowa z biŕtopoweje dowolnoŕeŕu ŕwojoho dotatnoŕo hrodowiŕtoŕo kaplana za prjeŕjoho ŕararja abo plebana, kaž tehdom reŕaŕŕe. Tutŕn dŕŕta doŕtojuŕŕtvo archmjeŕŕnika a doŕŕlad nad wŕŕŕitŕimi runje pomjenowanymj cyrkwjemj, taŕ zo mjeŕeŕŕe bŕrŕy wjele dŕeŕla. Dofelŕ ŕo teŕŕ meŕto ruŕe powjeŕŕeŕŕe, a wŕn ŕam wjacj doŕŕeŕlacŕŕ njeŕdŕeŕŕe, dŕrjeŕŕe ŕebi pomocnika pŕŕŕiwzacŕ. Tajŕy pomocni duchowni reŕaŕu kaplanojo abo altarŕŕtowoje.

Wokoło tohože časa bušchtaj tež khorownja Schpital pola Kamjenca a lěta 1248 kłóschtr Marijina Swězda wot Kamjencskich knježich založenej, wo čimž snadź radšo drugi raz nadrobnjšeho popowědamy.

Lěta 1355 w nočy wot 2. hač do 3. junija wotpali so cyły Kamjenc z wuwzacožom kłóschtra (schpitala), hrodu a presbyterija hłowneje cyrkwyje. Kamjencski knjež čimjejshe nětk, jštož běše w jeho mocach, zo by so wjes zaji natwarila. Najprjedy pschprowi so wot wohnja pschelutowane presbyterium jako cyrkej. To je něčzišcha katechismowa cyrkwiččka. Schtož potom tu a w kłóschtrskej, t. j. Schpitalskej, cyrkwi ruma njemějesche, khodzěsche na njedzělskich dnjach a to w processionach do noweje natwarjeneje cyrkwyje w kłóschtrje Marijinej Swězdze.

Tež buchu swójbne domy porjadnje w runych hašach, w štedža ze schtyrjórkatym torhošćožom, cyle po měsčanskim wašchnju natwarjene, kaž je tam hišćeže džensa widžimy. Zo by so měsčanam lóžo twariło, a po móžnosći wjele ludži so sem pschiwabili, da Bjarnad Kamjencej měsčanske prawa. Cyle město bu z wulkimi nurjemi abo nasypami, 4—6 kóhcy tołštymi a 10—20 kóhcy wyšotimi, a z wěžemi a 12 bastajemi wobdate.

Měšcto stopow wysche pornjo starej, bu nowa šarfta abo měsčanska cyrkej stajena a bu rjenje gothijsch a z wulkej wěžu wuwjedžena, kaž je hišćeže džensa widžecž, a swjatej Mariji poshwjećena.

Lěta 1318 wotstupištaj tehdomnišchej Kamjencskej knježaj Withego II. a Hendrich I. jimaj pobbdate město markhrabi Woldemarej. Tak bu Kamjenc swobodue město a štojesche, kaž hišćeže džensnišchi džěn, jeno pod krajnym knježom.

3 Łužich a Sakskeje.

3 **Budyšcina.** Na primiciju Jeho kralowskeje Wysokošće pryncu Maxa, kotraž so džensa šobotu 1. augusta w kapali Sózefininoho wustawa w Drježdžanach šwjeczi, su z Łužich pscheprošcheni ff. kapitularaj kantor Blumentritt a šholastifus Łužčanski, probštaj Vincenc z Marijineje Swězdy a Wencl z Marijinoho Doła, kóždy z pschewodžacym duchownym, a kapłan Mandel z Wostrowca, kiž je w Eichstädtu z pryncem Maxom w seminaru pschewywał.

„Łužica“, mēsačnik za zabawu a powučenje, č. 7 (julijowe), je wušła. Tuto čisło je swjedžeńscy wuhotowane. Wobsah: Serbska narodopisna wustajeńca w Drježdžanach (z wobrazom). — Wotewrjenje wustajeńcy. — Kwětki, baseń J. Čišinskeho. — Wobrazy z manewra. Podawa J. Zalěski. I. Wučah z kasarmow. — Horda rjanolinka. R—h. — Něšto ze starsich serbskich časow a wsow. Po Bud. Now. spisał M. H. — Tola raz. Baseń wot Józefa Baše. Z čěsćiny A. Č. — Za našich pućowarjow. — Hronjeska a prajidma. Radyserb. — Spěw kurjerjow. Po němskim a. — Krabat, basnička z ludu. J. K—šec. — Štajne rubriki: Serbske pismowstwo. Słowjanske nowinki. Druzy wo Serbach. Naležnosće towarštwow. Serbski rozhlad. Zapis přinoškow a darow.

3 **Dobroschiz.** Žadny šwjedžeń wotbu so šobotu 18. julija w našch wjy, kažkohož dołhe lěta wjach njepominamy. Špomnjeny džěn pschicžahny k nam našch nowy ryčěšfublet knjež ryčžnik Seyfert ze swojej swójbny do

ſwojoho nowo-pſchetwarjenoho hrodu, zo by tu krótki čas mjez nami pſchebywał. Dolež je nam Seyfertec ſwójba jara luba, cheychmy tež ju jónu na rjane waſchnjo pſchijecž. Sobotu wot rajuja twarjachu hižo ſo tſoje čjeſtne wrota. Popoſtdnju jechachu potom ſchtrjjo ſchizjeſcy wupjſcheni jecharjo čječjenomu knjezej napſhecžo, kotryž wot Wudynſchina pſchijedže. Sdyž jecharjow dojedže, poſtrowi joho jednu z nich z krótkimi ſłowami a potom pſchewodžachu joho wſchitecy hač do Dobroſchic. Tu wočatowaſche nowe knjeſtowo wulki czah pola přenich čjeſtnych wrotow. Džecži bčchu jara rjenje wupjſchene. Sólcy mějachu male ſchorboježki a ſcherpy, holcy pať džeržachu rjane rózicžki w rukach. Sdyž ſo nětko knjez pſchibliži, powita joho gmejſki pſchedſtojcežer z wutrobnymi ſłowami a wunjeje tſitróčjuu ſlawu na nowoho knjeza, za čož ſo ryczeřkubleř pſcheczelnje podžakowa. Potom pſchepoda jomu jena z holcow rjany kwětkowy kwěčel. Nětko čehnjeſche czah pſched joho wozom k druhim čjeſtnym wrotam. Tu powita knjeza z krótkej rycžu joho ſwěrnny hajnik k. Domačyka, kotryž tež tſitróčjuu ſlawu wunjeje, z kotrejž pať ſo hrimot tſělbow zjednočži. Na to čehnjeſche czah ſkóučejuje hač ke knježomu hrodej, z kotrohož ſo rjane ſchorhowje zmahowachu. Tež tu bu knjez ryczeřkubleř wot ryczeřkubleřſkoho najenka z horečny ſłowami powitany. Knjez ryczeřkubleř podžakowa ſo wſchěm z wutrobnymi ſłowami za wſchu jomu wopožaganu lubočež. Wſchěm hořpodarjam ruku zawdawjechi poda ſo potom ze ſwojej ſwójbu do ſwojoho wobnowjenoho wobudlenja. — Začo male pſchizpóznacžo za rjane a wulke jomu k čječži dokonjane pſchihoty pſchepoda wyſokčeječeny knjez gmejſkomu pſchedſtojceřerjej nahladny pjenjez za ualežnočeje naſcheje gmejny. — 6.

3 Kľóštra Marijinoho Dóla. Benedicija abo požohnowanjo noweje hnadneje knjenje abbatiſſy Michaele ſta ſo 16. julija jara ſwjatocžnje na Božej mſchi po Graduale. Hnadna knjeni, kotraž ſrjedža mjez knježnu priorku a miſchřku novicow kleczeſche, pſchitupi k wołtarjei a čitajeſche pſchijahu jako abbatiſſa, na kóncu ruku na knihu ſwjatoho ewangelia zložujcy. Potom pſchepoda pſchijahu ſwjeczacomu měſchnikej, knjezej probſtej Vincencej jako wiſitatorej. Na to ičžehowaſche litanija wo wſchěch ſwjatych, mjez kotrejž bu abbatiſſa na ſchobženkach wołtarja na wočži pſcheſtrjena dwójcy požohnowana. Po dwěmaj pſchihotowacymaj modlitwomaj ſta ſo benedicija jama z rjanym ſpěwom, kiž je podobny prařfaciji w ferialnym tonje (hľoſu). Po dalſchich modlitwach pſchepoda ſwjeczacy měſchnik abbatiſſy knihu regule, a dale ſtab abo pednu a pjeričžeřen jako znanjenja noweje mocy a doſtojnoſče, wobojje přjedy poſwjeczjwſchi. Na to ſo Boža mſcha dale ſwjeczjeſche. Pſchi woprowanju woprowajeſche abbatiſſa dwě zahwěčenej ſwěčžcy; po měſchnikowym woprawjenju dóſta z joho ruki čžělo knjeza. Po Ite miſſa eſt dowjedže knjez wiſitator nowu hnadnu knjeni k jeje ſtolej jako trónej, zo by ju do jeje poľnomocy zapožazaľ. Hnydom na to zanjeje Te Deum. Doniž ſo ſhwalbnny kěrluſch ipewaſche, pſchihadžachu jenotliwe knježny k ſwojej nowej macžeri, zo bychu jako znamjo poddatočeje jeje pjerſchežeřen wofoſchowale, na čož wot nejje kóžda dóſta wofoſchenjo pofoja. Po dokonjacej modlitwe ſkóučeži ſo ſwjatocžnočež z měſchnikowym požohnowanjom a poſlednim ičženjom. — Wóh wobradž hnadnej knjeni jako plóď dóſtatoho požohnowanja dothe ľěta k dobromu a ſpomožnomu knježenju!

3 Drježdjan. Z Eichſtáďta ſo piſche: Wſhocy knježa jaſkſkoho kralowſkoho domu wobhľadachu ſebi ujedžělu popoľdnju, pſchewodženi wot najdoſtojniſchoho knjeza biſkopa Leonroďta, biſkopſtu kathedralu a podachu ſo potom

Ľ rowej ťwjateje Wałpory, hdžež knjež ťpowědnik Baumann row motewri, za kotryž ť woťebje arewnoťwodowa Marija Jozeťa jara zajimafehe. Druzy wyťocy hoťežo bęchu čęęęenjo ťwjatoho wolija hižo prjedy jónu widželi. Toho kralowťka Wyťokofež prhne May bęťhe tam hižo do přědka ťchol a poda ťo do kľóchtra ťwjateje Wałpory, hdžež duchownym knježnam konwenta, kotrež bęchu ťo rucež zhromadžile, ťwjate požohnowanjo wudžęli, tež kľóždej knježnje ťwjęęatko ťwojeje primicije dari, ťčtož jim, kaž ťo rozęni, njewuprajitu rádoťež pťťihotowa. Popoľdnju poda ťo Toho kralowťka Wyťokofež tež do ťeminara a wudžęli tam wučęomcam a alumnam nowomęťťniťte požohnowanjo.

3 Wilsdruffa, 5. julija. Dženja męjachu tudomni katholicowje zbožo, zo ťo jim přęni króčę zjawne Bože ťlužby dđerčachu. Njedawno bęchu ťo katholicę wobydlerjo z přóťtwu wo wudđerčęnjo katholicķich kęmťchow na Deubnjanskoho (Dnbnjanskoho) ťararja wobrocžili. Tón bę přóťtwu podpjerajo duchownej wyťchnoťeži pťchepodaľ, a ta je tež dowolila, zo ťmędža ťo tu porjadnje Bože ťlužby dđerčęč. Ničtů ťebi njenadžijeťhe, zo ťo přóťtwa taľ bórzy dopjelni. Tola katholicķa zemjanka, kotraž ťo na hrodže, katholicķomu baronej Schönbergej nad Rothschönbergom ťluťchacym, bydli, poda ťo hnydom jama Ľ ministrej a proťheťhe wo dowolnoťež Ľ zjawnym Božim ťlužbam. Dowolnoťež minister hnydom pťťiťlubi a w krótkim ťo duchownej wyťchnoťeži wozjewi, zo móža ťo w hrodowťkej kapalcę we Wilsdruffje zjawne katholicķe Bože ťlužby ťwjęęęč. W tutej kapali je hižo ninale wičhitko Ľ Božim ťlužbam trębne, doťelž ťu tam z čęaťami pťchębywanja katholicķoho knjejťtwa za nich Bože ťlužby hižo byľe. Mjez ryzwami je jene, kotrež bu w Ľdinburgu w Zędzęľťkej z kaječęa wzate duchownomu, kotryž bu w ťtarych katholicķich čęaťach, potajkim z najmjęňťťha pťťed 400 ľtami, pothowaný. Ryzwo, hiťhečęe derje dđerčęane, ma kraľne a drohotne wuťchawanja a budže po porjebžęnjo zaťu trjebane.

Wobožnymch wopytowarijow bęťhe něhdže pťhež 50, mjez nimi tež Rakuffi zapoťľane ze ťwojimi ťwójbnyimi a čęeledžu. Kapala bę pťchępjelnjena, tola ťo hodži pťhež pťchęwzaježo pódľanťkeje ťtvy powjęťťčięč. Doťelž ma kapala poľne prava jaťťeje cyrkwje, njebudže doľho traež, zo mloda Deubnjankťa wofada tež ťiťľalnu cyrkwiočķu doťtanie. Za wudžęlenjo wučęby w nabožinjje za katholicķe dđerčęi pťťiťlubi knjejťtowo ťtwa, doťelž bę męťto Wilsdruff ťwoje ťťi ťhule katholicķej nabožnej wučębje zapowęľo.

Kr.

3 Kulowa. Wjęęęor 29. julija pťchęnjeje nam wulke njewjędro, kajťohož, kaž ťtariťi ludžo praja, wot 1860 tudý byľo njeje. Z přęnja dyri Bože njewjędro do bróžnje poťľublerja Ľžornaka w Ľalowje a zapali, potom do hróžę kupea Dittricha na Budyťkim pťchędmęjhečęu, hdžež 13 krunow ťtojeťhe. Ženu ťęęelnu krunu zarazy, tež w pódľanťkej hróždi drohoho konja, wičęęe twarjenja, hróžę a bróžnja paľ ťo ťpaličhu.

H.

Wťťelčizny.

* Wotřęťne hejťmanťtvo Pťarrkirchen w Bayerķkej je njedawno tajťile wuľaz wudalo: „Džiwojo na nastawace žně njewudžęli ťo wot 1. julija hač do 1. oktobra žana dowolnoťež Ľ zjawnym rejam.“ — Wotřęťne hejťmanťtvo Pťarrkirchen wozjewi toľe w pťchęwědčęnjo, zo reje kóncuja ťtrowotu (wčťť) nazhonyty ľęať praji: „Reje ludžom rhyja rowy“), zo ťu reje wulka pťchiležnoťež Ľ hręčkej, a ťkónčęnje, zo z rejemni žľutniwoťež w ludže hinje; na reje rozmjęta ťo njętrečawanjťi wjeľe pjenjež.

Serbski koncert w Drježdžanach.

Tak wulgotnoho serbskoho koncerta drje njeje hišćeje nihtó dožiwil, tajkiž běšće njeźdelu 12. julija w Drježdžanach wuhotowany. Pomylimy sebi, 180 spěwarjow a spěwačkow, wschitcy w serbskej narodnej drasćeje, a zadny nich polny orkestr. Ščerofe jewišećo wulkeje sale běšće cyłe wob-
sadyžene. Njizo z tohole zwonkownoho napohlada mōžejeće kōždy pschitomy
jūdžicž, kať hobrskich pschihotow a kello prócy su ff. zarjadowarjo koncerta
dokonjeć mēli, zo by so tajki khor zhromadził a wuwncził. Zo pak bē so tež
woprawdže wuwncził, wo tym šwēdczejsche wuwjedženjo koncerta. Njeje nam
mōžno, na jenotliwosće woschbje spominacž, chcemy jenož zhromadnje prajicž:
Khorjy bēchu wubjerne a tež w solach so parla za parlu polsticzejsche. Drjež-
džanske nowiny koncertej polnu křwalbu dawaja, a to ma čim wjacjy rěkačž,
dokelž w tajkim mēšće, kať Drježdžany su, wot zarjadowanoho koncerta wjac
žadaja dyžli hđže druhđže. Tuž dyrbi so zarjadowarjam a wuwjedžerjam
koncerta polne pschipōznacžo a horliwy dźak wuprajicž. W Drježdžanach
w najpschisniškej sali mēšta tajki koncert, kiž je w Drježdžanach tajkeje zjawneje
křwalby docpěl: to je samo hižo faktum, kotrež w stawiznach našchoho naroda
čestne mēštno zasluži a wobkřowa. To pak njezadžewa, zo prajimy, schto
bychmy sebi pschemēnjene pscheli, ma-li so koncert, kať tež Drježdžanske nowiny
sebi žadaja, hišćeje raz wospsjetowacž, dokelž bē wopyt tu njeźdelu zwonkow-
nych pschicžinow dla pschekřaby byl. Pschede wschim ma so orkestr na to
dopominacž, zo ma spěw pschewodžecž, nic pak nad nim kuježicž. Naj-
krajnišchi spěw mōže so z pschepřlucnej hudžbu pohlusćicž. Z cyła so zda, zo
tale hudžba trochu jara samostatnje wnstupuje; mējachmy tón zacžisćicž
w Drježdžanach tež tehdy, hdyž so křawne oratorium St. Franciskus wot
Tinela w tejsamej sali wospsjetowasche. Dale bychmy sebi rad pscheli, zo by tež
serbski text na textowych kōpijenach so namakať, nic jenož němski pscheložk.
Dokelž so němski pscheložk podawa, mohle hnadž so tež „Syrotka“ a druhe spěwy,
kotrež buchju tón křoč w němskim pscheložku pschednošchowane, w serbskim
originalu spěwacž. Myslimy sebi, zo budže mōžno, serbske spěwački nadeńicž,
kotrež buchju něžne spěwy z narodnym čuzjom čisće a jasnje spěwale, byruje
hnadž nic tať „wumjelscy“ a bjez koloratury. Nětčisćichy křōb drje to hewak
lubuje, tola serbski lubozny spěw mōže z tajkimi „wumjelskimi“ šřědkami šterje
žhubicž dyžli dobyć. — Čžeježenym zarjadowarjam a wuwjedžerjam serbskoho
koncerta w Drježdžanach zamdawamy hišćeje raz najwntrobnišchi dźak!

Naležnosće našoho towarštwja.

Sobustawy na lěto 1896: kk. 492. Pětr Wolenk ze Zejic, 493. Hana Hobra-
kowa z Dobruše, 494. J. D. z B., 495. Pětr Dórnik z Njebjelěic, 496. 497. z Prahi:
gymnasiast Mikławš Dórnik, gymnasiast Jan Bryl, 498. Jurij Křižank, kaplan w Seiten-
dorfje, 499. Jurij Šolta z Pěskec, 500. Jakub Klimank z Łazka, 501. 502. z Kamjenej:
Jurij Winař, Mikławš Wićaz, 503. Mikławš Žofka z Bronja 504. Mikławš Mjeń
z Radworja.

Sobustawy na lěto 1895: kk. 688. Pětr Wolenk ze Zejic, 689. wučer Karl
Wjenka z Róžanta, 690. Jakub Klimank z Łazka, 691. 692. z Kamjenej: Jurij Winař.
Mikławš Wićaz, 693. Mikławš Mjeń z Radworja.

Dobrowólny dar za towarštwjo: H. H. 50 p.

Za cyrkej Wutroby Jězuseweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena dań wučinještej 109,987 hr — p.

K česći Božej a k spomoženju dušow je dale woprowal: r. 1. hr.

Hromadže: 109,988 hr. — p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 13,137 hr 68 p.

Dale je woprował: r. 1 hr — Hromadže: 13,138 hr 68 p.

Za cyrkej Maćerje Božeye w Radworju.

Dale je so woprowało: F. G. w Radworju za wulki woltař 4 hr., H. Böhmař w Kamjenjej 15 hr., na Gudźic-Welsec kwasu w Dalicach přez brašku Nawku zběr. 58 hr. 30 np., wot M. Š. z Wotrowa 10 hr., wot N. H. z Hórkow 6 hr., njemjenowana swojba z B. 10 hriwnow.

Za nowu cyrkej w Kamjenicach (Chemnitz): M. W. 50 hriwnow.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje darichu: někotři „wowčerjo“ a šesćšesćdzesatnicy“ 5 hr. 40 p., kk. Jurij Renner, wučer w Khrósćicach 3 hr. 10 p., J. J. 1 hr. 50 p., njemjenowana 50 p.

Zapłać Bóh wšěm dobroćerjam!

„Lužica“, Měsačnik za zabawu a powučenje

je jenički zhromadny zabawny časopis hornjo- a delnołužiskich Serbow.

„Lužica“ přinoša wudźělki w pěšej a wjazanej ryči z pjera 50 serbskich a najlěpšich słowjanskich a druhich spisowacelow.

„Lužica“ njewudawa so jenož za wzdźělanych Serbow, „Lužica“ so prócuje, zabawjeć a powučec wšitkich Serbow bjez wuwzaća.

„Lužica“ njedźela z dobytkom. Z wótčinskeje lubosće wozjewjeju w njej dobri Serbjja swoje wudźělki a njehjeru za čas a prócu zlamanoho pjenježka. Zaslubny wótčinc, kotryž ju wudawa, wudawa ju z wulkimi woporami. Hdyž pak bychu raz lěpše časy za „Lužicu“ nastale, naloža so dobytki na rozšěrjenje a wudebjenje časopisa.

„Lužica“ přinoša lětsa nimo druhich zajimawych wěcow nardrobne a wěcywustojne wopisanje serbskeje wustajeńcy w Drježdźanach, z wobrazami debjene.

„Lužica“ poruča so wšitkim Serbam, wosebje pak našim towarstwam a hjesadam, kotrychž dźelawosć „Lužica“ kedźbnje slěduje a předešim tež našim hosćencarjam, kotřiž měli za swojich serbskich hosći tež serbski časopis měc, kaž je zdozne.

„Lužica“ wukhadža srjedź kóždoho měsaca we wulkosći „Serbskich Nowin“ po 8 a 12 stron. a plaći na lěto 3 hr. Skazać hodži so „Lužica“ w redakciji našeho časopisa a pola našich agentow. Čisla, kotrež su hižo wušle, so bnydom posćelu; tež wot julija sem hodži so „Lužica“ abonnować za 1 hr. 50 p.

Towarstwo Serbskich Burow za Rabicžanšku wosadu

znjeje njedźelu 9. augusta popołdnu w 4 hodžinach waznu zhromadźiznu w **Konjecach**. Še prawje bohatomu wopytej přichepřochujetej

přichedźidstwo a wubjerf.

W **Drježdźanach** je na **wustajeńcy** w starej wšy, pšchi wodže ležaca, **korczma „Gerbgericht“** z krasnym wuhladom nad cyle swjedźeńske město, hdžež so wšě wulke swjedźeńske hry wotbudu.

Wot **10 hodžin dopołnja** je tam wulki **zmyny buffet**. — Wosebitosć: jeno woprawsće piwa, dobre wšelake wina. — Seničke ašfaltowe kegelnišće na tym měčje, na čož wosebje kedźbnych čzinimy. — Tež „Katholfski Pojol“ so tam nadenbže. — Wo dobroćinny wopyt prohy z počjećowanjom

Bachstein & Hoyer.

Katolfski Posol

Wudawa so
pr. nju a treću sobotu
mésaca.

Plaći lětnje na póse a
we knihafni 2 m., pod kříž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Ludowy časopis.

Wudawaru wot towarstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyščinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 16.

15. augusta 1896.

Lětník 34.

Principija kralowskoho prynca Marja.

Kaž so cyła sarfska wosada wjeseli, hdyž mlodženc z jeje srjedźizny mješništku swjećiznu doštanje a přeni króč wopor nowoho zafonja Knjezej wopruje, tak hladajše cyhy sakski lud 1. augusta z džiwanjom na mlodostnoho prynca swojeje lubowaneje kralowskeje swójbje, kotryž w Driježdžauach w kapali Šóžefininoho wustawa jafo nowozakonšći mješnik po rjedže Melchisedechowym wopor Božeje mšče přeni króč woprowašče. Tež nje-katolfski džěl sakskich poddanow, kotryž drje pscheznaturfke mocy katolfskoho mješništwa njezapřehija, hladajše z čješczomnej kedžbliwosčju na kralowskoho prynca, kiž swětnje pychi so zdalowšchi, do duchowneje služby stupi, kotraž je wot swěta, dokelž nje-dorozemjena, zacyěta a kotraž hluboku ponižnosč a stajne sebezapřěča žada. Katolfski lud a wosebje katolfske mješništwo čjuje so čješczene, widžich, zo staw kralowskeje swójbje tak hordžinški dopokaz swojeje fruteje wěry podawa, zo chce w rjedže duchownych pastyrjow z wozbožacej wučěbu a hnadu Božej, wot Khrystusa swojej cyrkwi podatej, wěriwe stadło nashyčec z jomu pucž do njebjes pokazowacž.

Kapala Šóžefininoho wustawa, w kotrejž je wokoło 300 měštnow, bě za tač žadny swjedžen rjenje wuhotowana, wosebje bě wulki woltač z kwětkami a rostlinami a ze swěčkami bohacze debjeny; teč kěča a skhody a scherofe torridowy běchu z tepichami a łopjankami rjenje pschene a pokazowachu na njerohčednu swjatocžnosč. We wosmej hodžinje počachn so pscheproschěni kemšcherjo zhromadžecž. Pscheproschěni běchu jeno, kofsiž běchu we wužichim počahju ke kralowskej swójbje abo k prynce, a nahladni katolitojo, wosebje z Driježdžan. Kralowskej Maještoježi, kral Albert a kralowa Karola, prync Šurij ze swojej cykej wyšofej swójbje, teč archywjwodowa Marija Šóžefa ze swojim synom, archywjwodu Karlom, rakuski zapóšlanc hrabja Bürgow, mnozy

katholscy zemenjo a wyschcy bęchu pschitomni. W sakristiji zhromadżichu jo Drježdžanscy duchowni a někotři z bližichich wošadow, k swjatocznošći wošebje pscheproscheni duchowni z Łužicy, knjezaj probstaj Vincenc z Marijineje Ğwězdy a Wjacław (Wencl) z Marijinoho Dola a farar Malachias z Marijinoho Dola, knjezaj kanonikaj Budyšchinschoho tachantschwa, kantor Blumentritt a scholastikus Łusczanski, knjezaj biskopaj Leonrod z Eichstädt a Fritzen ze Strasburga, a našch knjez biskop a tachant Ludwik. Někotre mjenschinu do wošmich zastupi do tu teje nahladneje duchowneje srjedźizny, wjedženy wot knjeza kiskopa Ludwika, w jednorej duchownej suti mlody měschnik ze zahorjenym woblicžom, kralowški princ Max, zo by jo tu zdrasčył a pschistupił k woltarjej Knjeza, kotryž zwjesela joho mlodošč. Měschnik drašta, jako swjate sudobja buchu jomu darjene wot stawow kralowšceje swójbny, ryżwo je kralowa sama wušchwała. Tež knježny Marijinoho Dola a Marijineje Ğwězdy darichu mlodomu měschnikaj drohotnje wušchwanej ryżwie. W swjatocznyh processionje, w kotrymž za cyrkwiniskimi thorchowjemi 12 holczatkow džěšče, kotrež na pučž twětki ščelechu, a jene, kotrež myrthowu kóru, znamjo knježnistwa, njesěšče, bu princ wot pschitomnych duchownych a biskopow do kapaly a k woltarjej wjedženy. Pschi zastupje processiona zanjese huđžbny thor: Ecce sacerdos magnus („Šlej wyschschoho měschnika, kotryž je jo Knjezej špodobal a kiž bu jako šprawny namakany“). Pschi Božej mšchi šlužachu mlodomu měschnikaj kralowški kaplan Maaz jako diafon, superior a farar Ğischer jako subdiafon, a kaplan Šóžefininoho wustawa, Šnfalt, jako paranyms. Z mócnym, jasnym hłosom zapěwa princ Max přenje Gloria in excelsis Deo jako šhwalbno-džakny kěrlušch za hnadu měschnistwa. Z wulkej dostojnošču dokonja princ wšchitke swjate wob-rjady a modlitwy Božej mšče. Wo ewangeliju měješče biskop Ludwik šwjedžensku ryčž. Nathanowe šłowa, kotrež profeta ke kralej Davidej rjekny, naščožěšče ryčžnik na mlodoho měschnika: „Ša wuwjedu tebe z wječchowschoho rodu a z kralowšceje hódnošče a rjanosčje a dowjedu tebe na pastwu, zo by pašł, kotrychž tebi dowěrju“ (2 Kral. 7, 8), a šlawješče měschnistwo, kotrež ma wěrnosčž a lubosčž rozšchěrjećž a tak w šchěščžanskim ludžž knježičž. Ale kaš móže kralowški princ wšchjeje čšescž jo wždacž, kotraž jomu po narodžž šlužcha, a poněžnu měschniku draštu jo woblec a wšchědnomu ludej k šlužbje bnež? Wón znaje šłowa swjatoho pišma: „Šchtó mjez wami chcyjo wěžu twaricž, by najprjedy jo pošydnymšchi njewoblicžył, ma-li wudawki, kotrež ju trěbne, zo by ju dokonjal?“ Łuf. 14, 28. Tež princ bč jo najprjedy pošydnyl a z modlenjom a pobožnym rozpominanjom jo praščal, ma-li wudawki, z kotrymiž móže wěžu twaricž, a tale wěža, tale twjerdžizna swjatoho měšča, cyrkwyje, je měschnistwo, a kralowški princ je jo praščal, ma-li wudawki za wěžu, a po dolžim swěcnym pruhowanju je kral Albert jomu prajil: Haj, mašč wudawki, mašč powołanjo wot Boha za měschnistwo. A princ je jo dale praščal swojich šlawnych wučerjow w Eichstädtu, a tež tucži, kotřiž joho duchowne mocy a joho njetajenu pobožnosčž znajachu, jomu tež wotmołwichu: Haj, mašč wudawki, mašč šředki za měschniku powołanjo. A tak započza princ Max wěžu twaricž, ze šamjnoho nutškwneho pohnučža, bjez wšchoho cuzyho wliwa a nucženja, a nětko je twar dokonjal a zastupił do japošchtosčkeje šlužby cyrkwyje, w kotrež budže wěrnosčž a miłosčž a lubosčž a Bože žohnowanjo mjez šchěščžanskim ludom rozšchěrjećž. W swojim měschnikim powołanju budže z kóždym powołanjom zjednocženy a wšchitkim budže miłosčž Božu poščicžecž; z burškim ludom budže šymjo na plódnju rolu wušhwacž,

šymjo słowa Božoho, a budže, je-li trěbne, z wótrym pluhom twjerdu zemju cžłowjeſteje wutrobny woracz; z wojeſkim ludom budže wojowacz, wojowacz z mjeczom wěrnoscze a ze ſwjatym ſchjžom zaſitowacz ſchjeſzanſke woſady pſhecžiwu djabolſkim nadpadam; wucžerjam budže wucžicz wucžbu ſpomoženja, a ze ſwojim pſchikladom poſlazawacz pucž ſebjezaprečža. Al runja ſpomonikam budže tež ſudžicz pſchjeſtupjenja zakonja, ale zakonja Božoho, nje budže paſ winowatych wotſudžecz, ale z Božej ſmilnoſczu jim jich winty wodarwacz. Kaž je univerſita w Lipſku joſho pſched lětami po ſlawnje wobſtatnych pruhowanjach za doktora wobeju prawow (cyrkwinſtoho a ſtatnoho prawa) pomjenowala, taſ mjenuje joſho biſkop doktora miłoscžc; dokelž miłocž ma mječnik wudželecž a rozſchěrjecž. Na ſčonc u ſwojeje ryčže wobrocži ſo knjez biſkop k primiciantej a pſcheproſty joſho, zo by taſ započal ſtutkowacz jako mječnik katoľſkeje cyrkwie, zo by wuſywał ſymjo wěrnocžc, kotraž ſzu a tajejo nječzerpi, kotraž jako kralowna knježi, tež tam, hdžez ſo zaprěwa, tohodla je mječnik kral, kiž ma wěrnocžc jako mčenu brón a miłocž a lubocž k wuhojenju ranow. Tohodla, taſ ſčonczi knjez biſkop wubjerne předowanjo: „Dži a rozſchěrzej wěrnocž a žohnowanjo, započinaj žohnowacz; žohnuj naſchoho luboho krala, kotryž z mudrocžc a doľho Tebje pruhowaſche, a hdžž bč ſo pſchewědečžil, zo ſy wot Boha za mječnika wuzwoleny, lubocžiwje ſwoju dowolnoſcz da; žohnuj Boho, zo by ſomu Bóh za wyſoſe a cžežke zaſtojniſtowo nowu mčc a ſtrowotu wobradžil. Žohnuj naſchu dobročiwu kralowu, kotraž Tebje woſebicže lubuje a je rjanu draſtu, kotraž Tebje džensa debi, ſama wuſchiwala a pſchi tym zawěſcže nčotru ſylžu z bóžnoho wjeſela wuronila. Žohnuj ſwojoho luboho nana, pryncu Surija, kotryž ze ſwojej wjeſele datej dowolnoſczu Tebi pucž k mječniſtowo polóžji, požohnuj Boho, kotryž džensa ze ſwojim žohnowanjom tež žohnowanjo hižo pſched lětami z bóžnje zemrečaje pobožnje maczerje Tebi wudžela. Žohnuj ſwojich ſwójbných pſhecželow, žohnuj cyľ ſaſſki lud a kraj, žohnuj tež tónle wuſtaw, w kotrymž ſwoju přenju Božu mſchu ſwjećyſch, a w kotrymž pſched 84 lětami kurwječich Wjacław z Wettinſkeje ſwójby ſwój přeni wopor woprowaſche, a w kotrymž Ty džensa ſwoju mječniſtu ſlužbu započinaſch; žohnuj wſchitkich pſchitomnych, wſchitkich duchowných, žohnuj tež mje.“

Z tymile hnujacyimi ſłowami zbudži biſkopſki ryčžnik we wutrobach ſwjatocžnjeje žhromadžizny začucža ſwjatoho wjeſela a zahorjenja za pſchecžnaturſke močy, kotrež ſu mječniſtowo katoľſkeje cyrkwie za wěriných zdželene.

Šnuty wot tychle ſłowow zanjeje młody mječnik: „Credo in unum Deum“ a doſonja wopor Božeje mſchě z nutneje pobožnoſczu. Pſchi ſwjatym woprawjenju wudželi primiciant ſwjate woprawjenje tež kralej, kralownje, pryncej Surijej a wſchitkim druhim ſtawam kralowſkeje ſwójby. Wo Božej mſchi dawaſche z napoloženjom ſwojeju ſwjećeneju rukow a z pſchedpiſanej modlitwu nowomječniſke požohnowanjo a to ſtawam kralowſkeje ſwójby kóždomu woſebje, wſchitkim druhim paſ žhromadnje. Z ſchwalbnym ſčluwčhom „Te Deum laudamus“ a z požohnowanjom bu taſe wyſoſa a žadna ſwjatocžnoſcz ſčoncžena.

Bóh pſchewodžej młodoſtnoho kralowſtoho mječnika na nowym pucžu a zdžerž Boho k ſpomoženju ſwojeje cyrkwie, zo by Boho ſwjata zahorjenocž w naſchim taſ njevěrinym cžaju mnohich z duchownoho ſpara wubudžila a k pilnomu a plódnomu džělu za njezahinite kubla dobyla.

Bryne Max wuznamjenja so z wosebitym darom jako rycznik. Sizo w Eichstädtu a tež w Londonje je wjacj króć přédował a so jara spodobal. Šédnatu njedzelu po swjatkach přédowashe přeni króć w kralowškej cyrkwi w Drježdžanach, kotraž bě we wšěch rumach pschepjeljena. Toho mócnj hlós dosahajše hač do najdalschoho měštaczka, wšchudžom bu zrozemjenj. Wukladowashe a naložowashe njedzelske ewangelium wo zahojenju hluchoněmoho. Tež w našim času je mnoho hluchich, duchownje hluchich, kotřiž njechadža poslušacž na słowa wěrnosće Božej, mnoho němých, duchownje němých, kotřiž njechadža ryczeč wěrnosč, ani šwědčicž za wěrnosč Božu. Mamy tohodla wšchitcy swoje hluchy wotewricž a swój jazyk wotwjazacž a na wěrnosč poslušacž a ju rozšěrjecž. Wažnje wěrnosče, mernje ale z woprawdžitim pschewšedčenjom wustojnje rozstajane, buchu z powšchitkownej kědžbnowosču pschijate.

Serbske džěcžo — serbski wučer a lud.

Sduž so w poslednim čisle wo podložkach jednashe, po kotrychž móže swójba t nawuknjenju rycze za schulu a žiwjenju wjele pschihotowacž, přjedy hač džěcžo hišče do schule zastupi, dha mělo so džjenja wo schulskim džěle samym něšto prajicž. Tak dalofo, hač je tele džělo methodiske, je wone interna (nutšowna) wěc schule a wučerjow a njehodži so w ludowym časopisu wo nej ryczeč. Tola njech je tu na dwě naležnosči dopomnjene, kotrejž methodiske džělo wučerjow mōcnje spěchujetej. Z přenja so wo to profy, zo bychu schulske wubjerki kōždolětnje pschiměrjeny pienjez za „Inventar- und Lehrapparat“ rad pschizwoliecž chcyli. Se to trěbnoječ — a wosebje za naše wjesne schule — kotraž so wotpokazacž njehodži, khiba ze schodowanjom za naše džěcži. Z druha pak dyrbjeli wšchitcy wofadni wobrazy, wěcy a t. d., kotrejž wužicž a trjebacž njemōža, schuli daricž. Kamaka-li bur na polu žadnu rostlinu, žadny kamjeń, abo trjehi-li tjeleč wšchědnoho abo žadnoho ptacžka abo druge mjěšhe žwěrjo, kotrejž wužicž njemōže — abo nadeńžeš-li žadnoho bruka abo muchu abo mjetel a t. d. — wšchitko to hodži so za schulu. Duž hromadžuj a dač wěcy wučerjej, kotryž dary do wosebitych knihi zapisuje. Wšchitko so pschi wučženju derje a džakownje naložuje. Džěcžo nawuknje wěc nic jenož žwjeršchne, ale dokladnje znač, a tež prawe mjeno abo słowo za nju. Z dobom pak nadobudže čłowjek tež lubosče za pschirodu a za serbsku zemju a zminje so w prawym času njeporjadnosče, zo by — samo jako dorosčeny hišče — wo kōždej wěcy ryczał, jakož by ju rozemil, ale tola žužil, kaž slepy wo bardje.

Pšchiklad: Šchtōž twar konjacoho roha z kědžblnowosču wobhladač njeje, a šchtōž takle widžacy powučjenja dóštal njeje, njerozemi nihdy, čohodla imě so do roha pótkowny hōždž bicž, čohodla pak tola zasy kōi do nicžoho wōtroho stupicž njemě, abo čohodla ma so roh čisty džeržecž a t. d. — Abó:

Kak mało ptacžkow a rostlinow znaja ludžo! Zwotfel pschidžje? Ludžo ju interejše (zajimawosč) na štworbje Božej pozhubili; našci přjedownicy, kotřiž husto dolje z cyla do schule njekhodžachu, mōhli nam tu z pschikladom byč. Schula dyrbi interejše zasy wubudžecž. Wofadni pak dyrbja jej pomoci byč na waschnjo, kaž so přjedy rozjasni. Šchtōž so w schuli mōlicžkim pokazuje a wo čimž so powucnje rycži, rozemi čłowjek za čas žiwjenja; žwjeršchne pohladnjenjo žhubi bōrži swój zacžičč. Woboje pak ma psche-

mócnny wliw na rozum, rycź a kharakter so rozwijacoho dźěleca. Pšchez nadobyte interese so zawěseće tež zasn lubojeć k pschirodže Božej bóle a bóle wróćci. Potom pať so tež pomijnje tale časno widžana hrubosć, kotraž Boži dar začěć nima, njeminowaty škót čzwěluje, rjanosć kwětkow poteptuje a samo mlode žiwjeńcška wužitnych zwerjatow kedźbu nima. Potom pať tež rólnik, kiž tak wšchědnje z twórbu so towaršchi, swoju rolu wobdźeła, nie jenož materialneho wužitka dla, ale dale a bóle wo njej a pschez nju wjeselość a spokojuńeść čtepa a začuwa. Z toho wšchoho isčěhuje nuzna žadanka: Schula a wosada, wučerjo a ludžo dyrhja so we wěcach winuwčenja a kublanja mlodoćeje w bližšich a nutrnišich zwisłku dzeržecź.

Dyž je so tak dopomniło, tak móža swójbni a wosadni wjejnjej schuli zwonkownje — na dalsche, wosebje duchowne podpěry schule a jeje zastupjerjom tu njedžiwajo — k službje być a jeje wuspěch podpěracź, dha smědža so tež nawopak stawy schuliskeje gmejny prašecź, kak so jich sobuprócowanja wužívaja. Albo z druhim słowom: Stawy schulskoho zjednocěnistwa, wosebje dźělećowu staršchi maja prawo, sebi žadacź, zo bychu so jich dźěci na hšejcjanšte katholske wašchnjo wocahnyle, zo bychu so za zemšte žiwjenje a zemšte derjeměćo pschihotowale a zo bychu móžnosć a hotowosć nadobyte, zbožo swojeje dusche za čas a wěčnoisć spěchowacź. Serbistomu uanej, kotrohož dźěćo serbsku schulu wopytuje, njemóže potajfim ničtož zadžewacź, so sebi wón žada, zo by dźěćo serbskeje schule tež serbsku rycź zrowemicź a z wětoćežu nałożowacź nawuškło. Zo pať je za wobkřódne žiwjenje našchoho čaja tež němška rycź cyle nuzna, je kóždomu jasne. Tak ma serbska schula z dobom tež druzi nadawł, tule dźěćom cuzu rycź wuczić, tak zo mohle ju z wěštej hotowosću nałożowacź, prjedy hacź schulu wopušecza. Al runje tole je twjerdy pschab, kotryž čzećto na serbskich wučerjach wotpoczuje, a čím bóle doměrnneho sobuwštkowanja požada.

Wučerjo su sobu-kublarjo wotroćacoho splaha, a z toho isčěhuja za nič wulke winowatoćeje napšeczo jich narodej. Ale z dobom napołožeja socialne, politiske a zakónšte wobštojenja našchoho kraja wučerjam tež druzje, nie mjenje wažne, winowatoćeje. Wučer ma dźěci wocahnyć pomhacź k dobrym Serbam, k swěrnym poddanam swojoho krala a k stawam wulkeho němšcho kraja. We nim a tak tež we kóždym dobrym Serbu bijetej tak rjec dvě wutrobje. My smy z cyłej wutrobu Serbja a čcemy to woštacź. Haj, hišecze wjac, kóždy wosebje z uas — kóždy po swojej móžnosći — je winowaty, serbsku rycź a narodne wašchnja hajicź, a hdźež je trěbne, je nadobnjeć. Kóždomu placzi napominanjo sejmšcho zapóslanca Reichenspergera, kiž našchu Lužicu wopytao takle praji: „Pomhajeće, zo by serbski ludžik swěrnj zwostal swojej ryczi, swojej draicze a swojim wašchnjam, a wón budže swěrn wobkřowacź we bohabojoćezi a pobožnosći, a móć socialismu jón njepšewinje.“

Al, drje Serbja, smy my tola tež hordži, žohnowanoho iaksonšcho kraja a poddani lubowanoho němšcho wjećcha. Al to smy my runje tak z cyłej wutrobu, a ničto to lepje njewě, hacź našch wjeleczečenj krajny wóte sam. Albo njeběchu runje dny serbskoho drajtnoho swjedženja a serbskeje wustajeńch najswěrnisše swědczenjo našchej poddaniskej swěrnj a joho kralowske pschihilnoćeje? Al teje dvě wutrobje stej tola rjana harmonisła jednota, kotraž tak mjenowany „panslawismus“, — jeli smě so z cyła wo tajkim ryczeć — dochla njeznaje. Tohodla běchu tež krajne

wyſchnoſcζε napscheczjo Serbam derje zmyſlene a jich dobry konſervatiſmus ſtajnje pſchypobznawachu. Nic mjenje paſ bęchu teſ pſcheſwędczene, zo je Woža wola, hdyſ mały ſerbski lud ſrjedſa mjez Němcami pſchecz dolhe lętitotki hiſjom dale ze ſwęru ſwoju narodnoſcſ wobkhowa, a zo mōže jo jenoſ z Woſzej wolu ſtać, zo by ſerbski lud wotemręł a jo wo nim jenoſ hiſchęze w ſtawiznach zańdſenoſcζε ryczało. Zo by tón cſas ženje njepſchichoł, ſebi wot wutrobny pſchejemy. Ale tu njedoſahaja rjane a horde ſłowa, ale „wuznawanjo ze ſkutkom a we węrnocęzi.“

Zo imę zahorjemy Serb wjeſele ſebi ſpęw zanjeſcſ: „Maſche Serbſtwo z procha ſtawa“, dſakujemy jo prjedy wſchoho naſchim ſlawnym wōtcſincom, tola nic napoſledku teſ naſchey ſerbskej ſchuli. Tohodla mamy wſchu winowatoſcſ, nad naſchimi ſchulami ſtraſowacz jako drohotnymy męſtuami, hdyſ jo bojoſcſ Woſha, luboſcſ t wōtcſinje a ſwęra t narodnoſcſzi haji. Echtoſ ſchuli a jeje zaſtupjerjam ſwoju pomoc poſtęca, woſebje teſ ſtarſchi, kotriſ w ſwojich wſchędnych pacſerjach na nju ſpominaja, ſu nęhdy wulkoho myta hōdni a węcęzi. „Echtoſ tutym mōlcſkim cſinicze w mojim mjenje, pſchijimam jako byſchęze je mi cſinili.“

js.

Samaritanowje.

(Stōnczenjo z 15. cſiſła.)

Wo męnjenju Samaritanow, je tōnle pentateuch ſedm lę po pſchſhadſe Iſraelitow do ſlubjenoho kraja ſyn Iſineſowy ſpſał. Kniha je z małymi rjanymi ſamaritanſkimi piſmitami na ſmuſki pergamenta piſana, 15 centimetrow ſchęroke a 20 centimetrow dolhe, a to jenoſ na jetej ſtronje. Wſchę te ſmuſki pergamenta ſu z njepopiſanym bofom, ſmuſka pſchi ſmuſcy, na dolhu ſchlebjerdni platu pſchilepjene, kotraž je z kōſdoho kōnca t ſeleznej ſerdſcy pſchitynjenja. Cyła „kniha“ zawala jo na waſchnjo trubny a wotpocſuje w blachowym futteralu. Hdyſ ma jo cſitacz, jo futteral wocſini a piſmo jo wotwobala, doniſ cſitajomna ſmuſha jo njepokaſe.

Echtoſ chce tele „Mōbſejowe knihi“ widſecſ, pſlacſi za to frank (80 p.); hdyſ paſ kędſbu njedawa, njewohlada je paſ ani za frank, doſelſ Samaritanowje tōnle ſtary pentateuch njerady pokazuja, nęfotre wjele młōdſche wotpiſki maju ſtajnje pſchihotowane.

Wōdla knihi Mōbſejowych maju Samaritanowje teſ hiſchęze knihu Soſueowu, kotruſ paſ njecęcęzujaja jako ſwjatu, ale jenoſ jako ſtawizniſtu.

ſłowne ſamaritanſke ſwjedſenje ſu jutry, ſwjatki a ſwjedſeni zelenych ſtanow.

Jutry, kotreſ ſu pſchecy na poſny męſac w haprylu, podawaju jo muſowje a ſony na horn Garizim a bydla tam ſedm dnjow pod ſtanami. Tam wopruje wyſchſchi męſchniſ pjeć lętnych cſiſtych jehnjatow, a wſchitcy potom wot nich jędſa.

Wo jich męnjenju njęje Abraham na horje Moria w ſeruzalemje woprował, ale na horje Garizim, a tohodla maju jo teſ jutrowne jehnjata na teſle horje woprowacz, nic ſnadſ w ſeruzalemje.

Ma wjeſchſu hory Garizim widſimy wulke plone ſkalifto, tam je Abraham pjećja ſwōj woltał twarił. Samaritanowje ſami wſchaf wopruja nętkle na wjele niſichim męſtunje na malej runinje t ſewjeru. Tam wuſopatej jo jamię a zadſęla jo w nimaj woheſi. Jehnjata wyſchſchi męſchniſ zaręze,

krej puschęzi do jeneje z jamow. Bódba štoja druzy męschnich, zapopadni trochu krewje do schlicęzi, khodzja z nej stau wot stana a wudwjeruje krepja z krewju. Sehnjata so wuparja, wolma so wotšiha, potom štukaju so jehnjata na žerdž a pjefu so w drugej jamje, tež z cęzjowami. Mjaso woprowanych jehnjatow jędža wšchitcy, a z kijiemi w rukomaj a z hórčimi zelami, wopasani, běhaja do kola wokolo. Kofęče a cęzjowa so w jamje spala. Šdyž je so něchtó z njewěřiwych mjasa dótknył, je zunjećišęčene a nihtó njelme wot njoho jęčęz.

Wěra do Messiasa je so pola Samaritanow hač do dženšnijchoho dnja zdęržata. Budže to tón, kotryž kasčęz sluba zaji namaka. Šida pšęčęziwo židam je w najchich čzajach tał wulka, kaž w Khrystusowych. Zbóžny nimo Samaritanow nihtó njebudže.

Pšichi mojim wopyčę pokazowajęche mi wyschšchi męschnik knižku, w kotrejž bě kóždy z joho pšęchšhadnikow wažnišche podawki swojoho čzaja zapisowal. Spodžiwach so njemalo, hdyž zhonich, zo je tam tež na Šezusa Khrystusa ipominjene.

Spominjena ma so takle: „W dnjach Jonathana (wyschšchoho męschnika Samaritanow) bu Šezus morjenty, syn Marije, njewjesty Šózefa čęšle w dnjach Liberija, Romšchoho krala, pšęch ruku bohota Pilata.“

Njewěm, kak stara tale knižka je, móžno, zo je ze staršęchej wotpisana, ale wo tym so njehodži dwělowačę, zo powěšęz sama z Khrystusowych čzajow pothadža.

Zajimawe je tež to, zo Šezus njeręta syn Šózefowy, ale syn Marije, njewjesty (nic mandželšęje) Šózefa čęšle.

Hlídka — a.

XXII. hłowna šhadžowanka „Serbskeje Studowaceje Młodžiny“.

Lětušcha hłowna šhadžowanka „Serbskeje Studowaceje Młodžiny“ wotměwajęche so 9. augusta w Šrodžišęčęzu pola Wóšporfa. Po zwučęnym wajchnju wotewri so ze serbskim narodnym ipěwom „Hišęče Serbstwo njęzhubjene“. Młócnje krasne ziwki narodnoho ipěwa, ze rtow młodnych horliwých Serbow so dobywace, po jali klinečzachu a wožiwichu na dobo cyłu zhromadžjnu; a šhtož tu tał wješele a horliwje spěwachmy, zawěšęze tež z wutrobny jębi pšęchjachmy, zo našchi „Serbjo Serbjo wostanu“. Spěw wuspěwawšchi powita hłowny staršchi, knjez štud. theol. Dohumil Schwjela, z wutrobnyimi šlowami pšichitomych, študentow a hofęzi, kotřiž běchu so tu zęchšli k tutomu ryzy serbskomu šwjedženjei, ipomni z krótka, zo su šhadžowanke „Serbskeje Studowaceje Młodžiny“ dale a bóle lubušchi serbschoho ludu. A čjohodla tež njedyrbjale tajke byčę? Mjehadža džěn niczo, dnžli serbske narodne žiwjenje ipěchowacę a budžicę, hđžež je hižo zlemjene a wošlabjene, a je podpěracę a wobfrucęčę, hđžež hišęče młódnje kęžęje. Z dobom powita knjeza fararja Mrózaka a knjeza kantora Zahrjenka, kotrajž zhromadžjnu ze swojim wopytom počęšęčjchtaj. Tež knjez farat Michal Šchewčęk bě z Lubija k nam pšichilhwatal. Dohorunja wunjese šlawu zastupjerjomaj Wufęčanschoho a Šhwacęčjanschoho serbschoho towarštwu. Knjez farat Mrózak džakowajęche so za pšęchęčelne postrowjenje a porycęza hnujace, wutrobne šlowa, zo chcył našch Bóh luby Knjez hišęče mnohe mnohe lęta našche Serbowštwu zdęržęčę a

schitacž. Tež knjez Zahrijent rycžesche k wutrobam mlodych Serbow, tu zhromadženyh; woprawdže jadriwe słowa to běchu, kotrež zawěcže w žanym wótcžinscy zmysleum Serbje bjez wuspěcha njewostanu, a čim mjenje w serbskim studowacym, kotryž ma tola swěrný syn swojoho naroda byč a wostacž cyke swoje žiwjenje. Serbska rycž džěn je rycž joho maczerje a potajim zdobuje tež rycž joho wutrobny. Přichodnja Wufeczanskiho towaštwu, knjez Króna, wjeselěsche so nad horliwosčju a zahorjenosčju serbskich studowacyh, kotřiž su tola uadžiya pschichoda serbskoho naroda, kotřiž budža w pschichodže serbski lud wodžicž a wucžicž, zo sebi stare dobre počinki a naložki zahowu a cuzomu wliwej so nihdy njepodda.

Potom sežehowachu rozprawy wo džělawosčji jednotlivych towaštwow. Stud. theol. Wicžaz, zastupjer „Sorabije“ w Lipsku, wupraji pschi tutej sšladnosčji Pražskej „Serbowcy“, kotraž swój 50 lětny jubiley swjećzi, najwutrobnishe zbožopšecžu w mjenje serbskich studowacyh, namotwjesche ju z horliwymi słowami, zo by tola itajnje swěrna wostala starym, dobrym zařadam, zo by tute najpilnishe serbske towaštwu hiščeje wjacj Wutow, Šórnikow a t. d. do serbskeje domowizny šlalo. (Sława! Přichip. red.)

„Serbowcny“ staršchi, stud. theol. Jurij Hejduščka, džakowasche so w mjenje šobustawow za wuprajene zbožopšecžu, poda w dlějškej rycži stawizny „Serbowki“ w Praze, špomni na jeje najwjetschoho šyna Michala Šórnika a drubich pilnych serbskich džělacžerjow, kotrychž je „Serbowka“ wutublala k zbožu a špomožanju Serbowstwa, a pschizamkny so ščónčnje pschecžam serbskich studowacyh, zo by dale pilnje džělala, zo by dale lubej Lužicy bjez šebicžnych, zmužityh mužow wutublala, kotřiž bychu džělo nětčžičich woporniwych muži, kotřiž serbske hona wobdžělaju, dale wjedli a pschědkhadnikow čžešč a mjeno hašili.

Dale namjetowasche so koncert w pruskej Šornjej Lužicy, a to w Čornym Šholmcu; zarjadowanjo pschewostaji so šłownomu staršchomu, kotryž to tež šlubi, jeli jenož tež woprawdže študencža tam pschidnu; k tajtomu serbskomu koncertej šluščeja tež serbscy študencža, hewak w ludže štktowacž njemóža.

Za měštno pschichodneje šłowneje ššhadžowaniki namjetowasche staršchi „Serbowki“ Šhróščicy, hžžež by so ššhadžowanika zawěcže radžiła, hžžež bychmy tež dobry wunosčt měli za Šejlerjowe špišy.

Tež „Sorabija“ bě za Šhróščicy; šchtož so pschecžiwu Šhróščicam rycžesche, njemějesche wjetsheje wažnosčje. Ščónčnje pak postaji so pschecžiwu „Serbowcy“ a „Sorabije“ Šornja Šórka za měštno pschichodneje šłowneje ššhadžowaniki. Stud. theol. Hejduščka wozjewi, zo sebi hiščeje najprjedy wobštojnoscje w špomnjenjej wšy a wokolnje wobhlada, a njejsu-li za ššhadžowaniku pschihódnic, na nalušnej ššhadžowanicy tutón rozjud zwrěči a druhe měštno postaji. Tež nalušnja ššhadžowanika ma so pschichodnje na wšach wotměwacž.

Ščónčnje pschistupichmy k wóšbam. Za šłownoho staršchoho wuzwoli so stud. theol. Jurij Hejduščka, za podstaršchoho stud. theol. Ota Wicžaz. Wo wóšbach rycžesche so hiščeje wo Šejlerjowych špišach. Dohl wucžinja hiščeje něhdže 800 hriwnow, a najšórsche je, zo jara pomalku wotebjera. Tuž drje by tola jara wužitne bylo, hdy bychu serbscy študowacy swoje ššhadžowaniki na tajkich měštnach wotměwali, hžžež bychu jim nimo duchownoho tež poměrnje dobry materialny wunosčt pschijnješe.

Ze šamšnje pschicžimy rozjudži so tež „Serbska Študowaca Młodžina“, płacžiznu Šejlerjowych špišow ponižicž, zo bychu so tež bóle w ludže šupowate;

tutón rozjud ma so Sejlerjowej kommissiji wozjewić, zo by niźicha płacizna jo postajika, 12 hriwnow za štyry zwažki (dotalna płacizna za studowacych).

Wóndželu mějachmy wilět do Wósborka —!

Štadźowanka sama bě rjana, zwjeselaca a derje wopytana. Hrodźiščeženjo su serbskich synow z wjeselosću pschijeli a hiščeže z wjetšej pschecelniwosću hospodowali. Slawa hospodliwym Hrodźiščezanam! Hrodźiščežo wostań serbske, špominaj na twoje rjane mjeno, budź dale hrodźiščežo, twjerdźizna Serbowstwa!

. . . . . ka.

Wo štadźowanicy wječor so serbski spěwanški koncert wotbywasche. Knjež wučer Skodeńt z Radworja bě ze hły mlodych pětnych spěwarjow a spěwactwow pschijěl. Pod jeho wustojnym nawjedowanjom woni narodne hłosy zanowchowachu, kotrež su so njedawno w serbskim koncercje w Drježdźanach spěwale. W Hrodźiščežu ludžo njepomnja, zo je tam hdy serbski koncert był. Tuž bě bjez džiwa, zo bě so z časom wulka licžba poslušarjow nashła. Někotryžkuliz dyrbjesche so wróćić, dokelž w salí žanoho městna njenamata. Hnydom po přemim čzisle „Witaježe hólcy z daloka“ so mócu placanjo zběhm, kotrež so pschi kóždym dalschim čzisle wospjetowasche. Z wuznacjom dweju čzěstej hłosow program jenož serbske narodne hłosy wopschijesche. Našche ludowe hłosy su nadobne, rjane, originalne a jara wšchelakore; z nich mysl, čzucza a žadanja serbskoho luda kličza. Spěwawustojnym poslušarjam, kotřiž su na serbskich koncertach jenož druhdy jedyn ludowy spěwěčf zaslyšeli, bě tohodla zajimawe, raz hnydom na cny wubjerf a to z wjetšca na mało znate poslušacž. Tola knjež dirigent bórzy wučer, zo interese za ludowy spěw woliwkuje, hdyž so za jobu jenož same ludowe spěwy pschednoschuja. Tuž wón dwě parli z hudžby našchoho klawnoho serbskoho hudžbnika knjeza Kocora zasuje, solo „Šcho radosč rješichu dawo“ a kwartet „Šanka, budź wjesola“. Solo knjež wučer Polan spěwawasche. Ze swojim mócnym lyriskim tenorom wón wšichkich poslušarjow zahori a wšchostronke pschibóznacžo žnějesche. Knje tak sebi tež „Šanka, budź wjesola“ wšichkich spodobanjo dobu. Z kralnym čzěstim hłosom „Čzohodla so njewjeselieč“ so koncert sfónči. Al knjež dirigent bě program zestajal, so poslušarjow za jich žadanjemi njeprajawšchi. Čzi pak so hiščeže dolho na serbskich spěwach naposlušali njeběchu. Woni tak dolho placachu a buchachu, hačž so spěwacki a spěwarjo wróćichu a hiščeže něotre spěwy wospjetowachu. Tak sfónčuju na stronje poslušacštwu, kaž na stronje spěwacštwu pokue ipokojejo a wjesola mysl knježesche. Hrodźiščezanam spěwacki a spěwarjo serbskoho koncerta w rjanyh, wjesolym wopomnjenju wostanu; jim a jich nawjedowarjej so wutrobny džaf praji za žadnu zabawu, kotruž su Hrodźiščezanskomu wobydlerštwu z wótczinskim žmyšlenjom a lubosčju f serbskomu spěwej pschihotowali. Slawa jim!

3 Łuzicy a Sakskeje.

3 **Budyšćina.** Najdosťojnišchi knjež biskop Ľudwik, kiž w tu khywilu na pohylenje swojeje štrowoth w Šchandarwe pschebnywa, mějesche minjenu nježelu 9. angusta 40létne wopomnječo swojeje měšniškeje šwjeczizny. Běh zdžerž jeho dolhe léta we wažnym a šwjatym zaštojuštwje!

3 **Radworja.** Mězej tudomnym duchownštwom so zašy njenadžite pschemenjenje stanje. Dotalny farški administrator knjež Michal Wjesela bu wot

kłóschtrfoko patronata Marijinoho Doła za fararja do Reichenawa (pola Żitawy) powołany. Spomijemy knjez je tež powołanjo pschijał a drje so k 1. septembrej do nowoho zajtojnictwa pscheyhdi.

— Twar nascheje noweje cyrkwy hladajcy doprědka kroczu. Wo tym, zo je wěža nimale pschikryta, ju poslednje dny pozłoczany kulu a wysoki křahž jako posledni stawcš na nju stajili. Tež časnik tu hižo je a pokazuje do wschěch sehtyrcyoh stron serbskeje Łužicy swoje běke, hiščeje njewusmanjene wobliczo.

3 Marijinoho Doła. Njewuprajita wulka radošć knježešče 6. augusta w našim kłóschtrej, hdyž wječzor $\frac{3}{4}$ hodžin wjesole znyki zwonow cykej wokolinje wozjewjachy, zo nowohwjeczny měšćnik, naš wjelelubowany prync Max, pschińdže, nam nowoměšćniške požohnowanjo wudžělicz. W 8 hodžinach pschijědže Soho kralowsta Wyjokošć do kłóschtra, wjesele witany wot wulkeje cžrjědy ludži a wutrobnyje postrowjeny wot duchownych knjezow našoho patronata, kotřiž běchu jomu k cžesći wot knjeza probsta k wječeri pscheprošeni. Wo wječeri, bě hižo w 9 hodžinach, pschińdže wysoki knjez do cyrkwy a wudžěli kładym džělacžerjam z fabricki Wože požohnowanjo.

Mažajtra ranu a dopoldnja bě cyrkej cyke pschepjeljena. Kaž něhdy k našomn Zbóžnikej, tak khwatachu maczerje z małymi džěčatkami tež k mlodomu měšćnikej, zo by je požohnował, a wjesele powědasche nam pozdžijcho prync, zo běschaj najmjenšchej džěčězi 6 a 8 njedželi starej. Wo dopoldnišchich kemschach poda so na khor. Njemóžachmy so sylzow zdžeržecz, hdyž kralowischo prync, kiž naš psched něšto lětami jako mlody wyschł wopyta, nětk jako měšćnika zasy widžachmy. Z njewuprajitej radošću dōstachmy kōžda swjate požohnowanjo wot hluboko hnutoho wyjokodostojnoho knjeza. Potom postrowi prync huadnu knjeni, kotraž joho wutrobnyje witasche, a da nam wschitkim ruku, nas nanajpschecželnišcho strowjo. Wo krotkim pscheywanju w našich cellach, džěšče na křehow k rowej nascheje njeboheje maczerje Hanu a potom k rowej njeboheje wowki Pawly. Wo wobjedže wošta pola naš hacž do 3 hodžin a rozmochwjesche so z nami tak dobročiwje, kaž najlěpschi pscheczel z dobrymi znatymi. Prajesche, zo je Wožu mšchu za nas džeržal a zo so tež pschichodnje pschi swjatym woporje na luby, jomu drohi Marijinu Doł dopomni, slubi nam swoju fotografiju a wobzarowasche, zo je so cžas tak kšětte minyl. Ze slubjenjom: Pschińdu zasy, rozžohnowa so Soho kralowsta Wyjokošć jara pscheczeluje a wotjědže $\frac{1}{24}$ hodžin do Drježdžan.

3 kłóschtra Marijinoho Doła. (Druhi dopis.) Schtwórtk 6. augusta pschijědže nowohwjeczny měšćnik, wjeledostojny prync Max, jasski wōjwoda, z kłóschtra Marijiněje Hwěždy do Marijinoho Doła. Skoro wschitcy duchowni tutoho patronata běchu so tam zeschli, zo bychu joho powitali. Tež wjele wofadnych wo pschithadže wjeledostojnoho měšćnika zhoniwšči bě so hižo samjny wječor w kłóschtrfkej cyrkwi zhromadžilo, zo bychu sebi wot nadobnoho duchownoho hofěža primicne požohnowanjo wuprošyli. Tak žohnowasche wjeledostojny knjez samjny wječor wot $\frac{1}{4}$ hacž nimale do 9 hodžin. Mažajtra, hdyž bě w kłóschtrfkej cyrkwi $\frac{1}{27}$ wopor Wožeje mšče mjelčo swjeczil, tohorunja pschitomnych, kotřiž běchu z dalosich wjow pschischli, žohnowasche, kaž tež po dopoldnišchich Wožich šnždach, kotrymž bě pschitomny. Hižo prjedy bě nowoměšćniške požohnowanjo duchownym knježnam tutoho kłóschtra wudžělic. Zbožopšchecža pschijawšči wot duchownych, kotřiž džěi prjedy njeběchu pschiležnosć měli, joho powitacž, jědžesche, wot knjeza probsta Toiščera psche-

wodžany, do Wostrowca, zo by sebi tam wot knjeza kanonika Müllera, Wostrowczaniskoho sararja, založenu wukhowańnju małych džeči wobhladał. Ğdyž bč so do kłóschtra wróćił a tam w pschitomnosći 9 duchownych wobjedował, džeče z pschitomnymi duchownymi do abtownje, zo by tam nowowuzwolenu abbatysu a druge duchowne knježny wopytał. W 3 hodžinach popoldnju, wot knjeza probsta pschewodžany, kłóschtr wopuščeži, zo by so pschez Žhorjalc do Drježdžan a wot tam do Pilnic wróćił. Džen 17. augusta chce so wjelebosťojny knjez, kaž praješče, na puč do Londona nastajič, zo by tam přeni čas swojoho nowoho powołanja w němskej Bonifaciowej wofadže skutkował. Wotkhadžacomu wschitej pschitomni bohate Bože žohnowanjo za joho džeła pschejachu.

3 cyłoho swěta.

Němska. Wulke njezbožo je němske wójnske kóđžništwó pschekhwatało. Kanonowa kóđž „Stis“ bu 23. julija w chinejskim morju njedalofo brjoha wot surowoho wichora, „taifun“ mjenowanoho, popadnjena a wo brjoh režnjena, tał zo w krótkim čaju so podnuri. Na kóđži bčšče 85 muži, z kotrychž je so jeno 12 wosobow smjerczi wukhowač zamohło; potajkim je 73 muži, mjez nimi wschitej officirjo a lětał, w zmohach smjercz namafalo.

— Němske kolonije nimaja žanoho prawoho zboža. W Africy je zas strašny njekrasnik swoje njeimanštwó dohral: Friedrich Schröder, wjednik plantažow w Buschiri, kiž je z njewuprajitej surowosežu a žadlawej njehašbitosežu „kulturu“ w tamnych krajinach rozšcherjał. Tomu ju stóněžnje zašlužene myto dali z tym, zo wokrješny šud w Tanga joho na 15 lět čžežkoho jaštna wotšudži.

Štalska. Stručle wuhlady su w Sardinijskej. Muza a hubjenštwó njehodži so wopijač. Šchpatny čas je nadžiju na žně cyle zničil, jeno něšto jecžmjenja móža domkhowač, wscho druge je zahinulo. Z winowych žnjow budža tam lědma telto wuwikowač, ščtož dawki wučžinja. Kał so tam z wobohimi zatkhadža, pokazuja powěšče z hamštkoho wokrješa Terzu. Wšchecžiwó 245 wobšedžerjam bu konkurs wotewrjeny, dokelž swoje dawki njemóžachu wotwjeseč. Šeno 16 móžachu so z toho wofuda hiščeže wušwobodžič. Wobšedženštwó wschěch družich pschypadnychu pschi žjawnym pschšadžowanju štatej; mjez wobšedžerjami je jedyn, kotromuž so wscho wza, dokelž — 21 pjenježkow dawka njemóžešče zaplaćič. W cylej Štalskej dale a bóle počžina so pokleczo pokazowač, kotrež je bohazabyčžiwé knježerstwo na cyly kraj z tym pschinješko, zo je cyrkwi jeje kubla rubilo — a to wot cyrkwinoho štata hač do najmješšchoho kłóschtra.

Ščtož kubla, kłóschtram rubjene, nastupa, podawa hamštká rozprawa italskoho knježerstwa drobnišče powěšče. Z cyła bu kłóschtram wzate kublow a ležownosežow w cylej Štalskej hromadže za 876 millionow; za 139 millionow sebi wobšedžerjo zas wuskoržiču a dyrbešče knježerstwo zas wróćič. Z rubjenych (konšifkowanych) kublow je knježerstwo hač do šonc 1894 za 616 millionow pschedało. Ğdže pjenježy su — ščtó to wě! Rubjene cyrkwine kublo, šprawnomu kublej pschipožožene, je kaž mola, kotraž ze štarym kručom drašty do noweje drašty pschěndže. Dolho njebudže tračž — a wšcho budže z molami zničene.

Francozška. W měsče Lille bčšče pschěd krótkim kongreš francóžškich socialštwow, na kotryž bčchu tež Bebel, Liebknecht a družy wjednicy němskich

socialistow pschijeli (so rozemi, na kósty swojich němſkich socialistow). Sáčž-
runiž je Lille polne socialistow, tak zo staj měsječanska rada a samón měsčža-
nošta socialnaj, nastaj pschi swjedženſkim czahju, w kotrymž bě so němſkim
socialistam wošebita česěč pschihotowala, w měsčže wulki ropot, tak zo dyrbjachu
němſcy wjednicy hladacž, zo dale pschiudžechu. W Londoni, kotrež město
potom ze swojim wopytom počesěčichu, zwadžichu so socialistojo z anarchistami,
kotiž so k nim dobywachu, a nastachu mjez nimi tajke puki, zo dyrbjechu
škóncujuje policajſtvo zwadnikow džělicž. To ju něotre pokazſi zbóžnočje,
kotruž socialismus lubi.

Ruſki fejšor a fejšorowa hotujetaj so na pučžowanjo. Najprjedy chetaj
do Wina, potom do Němſkeje, hdžez so z fejšorom Wilhelmom we Wrót-
ſlawju zekfataj a pschi manevrach pobudžetaj; na to pojedžetaj dale do
Dauſkeje, Šendželſkeje a Francóžskeje.

Naležnosće našoho towarſtwa.

Sobustawy na lěto 1896: kk. 505. Jurij Hejduška, bohosłowc w Prazy, 506.
P. Romuald Domaška, kapítular w Oseku, 508 August Glücklich z Bronja

Sobustawy na lěto 1895: kk. 694. Jurij Hejduška, bohosłowc w Prazy, 695.
August Glücklich z Bronja.

Dobrowólne dary za towarſtvo: P. R. D. 3 hr. 50 p., z Ralbic za nawěštk 3 hr.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena dań wučinještej 109,988 hr — p.

K česěi Božej a k spomoženju dušow je dale woprowal: r. 1. hr.

Hromadže: 109,989 hr. — p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 16,138 hr. 68 p.

Dale su woprowali: po wotkazanju Jana Kubaša z Budyšina 25 hr., r. k doruna-
nju 32 p. — Hromadže: 13,164 hr. — p.

Za cyrkej Maćerje Božej w Radworju.

Dale je woprowal: njemjenowany dobročej z Kukowa přez knjeza P. Thaddæa
w Róženěe 11 hriwnow.

Za cyrkej swjateje Marije w Lubiju: ze zawostajeſtwa Jana Kubaša
z Budyšina 25 hriwnow.

Za nowu cyrkej w Kamjenicach (Chemnitz): na Koberec kwasu w Koblicach
nahromadžene přez brašku Wincarja 6 hr.

Na twar noweje cyrkweje w Nowym Měšće pola Stołpina: njemjenowany
dobročej 50 hriwnow (z póstom póslane).

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje darichu: Mikławš Buk w Konje-
cach 1 hr., M. K. w K. 1 hr. 50 p., z „wowěje“ atd. w Konjecach a Ralbicach
2 hr. 25 p. a 3 hr. 97 p., kmótre a družki při poswjećenju wojeſkeje khorhowje
w Konjecach 23 hriwnow.

Zaplać Báh wšém dobročejam!

Džeń 5. septembra (sobotu) póndže **proceſſion** z Marijineje Swěždy
do **Krupki** rano w 6 hodžinach. Psched wotkhadom budže w kłóštrſkeje
cyrkwi Boža mišca za pučžowachych. Wo prawje bohate wobdželenjo so prosy.

Jakub Ščerc, wjednik.

Pschichodne čijlo „Katholſkoho Bošola“ wuńdže za tſi njedžeje

sobotu 5. septembra 1896.

Čijščej Šmolerjec knižicziščetnje w Maćičnym domje w Budyšinje.

Katolſki Poſol

Wudawa so
pr. nju a treću sobotu
mésaca.

Plaći lětnje na pósće a
we kniharni 2 m., pod križ-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Sudomy časopis.

Wudawaný wot towarſtwa SS. Cyrilla a Methodija w Budyščinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 17.

5. septembra 1896.

Lětnik 34.

Zwjeselace dopokazy katolſkoho žiwjenja.

Mésacaj august a september staj hłownej měsacaj wšchelatick zjězdow abo kongressow. Mjez nimi su lětufſche katolſke zjězdy wosebicze wažne a dopokazuja, zo tež tam katolſke žiwjenje so počina zběhac, hdžež běſche dotal powšichitowna lirkofež joho wotuczenjo hacziło.

Wšchede wšchim pokazujemy na eucharistiſki zjězd a japoschtolſtowo ſſ. Cyrilla a Methodija na Welehradže 3., 4. a 5. augusta, kotryž wosebje katolikow Morawſkeje zhromadži, na kotrymž pak běchu tež muozy hoſežo z Czech (tak z Prahi sameje 100), Schlezakoj, Slowakoj, Ruſoj, Polacy, Slowincy a t. d. zastupjeni. Zhromadžizna běſche wulkotna, duchownych jamnych bě na 150 zhromadžeunych. Wosebite zaſlužby wo wažne zjězdy na Welehradže kaž wo mjenowane japoschtolſtowo ma njewuſtawacy knjez dr. Cyrill Stojan.

Nic mjenje wažny běſche katolſki literačny zjězd w Prahy 10., 11. a 12. augusta, kotryž bě literačne towarſtwo „Vlast“ powołało. Někotre ſta piſhecželow katolſkoho čziſtčeža, wšchelacy zdžčłani, ſpiſowaczerjo a t. d. běchu so w Swjato-Wjacławſkej nalutowarim zhromadžili, zo bychu wo potrebach, wuwicžu a wužitku katolſkoho piſmowſtwa wuradžowali. Spomnjene towarſtwo „Vlast“ wobſtoji nětko hižo 12 lět a je ſebi nadawł ſtažilo: zakitač katolſku wěru, rozſchěrječž dobre knihi, ſpiſy a nowiny za katolſki lud. To je čzim wažniſche, dokelž je bohuzel čžeſke piſmowſtowo nowiſkoho čžasa z wulkoho džela so do njewěry abo zacpiwanja kſcheježanſtwa zabluđžilo.

Na 9. a 10. septembra je wulki katolſki zjězd diöceſy Budžejewićekeje do Tabora powołaſny.

Němſcy katolikojo Raufſkeje su přenje dny septembra ſwój ſchtwórty zjězd lětk w Solnohrodže (Salzburgu) wotbyli. Na nim běſche widžecž, kač

katolički duch tež w Rakuskej, hdžež je njeduschny schulski zakon njewurjeknitu schfodu nacziuil, poczina wožiwjeć. Džeń a jasnischu spoznawaja, hdže lu židowka wschohomóc a pscheklepanowšč swobodnych murjerjom a powoštanki liberalnoho Zózeftinisma katolišku Rakusku pschinjeste.

Katolikotojo Němskeje wotbtywachu swoju 43. generalnu zhromadžiznu lětja w Dortmundže. Talc lětuschu zhromadžizna wschitte dotalne na wulkotnosći pschewyschuje. Na pschihotowanšku zhromadžiznu katoličkih towarštwow Dortmundu a wokoliny běsche so na 50,000 wosobow zejchlo. Za generalnu zhromadžiznu pak su pschez 10,000 kšartow wudali, liczba, kotraž so hiščeže ženje doščezahnyła njeje. Žane wažnišche praschenjo drje njeje, wo kotrymž so njebychu tam dokładnje wuprajili. Pschlujeni, wobkrućeni, zahorjeni wróćichu so katolikotojo zas do wschěch kónćiznow Němskeje, zo bychu swěru džělali za zróft a kčžew swojeje cyrkwyje a za spomoženjo swojeje wóćeziny.

Wěczne modlenjo!*

Dar Boži nješkónćenjeje hódnoty je nam našch luby Zbóžnik zawostajil w najswjećišchim sakramencze sakramentaria. Nam katoliškim kšesčezanam placzi wosheje joho słowo pola Mateja: „Ja sym z wami wschitte dny hacž do škónćenja swěta.“ Hdžž tomu tak je, a je nješkónćzna wěrnosć nam to zjewila, schto mamy potom činić? Dyrbimy napominanjso psalmisty (Ps. 94, 6. 7.) posłuchacž: „Bójče, modlmy a klońmy so, poklatmy so psched Bohom; plakajmy psched Šnjezom“ psche našch a cyloho swěta njeđzak. „Wschetož wón je Šnjez našch Bóh, my pak smy joho lud a wowcy joho šadla“, wón pokazuje nam, swojomu njeđzakownomu a njeiwěrnomu ludej, tak wjele hnadow a dobrotow.

Tohodla dyrbimy našchomu Zbóžnikej w najswjećišchim sakramencze našchu winowatu čsesčownosć a lubosć wopotažacž. Bójmy, modlmy so k njomu, pschetož wón je Šnjez našch Bóh. Haj, tudy w našchej srjedziznje, tudy na našchich woltarijach je Jezus Šhrystus wěrnije, wopravdže a na woshebite waschjno pschitomny. Njeje to swjata winowatosć za nas, joho wumóžene džěčzi, hušto k njomu pschinić, jomu našche holdowanjo a ponižne modlenjo pschwjećicž, a huščezišcho z ponižnej pokornosćju a džakownosćju k joho swjatomu blidu pschihupicž a za wudebjenje joho swjatyh woltarijom so staracž? „Wschitte swoje pokladny“, praji swjaty Augustin, „je wučžerpał, swojeje wschohomocy je mjezy stajil, hdžž nam tutón dar posčiczi.“ A za wěrnó! Swěty móžesche Boža wschohomóc hiščeže stworicž a milliony njebjow hiščeže do hječja powołać, wjac pak, hacž sebje samoho, wón njemóžesche dacž. Wodnjo a w uocy pschebnyda wón mjez nami na njelicžomnych woltarijach, zo by towaršch najchoho žiwjenja, pschecžel našchich wutrobom, našch radžicžer a tróšchtał byl. A tak hušto wopuščiczi wón čički trón tabernakla a wopytuje našchu pschězbožownu dušchu, naščeža ju ze swojim mjasom a napoja ju ze swojeje swjatej krewju. Ale — kak hušto dyrbi našch bóžski Zbóžnik storić: Tež za tebe sym ja najswjećišchi sakrament založil, tež za tebe sym ja tudy jako najwjetšchi dobročžer a wudželeč hnadow pschitomny, čžohodla nje-

* Chcemy pschihpomnicž, zo tutón nastawč je wot njeduchownoho sobudžělacžerja. Nledakcija.

džakujesć so mi ty na pschistojne waščnjy? Čžohodla njedžakujesć so mi pšchez skuffi, pšchez huščzišće dōstaczo mojojho čžela a krewje, pšchez huščzišće wopytowanjo?

Rak lincy a zymnje zadžerža so mnozy pschi dōstaczu swj. sakramentow, pschi Božej mišči, haj, woni njewopominaja, rak blizfo je jich Bōh pschi nich, tohodla tajke njepšchistojne zadžerženjo w Božim domje, tajke hubjene wo- znamjenjenje ze swjatym kšchizom a njerodne poklonjenja. Rak hušto so najch Zbōžnik w tutej swjatej potajnoščzi wonjecžesćza wot swobodnych murjerjow a njewerowych, haj, samo wot njehaubitych kšhesćčanow pšchez to, zo jo do tabernaklow lamaja a swjate hoštije na zemi wonjecžesćza a swjate sudobja wurubja! Haj, w druhich krajach, na pschiklad w Francōzškej a Italškej, su towaštwa, kotrež porjadnje pschi swojich zhromadžiznach najswjećzišchi sakrament wonjecžesćza, bjez toho, zo by swētna wyschnošč tomu zadžewala. Me tež w druhich katolskich wošadach jo najswjećzišchi sakrament malo čžesćzi, cyrkwje su hubjenje wudebjene a wodnjo zamknjene, kaž njewobydlena kšćža, a pschi swjatocžnym wustajenju so hušto došč pšchedpšjana licžba swēcžkow njewēczi. — (Sdžž je Najswjećzišće w monstancy wustajene, dyrbi so na woltary z najmjenscha dwanacze wōskowych swēcžkow swēcžić.)

We wopominanju tutoho wonjecžesćjenja našchoho Zbōžnika, kotrež wōn hižo 19 stow lēt z luboščje k nam pschenjese, je za nas swjata winowatošč, jo pschizamknycz jandželstomu wōjtku Wēcžnoho Modlenja k najswjećzišchomu sakramentej. Po cykej Nēmškej, Rakuskej a Schwajcarškej wobstoji tute bratštwo w 16 stow cyrkwach, z wjacj hačž 500 tysacami sobustawow. W našchim lubnym wōtčnym kraju wobstoji tute bratštwo hatke w Klōschtyrškej a Njebjel- čanskej cyrkwi. (?) Zamēr bratštwa je modlenjo k najswjećzišchomu sakramentej a joho rozščerjenje a zarunanjo rak mnogich kšchindow a wonjecžesćjenjow. Winowatoščje sobustawow su, zo jo do bratškich knihi zapisacz dašč, kōždy mēšac jemu hodžinu dolho psched najswjećzišchim sakramentom jo modlitčja a lētne jałmožnu 80 p. k lēpschomu kšchudych cyrkwojow darisch. Wotpuštki su na bratškich listnach wočžičěžane. W klōschtrje Marijinej Swēždže zapisuje P. Leo, a su pola njoho tež knižki „Eucharistiški kšchizowj pucz“ za 10 p. dōstacz, kotryž je za modleške hodžiny pschedpšjanj. Swjaty wōtč je psched trōttim redaktorej „Pelikana“ list pošal, w kotrymž swoje pschipoznačzo wupraji, a jomu a wschitkim sobustawam „Wēcžnoho Modlenja“ swoje japoščtoške požohnowanjo wudžela. („Pelikana“ je čžajopis k čžesćzi a kšwalbje najswj. sakramenta, a hdžekuli so tōn čžita, jo „Wēcžne Modlenjo“ bōrzy zamjedže, pšaczi lētne 1 hr. 20 p. a wuhadža mēšacnje jōnu. Adressa je: „Pelikana“, Feldkirch (Vorarlberg). — Rak rjenje by bylo, hdy by so tuta pobožnošč we wschitkich serbskich cyrkwach zawjedla a mēšacnje jemu njedželu Najswjećzišće jo wustajilo, a modleška hodžina so wodžeržala; snadž so nēchtō namaka, kiž by „Eucharistiški kšchizowj pucz“ abo druhe modlitwy z knihi „Walser“ pschjerbschčič.

Tohodla pozbēhā so tež ty, serbski ludo, a pschizamknā so wulkomu wōjtku „Wēcžnoho Modlenja“; njech zaklinczi wschudže kšwalba a modlenjo k najswj.

* Dyrbinjo pak na to šponnicž, zo ma jo runje „Pelikana“ z wulkej wobhladnoščju (Vorlicht) trjebacz. To je jo wošebje w pošlednim čžaju pokazalo. Z njeczafnej horlitwoščju a njemudrymi nastawkami je katolskej wěcy šerje šchodžal hačž pomhal. Naščonmu ludej jōn jara njeradžimy. Red.

ſakramentej taſ móſe, zo budſa teſ njeſſeheczeľjo ſwjateje cyrkwie to ſkychecz, pſchetoſ pſchez joſo móe budſa zbiči, a cyrkej Boſa budſe ſo zaſy pokazowacz w poľnej krajinoczi. Tohodla pójmy, modľmy ſo k njomu, pſchetoſ wón je Anjez naſch Bóh!

M. S.

3 Ruſien a Saſſeje.

3 Budyſchina. Naſche meſto hotuje ſo na wulcy waſne dny: Soſo Majeſtoſeſ kral Albert pſchijedſe ſrjedu 9. ſeptembra do Budyſchina a woſtanje tu hač do 12. ſeptembra. W krajinje ſrjedſ Budyſchina, Lubija a Rychbacha budſa wulſotne manevry, na kotreſ teſ Soſo Majeſtoſeſ keſſor Wilhelm pſchijedſe, a tych dla budſe naſch wjelelubowany kral w naſchim meſeče bydlic. Pſchijed do krala Alberta je na ſrjedu 9. ſeptembra wječor 1/28 hodſin poſtajeſy. Po ſwjatocznym powitanju na dwórniſhecſu pojedſe kral pſchez meſto, kotreſ budſe cyľe wobſwětłene, do krajnoſtawſkoho domu, hdſeſ budſe w tych dnjach pſchebywacz.

— Wyſokodoſtojnny princ Max je ſo ſrjedſ auguſta do Londona podal, hdſeſ chce w dſeľu Witchapel mjeuowanym něotry čaſ jako duſchepaſtyſ ſtufowacz. Kardinal Vaughan, kiſ runje w kupjelach pſchebywaſche, pſchijedſe ſam do Witchapla, zo by mlodoſho meſchnika zapokaſal. Princ Max ſo hnydom w přenich dnjach poda do towařſtwa rjemjeľniſkich, kotrychſ z horľiwěj rycſu zwjeſeli. Něotry dny pozdſiſcho pſchija deputaciju Němcow. Swoju rycſ, z kotreſ deputaciju powita, wobzaměny nadobny meſchnik ze ſlawy, na němſkoho keſſora Wilhelma II., na čzoſ deputacija ſaſſkomu kralej Albertej ſlawu wunjeſe.

— Pjatk 28. auguſta ſwjeczeſche najdoſtojnjiſchi knjez biſkop dr. Ludwiſ Wahl ſwoj 6. wóľbny dſeň jako tachant kapitla ſwjatoho Pětra w Budyſchinje. Najdoſtojnjiſchi knjez meſeche w 9 hodſinach ſwjatocznju Boſu mſchu pſchi aſſiſtencie 10 kanonikow, knjeza probſta Wencla z Marijinoſoho Doľa a mnohich ſararjow a kaplanow naſcheje diöceſy. Po Boſich ſluſbach wu-
prajichu tachantſke konſiſtorium, ſhromadſeni duchowni a wſchelake deputacije ſwoje zboſpſhecſa. Pſchi ſwjatoczněj hoſečjinje wunjeſe knjez kantor Blumentritt přenju ſlawu na najdoſtojnjiſchoho knjeza. W mjenje wobeju kľöſchtrow ryczeſche knjez probſt Wencl a zawěſečzeſche nutrne modlitwy poboſnych knjeſnow za najdoſtojnjiſchoho knjeza a cyľu diöceſu. — Bóh zdſerſ naſchoho knjeza biſkopa, kiſ je z Boha zaſy prawje čerſtivy, mnohe ľeta we waſnym a ſwjatym zaſtojniſtwe!

— Schtwórk 27. auguſta bu na tudomnym tachantſtwe pſched ſhroma-
dſenym konſiſtoriom pod pſchedſyďſtвом najdoſtojnjiſchoho knjeza biſkopa a tachanta wyſokodoſtojnny knjez Karl Maaz, präſeſ konſiſtoria a dwórſki kaplan w Dreſſdžanach, jako kanonikuſ kapitla ſwjatocznje inſtallowany abo za-
pokazany. Nowomu knjezej kanonikej, kiſ je rodſeny w Scherachowje a je něotry ľeta w Budyſchinje a Woſtrowcu ſtufowal, pſchejemy k nowej doſtoj-
noſczi wjele zboſa.

— Na tymſamym dnju popoľdnju beſche wjeſſchi dſeľ duchownych naſcheje diöceſy na tachantſtwe wokoľ najdoſtojnjiſchoho knjeza biſkopa k waſnomu wuradſenju ſhromadſenych.

— Wutoru 1. ſeptembra doſtaſchtaj kandidataj duchownſtwa, knjezaj Guſtav Vogt ze Scherachowa a Jurij Winger z Rhröſečie, tonſuru a ſchtyri

nižšje swjecizny. Swjatocžnošć sta jo w tachantskej cyrkwi $\frac{1}{2}$ 8 hodžiu na Božej misli najdosťojnišchoho kujeza biskopa, kotryž po dokonjanym swjatym skutku wotrobne a wótcowšje słowa k młodymaj duchownymaj ryczešce. Popołodnju podabchtaj so młodaj kujezaj zas do Filipšdorfa, zo byšchtaj tam w pobožnej jamoče na dalshe (wyššje swjecizny) so psichotowaloj. Kaž je nětko pštajene, budže so jimaj tndy wudželeč žubdiafonat 16. septembra, diafonat 18. septembra a měšćniška swjecizna (presbyterat) 21. septembra (na swjatoho Mateja). Knjez Winger chce potom primiciju na swj. Michala w Khróšćicach swjecizje. — Njech staj młodaj kujezaj pobožnym modlitwam naležnje poručzenaj.

— Dotalny farar w Reichenawje, kujez Jan Hornig, je 1. augusta swoje nowe zastojnstwo jako farar w Hubertusburgu nastupił, kotrohož dotalny farar Alexander Hartmann bu psched por mječamaj za direktora hłowneje schule w Drježdžanach wuzwoleny a pštajeny. Wnpróždžnjene farše měšćtno w Reichenawje je duchowna wyššnosć kujezej Michalej Wjesela, dotalnomu administratoraj w Radworju, spozčička. Knjez Wjesela bu schtwórtk tohole tydženja psched tudomnym tachantstwom jako farar wobfručeny a budže psichodnu nježdzu pschez kujeza scholastika Lufčanskoho w Reichenawje swjatocžnje zapořazany.

„Lužica“, Měsačnik za zabawu a powučenje, 8. (augustowe) čisło je wušła, a ma scěhowacy wobsah: Serbska narodopisna wustajeńca w Drježdžanach 1896: Wulki serbski drastny swjedžen. Serbski spěwanski swjedžen. — Tři pěsnje Jozefa V. Sládka: Dwanata je wotěpila. Ponócný. Stary młodžene. — Raz druhi sud Němca wo starych Serbach. Podal M. H. — Rano. J. Čišinski. — Wobrazy z manewa. Podawa J. Zalěski. II. W kwartěrje. — Zakuzłany ptak. J. Čišinski. — Serbska šula a němčina. Někotre nahłady a pokiwy serbskeho wučerja. — Zymski wobraz. J. Čišinski — Powšitkowna ruska wustajeńca w Nižnim Nowgorodze. J. M. Holan. — Barkarola. J. Čišinski. — Stajne rubriki: Serbske pismowstwo. Druzy wo Serbach. Naležnosće towarstwow. Serbski rozhlad. Zapis přinoškow a darow. — Wobrazy: Njewjesta a nawoženja ze Slepoho. Žona w nježdelskej drasće z wokolinu Mužakowa. Holčo w nježdelskej drasće ze Slepoho. — „Lužica“, č. 8. lič 12 stron, cylemu nakładje je připořožena 4stronska wurjadna přiloħa, nastupaca serbski dom w Budyšinje. — „Lužica“ wukhadža 15. kóždého měsaca a plaći pola Smolerjec w Budyšinje a pola našich agentow 3 hr. na lěto, na poł lěta 1 hr. 50 p.

3 Radworja. Zařidženu nježdzu měšesche tudomna „Katholiska Wjesada“ po minjentych próždžninach zaji swoju přerju porjadnu zhromadžiznu, kotryž pschedyda po zwučenyh wašchnj z měšćaznej rozprawu wotewri. Na to wopisa knjez wučer Kral swoje pucžowanjo po Pomorskej a po raišchim morju, wosebje nabožne, narodne a hospodarišće wobstojnosće tamnych krajinow. Šlónčnje pschedyda, kujez administrator Wjesela, kotryž so k 1. septembrej na swoje nowe farše měšćtno do Reichenawy poda, swoje zastojnstwo zložij a jo z towarstwom rozžohnowa. — Hdy so joho nastupnik, knjez Žur, z Drježdžan definitiwne k nam pscheshdli, njeħodži so hišće z měšćočanu prajjež.

— Twar noweje cyrkwy je z wonka tak kaž hotowy. Wšě najštrafš-nišče džělo je so bjez škody dokonjalo. A nětko runje pschi wjele mjenje štrafšnych džělach w nutřownym je so njeħožo stalo. Džělaczerjo runje wječ w nabocžnej lóđži zadžělachu a běchu swój nadawk nimale dokonjeli, tu so róshty zwjězachu a něħdže 5 metrov wyško padžechu tjo džělaczerjo z wotmachom dele. Žedny sebi rjeblo złama, druhi, kiž bč na kóžlik panyl, wobšćkóđži sebi rjap czežcy, tšeczi pak z mjěšeskej škodou wotocžje. Se pak nadžija, zo so wšchity tjo zas zhrabaja.

3 cyłoho swęta.

Němska. Pruski minister wójniskich naležnosćow Bronsart von Schellendorf je swoju službu zložil. Na joho městno je kejžor generallieutnanta v. Soflera powołał.

— Pruski princ Friedrich Leopold je jako protektor swobodnych murjerjow w Pruskej list na kejžora Wilhelma pišał, w kotrymž so wón na to wobćežuje, zo wosebje centrumste časopisny pschecziwo swobodnym murjerjam „njesprawnyje“ pišaja, runje tak tež organ towarštwa němskich zemjanow. Kejžor je pschecziwo v. Lufanusa-a wotmowlwič dał, ale jeno ichtož časopis zemjanow nastupa, wo centrumskich časopisach so nicžo njespomni, drje tohodla, zo wšach pschecziwo tym wyschnosć w tej wěcy ničo činič njemóže. Zajimawa je cyła naležnosć tohodla, dokelž swobodni murjerjo so sami wobaracž njemóža a pomoc kejžora žadaja. Njech dha kónc činja ze swojimi tajnosćemi, potom njech so zjawnje wobaraja, jeli móža. Tola, na zjawne woni wštipič njechadža — a wědža derje, čžohodla njechadža.

— W Hamburgu je 29. augusta žalosny woseit był. Zahe rano zapali so na hiščeje njeznate wachnyjo w składže exportnoha towarštwa spiritus, a woseit rozchěri so ze surowej mocu najebacž wšchu naloženu prócu wobnjoweje wobory po cyłym składže. Stajnje prastashe a tšelejše, hdyž so zasy nowe sudy zapopadowachu. Stóncžnje běšče wšcho kaž hobešće morjo płomjenjow, wysoko do njebjes sapacych. Macžinjenu šchodu wobliczeja na něotre milliony. Towarštwo měješe sklad z 3½ milliona zaměčženy.

Italiski kónprync je so z pryncesnu Helenu, džowku wjercha Nikity, w Čžornohórskaj slubił. Njewjesta, wo kotrejž pišaja, zo je jara rjana, duchapólna a wulcy zdžělana, ma pjećža hiščeje do kwasu, kiž budže po postajenju krala Humberta hižo w oktobrn, z prawosławncje (ruskeje) wěry do katholickeje cyrkwy pschěstupič.

Ruska. Kejžor Alexander je so ze swojej mandželskej na wopyt do wukraja podał a pobu pschěd krótkim we Winje. Blížšchi wopyt budže we Wrótsławju, hdžěž so z kejžorom Wilhelmom zekataj.

— Minister zwonkownych naležnosćow wjerch Lobanow je na pucžu z Wina, hdžěž bě ze swojim kejžorom pobyl, do Kiewa na železnicy nahle wumřel.

Turkowska. Džen a hórje počina w Turkowskej byč. Hiščeje je wchitkim w pomjatu, fak surowje su Turkojo w tymle lěče pschecziwo kšheščžanam w Armeniskej zahadželi, hdžěž su na 100,000 kšheščžanow morili, a hdžěž su pschecziwo zapuščženjo Turkow wjac hacž poł milliona armeniskich kšheščžanow hłodu wumřeli. Hiščeje su w pomjatu nowišče njeměry a morjenja na kupje Krecze, hdžěž so kšheščženjo strašnych nawalow roznjemdrjenych Turkow dowobaracž pytaja. Nětko pichšhadžeja surowe powěščže z hłownoho města Konstantinopla samoho. Tam su na hiščeje njewušwětlene wachnyjo žalosne njeměry nastale, kotrejž so po cyłym měčče pokazuja jako grawocziwe kóncowanjo kšheščžanskich Armenow. Róždy džěn tam na 2000 njewinowatych Armenow zabija, žony a šnježny wonjecžecža a škóncuja, ani matych džěči njepšchelutuja. A to wšcho stawa so z dowolenjom turkowskoho kšheščžstwa. Wšchi surowym zahadženju turkowskich wobdlerjow pschecziwo Armeniam žandarwojo a wojacy pak so šmějicy pschiladuja, pak so sami hiščeje wobdžěluj. Z toho a druhich wobstoženjow so sudži, zo je

knježerstvo a tež sultan na krívalných štuffach wina. — A to wscho stawa so w Europje, psched woczomaj zapóšlancom wschěch europijskich „fichejezan-
išich“ mocow!

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1896: kk. 509. Michał Haša z Ratarjec, 510. August Eiselt z Lejna, 511. Jakub Močík z Worklec, 512. Marija Hajnowa z Bóšic, 513. Mikławš Buš z Khróšćic, 514. P. Benedikt Chejnovský, kapítular w klóštrje Oseku, 515. Jurij Kubica z Njebjelčic, 516. Hanža Hajnec we Waldsassen w Bayerskej, 517. 518. z Wěteńcy: Michał Pjech, Jurij Koplanski, 519. Jakub Lehmann z Kukowa, 520. 521. z Jaseńcy: Jakub Just, Michał Just, 522. Mikławš Just w Leubenje pola Naundorfa pola Ošaca, 523. Michał Horjeń z Pančic, 524. August Rychtař z Nowych Bobolc, 525. Jakub Žur, gymnasiast w Khomotowje w Čechach, 526. 527. ze Špitála pola Kamjenca: farař Bernard Hicka, Jakub Brüner, 528. Karl Jænich z Khelna, 529. Khata Bryccyna z Drježdžan, 530. Jozefína Seyfertowa, ryčérkublerjowa nad Dobrošicami.

Sobustawy na lěto 1895: k. 696. Khata Bryccyna z Drježdžan.

Dobrowólne dary za towarstwo: N. N. 1 hr., K. B. 50 p.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena dań wučinještej 109,989 hr — p.

K česći Božej a k spomoženju dušow je dale woprowal: r. 1 hr.

Hromadže: 109,990 hr. — p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 16,164 hr. 68 p.

Dale je woprowal: r. 1 hr. — Hromadže: 13,165 hr. — p

Za cyrkej Maćerje Božej w Radworju.

Dale je so woprowalo: po wotkazanju Jana Kubaša z Budyšina 25 hr., přez knjeza kapłana Sołtu: po njeboh Madlenje Rynčowej z Khróšćic 100 hr., njemjenowana ze Smječkec 20 hr a druha njemjenowana 3 hr.

Za nowu šulu w Lubiju: P. B. Ch. 2 hr. 75 p

Za nowu cyrkej w Kamjenicach (Chemnitz): njemjenowani z Budyškeje wosady 10 hriwnow, po njeboh Madlenje Rynčowej z Khróšćic 100 hriwnow.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje darichu: hrajerjo z Delan dobyće 5 hr. 20 p., mkš. 3 hr., N. N. 5 hr., Štó je basnik „Tomana a lésneje žónki“, Čelakovský abo Erben: dbw = 5 hr., M. Š. w Konjecach 3 hr.

Zaptać Bóh všěm dobročérjam!

Bobožny wosadnič,

Moblitwy a čerlušče za katolskich Serbow. Zjadował a wudał

Michał Górnit,

je pola redaktora „Katholskoho Posola“ a w jenotliwych expedicijach pschedy na pschedań. Płacizny su: w najlěpšim zwjazku 4 hriwny; trochu njenje pschěny ze zlotym rězkom 3 hr. 50 p.; do tože wjazany z čječiwjenym rězkom 2 hr. 50 p., njemjazany 1 hr. 60 p. — Tež drohotnišče zwjazki so na žadanju wobstaraja.

We Worklecach je **thěža** čizilo 1b z dwěmaj fórcomaj pola a łuki a bjeze wschoho wumjenka na pschedań. Kryw je cyhelowy. Nadrobnišče zjoni so tam.

✎ Najponižnišča proštnwa ✎ na našchich serbskich bratrow a sotry.

Džen 28. meje bč za našchu wjes Pěškecy jara zrudny džen.

Bóh luby sknjez pšla na tym dnju čezke hrinanjo. Bože njewjedro bijesche, jedyn bñyř za druhim bč widžecz, mróčzele pufchčzachu wulki deschč, a žalostne krupy padachu, taž zo buchju za malu khwilu našche lube žně do cyła zničzene. A my wschitcy so wjeselachmy na bohate žně.

Zrudoba a pláč nas wobda, hdyž nazajtra na našche pola pschindžechmy. Žita bčchu do cyła zbite, wjele bu wotšycžene, tola so tróřchtowachmy, hdyž po někotrych dnjach zash wot forjenja nowe žito počinasche rošč.

Žitne žně bčchu pola naš zrudne, pschi mlóčženju so pokazaj, zo su te nowe zroščzene zornjatka taž słabe, zo nimaja mufi, a njeje móžno, je zash won šycz.

Dwór wot dwora je w Pěškecach wulka nuza. Wschitcy wobydlerjo dyrebimy cyle lěto khlěb kupowacz, zorna nimamy, zo móhli zash šycz.

Wschitcy wobydlerjo zhromadnje zložujemy najponižnišchu proštnwu na wschitkich lubych bratrow a sotry a na miłosčiwce wutrobh, tež na čezčomnych pschedšydow a na towarštnwa jo z proštnwu wobrocžamy, zo chcyli taž miłosčiwci byč, a nam našchu nuzu wolóžič pombacz.

Wschitcy šlubimy, zo, hdyž našchich bratrow a sotry hdy tajke njezbožo potrjehi, chcemy po móžnosčiji zash wotruncz. Bóh budže wam wařchu lubosč a darniwosč bohacze pláčič. Žito abo šlomu, tež pjenjezy budža nam jara witana pomoc. Nutrnoho džafa ženje njezabudžemy.

W Pěškecach, 29. augusta 1896.

Za wobydlerjow w Pěškecach.

J. K.

Wschipomnjenje. Dopisowat pšla jako dar z hrěwny. Redakcija.

P r ó š t w a !

Schłoda, kotruž su krupy w Pěškecach nacžinile, je tola **nadobnišča**, jako wjeřni hižo **tehdom** so bojachu. Hdyž Boži khlěb njeje a čyrjódka džeczki w domje, dha je zrudnje; hórje pak, kaž so nětko pokazuje, zo rožka, kotraž je domoj so khowala, ani **šymjentnoho zorna** nima. A tomu je tež nalětna jara čzetpila, taž zo tu wurunanja njeje za to, schtož na nazymnym pschifadžimy.

Hdyž je so něchtó z Božim wohnjom wotpalil, hromadži so za njoho: njeměli to tež čžinicz, hdyž je **cyła wjes z krupami** pobita?

Hdyž kóždy hospodar w Njebjelečaniškej, Khróčezanškej a Kallbicžanškej wofadže hachtl abo bčrtl dari, móžemy Pěškecy tola ze **šymjentnym zornom** zastaracz a to budže **wulka pomoc**.

Čži, kotřiž maja myšle, pomocy potrebnym něchto žita dacž, njech je **hač do 20. septembra** pola **wjeřnoho pschedstojczerja** wofšpnu a tón njech z liščikom **Pěškowštomu pschedstojczerje** k wěbženju da, **leřto** ma ze žanej wšy so wotebjeracz. Rozdželenjo darjenoho njech so potom stanje pschcz Pěškowštoho pschedstojczerja po měrje, jako je schłoda z krupami so nacžinila. Strona k wowečezni je bóle pobita a někotři maja runje **tam** wjetřchi džěl polow.

✎ Št džensnišchomu čžiřlu je pschipołožena: **Wurjadna pschitoha.** ✎

Katolicki Posol

Wudawa so
pr nju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósće a
we kniharni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Wudowny časopis.

Wudawany wot towarstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyščinje

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 18.

19. septembra 1896.

Lětnik 34.

Wopyt Joho Maještojće krala Alberta w Budyščinje.

Radošne dny za Budyščin pschinjeje minjeny tydžeń. Joho Maještojč kral Albert pschijědže sjeđnu 9. septembra wječor 1/28 hodžin do Budyščina, zo by tu hač do soboty pschebywał a wotndy wulke mandury, mjez Budyščinom, Lubijom a Wšporkom so wotměwace, wopytował.

Joho Maještojč bu na dwórniščežu wot wokrjesneho hejtmana v. Bojše a potom wot mějčanošty dr. Kaublera pokornje powitany a poda so z dwórskim wozom do swojeho wobydlenja, kotrež bě jomu w krajnostawiskim domje pschihotowane.

Město Budyščin bě so najkrajnišchu pjachu wobletko. Ze wschěch wěžow a nimale z kóždoho domu zmahowachu so korhowje w sakskich, lužiskich, něm-
skich a tež serbskich barbach, domy běchu z wěncami a pletwami pschene a cyle město z krajnej illuminaciju wobswětlene. Wěšche drje mało domow, kotrychž wofna běchu čymowe wostate. Tež so ze wschěmi zwonami zwonješe.

A powitanju Joho Maještojče běchu so na Wšmartowej drozy schulste džězi z lampionami a dale wschelake towarštwa do schpalira zěstupali, za nimi pak stojachu hly ludži z mějta a wokoliny, kotřiž wschitej swojoho lubowanoho krala z radošnym sławn-wolanjom witachu. Tak jědžechu kralowski wóz a za nim hišćeže tři druhe wozy po swjedžeńskej drozy: wokoło mějta, po drjewo-
wym torhoščežu, kamjeńtnej drozy nimo serbskeje cyrkwy, kotraž bě ze sakskej a serbskej korhowju, wulkotnymi wobwitymi žerdžemi a pletwami pschena a bohacze wobswětlena, k bohatym wrotam, hdžež bě hordozny woblnk wostajeny, po bohatej drozy, nimo so blyščežateje radnicy a nimo bohacze a krajnje wu-
pschenoho tachantstwa, kotrež bě kaž z luboznym hajom wobdate a wulkotnje wobswětlene, hač do krajnostawiskoho domu, kiž bě za tak wofobny wopyt

zdobnje psihotowany. Hdyž bě čěstna kompagnija tudomnoho regimenta korhoj garnizona pola krala wotedała, psychičeže $\frac{1}{2}9$ wulki faklowy čah krala postrowiež. Wuczomcy tudomnych wyschichich schulow, na 500, ze zapalenyimi smólnicami nimo kralowoho wobydlenja čehnjedu, nawjedowani wot spěwanstho khora a dweju hudźbneju kapalow. Soho Majestosež jo za psychinesnu owaciju najmilosežiwšeho džakowajše.

Schtwórtk a pjatk poda so kral z ranja do manöwra; schtwórtk popołdnju wopyta kaolinowe twornje w Khróscze, wječor pať psychnu zhromadžynu, kotruž bě město k Soho česeži w „kupnicy“ zarjadowało. Pjatk wječor počeseži kral tudomne džiwadło, w kotrymž jo wobrazy z wójny 1870 pscheditajachu, ze swojim wopytom. Wschudže, hžeztuli so pokazaj, bu Soho Majostosež kral Albert z radošnym juskanjom powitany.

Sobotni rano wopuschježi Soho Majestosež zahe rano Budyschin a poda jo zas na manöwrniščežo, z kotrohož jo pschipołdnju pschez Lubij a Budyschin do Drježdžan wróci.

**Bóh džerž nam našchoho lubowanoho krala Alberta
hischje mnohe lěta!**

Serbste čžitanjo w našchich schulach.

Lěta je runje 20 lět jo minyło, zo tehdomniški schulski dohladowať Glade w Kamjencu postaji, zo ma jo w serbskich schulach čžitanjo w němstkej rycži započecž. „Katholski Bosol“ je tehdom dwaj jara wustojnej nastawkej wozjewi, w kotrymajž je dokladnje dopokazane, zo by dopjeljenje tutoho wufaza njepädagogiske a njezakónske bylo. Njepädagogiske rěka to, dokelž je wschém zasadam rozomnoho wuczenja napšchecžne zaklad džesežu znaty a zrozemliwy wopuschježiwšichi twaricž bjez zaklada, bjez podnožka, t. r. njeznate njezrozemliwe wěcy wučžicž počecž. Njezakónske by tajke počžinanjno bylo, dokelž schulski zakon našchoho kraja sam pschipoznawa a postaja, zo dyrbi so serbskim džecžom pódla němstho čžitanja tež serbske wučžicž. Zakon § 12,4 wo tym praji: „Džecžom serbskoho naroda ma jo runje tak němste laž serbske čžitanjo wučžicž.“ Zo je tudy němste čžitanjo přenje mjenowane, z toho rozomny wukladowať zakonja njemóže sudžicž, jo ma so němste čžitanjo jako přenje tež wučžicž. Cyly zakon rycži wo němstkim wuwučžowanju a je wo nim tež w přjedawšich paragrafach rycž. Tuž sebi logika žada, zo jo to tež jako přenje mjenuje, a nomy pschedmjet, serbske čžitanjo, kiž tu pschistupi, jako druhe.

Wo 20 lětach potajim je jo tale naležnosč zas z nowa zběhnyta. Džens pať wěc tola hińak stoji dnyli tehdom. Hdyž bě tehdom wjestschina serbskich wučžerjow so dohladowarjej podčžisla a jomu pschihłowowajše, ju k. wučžerjo z 20lětnym nazhonjenjom pscheswědcženje dobyli, zo je dopjeljenje tamnoho žadanja pschecžeže, haj njemóžne.

Bjez dwěla ani jedyn serbski wučžer po swojim pscheswědcženju pschihłowowacž njemóže, hdyž so žada: serbskim džecžom, kotrež hischje klowčta němstki njerozemja, ma jo najpředy němste čžitanjo wučžicž a potom jako pschidawč tež serbske.

Tuž tele jenomyslnje zmyslenjo a pscheswědcženjo našchich fnjezow wučžerjow nam tež počnu dowěru k nim wubudža, zo křucži wostanu, hdyž jo wot

nich žada, štož by žalostna cježa bila za nich a za domerjene džeczi, a štož serbskim staršim, kosiž tola maja sredki za škole zwjesč, njemóže ženje pravje byč.

Swobodne zjednocženstwo našich k. učerjow tohodla tež zawěče pschi wažnej bližšej zhromadžiznje w Kupjeli, kaž tšeczi nastawf džensnišohoh czišla napomni, a swojim wobzaměnujenju njepowalnje wobstoja.

K tomu pak je podpera trěbna, a tu podawaja jim naše škulske pschedstojiczerstwa. Budže-li trěbne, wustupja tute zawěče, zo bychu swojim džeczom a sebi a z tym cyłomu našchomu narodej njepošlabjene zdžerželi naše drohotne kublo: serbsku rycž.

Wučerška zhromadžizna.

„Swobodne zjednocženstwo katholicich učerjow serbskeje Łužicy“ mějeske srjedu 2. septembra w Šhróćicach swoju štwórtu lětusku zhromadžiznu, kotraž bě poczešezna z pschitomosčju knjeza kanonika fararja Skale z Budyščina a 5 druhich duchownych knjezow. Pschednyda knjez Symanf poda pschlad plódnohoh škutkowanja minjenych štyrjoch lět, w kotrychž wón towarštwu pschedstojesche, a napominasche pschitomnych, zo bychu tež w pschichodže směrní wostali heštu našchohoh zjednocženstwa a ščehowali pschklad našchohoh njezapomnitohoh Šórnika w dželawosčzi, w lubosčzi a w czihomynšnosčzi. Potom jednasche so wo cžitanicy. Wo dołhim wuradžowanju pschijachu so tši zakladne zasady, kotrež bě komisišija wuradžila a na kotrychž zniže so wuwjedženjo noweje cžitaniki zložič. Napšecžo njeprawomu žadanju k. škulskeju dohladowarjow, zo by so w serbskich školach němška fibla zawjedla, kotraž měla jenož serbski džěl jako pschidawf dóstacž, postaji so tole:

Nowa cžitanika ma wobstacž z elementarnohoh serbskohoh jako přenjohoh a hłownohoh džěla, do kotrohoh maja so z dobom němške kłowa, kotrež je džecz z wěcownym abo wobrazownym wuwučowanjom w škuli dobyło, pschijecž. Hačž tutu zasadu na pschichodneju zhromadžiznje w Kupjeli tež k. škulskeju dohladowarjeju pschizozmjetaj? Zo bórzu pschichod na zjawne pschijnje. Profymy tohodla knježich škulskich pschedstojiczerjow najnaleznišohoh, zo bychu kědžbu měli a — jeli iprawne žadanjo serbskich učerjow, zo maja serbske škole tež serbske fible dóstacž, so wotpokaza, potom tež njezabyl, swoju winowatosčž dopjelnicž a — jeli trjeba — jamo pola ministarija pomoc pytačž. — W dalšchim wuradžichu so někotre nutškwone naležnosčze. Knjez kanonikus farar Skala zdželi, zo su dawno wocžakowane melodije ke kěrlušcham „Pobožnohoh Wosadnika“ w cžihcžju hotowe. Wokladnik knjez Šchewczik = Kubicžanski poda lětne zlicžbowanjo. Zako nowy šobustaw pschija so k. Surij Renner-Šhróćžanski. Šdyž běchu so hišcže za město pschichodneje štheadžowantki Šhróćžicy postajile, šfónczi so zhromadžizna.

*

Moje pučowanjo.

(25. pokračowanjo.)

Bě psched wječworom, hdyž Bethlehem došcžezchmy. Pschenocowachmy w hospicu Franciskanow. Hačžrunje je tutou wulki a ščeroki došcž, pobrachomasche tola džens rum. Wěšchtej tu mjenujcy tež dně drugej karawanje, a to jena z Rakuskeje a druga z Bayerškeje. Zhromadna wječerč bě zabawna a

bohata. Wina bę, kaž tudy wschudžom, dofcz; ale nikomu so joho njecha. A sčto męjachu našchi bayerscy bratija jobu? Piwo, wopravdže jich domjace piwo w bleščach. Ale jeno po krjepčach je tudy posliczachu a tež jami wuži-wachu. Dokho wjeczor hromadže w towarstwje wojtachmy. Męschnikow bę pschi wschęcch tšjoch karawanach na sčtwórcz sta. Kóždy chęjsche w swjatnicy Božoho naroda swjaty wopor Bohu pschinjesz. Tohodla rěfasche čas hromadu bracz, čim bólc, dofcz męjachu Grichojo a Armenjenjenjo na drubi džen po swojej protocy Zelemy sčtwórtk, hdyž jich ceremonije dlęje traja hač hewaf. Wot nocy dwanaczych hodzin męjachu so tohodla Bože mšchę. Boža mšcha zašy njesmęžesche dlęje tracz hač 20 mjeńschinow. Potom čafasche hižo pschichodny męschuif. Čžita so tu wschędnje tafama Boža mšcha, njeimcy wo Božim narodže, kaž pola nas Boži džen. Wot tšjoch hač blizko pjatej hodzinje męjachu Armenjšcy swoje Bože služby, a wot pjeczich Grichojo. Za swjatnica je tamna hródz, w kotrejž Marija a Žózef pschenocowajętaj, hdyž bęęhtaj do Bethlehema pschichktoj, a hdžez so Žezus, našch Kucz a Žbóžnik, narodži. Swjatnica njeje wjetscha hač mała jstwicžta, a je w šale. Tajke rumy, džery abo jamy, po němskim Höhle, so hač do džęninišohoho duja w swjatym kraju čašto wužiwaja jato bydla za pastyrjow. Ženož, hdžez je šala wotewrjena, je rum z murju zdojpolnjemy. Stadla su wodnjo a w nocy wonka. Ženož mlode a šhore wowcy pastyrjo pod tšchų jobu bjeru. Tak je tajka hródz mała. Pastyrjo jami pschenocuja tež z wjetscha wonka pod njebjom. Tutón rumczk je jednorje, ale rjenje wu-debjemy. Tši woltarje, ale jara małe, tu stoja, a to na měštne, hdžez so Khrystus narodži, drubi, hdžez žłobjo stojęsche, a kšęzi, hdžez swjeczi tšjo kralowje Božomu džęczatku swoje dary položichu. Tola, wošębe poslednjej měštne, jenož tradicija wobkručza. Boža mšcha ma so jenož pschi přęnim. Ale sčtož čłowjeka pschi swjatym woporje jara moli a pohórschuje — to je wojeršta straža, kotraž tu w nocy a wodnjo stoji. Tši kroczele wot woltarja stoji mohamedanski wojač z nabitej tšelbu, kędžbujo, zo sebi kšęšęženjo na tutym męšęze, hdžez je so najwjętscha lubošęz zjewila, njebychu do hłosow za-jęli. Žęto přędy, nětko pschęd tšjomu lętami, bę džęn runje tudy ruski kawas franciskanšohoho bratra jatšęli, a męschnika ranił. Węc bę tajka. Začęnšcy męjachu swjatoczny wobkhad pschęz swjatnici. Tudy stojęsche sřędž pucza mjenowany kawas z dwęmaj wošobnymaj Rusomaj. Beatr Franciskanow džęšęche přędy, zo by za wobkhad rum džęlał. Wšcho tež do boka stupi, jenož hordy kawas nie. Tohodla brat joho do boka stłęži. Kawas wucęže revolver a tamne wustukowa. Tak je tuta swjatnica pschęz kšęšęženow rozlatu krej widžaka. Kawas, hačrunje w ruskich službach, bę pak rafuški poddan z Dal-matišęje. Tohodla dyrbjęsche do Wina, zo by tam swoje zaslužene kšojtanj o dostal. Tola po puczu — ruski rubel wšcho zamóže — w Aleksandriji swo-jimaj dwęmaj wjednikomaj twochmy.

Nad swjatnicu štej dwę cyrkwi natwarjenej, armenška bašilika, hižo z časa swj. Konstantina, a łaczańsko-katholška cyrkej swj. Katheriny, kotraž je tež šarška cyrkej.

Bethlehem je měštaczko z dwanacžemi tysac wobhdlerjemi. Męsto samo wschaf tež čžišęjšche njeje hač druge w tutej krajinje. Ale wobhdlerjo su pschęžęlnišchi. Su tež škoro jami kšęšęženjo, a položca je romško-katholška. Woblicęza Bethlehemškich wobhdlerjow su hižo ze staroho węta šem znate jato rjanosęze. Se to Davidowy šplah. (Wokraczomanjo.)

3 Łuzicy a Sakskeje.

3 Budyschina. Najdostojuńšchi knjez biskop Ludwif je ff. minoristam Guštavej Vogtej ze Scherachowa, Jurčijej Wingercej z Schrófjeje a Maxej Lange z Bipska minjenu sjejedu swjećiznu subdiaconata a pjatt swjećiznu diaconata wudźělil. Knjezaj Winger a Vogt dóstanjetaj póndźelu (na swjatoho Mateja) dopołdnja w 9 hodźinach w tachantškej cyrkwi měichnišku swjećiznu; knjez Lange pak poda so hiščeže na poł lěta do Mainz, zo by tam swoje študije dokonjal.

3 Radworja. Pozdźišchoho poswjećjenja noweje farskeje cyrkwje dla njebudže Radwořska fermuřcha lěta njeźdelu po Michale, ale haće w nowembu. Nowa cyrkej ma pak, kaž je nětkle postajene, so njeźdelu po swj. Měrczinje swjećić; t. j. lěta 15. novembra.

3 Radworja. „Serbste Nowiny“ pišaja: Po wotkhadže knjeza Bjelece, dotaluho farskeho administratora, kotryž je so 1. septembra jako farar do Reichenawy pschěhdił, pschědže schtwórk 10. septembra knjez Mětklawch Zur, dotalny kaplan a katechet w Drježdžanach, po woli duchowneje wyschnošćeje a po pschěcju kolatury, kaž tež po powšchitkownym žadanju wořady, jako farar do Radworja. Wulkotne bě jomu wořada powitanijo pschihotowała. Na mjezach wořady w Rbelnje powita nowoho knjeza fararja šyla jězdnych na wupschěnych konjoch. Pschěd Radworjom běchu so postajite wulke čěstne wrota z napisom: „Witaježe“, a na druhej stronje z hrónčkom: „Nětk žrudnje so našcha wutroba, alleluja“. Tu wozafowachu pschihadžacocho knjeza schulste džeči, knjeza wučerjo, kasno a wojeřke towarštwu ze swojinaj krašnymaj forhojomaj, kaž tež cyrkwine forhoje, wulka čěrjoda ludu, a pod zwonjenjom zwonow hibajše so čzah hač k farje. Tu štojachu druhe čěstne wrota, pod kotrymž knjez kaplan Nowak z wutrobnymi a horliwymi słowami nowoho knjeza fararja witaješe, na čzož knjez Zur z krótka wotmołwi a jo za njenadžite wulkotne powitanijo džafowaše. — Cyrkwine zapofazanjó nowoho fararja stanje so jutše njeźdelu 20. septembra.

3 Raibic. Našcha „Katholska Bjejada“ měšče njeźdelu 6. septembra w Brěžanec hojčencu swoje porjadne měščne poseźenje, tón króč bohužel Raibe wopytane. Zhromadžizna wotewri so po 4 hodźinach pschěz měštopschěhdy knjeza Wicazaj z Róžanta po starym wajschnju z katolskim postromom a z kěrluschem, a šlyščeje potom wobschěrněšchu rozprawu wo jerbškej schuli a wo šnadnych prawach naščeje narodnošće w schuli, tak čěššo wudobhywaných a w najnowišchim čzaju z wěščeje strony tak zafalle pschimanych. Čžitarjo rozemja, šchto mēnimy: naležnosč noweje čžitanki, kotraž ma so jutry 1897. w našchich schulach zawješč. Na kóncu wuradžichu so hiščeže někotre běžne naležnosčeje a pschija so namjet, wot nětki w kóždej zhromadžiznje blido wot blida za Macžičžny dom hromadžič k nadobycju 100-hrizonowšchoho diploma. Zapocžatk so hnydom šta. — Pschichodna zhromadžizna budže špěwanšchoho koncerta dla nic přěnju, ale druhu njeźdelu oktobra popołdnju w 4 hodźinach.

3 Raibic. Jutše njeźdelu po nyschporje změja wořadni, kotřiz chcedža k towarštwu za dobrowólne zawěščenje škotu zastupič, pola pschěkupca Brěžana swoje škónčne poseźenje. Wustawti, we wjacorych poseźenjach (zhromadnych a wubjerkownych) nadrobnje wuradžowane, dadža so potom hnydom do čžiščeža.

W Schunowje dyri pschi sylnym njewjedrje, kotrež schtwórtk tjbdenja naschu krajinu pschekwapi, blyst do tamniščeje škodačnje, rozrazu něfotre cnyhele a zjědže, wočno a murju w swislach wobschodžiwšchi, k zemi. Blyst bě „zhyzny“ a dalscheje schkody, bohudžaf, nacžinił njeje.

3 Kamjenca. Wot 7. do 8. septembra pschewywaschtaj w naschim měsčje Žešu kralowiskej Wysokoczi pryncaj Jan Jurij a Albert. Džeń 8. septembra — naroda swjateje Marije — rano w 7 hodžinach wopuščežišchtaj zaly nasche město; psched tym pať běschtaj rano w 5 hodžinach do katholickeje cyrkwy w Schpitalu khwataloj, zo byschtaj tam Božu mšchu štyšchaloj.

3 Kamjenca pod Schpitalom. Njewšchědne, radošne žiwjenjo žolmješče psched dwěmaj njedzelomaj w uaschej farskej wošadže: pschijědže dže sobotu 5. septembra k nam najdosťojnišchi knjez biskop dr. theol. Ludwik Wahl, zo by tu nazajtra swjate firmowanjo wudžělił. Pschewodžany bě najdosťojnišchi knjez biskop wot wyškodostojnoho knjeza kanonika Skale z Budyščina. Na dwórniščežu powitajichtaj hnadnoho knjeza biskopa knjezaj farať Hicka a P. Leo, poslednišchi jako zastupjeť a w mjenje klěbichtrstoho knjejistwa. Zoho Mikošč stupi na to do pschihotowanoho woza, zo by na faru dojěl; mjez tym běchu tež wjesole zynki zwonow cylej wošadže pschikhad wyšchšchoho paštrja wozjewie; rjana šyla wošadnych a wschě schulste džěczi — wjele z nich bě bělych zhotowaných — běchu so ze swojim knjezom wučerjom k powitanju zhromadžili. Tudy powita schulsta holeczta we wjazanej ryežinaj dostojnišchoho knjeza a pschepoda jomu jako znamjo lubosče a podwólneje poslušchnosče frajny kwětkowy kwěczel. Wo tym poda so swjatocžny cžah do cyrkwy, w kotrejž najdosťojnišchoho knjeza biskopa w mjenje cyleje wošady knjez farať Hicka z krótkej, pokornej ryežu powita, na kotruž hnadny knjez džatinje wotmołwi. Wo powitanju bě krótka pobožnosč w cyrkwi psched wustajenym Božim Cžělom a na kóncu swjate požohnowanjo. — Wo wječeri pschinjeje najdosťojnišchomu knjezej biskopej derje wuwučženy schulski špěwaški khór zastanicžto, na kotrymž so hnadny knjez jara zwjeseli a wupraji tu, kaž tež hiščeže pozdžičcho wjacny krócž, swoju radošč nad tym, zo so tu cyrkwinste špěwy tak wustojnje a krašnje haja. — Š swjedženjej běchu wočołosč cyrkwie a fary rjenje wudebili; pučž k cyrkwi bě z brězami nasadžany, wšchelate kotrowje so zmahowachu, czejne wrota běchu natwarjene, kotrež mějachu napismo: „Zohnowany, kiž pschikhadža w mjenje Knjeza“ a pschi cyrkwinškich durjad witašče postrow: „Budž khwaleny Žežus Khryštus“ hnadnoho knjeza. — Šlowny swjedženški džěń bě njedzelu 6. septembra. Hacžrunjež so skoro cyłu nóc deščez, mohł rjec, z njebješ lijesche — dha wjeselėsche so cžim bóle wutroba wšchitkich, hdžž nam Wóh tón Knjez hižo rano rjane wjedro lubjesche. Krótko do 9 hodžin bu najdosťojnišchi knjez biskop swjatocžnje pschi zwonjenju wschěch zwonow wot fary do cyrkwy wjedženy, psched zohnowacym knjezom biskopom němske małe družti rōžicžki sečelechu. Wo krótkim modlenju pschi wołtariju, mějesche najdosťojnišchi knjez biskop swjatocžnu špěwanu Božu mšchu, pschi kotrežž knjezej biskopej asistowachu dostojni knježa: kanonik Skala, farať Wjedrich z Kalbic, P. Leo z Marijineje Zwězdy a wošadny farať Hicka. Wo Božej mšchi mějesche najdosťojnišchi knjez krašne přėdowanjo, w kotrymž na wažny skutk swjatoho sakramenta firmowanja pokazal. Potom wudžěli Zoho Mikošč 78 wošobam swjaty sakrament. Te Deum a swjate požohnowanjo škónczi swjatocžnosč. Na samšne waschnjo, kaž bu hnadny knjez do cyrkwy pschewodžany, bu zaly z cyrkwy na faru wjedženy. Pschipočdnju

w 12 godzinach bę na farje hoščina, pŝchi kotrejž so nimo mjenowaných duchowných knježich hiščęze wobdželichu ff. kantor emer. Šicka z Pančic, wŝchichu wučer Lindhoff z Wejŝfalskeje a wučer Meyer ze Ščpitala. W 3 godzinach bę swjatocęny kaczonŝki nyschpor z Božim požohnowanjom. W 4 godzinach wopyta najdoŝtojniŝchi knjez biŝkop a wŝchitey mjenowani knjeza fatholŝku zhromadžiznu w hoščencu „pola męŝta Drježdžan“, kotraž bę jara derje wopytana. Rumna a wulka ŝala bę z woŝadnymi a lubymi hoščemi nimale pŝhepjelnjena. Najdoŝtojniŝchoho knjeza biŝkopa powita tu woŝadny ŝarať knjez Šicka, dżakowaŝche ŝo za wŝchu luboŝę, kotruz bę hnadny knjez woŝadže wopofazał a ŝłoneži z horliwej ŝlawu na najdoŝtojniŝchoho knjeza biŝkopa. Nět ŝęžehowachu wŝchelake ŝpęwy, pręni bę mužŝki ŝhor, drugi quartett, ŝećzi duett, woŝebje lubjeŝche ŝo wŝčem kraŝnje pŝchednjejeny ŝpęw „Ave Maria“, kiž bu ze ŝchtworými instrumentami pŝchewodžany. Wo druhim ŝpęwe męjeŝche najdoŝtojniŝchi knjez biŝkop rjanu rycę, w kotrejž ŝwoje wjeŝelo wupraji na wŝčem, ŝchtož bę w tutých dnjach we woŝadže widžał a nazhonil, a napominaŝche k wutrajnoćęzi w daŝchim cęaju. Knjez kanonik Štala napominaŝche woŝebje žbnŝte k wutrobotoŝęzi a pobožnoćęzi, zo bychyn mužŝkim z pŝchikladom byłe. Knjez ŝarať Bjedrich w ŝwojej rycęi na naŝchoho lubowanoho krala Alberta ŝpomni, kiž chęyŝche pŝchichodny tydžen wjacu dnjow w Budyŝchinje pŝchewwacz, a wunjeŝe ŝlawu na ŝoho Majętoŝę krala Alberta. Stojo ŝo „Krala Bóh požohnuj“ wuŝpęwa. Tež knjez P. Leo k nam rycęjeŝche. Potom hnadny knjez biŝkop wot blida k blidej dęęŝche, ŝchtož wŝchęch pŝchitomnych nimoměty zwjeŝeli, ŝkoro z kóždym popowęda lubożne ŝłowętko. — Wopyt trajeŝche w zhromadžiznje něhdže 2 godzinje. Mjez tym, zo knjez biŝkop na farje ŝo na wotjędz pŝchihotowaŝche, bę ŝo zas nimale cęła woŝada wokoło ŝary zhromadžila, zo by ŝwojomu lubowanomu wŝchichomu paŝtryrej Božemje prajiła. Pŝchi zwonjenju zwonow, pŝchewodžany wot wŝchęch duchowných knježich, poda ŝo najdoŝtojniŝchi knjez biŝkop ze ŝwojim pŝchewodžerjom, k kanonikom Štalu, na dwórnichęzo, zo byŝchtaj w 7 godzinach wjećzor ŝo zaŝy domoj wróćęziloj. Próŝtwa cęleje woŝady pak je ŝęžehowaca: „Božo, žohnuj naŝchoho luboho biŝkopa Ludwita a ŝpožęz jomu hiščęze mnohe lęta k ŝkutowanju za Twoju cęjeŝę a za ŝwoju a naŝchu zbóžnoŝę!“ †

* W „Brambořŝkim Caŝniku“ wupisuje pŝchekwec Jan Bojta w Rhocęezbužu bleŝchu wina jako myto kóždomu, kiž jomu 8 ŝerbŝkich węcnych ŝłowow (węcownikow), na ot wukłónczacych, wozjewi. Jako pŝchęćeljo „Kath. Bóŝla“ pŝchejemy jomu, zo by wón ŝebi tele myto zaŝlužił, a ŝmy tohodla z někotrymi tajfimi ŝłowami hnydom k ŝlužbam, a to nic jenož z 8, ale z 10, haj z 13: bof, ŝof, prof, ŝof, trof — porof, ŝtatof, ŝwjatof, waczof, wentof — Manjoŝ, Raboŝ, Roztoŝ. Enadž tón abo tamny hiščęze někotre tajte ŝłowa wuŝlędži, a zmęjemy męŝto 8 ŝłowow 16, a męŝto jeneje bleŝche z najmjeńŝcha dwę. Na „bližkej“ hłownej zhromadžiznje ŝŝ. Chrilla a Methodija jej wupijemy; kapka drje ŝo tola na kóždoho wobdželnika dońdže; dobre wino budže a wuležane ŝnadž mjez tym tež.

Wŝchelcęizny.

* (Rabožniŝtwa na ŝwęcęze a jich wuznawarjo.) Katholikow je na cęlej zemi tón cęas pŝchęz 223 millionow, a to w Europje 156 millionow, w Americi 57 mill., w Afriji 8½ milliona, w Africy 1,200,000, w Auŝtraliiji

900,000. — Evangelických křesťanův je v Evropě 86 millionů, v Americe 59 millionů, v Austrálii přibližně 5 millionů, v Asii 1 million, v Africe 800,000, do hromady blíže 150 millionů. — Pravoslavných (uznávajících z řecké-ruské církve) křesťanův je v Evropě 92 millionů, v Asii 6 millionů, v Africe 30,000, hromady 98 millionů. — Všech křesťanův na světě je 493 millionů; hdyž vypočítáme, že je číselněji spásán na 1500 millionů naroštěl, přibývá, že dvě třetiny vobohdělctva země Kristova křesťané njeznajetej, a že v tohodla njejměny přebírať modlic, že by byl „jedny patyř a jene štado“.

Naležnosće našoho towarštwy.

Sobustawy na léto 1896: kk. 531 Miklawš Schuster z Bělšec, 532. Miklawš Šolta, časnikář w Fiume, 533—536. z Prahy: theolog Pawoł Šolta, gymnasiast Jurij Delan, gymnasiast Pawoł Knježk, gymnasiast Michal Mič, 537. Pětr Krawc ze Smjerdzaccje, 538 Handrij Khěžka z Róžanta, 539 Michal Delan z Wěteńcy, 540. frater Pankrac Glawš, kapucin w Brnje.

Sobustawy na léto 1895: kk. 697. Miklawš Šolta z Róžanta, 698. Pawoł Knježk, gymnasiast w Prahy, 699. Miklawš Šolta, časnikář w Fiume

Dobrowólne dary za towarštwy: P. G. 75 p.

Za cyrkej Wutroby Jězuseweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena dan wučinještěj 109,990 hr — p.

K česći Božej a k spomoženju dušow je dale woprowala: njemjenowana 1 hr. Hromadže: 109,991 hr — p

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 16,165 hr. 68 p.

Dale je woprowala: njemjenowana 1 hr. — Hromadže: 13,166 hr. — p.

Za cyrkej Maćerje Božej w Radworju.

Dale je so woprowalo: Njemjenowana z Radworja přez knjeza kaplana Nowaka 3 hr., M. L. z R. 5 hr., H. Š. z R. 15 hr., Hana Šramic z Radworja 3 hr., na Domašec-Lukašec kwasu w Radworju, k wupyšenju cyrkwe, 53 hr. 82 p

Porjedženka: Njeboh Jan Kubaš z Budyšina je 50 hr. wotkazal, a 50 hr. je so tež wotedało, nic 25 hr., kaž je čisło 17 „Katholskoho Posoła“ ze zamolenjom wozjewjalo.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje darichu: + 10 hr., Marija Hadamec z Khrósćic 2 hr., karty přinjesechu 4 hr. 80 p., Miklawš Čornak, kubler w Rabiech, 1 hr. 50 p., N. N. 15 p., Jan Wolman, murjeřski miřtr w Njeswaćidle, 50 p. Jan Krawc, khěžkar w Rakecach, 20 p.

Zaplać Bóh wšém dobroćerjam!

W redakciji „Katholskoho Posoła“ je na pschedaň knižka

Marija, Maćer dobreje rady.

Knižka za sobustawy „Pobožneje Sednoty“ k česćenju Maćerje dobreje rady a za druhich česćenowarjow s. Marije. — Tež najnužniše modlitwy so w njej namakaja. — Wjazana do platu ze zlotym režkom placzi knižka 1 hr.

Na puczu ze Smochežic do Měšec su so jutrowničku dobre **brune paczerje** namakale. Te buchů psched frótkim w redakciji wotodate a móža so tu zaš dóřtać.

Čiřkěj Smočerjec knižicijščesćenje w Maćičnym domje w Budyšinje.

Katolicki Posol

Wudawa so
pr nju a třeću sobotu
měsaca

Plaći lětnje na pósće a
we kniharni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Sudowy časopis.

Wudawan wot towarštna SS. Cyrilla a Methodija w Budyščinje

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 19.

3. oktobra 1896.

Lětnik 34.

Wobzamknjenje wustajenich serbskoho muzeja w Drježdžanach

podawajo, chcu spominacž uajprjedy hišćeje na 26. septembra w Drježdžanach wotbywany swjedzeń. — Na tutym dnju popołdnu stojaceho srjedž serbskeje wšy rjany sčtom ze schmrětowym wjerškom z rubiškami, bantami a zwónečkam wudebjeny. Běšće kaž by srjedž schpundowanja ze zemje wurostł. Na to so pschibliži cyłe towarštno „Čornoboh“ z hudźbu knjeza Bowle a swjatocžnošć so započja po serbskim znatym wajchnju. Šduž bě so meja dele wzała a tež so z wjerškom porejwalo, džěchu na wotměwanjo kwasja. Nawoženja bě w Halbiczan starej schuli a njewjesta ze stonku na swobodnym jewiščeju, hdžež běchu so wschitke zhotowale. Nětk pschijědže nawoženja ze swojimi mužiskimi hošćemi, wschitcy běchu so na čolm zehydali, po wodže na jewiščejo po njewjestu. Dokelž běšće so njepschelicizita syła pschihladowarjow zeschla, njehodžesche so rum tak nahle wudžělacž, a pschi tym nam něhdže 1/2 hodžiny dlěje trajesche, hacž bě wotmyslene, dyrbjesche so wěc pschetorhnyč a hnydom na jewiščeju wozjewjene serbske džiwadlo wotměčž. Šru čšesćomne serbske towarštno z Abwacžic wuwjedže. Najwutrobnišchi džak jim.

Wo džiwadle čžehnjesche kwasny čžah do serbskeje wšy a wotměwachu so reje, na to pschiwjezechu něotre blida tyfancow, tola nětk bě kónč z porjadom. Wšcho so wali z mocu k blidej a kóždy cyzy pschihladowacž so wobhladowasche, tak by zmóžnił, kufł serbskoho tyfanca woptacž; tež serbskim hošćom so tyfanc pschěštaji. Zohdł sebi zawěsće nchtó škazyl njeje, a wšesche běchu tež hišćeje z šfiofi; hacž běchu wschitcy hčži, njewěm.

Wo tutym so hošćo kufł k měrej dachu, zo bychu so potom w prawym čžahu w serbskim koncercze zeschli. Tón so 1/29 hodžin započja w krasnej, wulkej jali, z elektrifikim swětłom wulcy wobswětlenej. Wórzny bě cyła jala

pschepjelnjena. Mjez pschipošluharjami bėschtej tež wójwodka ze Schleswig-Holsteina, macz nėmsteje fejzoroweje, a jeje dżowka Feodora pschitomnej, a wjele wofobnych hojszi. Pschi wotfhadže wójwodowa knjezej dr. Mucy najwutrobnischi dżak a pschipošluharjo wupraji.

3 cyła bėsche jo spėw jara krasnje poradził. Najwutrobnischi dżak wjednitej knjezej Krawcej a joho pomocnikam!

Koncert trajejche nimale 2 hodżinje. Myślu sebi, zo jo tón raz njebudže nihtó zważić, jo na nėčim njeporadżenym wobėžeżowacž, dokelž to by holt zekžencž byčž dyrbjal. 3 naschjeje katholickeje strony bėsche tež k. wuczeř Skodentž z Radworja czejtujnje zastupjenu.

Njedźelu 27. septembra bėsche nasch serbski muzej stajnje pschepjelnjenu hacž do wječora 11 hodżin. Nětk jo zeńdžechu wschitcy hišchje pschitomni Serbjo do muzeja a knjez dr. Muka wupraji wschėm najwutrobnischi dżak za jobuřtkowanjo, spomni tež na wyřoku protektorfu pryncesnu Mathildu a wunjeje jej za najwutrobnischi dżak 3 króćnje serbske „řława“. Knjez sekretar Zarjent wunjeje řlawu wjednikomaj muzeja, k. dr. Mucy a Sommerej, za jeju woporniwu lubořčž, za kotruž cžasto njedžak žwonischtaj. Jednu cizy wunjeje řlawu knjezej Zarjentej a wschėm tudy pschitomnym Serbam. W dyřk 12 hodżin jo klucze do ruki k. dr. Muki dachu a tón zamkny serbski muzej.

Ženje njezabudżeny dżak a lubořčž, kotruž řmy w Drježdżanach namafali. Pschi žwonjenju wschėch žwonow na starej radnicy jo dżėlichmy.

F. H.

Moje pučżowanjo.

(26. pokračowanjo.)

„Dženš dyrbimy z Jeruzalema!“ — Hacžrunje bėchmy tu jenož 13 dnjow pschėbhjali, tola tute řłowa kaž kamjeń na wutrobu łbėžachu. Bėchmy tudy telko řwjatoho widželi, telko řwjatych podawřow sebi pschėd woczi stajeli na mėřnach, hđžež řu jo řłale, a nėkotreřřkuli powořtanci wjactyjac-łėtnych řtawiznow wobđiwali, wofėbje z cžasa Davida a Salomona, hđyž bėsche židowřki kraj bohataji a mőcnischi dhyři žadny druhi. A doma, w naschim hospicu, bėchmy tak ľubych cžłowjetow namafali. Wofėbje dweju mėřchnikow z řjadu Lazaristow, kotrajž hospicu pschėdřtojitaj. Nasch dragoman, řsa řaffadi drje hišchje nas pschėwodžejše, ale božemje bracž dyrbjachmy wot miłoščiwych řotrow z řjadu řwj. řarla Barromejskoho a druhih. Zabycž tež njeřmėm řkužownika Ali. Wė to młody Turka a Mohamedan. Ale bė nas tak derje wotřładal, bė tak pschėwřny, zo hižo jomu wjac dnjow přjedy řhlžy we wocžach stojachu, hđyž řpominařše, zo zash woteńdžemy. Wschitcy jomu joho řwėry dla pschėjachmy, zo by řchėčžau byl. Tola to njeńdžejše. Hđyž turkowski poddan ře řchėčžijaniřtwu pschėřtwi, dha wřschnořčž nic jenu, ale tež joho řtarschim a bratram cyłe wobředžensřwo, ležace a pjenjezy, woznje.

Řopoldnju 1/2 2 hodż. pschėwjedžechu nam konje. Mořchace žwėřjata ze řtanami a cyrobu bėchu hižo do połdnja wotేశřle. Bėchmy jenož 8 putnikow, kotřiž chėchmy něko cyly řwjaty kraj po dolhořčzi z konjom pschėpučżowacž. Tamni wofřtachu hišchje nėřchto dnjow w Jeruzalemje, a potom ze řeleznicu zaso k brjohu do řafa jėdžechu, a wot tam z łbđžu dom. Řo wutrobnym božemjeprajenju, a z horcym dżakom nastajichmy jo na pučž won do kraja k połnocy. 3 maleje řorki — řkopuř mjenowaneje — hišchje jónu na

švjate město wróćo pohladachmy a so k Bohu pomodlichmy so džakujacy za dotahny schřit a wo dalšich proschicy. Runje džěn běchmy dompuč nastupili. Wóćzka běchu šljzojte. Tola dyrbjachmy dale.

Puč njebě, kaž bě nam dragoman do přědka prajil, ani schpatny ani dobry. Wo našich wopřichjećach njebě pať do cyla žadny puč. Pšchez wulke kamjenje, a pšchez hromady małych dyrbjachu konje lězc. Wjac króč štachu tež stahly nam napscheczo, do kotrychž běchu štopjeńki wurubane, abo pšchez tysacy lět wuteptane. Tež pšchez te naš konje derje pšchenješechu. Tajti puč so tudy potajkim mjenuje nic „dobry ale tež nic schpatny“. Hóřche wšah hiščeže smy pozdžijcho tež měli. Tón puč je jeniczki, kiž z Seruzalema do połnočneho džěla šwjatoho kraja, do Nazaretha, Rama, Kafarnauma, Genezaretha atd. wjedže. Zawěseže je po nim tež naš Bžbžnik čašto thodzil, přeni króč je po nim schol jako dwanaćelětny hólcěc, hdyž na jutry do Seruzalema pučowasche.

Rasch puč naš wjedžešche pšchez něšto wjeřow a jene měštačko, Rama mjenowane, hdžež Šezujowaj starschej pytnyščaj, zo njeje bójši šyn pšchi nimaj, ale zo drje je w Seruzalemje wostal. Wly přeni džěn tak daloko njechachmy, jenož hač do 4 hodžiny zdalenoho Bethel-a. Tu nam hižo natwarjene štany křwachu, a tež z kuchinje šp pčkuje křwejeche (wšchir: čžilo 7). Pšchenocowachmy na kamjeitnej lacy, na kotrejž tež Šakub, hdyž pšched bratrom Šfauom ežělasche, pšchenocowasche, a hdžež wo šuje rěbl, a na rěblu jandželow, na najwvyšchich štopjeńku pať Boha wuhlada. Njedaloko ju křhižownicy, hdyž běchu sebi kraj podčžisli, cyrkej natwarili, wot kotrejž ju hiščeže jenož rozpadanki zwostale.

Wo wječeri hiščeže knif pšchez wjes džěchmy a mějachmy pšchiležnosč do tamnišchoho domu pohladacž. Scheich, ištož trach je wjeřny pšchedštoječč, naš k sebi pšcheprosy. Cyte domište ma jenu jeniczku jštwu. A w tutej njewidžijch ani štoła ani blida. Šrjedž jštwy leži ze šlomy plecžemy tepich (pola wošobnišchich tež z wošmy) a na tutym sedža do koleša wokoło z podtykujenymaj nohomaj domjacy. Tež jědž so jim tu šrjedža na zemju štaji. W rěžkach widžijch něšto štajene, ištož so kaž truba byčž zda. To šu wodžewanja — abo do cyla loža. Šu to hromadže zwite plaščeže. Wječor sebi kóždy šwój wozmje a měštačko wupyta, plaščež tam wupšchestrje, do njoho so zawali a potom špi: w lěče z wjetšcha wonka, abo na runej tješche, w žymje we jštwi. Wulke potajkim jich potrebnosčeje nejšju.

(Bokracžowanjo.)

3 Pomorščeje.

Tudy bydlachu něhdy hač k narańšchomu morju Šerbja, a šu so štare waschujna a draščženja pola žónstich na wšach z džěla hač do džemnišchoho dnja zdžeržale. Tak thodža w krajinye pola Šyricy žónšte w cyte tajkich kapičžach, kaž našche katholicke žony. W 11. a 12. lěštořku so tu kšchječžanštwu založi, ale to šta so pšchi wulkim krejpschecelnju. Nimalo 200 lět trajesche, přjedy hač bu Pomorška, kaž tež mjezowaca Bramborška (Brandenburg) kšchječžanška. Dofelž bě pšchuwzaczo kšchječžanštwa a pšcheněmčženjo jene a tošame, a wošebje pšchez šwětno mbenarštwa podpěrane, so tamni Šerbja ze žbžžkami pšchecžiwjachu, doniž w 100 lětnych krawnych bitwach njepodlcžachu.

W lécze 1126 pšhivza kral Pšhibylaw ze swojej mandželstej Petruichu kšheszczanstwo a daschtaj so kšhezić. Pšhibylaw stupi do zwjazka z maršhrabju Albrechtom w Delnjeje Łužicy, kiž bč wot němŕkoho krala Hendricha postajeny. Ale Pšhibylaw zhubi z pšhivzacžom kšheszczanstwa swoju samostatnošč. Němcy wzachu joho kraj pod swój němŕki schtit, dokelž joho serbscy poddani, zo njebychu pšheněmčeni byli, joho posłuchacž njechachu.

Pšhibylaw bčše posledni serbski kral w tutych krajinach. Po žloženju swojoho knježenja pšhesydli so do Barduina, a natwari na měšče pohanskoho Triglaw-tempła na Harlunŕskej horje cyrkef swjateje Marije, kotraž hiščeje džensa stoi, a w swojej residency Barduinje cyrkef, kotraž bu swjatomu Godehardej poswjeczena. Swoju kralowŕku krónu položl wón jako wopor na woltař swjatoho Pětra w Lejckawŕskej cyrkwl swjateje Marije.

Pšhibylaw wumř w lécze 1150, a pomorŕke kraleŕtvo pšhewza něř prjedy mjenowany markhrabja Albrecht, z pšhimjenom Mjedwědž (Albrecht der Bär). Ale wón dyrbejsche zas wojowacž pšhećiwo Serbam, kotřiž bčchu sebi Zaka (Wjacławawa) z Kopenika jako krala žadali; tón pak we wójnje podleža. Poždžičho bčchu Serbja pšhez wosebite prócowanjo swj. Otta a Norberta kšheszczanstwo pšhivzali, ale bohužel! pšhi tym swoju narodnošč pšhiřadžili. Woni bčchu jebu najpobožnišchi kšheszczeno. Wot 13. hacž do 16. lětitotka ŕwojsche tam katolske kšheszczanstwo w najrjeŕŕchim kčžewje. W tym blyhećazchu so kraŕne Bože domy, klóschtry a kapitle.

Žrudny čas reformacije je wschitko zanicžil. Cyrkwjow bu wulki džěl do magacinow, kasarnow, turnaŕnjow, haj samych hródžow pšhewobročeny. Klóschtry su najbčle židowske fabрики abo leža w rozpadankach. Dohody kapitlew wuživaja najbčle wořobni zemjenjo. Schtož hiščeje lutherska reformacija wot katolŕstwa zanicžila njebč, wutupi znaty šhwedŕski kral Guřtaw Adolf, kiž bčše sebi Pomorŕku w 30lětnjej wójnje podećisnył. Ženož jena cyrkef wořta w katolskich rukach: cyrkef swj. Měrcžina w Kolobrojozy (Kolbergu) pola naraŕŕŕchoho (baltičŕscho) morja, kotraž hiščeje džens jako řarŕka cyrkef za Kolberg a tamne namóřŕke kupjele wobŕtoji.

Tola je so tam a řem hiščeje řeščto z katolskoho časa ždžeržalo. Tak stoi pola Břicy kapalka na jenej studni w małym lěřku, na kotrejš napišmo nam praji, zo je tudy 15. jun. 1124 bŕškop Otto z Bambergu přeŕnich Pomorjanow z tuteje studnje kšhećil. Bjedriř Wilhelm III. a krónpřync Bjedriř Alexander řtajiřchtaj tutón wopomnik w lécze 1324. Žedyn druhi řtajiř pomnik je pólna kapalka pola Soldina, kotraž bu, kaž napišmo praji, w lécze 1514, potajkim hiščeje w katolskim času natwarjena, a w lětach 1786 a 1817 pšhez dobřoćiwne dary, a wosebje pšhez podpěranjo jeneje zemjanskeje swójby ponowjena. W nej widžimy woltař z wulkej Božej matru a swjatej Mariju ze swjatym Janom pod kšhižom. Deleka je po ždaczu swjata Ğana, kotraž swjatu Mariju čitacž wuczi, a z bořa jene hólčatko (trařch swjaty Jan kšhenik abo Žezus). Na druhim bořu niže deleka stoi podobnje wurězane swjećata. Pšhed woltařkom wiřa mala lampka a durje řu ze železowym wobhřodženjom wobdate a řamjeŕŕny řhřodžik wjedže ř durjam.

W řachantŕskej cyrkwl w Soldinje, kaž hiščeje něř řeka, řchtož je hłowna řarŕka cyrkef tam, stoi krařny wulki woltař z katolskich časow. Deleka widžimy řaloženjo najřwjećičŕscho řařramenta woltařja; řřjedža kšhižowanjo na řalwarŕskej horje a pod kšhižom swjatu Mariju a swjatoho Ğana. Něřchto

wysze widzišch horjestaczo a na wjeršchu do-njebjes-spěcžo Xhrystusa. Na bokach su wobrazy swjatyh japoschtolow a druhich swjatyh. Wšichto we wuměšcy wurězanych wobrazach. Dokhody tachantstwa wužiwa nětk superintendent a twarjenja słuža duchownstwu a zwołńej za wobhdjenje. —

Šdruž so w nowišchim čzasu zasny katolske wosady založichu, a katolikowje proshachu, zo bychu jim prózdne stojace cyrkwyje k swjećenju Božich službow wotstupili abo pozěžili, buchu wšchudžom wotpokazani. Tola město Soldin je w tym khwalobne wuwzaczo čzynilo. Hižo 30. januara 1784 mějachu so tu přenje katolske Bože služby, a město pošćiczi katolikam k tomu cyrkwiczkju swjateje Šerty w pschedměščzu. Tute Bože služby so hiščeže pschecy tam džerža, za lěto 8 krócž, a wobštara ja so z Landsberga. Tež katolske kšćenjenja a wěrowanja so tam džerža. Katolikow bydli w Soldinje a bližšej wokoloněsji pschcz 150 duschow. Wšchispomnicž hiščeže chcu, zo jedyn wofobny kuznez, kšž je direktor w jentym wustawje, pschi Božich službach službu zwołńa a ministraanta zastawa.

W Bomošćej bu w nowišchim čzasu zas tójščto katolskich farow založenych, kotrejž maja z džěla tež krasne cyrkwyje. Tute buchu najbóle wšchitke pschcz podpěru towarštwa swjatoho Bonifacia a druhich dobročerjow natwarjene. Tak namafaja so nětk farške wosady w Rajewalsku, Anklamje, Hoppenwaldže, Voisentbalu, Grünhofje, Schivelbeinje, Schlame, Stargardže, Schčjećzinje, Swinemindže a w Bergen na kupje Rügen (Rujanje). Wyshe toho je wulka licžba misijonskich stacijow. Kr.

3 Ruzich a Sakskeje.

3 Budyšcina.* Za króniku Radworšćeje wosady wostanjetaj 10. a 20. september wažnej wopomnjeniškej dnaj; 12 lět dolho njebě we wosadže farar; porjadny a zamołwity duschowpastyr pschitomny. Knez farar Duczman, kotryž wot lěta 1886 w Lipsku pilnje stutkuje, wzda so po dlejšich jednanjach jary, a patronka, knjeni hrabinka z Einsiedel, powoła z pschichkšowanjom duchowneje wšchynošče knjeza Miklawšcha Zura za fararja, kotryž ma wěcže najwjaey prawa na faru, dokelž je tam nimale cyly čas swojoho měšchništoho stutkowanja wustojnje džělał, a sebi dowěru a lubošcz wosady dobył. Njezastupi njez swojich wosadnych jako njeznaty cuzobnik, ale jako staru, wěrnju pscheczěl, kotrohož wšchitcy wjesele witaja, čžim wjeselšcho, dokelž wědža, zo jich wjacny nje wopuščejzi. Šchtwórtk 10. septembra popołdnju wokoło šchtyrjoch pschjijědže wšchokodostojny knjez z Budyšcina a bu na njezach swojeje fary wot 8 jecharjow na wupšchjenych konjoch woczakowany a blisko k Radworcej wjedženy. Borno nowej cyrkwi, hžžez běchu wulkotne čšestne wrota z wutrobnyim powitanjom natwarjene, woczakowasche joho wosada ze cyrkwinšćimi korhojemi, jchula z wučerjomaj, wosajške towarštwo a katolske kafino, kšžde ze swojej pschchnej korhoju, a 24 družkow w čšestnej narodnej drasčze. W tak swjatocznyim čzahu pschi zwonjenju zwonow bu nowy farar po wšy na faru, z wěncami a korhojemi debjenu, dowjedženy, psched kotrejž běchu druhe

* Dokelž z Radworja wo tamnišich swjatocznoščach pschi pschichhadže a zapokazanju nomoho fararja dopiša nje dšštachmy, šchtož so nam došč džžwno zda, móžemy jenož podacž, šchtož ššschachmy, abo z druhich nominow žhonychmy.

čestne wrota. Tu bu nowy farar wot knjeza kaplana Nowaka pscheczelnje powitany. — Mjédzelu 20. septembra bu nowy farar do swojoho waznogo zastojnstwa wot duchowucje wyschnosce, kotraž bč k tomu knjeza scholasitika Lusežanjskoho pškalá, zapokazany. Tež za tule swjatocznosč bč Radwor a cyła wofada nanajrjenjscho pschihotowana; korhoje zmadowachu so z domow a stareje cyrkwje, wency debjachu twarjenja, a čestne wrota bčhu psched cyrkwu natwarjene; towaštwa, wofadni, schulste džčeži a na sto družkow, mjez nimi tež čerjódka mjenšich w serbskej družeczej draječe a někotre w němskej, stojachu psched faru w došhimaj rymkomaj, kotraž hacž do cyrkwinych duri došahajstaj. We wofnich zastupi z fary farar, wjedzeny wot ff. scholasitika a kaplana do tutoho swjedžeńscy wupyschenoho rymka a kročesche w nim do domu Božoho, ke kotromuž jomu cyrkwine korhoje puč pokazowachu, špewarjo zanjejachu krlušaj a male družki seželedu wóžčeki. Cyrkej bč z pobožnymi kemscherjemi pschepjeljena. Nowy farar zapěwa „Veni sancte spiritus“ a wofada špewasche tónle cyrkwinšci hymnus w serbskej rječzi. Wo pschislušnej modlitwje zapokaza knjez scholasitikus fararja do farjskoho zastojnstwa, jomu cyrkwine klucze, klucžik tabernakla a knihu ewangeliow pschepodajo a žadajo, zo by nětko wopor Božeje mječč za swoju něčezjichu wofadu Bohu woprwał. Wo Božej mišci přédowasche wysofodostojny knjez přeni krocž jako farar, dopomni na swoje přédawšche štukowanjo w Radworju, wupraji wješolj džak za tak swjatocžne hujajace powitanjo, a lubješche, zo chce so ze šwěru za swoje nowe štadło staracž, kotromuž tež wutrobne „Boženje“ wot dotalnoho knjeza fararja pschijnjeje. Šhwalbny krlušaj „Tebe my Boha šhwalimy“ wobzamkny cyrkwinštu swjatocznosč, a knjez farar poda so mjez rymkomaj wofadnych na faru, hdžčž bč pschipołdnju swjedžeńšci wobjed, ke kotromuž bčhu wyšche špomunjenych duchownych tež wofadni wučerjo, kěbětarej, zastupnik patronki a někotři družu knjeza pscheproscheni. Wječor postrowi špewariške towaštwo „Meja“ knjeza fararja z rjanohłóšnym špewom. Pschepjemy Radworškej wofadje z nowym fararjom a z nowej cyrkwu čerštwie wobnowjenjo cyłoho duchownoho žiwjenja, nowu zahorjenosč za křesćanške pocžinki. Mječč so farar a wofada w dwěrje a lubosčži mjez sobu podpjeratej, zo byšchtaj so „dobromu pastyrjej“ špodobałoj, a k wowcam pschislušajaloj, kotrež dobroho pastyrja znaja, a na joho hłós pošluchaja.

— We wofadženju duchownšich městnow maja so w najbližichim času wichelake pscheměnenja wozakowacž. Mjédzelu 20. septembra je knjez Surij Kummer, dotalny direktor tachantškej schule, w dwórškej cyrkwi w Drježdžanach psched Soho Mlajestosčzu kralom Albertom přédował. Bórzy po kemschach je kral najdosťojnišchomu knjezej biskopej wozjewil, zo sebi knjeza Kummera za dwórštkoho přédarja pscheje. Knjez Kummer je tak z 1. oktobrom jako dwórštki přédar postajeny a pscheshdli so w běhu oktobra do Drježdžan. — Tež knjez Rentschka, katechet tudy, je do Drježdžan pschepadženy.

3 Šhróšćic. Škrasny swjedžeń swječešche tudomna cyrkej, wjes a wofada na swjatoho Michała: swjedžeń přenjoho wopora Božeje mišče nowo-swječzenoho měšchnika knjeza Surija Wingera. Zo je tajka swjatocznosč pobožna naležnosč cykle wofady, bšche tež tudy zjawnje špóznacž. Hacžruniž njebč žadnu pschikazany swjaty džej, bšche cyrkej tola hižo do 9 hodžin, hdžž mējachu Bože šlužby so započecž, z pobožnymi napjeljena. Dofelž mjédzela njebčšche, bč so tež wjele duchownych mohło zhromadžicž a liežachmy jich tam 18 z knjezom primiciantom, dale tež 2 diafonow a 4 theologow. Nahladny

czah duchownych poda so $\frac{3}{4}$ 9 hodžin na faru, hdžež mlody měšchnik a wokoło njoho zhromadženi najbližšchi krejni pscheczjelso czafachu. Knjeza primicianta, kiž w pobožnej modlitwje psched Božej matru kleczeše, postroni wojadny farar knjez can. Wernač a pscheproschowajše joho z wutrobnymi hluboko hnujacymi słowami k swjeczenju swjatoho skutka, na kotryž je so telko lět swěrnje pschihotował, a na kotryž je so joho dobra a pobožna swójbja, swojoho syna z njeuwštamacyimi modlitwami podpěrajo, hižo tak dolho radowała. Hdžž bč na to mlody měšchnik swojim lubym za wschitke dóstate dobroty so wutrobuje podžakował, wjedžechu joho pschi zwonjenju zwonow a spěwanju kćelušchow swjatocznje do cyrkwyje, k wulkomu woltarjeje, kiž so z krasnymi kwětkami a nuohimi zajwěczenyimi swěczkami wschón zyboleše. Tam wuspěwa mlody měšchnik pschisprawne modlitwy, na czož k can. farar Skala z Budyschjina na kćtku stupi, zo by knjezej primiciantej, jako swojomu wujej, mótkej a dołholětnomu poruczencej primicne přėdowanjo dđeržal. Po słowach swjedžeńskoho swjatoho ježenja „Schůžkuli so poniži, jako tute džěčo, tón je najwjetšchi w njebjesim kralesťwje“ pokazowalše na ponižnosć, dowěru a lubosć, kotruž ma měšchnik w swojim powołanju z džěčjom pschězjene měč. Po wuspěwanju přóstnoho spěwa Veni Sancte Spiritus a pschikłusčneje modlitwy swjeczeše mlody měšchnik swój přeni wopor Božeje miče z wulkej asšistencu k. can. fararja Wernerja jako paranyma, nowoswjeczenoho měšchnika Vogta jako diakona a kapłana Justa jako subdiakona a wschěch pschitomnych diakonow a theologow. Khróšćanški mužiški chor spěwalše pschi tym cyle wustojnje kaczonisku missu. Wčenje wospěwa mlody měšchnik jenotliwě džěle Božeje miče. Najhlubšchi zacziščež čžini pschi tajkej swjatocznošči kóždy raz woprawjenjo najbližšich krejnych pscheczelow. Tu pschistupichu nan a macž, bratr a dwě šotse k Božomu blidu, zo bychu z ruki swojoho syna a bratra dóstali Syna Božoho. Te Deum a šafamentalne požohnowanjo škóncži nadobnu swjatocznošć. Potom hiščeže nowoswjeczenc wudžěleše nomoměšchniske požohnowanjo zhromadženyim duchownym, swojim pscheczelam a wschěm zhromadženyim pobožnym. — Swjedžeńska hošćina běše za duchownych na farje, za druhich hošći pak we Wenkec hošćencu pschihotowana. Wopoldnju w 3 hodž. běše wurjadny myšchor postajeny, kotryž měješe zas knjez primiciant z asšistencu. — Wschitkim wutrobnym zbožopscheczam, kotrež su so na tak wažnym dnju nowomu měšchnitej wuprajale, pschizamkuje so ze wschěj swěru tež „Katholški Wosol“, kiž pjero tutoho knjeza derje znaje. Wóh žohnuj joho pschi zastupje do swjateje služby a džerž jomu strowotu dolhe, dolhe lěta!

W **Schėrachowje** měješe nowoswjeczeny měšchnik knjez Vogt swoju primiciju njeđzeli psched swj. Michalom. Knjez primiciant bu ze swjatocznyim czahom zhromadženyich duchownych a wschěch tamnišchich towaristwow hač z Neufallenberka do cyrkwyje wjedženy. Přėdowanjo měješe knjez kapitulat scholastikus Łusczanški a pokazja z horliwymi a pohnuwacyimi słowami čžežke winowatosčeje a wulke myto měšchništwa. Cyła swjatocznošć wotbu so po hižo znatym rjeđže. — Swjedžeńska hošćina běše w hošćencu „Winowej Kiczi“ zarjadowana.

— Hdže změjetaj mlodaj měšchnikaj swjatu službu nastupić, njeje w tu chwilu, hdžž to pišamy, hiščeže wěšče postajene.

3 **Drježdžan.** Wjeđzelu 20. septembra je najdoštojnišchi knjez biskop

w dwórfkej cyrkwi swjate firmowanjo wudźelał, a to jeno džěčjom. Wěšče jich něhdže 750. Swjatočyność trajěšče wot 8 hač do 1/2 11 hodžju.

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1896: kk. 541 Jakub Handrik z Budyšina, 542. 543. z Worleec: Mots Bódlík, Jurij Pjekař, 544. Hańža Solćina z Časec

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadźena dań wučinještej 109,991 hr — p.

K česći Božej a k spomoženju dušow je dale woprował: r. 1. hr.

Hromadže: 109,992 hr — p

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 13,166 hr. — p.

Dale je so woprowało: „za swjećenjo“ 1 hr., k česći swj. Józefa wot njemjenowanoho 1 hr. — Hromadže: 13,168 hr. — p

Za cyrkej Maćerje Božej w Radworju.

Dale je so woprowało: Slubjeny dar wot njemjenowaneje z Radwořskeje wosady k wupyšenju cyrkwjs 50 hr., ze zawostajeństwa † Jenky ze Serňan přez knjeza P. Thad. Natuša w Róženće 150 hr., na Libšec křížnach w Radwořkim mlynje 8 hr., M. C. z K. 3 hr., na primicnej hosćinje knjeza Jurja Wingerja w Khrósćicach 33 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje darichu: Z „wowčeje“ a ze „šěsćasěšćédzesat“ 4 hr. 5 p., wuj z Kulowa „nakassował“ 80 p.

Za cyrkej swjateje Marije w Lubiju: + Madlena Rynčowa z Khrósćic 80 hr.

Za nowu šulu w Lubiju: wot tachantskoho služownika Lukaša za předate stare (póstowe) znamki 2 hr. 10 p., wot wyššoho hajnka Wiesnarja w Kamjencu 5 hr., wot tercjarjow z Khrósćanskeje wosady 20 hr., N. N. 84 p., wot fabrikanta Ernsta w Lubiju 60 hr., wot Marije Šěćpanec w Lubiju 2 hr. 36 p., přez k. hrod kapłana J. Sewčika „k česći Pražskomu Jězuskej“ 3 hr. 55 p., wot K. M. Sołty we Wotrowje 3 hr., w B. cyrkwi namakane 1 hr.

Spominajće na najkhuďšu katholsku wosadu w Lubiju!

Zapłać Bóh wšěm dobročerjam!

Mjana žiwnošej we **Wutolčizicach** je na pschedań: 11 1/2 fórcy pola a zahrody. Cyrkej a šhula je blizko.

Towarstwo Serbskich Burow.

Wubjerł změje njedźelu 11. oktobra popołdnju w tšjoch posedženjo w **Bermichec** hosćencu w **Hařlowje**. Wažnych winow dla so pscheje a je nužne, zo bychu wščitke poboczne towarstwa zastupjene byli.

Głowne pschedyšćstwo.

Bjawny džak.

Šdyž buch 29. novembra minjenoho lěta pschez njezbožo Božoho woňnja czežej domapytany, zo pschez to nimale wščitko zhubich, sym nětk z Božej pomocu a šchědrošću wosebitych dobročerjow, kotřiž mi twarski material pschitowowachu a druhi pomoc posliczachu, sebi zasy fruty domčěk natwaril! Wšchitfim, kotřiž fajžežuli dobroty mi pschi tym wopofazowachu, wuprajamoj najwutrobnišče „Zapłać Bóh“ a pschejemoj: Bóh zdžerž wšchitkich psched podobnym ujezbožom.

W Ğatach.

Jakub Ğicka a mandželsta.

Katolicki Posol

Wudawa so
pr. nju a třeću sobotu
mésaca.

Pláci létnje na posće a
we kniharni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Sudowy časopis.

Wudawanu wot towarstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budisčinu

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 20.

17. oktobra 1896.

Létnik 34.

Njeje doczakał.

(Wobraz z čěštkoho žiwjena.)

Lipcecy swojoho Wojčecha do Brahi sezelechu. Na studije. Běšče to wobdarjenu hólečec, a móžešče z njoho něšto byč. Wěčzna schoda by byla tohole hóleca na rjemješto, hdyž je jomu Bóh tajkich darow popřehał. Ale čěško budže za staršeju, zamoženjo tu žane njeje, a nan mało zaskuži, tola pyta to. Nadscho chce doma hladacž, zo něšto zalutuje. Dolhi čas wšchaj je, kotryž čłowjek k studowanju trejba, ale potom móže Wojčech jim to zaji zapłacječ. Domž wón dostuduje, dorosče mjez tym Wjacław, a za toho móže so potom wón postaracž. Tak dha z Božej pomocu a po dobrym rozmyšlenju so k tomu rozsudžichu.

Nan je hižo přjedy w Brazyl wobitaral, šchtož bě třebne: wobydlenjo, jneďań a wječer. Wobjedy budže doštawacž pola Wórschlinow. A to budže wulka pomoc. Ženož te wobydlenjo, schaty a někotre knihi. Ale to bě tež doječ. Smydom přeni čas spózuachu, zo lédma to dokonjeja, Wojčecha dacz doštudowacž, tola hdyž su jónu započeli, domž to pónđe, wudžerža to. Bóh derje jim pomoc postieži.

A Wojčech bě nětko w měsče. Wnutrješče derje, kaž móžešče so wocžakowacž, a běšče derje živy. Z najmjenšcha tak pišajše. A čžohodla njeměł to pišacž? Wšchaj papjera wšcho zunje. A čžohodla pišajše, zo so jomu derje wjedže? Nječahšče staršeju zrudžič. Běšče to pětny hólečec a měješče žlotu wutrobn. Wědžejše, kaste brjemjo je za staršeju, a toho la nječahšče jimaj čžinicz hiščeje wjetščeje starosče. Tuž čžerpješče. Z přenja so jomu hiščeje nětak wjedžejše, ale hdyž bě so něšto čžasa minulo, mječachu joho ludžo jeno kaž z młosčeje přehijatoho. Žešč doštawajše malo, schpatnje přehitowane, žanoho přehczelnoho šłowa nječahščeje, běšče kaž k postorfej.

Wón wědźeše, hdy by to domoj pišał, zo by nan hnydom pschischoł a jeho druhdže zastarał — sčto dha njebyšchtaj čžinilaj starškej za swoje dźečo?

— Tola njechafše. Budže dale čžerpjeć. Wšchaf to wěčžnje tracž njebudže. Za cyle lěto jeho wjac doma wobhladali njeběchu. tola potom so nan zebra, za nim pohladacž. To běše na swjatosho Nana; železnica bě tuńšcha a taf najlěpšcha pschiležnosć. Ž Gorowic do Brahi jědžešče cžah dwě hodžinje. Hdyž nan z cžahom na dwórničesjo pschijědže, cžafajše tu hižo Wojczech, a domjedže jeho do swojoho wobydlenja. Domjacy jeho počesćezichu jako nana swojoho dowěrjenoho wučžomca, a hnydom kšofej warjachu. Nan pojě — zo jich njeby žrudžil. Potom so prašeshe, kaf so Wojczech zadžerži. Senož kšwalbu wo nim slyšeshe; to jeho wjeseshe. Psched wobjedom džeschtaj ze snuom sebi trochu Brahu wobhladacž. Hnydom psched kšěžu woprašcha so nan Wojczech: „To mašch kóždy džen tajfi kšofej? Wch doma wšchaf njewarimy najlěpšchi, tola najch kšofej je mi džesacž křež lubšchi.“

„D hdy bych ja pschec tajfi měł!“ wotmohwi Wojczech. „To bě dženja hiščež dobrej — wam k woli.“

Nan zafta. Zahlada so na hólca. Nětk hakle pytny, kaf hubjem, hlědy je.

„Wojczech“, praji: „Njecžerpisch trjebaj hlěd, warja cži, kaž so slyšcha?“

Wojczech njewědžeshe, sčto prajicž. Prjedy hacž nan pschijědže, wotmysli sebi křeže, zo so njebudže wobčžezowacž. Ale z tym kšofejom je to pscheradžil. Ma snadž to nětk zas zapřecž? Ma nanej do wocžow kžecž?

Wěc je zapowědał, dyrbi ju tež nětk dopowědacž.

A powědashe: kaf ma džen jako džen neple k wjecžeri, njajšo za cly cžas njewohlada — druhdy tež jenož kuf khlěba. Powědashe dale, kaf jeho pschesćezehaja; hdyž ze schule pschihndže, dyrbi so psched durjemi wuzucž, zo by barbjenje schpindowanjo njeteptał; wjecžor, hdyž cžce kšwilu wufnyčž — ma wufnjenja dojčž — njesmě, a wjele druhich wěcom.

Nana to žrudži. Taf so džěčžom wjedže, hdyž su wufwobodžene wot dohlada staršich.

Prjedy nan z Brahi njewotjědže, doniž mějeshe Wojczech druge wobydlenjo. A hdyž so na pucž nastajeshe, pschifaza hiščež Wojczechaj, zo dyrbi hnydom pišacž, powjedže-li so jomu zasj taf, kaž w přenim wobydlenju. Ale Wojczech zas nicžo njepiřashe. Wěžno, zo so jomu nětk lěpje wjedžešche — móžno tež, zo zasj schpatnje. Ale wón taf piřashe. Wón najlěpje wědžeshe, kaf so jomu dže.

A taf so minjeshe cžas za cžasom. Za Lipfec to njeběchu lohfe a tróšchtne cžasy. Sara wjele pjenjež placžeshe tele študomanjo. Druhdy Wojczech na průždniny pschijědže, tehdom so wšchitcy wobhladachu, za nim do Brahi pak nicšto wjac njejezdžeshe. Hdže bychu tež na to nabrali? A nětko bě tež Wjacław hižo naróšł a kšodžeshe do schule: zas nowe wudawki, a hdže nětko wjeshe wudawki bracž, hdyž bě zaslužba pschec jenaka? Nan wjac njezaslužeshe hacž prjedy, hacžruniž njewustawajcy dželashe; něhdyžkuli samo nočy sobu bjerjeshe. To jeho jara napinashe, tola sam toho kěžbu njemějeshe; bě wšchaf to nan, kiž by duřchu dał za swoju swóžbu. Wnyšćizku, Wojczechu ze študijow wzacž, bě dawno hižo z hlowny puřchćzil. Sčtož jom zapocžal, to tež dokonjam! Budže so drěčž w nočy a wodnjo. Wšchaf jomu to Wojczech něhdy zas žaruna. Wón ma dobru wutrobu a nježabudže, hdyž

budže hotowy, na te wopory, kotrež staj starschej na njoho naložiloj, a zaruna jimaj. —

Al knjeza chcetaj joho mčez. Tak staj sebi zryčaloj, a hižo jo wjelelejštaj w duchu swojoho syna widžecz w swjatej službje, a proschestshtaj jeno Boha, zo by jim dal zbožownije pschewinyecz wjchitfe zadžewki a starošče. — Al tak z nuzu a starošču hižo dokonjachu tójichto lět. Hižo bě na položcu z Wojezechom, nětko budže jo „dele liežič“.

Alle tu jo poměry pscheměnichu. Zelezolijernja, w kotrež nan džělafche, dósta mócnu konkurrencu, a lijerjo sebi wjac telko njezaslužowachu, kaž prjedy. Al to bě wulka rana za Sipec. Niije nětko Wojezech dale a wjac trjebafche. Tuž jo nan rozfudži: wostaji džělo tudy a pscheydli jo do Praha. Tam je lijernjom dofej, zawěčeje tam džělo namafa, a telko, kaž tudy, tam tola tež zasluzi. Wojezecha sebi wozmu domoj, budže doma bydlicz, jěče, a wotpadnje jim tak drohi pjeněz za wobydlenjo a cyrobu. Doma jo to ani ujeptnije; hžječ jo najědža tšjo, najě jo tež shtwórtu. — Al tak jo pscheydlichu do Praha. (Pšichodnje dale.)

Moje pucžowanjo.

(27. potrəcəwanjo.)

Móc bě krótka. Hižo bórzy po tšjoch jo w stanach z loža pozběhnychmy. Zednu z tych stanow pschewobrocžichmy z khwatkom do kapale, na město loži štajichmy woltar, a $\frac{3}{4}$ mčjachmy Wožu mšchu. Potom kusť posnědachmy, a $\frac{1}{2}$ bē cyle lěhwo wottorhane, a my jo podachmy na pncz dale k połnocy.

Dženijnšchi džej žadašche najwjetšche napinanjō cžělnych mocow, jedžachmy džejacz hodžinow na jedle. Krajina počina tudy hižo plódnišča hycz. Wulke pola, derje wobdžělanc, widžachmy jo tu wupšchestrěwacz, a na nich wšchelafce Wože dary. Pucž njeje tak wobmjezowany, zo by wšchudzom znač był. Čžasto jo psched woczomaj žhubi, a potom dže z tonimi pschez najrjejnšche pola, pschez žita a druge rostliny, bjez toho zo by wobjedžej, kiž w blizkojči wora, jo na to hóršchil. Pšchipołdnju, hdyž slóncō najbóle palešche, wotpoczynchmy pschez dvě hodžinje w Khan Lubban. Pšchi dalepucžu nas dvě hrimani z mócnym deščežom pschekhwašchtej, shtož je tudy, kaž jo praji, jara z rědka. Hrimani tak nahle pschithadžeschtej, a deščež jo tak mócnje na nas liny, zo bēchmy za něšchto sekundow pschemaczani hacž to kože. Alle, hdyž bē nimo, jo tež hnydom zaso cžople slóncžto pokazo, a nas za shtwórecž hodžiny wufušchi.

Wjac biblijstich swjatnicow wopytachmy, tak Silo, hžječ je kašchč sluba 250 lět stal, a row Sofue.

Pšched wječžorom tšjoch unifornowanych jěždnych dofejžechmy, kotšič z wjelki pšchijechachu. Bē, kaž nam dragoman praji, listnošchē z dvěmaj wojakomaj jako shtit. Tež telegrašfke žerdže jo pokazowachu, wšcho znamjenja, zo imy blizō pšchi wulkim mēšče. Tute je Naplūs, za romški čas Neapolis mjenowane, prjedawšche Samarija abo Sichem pod horu Garizim.

Pšched měštom je jara wažna swjatnica: Sakubowa študnja, kotruž je patriarch Sakub ryč dal. Pšchi tutej študni měješche našch Zbóžnik rozryčowanjo ze Samaritanškej žonu. Swjata fejžorka Helena je tež na študnju cyrtej natwaricz dała, kotraž pak je hižo wjele stow lět zafy rozpadana. Wot nazdala nam křawšche hišchče druha swjatnica, row egyptowštokho Zóžefa.

Tola, dokelž daloko z boka pucza ležesche, jón njewopytachimy, ale jěchachimy runje pschez město k našchim stanam.

Hdyž běchmy drajtu sebi trochu do rjada štajili, džěchmy pod schitom nětotrych wojakow, kotrychž běchmy sebi k pošlyljenju našchich stražnikow za nóc najeli, zasy do města. Wobhydlerjo su mjenujcy jara zafakli a kšesješčanam njepšcheczelnj. Tola njenazhonicchmy žane wobčežowanjo. Město ma 26 000 wobhydleri, ale žadyn hojščenc a žanu hospodu. Wopytachimy katholicku faru, hdžez běschtaj dwaj duchownaj. Kšesješčanow pač w cychm měšče ani pol šta njeje, a tež čzi ju w štajnym strašche psched njewěriwymni. Bě runje sobota a tak mějachmy pschiležnošć, Samaritanow wopytačž, kotřiž běchu runje w swojey synagodzy zhromadzeni (pschir. čzo. 15 a 16: Samaritanowje). Potom wječerjachmy, abo kšmańšcho wobjedowachmy a podachmy so k mječej.

Na druhi džeri (bč njebžela) wschitcy měšchnicy w cyrkwiczych Božu mšchu čzitachu, a potom podachmy so dale. Krajina bu hodžinu a rjeńčha a plód-mšcha. Njane wsy a městacžka běchu wschudžom widžecž, hdžez wočzi pozběhnychmy. W jenej wsy kšwiku zastachmy, dokelž běchu tam powoštanki widžecž staroho twarjenja, w kotrymž je profeta Eliseus swojich wučomcow wučil. Tute powoštanki su w burskim dworje. Tudy tež wohladachmy, fak tam butru džělaja. Mloko do kozaccje kože linu. Ta za dwaj powjazaj na šchomje pschivjazana wiša, a so tak dolho tam a sem čžumpa, dbiž butra hotowa njeje. W drugej wsy, z mjenom Sebastieh, hdžez je row swjatoho Jana kšchčenika, mějachmy tež pschiležnošć, turkowštu schulu wohladacž. Schula njemějšche žane woľna, jenož z durjemi šmėca pschikhadžesche. Na zemi z podtyńnjenyhaj nohomaj, čžapku na hłowje, sedžachu schulerjo. Knihi a tasle mějachu na ławcy psched sobu ležo. Jenotliwje dyrbjachu k wučerzej won pschińć a wótje čžitacž abo na wulku taflu pijacž. Druzzy schulerjo pač mějachu mjez tym, kžždy sam za so něšcho druge, tež wótje čžitacž. Tak nastanje holk a hara, fajluž my „Sudenschule“ mjenujemy. Wučerč bč rjany muž, polny hordosče, ale šchtož bč spodžiwne: nicžo njepaji, ani joho njemolesche, zo dolho pschihladowachmy, tež nic, hdyž jebi džěčžace knihi do ruki wzachmy. Čyle spokoijnje jebi našchu inspecciju lubieč dawasche, jenož swojich maľch schuleri z dolhim kjom te fedžbliwosčzi napominasche, wosebje hdyž žadyn na naš ruku wupschestrěwšchi wo baskšich proschesche.

(Boťracžowanjo.)

3 Łuzich a Sakskeje.

3 **Budyšcina.** Za nowoho kapłana pschi farskej cyrkwi Mascheje Lubeje Anjenje w Budyšcinje je po cykolětnym wuprězdnijenju tohole městna knjez Jakub Nowak, dotalny Radwošći kapłan, postajeny a je nowe zaštojnistwo hižo nastupil. Zastojnstwo katechety w Budyšcinje je so nowojwječčenomu měšchnikej knjezej Bogtej dowěriło. Druhi neomyšt, knjez Winger, je za kapłana w Radworju postajeny. — Bóh žohnuj škutkowanjo tutych knježich w swjatym pomolanju!

— Zańdženy šchtwórt bu knjez Mikławich Žur w Radworju jako farač wot tachantskoho konsistoria wobkrucceny. Čžesččenomu knjezej pschějemy za wažne zaštojnstwo bohate Bože žohnowanjo!

3 **Radworja.** Našch dotalny kapłan knjez Jakub Nowak je so minjeny šchtwórt, 8. oktobra, wotšakl, zo by w Budyšcinje městno I. kapłanstwa pschi

serbskeje cyrkwi nastupil. Na joho městno je k nam nowowjeczemu měšchnik, knjez Zurij Winger, rodženy z Khróščje, pschichol. Njedźelu měsjeche pola nas přenje Bože služby, a wudźelesche pschi tym nowoměšchniske požohowanjo. K.

3 Nalbic. Nasche spěwańske towarštno wuhotowa njedźelu 4. oktobra na Scholězje lubi w Konjecach spěwny koncert, wobzahowacy 10 čisłow, jenož serbskich. Najlěpje lubjesche so z nich zaji žortniwy dwójspěw „Sajcy“, přeni króč w meji w Serujanach pschednjese. Z cyła póżnawany dale bóle, tak rad ma lud džiwadlowy žiwjol: hdźež tutón jenož tróštku wustupuje, tam so poslucharjo z čěłom a z duschu pódla. Někotrych inadnych, ludej zrozemlnych a wězo pschistojnych wjeselohrow je nam trjeba kaž se. — Koncert, ze wšelafich pschicimow, wosebje Kulowstoho wotpuska dla šlabje wopytany, bě pilnje pschihotowany a pomšchitowuje tež derje wuwjedženy. Khróščjanštim a Wačowštim hošćom za luby wopyt wutrobny džak.

— Póndźelu 5. oktobra po 4 hodžinach rano wotpali so w Kowlowje žiwnošć žiwudowjeneje Madleny Handrikoweje. Šak je woheń nastal, njeje znate; poł wšy zhoni wo nim halle, hdyž bě po nim.

3 Nalbic. Wulke wohnjowe njezbožo podońdže hnydom nazajtra, 6. oktobra, našchu wjes. Wopokńnju blizto 1/24 hodžin wuńdže nahle — tak, njeje dotal zjawne — pola křěžkarja Kinka woheń, kotryž so ze šurowej spěšnosću rozšchěri, 9 statkow a nimo toho 2 bróžni zapali a do cyła zaniczi. Běsche runje rjany šlónčny džěń, fajšich šny pschez cyłe lěto jenož mało měli, k tomu djesche narańšchi wěšfik, ludžo běchu na polu. Woheń pschecleža wot Kince na Kurjatec žiwnošć, Kurjat, kotryž bě pomhal hašceč, wróči so hišceže raz domoj po šwój čěšliski grat; tola hdyž z durjemi wustupi, špajše so hižo šlomjany kryw a Kurjat, pschez palacu šatu padnywšchi, wopali so štrachnje mjez wočzi, na šopatcy, na rukomaj a na kolenje. Drašta běsche jedyn woheń, linychu na njoho w šadnej ducha-pschitownosći šhanu woby, šchtož bě wěšče najšmańšche. Z dobom pschenjeje so woheń pschez Brojerjecow k Čžornafecom (Nefecom) a k Wašifecom, wróči so wottud zaji pschez puč, a bórzy stojachu tež Brojerjecy, Manjofecy, Čžornafecy (bróžnja) a Schwejdžicy we wohnju. Nimo toho wotpali so tež Wowežefecom bróžnja, Ščōnecom a Wróžecom wšchitko. Šyrawow zjědže so po něžim 13, Šchunowšta, Nalbicžanšta, Worflecžanšta, Wudworjanšta, Nafecžanštej (dwě), Njeswacžidlišta, Wěšfecžanšta, Serbsko-Wazlicžanšta, Albichtrisa, Tradowšta, Sulšchowšta a Wóžencžanšta, tuta přenja ze wšchěch. Šyrawy mějachu paš jara čžežke džělo, dotelž jim wěšfik zadžewasche a woby njedofahašche. Šato na džiw zđerža so Čžornafec domške, ze wšchěch štron z wohnjom wobdate, tež Wěšec bróžuje běchu we wulkim štrajche, tu štronu k Zurecom šchitowachu wysoke šchtomy. Za to paš špalichu so majšwne Manjofec hródže, do kotrychž so z wotewrjenymi durjemi nje-wjelbowanoho trawjenka pšomjenja dobychu. Wobužel zahinj we wohnju tež wjacy štotu: 1 krowa, 1 dwělětny byč, 3 kozy, 2 wulkej šwinjeczi, wjele profjatow a šamšlow; dwě šwinjeczi dyrbjěšchtej so dorězacž. Šak ryšle woheń pošupowasche, špóznawa so z toho, zo so bjez maša ničšo wušlowało njeje; gmejnski šhamor mějachu hižo na dworje, ale dyrbjachu wot njoho ččětnyč, tež dwě družčej šchóbrje so špalichtej, z jeneje zby jenož jedyn šloty, ale čhly čžorny, pschepaleny k njepóznacžu, z woza šwšchenoho džeczela, runje do dwora zawježenoho, nazajtra ničšo njerwidžachny, hacž wobrucže a rynnki.

Skót, žalostnije rujo, wróćesche so, přědku wurjedženy, wot zady zasy do statow, a pěčneje čzeledži sluscha khwalba, zo so joho njeje wjacu spaliło. Čzeledž wopokaza so z cyła jako wulcy swědomita, wona zaby na wscho swoje a hladajšce jenož škót. Zej so tež nimale wchitko spali, ale my wěmy, Bóh luby knjez a kšesćezanška lubošć zbožowniškich bratrow tajfu lubošć bohaje wotrma. Zena džowka pschiběža z cyłym wobšahom swojeje kšimje na kónčiku do dwora, hdyž pak tam rujacu škót wuhlada, čzišny wchitko. — Zawěsežene maju z wupalenych jenož tjo, ale tež jim budža nastawaca zyma struchla zyma; pschetož lěta budža zežěža hiščeže twaričž. Struchly napachlad škicjachu bróžnje, kotrež so tak sporne palachu a kotrež běchu polne Božoho žohnowanja, lěta z tajkej prócu domojthowanoho. Najhórje je wobohomu Kurjatej, kotryž hiščeže džensa čzežcy khory leži. Cznych hošći widžachu čziše Malbicy ledom hdy telko, kaž nětke kóždy džěn — bohuzel, kať zrudny podawf jich k nam wodži. Wupaleni poručuju so škufkowacej lubošći swojich kšesćezanškich bratrow a sotrow. **„Katholiski Bošol“ proshy naležnje wo daru za njezbožownych Malbiczanow a je hižo sllad započal.**

— „Katholiska Bjesada za Malbiczanšku wošadu“ wotměwasche w tudyščim Brězance hošćencu njedželu 11. oktobra swoju porjadnu měsacžnu zhromadžiznu, kotraž pak bě jara slabje wopytana. Z cyła drje je z njedawnym Božim wohnjom cyłe zjawne žiwjenje nascheje wošady na swój čas zatorhnjene. Malo nas bě, a bórzy so rozchóžechmy. Zarjadowachmy zběrku za wupalenych a powitachmy do nascheje sriedžizny knjeza kaplana Šurija Wingera z Radworja, kotryž bě w naschej cyrkwi na njichporje uowoměšeniške požohnowanjo dawal. Začmožnu dari za wupalenych: Zaplač Bóh!

We **Wotrowje** změja jutje njedželu 18. oktobra wjesoty šwjedžen: 25lětny jubilej fararštwu knjeza kanonika Jakuba Herrmanna. Hdyž dyrbejšce přehed 25 lětami tehdomnišchi Wotrowski farar knjez Jakub Welš khorošće dla swoje zastojnstwo zložičž, wuzwoli duchowna wyšchnošć knjeza Herrmanna, tehdomnišcho tachantšoho předarja, za nowoho fararja we Wotrowje. Za minjenych 25 lět je wjelečzeščeny knjez sebi lubošć, doměru a čzeščomnošč swojich wošadnych w bohatej měrje dobył. Najebáč čzasčzišcho wustupowacu khorowatosć je wyšokodostojny knjez wažne zastojnstwo z wulkej šwěru a horliwosćju zastawał a je runje tať pschipóznaczo duchowneje wyšchnošće, kotraž joho za kanonika wuzwoli, kaž tež pschiwisnosć wošadnych sebi dobył. Toho šwěrna a woporniwa lubošć k Serbowštwu, joho dobročjuwe a horliwe podpěranjo naležnosćow, serbski narod nastupachy, šu jomu džakownu čzeščomnošč we wchitkich serbskich wutrobach wubudžile. — Bóh zdžerž wjelečzeščeneho knjeza hiščeže dolhe lěta w čžěčneje a duchowneje mocy a čžikošći!

3 Klóšchtrijeje wofoliny. Kaž sljuchimy a so pschewědžichmy, nima knížka „Geheimnisse der Hölle“ niczo čžinicž z čžajopisom „Pelikan“. Tamnu knížku je wěšny Dr. Michal Germanns wudał w slladže „Pelikan“ — a z toho je do mnohich nowin rozprawa pschěschla, jako by „Pelikan“ wěc zawinył. Hdyž ma „Pelikan“ khwalobny zamysl: čzeščowanjo najšwj. sakramenta špěchowáč — a wysche toho ze swojich wunoschfow na to džěla, zo by mužiki a drnhi žónšti klóšchr so založil z wěčžnym modlenjom, njechamy winu na so wzacž, zo bychmy tať čžestne zaměry z něčžim hacžili. K.

3 Marfranštáda pola Lipsta. Džen 13. septembra bu tudy wot najšohoho najdosťojnišchoho knjeza biskopa Ludwika uowa katoliska cyrkej a škula jara šwjatocžnje poshwěčžena. Biskop bu ze škole, kotraž běšce

z pletwami wupychena a na fotrejž jo forhoj w bamžownych barbach zmahowacše, z cyrkwiniskimi forhownjemi a hujatym fchizjom do cyrkwyje wjedženy. Šolczi w bčnych draštach ščželedu ržze a kwčki na pucž a wojadni jo we wulkej mnohošči pschi tym wobdžčlichu. Tež wobydlerjo druhoho wuznacža jo jara pokornje zadžeržachu. Pošweczenjo sta jo po cyrkwinscy pšchedpšnym rjedže. Po pošweczenju džeržešče knjez biškop wulku Božu mišchu pschi aššifency knjezow superiorow Šubra a Schmittmanna z Lipska, tachanta Schulte z Weißenfelsa a fararjow z Lützena a Halle w Pruskej, a po njej krajne předomano. — Katholška wojada jo tudy hakle psched 7 lětami jako mała miššionška wojada založi, a buchn tu Bože služby lětne 7 krócž, posledni čas pak 12 krócž z Lipska w jenym hoščencu wotdžeržane. Hačž na dalšče wostanje tež hiščeže Marfranštädt filiala wot Lipska, tola dōstanje w bližšim čaju statnoho wučerja a drje pozdžišcho tež duchownoho. K.

Pšchispomnjenje redakcije. Založenjo katholicke cyrkwyje w Marfranštäčze je wošebje špčhowal twarški mišchr Unfug ze Schlezynskeje, kotryž je cyrje ze swojoho natwaril a tamniškej nastawacej katholickej wojadže daril.

Z Prahi. Hdyž su serbscy studenci svojim lubym na prózdninach domkhować a po žnjach tež wjesele kermušować pomhali, zběraja a rjaduja zasy swoje rozbrōjene zmachi; a ze wšim potrebnym wot dušneje mačerki, wot starosćiwoho nana wuhotowani nastupja z nowa puć do dalokeje cuzby, do rjaneje, stowěžateje Prahi. Z tym hakle dōstanje serbski seminar, kotryž bě w dolhich prózdninach wosyroćeny a wosamoćeny (— pilni, wjeseli ludžo džěn bčchu sebi z njoho na khwilu na Łuzicu wulećeli —) zaso svojich porjadnych wobydleri, svojich sprócniwych dželaćeri, kotriž tu ze wšěch možnych knihow čerpaja mudrosć a wedomosć. A tež lětsa hospoduje zasy staroslawny tutón serbski wustaw w Prazy poměrnje wulku ličbn wučomcow, mjenujcy 33, ale bohužel mało Serbow, nic ani třecinu. Bčchu časy, hdžež Serbja hišće tworjachu dospolnu položcu khowancow, a to bě njedawno. Njeje w Serbach hišće wjacy hōdnych, wobdarjenych młodžencow, kotriž bychu we wutrobje lubosć nosyli k hordoznomu měšnikomu powolanju a Pražskej Serbowcy nowe čerstwe mocy sobu prinjesli? Serbowstwu ke khwalbje je so stajnje prajilo, zo je sebi wjele duchownych wukublało. **Tuž starajće so tež lubi Serbja, zo tale derje zaslužena khwalba ženje njezhinje!**

Lětuši wučomcy su: a) Bohoslawcy: Pawoł Šolta z Wotrowa, Franz Müller ze Šerachowa, Jurij Hejduška z Hórkow a Jan Ghezzi z Kamjenicy; Wšitcy štyrjo w druhim lětniku. b) Gymnasiasća: Alfred Maršner ze Šerachowa we 8. rjadowni; w 7. rjadowni: Jurij Delan z Wěteńcy, Jurij Zarjenk z Drježdžan a Pawoł Pech z Drježdžan; w 6. rjadowni: Pawoł Driver z Kamjenicy, Pawoł Kurze z Wostrowca, Pawoł Knježk z Krjepjec, Richard Gottfried z Drježdžan, Pawoł Rōnsch z Kunersdorfa pola Drježdžan a Hugo Hain z Mišna; w 5. rjadowni: Karl Šindler z Mišna, Pawoł Löbmann ze Šerachowa, Jan Rūcker z Grunawy, Jan Bryl ze Stareje Cyhelnicy, Franc Wels z Drježdžan, Bruno Hirsch z Radeberka, Ewald Wischek z Drježdžan, Gustav Kaps z Grubny pola Drježdžan a Max Schule z Drježdžan; w 4. rjadowni; Jan Wjeńka z Rōžanta, Benno Rōsler z Kallenberka, Edwin Posselt z Wostrowca a Michał Mič z Dobrošic; w 3. rjadowni: Mikławš

Dórnik z Njebjelčic, Wylem Salm z Budysina, Hendrich Kielmann z Wostrowca, Jurij Rjeda z Hory, Jurij Delenk z Wutołčic a Franc Schwarzbach z Königshajna. a.

3 cyłoho śwěta.

Němska. Pruska je wulki džěl swojich statnych papjerow na 3½ % danje ponižila. Wona z tym 28 millionow danje kóžde lěto zalutuje.

— Ruski kejžor Miklawšch ze swojej mandželstej a džowezčičku je z Pariza do Darmstadta k swojimaj pschichodnymaj starschimaj na wopyt pschijěl. Wón chce tam něhdže tji njedžele pschewnac, zo by po napinacych wopytach w jenotliwych krajach wotpocžnył. Wosebje ma so na to spomnič, zo je Darmstadtske lutherske duchowništvo swoje wobdželenjo pschi powitanju wyjotich hoježi zapowělo, dokelž je kejžorowa z lutherskeje do ruskeje wěry pschěstuwila.

Roma. Kaž Romske nowiny pišaja, je Gregor Abdallah, arcybiskop syriskich Sakobitow w Diarbekiru (Małej Asiji) w tamniškej cyrkwi Desuitow swjatowčnje so bludow wotrijěl a swjatomu stolej so podežijnył, pohnuty pschěz prócowanja bamža wo zjednocenjo orientalskich cyrkwow. Wulke czjrybny joho přjedawšich diöceanow běchu w cyrkwi pschitomne, a je wulka nadžija, zo budža ječchwot toho w bližšich časach mnohe wobroczenja mjez schimatickimi syriskeho wuznacza, dokelž swjatowčnosć wulki zacziščež na pschitomnych czinjese. To so czim kruczišcho wocžafuje, dokelž bě arcybiskop pola přjedawšich woladnych jara lubowany a placzeše jako pschichodny kandidat za patriarchistwo. Sakobitowje su wotšechčepf syriskeje schimatickeje cyrkwe, kiž so w 4. a 5. lěstotku, zawjedženy pschěz bludne wučžby Eutycheja a Nestora, wot romskeje cyrkwy dźěli. Šlowna bludna wučžba bě a je hišće dženja, zo je w našim Zbožniku jenož jena natura, a to bōjsta, zo je Jezus jeno Bōh, nic tež wěrný człowjek, mjez tym zo druge rozdželenja w ceremonijach pschi Božich šuržbach a wudželenju swj. sakramentow wobitoja. Syriska cyrkej, kotraž so tež koptiska mjenuje, je wosebje w Małej Asiji, Perziskej, Egypcowskeje a Abyssinskeje wupšestrěna. Tola su so w našim lěstotku tyjacy z nich zaš do katholickeje cyrkwy wrócili. K.

Francozska. Cyle politiske žiwjenje Europy je so w tychle tydzenjach w pucžowanju ruskeho kejžora Miklawšcha zhromadžilo. Nowiny běchu napjeljene z rozprawami, wukladowanjami a rozsudami wo joho jenotliwych wopytach, wo joho zadžerženju, wo joho rycach. Mōže byč, zo runje w tu chwilu w druhej politycy mēr knježese; wschitko pak tola na to pokazuje, zo mōcny knježiczer najwjetšeho kralejstwa cyłoho śwěta powšchitkownu kedžbnoć na so zložuje. Se dha džiw, zo lohej zahorjomni Francozjo wopyt tutoho mōcneho knježiczerja jako něšto wulcy wozbožace wocžafowachu a swjećachu? A to czim bóle, dokelž jim cyla mysl za zwjazkom z tutej wulkomocu, z Ruskej, dže? Powitanjo a stawjenje ruskeho kejžora a joho mandželsteje a džowki w Francozskej běše wulkotnišce, dylki hdže druhdže. A to za Francozow njebě cyle lohki nadawt, hdžež hewak republika za dwórski ceremonieł žane płodne polo njeje. Měšacy dohjo su so tohodla w Francozskej pschihotowali a zwucžowali. Mōže pak so tež prajic, zo je wscho so jara derje poradžilo, a zo je so runje tak kejžorej Miklawškej samomu kaž joho wysokej mandželstej w Francozskej jara spodobalo. Kejžor a kejžorowa pschijedžechtaj z kōdžu z Sendželsteje do

Cherbourg, hdyž buchtaj wot přäsidenta Faure powitanaj. Puč do Pariza dokonjechtaj wysokej hošćeje z ruskim dwórskim čahom. Pariz běše wošćeje tam, hdyž měješe car Miklawš jězdzic, z njewšchědnej puchu debjeny. Wjele millionow je za wšcho to jo wudało. Staž pijaja, je fejžor Miklawš sam za swoje pschěbywanjo w Parizu na poldra milliona frankow wudał, mjez druhim 100 000 za parizskich křudych. Wošćeje drje su Francózojo wobžarowali, zo tajkomu fejžorej tež jami žanoho fejžora k powitanju napšchězo pólacž njemóžachu, ale jenož přäsidenta, kiž je něhdy kože kupował. Šorlive wołanjo Vive l' empereur („Šejžor buď žiwu!“) Pariziskoho ludu pak je faž zjawny dopořaz za to, zo je lud tola poprawom derje monarchijey zmysleny. Šdy bychu tam jeno dostojnišchoho kandidata za francózi trón měli, dylži čzi mužowje su, fotšiz jako přatendenci wustupuja! — Šchtož wu pčch tohole wopyta nastupa, dha drje su Francózojo cyle špořojom, a trajch nic bjez winy. Šdyž w Chalons-u pšchi paradže 100 000 wojakow fejžor Miklawš wo bróujo-bratrowštwje ruskich a francóziškich wójškow ryčješe, dha drje je z tym wjac hač hohy kompliment prajeny. Němife uowiny wšchaf z čyřym wopytom šwoje žorty čžerja, zda pak jo ze wšchoho, šchtož čžitamy, bóle štrach pšchod tajkim zwjazkom znač bječ, dylži šchto druhe. Wšchichod dyrbi wučžic, šchto je jo w Parizu zapletko. — Staž Ruska za swojim wužitkom pšchi francóziškim pschěčelštwje pšchišdže, je z toho widžecž, zo iwona pschez 1000 millionow w Francóziškej požčzi — a zahorjeni Francózojo to radu dadža.

Pućowanske dopomujeńki.

Přednošowane na založeniskim swjedenju „Katholskeje Bjesady“
a spěwařskoho towařstwa „Meja“ w Radworju.

Słyšće, ludžičko, wy lubi,
Što sym w swěće nazhonil.
Porno mi njech tón so zhubi,
Kiž njej' dale pjecy był
Pućowanjo njeje hra!
To so hnydom pokaza.

I.

Hdyž běch pachol hišće mały,
(W přěnich khodzach kholowach),
Cyganam so zezdach prawy,
Sobu hólčkej kazachu.
Zbožownje pak wučěknych,
Hdyž samlutki w nocy běch
Bězał sym do Šwajcařskeje
Runy puć wot **Radworja**.
Doćežech tam přěnej' meje
Połny stracha, stróželow.
Do Alpow so zakopnych,
Ma'šk sej při tym rozrazych.
Tak na dalepuć so podach
Do Pariza khelpajo.

Ducy pobuch w Biskopicach,
Na torhošću zastał sym.
Jerje do-řže sadzachu,
Płowac nihdy njechachu.
Dalša droha k Tórkam džěše,
(Krawcec wuj nas wježeše).
Sultan runje khory běše,
Zuby joho bolachu;
Palenc na nje běrješe,
Po khanach jón měrješe.
Wottam k ranju dale čěrjach
Nimo **Ralbic, Njebjelčić**.
Čěski, jendźelski kraj měrjach,
Špansku w nocy dosćežech;
Dešč so z njebjes liješe,
Jenu w **Měšće** biješe.
Bandića so do mnje dachu,
Brodaci to mužowje;
Kabat, móšeń přeč mi wzachu;
Polski bur mje wumóži.
Do **Zđerje** mje dowjeze
Z **Mlónkec** karu wjesele.

Dale hić drje derje njeje?
Sibirsku chcych wohladać
Łód a sněh tam zymny wěje,
Zmjerzle wšitko pikota. —
W Serbach lěpje zatepja;
Khwatach dom do **Wotrowa**.

II.

Druhi króć so pućwać měrjach,
Bačoń dawno čakaše.
Z wulkej łódzu jěć tam dyrbjach.
Njezbožo nas podeńdže
Wichor sylny zaduny,
Na kruchi łódz rozrazy.
Mokru smjeró wšo dósta w zmohach,
Štož bě było na łódzi.
Jenički ja žiwy wostach.
Za mróćel so hrabnył běch.
Cyły tydžeń wisach tu
Mokry a bjez cyroby.

Skóněnje słyšach, zo so praska,
Bě to ruski postiljon.
Tón z korejtu w **Khelnje** zasta,
Wumóži mje z mróćeje.
Krepkow półku poskići,
W Kanadže mje wostaji.

Tu je, myslach, złota droha,
Wulki měch sej sobu wzach.
Tomu drje bě dolha noha,
Džiwnu wěc pak wohladach:
Na łukach a šćernišćach
Mórske ryby pasechu —

Haj, Vesuv 'šće widžeć žadach
(To běch skoro pozabył),
Podarmo pak do njoh' hladach,
Tuž wam cyły skoćich nutř:
Spody zemje pojezdźich,
W **Khrósćicach** so wuwalich

III.

Trěci puć do Šwedskej džěše,
W **Worklecach** so posylnich.
Čorne Morjo blisko běše,
Přejědžech je z kolesom.
Dele pak so wobsunych,
Nowu slu sej roztorhnych.
Skóněnje po Drježdžanskim mosće
Róžant lišće wopytach.
Khroblosć nowa tu mi zrosće;
Běžach skok' do **Kulowa**:
Žalostna bě horcota
Pjaty džeń decembra.

Tu Egiprowska mi kiwa
(Hróbzna je to krajina).
Mócný krokodil so zhibá,
Hubu za mnu woćini:
Pytny pak, zo ja to sym,
Dha so hnydom zawróći.

Čěrjach wjes'le z khromej nohu
Přez **Klóstyr** do Indiskej.
Dale sahach staru drohu,
Do **Radworja** doćežech:
Kermušku džens woswjeću,
Potom dale počahnu.

Naležnosće našoho towarštwá.

Sobustawy na lěto 1896: kk. 545. Jurij Jenki ze Sernjan, 546. Mikławš Bětká z Nowoslic.

Zemřěty sobustaw: Jurij Jenki ze Sernjan. R. i. p.

Porjedženka: Fr. Pankrac Gławš, kapucin w Brnje, je swój přinošk hižo za 1897 zaplaćił. Kwitowanjo z čisła 18. ma so z tym porjedzić.

Próstwa redakcije: Čescěne sobustawy prosymy naležnje, zo chcyli swój přinošk za Katholski Posoł — z džěla tež hišće za přjedawše lěta — dobroćiwje zaplaćić.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena dań wućinještej 109,992 hr. — p.
K česóji Božej a k spomoženju dušow je dale woprował: r. 1. hr.
Hromadže: 109,993 hr. — p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 13,168 hr. — p.
Dale je so woprował: r. 1. hr.
Hromadže: 13,169 hr. — p.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

Dale je so woprowało: J. B. z Radworja 6 hr., Hanža Roztokec z Radworja 5 hr., Albert Haidau z Radworja 10 hr., njenjenowany z Khasowa 20 hr., Mikławš Ryně z Kamjenj (II. dar) 25 hr., za wotemřetu, ze słowami: „Słodka wutroba Marijina proš za nja“ (z Khrósćic) 20 hr., po njeboh Hanje Kubańkowej z Budyšina 10 hr., knjez kaplan Winger z Radworja, wot Radwořskich darow při primienym požohnowanju 40 hr., k česći Jězusoweje Wutroby wot jeneje knježny z měšćanskeje wosady 1 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje darichu: Doma a pola Brězana 1 hr., k. J. B. z Lipska 1 hr. 10 p., krajerjo 3 hr. 90 p., a 1 hr. 30 p., k František Petura kooperator Světla pad Ještědem 4 hr. = 11 hr. 30 p.

Za šulu w Lubiju: P. F. N. 3 hr. 40 p.

Za Rabličanskich wupalenych: wot 7 duchownych w Budyšinje 175 hr.

Zaplać Bóh wšěm dobročerjam!

Za terciarow: Zemřela je jotra Wóřicha Matijec. R. i. p.

Božemje Radwořskej wosadže.

Dokelž po dóstatym powołanju do Budyšina wjacy přiležnosće nje-mějach, swojej dotalnej wosadže z klětki „božemje“ prajić, njech so to na tutym městnje stanje. — Džakuju so za wšu lubosć, přecelnosć a podwólność, kotruž sym za čas swojoho pjeć-lětnoho přebywanja w Radworju pola wosadnych nadešoł, a připóznawam to čím bóle, dokelž derje widžu, zo sym někotružkuli winowatosć swojoho powołanja jenož njedospolnje dopjelnić mohł. Džakuju so předewšim tež wosadnym towarštwam: katholskej Bjesadže, spěwařskomu a burskomu towarštwu, kaž tež wosadnym družkam a woselje staršim šulskich džěci a druhim znatym za dóstate počesćowanja a dary. Wažu sebi na nich nic tak jara zwonkownu drohosć, ale wjele bóle lubosć, z kotrejež wukhadzeja. A tak tež tute „znamjenja dželenja“ dotalnu přikhiłnosć njerozwjazachu, ale ju runje powjetšichu a wobkručichu, a podarmo prócuje so mała zwonkowna zdalenosć, ju wosłabić.

Tohodla přeju wosadže, zo by to, štož smy hromadže wusywali, dale hajila a tak stotore plody domojdžělala, wosebje přeju tež mlodosći, zo by wuzku šćežku čestnoho žiwjenja njewopuščila (što pomha šěroka droha, kotraž k zrudnomu kóncej wjedže?). Zložujmy so tež po słowach swjatoho Pawoła: „wostańće jenomyslni w modlenju“. Wosada znaje moje slabosće a njech w swojich modlitwach na nje spomni, kaž chcu tež ja jeje potřebnosće zakitej najzbóžnišeje knježny poručec. — Tuž „božemje“ na zasywidženju tu na swěće a něhdy we wěčnosći.

Jan Nowak-Horjanski,

bywši kaplan w Radworju.

Knjez farać **Gžornal** w Mišchnje poruča swoju protyfu za wojakow „Soldatenfreund“ na léto 1897. Nakład pola Auera w Donauwörth. Dóstač je pjehez kóžde knihifupitwo a płaczi 20 p.

Dale prosy knjez Gžornal dobrych čłowjekow wo dary (penjezy, jachaty, posleščezja . . .) za nowu **katholsku towaršchnju** w Mišchnje, kotrejež hišćeže telko brachuje, a kotraž móže so jenož z pomocu dobročerjow zdžeržec.

Zjawny dżak.

Zastupiwiś do swjatoho mješnistwa spominam na wšitke wopokazma lubosće, kotrež su so mi wšitke lěta mojich studijow a wosebje w tychle dnach dostale. Njeje mi móžno, wšem jenotliwym přečelam a dobročěrjam sam wosebje so podżakować. Tuž njech je mi dowolene, zo swój **nutrny dżak** přez „Katholski Posol“ do Serbow pósčelu, wšem lubjo dżakne wopomnjećo při Božej mši a tež sam so poručejo do pobožnych modlitwow wěriwych.

J. Winger, Radwoŕski kaplan.

Zaplacj Bóh tón Knjez!

a najwutrobnišchi dżak wuprajam tudy zjawnje Róženczauskej sykawje a wšćěm lubym, kotřiž su pšchi štraschnym wohnju 6. oktobra moje twarjenja z tajkim wuspěchom zakitowali.

W Rałbicach, 10. oktobra 1896.

Pětr Lebja, kubleć.

Pšchi žalostnym wohnju, kotryž našchu wjes 6. oktobra potrjechi, je so sykawam z Rałbic, Schurowa a Rałec a přócowanjam wjele dobročěrjow poradžilo, na woprawdže špodźiwne wašchnjo našče domšce a hródže wohnjej wutorhnyć. Šim wchitkim wuprajam z tutym zjawnje swój najwutrobnišchi dżak a wutrobne: „**Zaplacj Bóh tón Knjez!**“

W Rałbicach, 10. oktobra 1896.

Khata zwud. Czornakowa.

Zjawna próstwa!

Na dnju 6. oktobra t. l. bu našcha wjes wot Božoho wohnja czežko potrjechena. **Dzewjeć** štatotow a **dwě** bróžni z cyłymi žujemi su do cyła zmiežene. Z 11 wobichodženyh maja jenož tijo zawěšćene.

Z dowěru na kšesćezanšku lubosć a z dowolnosću Kamjencskoho hamtskoho hejtmansŕwa wot 8. oktobra je so tudy komitej zjednocžil, kotryž je hromadženjo pjenjez, picy, šłomy a žita za potrjechenyh na so wzał. Toho dla pomhajeće, lubi kšesćezenje; pomhajeće bórzy! Žyma so bliži a nuz a je wulka. Bože žohnowanjo a wutrobnj dżak wotpalenyh ženje njewuwoštanje!

Pjenjezy njech so pósčelu na wučerja **J. Schewczika** w Rałbicach, druhe dary pak pšchijima kubleć **Czemjera** tudy.

Z počesćezowanjom

Komitej:

W. Kocor, J. Schewczik, P. Lebja, W. Bržan, W. Czemjera.

Franz Braun, šchewc w **Budyšchinje** na seminarškej drozy 10

(pšchi mješczanskich zahrodach na puczu z dwórnišćezja do nutškownoho mješta)
poručja swój **wulki šklad hotowoho wobučja.**

Pšchichodne cžišło „Katholskoho Posola“ wuńdže za tši njedžele

☛ jobotu 7. novembra 1896. ☚

Katolicki Posol

Wudawa so
pr'anju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósće a
we knihárni 2 m., pod križ-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Sudomy časopis.

Wudawany wot towarstwa S. Cyrilla a Methodija w Budyštinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 21.

7. novembra 1896.

Lětnik 34.

Serbske džězo a němčina.

Hdyž so w 15. čzijle powšchitkownje wo podložkach k nawuknjenju rycže w ludowej schuli jednasche, njech je džensa něscho wo wažnosći němškeje rycže za serbske džězo prajene a na něfotre sředki pokazane, kotrež móža k tomu pomhać a so tež zwonta schule naložowacž.

Tu směło so najprjedy na wšchelate družiny „dobrych Serbow“ spomnić. — Jeni praja: „Ach, Serb! My tola na poslednju trunu pištamy; ja tež Serbstwo njedodžeržu!“ Druzy Serbstwo wuzběhuja a chwala mjez „wěrnymi“ Serbami, hdyž pak Němca nazdala wuhladaja, so jim serbschčina w schiji haćzi. Mjez sobu a w bjesadže pokazuja zdžělanosć ducha a wutroby najradšeho w němčinje. Někotři tšeczi měnja: „Serb měl so němškeje rycže cyle zdalowacž“; wosebje chcedža tež z džěczimi jenož — tež w schuli — serbski rycječ, serbski spěwacž a samo serbski pišacž. — Z přenišchimi a z poslednišchimi by drje so słowczko rycječ hodžalo, dokelž maja so po swojich pschewědčenjach, druhim pak hrozny serbska narodnosć: „Dokelž njejsy ani zhmny, ani čzoply, počnu cze wuplwać ze rta swojoho“. Stowaršchicž pak so ze žanym z tychle tšjoch njemóžemy. Swěrný a wěrný Serb čzesćuje swoju narodnosć, wuznawa ju tež rad a wjejele mjez cuznymi — haj, je hordy na serbske mjeno. Wón pak jako Serb našchoho čzaja a našchoho kraja — a džiwajo na našche politiske a socialne wobstojnosće wuznaje: „Dyrbju tež němštu rycž rozemicz a ju naložowacž móc w ryczenju a w pišnje“.

Našche džěczi, našcha nam dowěrjena mlodosć dyrbi němštu rycž nawuknycz, to je potrebnosć, kotruž rozumny čłowjef wotpozazacž njemóže. Nawuknjenjo druheje rycže pak je čžežte. Tohodla njekomdž so, započzít z wuknjenjom zahe a měj so pilnje a ze sežetnosću k tomu! Za schulu pak sežěhuje z toho wažny nadawf, taž wažny a wulki, zo jón wona sama dopjelnicž njezamóže; tohodla ma staršchiski dom wšchu winowatosć, wučžetnju

po móżności podpieracź. Tónle nadawł pał nastawa nam sam wot so z naschich narodnych wobtojenjow, tak zo bychmy nawuknjenje němčiny sami wot so nuznje žadacź dyrbieli, byrnjež je tež našch šulski zakon žadał njeby. Něšto ma serbska šchula tele nuzne dobre — nawuknjenje němčiny — spěchowacź; pódla pał njejmě a njecha druge dobre -- wudofonjenje w serbskej ryczi — na naschich dźěćach zakombźicź. Wona ma tak bjez wšchoho schodowanja teje abo tamnjeje stromy wahu dźeržecź. Čžini-li to, leži pschichod w jeje rukomaj. Čžim dokładnišcho a čžim šwedomicžišcho so to stanje, čžim lěpje a čžesćownišcho za kublowarja; a materialny a duchowny wužitł nje-wuwostanje. A njeje to ł tomu čžesć a wjeselošć, dwě ryczi rozemicź a rycžecź?

Wotre srědkł smě staršiski dom bjez wšchoho schodowanja maczeřišteje rycže naložowacź, zo by so wuknjenje němčiny spěchowało a w šchuli woložalo? Prjedy hač mőže dźěćo cuzu rycž nawuknyć, dyrbi w maczeřišćejinje wěštu hotowosć a zrozemitosć rycže docpěć. A tomu slusheja strowe a jasne pschedstajenja a nahladowanja, wo tajkich so hižo w 15. čžisle rycželke. „Nawucź šwoje dźěći derje a prawje serbski rycžecź!“ Šdnyž potom dźěćo do šchule zastupi, so jomu hižo z přenim tydženjom wěšte němste wurazy zdžěla; a přenjutnym słowam so pschizamknju druge a pschecy druge, tak zo mőže wuczer, rycžny poklad šwojich mőlicžskich znajo, hižo na kőncu přenjotwo šchulskoho lěta z krótkimi němšimi jadami operowacź. Tak twari so němčina po nēcžim pschecy dale — ale stajnje na podložku nowych pschedstajenjow a z pomocu maczeřišteje rycže. Škőžda froczel, kotraž pał so tu ł nawuknjenju cuzje rycže čžini, služu jama wot so hižo ł rozjajnenju a ł zawěšćenju serbskeje rycže. Tak spěchuje dobra serbskečina nawuknjenje němčiny; a nawopał ma tajke wuknjenje dźakowny wliw na serbskečžinu. Dwojoryczne naznamjenje jeneje a teje sameje wěcy abo jenajkoho wopschijecza (Begriff), abo samneho rozjuda, a rycžne pschirunanja mjez serbskečžinu a němčinu ma z dobom wulku wažnosć za rycžnu hotowosć a zrozemitosć, kaž nic mjenje za wutworjenje duchownych mocow dźěći. Šchtož tu šchula po methodiskich zasadač a doščeznje čžini, to njech domjacy pschiležnje čžinja, z najmjeńšcha tehdom, hdyž so dźěćo, za nowym slědžo, wo nēcžo prašcha. Tehdom zdžělene nowe słowa dźěći šwadnje wobkhowaja, dokelž so na wěšte a runje čžinjene nahladowanja zložuju. Tohodla so hušto nazhoni, zo dźěći z tajkich swőjbow, hdžez je němšca čželedž, abo dźěći, kotrež maja druhdy němškoho wobkhadu, wjele němškich wurazow sobu do šchule pschinjaju.

Šdnyž je šchulske dźěćo němški čžitacź nawuknyło, dőstanje za domjace dźělo wšchelake čžitauške a pišomne nadawki z němčiny. Tu maja swőjbni na to kědžbowacź, zo by šchuleł pomatu a z dobrym wurazom čžital; tohodla dyrbi so jomu dyc a dyc pschiležnosć posćicžecź, tež wóške pschedčžitacź. Pišomne dźělo pał dyrbi so šwedomicže kontrolowacź, a so za tym hladacź, zo by pišmo rjane bylo a bjez zmółtow so dołonjalo. Wězo dyrbi so dźěćom ł tomu nuzny čas popschecź. Z šhwatkom naschmőrane dźělo pał nacžini hušto wjacu schfody, hač ma wužitka. — Džěćowške luboštnicžki we wuknjenju su rjane bašniške hrőncžka a powědańčžka. Šchulšca čžitanka posćicza tajke; a tak so dźěćo wjeseli, hdyž mőže nanej a maczeri něčšto deklamowacź, njech je to serbske abo němšce. Džěćom dyrbi so wjeselošć pschihotowacź a pschiležnosć posćicžecź, šchtož je z głowu nawuknyło, čžasto naložicź. Tu so z mőlicžkimi prjedy šchule a po šchuli dyc a dyc tež krótko paczerje a

z wjetřichimi wšchědne modlitwy němſcy ſpěwaja. Kóžde ſerbske džěcžo dyrbjalo nic jenož ſtajne a powšchitkowne wurazy za wěcy ſwojeje wěry derje značy a ſpomjatkowacž, ale tež wšchědne modlitwy, kaž „Wótcze našy“, „Strowa ſy Marija“, „Wěru“, „Džesacž Bože kaznje“ a t. d., z rozemjenjom uěmſti ſpěwacž móć, prjedy hacž ſchulu wopuſchcži. Kaſ wulku waſnoſcž móže to za pozdžišche žiwjenjo, haj, ſamo za zbožo joho duſche měčy! Z tym ujeje prajene, zo dyrbjalo džěcžo ſwoje wšchědne pacžerje rano a wječor němſti ſpěwacž, ně, k tomu ſo wurjadnje doſež pſchiležnojecž namaka. Skóncžnje njech je poſazane na džěcžowu wobſhad z uěmſtimi džěcžimi a z uěmſtimi dorocženyymi. Hdyž němſte džěcži do našchich ſerbskich ſchulow zaſtupja, maja našche ſerbske džěcži měſcže wužitk za nawuknjenjo cuzeje rycže, jich ſerbskomu jazykej ſo njezadžewa, ale nawopak ſo němſte džěcžo za poměrnje krótki čas w ſerbskej rycži poſpytuje. Maſch-li porucženſtwa abo wobſtaranja za dorocžennyh, praj a nawdaj je derje a zrozemljuje němſti ſwojomu pacholkej, zo by ertnje naležnoſcž wobſtarał. Muza cžini wobrótnoho; a hdyž je ſo nadawł přeni króč poradžil, dawa to lóſcht; to pač je pſchi nałožowanju cuzeje rycže jara trěbne.

Zo bč wuſpěch dotalnoho džěla za nawuknjenjo němſteje rycže huſto ujednoſahacy, zaleži z wulkoſho džěla na ſwójbach, kotrež ſo prócy a ſnadnoho wopora zdaluja, abo ſnadž do cyła jenož mało intereſny za ſchulu znaja. Pſchi tym pač wone njewopomnja, kaſ wulke pjenjezy z tym na nawuknjenjo němčiny waža, zo hólcej tač a tač dołho měſečanſke ſchule wopytowacž dadža. Běžniſcho drje tam ſchuleč němſti rycžecž nawuknje, ale — ſerbska rycž, ſerbske zmyſlenjo, ſerbska draſta, ſerbska jednorocž, ſerbske waſchuj a druhe — kaſ pomiznje ſo tula! Rozhladuj ſo za pſchikladami!

js.

Wažny ſebi rycž macžerńu!

Hdyž mloda holandska kralowna jónu na cuzym kralowſkim dworje pſchewywaſche, poproſy wona holandskoho wupóſlanca pſchi tamnym dworje, zo by ſwoje džowki k njej póſlał, dofelž „by jara rad zaſo holandske hólcži wobladala a z nimi po holandsku ſo rozmołwjala“. Hdyž pač wupóſlanc znapſchecžimi, zo joho hólcy jenož jendželſcy rycža, džesche kralowna hněwnje: „Tač, proſchu je njepóſcelcže! Pſchetož njecham ani widžecž holandske hólcy, kotrež njemóžja holandski rycžecž“.

Tele nadobne zmyſlenjo mlodeje holandskeje kralowny njech ſebi tež tajcy ſerbscy ſtarſchi, wſebje w měſtach, k wutrobje wozmu, kotřž ſu njemudri doſež, zo ze ſwojimi džěcžimi ſerbski njerycža; haj tež na wjach ſo tam a jem z tajkimi wupjeratami zekamy, a tola wucži kóždoho ſtrowy rozom, zo mamy ſebi macžerńu rycž wažicž nade wſchitke druhe rycže. Š.

Dodawł k Drježdžanſkej wuſtajeńcy.

Maſch lubowany ſerbski dom, „Macžica Serbska“ w Drježdžanach ſo nětko potorch a muſejſke wěcy ſo nětko do Budyſchjina na tachanſtwo z domolnoſcžu ſnadnoho knjeza biſkopa ſchowaja. Budžemy jón drje ſnadž w krótkim čaſu w ſwojim nowym domje w Budyſchjinje wobladacž móć.

Tač derje kaž ma kóždy jenu lěwu a jenu prawu ruku, tač maja tež cžeſcženi knježa wjedžicžerjo wubjerka muſeja ſwojich njeluboznoſcžow, kotrež

jim zawištni nacžini, pschewjele. Ale so njedžiwajmy, wschat bē tež mjěz 12 japoschtolami jedyn sebiczny Judajch. Nunje w našich stronach je sebi ze swojey lesnej ryčžu nakhwilnje pschwišf ščinił, a so rozščerjeja wchelate zelhane a čzesčjeranjace ryčže pschecžiwu staracžerjam za našch Macžicžny dom. — Se to čžim hčupišcho, dofelž su so samo hewat jara wobhladnwi knježa trochu zaplesčž dali. Ale šcho džiw — tež cny wubjerf je pschēd něščto mėšacami jomu wscho dowērił, domiž njejsu joho dla pschewulkič zlicžbowanjow jako sebicznoho spóznali. — Nječham so na niłoho pschisłodžecž, ale tak njemōže dale hieč, dofelž mōže to našchu pschēzjednosčž kazycž. — Nječh su mi tohodla něfotre praschenja dowolene, na fotrež mōže sebi fōždy sam wotmołwicž:

1. Se to wērje podobne, zo nazhonjeni ludžo prjedy sudža, hačž su pschepokazani?

2. Se dha mōžno, sebi mysliečž, zo je jenož jedyn sprawny knjez we wubjerku byl?

Wesčž dže z woprēdka nad čzesčž. Čža njebudže ženje wērnosčž. Najwjetšchi džak smy čzesčženyh knjezam we wubjerku dołžni a wosebje njeruštawacymaj wjednikomaj. Tež najwjetšchu ščerpnosčž dyrbimy mėcz, je-li so něščto stalo, šcho tož mohlo lēpje byčž. Tajke pschējara wobczēžne džēko je čžim čzesčže, dofelž su wjednicy wjele mili daloto rōžno. Wēžo, hdyž ja ničžo nječžinjū, tež druhooho njesmēm sudžicž; khiba zo bych něščto lēpsche namjetowal a to so nje-pschizalo. Tohodla nječh je nětko wscho zasy zarunane. Šchwōž je sebi pscheshol, nječh to wjacny nječžini. Tamni knježa, kotřiz su njeluboznosčžow dla so rudžili, nječh wschēm z wutrobu wodadža, dofelž rozčora njeje na jich polu rostka, a tak škutkujmy dale w pschēzjednosčži za Macžicžny dom, zo budžemy w nim bōržy z jenyh hłosom mōc zaspēwacž „Našche Serbstwo z procha stawa“. To daj Bōh!

— a.

Nowe zwonj w Radworju.

Krasny džēn zasmwita šchtwōrtk 5. novembra, dwōjcy krasny za Radwof. Nisčēže srjedu, džēn prjedy, bē na njebjū samy zbēžk. Wichor wujesche, drējesche, honjesche so z mrōčželemi a šchlipajche z lodowymi desččžemi ludžom mjěz woczj. Pucže bēchu blōczane, wonka bē zyma, wscho bē rebeliske. Hdyž bē hižo wigilija tajka, šcho mōžesche so potom wot swjedženja samoho dobre woczafowacž?

Ale najajtra tajke pschewapjenjo! Wichor bē woczichnył, ani najcunjšchi wētšicž so njehibasche. Mrōčžele bēchu so pschēz nōc zhubile. Njebjō bē jasne, kaž wumjēcžene. Ženož na rucy trōšchku wozymbasche, ale Bōže šlōncžko, kiž dobre wjesole stawasche, lubjesche tež z čžoplými pruhami žymny powētr zhrēcž. Ale tež tōn mrōž mėšesche swōj dobry bof. Wōn bē so za to postaral, zo bē so blōto pschēz nōc zhubilo, zo bēchu pucže rjane twjerde. Tak bē cyla štwōrba Bōža wscho mōžne čžiniła, zo by nam Radwočžanam krasny džēn wobradžila. A my tōn rjany džēn trjebachmy. Šchtwōrtk džēn mėjachu nowe zwonj našchu wjes, našchu wošadu wožiwicž, ju prēni trōcz postrowicž ze swojimi mōcnymi krasnymi hłosami, swoju swjatu šlužbu nastupicž.

Šižo rano w 7 hodžinach hibasche so z Radworja šyła ludži won na dwōrnisčēžo! Prēdku kschizjerjo na pyschnych konjoch, za nimi šchulška mlōdosčž z knjezomaj wuczjerjomaj, potom wošadnaj duchownaj, kasino a wojeske

tomašitvo a hla wošadnych. Na dwórnišćęžu stojachu na pjecz krafnje wupyšćenych wozach nowe zwonny rjenje z pletwami debjene. Cyłu nóc bęchu je tam někotři hroblři Radworčęzjo swěru strážowali, a ta swěca, kotraž cyłu nóc wokoło zwonow bludžęše, šwědčęše, zo našči strážnicy njebęchu taf zašpani, kaž czi wojacy pola Křtystusowoho rowa. W woprawdže wšch nadpadny zmužičę wotpořazawšči bęchu wšchitke pjecz zwonny derje wobhladali a na ranjo nješalowašče ani jedyn, hdyž sej Radworčęzjo z processiomom po nje pšchindžęchu. Do wozow bęchu hižo konje zapichehnjene; Radworčęzjo, Kamjencęzjo, Bronjenjo a Luhowscy bęchu tu czeštnu službu pšchewzali, zwonny do wšy dowjescz.

W postajenym času poča jo swjatocžny čas hřbacz. Křelušče spěwajo pšchewodžęše lud swoje lubušči hač k nowej cyrkwi, zo bychu wot nětka wožiwili dom Boži, džěl brali na cžłowjeczim wjeselu, na cžłowjeczim horju. Hač dotal bě ta krajna nowa cyrkej tu taf kaž něma štafa, kaž holcžka, přeni křoč družka, kiž njenamata šlowow, swoje wjeselo wupowědacz.

Alle džęnja z wjeczora je tež šbncžnje našča cyrkej rycęcz nauwkla, rycęcz k wutrobje. O, kaž hlošy z njebjęškich honow křincžachu te cžište zwuki pšchęz cyłu wošadu, haj hišćę dale. Tola pjero njemōže to wopřiacz, z najmjejšcha nic tute pjero, kajke kuzlo, kajka krafnocž mōže tčęcz w tym mortwym wořazu, hdyž jón wumělcowa ruka do krajnoho zwonu zlije. Zo našch šlyšćęz, nic cžitacz. Zawěcę je to krajne hrono, kotrež nowe zwonny zanošchowachu šchtwórtk wjeczor najrjensšče myto bylo za toho wumělca, kotryž bě je z mišchtręj ruku wuwjědl a sam dobrocžiwje k nam pšchřhwatal, zo by z nami jo zwjěšeli. Kņez Bierling wšchaf hižo swoje zwonny znajęše a wědžęše, zo joho njewohašbja. Kņez professor C. Křecžmer, kralowski kapalny mišchtr a l. dwórski organista bě je 29. oktobra pruhował a je za cyle wuběrnje poradžene špōznał. Šednotliwe zwonny maja ščęchowace hlošy: B, Des, D, F, As. Zwonny su potajkim zhlōšowane w B-moll a B-dur, w kotrymajž hišćęz ju wšchelate druge kombinacije (zštajęnja) mōžne.

Z křótkla zwonny su woprawdže wumělšče džělo, kotrež mišchtręj wšchu cžęsz cžini. Taf wušudži kņez professor Křecžmer.

Nowe zwonny su pošwjęcžene ščęchowacym šwatym: 1. Šwjatej Măriji z Šęzušdžęczatkom z napisom: „Hlej, wot nětka budza mje zbōžu khwalic wšitke narody“, 2. šwatomu Bęnej, 3. šwatomu Miklawšęj, 4. Zbōžniķej šwěta (po Thornwaldsen), 5. Šęzusej na křihu nřęjacomu.

W tele krajne zwonny maja byč doštojne wopomnjęzjo na bywšchoho administratora, nětčišchoho šararja, kņeza M. Žura, kotryž je te same wobštarał jako Drježdžanšči kaplan, kotromuž Radworška wořada z tym džat wupraji za joho wošomlětne štuftowanjo mjez nimi. Wšchitke zwonny su dary, kōždy zwón je swojoho daricžela namatal. Močcu jich mjenowacz, jich mjena su napisane z mořaznym pišmom do zwonow, kaž ju wone zapřšane z njewušašchacym pišmom do kniži žiwjenja.

Šchłoda jenož, zo pšchewulkich zadžęwkom dla huadny kņez břkop nowe zwonny w Radworju samym pošwjęcžic njemōžęše. Tuž bychu 30. oktobra w džělacni kņeza zwonnylijerja Bierlinga w Drježdžanach wot najdoštojnišchoho kņeza břkopa z aššistencu kņezow konsistorialnoho radčicžela Wuka, šuperiora Fřšchera, šararja Žura a katechety Křencžki pošwjęcžene.

Wōh dał, zo bychu zwonny byle dobři pošli, zo bychu prawje wjele dobroho mohle won zwonicž do wokoliny, zo bychu wořadu prawje bohaczę

zwołowale k Božim službam a zo bychu wšchěch, kotrychž změja k rowej pschewodžecy, nuts zwonile do njebejskoho raja. To daj Bóh! —i—.

3 Łužicy a Sakskeje.

3 Budyšчина. Snižku „Křesćanska mladosć“ poručamy z nowa naležnje. Z tutej knižku móžejch swojomu synej abo swojej dźowcy, hdyž schulu wopuščežiwšich do žiwjenja štipitaj, najlěpšeho wjebnifa sobu dacy. Hdyž wotroščace džěczi so po knižcy zložuja, njezabudža so na pučzu žiwjenja.

3 Radworja. Krajne nowe zwonu su tu začahnyłe. Bórzny budža tež něšto powitacž knjeza biskopa, zo by rjanu, nimale dohotowjenu cyrkej za Bože služby thmanu šciznił pšehoz swjatocžne swjeczenjo. Njedželu 15. nowembra ma so tónle wulki štut dokonjecž, na kotrejž njedželi so tež lětna přeni króčž tak pozdže swjeczi Radwořska fermušča, zo by potom tež za dalšche čzajny tak wořtala. Cyrkej sama ma so pořwjeczič Mlaczeri Božej, jako **kralowne najswjeczišchoho Nőzarija**, na cžož budže postawa na wulkim wołtarju dopominacž. Wołtar šmjertneje styšknoječe pař wořtanje, kaž tež wołtar swjatoho Božčana. Tuž budže drje cyrkej bórzny dohotowjena, ale pšichi tym zdžerzi hiščeže wjele dołha. Wořada ma sama na amortizaciju plačzičž 40,000 hriwnow, ale runje telko změje tež hiščeže cyrkej sama plačzičž, 30—40,000 hriwnow. Tohodla cžejčžowarjow Mlaczerje Božejeprořymy, zo nočcyli tola na jeje cyrkej w Radworju zabycž. Duchowna wšchynoež je tohodla tež pschizwolila, zo smě so, zo by so dołh šferje wotplačził, hačž na dalšche főžde lěto fermušču njedželu a pőńdželu wosebity wopow wotmėwacž, idžtož so lětna přeni króčž štanje. Nimo toho móža so tež dořtacž wobrazy stareje a noweje cyrkwyje, kažž wobrazy wulkowołtarjowej postawy, kotrychž cžistny wumyšł so tohorunja za twar cyrkwyje naloži. —r.

Ze **3džerje.** Sobotu 17. oktobra našču wjes druhi króčž cžejke wohnjowme njezbožo potrjechi, z kotrymž bu 5 wobšedžėštwow, 1 kublo a 4 žiwnošče žničženyh. Njezbožo je cžim wjetšche, dokelž běšche šobota a tohodla wjele ludži w měječe abo na daloch polach. Tak so šta, zo so samo wšchelaki škót, wosebje tež jedyn kőń, sobu špali, haj pošleščeža a drašty, kotrež běchu juřodža na blizku ľuku wumjetali, so wonka z lětacymi šchřėmi zapalichu a špalichu. Hdyž k tomu hiščeže pschispmnimy, zo su tež cyke žně a picne šklady sobu špalene a zo šforo ničtő zaměščene nima, potom nuzu w cykej wulkoežči špőznawamy. — Tohodla wupalenyh wašchej šchesežanškej lubošči poručamy. Tež „Bořol“ dary pschijima a dale wobřtara.

3 Kalbic. K poslednej rozprawje wo Kalbicžanškim wohnju dodawamy, zo je wupaleny Miřlawšch Kurjat pőńdželu, 19. oktobra rano w 7 hodžinach we wulkich boloežach w Kőslowje wumřěl. Kaž šmy hižo wupišali, njeběchu wewonfowne rany tak štrasčne, ale žymnica, kotraž so pschida, pschiwjedže šwjercž, kotrežž so ničtő, ani lěkat njenadžijejše. Njebohi, kotryž wšchě boloežče z šchesežanškej ščerpnošcžu njesešche, bě hařle 25 lět štary, poľ lěta po šwařu a zawořtaji hľubocy žrudženu wudowu. Šhowanjo běšche šchtwóřtk, Wjesada pschewodžejche šwėrnoho šobuřtawa ze swojej noweje kőřhowju, přeni raz z šlorom pschifrytej. Wobdželenjo cykeje wořady bě wulke, žrudoba a šobuřelnoščž powišchitfowna. Wšcho by so škőncžnje zabnył, hdy by jenož tole njebyło. Bóh wobradž naščomu cžerpjerjej wěčžnu žbőžnoščž w lěpšich kraju,

joho wopuſzczenej towaſſchey pať dai ſylnu myſl a dowëru w horju, podaczo do ſwojeje najſwjeczëſſeje wole a zbudź jej ſmilne wutroby.

— Naſcha Wjeſada mjeſeche minjenu njedźelu ſwoju porjadnu mjeſacznu zhromadźiznu. Knjez pſchedyda, Karł Wjenka, powëdaſche nam žiwje a jara zajimawje wo ſwojim pucźowanju do Kolobrijoha (Kolberga) a wo tamniſkich móſſkich kupielach. Potom pſchednoſchowafche ſo wo Haniſu Nepili-Rowniſkim, ſerbskim Krabacze cziſko II., a wo zrudnym lëcze 1770, kotromuž Hanz Nepila zrudny kërluſch ſpëwa. Poſlucharjo ſu z toho nazhonili, zo žewje njeje tať zlé, zo njemohlo hiſcheže hórje bycž.

3 Wotrowa. Tať bu zaſy po Wotrowſkej fermuſchi! Pſcheju wſchëm, kotřiz ju na njej nëtať wobdźeleni byli, zo by jim derje tyła. Bëſche pať tež to fermuſcha! Z ranja drje ſo zdaſche, zo ſo nam z deſchežikom lubi hojſco woteczerja. Tola niczo z deſcheža njebu ale bu najrjeiſche wjedro. A trjebachmy teſame jara nužnje. Pſchetož tajkeje fermuſche Wotrowſcy hojſco zawëcže z dołhich lét njepomnja: Bëchu cžeſtue wrota natwarjene a cyrkej znutſta a zwonka ze zelenymi pletwami wuphſchena a k wſchomu tomu zmahowachu ſo z wëže a z domow khorchowje: zawëcže, tať Wotrowcženjo kóžde léto ſwojich hojſci niewitaja. Ale, ale njechamy ſebi hojſci ſtažwëž, a wëcže k létu a wſchë pſchichodne fermuſche runjež tať rady pſchiñdu, byrnjež jim pſcheradžil, zo to jim njepłaczeſche. Tute bëchmy wuhotowali jaťo dźatne wowcki ſwojomu wjelelubowanomu, wyſokoczeſcženomu duſchowpaſtyrzej; pſchetož je ſo 25 lét minyło, zo bu wyſokodoſtojny knjez Jakub Herrmann, nëť, ſo rozemi, derjezaſlužbny kanonikuſ pola ſwjatoho Pëtra w Budyhčinje, za fararja do Wotrowa zapokazany, po tom, zo bë najprjedy 2 lëcže jaťo farſti administrator tudy ſtutkował. Sobotu wječor ſpëwaſche woſada w farſkim dworje křwalbny kërluſch pſchi tjełenju a barbowym wobniju, mjez tym zo bëchu wokna bližichich domow wobſhwëtlene. Wyſokodoſtojny knjez podźakowa ſo wutrobnje. Za pol hodžiny zeñdže ſo tam Spëwarſke towaſtwa z Pancžic a pſchinjeje zaſtaničto a joho pſchedyda, knjez dr. med. Rachel wupraji wyſokomu jubilaraj najnutrniſche zbožopſhecžo, woſebje, zo by Boža wſchohomócna ruťa jomu hiſcheže brachowace 13 lét w zbožu a poſtoju a ſtrowoſeži wobradžila, zo bychmy žloty mjeſchniſki jubilej docžakali. Wyſokodoſtojny knjez podźakowa ſo hnuty a wupraji, zo drje tola na žloty jubilej myſlicž njetrjeba. Tola pať bëchmy cyła woſada zmërowaua, hdyž ſo z wëchwuſtojneje ſtrony nadžija na to wupraji, a Bóh njeda krutu nadžiju k hañbje pſchiñcž. Njedźelu rano bu wyſokodoſtojny knjez jubilar wot wjeledoſtojneju knjezow kanonika fararja Wernerja a fararja Bjedriča z pſchewodom woſady do cyrkwje wjedženy. Pjecž družkow pſched nim krocžicy róže na pucž ſeželechy. Wo wuſpëwanju hymna: „Veni Sancte Spiritus“ poſtupi wyſokodoſtojny knjez kanonikuſ Werner na kletku a porycža k woſadze, tať ma ſwojoho fararja jaťo dobroho paſtryja cžeſcžicž, lubowacž a poſluchacž. Ze nëť naſcha wëc, horce napominanja tež wobkedžbowacž; z tym bychmy ſebi zawërno njezatřodny jubilejſki dar pola ſwojoho paſtryja zapoložili, kotryž ſo za ſwoje ſtađlo ſtara njedźelu a wſchëdny džeñ, wodnjo a w noč, a kotryž kóždu wowcku wotřlada wot prënjoho jeje wokomika hač do poſlednjoho, a njedžywa na horcotu, žymu, deſchež, ſneh, cžmu, hať kotrohož ſtarocž doſaha pſchež row. — Wo ſtónčenej ſwjatocžnej Božej miſci, pſchi kotrejž knjezej jubilaraj knjezaj Werner a Bjedrič aſſiſtowaſchaj, wuſpëwa ſo křwalbny kërluſch a knjez jubilar dowjedže ſo zaſy na faru,

hdžež jomu zastupjerjo wofady, šhule a šhuliske džěczi a tež duchow-
naj knjezaj swoje najwutrobnisše, wěrne zbožopšhjećza wuprajichu. W běhu
dnja pak pschihadžachu pschjećeljo ze wschoho kraja, wot Budyhichina hač do
Kulowa, zo bychu jubilara počješćili, k dopokazej, zo joho žohnowane štutto-
wanjo so njewobmjazuje na joho wofadu, ale dosaha tež do dalofich a šhěrofich
krajinow Saksije a Prusseje. Tuž jomu bija wschudže čučziwe, lubowace
dušhe napschjećziwo, nic jenož mjez Serbami, ale tež mjez Němcami,
haj samo mjez Čěchami a hjšhćže mjez dalschimi narodami. — Ad
multos annos!

Tež Maczica Serbska donjeje swojomu čěstnomu žašlužbnomu sobustanej
pschi tutej pschiležnoci swoje pschjećza do Wotrowa, pšhlawšchi tam swojoho
čěstnoho pschedsydu knjeza fararja D. Šmischa, ff. šholaristika Łušečanjškoho a
kanonika Škalu a pschepoda jomu ščěhłowacy pschunje wuhotowany špěw,
bajnjeny wot knjeza seminarškoho wyschšchoho wučerjca Šiedlerja:

Dzensa so slěbornja Wotrowske hona,
Wurjadna radosć tam z kralowu je;
Džakownje kłapaju wutrowow hrona,
Wonjeska wijo lud žohnuje Če;
Jemu štwórtstotetk Ty z pastyrjom Sy,
Z Knjezowej miłosću wobhnadženy.

Zionske murje pak njetwaríš jeno,
Wótčinstwo hajiš tež z horliwosću;
W Serbach klink lubozny T woje ma mjeno,
Džakownje Serbja jo wurjekuju;
Zaryli sebi su do wutroby,
Zo Ty jich nadobny spomožer Šy.

Čestny wěnc Tebi tež Maczica pleće
Za wsitku swěru a woporniwosć;
Z njebjca nět k miłosć njech na T wój syw čěče,
Zo mohł wón skhadžec. so mlódnic a rosć;
T wojej pak swěrje Bóh šćedriwje daj
Junu tam wěćnosće rjeniši raj!

Tónle špěw pschepoda so šchtwórtk 22. oktobra, dokelž Maczicžni zastupjerjo
k šwjedzenjej samomu zastojnišich džělow dla woteńěž njemóžachu. Knjez
kanonikus Herrmann bě k šwjatocžnej hojećinje tež něfotrnych šwodnych knjezow
pscheproschl. Bóh ze swojej dobročziwosćzu njech pak knjeza kanonika Herrmanna
dale šchituje, zo mohł swoje duchowne a čělné mocy k wužitku swojeje wofady
a swojoho ludu poshwjećěž.

W **Seitendorffe**, džen 20. oktobra. Džen 19. oktobra 1896 bě so što
lět minyło, zo je našha katholicka farška cyrkej šwjecžena. Šdyž hižo
kóžda fermuscha, to je lětne wopomnjeczo šwjecženja cyrkwje, za pschiluschacu
wofadu radosny džen pschinjeje, mamy zawěšće wjach winy radosnjne Bohu
so džakowacž, šdyž je nam šwój dom što lět zdžeržal, zo by za wobydlerjom
cyrkeje wofady měštno Božich šlužbow, wsheje hnady a tróšćta, započatł
wěćneje zbožnosće byl. Na mnohe tysacy wěrnych špominajch, kotřiž ju
w zańdženych što lětach tutón dom wopytawšchi hižo do wěćnych wobydlenjow,
kaž so nadžijamy, zbožnych, zastupili, lěta dołho našha wofada tutón džen wo-

čafowasche, a čzi, kotičiž so dolhoho žiwjenja wjacj nadžijecj njemóžachu, sebi pschējachu, zo bychu tola hiščeže džej stolětnoho wobitacza cyrkwje sobu=swjeczjeć móhli. Tak khetse hacj bč lěta w nalčezu móžno, zapowězachmy, zo bychmy cyrkwej z wonka dostojnje wuhotowali. (Z mntška bč ju lěta 1890 wjeledostojny k. kanonikus faracj Zunge, hdyž swój 50 lětny měschuiki jubilej swjeczěsche, za swoje pjenjezy ponowicz dał.) Tak hladašche swojomu swjedžejstkomu dnju nowje zdrasčena napscheczo. Dofelž bč lěta runje lěto, w kotrymž so sakrament firmowanja w našchich wojadach wudžela, powyschi swjatocznošc daja pschitomnošc najdostojnišchoho knjeza biskopa, kotryž hižo džej přjedy, 18. oktobra z Reichenawa, hdžč bč tohorunja firmował, pschěwóžany wot wjeledostojnoho k. scholastika Zuscžanskoho a wjeledostojnoho k. propsta klšchtra Marijnoho Doła, Toiščera, a druhich duchownych. Na mjezach našcheje wšy knjeza biskopa zastupjerjo wojady, kotičiž bčchu jomu hiščeže z mnohimi druhimi napscheczo jěchali, powitachu, přjedy hacj do cyrkweje zastupi pał wjeledostojny k. kanonikus faracj Zunge. Z cyrkweje kotraž bč z požnymi cyle nappelnjena, poda so wjeledostojny k. biskop po hnujacych słowach na pohrjebniščežo, zo by žohnowanjo nie jenož žiwym, ale tež wotemrětym postičiž. Na swjedžejškim dnju samym měsešche wjeledostojny knjez biskop swjatocznu Božu mšchu, w kotrejž 142 wosobam swj. sakrament firmowanja wudželi. Popoldnju w 4 hodž. wopuščezi nas najdostojnišchi knjez a jědžesche pschewóžany wot wjeledostojnoho k. scholastika a wjeledostojnoho k. propsta a druhich duchownych do klšchtra Marijnoho Doła. Hdyž so w našchej wšy čzmicj počza, bč hižo nazdala widžecj, zo je za nas wurjaduje swjatoczny džej byl. Wjele tysac swěczkow so me wotkach swěczesche, kotrychž napohlad, kaž kóždy raz, tak tež džjenja wjele stow ludži ze zdalenyh wšow k nam pschiwabi. Pschěz tak wobšwětlenu wjes čzechowacych sobustawy wšchěch našchich towaršiwow ze wšchelakimi swěcami. Zelfo ludži, kaž bč tutomu čzahaj pschitomnych, je w našchej wšy z rědka hdy žhromadženyh bylo. Čzah so wječor w 9. hodžinje z někotrymi słowami stónčzi. — Seitendorffu cyrkwej a jeje stawizny nastupajo njech so z krótka sežehowace spomni: Našcha wjes měsešche w najštaršich kšchescžanskim čzaju, tak daloko, hacj so někak spomina, dwě cyrkwiczy, kotrejž so lěta 1427 w husitiškich wójnach ze wšy spalischtej. Na měštnje, kotrejž ma nětkle farška cyrkwej, je so tuta drje hable wokoło 1500 natwarila, hdžč hacj do lěta 1795 stoji wosta. Dofelž pał so za itajnje pschiběracu licžbu wobydlerjow mała wupokaza, natwarichu na jeje měštnje w lětomaj 1795 a 1796 nowu 40 metrow dolhu a 15 metrow šchěrofu. Tuta cyrkwej je, kotrejž spomnjemy swjedžej płacžesche. Njech je hiščeže wjele lětsotkow dom Boži, njech hiščeže mnohich, kotičiž w njej Boha prošča, k Njomu domjedže!

3 Driježdžan. Wutoru 3. novembra dósta so k. wyschichomu wučerzej dr. Mucy=Freibergskomu, wučerzej Sommerej=Budyštomu a Höffertej=Driježdžanskomu jako zastupjerjam wubjerka serbskeje wustajeńcy wyšoka hnada: Seje kralowška Wyšokofčž pryncesa Mathilda, wójwodka šakta, bčsche sebi jich do awdiency škazała. Pschi tym wupraji knjez dr. Muka najprijódy džak wubjerka a čyloho Serbowstwa, zo je Seje kralowška Wyšokofčž schkito=wanjo na serbskej wustajeńcy hnadnje pschijala. Zako šlaby dopokaz serbskeje lubošče pschepoda deputacija krasny album z wobrazami serbskich draštow, kotryž bčsche našcha serbska krajanška, knjeni dwórška fotografowka Höffertowa, džowka našchoho serbskoho spijacžela, knjeza Wjele, wuměšcy žhotowala.

Album je do zelenych desek z bélej smuhu zvjazany a ma delta zloty kralovski wopon. Na prénjej stronje stoji wuměšcy spisane serbiske pojwječjenje. Hdyž so hižo tole Seje kralowskej Wysokości wulcy spodobajše, dha zbudžachu wobrazu serbskich draštow dospolne pschipóznaczo Seje kralowskeje Wysokości. Wosebje chwalešce wuměšcy zhotowane wobrazu a wjeselšce so, zo je zběta cyle dospolna a wšě drašty hornjeje a delnjeje Ružicy wopchija. Wšich tym wupraji Seje kralowka Wysokość, zo je wulcy wobžarujomne, zo so ludowa drašta bóle a bóle zhubjuje. Wulke wjeselo za našcu Wysoku schitowatku běše tež, zo je pschez pscheczelnivosć wysokodostojneho tachanišwa móžno bylo, serbsku wustajeńcu na čas w Budyščinje zaměšćić a zo so serbika wustajeńca dale Serbam jako muzej w Budyščinje zdžerži.

3 Drježdžan. Sow so katoliska cyrkej dale a bóle tež na wšy wupschestrěwa. Tak dyrbešce so tež w Kotta missionka stacija založić, a ju so tam ujedzeli 18. oktobra prénje katoliske Bože služby swjećić. Kóždu 3. ujedzeli měsaca budža wot nětk w tamniškej turuaćni Bože služby. Kotta budže filialka wot Lübtawu, hdžež drje so w blížšim čašu štatna duchowna stacija založi, k čomuž je wyschnosć hižo třebne kroczele činiła. Remišce so tam nětk kóždu ujedzeli we wotnajatej kapali z Drježdžan wotměwaja. Zo je tam štajny duchowny jara třebny, spóznaje so z toho, zo bu tam w tutym lěče hižo 120 džězi schěžennyh.

W Striesenje, šchož je nětk k Drježdžanam pschizamknjena wjes, bu pschez najdosťojnišchoho knjeza biskopa Ludwika w oktobru krasna nowonawarjena schula šwjatocžnje swjećena. Schula so z tutej šwjatocžnosću wotewri a wopchija 12 rjadowujow. W njej namaka so tež wosebita kapala, hdžež so za schulste džězi Bože služby džerža. K.

3 cyłoho swěta.

Němka. Wjerch Bismark je psched krótkim wulku wopacžnosć šlucžil. Hdyž psched 12 lětami so tróžwjazk mjez Němkej, Awstriju a Štalkej wjazajše, běše Bismark mjelčo druheju zvjazkoweju mocow z Ruskej hiščeje extra-zwjazk založil. To běše nejšprawnosć a nješwěra byla. Nětko pak je w swojej hidže pscheczivo nětcžišchomu knježerstwu w „Hamburgskich nowinach“ cyle wěc pscheradžil. Wschitcy, kotřiž runje cyle zaslepjeni njejsu, tajke pozčinjenje zafudžuja, a zawěšče, hdy by to Bismark njebył, by hižo dawno w kóžde sedžal.

— W Dpalenicy běchu w lěče Poznańskomu archybiskopej šwjatocžne powitanjo na dwórniščeju pschihotowali. To mjerzajše distriktneho kommissara v. Carnapa, šurowoho nješchězela Polakow a katolikow. Z jonym wotmachom pschijědže z wozom na dwórniščejo runje do zhromadžennyh ludži nits. Rozhorjeni ludžo jomu konje hrabnychu a zastajichu, v. Carnapa pak šhětro namłbčizichu. Psched krótkim běše šudnište jednanjo pscheczivo mnohim wobštoržennem. Wšich tom pak so pscheczivo v. Carnapej tajke wěcy wufopachu, zo je wón moralicy zničeny. Tšjo z wobštoržennyh mjenšce kšostanja dóštachu. Čhe-li Bruska dale tajkich nješmanikow jako zastojnikow do Pólskeje šlacž, wjetrijeba so džiwacž, zo Polacy lubošče k njej njeodobudu.

Jendželsta. Kralowna Viktorija je psched měsacom 60 lětny jubilej swojoho kralowanja swjećila. Telko lět hiščeje žadny jendželški knježicžer na trónje sedžal njeje. — Tež bamž Leo XIII. je kralownje wosebity zbožo-

pschejacy list pschez Londonskoho kardinala Vaughana pschepodacž dał. Swjaty wótc jo kralownije wošebje džakuje za swobodu, kotruž maja katholicjojo w Zendželstfej, tak zo móža po cychym kralestwje njezadžewani po swojej wěrje žiwi bycž. — Kralowna Wiktorija je so za dóstaty list wutrobnje džafowała a wošebicze swěru swojich katholickich poddanow khywalita.

W **Americy** su nowoho přäsidenta wolili, a je republikauski kandidat Mac Kinlaey z wulkej wjetšimu wuzwoleny. Tamnišcye wobštojenja pschemalo zajemy, zo móhli sebi prawy rozsud wo wólbje činičž. Katholicjojo su wšchitcy za demokratiskoho kandidata hłojowali. Kaž pijaja, stoji Kinlaey na strowje wulkopjenježnikow, kotřiž lud podežišcěžuja, jenicžcy swój famšny wužiťc pýtajcy.

Naležnosće našoho towarštwja.

Sobustawy na lěto 1896: kk. 547. Michał Lehmann ze St. Lusča, 548 August Robl ze Zidowa, 549. 550. z Budyšina: Marija Rječcyna, Michał Ella, 551. Mikławš Kurjat z Rałbic, 552 Michał Krawc z Kosłowa, 553. Pětr Paška z Jaseńcy, 554. 555. z Brjemjenja: Hańža Nowotnowa, Michał Kóč, 556. Jan Čórlich ze Zdžerje, 557. Michał Beier w Pisany Dole, 558. Jakub Wjerab z Baćonja, 559. 560. z Čornec: Jakub Weikert, Marija Rjenčowa, 561. Jakub Šolta z Nowoho Lusča, 562. Michał Lipič z Čěskec, 563. Jan Valten z Hasłowa, 564. Michał Zynda z Banec.

Sobustawy na lěto 1895: 700. Michał Beier w Pisany Dole, 701. Pětr Paška z Jaseńcy, 702. Michał Krawc z Kosłowa.

Na lěto 1894: k. 720. N. N.

Na lěto 1893: k. 714. N. N.

Na lěto 1892: k. 717. N. N.

Na lěto 1891: k. 729. N. N.

Na lěto 1890: k. 724. N. N.

Dobrowólne dary za towarštwjo: M. R. 75 p., J. K. z W. 50 p.

Zemřěty sobustaw: Mikławš Kurjat z Rałbic. R. i. p.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena dań wučinještej 109,993 hr. — p.

K česći Božej a k spomoženju dušow je dale woprował: r. 1 hr.

Hromadže: 109,994 hr. — p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 13,169 hr. — p.

Dale je so woprował: r. 1 hr.

Hromadže: 13,170 hr. — p.

Za cyrkej Maćerje Božej w Radworju.

Dale je so woprowało: na Wjeršec křěciznach w Radworju 7 hr., na Mičkec křěciznach w Radworju 10 hr. a na Měšerjec křěciznach w Měrkowje 5 hr., Marija Fórmankec z Lutowča 6 hr., H. K. z B. 5 hr., Hańža Grólmusowa z Kamjenjej 50 hr., Jan Grubert, krawc w Radworja 6 hr., njemjenowana z Radworja 3 hr., Jan Franck z Khelna 30 hr., přez knjeza kapłana Šolta w Khrósćicach **po zemřetym ze Smječkec 100 hr.**, k česći swj. Antonia ze Zywic 10 hr., njemjenowana z Radworja 6 hr., njemjenowana z Khelna 20 hr., M. Č. z Zdž. 20 hr., njemjenowana z Lutowča 3 hr., **wopor za našu njeboh lubu mać 100 hr.**, Józef Cienžkowski w Drježdžanach přez Mariju Pjetašowu 3 hr., přez k. f. H. we Wotr. 50 hr.

Za cyrkej swjateje Marije w Lubiju: wot „žiwoho różowca“ w Budyšinje 15 hr., přez k. f. H. we Wotr. 50 hr.

Za nowu šulu w Lubiju: N. N. 1 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje darichu: Wuhrate 2 hr. 85 np., na Smjerdžečanskim kwasu 20. X. 3 hr. (nawoženja), „Wuj póđla Łaza“ dale nakassował 65 p., J. Š. 40 p., M. B. z K. 5 hr., přidawk 10 p.

Za Ralbičanskih wupalenych: cyrkw. inspektor Pětr Lehmann w Drježdžanach 10 hr., z mèsčanskeje wosady: njemjenowana swójba 9 hr., K a W. D. 5 hriwnow, knjez konsistorialny assessor rèčnik Seyfert, knjez nad Dobrošicami 30 hr.

Za wupalenych w Zdzerje: wot 6 duchownych w Budyšinje 60 hr., pžez H. L. ze Židowa 5 hr.

Zaplać Bóh wšëm dobročerjam!

Za terciarom: Zemřela je šotra Teresija Habeničt z Now. Ehrenberga R. i. p.

Wutrobny džak

wuprajam tu zjawnje wysokodostojnomu knjezej biskopej Cramerej w Münsteru za to, zo je mi na serbski wudawk jobo knihi „Křesćanska mladosć“ 100 hriwnow podpjery pósłał.

Tohorunja słuša mój nutruy džak tamnomu dostojnomu knjezej kaplanej, kotryž je za 100 hriwnow tychle wote moje wudatych knihow na raz wotkupił.

Tale nadobna woporniwość je mi móžne činiła, spomnjenu knižku wjazanu po 50 p, brošurowanu po 30 p. předawać.

Bóh dał, zo by so tale knižka nětko prawje bórzy w našej wot-rosćenej mladosći rozšériła a stotore plody přinjesła.

Jakub Šewčik, hr. kaplan

Džakprajenjo.

Nascha, w „Katholiskim Bójele“ wozjewjena próštwa podarmo njebě; z bližšich a dalšich wšow je so nam nimale 120 centnarjow šynjeitnoho zorna pschivjezlo, a tute do wjesnych so rozdžěliło po měrje domapytanja, z krupami pschihotowanoho. Wšy pak, kotrež su miłosć nad nami činiła, su tute: Njebjeležicy, Serbske Pazylicy, Kanecy, Ralbicy, Klóšcht, Budwoł, Smječčecy, Wotklec, Kowjecz, Łazk, Nowa Wjeska, Miłocizicy a Wotrow.

Emy wšy a jich dary do nascheje wjesnjeje knihi zapřiali, zo bychmy my a tež nasche džěči swojim dobročerjam wróćicž móhli, hdyž nascheje pomocy potrebaja.

Mjez tym zaplać Wam Bóh luby Knjez, kotryž chceš Waš, wasche domy a hona pschede wšchim njezbožom wobkhować.

W Běškecach, 25. oktobra 1896.

W mjenjej wšy:

Jakub Kubasch, wjesny pschedsťojiczeč.

Zjawny džak.

Zastupiwšči do swojoho nowoho domu wuprajam wšchitkim dobročerjam, kotřiž su mi po wobnjowym njezbožu z rucžnym džěłom, šórami abo darami k pomocy stali, wosebje Wotklecžanskej a Kufowiskej gmejnje za pjenježny dar z wutrobu: „Zaplać Bóh tón Knjez!“

W Wotklecach, 28. oktobra 1896.

Michał Wawrif a swójba.

Katolicki Posol

Wudawa so
pr'nju a třeću sobotu
měsaca.

Pláči lětnje na pósće a
we kniharni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Sudomy časopis.

Wudawaný wot towarstwa S. Cyrilla a Methodija w Budyščinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 22.

21. novembra 1896.

Lětnik 34.

Swjeczjenje (konsekracija) noweje farsteje cyrkwie w Radworju.

Mjezapomnity dzeń za Radwořku wořadu bě njedzela 15. novembra t. l., na kotrejž bu tudomna nowa farška cyrkej swjatocžnje swjeczjena. Wulkotne a napinace drje běchu pschihoty na tónle dzeń, ale hdyž so wschitko derje poradži, so tež próca a wobčežnosć rad zabudže. Wysoko z wěže zmahowachu so wjesele korhowje w sakskich, lužiskich a bamžowych barbach. Krasnje bě wupřichena měštnosć přehed hlownymi wrotami a wołoko cyrkwie. Wulke čestne wrota, kajkež drje Radwoř hiščeje twarił njeje, tworjachu zastup na cyrkwinu měštnosć, wulka syła wysokich šchtomow, z rjanyimi pletwami wobwitych a zašy z girlandami zjednocženych, wobdawajše wulkotny dom Boži. Z wjeiščka kóždoho šchtoma zmahowajše so jena z korhowi, kotrejž buchu wot wischelackich dobroczelow k tomu posćicžene. Mnohojež schmrěčkow tworjese wulki zeleny wěnc wołoko cyrkwie. Wschitke tele džěla běchu wořadne gmejny mjez sobu rozdžělile a derje wurjedle pod nawjedowanjom pschedstojicžerjow, jim budž z tutym zjawny džaf wurajeny. Tola jena bě zapomnila tele čestne džělo, tohodla na mjezy wšy čestne wrota podarmo pytachmy, hdyž so najdosťojnišchi knjez biskop powita, kotryž rano w 8 hodžinach na swjatocžny skutk z Budyščina pschijědže, pschewodžany wot knjeza jcholaštika Luježanskoho a knjezow: propsta P. Wencla z Marinoho Dola, superiora Fišchera z Drježdžan, kanonika Skale a seminarškoho direktora Löbmana z Budyščina. Tež mnozy družy knježa duchowni běchu dobrocziwje na pomoc pschischi, kaž kanonikus a farač Wernat z Ahrbóžic, farač Bjedrich z Malbic, farač Krause z Kulowa, farač Kral z Dubna, a farač Kaiser z Blawna. Knjez farač Zur powita knjeza biskopa, pokazuju na wulku radojež wořady, kotruž chce hnadny knjez na tymle dnju wudošpołnić a na

wulkotny a waŝny ſtuff, kotryž chce dobroczynje dokonjecz. Na to czechnjeſche czech do stareje cyrkwy. Šecharjo, kotryž bechu hnadnoho knjeza na mjezach woſady powitali a pſchijeli, zaŝy prěni, za nimi wojerſke towařſtvo a katholika Bjejada, wobč z rjanyimi korhojemi, na to ſchulſke džęzi a wulka czechjoda wulkich a malych družtow (hromadže na 80), duchowni z knjezom biſkopom a wulka ſyla woſadnych. Wjeſele pſchewodžachu nowe zwohy tak ſwjatocžny czech ze ſwojimi nadobnymi hloſami poſledni króč do stareje cyrkwy, kotraž beſche ſo tež hiſche poſledni króč trochu wupyſchila. Tu namakachu ſo powoſtanski (reliquie) ſwjatych martrarjow, kotrež męjachu ſo do wulkoho wołtarja noweje cyrkwy zapoložicž. Pſched nimi wuſpěwa duchowniſtvo 7 pokutnych pſalmow a potom poda ſo czech k nowej, ſwjeczomnej cyrkwi.

(Škónczenje pſchichodnje.)

700lětny jubilej kłóſchtra Dſeka.

Starj znaty a ſlawny kłóſchtr Dſek, kotryž je ſo w lěcže 1196 wot hrabje Slavko založil, ſwjeczjeſche 18. a 19. oktobra ſwoje 700lětno wobſtačjo. Wyrjadne pſchihoty cžinjachu ſo k tutomu žadnomu ſwjedženju nic jenož w kłóſchtrje ſamym ale tež w cylej wokolinje. A kaž dobry nan ſwojim džęčjom pſchi wurjadnej ſwjatocžnoſczi najlěpſche poſticža, tak poſtaji tež najdoſtojniſchi knjez prałat P. Kleinrad Siegl, zo ma ſo w kłóſchtrje cyrkwi džewjeczdnjowſki miſſion wotměwacz. Sobotu wječor 10. winowca ſo tón ze ſwjatocžnym zwoňenjom wozjewi. Watarej Jiſcher a Santjohanser męjeſchtaj wſchědnje hnujace předowanja pſched nahladnej ſyly pobožnoho ludu. Na jubilejnym ſwjedženju ſamym ſo miſſion z bamžowym požohnowanjom a z khwalbnym Te Deum ſkónczi.

17. oktobra wječor wotmě ſo po męcže a po kłóſchtrſkim parku czech ze 600 plomjenicami (Zackel) a hiſche nejewidžany wulkotny wohnjoſtroj rozjeſčelafche do dalokje wokoliny jubileju radoſč.

A tak žadnomu jubileju ſlawnoho kłóſchtra bč ſo wězo wjele hojčzi zeſchlo. Wjenujemy wjeledoſtojnoho knjeza biſkopa Schoebela z Litoměric, kęžorowoho naměſtnika hrabju Coudenhove, wjercha z Dobkowic a wjele kanonikow, profeſſorow atd.

Tež najch wjeledoſtojnij knjez biſkop Ludwik ſo na jubileju wobdželi. Běſche drje na jubilejnym dnju ſamym zadžewany, ale poda ſo 26. oktobra, pſchewodžany wot knjeza ſcholastiſta Luječanskoho, do Dſeka, zo by tež hiſche woſobnje kłóſchtrje ſwoje wutrobne zbožopſchecža wuprajil.

Se džěn tola kłóſchtr Dſek tež z naſchej Lužicu we wuzkim zwuſku, do naſchich kłóſchtrow ſwojich duchownych ſeželo. Tež ju mjez joho konwentalemi czechjich Serbja byli, kaž na pſch. Jan Handrij z Kulowa († 1681), Józef Gal z Kulowa († 1712) a joho bratr Jakub († 1738), Matij Čžóſchka z Trupina († 1754), Bjaruat Běčžka († 1755), Pawoł Rubica († 1802), Alberik Schreiber († 1842), Arnold Werner († 1875), Wemmo Krahl († 1877) a hiſche tam pſchewhwaja Innocenc Sawork, Thaddäus Matuſch a Romuald Domaſchka.*

* Najſterje je hiſche w Dſeku wjacj Serbow bylo, ale liſčiny wupokazuja jenož woſoby wot lěta 1645, dokelž wſchitke druhe, na to ſo počahowace, buchu wot huſitow ſpalene, hdyž tučzi dwójch kłóſchtr ſpalichu, wu rubichu a mnichow zabichu.

Tohodla mamy tež my za pschihóдне, zo na tónle jubilej spominamy a so pschizamkujemy k stam a stam zbožopšheczam, kotrež su so kšobstrej Dšekej ertnje a pisomnje w minjenych swjatoczných dnach wuprajile. Njech kežeje a pschiběra na dolhe, dolhe lěta a njech je pscheswědcem, zo za wscho, šchtož na kajkežkuli wašchujó nam Serbam dobroho wopolaže, we swěrných serbskich wutrobach nutrny džak namaka.

P. R. D.

Moje pucžowanjo.

(28. pokračowanjo.)

Sěchachmy dale k połnocy. Krajina je wot hodžiny k hodžiny płódnišča a rjejšča. Pola su derje wobdželane a płody zybola so na nich we wschelafich barbach. Tež namakasch tu cyłe lěšy płódných šchtomow, na kotrychž južne płody, kaž figi, citromy, pomerancy, swjatoho Šanowy kšlěb a t. d. wšajaja. Pšched šobu a k prawicy mašch, drje hiščeže daloko ale tola derje znač, hory Libanon, mjez kotrymiž wošebje hora Wulki Šermou šwój wjeršcht do mróčeli wzběhuje. Na tši tysac metrow je wyšoka a z wěcznym šuchom pschitryta. Tutu horu njezhubichmy pschež tydžeń wjac z wóczow, a wohladachmy ju w jeje wschelafich krajinowcach. Špodžiwne a zajimawe je hižo samo na sebi w czopkej krajiny, hdyž je šněh jenož po mjenje znaty, jón tola štajnje tam horjeka widžecž. Krajiny pak hačle hora napohlad poškieža, hdyž kšónczne prnhi na jeje wjeršcht šwěcža a tutón so w tyjacorych šwěcach zyboli. Tuta hora ma z najštaršich časow sem pschipoznatu wažnosč za cyły kraj. Na hornych dnach Bóže kšóncžko wjele šněha k sebi do wyšokosče šreba — a tón w nocy hačo mila rjosa na cyły kraj ščejele a wschě rostliny, kotrež běchu wušthnyle a zesmudžene, wofschewi. Tež cyły klima kraja so z tym čžini milišchi. Tak je hora Šermou dobročěrka cyłoho kraja, a nie podarmo hižo kral Dawid w pšalmach rjoso Šermona šlawi.

Šónu hiščeže, a to pschi měšacžku Dženiu wonka w štanach pschenocwachmy. Cyłe rjenje a romantičej drje by so tndy bydliło, tola běchmy wšchitej wješeli, zo zašo jónu pod krunu šněhu pschindžemy. Štany so wróče pošlachu do Šeruzalema. Ale twarjerjo štanow njechachu nas wopuschěčicž přjedy, hačž sebi našch wošebity džak zašlužili njeběchn. W poslednjeje nocy nasta hołk a šchězowknanjo njelěčomnych pšow. Štražnicy pšched štanami počachu ščělecž. Wuštróženi njewědžachmy, šchto so štawa. Ale našch šwěrný dragoman Šaffadi nas změrowa. Běchu šchakale, wěšta družina džiwich pšow, za šwěcu běžich, so pschibliščile. Te pak do cyła štraschne njejšu, wošebje w tym čžaju nie, hdyž maja cyrobny došč. Kano pak našchi šwěrný so šchwalachu: „Šyeny ju w lěhwje byle, a wschitkich zežracž chcyłe. Ale pschež našchu zmužitosež šče hiščeže žiwi. Tohodla šmy sebi tola wošebity wulki bašchijich zašlužili.“

Pšchichodnu noc wostacomy w kšobstrie na horje Tabor. Na tutej horje bu našch bójšči zbóžnik pšched wóčomaj šwojich najšubšichich japošchtołow Šetra, Šakuba a Šania pschekrajinjeny; jim chcyšhe šwoju bójštu krajinowč pokazáč. Hačžrunjež so w šwjatym pišnje njespomni, zo je so to na Taborje štało, (je jenož prajene na jenej wyšokoj horje), je tola tradicija Tabor jako měšto pschekrajinjenja pschecy mjenowala. Z Tabora šchachmy dale do Šiberias nad ježorom Šenezareth. Tndy so w kšobstrie Šranciškanow wofschewichmy. Wáter prior bě Němc. Špóždniju wopytachmy czopke kužošy, šlawnu kupjel. Tndy pschewywasche runje beduinšči wjerch a jomu k čšesčži chcychu w bližkosčži

bydlacy beduinowo „fantaziju“ jechacz, to reka, jechajste kuski wurwejcz. Tola wulkeje horcoty dla so to na wjeczor wotstorcezi. My pak chychymy hichcze dale, na tji hodziny, do Tabgha. Tohodla njemóžachmy fantaziju woczatacz.

Tabgha leži pschi polnócnym brjozy jězora a je wobjedženstwo palestinskeho towarstwa. Njany hospic pschijima mnohich cuzych. Veranda je do jězora twarjena, a na njej so wosebje wjeczor krasnje pschebyma. Pschi hospicu pak je rjane wulke kublo. Krajina je jara płódna. Tola Turkojo, kotrij ju na tysac lět wobsedzeli, su ju prózdnu wostajili. Na tym je z džela znata lénjoseč muhamedaniskich Turkow wina, potom pak tež wschelate struchle wobstojnoseče jich knježestwa, wosebje zarjadowanjo dawkow. Dawki su tam, kaž w biblistim času, hichcze tež džens pschenajate, to reka wotnajer płaczi wjehnosči wěstu summu za tón abo tamón wotries, a potom wot ludži na samšnu ruku dawki zběra. Zo tajki wotnajer dawki płaczacy lud podtkóčuje, njetreba so spomnicz, wschat elónicy wot staroho zakonja sem dobre njeno nimaja. Potom so dawki z pjenjzami njepłacza, ale z płodami polow samych. Zastojnicy wotnajerja pschidnu, a sebi swój džel na polach wuzwola, a to pjaty, haj jchtwórtý džel a samo tšeczinu. Rak to ratarjej je, móžesth sebi myslieč: hdyž najrjenjše žito, na kotrež bč hordy a kotrež je ze samšnej prócu plahował, nětko druhi dom wozy. Tak tež wuschitny a pilny ratar k ničomn pschiciz njemóže, a tohodla ju tam ludžo do cyla dželacz zabyli. Pola tež nikomu njeskuchachu, palestinske towarstwo je wot wuschnosče kupi, a je nětko wobdžela. Tawarstwo njeje njesprawnosczam elonikow tak wustajene, dokelž swoje dawki pschcz němiski konsulat płaczi. Cuzy maja tu wscho thmanscho zarjadowane hacz tukrajnicy. Domjacy maja mało kultury a njewědža sebi pscheczino njesprawnosczam a podtkóčenjam pomhacz.

(Pofracžowanjo.)

Na czěstej zemi.

Wěčo kšilesche so k nazymju, a dželi a bóle bližesche so hodzinka, kotraž Serbow z lubeje domizny wolasche do starostawneje Prahi. Al zo by so serbskim studentam wotkhad ze serbskeho kraja po móžnosči polóžil, bč so samo njebo džensa wurjadnje rjenje wuiasniko a blyhczesche so w najrjenjšeje nazymnej módrinje. Elónco šněwajche so lubozuje z wyskocze; a pod tak dobrymi zuanjenjami w samej pschirodže nastupichu mlóždi ludžo swój zwuczeny pucz. Wotkhad ze serbskeho kraja wschat njebč runjewon tak czežki a zrudny. Serbske hona jahaja džěn po prawdže tak daloko, kaž jatki kraj, serbska rola jaha hacz k cžěsim pomjizam. Wěžo njeklineča tu na pomjězach wjacny serbske zynki; dawno, dawno hižo su tu woczichle. Někdy pak knježesche tež w tutej krajiny serbska rječ, rozlěhowasche so serbska pšer; serbska ruka dželasche tu rolu a žnějesche jeje płody. Tola tute časy su hižo dawno zaschle; cuzy su so tu zaschdili a někdy serbske hona sebi pschijowjili. Al sami rjekowje, w nitru Zubina drémacy, njepytnychu cuzbho wliwa; hewak bychu sebi zawěcže po starych wěschczenjach stare, šwěrne brónje pschipasali a serbske mjezy schitali. Albo žhubi k tutón kraj za Serbowstwo bjez wójnstoho hólka a horja, sčrabžu a mjelczo?

Haj tšichne, bološne mysliečki pschitkhadžerja kóždomu Słowjanej, kiž tu wot Wjeleczina k Habrachczicam puczuje, hdyž wopomina tamne časy, hdyž serbski bur tutu rolu hichcže ze swojim pluhom bróždžesche a worasche. Al

tajte myśliczki nęrwja ſo we hłowje ſtajnje, doniż njeſjy na czeſtej zemi, doniż njeſjychich piſheczełne zynki ſotrowſteje czeſteje ręcze. Węcżnje wjchał to njetraje.

Bórzż piſhecjeđžeſch tu z horami a dolami ſo wotmęnjacu krajinu, wulke ſewjeroczeſte wy z jich rozpjerychenymi domami — a zjewja ſo bóle abo mjenje wutworjena runina; z Dobom zarażuja ł wuchej pučżowarja přenje czeſte zwuki. Krajina ſama, wobyđlena wot pilnoho ratařſtoho luda, doſtawa po nęcżim hinajeſi raz. Wſy bywaja mjerſche, piſchitulniſche, domezſi niſte, piſheczełne, z cyhela natwarjene a z cyhelom kryte, tať zo ſu na jo podobne, kať bratřja a ſotry. A wobhladujeſch-li ſebi bliže ludži, tele ſtatofi wobyđlacych, póżnajeſch bórzż, zo w jich žilach czeće ſłowjanſka krjej; ſu to bjez wuwzaca zróſtini, zařadžiezi ludžo, kotřiz ſo pilnoho dźeła njeboja, jylne, ſtrowe poſtawy.

Dženja pať njemóžachmy krajinu a ludži, ju wobyđlacych, ſtajnje wobkedžbomacž; męjachmy mjenujey we wozu někotrych njeluboznych herjetarjow a jeli ſo njemyſlu, ſynow židowſkeho ſplaha. Spędjnje mjez jobu ſo zeznawjchi, zebrachu a zepřdachu ſo do jeknoho rózka a męjachmy ſwoje „ſwjeczatka“. Džęłachu a wołachu ze wſchej zahorjenoſtju a napjatej kedžbliwostju — brajachu a wołachu kať židža. A hdyž běchu ſo tróćkfu nahrati, powędachu ſebi zajimawe węcki wo wobſhodže, wo konkurency, wo dobytkach; znajachu do cyla wiče wobſhodne wurazy lępje, hač ſcheječan „Wótcze naſch“. Pučżowarjo wodychnychu, hdyž běchu ſo tamni křobli hraczey tróćkfu zmęrowali a ponurichu ſo zaſo do ſwojich přjedawſchich myślicžkow, do ſonow wo domiznje, do ſonow wo piſchichodže, z kotrychž běchn tamni njelubozni hoſečo jich na křwilu wubudžili.

Zažo wobhladowachmy ſebi krajinu a na pučžu ſo nam poſticžace wobrazki. Rhwatachmy tu nimo rjaných, wložnych łukow, hłuboko w dole ležacych, a z wobęju bofow wot nahlych brjohow wobrubjených. Wóřjedž łukow pať cęhnjeſche męrnje cžiſta ręka, do wſchęch rózkw wuſtojnje ſo wijo. Wulke ſladlo křuwow křodžeſche wjeſele po plódmých łukach a ſchęcipaje tu młódmu trawiečku, kotraž bě po wotawacych žnijach z nowa ze zemje wulęzła. A nadpadnje — wſchitke běchu czerwjene ſchati, jena kať druha, jaťo bychu mólwane byle; cęelata wobſkařowachu wjeſele ſwoje maczerje a byſi křodžachu mjez nimi na prawdu hładajey. Z bofa pať ſtojeſche czeſte hołečo, ſwoje miſchto majtajo. Z wobrymi kuſtami bě je ł ſebi piſchawabito, a hdyž bě ſebi wbohe wſcho zwudawało, zběhny joho njeſwęrnny lubuſchł wopuſch a cęelečtaiche wotſal, doniż ſo z cęerwjnym ſtadle njezhubi. Wſchi wóđe pať ſtojeſche pſychny byť, kotryž ſo z cžiſteje ręki napojeſche a ſwoju podobiznu w jaſnej, wóđe ſo zjewjacu, wobdžiwaje. Tu na dobo ſchumot železničnych wozow wuſtychawjchi, zběhny ſchęroku hłowu a pokaža nam hordže ſwoju ſuchbęlu bleju; a njemóžeſche ſo dodžiwacž: naſch „kóu“ dychajeſche z wobęju bofow paru a z wuhenja waleſche ſo běła truba fura. Hdyž tať nimo njoho z cęlym wotmachom cęęejachmy, zo ſo pęſť a proch po bofach wjerceſche, zaru z cękej mocu a wróci ſo ł ſwojim towarſcham a towarſchkam.

Rhwatachmy dale nimo polow a łukow, a nowy wobraz poſticzi ſo woczomaj. Třjo mužowje křodžachu z waźnym, ſtajnym ſtupom po piſchuwłóčenej roli, ſymjo zemi piſchepodawajey. Schtyři cęahi wołow zadžęłachu za nimi ſyw, dženja zawęſeće dobry ſyw, piſchetož pawcžiny cęahachu ſo wot ſchtoma ł ſchtomej kať cęęeńe niče. Ale tute woły ſu cęi džiwnne howjada: ſchęreje barby, ſuche, koſęate a z woprawdžitymi widłami wobrónjene; ſamo

najitarscha, hižo schědźiwa serbšta frwa w swojich starych dnach tajkich widlow njebóstanje, kaž tute štočata. Zo pak móže tajki na přemi pohlad dźiwny zapřichaj derje čzahnyč, špóznajesč bórzy, hdyž widźišč, zo wóz z cokrweje rěpu hač do kopa namjetany čzi čžumpajo čžehnje, kaž ničo z toho. Naj wšchał, cokrweje rěpy móža so nawozpč a nacžahacž. Tajki rěpjacy zahon njenujcy njeje w Čzechach ničo tak njewšchědne a žadne; a to hjez dźiwa: lud, kiž rady cotor je a šłódky křosej pije, dyrbi jebi wězo tež plody plahowacž, z kotrychž so cotor dobywa; najebacž to pak je tež tajkile zahon rěpy samón cyle zajimawy, hdyž widźišč, kak čžjóda džowkow tu šłódky plody za nacž ze zemje čžaha; zhromadnje postupuja w runym rjuku, zady so rěpy na hromadki hromadžicy. Mimo toho su čzi čžšče džowki same wosebite postawy jich jedno-reje drašty dla; wšchě su krejčerwjene šuknički woblecžene, žiwot wobdawa nekajka čženka křuta a wlohy křyje lohke, jednore rubiškto. Serbšta džowka je wězo cyle hinajescha. Předy hač jebi do džezela abo do kolia jěč zwěči, twochnje w škofu horje do komorki, wodžeje so čžerwjekšojte, šchertowane rubiškto, zwjaza sebi čžštn, módru šalu wokolo paša, potom pohladnje hičheže nekotre razy do šchpihela, hač je tola pyšchna a rjana doječ — a šchto čžini wboha hošpowa? Wona so hněwa a njerza na tajke wěčne hotwanjo, ale z wjetšcha podarmo. Džiwacž pak so potom čžłowjek njemóže, hdyž serbšče džowki hižo w swojej wšchědnej, dželanškej draježe so cuzomu wopyt-warzej Łužicy wnrjadnje lubja, tak zo sich křwalbu šamo w cuzym kraju špěwa!

Alle šhortowe čžšče holicža njedachu pucžowarjej ani dołho jebi myšič na pyšchne, serbške džowki. Čyła šchwita njenujcy zanjše zhromadnje a mócnje „na ždar“ a šiwajšče nam „rjane božemje“, hdyž naš wuhlada. Naš pak njemylachy jich štrowjenja, a njepšchstawajcy špěchachmy dale. Tu žadašče jebi bórzy nowy wobraz našch fedžbliwoječ. Š malej hórzy dojěwšchi wuhladačmy šadło wowcow; wšchě wodžewajšče rjana, běła wolma, jačo bychu hačle njedawno kupane byle; nohi a nohy pak mějachy čžorne kaž móraš. Za nimi křodžešče na šfiróžkaty wowčžerški kij so zložuju hižo wobštarmy wowčžer. Šoho šušžownik, šwěrm wowčžerški poš, bě so clyš špřócny a wujachlemy wot štajneho běhanja do šhlódkneje wlože lehnul tak dołhi hač běšče; šwoju hlownu běšče wuštojnje položil na předkownej nozy z wocžomaj štajnje šwojohu šujeza jěžěhujo — a tak tu ležo wotpocžowajšče. Šadobo pak so žebra na pošw šwojohu šujeza, běšče zady a předku, wopušch jomu křodžešče kaž šhortowěžka — a wbohe šchepki dyrbjachy křodžič po jcho woli. Woprawdže lubozny. bě to napohlad — ale wokomik — a z wocži so žhubichy „běleje wolmy noščerki“.

Wyšofki brjóh zakry nam lubozny wobraz. Wócžko drje hladašče hičheže dlěje štarošejnje do přichrody, hač njebhy ničo wušlědžilo, ale podarmo; hižo padachu šučerki, čžničška lěhašče so na šparnu zemju. A zo by so čžas pucžowarjam nětko špěchnišcho mimul, křwatašče samón našch čžah ze štrašchnej špěchnošče. Alle njewěm hač to čžinjšešče pucžowarjam k lubošči, abo zo by šwoju winowatošč dopjelnil a zatomdženja žajo nakřwatal. Škěch bě tomu, kaž to čhejšče. Šoleja běchu so nawjercžale, našch šón běšče špřócny, bě so nahwizdal a nadychal, wbozy pucžowarjo běchu so našedželi. Tu so hičheže jónu wješele zahwizda, z njedaloša šiwachy nam šcheczjelne šwěch, šwěch Pražškoho dwórniščeža. Šičheže nekajka mješšchina — a žaštojnik hižo pichindže z wješolej powěšču „Praha, Praha“! —

Meje doczakał.

(Wobraz z czechoskoho žiwjenja.)

(Potracžowanjo z czišla 20.)

W Holešchowicach wuzwolichu sebi male wobydlenjo, tam tež dósta Lipka městno w jenej liječni. Wudawki za pscheczahowanjo běchu wulke, tola zaplaczichu je. Wojezech pscheshdli so nětko k starichimaj a běšche wješoły — běšche doma. Rano khodzěšche do šhule, pschipołdnju pschifhadžěšche domoj, najě so a zasly džěšche. Wječor pak móžěšche studowacž kaž dołho chcyšche, nihto jomu nicžo njepraji, haj, nihto jomu njehmědžěšche z nicžim zadžěwacž; nan bě tak poruczil. Wón hižo widžěšche we Wojezechu podpjeru swojeje staroby, hdyž wjac njebudže móe džělacž. Z hordošezju pohladowajšche na swojoho syna — z hordošezju wo nim rycžěšche. A Wojezech sebi to zasluži. Běšche tak pěknj a wufnjěšche pilnje, a derje wědžo, zo w tym leži nic jeno joho pschichod, ale tež pschichod cyłeje swójby. Njemóžěšche ani doczakač toho časa, hdyž chcyšche zaplaczicž swojimaj starichimaj za jeju starošč a lubošč. Tak so jomu čas pomaku minjěšche — běšche chcył tak rady jinaj hižo nětko z něčim pokazacž swoju džakownošč, ale běšche hačle student. Tuž rěkašche čakač — něhdy to budže.

Toho bratr Wjacław mjez tym roščěšche, a hižo so jednajšche wo to, tež jomu wuzwolicž powołanjo. Běšche runje tak wobdarjenu kaž Wojezech; tajki džiw tohodla, zo chcyłe jomu nan zastaracž dobry pschichod!

„Mojej džěščzi dyrbitelj mi něhdy pschiznacž, zo sym so za njej starał, by rjeł. A wjele sebi zwěri. Da tež Wjacławej studowacž. Poda dreje so tak do jara wulkeje starošče, ale pokojěšche so: Wojezech budže za mało lět hotowy a potom móžetaj so wo Wjacława staracž wobaj.

„Wonaj mi to něhdy zaplaczitaj“, tak so pokojěšche.

Wojezech potajfim nětko k foncej khwatašche a Wjacław započinašche.

W tworni, hdžež Lipka džěłajšche, bě mištr wěsty Hrubá. Z počatka běšche Lipkowy najlěpši pscheczel — a čožodla? Tež wón mějěšche syna a dawajšche jomu studowacž. Wón to móžěšche loško, mějěšche rjanu mzdu a tež hiččeje něšto samjsoho zamoženja. Po swjatoku běšchtaj pschecy hromadž; rycžěchtaj wo swojich synach. Tak powědašche Lipka wo Wojezechu:

„Pěknj hólč to, kněz Hrubá. Lěpšohoh njemamafajš. Zo by jeno štoro hotowy byl — potom sym zastarany na stary džěń. Čłowjek njewě, fak dołho Bóh šrowotu wobradži — jenož zo bych hiččeje te por lět tu dracžinu wutraš.“

Hrubá na swojoho syna wulkeje nadžije njestajěšche. Subjenje wufnjěšche, a pschi wšchim joho studije wjele, wjele pjeuněz płaczachu. Rónc wšchohoh bě, zo dyrbjěšche ze studijow. Wufnjěšche nětko rjemjěšło pola swojoho nana w tworni.

Lipfec Wojezech tehdom runje do duchowniskoho seminara zastupi. Pscheczělstwo Hrubowe z Lipku pak bě z dobom roztorhujenc. Hrubá to njemóžěšche zujěšč, zo džěłacžerjowj syn pschec tak postupuje, haj, zo tež druhi nětko započina — a zo bu joho, mišchtrowy syn, wuhnaty ze šhule. Jako by wobohi stary Lipka sebi psche to mohł! Hrubá joho pschecžěhašche, hdžež jeno móžěšche. Najěčěžiče džěło jomu dawajšche, a to hiččeje tajke, pschi kotrymž so mało zaslužicž hodžěšche.

Chcysz-li Hruba jo wjeczic, haczruniej k tomu njemjesche žaneje winu, dha jo njemžesche na Lipcy lepje wjeczic hacz tak. Tón jo drjejesche bóle hacz hdy prjedy, a tola sebi mjenje zaslužesche dnžli prjedy, haczruniej něto runje wjac trjebasche hacz prjedy. Wojczedhowe wuhotowanjo do seminaru žadašche fhětry pjenjez a něto studowajšche tež mały Wjacław.

„Njnez Hruba, shto dha sym wam tola činił, zo mje tak pschesczěhacze?“ prašesche so jónu mišchtra.

„Sa was pschesczěham? Psche czo bych was pschesczěhal?“ wotmolwi njedušchmy tajenc.

A stary nan čerpjesche dale. Čerpjesche za swojej džěczi. Za to, zo chcysche jmaj zastarocz dobry pschichod, telko pruhowani. Wón wšchaf lubowasche swojemu synow bóle hacz žadyn drugi nan, wón to wutraje, budže jo drěcz hacz do womory — tola čłowjekowe mysl njejsu Bože pucze. Za krotki čas najhóšchoho napinajja, hdyž bė něhdyžfuli po cyknych nocach džěłal, spózna, zo to njedže. Tuž wza Wjacława ze studijow a da joho k žlotnikaj na wučebu. Nětk jo žadašche bycz polóžene, ale njeběsche. Stary nan běsche posledni čas swoje mocy nimomery napinał, běsche džěłal wodnjo a w nocy swoje čezje džěł a tak bė sebi podrył zbytk swojich mocow, kotrej hiščeje mějesche. Nětk wšchaf drje njebě wjac telko wudawkow kaž prjedy, dofelž Wjacław wjac njestudowajšche a ani Wojczed telko wjac njetrjebasche, hdyž bė w seminaru — tola stary Lipka njemžesche sebi ani wjac polojcu toho zaslužic, shtwž prjedy.

Tak daloko běsche joho mišchtr dočincowal. Chcysche so na nim wjeczic, zo ma lepšchaju synow dnžli wón — a běsche so wjeczil. Tola Lipka joho njezakliwajšche, „Wóh widži kóždoho a znaje wšch čłowjeczje šutki“, na to jo jeno druhdy dopomni.

(Pschichodnje škónczenjo.)

3 Lužicy a Sakskeje.

3 **Budyšcina.** 3 nowa zas swojich čitarjow na to fedžblivnych čjinimy, zo mamy w Budyšcinje serbskoho rycznika, knjeza M. Čyža. (Bydli na lawskich hrjebjach [Lauengraben] čyžo 8.) Kóždomu dyrbi witane bycz, hdyž móže swoje naležnosče w tej ryczi sebi wuradžec, kotraž je joho macžerna rycz, a w kotrejž wšchědnje ryczi. To je čašto jamym tajkim witane, kotřiž hewaf derje němři rycza, čim bóle, hdyž móža tak z ryczińkom cyle dowěrnje rycžec.

„**Lužica**“, 10. (oktobrowe) čislo, je wušla, a ma scěhowacy wobsah: Lisće pada. Keklija swěta. Basni J. Čišinskeho. Serbska narodopisna wustajeńca w Drježdžanach 1896. Wustajeńca skóńčena (z wobrazom: Njedzelniča z přěnich kemši domoj). — Wobrazy z manevra. Podawa J. Zalěski. IV. Biwak. — Serbska šula a němčina. Někotre nahłady a pokiwy serbskeho wučerja. (Pokračowanje a skóńčenje.) Za „Lužicu“ wobdžěłal a. — Za horicontom. Pěsnił František Doucha. Přeložil Ad. Černý. — Powšitkowna ruska wustajeńca w Niznym Nowgorodze. II. J. M. Holan. — Błošańska kjarcma na Barlińskej hustawjency. (Kóńc.) Šwj. — Něšto ze starsich serbskich časow. Po „Bud. Now.“ spisał M. H. (Pokračowanje.) Serbske sudy. — Slódka knjeni. Baseń. Žortula. — Stajne rubriki: Serbske pismowstwo. Serbski roz-

blad. Druzy wo Serbach. Należnosće towarstwow. Zapis přinoškow a darow. — K cylemu nakladej 10. čisla „Lužicy“ je přidata příloha, nastupaca Mačićny dom. — „Lužica“ wukhadža kóždy měsac po 8 a 12 stronach a plaći w „Smolerjec knihičišćeřni“ a pola nasich agentow 3 hr. na léto, na poł léta 1,50 hr.

Ze serbskeho muzeja w Drježdžanach. Mamy hišćeže wulku čječež, kotraž so w poslednich dnach Drježdžanskeje wustajeńcy wošpjet našchomu serbskemu muzeju ze strony našeje lubowaneje kralowskeje šwójbny šta, našchim lubym Serbam džělicě. Wjatk 25. sept. dopoldnja 1/2 11 hodžin wuznamjeni Zeje Majestosež našeja lubowana kralowa Karola serbsku wjes a wošebje serbski muzej ze swojim wošpjetom. W pšchedwodstwje knjenjow hrabinkow z Einsidel a Neutner von Weyl a wyjšchshoho dwórskeho mišchtra z Malortie poda so Zeje Majestosež hnydom najprjedy do našeho serbskeho muzeja a wobhladowašce wšchitke našeje tam wustajene pšchednjety nadrobno a z najwjětšchim zajimanjom, hušto so za tej a drugeje wěcu dokładnje wobhorjeje, kotraž tam jeje kědźbnosć wošebje wubudži. Z najwjětškej škwaltu wo pšchedmjetach a zarjadowanju wuštwi našeja kralowa z muzeja a kupi jebi wonkach wot našeje serbskeje pšchedawarńicze někotre wopomnjeńki na naše muzej. Wotom wopyta Zeje Majestosež našeje pyšnje Włotowčanki, kotrež tam na Drježdžanskej Sprjewi w swojich čzołinach pšched njej paradu stojachu, a poda so nimo wjesnjeje kowarńicze do serbskeho dwora, hdžěž so na drjewjane ławki srjedz dwora šyny a našchim tšjom serbskim hercam pšchipošluchajšce žadajo wot nich štychecěž serbske hłoty a špěwy. Našch štory Wola, kiž je so, kaž Drježdžanske nowiny pšchi tej škladnosći pišaju, ze swojimi serbskimi pšchednošchtami lubušcht wustajeńskeho publika šezimě, dyrhješce na kraloweje žadanjo hišćeže raz šwój znaty žortny špěw wo „nepłach“ pšchednošchecěž, kotryž běšce hižo 20. junija pšchi wotewrjenju wustajeńcy pšched Zeju Majestosežomaj kralom a kralowej pšchednošchowal. Z miłosćiwymi šłowami wuznamjeni na to Zeje Majestosež našeho serbskeho herca a joho towaršchow Šancžku a Wobuzu a po tym zo běšce jebi hišćeže znutštownosć serbskeho doma (Malbicžanskeje šchule) wobhladała, šyđe so do swojeho woza a jědžesche pšchez serbsku wjes do „Staroho Města“, hdžěž bu na torhoshčezju wot šchulšchich džěczi, kiž tam runje běchu (Šhwacžičanske?) žiwje postrowjena. Škóněžnje počesčěži Zeje Majestosež hišćeže muzej za jashtu ludowědu a wustajenja jashteske porcelinoweje manufaktury a klampnarštwja z krótkim wošpjetom a wopušchěži po 12 hodž. wustajeniščežo.

Z Šhróšćic. Šrjedu 4. novembra t. l. běšce so 25 lět minyło, zo bu našch wyškofodostojny knjez kapłan Šcholta na měšchnika šwjećěny. Wšjokodostojny knjez jubilar běšce jebi pšchedowzał, tónle wažny džěń w čičkej šamocze šwjećěč, a poda so k tomu kóncej na někotre dny do hnadownoho měšta Šrupki. Wola Šhróšćanška wošada, w kotrež je wjeledostojny knjez cyle 25 lět z wulkej pilnosćezju a horliwošćezju škutkowal, a tež wjele druhich njezabychu na swojoho zashtužneho měšchnika. Džžo do swojoho wotpušćowanja a tež po domojwórcenju dóšta wyškofodostojny knjez jako zashtužene pšchipožnacžo swojoho škutkowanja wšchelale dary lubošće a džata. Tak dóšta wot wošadnych Šhróšćanskeje faršeske wošady šlěborny pozłoczany keluch z patenu z napisom: „K 25 lětnomu jubileje 4. novembra 1896, džakowna Šhróšćanska wosada.“* Zjednocěštwjo serbskich katolskich wučerjow dari

* Móžemy tudy pšchšpomnicě, zo je jón žlotnik Šung za 320 hr. wobštaral.

krasny wobraz: „Žezus bóžski pscheczal džěczi“; schulska mladoscž Khróścjan-
steje wučernje rjany ruczny šwěcniš. Wot pscheczelow a dobrych znatych
dósta wšelake darn, jako: kanki za Božu mšchu, mišale, album, khoruch a
wjac krasnych wobrazow. — Sobotu wječor, hdyž bě jo wjeledostojny knjež
zas domoj wróćił, počesježi jeho Khróścjansta „Zednota“, kaž tež Pancziczanski
špěwarške towarštwu, kotrohož česny sobustaw knjež jubilar je, ze zastaniczom.
Móčne šfelenjo merzłow zwonka powyšchi hiščeže tule šwjatocznoscž. Knjež
cyrch. wučer Šila wupraji w mjenje Khróścjansteje „Zednoty“ šwoje zbožo-
pschecza z rjanymi słowami, za což jo knjež jubilar rjenje podžakowa, wot-
pokazawšchi česčž wot šwojeje wojoby a pschipokazawšchi ju šwojomu duchown-
stomu zastojništwu. W mjenje Pancziczanskiho špěwarštkoho towarštwu pschijnjeje
knjež cyrch. wučer Brauner wutrobne zbožwpschecza. Knjež jubilar hluboko
hnuty pscheprosch wobě towarštwje do tudomnoho Wjenfec hoščenca, hdžž
běšje wobdžělnkam wječer pschihotowacž dal. Tu bě nětk wjelele žiwjenje,
wšelake pschipitki so tu štachu, a knjež wučer Šila da tu nastorč na zjedno-
čenje wobeju špěwarškeju towarštwow, šchtož wšchěch wutrobnje zwjeseli. —
Šchwórk 12. novembra wuhotowa knjež jubilar pscheczelnu hoščinu w tu-
domnym Wjenfec hoščenca, na kotruž běchu zastupjerjo faršjeje wojadn,
šebětaštwu a wojadni wučerjo, kaž tež pschedyda šwobodnoho zjednocženštwu
šerbškich katholicškich wučerjow pscheproscheni. Kaž jo pschi tutej hoščinje
wšelake pschecza a pscheczelne šlawy wunjesechu, tak pschejemy wjele-
dostojnomu knjezej jubilaraj tež tudy hiščeže z nowa, zo by tež šwój žloty
duchownški jubilej w tak polnej štwocze šwjeczicž mohl, kaž tónle šleborny. —
Mnohe lěta!

Z wokoliny šlósčtra. Šdyž „Bošol“ wóndanjo mjenješče, zo „Pelikana“
so za našch šerbški lud jara njepschihodži, je drje wón prawje měl. Z naj-
mjenješcha tež wšchitke najnahladnišče němške katholicke nowiny wot čžitanja „Peli-
kana“, kažkiž wón nětko je, wotradžuja. Lěto dołho pschimošcha wón mje-
nuicy hižo jene wěščeženjo* po druhim, a někotryžnli sebi myšli, zo je to wšcho
ama wěnowečž a zo budže bórzy same krewjepschelecžo, mordowanjo, palenjo,
drohota, njezbožo za njezbožom. A tónle wěščeženjo hróžbny pschichod je
někotrych w našchaj wokolinye k hlupym pschiwěrkam zawjedł: tajcy a tajke tiple
kupuja sebi „njbjeske ryhele“ (abo tež šydom zamkow mjenowane), kaž tomu
šchwóranju rěčaja, a mjenja, hdyž tajki list pschi sebi nošcha, zo jo jim potom ničžo
žle štačž njemóže, hdyž wot „Pelikana“ wěščežene štruchle čžaju nastupja. —
Tohobla mamy za šwoju winowatošcž, zo wotradžamy, „Pelikana“ čžitacž,
domž wón njepschestanje wšchě móžne wěščeženja wozjewječž. Šdyž jo to štanje,
potom jón runje tak wutrobnje porucžimy. Dale prošmy tamnu wojobu, kotraž
za 50 p. tamne listy ludžom wotpišuje, zo chcyła to pschestacž, hewak ju
zjawnje mjenujemy. Tych pať, kotřž ju tak zapšepjeni byli, a sebi tajke
hlupe listy kupili, napominamy, zo bychu so tajkich hrěšchnych pschi-
wěrkow hladali a listy špalili. Wšchitcy pať budžmy pschewědženi, zo chce
„Bošol“ jenož wopradowžite wěczne a čžasne zbožo šerbštkoho ludu.

* Ze drje wšchěm rozšladnym znate, zo runje množy našchi Šerbja su
hróžbnym wěščeženja pschijšupni a jo potom štracham podawaja. Tuž je
winowatošcž wšcho wotdžeržowacž, šchtož móže nještrowe nahłady a nje-
prawu, šchłódnju bojošcž wubudžecž. Red.

3 Stanjenca. Tudy je so ze započatkom tohole měsaca knjez rječnik Voigt zajhdlił. Rady wozjewjamy, zo je tónle rječnik sibi jenoho Serba jako pomocnoho džělačerja za swoju expediciju postajil. Tak je Serbam, kotřiž w prawiznišćich naležnosćach pomoc a zastupowanjo pola tudomnoho hamstotoho sudnistwa pytaju, móžno, pola knjeza rječnika Voigta swoje naležnosće serbski rozpowědacž. To budže wosebje staršćim ludžom, kotřiž druhdy dočej derje němšći njemóža, jara witane.

Wšhelcžiny.

* (Kotry kraj najwjacy nepli* sadža a płodži?) Němška, pschetož tu bě lěta 1893 psches 3 milliony hektarow z neplemi wobjadžanych, žne wučinichu psches 38 millionow tunow. Němškej najbliže stoji, wězo nje-poměnje wjetšcha Ruska z 23 millionami tunow a nimale telko hektarami, kaž Němška. Za to sadža Amerika, z wotfelž je tutón dar k nam pschěchol, jenož 1 mill. hektarow a w. r. ywa ½ mill. tunow. Poslednja je w tym nastupanju Štalška z 194,000 heft. a 800,000 tunow. Dodacž so ma, zo plahowanjo nepli stajnje pschibywa, zo je potajkim nepl dawno pschestał „Boži khlěb khdych“ byč; kóždy jón je a znaje, a rad chcył widžecž, icho bychu mojedla tež pola naš w Serbach prajili, hdy bychu raz jenož jednu tydžcu neple dyrbjeli parowacž. — 2 millionaj tunow nepli wusřebaja w Němškej kóžde lěto wšhelacy bratřja, lubowarjo „pólki“.

* Nepl (= Erdäpfel) — krajne słowo, něwěrnó? „Běrný“ drje trochu luboznišćo klicnča, ale ani běrna njeje ničzo druge hačž němšće „birne“. — Tam a sem drje tež „kulki“ a „buny“ znaja, ale nic powšchitkownje — a tuž žno budžemy tež pschichodnje dyrbjecž „neple“ a „běrný“ dale sadžecž, ryčž a jěčž.

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1895: kk. 565. Marija Bukowa z Konjec, 566. Hańza Krawčic ze Sunowa, 567. Jakub Šocka w Rumburku, 568. Marija Wingerjowa z Khrósćic, 569—571. z Wudworja: Marija Šewčikowa, Jakub Zarjenk, Mikław. Bryl, 572. Mikławš Kubic z Hory, 573. dwórski kaplan Filip Rězak w Drježdžanach, 574. 575. z Kukowa: Michał Wolenk, Michał Šolta, 576. Madlena Tkalčec z Njebjelčic, 577. Jakub Kilank z Hrańcy, 578. Marija Rychtarjec ze Smjerdžaceje, 579—581. ze Sernjan: Jakub Kokla, Michał Janca, Madlena Hermanowa.

Sobustawy na lěto 1895: kk. 703. Jakub Šocka w Rumburgu, 704. Jakub Kokla ze Sernjan.

Dobrowólne dary za towarstwo: Na dopłaćenjo „Nowoho Zakonja“ „wot wumjenkarja“ 5 hr.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena dań wučinješćej 109,994 hr. — p.

K česći Božej a k spomoženju dušow je dale woprowal: r. 1. hr.

Hromadže: 109,995 hr. — p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 13,170 hr. — p.

Dale su woprowali: N. za swjećene wěcy 50 p., r. 50 p.

Hromadže: 13,171 hr. — p.

Za cyrkej Mačerje Božeje w Radworju.

Dale su woprowali: k. kaplan Jakub Nowak 50 hr., Michał Kmeč, služobny z Lutowća 5 hr., Mikławš Kubaš z Khasowa (IV. dar) 50 hr., M. B. (lubjeny dar) 3 hr., Madlena Benšowa ze Serujan 20 hr., P. W. z Kh. 10 hr., njemjenowana z Khrósćic 9 hr., njemjenowana z Noweje Wjeski 1 hr., W. z Njebjelčic 1 hr. 25 p., Hana Zopic ze Šulšec 2 hr., Hańža Heńkec, služobna z Radworja (w Drježdzanach) 10 hr., Hańža Roztokec z Radworja k wupyšenju woltarja 17 hr., njemjenowany duchowny z D. 10 hr., farař B. Hicka z Kamjenca 10 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje darichu: Hrańčanscy wowčerjo 60 p., družy wjeseli kwasarjo a kermušnicy nazejmowali 5 hr. 30 p., M. B. z Konjec 1 hr. 50 p., na Rachlowskej kermušy 1 hr. 50 p., M. M. z Č. H. 1 hr., M. W. z K. 2 hr

Za Rabličanskich wupalenych: řečnik Michał Cyž w Budyšinje 20 hr., přež brašku Sneidera ze Swinařnje kwasni hosćo: pola Kubicec w Starej Cyhelnicy 3 hr. 50 p., pola Broćerjec w Kukowje 14 hr. 50 p., kantor Bartko w Budyšinje 3 hr., přež F. R. 5 hr., njemjenowany 3 hr. 50 p., njemjenowani z měsćanskeje wosady 1 hr. 50 p.

Za wupalenych w Zdźerje: njemjenowany 3 hr., njemjenowani z měsćanskeje wosady 1 hr. 50 p.

Zapłać Bóh wšěm dobročerjam!

S r a j a n

katholska protyka za Hornju Łužicu

na lěto

1897

wušdže za tydžeń. NB. Prošymy našchich česćenych ff. **agentow** a wschitkich, kotřiž chcedža „Srajan“ na pschedań mječ, zo bychju za tydžeń **swojich** **poselnikow** k našchomu hłownomu expeditorej knjezej **inspektorej Wjency** w Budyšinje **po nje poškali.** Redakcija.

W redakciji „Katholiskojo Pojola“ je na pschedań knižka

Marija,

Maczer dobreje rady.

Knižka za sobustawy „Pobožneje Jednoty“ k česćenju Maczerje dobreje rady a za druhich česćowarjow s. Marije. — Tež najmuznišce modlitwy so w njej namakaja. — Wjazana do platu ze złotym rězkom placzi knižka 1 hr.

Khrósćanska Raiffeisenska kassa a burške towarstwo

změtaj **hłownu zhradamiznu** 30. novembra (na swj. Handrija) popołdnju w dwěmaj we **Wjentec** hosćencu w **Khrósćicach.** — Džeński porjad: Pscheglad a rozprawa wo dotatnym hospodarjenju tohole lěta. Wurađenjo wo wažnych burških naležnosćach a stoněžnje namjety.

Bohaty wopyt woczakuje

pschedydstwo.

Towarstwo serbskich burow za Rabličansku wosadu

změje **njedzeli 29. novembra t. l.** popołdnju w 5 hodžinach **zhradamiznu** w Šchunowskej „Fabricy“. Prawje bohaty wopyt woczakuje

pschedydstwo.

Katolfski Pofol

Wudawa so
pr. nju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósće a
we knihařni 2 m., pod križ-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa SS. Cyrilla a Methodija w Budyšinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 23.

5. decembra 1896.

Lětnik 34.

Hłosy za kěrlušy Pobožneho Wosadnika.

Zań je wažne džěło za našich katolfskich Serbow dokonjane: Hłosy za kěrlušy, kotrež su w „Pobožnym Wosadniku“ a tež w pschidawku za „Nowu Jezusowu Winicu“ wopischijate.

Někotrjžkuli drje pschi tutej powěsći wodychnje, prajo: Skóncnje! A dyrbiny pschidacž: Prawje maich; dolho došč je tralo. Tola, schtóž haru a prěcu wopomni, kotruž je někdyžkuli jedyn jenicžki hłós w tymle zapisku pschihotował, tón so nětk tež spokojicž da. Pschistajicž chcemy hišće, zo běchmy tež w mnohim nastupanju wot čishečeruje wotwiji, dokelž móžeshe jeno jedyn stajer Smolerjec knihicžishečeruje tute noty stajecž.

Tola, wjeselmy so, zo je džěło nětk skóncnje hotowe! A je to rjane džěło! Zańny čisheč, kětro rězno stajany, zo bychy so noty čim lóže čitacž a rozegnacž mohly.

Schtóž džěło same nastupa, móžemy našim lubym Serbam zawěsćicž, zo je z najwjetshej swěru wobstarane. Jednashe so pschede wšim wo to, kať wšchě našhe wosady ze wšchey wšchelafojšu spěwanja zjednocimy. Tuž su so wašchnja spěwanja jenotliwych wosadow pruhowale, pschinnale, a hłós kěrlušy w tej abo tamnej wosadze, kotryž so jako najdoswolnijihi spózna, je so wuzwolil a zawěsćil. Zo pschi tajlim pruhowanju hudźbne zasady džěło nawjedowachu, so samo rozemi, a móžemy pschistajicž, zo je so wobkhowało, schtóž jenož so nětak hodžeshe. Tak je lóžda wosada k swojomu prawu pschisćla. Kóžda wosada pať změje tež wopor pschinjescž, hdyž tu abo tam něscho nadeńdže, schtóž trochu hinať klineži, hač je wosada dotal slyšchala. Senož na tym pucžu móžemy k jednocze dóńcž. Tajki wopor pať budže jeno krotki čas so čučež. Hdyž budže so w schulach a druhich zwucžowanjach po nětko wobkručenyh hłójach spěwacž, dha njebudže dolho tracž, a stare wašchnjo spěwanja, je-li trochu hinashe bylo, budže zabhyte.

Dokonjane dźěło móže so plódb „zjednocženstwa katoliških wučerjow Serbskeje Łužicy“ mjenowac, kotrohož sobustawy su swěru wuradźowali a pomhali. Najwjetšy dźěl prócy a dźěła pať je dokonjal knjez Jan Symant, cyrkwinny wučer w Baczonju, tohodla smy tež jeho poľne mjeno w pschedyrcy podpisał, hdyž běše czešečeny knjez je sam pokornje zamjelezał. Naschym czešečeny a lubym ff. wučerjam tudy w mjenje katoliških Serbow zjawny dźak wuprajamy. Wjez dwěla czešečeni knjeza nětk tež drubi dźěl dźěła na so wozmu: zwučzenjo spěwarjow a cyrch wosadow na porjedzene hłoty.

Hłoty su z dowolnosću duchowneje wyschnosće wudate a su z tym cyrkwinstu sankciju (wobkručenje a sřhwalowanjo) dōstale. Tuž njebudže nikomu czeško, tomu so podešřinyč.

Placšiznu smy po možnosći nizku stajili, 50 pjenješkow*, zo bychmy kōždomu, wosebje šhulskim dźěčom, kupjenje knižki možne sćinili. Wšči tať mizej placšiznje so naklad hatle zaplaczi, hdyž budža w šchě exemplary (1500) pschedate. Knižka budže tež pola naschich ff. agentow na pschedať.

Dalsche hłowne dźěło, dohotowanjo fhoralnych knihi, z wustajenymi (harmonisowanymi) fhoraleni dčemy po možnosći spěchowac, zo by tež ta kniha bōrzy do rukow naschich ff. organistow pschisćla.

---

* Pola knihkupca placzi knižka 1 hřiwnu.

Do Rōzanta.

Spěšneje konjeje začěšchtaj a jědech z pola do hole. Dolho nje-
trajesche a cyle nowa, cyle hınascha krajina mje witašče: pola nas storo same
polo, tu storo samy lěs; pola nas hōrki a hory, doly a doliny, tu hjez mała
luta runina. Bōrzy bēch worjedz kečkow a lěsa; spōznach a začuch za dolhi
čas zašy z nowa, kať luba a pscheczelna je tež runina ze swojeje sčřitacej
holu, a kať prawje nasch sławny Šandrij Bejeť ma, zo sebi holu sřwali
spěwajo:

Šola sřtwicška cžichowna,
Wjedra žlobam wobara.

Schtomy počachy rědsche byč a za nimi pokazo so nadobna Rōžen-
czańka cyrkej. Zeje derje znajomna, po sčřerokej wokolinje daloko widžomna
wěza strowi mje ze swojeje stajnje jenat zelenej barbu. barbu nadžije, a je tať
hižo rjane znamjo, zo je so w teje cyrkwi mnoha nadžija dopjelnila a so
wěšeze hiščeze dopjelni.

Tať dolho, dolho njebēch wjacj pschěz proh tuteho domu Božoho psch-
kroczic mohl; cžim mōenišče, cžim nutrišče bēchu tohodla wšch začřisće
a cžucza, kotrež mi we wutrobje wotuczichu. Haj, to je cyle hiščeze tōn
samny rjany Rōzant, do kotrohož šym spěchal ze spěšneje dźěšcowskej nohu,
do kotrohož šym sřwatal w sřutnišchich mlōdžencowych lětach, do kotrohož šym
sřhodzil w swojeje polnej starobje: tehdom strowy, cžily, wjesoly; pozdřischo
z hřubšimi myšlemi a ze starosčřitwej wutrobu. Lěta su so minyle, mnohi
rjany kērlusč je tu wuklinezał, mnoha wutroba je tu trōsčta, woloženja a
pomocy pytała a tež namatała. A mjez nimi bē tež jara wjele, kotrychž šym

znao jako svojich lubhych a pšhecželow, tola woni tu wjacy njejsu. Šižo je nimalo noru splah wotrošil, a tola šym tu kaž doma. Albo kotry prawy hšecšezan njechal so w domje Božim, a wosebje w domje swojeje najlěpšecze maczerje doma czucz? A kotry šwěrnny syn serbskeje zemje njechal so dwójcy lubje doma czucz w teje swjatnicy, kotruž je sebi w našej serbskej domiznje za swój cyle wosebity dom wuzwolila „maczer Boža lubowana“, zo by jow z-połnej darniweje ruku wudžělala džěczom serbskeje wótcizny huady a dary, tajkicž ani najlěpšcha a najbohaczišcha macz swojim džěczom wudžělěcz nje-móže? Ach, w twojej blizkošći, maczer Boža lubozna, šym bohaty, byrniež khudy, šym wjesolny, byrniež zrudny, šym połny nadžije a radošecze, kaž jeno hdy prjedy w swojim žiwjenju. To je hišecze tón samny woltar, ale džensa je mi wjele krajinšchi, to su hišecze samne pišeczele, ale džensa klincza jawnišcho pšecz wutrobu, to je hišecze samny kělušch, ale džensa špěwaja jón džězi jandželam runja. Móže kčějachu na woltarjn, ale wěšecze hišecze rjenšche róže, róže pobožnosce kčějachu we wšchěch wutrobach pšchitomnych: žywa wěra, zo je runje tu na tymle městnje so swjata Marija zjewila, je tak plódna zahroda, zo tu dobre, rjane njebjeste myšle, něžne, hluboke a pobožne czucz, frute wotmyslenja, doměne zdychowanja a modlitwy škadžeja, rostu a nadobne plódy njesu, kaž džě kwětki same wot so kčěja tam, hdyž jim rosa forjenje wofšchewja a slóncó hlóječki wohrjewa.

* * *

Šilipsdorf a Lourdes drje stej nowe, krajinškej a slawniškej hnadownej městnje, ale Móžant je našch, cyle našch, nic jeno, dolež je wošrjedž Serbow, ale tež drugeje winy dla.

Hdyž běch so w hospodliwej farje wofšchewil, wrócich so z nowa do domu Božoho. Pšched presbyteriom so poklasknywšchi wuhladach na jednorym kamjenju narowne pišmo: P. Tecelin Mět, zemrě 1835. Mało pišmiko, krótko słowa, tola wjele, jara wjele čeedža prajicž. Njebo knjez kanonik Bensch w Malbicach bě hišecze Tecelinowy schuler a rojenil był. Z wulkej čječownosceju a džakownosceju by často na njoho špominal, kaš je zahorjenu był za swój serbski lud a joho rycž, kaš je sam wjele serbski pišal a wosebje tež schulerjom wošolo šebje hromadžil a jich z njewustawacej prócu serbski čitacž a pišacž wucžil. Cyle hnulo paš mje by, hdyžkuli by na joho złoty měšchniski jubilej špominal. Tecelin pšchi tej rjanej pšchiležnosceju sam předowasche a z dobom tež wot svojich njelicžomnych schulerjom, čječowarjom a pšhecželow, kotřiž běchu so ze wšchěch kóncow serbskich wofadow zejchli, na wěčne poslednje Božemje bjerjesche, prajo něhdže: „Moji lubi, džakuju so wam, zo šcže na mój złoty jubilej pšchichli, nětko prošcu waš, zo byšcže tež wšchity hišecze pšchichli na moje kšowanjo!“

Zawěšecze njeje žane wócžlo sucho wostało, hdyž na tajke waschnjo taš wulcy zašlužbny, njesebicnje za swój lud štukowacy čječowny měšchniski starc šebje modlitwam a wopominanju svojich lubhych Serbow porucšesche. A joho proštwu bu dopjelnjena. Šišecze mnozy družu su mi na Tecelina z cyle jenakej džakownosceju a lubosceju špominali, kaž njebo kanonik Bensch. Tež serbscy studentojo su joho wopomnjeczo čječžili a so postarali, zo bu jomu w joho narodnej wšy, Šukowje, rjany widžomny pomnik štajeny.

Tola najrjenišchi pomnik, pomnik cyle po joho samšnej myšli, su jomu čži štajili, kotřiž su joho rjane pišmowške zawofstajenstwo čječžili a joho

samjne džělo dale spěchowali a wudospólnjeli. — Mjeze wschěmi joho spisami pak zda so mi najlěpšichi bjeć wopisowacy pšcheložk Nowoho Zakonja.*

Ź tuž drje so lědma mylimy, hdyž prajimy, zo staj mužej, kotrajž staj cyły Nowy Zakon do serbschěziny pšcheložiloj a wudałoj, Teclinowe wopomnjeczo najpšchisprawnišcho čžecžiloj: Łuščanski a Ğornik staj džě joho započate džělo wudospólniloj a wězo w jara, jara mnohim nastupanju pšchěčahnyłoj.

Teclin je na swojich „polazowanjach“ jeno wopisowacy wučzah z Nowoho Zakonja podał; tola wučzah njehodži so z pšcheložkom runacž. Pšcheložk je wschěm, kotřiž grekskeje rycze njeznaja, najrunišchi pucž a jenicžki prawy klucž k njewučžerpajomnym pokładam swjatoho pišma.

Čłowjekst rozom njemóže dospóznacž, smjertny rot njemóže wuprajicž, a žane pjero wopisacž, sčtož je nam Bóh sam w swjatym pišmje zjewił, zawostajil a wotkazal. Sčto je wscha mudrosčž wschěch čłowjekow pornjšo mudrosčži Božej, kotraž z kóždeje sady, haj, z kóždoho słowa swjatoho pišma k nam rěčži? — Ğdyž syn w cuzbje list wot nana abo maczerje dóstanje, njekombži so, ale čžita jón hnydom, dofelž to staj staršchej pišaloj. Ğdy by něchtó list wot krala, kejžora abo samoho bamža dóstal, by tajki list čžital, z nowa čžital, šnadž zasy čžital, zo by stónčžnje kóžde słowo z słowy znał, by jebi tučón list šhowal a swojim džěčžom a dalšchim potomnikam jako drohe herbstwu pšchepodal a to z dobrym prawom. Ale sčto by tajki list był pornjšo swjatomu pišmje? To je list, kotryž je pišal Duch Swjaty, Bóh sam, pšchěz swojich wuzwolonych profetow a japosčtołow, to je pišmo, kotrež je wschěm čłowjekam, tež mi a tebi, zawostajil Jezus, Syn Boži, našch Knjez a Zbóžnik, kral njebjes a zemje. Haj, we wěštych zmysłu, směny prajicž, zo je swjate pišmo nowoho zakonja Jezus ze swojej samnjeje krewju pišal. Tohodla je to pišmo wschitkich pišmow, kniha wschitkich knihow, kotraž so ze žanej drugeje pšchirunacž njehodži: swjate pišmo.

Swjaty Dominikus wobrazuje so z krasnej złotej blyšchězatej hwězdu na słowje. Tuta hwězda chce prajicž, zo je ze swojim přědowanjom čžmu błuda wzjasnił, kaž rašicha hwězda a rašiche zerja nócne čžěmnošče, zo je wón ze swojim jasnym, rozom rozšwětlacym a wutrobu rozšhřěwacym słowom tyšacy a tyšacy na prawy pucž do njebjeskoho kralestwa wrócžo dowjedł. Ź z wotkel je wón sam tuto šwětko měł? Ğdyž joho šchulerjo so joho prašchachu, tak je jomu móžno, stajnje tak krasnje a raznje přědowacž, rjekny, zo ma swjate ewangelium a listy swjatoho Pawoła na stajnosčži pšchi sebi, zo by je čžital, hdyžtuli ma jeno šhwile. Ź kaž swjaty Dominikus, tak su tež wschitcy druzy šwjecži wučžerjo, wóčtojo, špiwowacželjo, biskopja, měšchnicy, předarjo, puštnicy, mnijcha, ale tež njelicžomni druzy ze wschěch šwětnych štawow a powołanjow rozšwětklenjo, mudrosčž, wědomoščž, móc, tróšcht a hnadu čžerpali ze swjatoho pišma.

Mjeze džě tež žanoho powołanja, žanoho štawa, žaneje štarobny, žanoho šplaša, žanoho postajenja w šwěčže, kotromuž by swjate pišmo dofelž a nadofelž powučženja njepoščičžalo. Nunje w našchim čžasu je rozdžěl mjez šhudym a bohatym, mjez nižkim a wyškim, mjez zbožownym a njezbožownym džěni a wótrijchi. Ź hdyže šnadž mohl šhudy jasnišchi a lubožnišchi wobraz šhudoho

* Šako joho najwosobnišcha kniha rěčšchje powošchitkownje mjez ludžimi: „Róžčenzanski knihi“.

wobfhodživšchi ju ze swjeczenej wodu krepjo zaškapa biskop z biskopštim kijom do hłownych duri, a hdŭž tšeczi krócz zaškapa, wotewrichu so durje a swjaty kšchiž z paštyrskim kijom na próh scžiniwšchi zastupi knjez biskop z pschewodžacyimi měščnikami do uoweje swjatnicy.

Mjez tym hačž so nětko nutška cyrkej swjeczeše a dale a bóle so pschewobroczeše do domu Božoho, modlachu so syły pobožneho luda, psched cyrkwi ju zghromadženi, kaž Izraelitojo w pscheddworach templa, zo by z tutoho domu Božoho wukhadžala hnada a žohnowanjo na cyłu wosadu. A čžim bóle wěšfik do nich duješe, a jim rucy a nozy wozybachu, čžim bóle so jich wutroba horješe, a nutrnije modlitwy stupachu k njebju. A njebjo da so naprosječ; pschetož, sčhtóž pyta, namata, sčhtóž prošy dóstanje, sčhtóž škapa tomu so wotewri. A tež jim wotewrichu so skóncžnje cyrkwine durje; tež woni smědžachu zastupicž do toho domu, do kotrohož kóždoho wěrnoho kšchescžana wutroba čžehnje.

Šdŭž bč přeni džel nutškownoho swjeczenja dokonjany, pschindže k biskop z duchownymi po swj. relikwije, kotrež bčchu so wjez tym na měštno psched noweje zyrkwi pschenješe, zo njeby procession hiščeže jónu trjebał do zdaleneje stareje cyrkwie hičž w tajkej zymje a wěšfik a dofelž hižo swjaty štut tež tak jara dołho traješe. Po pořadženju a krótkej modlitwje njesedhu so swj. relikwije jedyn krócz wokoło cyrkwie a potom hagle do domu Božoho, zo bychu tu na kšchczu šluba nowoho zakonja, na woltarju, wotpočowale, kaž jandželej, kotraž w židowskim templu na kšchczu žluba kšchescžtaj. Tu zastupi tež lud jobu do cyrkwie. Nětk móžeše tež uascha wosada sama šwědk byčž, kaž so štut jeje rukow, jeje prócy a potu, jeje woporow a žadosczow šlužbe božej pschepoda, šlužbe kšchizowanoho Zbóžnika z tym, zo knjez biskop wot lawki k lawcy kšhodžeše, zo by žalbowal dwanacže kšchizow na scženach, kotrež maja wěczny pomnik poswjeczenja wostacž.

Šdŭž bč tak štut dokonjał, ke kotromuž bč k nam pschischol, hdŭž bč pschcz jchtyri hodžiny žohnował a so modlił, džěše hiščeže horje na kalwarstu horu nowoho zakonja, štupi k woltarjej, zo by ze swjatym woporom štut krónował. A hdŭž bč ewangelium, wjesoka powěcž, swjatocžnje wupěmana, njeda sebi najdosťojnišchi knjez wzacž, zo by tule škladnoscz wužil a swjedžeti pschekrašnil z někotrymi słowami. Z krótka wopomni stawizny cyłoho twara, špominaje na to, sčhto je wscho našch knjez šarat za cyrkej čžinił, a džakowasche so tu z města Božoho pschitomnomu patronatskomu knjejštwu za krajne twarše měštno, šhwaleše wosadu, kotraž so njebč žanych woporow štróžila, ale kaž ta kšuda wudowa we swjatym scženju šwój posledni krosch radlubje do cyrkwie dała, a skóncžnje wupraji šwój džal tež tym, kotšiz bčchu tónle dom Boži k Božej a šwojej šamšnej čžejči w tak krótkim čžasu tak krašnje wuwjedli. Wšchču tym a wšchitkim dobroczelam cyrkwie šlubi džakne wopomnječo pschi božej mšchi, w kotrežž nětk pokračowasche. Na njej špěwasche Radworske špěwarske towarstwo missu pod nawjedowanjom šwojeju knjezow wučerjow Šchołty a Štodenka, jara wustojnje.

Cnył šwjedžeti skónczi so z Te Deum, z šhwalbnyim kšruschom „Tebe my Boga šhwalimy“. A Radwořta wosada zanjese čžim horliwšcho tónle kšwalbny kšrusch, dofelž móžeše džensa šnadž po wjele štow létach přeni krócz swjeczicž šwoju kermušchu jako wopravdžite wopomnječo cyrkwie. — Po pořodnju na nyschporje měješe k. kanonikus Škala serbske přėdowanjo.

Šdŭž pak budže wosada zašo létne wopomnječo poswjeczenja cyrkwie swjeczicž, hdŭž změje zašo kermušchu, njecž wona ženje pschi tom njezabudže na

toho, kotryž Nadwošskej cyrkwi njeje jenož bohate pjenježne wopory pschinješt ale tež swoju strowotu wažič z tym, zo je w tak njeluboznym nazymstun času nam cyrkej z tajkej prócu swjećičil, njedch njezabudže na našchoho najdosťojnišchoho knjeza biskopa dr. theol. Ludwiga Wahla.

Pšchispomnicž dčemu, zo běchu mjez čęstnymi hoščęmi tež pschitomni: dvě hrabincy z Einsiedel nad Nadworjom (patronaške knještwo), hrabinka Monika Stolberg-Stolberg nad Worflecami, wofrjesny hejtman v. Bosse, hamtski hejtman dr. Hempel, tajny twarški radžiczel Giese, rycžejtkublet Gießner z Woranec a architekt v. Mayenburg. Wězo přjedy hačž budže cyrkej cyle dohotowjena, budže so hiščęze někotry čas minyč a dlęje drje hiščęze, přjedy hačž budže wschitko zaplaccjene. Tola dyrbi so woporniwosčž našchich katolskich Serbow jara pschipóznacž, wosebje tola hewat nic bohateje Nadwošskej wosady. Wězo bychu=li hrinny abo marki tolerje byle, by tež trochu hinaf a lępje bylo, kaž bě so w tym nastupanju dopišowat „Serbskich Nowin“ psched dvěmaj njedželomaj zalicžič a pschchladač, kiž tam pišasche wo † Wóřichy Wobzhynej, zo je 18,000 hr. dača, wopravdže pak 6000 hr. (kotrež drje je dopišowat za tolerje licžič), a nimale podobnje pola † Madlensy Jakubaschowej. — Tuž nochyli katolscy Serbja hiščęze zabycž na tónle dom Macđerje Božeje a za joho wotplacczenjo tež hiščęze dale ze skladnosčju swóji pjenježk woprowacž. Wschitkim pak, kotřiž su dotal za njón tak mnoho woprowali, wupraji so z tutym najwutrobnishe: **„Zaplaccž Boh tón Knjež“.**

Moje pučžowanjo.

(29. pokračžowanjo.)

Tři dny wostachmy w Tabgha. Běchmy džęn tudy na domjacej, haj swojej zemi, dofelž kóždy sobustaw palestinskocho towarštwa je sobnwobšedžet knba a hospica. Dlęjšchi wotpočžinik pak bě tež wschęm, nam kaž konjom, po napinanjach zadržęnych dnow spomozny. Rektor hospica a cyloho ratařstwa pak so tež na wschę móžne waschňjo prócowasche nas na cęle a duschi wofšcherwicž. Z přenja nam swoje ratařstwo pokazowasche a rozkladowasche. Tři lęta haflę pola woddželasche, a hižo bě z munoschta wulki hospic natwaril, a tohorunja hróbdže. Tež škotu bě natupowal, a to na 30 krunow a schęšč koni. Tola škót jara malo placži. Najšhlischoho cęleca dóstanjesch za sto piaštrow t. j. 20 marlow. Pola dyrbja so runje kaž w Egyptowskej wschędnje powodžecž. Wjele krutyh murjowanyh hrębjow tu rektor namaka, kotrež běchu so z cęajow Romjanow, potajkim na 16 štow lęť, zdžeržale. Trjebachy so jenož tu a tam wuporjedžecž a nětko po telko stowlętnym wotpočžowanju zašo k powodžęnju kraja šluža. Wosebje so rozka a pschęnica plahujetej. Tola tu wotebjearjow dosč njeje. Schtož je za wukraj postajene, dyrbi so najpřjedy dwaj dnaj na kamelach hačž k morju njescž. Tak wulki export móžno njeje. Ale njebudže pschējara dolho wjac tracž, a Tiberias zmęje železnicu hačž do Hajfa abo Bairata. Potom budže kmaišcho.

Dale nas rektor do wokoliny pschewodžesche. Tudy je w blizkofčji wjele šwjatych městnow. Pšchi Galilejskim morju abo jezorje Genezareth džęn našch Zbóžnik najradšcho pschębhwasche. Tak leži tudy wjesfa Tel-ham, stare Kafarnaum, hdžęž Jezus cęasčžichy w synagodžy wučęsche. Tu je wjele powostankow, kotrež pak su z wjetšcha drje twarženja Romjanow byle. Kamjenje a rozpadantki su drje ze wschelakimi znamjenjemi debjene z kotrychž by so něschtožkili

wysłędzić mogło. Tola niemóże so radzić jara spody hladacž abo z rukomaj kamjenje wobrocjeć, dofelž maja pod nimi wulke, jara jědojte hady swoje khowanki. Jordan pschez jězor bėži. Hdžez řěka do jězora zastupi, je wjes el=Batħa, najskerje biblijske Bethsaida Zulia. Rektor so ze wšchěmi wobydlerjemi jako jušod derje znajesche, a tať tež my sobu k čěsčzi pschidžechmy, pola scheicha na kofej pscheproscheni bycz. Rěčdy dōsta maľu schalku čornoho kofeja, kotryž so stoji wupi. W pschichodnym stanje ležesche mřejacy mlodženc; męjesche wōdnicu. Tať tudy a hiščeže w druhich wšacy nęschtožkuli zajimawe wohladachmy, a te tsi dny bęchu so pschejara křětje minyle, a dyrbjachmy dale, pschez Nazareth do Ĥaifa, hdžez chychmy z parnikom dompučž nastupicž. Rektor naš hacž tam pschewodžesche. Žechachmy nimo „hory wōsm z bōžnosčjom“, z kotrejež Zbōžnik deleka stojacym předowasche, a pschez horu, hdžez Žezus křěby rozmnoži. Wobě štej jenož maľej hōrcy. Potom pschidžechmy do Kana, hdžez je Syn Boži pschi kwasu swōj přeni džiw skutkowal. W Kana maja tež Franciskanujo klōchtr a rjanu cyrkwicžku.

Wopolniju doščezechmy Nazareth, domowinu našchoho Zbōžnika, hdžez je wón tež cyle swoje mlode lęta pscheywal. Nad twarjenjom, kotřez joho starškej wobjedžeschtaj, stoji wulka cyrkej mjenowana cyrkej pschizjewjenja, dofelž tudy jandžel Ĥnjeza knježnje Mariji pschizjewi, zo budže macž Syna Božoho. Wydlenjo swjateju staršejju bę na škalu pschitwarjene, tať zo so schalky škaly tež jako jstwy trjebachu. Tajke bydlenja su hiščeže džensnišchi dženi tam.

Schtož bę twarjene, to je nětko w Loretto w Italskej, ale rumy w škalu su hiščeže w Nazareče. Tudy je Žezus třiceři lęt pscheywal a bęsche staršchimaj poddaty, pschiklad wšchěm křesčanskim synam a džowkam. Trasch pjecz stow krocželi zdalena je jenicžta studnja męsta. Tež w štarym času tu žana druha byla njeje. Tudy je potajkim tež Zbōžnik wodu čzerpal, z njeje je joho macžer wodu za swōj jednory dom nosyla. Lubozne su wšchitke dopomnjęža na Žezusa, kotřez nam Nazareth posčica, wosebje w pschirunaniju k tomu, schtož je so w njewerimym a zasalkym Jeruzalemje stalo. Tež tudy žane njepšchęželjstwu njeje mjez wobydlerjemi, kaž w Jeruzalemje a Bethlehemje. Turkow a židow je tu maľo, tež maľo wot Roma džęlenych Grichow. Łacžonscy t. r. romskokatholscy a unirovani Grichoj, to su čzi, kotřiz tež pod swjatym wōtcom stoja, su storo jenicžcy wobydlerjo. Tať Bohu džak z najmjenšcha tudy, hdžez je našch Zbōžnik potajnje a čzišche žiwy byl, tež męř mjez křesčanjami knježi.

(Wotracžowanjo.)

Mjeie docžakal.

(Wobraz z čžěškoho žiwjenja.)

(Stōnczenjo z čžišla 22.)

Hdnyž męjesche Wojczęch poslednje lęto w seminaru, nan so lehnų. Njemōžesche wjac džęlacž; bęsche cyle zedřeny. Dōstawasche drje nękajke pjenęžy z khorobneje kashy, ale to ani k pološcy najnuznichich wudawkow swōjby njedowahajsche.

„Senož lęto, da-li Wōb, hiščeže docžakacž“, zdychowasche nan w swojim łožu, „potom budže Wojczęch hotowy a budže mōc nam pomhacž.“

Tele myslicžki drje poškojachu, tola njepomhachu. Muza bu dženi a mjetscha. Wjele dnow bęsche, zo swōjba jenož jedny křocz za dženi jędžesche, a to hiščeže maľo. Ale kať pomhacž?

Wjacław, kiž zlotnistwo wufujesche, dōstawašche wot miščtra kōždy džen iščejč krejcarjow (10 pj.) k wječzeri a swēdomicze by je kōždy džen domoj pšchinjeł. Radicho by sam njejeđł, jeno zo by khorj nan njetriebał nuzu čerpjeć. Wěšche džen to tak dobry nan! Kelko je wustal za njeju, swojej džečzi, a jeno ta lubošč k džečzom je joho pšchinjedła do tohole zrudnoho postajenja.

A hdyž macz jōnu nanej powēdašche, kať Wjacław radicho sam njeje, jeno zo by pomhał, poča dobry nan plakač. „Gladaj, maczi, tajte su našche džečzi“, rjetny; „tajfu dobru wutrobu maja! O maczi, njeponōdže so namaj hubjenje na šary džen, hdyž nuzu wutrajemoj. Nješym drje mohl Wjacławej tajsoho wuwuczenja dač, kaž Wojčezchej, tola z najmjenšcha šym jomu dał dobru wutrobu a dobre woczešnjenje. A wón na to njezabudže. Wojčezch ma hiščezje lēto — tón mōže potom dopofazač, zo je bratr Wjacławowj. O maczi, kať so na to wjeselu, hač budže Wojčezch kuzez. Wopomí, našch syn kuzez!“

A staršchej z radošču šplaknyšchtaj.

„Zenož zo by namaj Bóh dał to doczakač.“ Tak prošeschtaj.

Zyma so miny, a nan so zas trochu zhraba, tola na džēto sebi nješmēžesche ani pomyslíč. Zenož so nic napinacž, kazasche lēfať. Tola Lipka njemōžesche próždnj byč; čeyšche džēlacž. Dyrbjesche džēlacž, zo bychu na pošledku njebyli nuzowani, tež swoje wěcy pšchedawacž. Džēla w tworni drje njemōžesche zas pšhinjeć, tohodla bu pošelnik jenoho towarštwa. Njezaskuži drje sebi wjele, něšto pak tola. Tak miny so čzas a pšhinješe to, za čzymž cyła swōjba tak nutnje žadašche — Wojčezch šweczesche primiciju!

Radošč staršcheju njehodži so wopisač. Skōnczujie su to doczatali! Skōnczujie dha po dolhich lētach nuzy a tradanja je pšhišchol tón wofomik, w kotrymž mōžachu, zabnyšchi na wšhitke čžešnosče, k swojomu šynej prajieč:

„Šlej, Wojčezcho, to šmy z tebe pšhihotowali. Nětk je na tebi, zo by nam šwoju džaťownošč dopofazał. Dawamy čzi šwoje požohnowanjo do twojoho šwjatoho powoťanja — tele požohnowanjo njech pšhedowdža tebe do cyłoho twojoho žiwjenja — něšto wulke šy sebi zwažil — njeje čžežichoho powoťanja dnžli měšchniše — šy šjedžiczer mjez Bohom a čłowjekami. A k tomu šmy my čze pšhinjedli. Wjac čzinič njemōžemy.“

Kať plakaču wšhity pšchi Wojčezchowym přnim woporje Božeje mišč! Tam wiđzachu joho, kať šupa přni trōč k woltarzej a šweczi wopor Bohu. A to je jich šyn. Šich Wojčezch! A byrnje te starošče džēlacž trōč wjetšche byle, dnžli su byle, z radošču bychu na nje špominali; w teje khwile, hdyž wiđzachu šwojoho šyna tam pola woltarja, pšchemēni so wšhitka ta zauđžena starošč do radoščezje. Ščto wutroba stareju staršcheju začu w tej hodžinje, njehodži so wuprajieč. Cyłomu tomu ludej — a bē tu joho došč — kiž mějesche woczi zloženej na mlodoho měšchnika — cyłomu tomu ludej, ždasche so jimaj, zo dyrbitaj wōtše wozjewieč:

„Šleječe, to je naju šyn — tak šmōj joho wocžahnyłoj a tak dałoto šmōj joho pšhinjedłoj!“

A hdyž dōstawašchtaj Bože Čžēlo z rukow šwojoho šyna, tu šylzy kapachu na joho rucy a jeju myšle zlētowachu tam horje k trōnej toho Wōtca, kotrohōž Šyna šwjate čžēlo runje dōstawašchtaj, a w tych myšlach pozbēhowašche so modlitwa:

„Ty našch dobry Wōtče, Dwojoho šwjatoho Šyna měšchnik je nětko našch šyn, džaťujemy šo Tebi, o Božo, za tu miłošč — džaťujemy šo Tebi, zo šy nam dał tole dožiwieč!“ . . .

„A z kajfej spravnjej hordofcju kroczejsche nětko stary, zedbrěny nan na strowje swojoho syna, knjeza. Kaž by chcył kóždomu, tohož zetkach, nan prajicž: „Hlejće tohole knjeza, to je mój syn!“

Bórzny potom dósta Wojczech městno za kaplana na wfach. Z horliwoscu nastupi swoje zaštojnstwo a za krótki čas bu pola wšchěch wofadnych lubowany. Wo móžnoscu podpěrajsche nětko staršejnu — njebějsche toho wjele, ale wón wjac dacž njemóžsche, hacžruniž bě rady dał wšchitko — bějsche wšchat khuda fara, a wón hiščeje na započatku. —

A zasy přichibliži so zyma, a nau dyrbjesche so zasy lehnyč. Z nowa zas pokazal so jeho chorosč, a to hiščeje kručijicho, dyžli přeni króč. A wbohi ležesche hižo cyłu zymu, njehajšche wotkhorjecž.

„Senož zo ta zyma pscheńdže“, tak so pofojesche, „tak na lěto — potom póńdu k Wojczechej won na wšy a tam wotkhorju. — Wón mje k sebi na tón čas woznje — ja sym za njoho činił došč — jenož ta zyma, ta zyma, hdy by hižo přecž byla!“

A zyma so hotowajšche na wotkhad, bějsche mały róztk, haj, so hižo započinašche měrc, tola naujej njehajšche lěpje byč. Wón pak wjeseljesche so stajnje jeno na nalěčžo.

„Senož zo tón měrc hiščeje pscheńdže — jenož zo tón měrc hiščeje pscheńdže — potom tam póńdu — k Wojczechej póńdu — na wšy won.“

Měrc pscheńdže, a Lipka so woprawdže pschěhdli — tola nic na wšy k Wojczechej — ně, tam do lěpšchoho swěta, hdžez joho njebudže čwílowacž wjacž žana nuza, žana bolosč . . .

Lipkec nan wumrě.

Hacž do poslednjoho wofomika bě pschi rozomje. — Tam horjeka budže za njoho wěčnje nalěčžo a lěčžo, tam w kralestwje měra a pokoja. Wě spytal došč — Wojczechowoho zaplácženja njeje dočkal — tola tam pola Boha je dóstal zawěsče najlěpsche myto.

* * *

Dwaj dnaj psched smjercju wopyta joho přjedawšchi joho mištr Hruba. Swědomjo joho hrjebasche. Přoschějsche Lipku za wodacžo.

„Za wodacžo — wšchat mi njejsče nicžo činił, a so na was nje-hněvam“, wotmolwi jomu Lipka.

„Za budu zasy strowny“, pschistaji, „hlejće, to ta zyma, ale jenož zo tón měrc pscheńdže, potom póńdu k Wojczechej, tam je strowny powětr — to je čłowjeskej, kaž by so z nowa narodžil.“

— A z nowa so narodži, dobry Lipkec nan — ale k wěčnomu žiwjenju.

3 Łuzich a Sakskeje.

3 Budyšcina. Za direktora tachantskeje schule je na městno dwórskeho předarja, knjeza Jurija Kummera, dotalny tachantki předar knjez Šakub Nowak wzwołeny. Póńdželu 16. novembra šta so we wosebitej psichnej swjatocžnoscu rozložnowanjo z knjezom Kummerom, fiž je 6 lět tute zaštojnstwo swětu zastawał, a powitanjo a zapokazanjno nowoho direktora. — Z tachantskeho předarja bu knjez Šakub Schewčik, dotalny hrodowski kaplan we Worflecach, pomjenowany a je swoje zaštojnstwo psched dwěmaj njeđzelomaj

nastupił. — Bóh pschewodzej skutkowanjo spomnjenych knjezow w nowych zastojnstwach ze swojej bogatej hnadu!

— „Krajan“ na lěto 1897 je wuschol. Tutón 30. lětnik wuznamjenja jo z jara zajimawyjni wobrazami ze serbskeje wustajeńcy; tež podobizna měšchnika pryńca Maza je pschidata. Wjac njechamy pscheradžić. Njech jebi protyku kóždy za 25 pj. kupi a sam namaka, šćwóž pyta.

— Z wustojnjeje strony jo nam piša: Kataśtske wotkrjesne towarštwó změje 16. decembra generalnu zhromadźiznu a nowowólby za pschedstojiczerštwó. Dotalny pschedsyda knjez Šfannenstiel w Budyščinje je ze swojim nawjedowanjom njebožowneje fabricki na konserwy (z kotrymž su jobustawy hižo wo 200 hr. po akciji pschihšli a drje změja hišćeže dalshe 100 hr. dopłaczič) wo doměru pschihšol, čšim bóle hač so tež herwał jako pscheczownik burow pokazuje. Tuž je móbena agitacija pscheczíwo njomu nastala, kotraž chce zashwuzwolenjo tohole knjeza jako pschedsydu wotwobroczič. Wozjewjamy to, zo bychju našchi zastupjerjo we wotkrjesnym towarštwje jeno tajkich mužow do pschedstojiczerštwá wolili, kotřiž šubja, zo druhoho pschedsydu wuzwola.

3 Radworja. A dopomnijeczu na šwjeczenjo noweje cyrkwy bu wulke šwjeczó, „tablo“, cyrkwy w Radworju pschedstajacy, pschihotowany. Šrjedža stoji wulka nowa cyrkej. Šorjeka widžimy přenju cyrkej w Radworju, kotraž je hišćeže ze zwónicu kryta, wot kotrejež hišćeže nětk po zdacju pola presbyteria a kapale murje widžimy. Druhi wobraz pokazuje nam faršku cyrkej z lěta 1818 po pschitwarjenju delnjeje strony, a třeczi wobraz, kajkaž nětk stara farška cyrkej je. Deleka staj wobrazaj stareje a noweje šchiznjeje cyrkwy, a na bokach widžimy nutškwone stareje farškeje a nětkiškeje noweje šchiznjeje cyrkwy. Wobrazy ju pola fotografa Šyrcha w Budyščinje a wučerja Šrala w Radworju za 6 hriwnow na pschedaň.

Šwobodne zjednocženštwó katholicich wučerjow serbskeje Łuzicy mějeseke šrjedu 18. novembra posedzenjo w **Šhróšćicach**, wot 12 jobnjatow wopytane. Pšchi nowowólbach wniđže (dofelž f. Šymanf-Baczoński pschedstojštwó zložil) knjez Jan Rězak, wučer we Wotrowje, jako pschedsyda, knjez Pětr Šila-Šhróšćanski wuzwoli jo za městopschedsydu, za zapisowarja knjez Šlimanf-Šutowski, a za poskladnika a druhoho zapisowarja knjez kaplan Šust. A zjednocženštwu pschistupi za nowoho jobustawa f. P. Romuald Domaschka, kaplan w Marijinej Šwězdže. Wo serbskej čitancy njěštyšachmy na posedzenju šłowa. Ma to něšćto rěfacž?

3 Šulowa. Nowošwjeczeny měšchnik knjez Franc Šieber z Šulowa bu wot najdosťojnišchoho knjeza kardinala we Wrotšlawju za měščzanskiho kaplana do Zahana (Sagan) powołany. Wón w bližichim čzaju swoje měšćno nastupi.

Naležnosće našoho towarštwá.

Šobustawy na lěto 1896: kk. 582. Jan Lubk z Budyšina, 583. Jan Schneider ze Šwinańje, 584. Madlena Nagłowa z Kanec, 585. Michał Šłodeńk z Nowodwóra, 586. N. N. (mjeno zabyte), 587. 588. z Wotrowa: August Rychtař, Hana Lebzyňa.

Šobustawy na lěto 1895: kk. 705. Jan Lubk z Budyšina, 706. Jan Schneider ze Šwinańje.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinještej 109,995 hr. — pj.

K česći Božej a k spomoženju dušow je dale woprowať: N. N. 3 hr.

Hromadže: 109,998 hr. — pj.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 13,171 hr. — pj.

Dale je woprował: r. 1 hr. — Hromadže: 13,172 hr. — pj.

Za cyrkej Maćerje Bożeje w Radworju.

Dale su woprowali: k. direktor dr. Grollmus a swojba Koelitz k wulkomu swěćnikkej 500 hriwnow, njemjenowany z Hodlerja 20 hr., Hana Šramic z Radworja 5 hr., tohorunja njemjenowana 5 hr., Marja Špitankowa z Budyšina 3 hr., Mikławš Mikliča z Boranec 5 hr., Mikławš Wencl z Bronja z wěstym mēnjenjom 50 hr., za woltaŕne ruby: Marija Bryccyna z Radworja (šwalča) 10 hr., Marija Zmijowa z Radworja 10 hr., Wórša Bryccyna 10 hr., dale njemjenowany z Worklec 50 hr., na Ryćeric křěžnach w Khasowje 27 hr. 50 pj., pžez J. S. wot Ž. R. z Worklec 4 hr. 23 pj.

Za cyrkej swjateje Marije w Lubiju: Njemjenowany duchowny 10 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje darichu: Hrajerjo 2 hr. 50 pj. + 2 hr. 7 pj., „wuj wot Łaza“ 2 hr. 50 pj., njemjenowana 1 hr., knjez Jan Šolta, kaplan w Kulowje, (jako přeni přinošk na 100 hr.) 20 hr.

Za Ralbičanskich wupalenych: wučer emer. J. Kral z Radworja 2 hr., njemjenowana 1 hr.

Za wupalenych w Zdzeri: wučer emer. J. Kral z Radworja 2 hr., njemjenowana 1 hr., na Roblec kwasu w Serbskich Pazlicach nahromadził braška Wincar 31 hr. 62 pj., při piwowym blidže we Worklecach dodate 3 hr. 38 pj., pžez J. Š. z Worklec 2 hr.

Zapłać Bóh všem dobročerjam!

Za terciarow: Zemřela je sotra Marija Šinjarjec. R. i. p.

K Božomu džěsću

poruča so: Pražske „Jězus-džěcatko a joho česćowanjo“, knižka z rjanyimi wobrazami a wjele modlitwami, zwjazana po 70 hač 130 pj.

„Křesćanska młodosc“, powučaca knižka za wotročacu młodosc, zwjazana po 50 pj. a 1 hr.

Dostać móžeš teje knižcy na farach w Budyšinje, Radworju, Wotrowje a Kulowje; na šulach w Ralbicach, Róženće a Baconju; na hrodže we Worklecach a pola tachantskoho předarja w Budyšinje.

K r a j a n

katholska protyka za Hornju Łužicu

na lěto

1897

je wyschoł a w expedicijach „Katholskoho Božola“, kaž tež pola kłamarjom za 25 pj. na pschedań.

Dawam tudy k wozjewjenju, zo sym so w Kamjencu zaspydlił. Moja expedicija namata so na torhosćežu čyšlo 365. Mój pomocny džětaczet je **Serb.** Dječnik **Voigt.**

Swoju pschez njewuschnu ruku wotpalenu bróžeń z pomocu Božej a dobrych ludži zasy natwariwšchi, džakuju so wschittim, kotřiž su mi pschi wohnju a twarje na fajtežkuli waschnjo napomocni byli, nanajwutrobnišcho.

Jurij Špicz we Wudworju.

Katolicki Posol

Wudawa so
pr'nju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na posće a
we kniharni 2 m., pod križ-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyšinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 24.

19. decembra 1896.

Lětnik 34.

Narod prynca Ernsta Hendricha.

Njemala wjeselošć, zo je so nadźija, kotruž w poslednim času ze swojimi modlitwami pschi Božich službach wuprajachmy, dopjelnika, rozšćeri so srjedu 9. decembra hižo rano zahe po cłym měsće Drježdžanach a jaksim kraju. Wóčne falwy třělbow a 101 króčny hrimot kaonow wozjewjachu wjesolu nowinku, zo je so kralowsti prync narodził: je to třeći syn toho kralowsteje Wysokeje prynca Bjedricha Augusta a toho mandželsteje Luisy. Tónjany pschidže samny džen w nocy 1/23 hodžu na swět, a bu nazajtra (sichtwört) popoždnu w 1 hodž. w kralowstej tak mjenowanej princowstej kapali kšćeženy, so rozemi, z wulkej swjatocžnosću.

Kapala běšće hač na najkrajnišeho z rostlinami a hwětkami, tepichami a drugej debu wupyšchena. Wofna běchu zawěchane a njeliczonne swěčki rozšwětlachu rum, a powjetšachu blyšćej wšeho zlota a šěbra, židy a somota a brillantow, kotrež běchu same milliony winojte. Wšchetož došć rumna kapala běšće pschepolna z najwosobnišchimi knježitwami, kotřiž běchu so wšchity ze swojej najrjeńšej pschu wuhotowali. Miništeroj, generaloj, najwšchšchi zastojnicy w galaniformach, a damy w krajnych draštach. Wosebje naspomniež dyrbi so tež hišće drohotna kšćeženska šćkla kralowšeho dwora, kotraž je nimale cyła ze zlota a w lěće 1613—1615 za kurwjercha Jana Jurja I. džělana. Kšćeženska woda běšće woda, kajsuz běšće princowsti nan Bjedrich August pschi swojim něhdušim pncowanju po ranjšich krajach sam w Jordanje čžerał. Tute a druge te kšćeženy trěbne pschiprawy stojachu na pschne pschitnym blidku psched woltarjom, wofoto kotrohož, hdyž bě wšcho pschitowane, storo wšchitke sobustawy kralowsteje iwóšby, macž a tijo staršchi bratšja Wysokeje njedželnicze: Pětr, Leopold, Dóžef Ferdinand, archiwójwodowje rafusy, a někotre druge knježitwa jako knóšja, swědojo abo jich zastupjerjo w dalokim koleju so zesydachu.

Někto zastupi, zo by křečćeníski skutk dofonjal, najdoštojnějši kněz biskop Wahl w biskopškim ornacze, přichewodžany wot cyłoho dwórského duchownstwa, wšchitcy w psychnych draštach, a zjawuje bč tu widžecž, zo jednora a tola zasy swjatocžna cyrkwinška drašta tež najwjefšichu swětnu psychu na rjanosczi a doštojnośczi daloko přichewyschuje. Swjatocžnoscz zapocžza so z wuspěwanjom prošního hymna Veni Sancte Spiritus. Na to wulkadže najdoštojnějši kněz w swojej ryczi z krótka wážnosczj sakramenta křečćenj, na zakladže słowow Zbóžnikowych: „Setizo něchtó z nowa so njenarodži z wody a Ducha swjatoho, njemóže zastupicž do kralestwa Božoho“ (Jan. 3, 5), prajo, zo drje ma mlody přync wocžakowacž swětně čješče, z tym pak nic hiščeže prawo na njebjeske kralestwo, šchtóž swjata křečćenica da; zo, kaž je tu widžecž, drje přynca wobdawa swětna krajinoscž, tola najrješnějša psycha je swjatošezaca hnada, kajtaž so w swjatej křečćenicy wudžěla. Tež potaza najdoštojnějši rycžnik na wuznam křečćeněškich ceremonijow, a napominasche šfóncžnje knótrow na jich psychišnoscž.

Po tym wudžěli kněz biskop swjatu křečćenca samu, a pomjenowa mlodohu přynca **Ernsta Hendricha**. Po dofonjanym swjatym skutku wuspěwanu psychitomni duchowni Te Deum laudamus, na čjóž biskopšce pozohnowanjó swjatocžnoscz šfónczi. — Bóh wšchohómócnu zdžerž swoju hnadu, kotruž džensa nad nadobnym džěčzatkom wuliny, jomu njezranjenu psychez cyle žiwjenje, zo by psychibjerało kaž na starobje, tak na mudrosczi a hnadže psyched Bohom a čłowjekami, a něhdy Bože žohnowanjó psychez cyly wótcny kraj a lud bohacze wušywało. — Přichu swjatej křečćenicy běšhtaj tež mlodaj bratraj noworodženoho přynca, Surij a Wjedrich Křhryštian, psychitomnaj.

Zašdženu njeđželu psyched wulkimi kemšchemi wuspěwa so tu w dwórškej cyrkwi, kaž we wšchitkich sakškich cyrkwjach, jašo džak za zbožowny narod přynca Ernsta Hendricha Te Deum laudamus w psychitomnoscz najwšchšichich knězěch a zaštojněškow, mjěz tym zo psyched cyrkwuju wojerške těšlby tři króčž mócnu salwu hrimachu a psyched městom fanony 101 króčž wutšělichu.

Do Róžanta.

(Přofročowanjo a šfóncženjo z čžišla 23.)

Někto pofojenja a tróšhtá móže křory ze swjatoho pišma čžerpacž, hdyž čžita: „Čžerpjenja tutoho čžasa njejsu psychirunajomne z psychichodnej krašnosczju, kotraž ma so na nas zjewicž.“ (Rom. 8, 18.) Šak rjane psychiklady ma tu mlodofcž na dwanacželětnym Žězusu w templu, kotruž mjěz pišmowučěnyymi jedži, na wuložowanjo swjatoho pišma posłucha, so sam prajšca a wotmołwja. Šak lubožny, pozbchowacy napohlad křešcžanškomu nawoženj a njewjescže, hdyž čžitataj, tak je Žězus sam tež ke šhudšchim ludžom na kwas šchóš, tam swój přěni džiw štkfował a — najškerje — swjaty sakrament mandželštwá založil. Šajke myšle, zacžucza, kajta nadžija, haj, kajta žadoscž a zdychowanjo za wěčnym žiwjenjom a wotpocžinjom wocuczi štarcej we wutrobje, hdyž čžita špěw šchedžiwca Simeona: „Někto psychějšich swojoho šlužownika, Šnježe, po swojim słowje w pofoju; psychetož mojej woczi štej widžaloj twoju zbóžnoscz.“ (Luf. 2, 29.)

Mjenuj mi pocžinč a pócčžiwoscž, kotrejež by swjate pišmo nje-wučžilo, ke kotrejež by čže z blyščežatym psychikladom našchoho Zbóžnika, swjateje

Marije, swj. Szofesa, swjatyh japoſchtolow a wučowownikow njenapominało a te kotrejž by cze z najwěſejiſhim ſlubjenjom erta Božoho njezahorjało? — Mjenuj mi hrěch a zlóbcž, kotrejuž by ſlowo Bože z najkrucziſhim hroženjom a z wottraſchacym pſchilladom njezahudžało a njetamało?

A pſchi tom ſu ſlowa swjatoho piſma tak rune, kaž prawda a wěrnosć jana, kotraž woczi kole, njedžiwa na woſobu a jeje poſtajeſjo: ſchtož czi žadyn pſheczeł njepraji a njeprheczeł prajicž njemóže, to móžeſh ſebi ſam wučitač z swjatoho piſma, kotrež je hladadło, kiž žeuje njejeba: fajkiž ſu, tajkoho jo w nim ſpóznajeſch.

Žo by potajkim cžitanjo swjatoho piſma, woſebje Nowoho Zakonja, jara wjele wužitka měło, nad tym njemóže ničto dwělować. Wězo wotwiſuje wſchitto wot toho, fak jo cžita. Jara derje praji Domaſch Kempnſki: „Chceſch-li wužitk z cžitanja měčž, cžitaj ponižnje, ſproſće a ſwěrnje a njeſlědž za wučencowym mjenom. Poſtuchaj cžiſche na ſlowa swjatyh!“ (I. kn. st. V.)

Maſch cčas je jara ſpěchnje žiwj: wſcho dyrbi wot ruſow hieč a bórzy hotowe byčž. Tak je tež z cžitanjom. Knih a džě po ſchuliſkich lětach lědma wjac komu do ruſi pſchidže: knih pſhecžitačž, to by dołho trało, to je woſtudle, ale nowin, to je cyle druha wěc, lědma ſu je začital a hižo tež docžital. Ale ſchto nětko z tohole a z tajkoho cžitanja maſch? Lědma něſchto nowinow, kotrež nimo lecža, kaž ptacžki; za džěń, haj, hiſcheje prjedy je wſchitto zabył. Ž tym nochu rjec, zo cčasopiſny wužitka nimaja, ale tutón wužitk njehodži lo pſchiruwacž z wužitkom, kotryž móže czi pſchinjeſčž prawe cžitanjo swjatoho piſma. Š cžitanju nowin wabi cze z wjetſcha wčizpnoſečž, k cžitanju swjatoho piſma pohnuwaj cze žadoječž za rozwučženjom; z nowin zhoniſch, ſchto je ſo wčžera ſtało a ſchto ſnadž jutſe budže, ze swjatoho piſma zhoniſch, ſchto je ſo něhdy ſtało, a ſchto jo we wěčžnoſeči ſtanje; z nowin zhoniſch, ſchtož z wjetſcha druhich nastupa, ze swjatoho piſma, ſchtož jeno tebje, tebje ſamoho nastupa.

Nowiny cžitajo móžeſh ſwój rozjud ſpytowacž a po cžłowjeſkim waſchnju ſudžicž, ale ſwjate piſmo cžitaj z ponižnej, rozkatej, k nafazanju hotowej wutrobu, a zawěſeže bórzy pſchidžeſch do toho, fak mónje na duſchu a wutrobu kóžde ſlowo ſkutkuje, fak jo twoje myſle po něčim cyle druhdže žložuju, fajſe cyle druge, nadobniſche, bójiſe žiwjenje tebi z kóždeje noweje jady wocučža: „Cžłowjeſ njeje wot ſamoho khlěba žiwj, ale wot kóždoho ſlowa, kotrež wuhadža z Božoho erta.“ (Mat. 4, 4.) Potom tež ty ſpóznajeſch, ſchto chychje swjaty Pětr rjec, prajicy: „Anježe, fe komu póndžemy? ſlowa wěčžnogo žiwjenja maſch ty?“ (Jan. 6, 69.)

Œlowa swjatoho piſma maja tež cyle druhu wěſtoſečž, janoſečž a tohodla tež wjele wjacj mocy, dylſi ſlowa žanoho druhoho piſma, a jako tajke dobywaja ſo hluboko do pomjatka a ſkutkujaja wjele ſpomóžniſcho na wolu. Prawje cžitacomu plačža tuž ſlowa pſalmiſty Dawida: „Swěca mojimaj nohomaj je twoje ſlowo a ſwětko mojim ſežežkam.“ (Pſalm 118, 105.)

Kak ſpodobne a lube Bohu tajke cžitanjo je, móžeſh z tutych krótkich naiſpomnjenjow ſam ſudžicž. Njany pſchillad a doklad za to mamy w žiwjenju swjatoho puſtnika Marcijana. Soho wučomc Eufebius chychje rad wědžecž, ſchto Marcijan w nočy cžini. Tuž džěſche k njomu a wuhlada, zo Marcijan swjate piſmo cžitaſche, ale bjez lampy, za to pať běſche nad joho hlownu njebjefſe ſwětko.

Swjata katholicka cyrkej je to wschitko stajnje pschispoznawala a tohodla hudydom, hdyž bě czišceženjo knihi wunamakane, so wo to postarala, zo by so swjate piśmo tež do ryczow wjchěch ludow pscheložiko a wudało. Tola — a runje w tom móženy a dyrbiwy spóznacž, zo je runje katholicka cyrkej najrozumnijcha wučerka, nawjedowana wot Ducha swjatoho — tola dyrbi tajki pscheložk tež wuložk a wuswětlenjo mječž, a woboje, pscheložk a wuložk, dyrbi wot cyrkwinijeje wyschnoseže za dobry spóznaty bycz. Zeli hižo nuzne, zo so snadny wuczah z biblijskich stawiznow a katechismus w schuli a na kłecy nie jeno cžita, ale tež wukladuje, je to cžim bóle nuzne pola cyrkeje biblije. Nad tym ničtò rozomny dwělowacž njemóže. A tu nětko po prawom spoczina so džeło wjelezajszubneju knjezow, kotrajž štaj nam Nowy Zakoń w serbskej rycži podaloj.

Kak hoberfski skutk to je, to cžitač lědma pntuje, tak hladcy a snadnje so tutón pscheložk cžita. Ale runje w tutej hladkej a rjanej rycži je wulki kruh džeła zakhorwany. Šchtóž je so w podobnym džeło ipytał, to rad pschida. W němkej a tež w druhich ryczah je hižo telko dobrych pscheložkow wujšło, zo je kóždy nowy pscheložk jeno mjenje bóle wotpišanjno starych. Woranjno na rjanym runym, wjele stow króč pschedželanym polu je snadne, ale na nowinje, hdyž hjičeže korjenje a cžopy pluh hacža, tam lědma najwustojnijchi a najwobhladnišchi rólnik z cžejczu wobitoji. A k tomu trjeba hjičeže jara dobroho pluha a dobrejn konjow. Wschitke pišmowšte džeło, kotrež štaj wobaj knjezaj pscheložercej we swojim prjedyhichim žiwjenju dokonjaloj, bě po prawom jeno pschihotowanjo na tutón pscheložk. Šchtóž serbsku pišmowu rycž wot pjecz-džešat lět jem znaje, wě, zo je so jara wudojpołniła, a kelko je runje najh njezapomnuty Ćornik k tomu pschepěwał, to je wschěm derje znate. Tajta wudojpołnjenja rycž, kotrajž je ze staršich serbskich pišmow, z druhich słowjanškich ryczow a z tworjenjom nowych wurazow jara wjele słowow nadobyla, bě cyce nuznje trěbna, jelizo mječjeje so pscheložk radžicž. Ale tež tajta rycž sama hjičeže njeby dojahala. Hdyž je forma za zwón hižo wumurjowana a hotowa, njeje zwón sam hjičeže hotowy: wažny, a snadž najcžežichi kruh džeła hjičeže cžaka. Tak tež tu. Kak derje dyrbi pscheložec přenjatnu rycž, t. j. greštku, tak derje laezajšku, kak derje pať wosebje serbski pscheložec tež druge słowjanšte rycže znač, kelko dyrbi pschirunowacž, pošpytowacž, zas a zas pscheporjedžowacž, prjedy hacž druhdy jena šada steji tak, zo je bjez poroka a jškody! A ičtož wo pscheložku, to placzki tež wo wuložku. A kak wěcywustojny je tón zestajany, móžech so hižo z krótkim pschehladanjom cyrkeje knihi pschewědčicž. Rihóže njeje pschewjele wuložowanja. Hdyž druge, tak mjenowane wučene wuložki cžitajch, so cži stanje, zo druhdy runje wuložowanja dla njewěch, tajki zmysł maja słowa swjatoho pišma. Tola tež nawopak, wuložk njeje pschekrótki, ale cyle pschimčrjeny. Tak je wukladowanjo k ježenjam powichitkownje mnoho krótkhe, dyžli k listam, wosebje k listam swjatoho Pawoła a k Tajnomu Zjewjenju swjatoho Jana, a to z dobrym prawom. Seženja su snadnišeho pišane hižo jako stawiznište knihi, mjez tym zo su listy trjischto njesnadnišche. Tuž směny prajicž: wuložowac je prawu trjedžiznu trjehil po pschislowje: Nic pschemako, nic pschewjele, to tuj pschecy najšepje!

Hdy by nětko tuta krasna kniha w žanym serbskim domje něhdže zapróšchena ležo woštala, by to nie jeno njeroda, ně, to by njedžak, haj, mohł rjec, z hrěchom bylo. Njedžak pschecžimo wudawarjomaj, kotrajž ani prócy,

ani cřafa, ani pjenjez lutowaŕoj njejtaj, zo byřhtaj ſwojomu ludej „knihu knihow“ w macřernej ryčzi do rukow daŕoj. Šchto byřhny prajili wo cřłowjeku, kotromuž by bohaty dobrocřel zŕoty poŕkad do domu pólkaŕ, a tutón cřłowjek by jón zaryŕ do zemje a ſam piřhi tom tradaŕ a hŕodu wumryjel? A njeje tutón přchelořř Nowoho Zakonja zŕoty plód w zŕotej řchki a njebu cři bjez maŕa cyle darmo do domu pólkaŕny?

Kunje nětko w zymje na doŕhich wječřorach, na mnohich řwjatnych dnach je dořež a na dořež řhwile; tuž wzmi a cřitaj! Njeje trjeba, zo hnydom cyŕu knihu za ſobu přchecřitařeh, hdyž jeno wřchěduje wječřor řtronu abo řtaw, abo hiřchře njenje přchecřitařeh, to dořaha. Ale cřitaj ředžbnje, wořpjetuj cřežichu řadu a njeřchěhladaŕ žaneje hřežřdki. Tute hwěžřdki njemujey cředžřa prajieč: Ğladaŕ najpřjedy, kotru řchtučřku (verř) cřitaeř, taŕ řteji n. piřeh. hwěžřdka řtónu řchtučřki 53.; nětko pytaŕ ſpody pod řcherořim, wulřim piřmow teč řičřbu 53., tam nětko cřitaeř w drobnym piřmje, a to je wulořř tuteje řchtučřki 53. Druhdy řtoji hwěžřdka wořjedy řchtučřki, ale teč tehdom dyřbiřeh runje taŕ pytačř. řtawy abo kapitŕe řu z řacřauřřimi řičřbnikami wuznamjenjene, kař na cřařniku; teč do toho bórřy přhiřřđžeřeh. Žwjereřha paŕ, nad piřmow, řteji na řoždej řtronje mjeno knihi a řtaw we wřchědných řičřbnikach, na přhiřřđ S. Jana 6, to řeka: ewangelium řwj. Jana, řchesty řtaw. řtónu řchtučřkow, wořebje w řeženjach, je huřto na druhe knihi řwjatořho piřma poŕazane, taŕ n. piřeh. Luk. 22, 54. Tuž pytařeh řeženjo řwj. Luŕařeha a to 22. řtaw a 54. řchtučřku, tam je wo řařnej wěcy piřane, kař w řeženju řwj. Mateja.

Na řónu cyleje knihi je poŕazowaŕ wo epiřřtlach a ewangelijach na wřchě njedžele a řwjate dny cřrkwinřkoho řeta. řón ma řo derje wobředžbowaeč a teč hižo w řchuli wřžiwaeč.

Wězo najřpřehi nawjednik budže cři knihi řama, huřežřehu budžeřeh ju do rukow braeč a wuřtojniřehu budžeřeh z njeju wobřhadžečř. W řtarych powjeřečach řo powjeda, zo bě tu a tam wulka hura a w teč horje bě njeřměny poŕkad zŕota zařhowany, ale niřtó ř njomu njemóžeřeh, a taŕ je tam tutón poŕkad hiřchře dženřa. Ğlej, tařkomu — toŕa, řchto řhu prajiečř? — njeřtóněnjje wjetřehowu poŕkadeŕ runja řo teč řwjate piřmo. řola — Bohu džak! — tónle poŕkad njeje wjae njeřpřhiřupny, ale cřeřečomnaj wótečřinaeŕ a woporniwaj měičnikaj řtaj pytaŕoj a řlěđžiloŕ za prawym řluečow, zo byřhtaj teč řerřřkomu ludej wotewřiloŕ duřje do tejele poŕkadnicy, a tutón řlueč mařeh nětko řam w ruy: to je přchelořř a wulořř.

Bohu džak! taŕ dyřbimy prajiečř, a taŕ řtaj wěřeje najpřeňej prajiloŕ přcheložerjeŕ řamej. Přchetořř tařke džěŕo řebi wjae hačř wřchědne moey řada, a za te budž Bohu džak. Soli Deo Gloria, Bohu řamowu cřeřečř! řak praji řwj. Pawoŕ (1 řim. 1, 17). řola řařřny řwj. Pawoŕ praji tečř: Ğžeřečř, komuž cřeřečř (řluiřeha) (řim. 13, 7). A tutu cřeřečř mamy dawaečř, a to w poŕnej měřje dawaečř woběmaj řnjezomaj, kotrajž řtaj ze řhromadnymimi mocami w bratrowřteŕ lubořečři a přchězjenoečři dořonjaŕoj najwjeřřeh piřmowne džěŕo za řathoŕřřeh řerbow. řola, luby řerřřki ludo — jedyn z njeju — a nětko mohŕo moje piřero ze řylzami piřaečř — jedyn z njeju, twój njezapomnity dobrocřel, lubuiřeh cyŕoho naroda, Miřhaŕ řóřničř, wjaey njeje. řoho duřeh-poŕna hŕowa, řiž je wřchě moey myřlenja tebi woprowala, řwi řpar řprawnych, joho wuřtojna ruŕa, řiž je z piřerom piřajo wot tebe ŕoženje braŕa, wot-počřuje wot řohnowanja poŕnoho džěŕa, ale — joho nadobny duř ryčři hiřchře ř tebi, a to najřpřje a najřtařniřehu w přchelořřku Nowoho Zakonja.

To bč joho poslednje džěło, tuž je tutón Nowy Zakon w jerbiskim wudawku, mohł rjec, joho testament. A kotre džěčo nochcyło jebi hač nanajbóle wažić poslednju wolu swojoho nana? Chcemy-li potajkim na prawe wažchnjo džakowni być wótcy jerbiskoho naroda, kiž je jón swěru, z njechabłacej swěru lubował hač do poslednjoho zdychnjenja, starajmy jo wo to, zo by jo joho poslednja wola dopjelniła: Nowy Zakon derje a pilnje čytał, wjele płodow ujeł za čas a wěčnosć!

Šdužkuli jaina hwězda na njeju hajnje, zemrě čłowjek. Tak myslachu jebi někotři w zańdženych časach. Zola na tym a w tym njeju, kotrohož nětko hišćeje widžez njemóžemy, tam swěža jo hwězdy, kotrež, jónu zefšhadžawšchi, ženje wjac njechajnu, a tajkej hwězdy ruina jo tež našch njezapomnity šóruik. Šižo tu na zemi budža joho pišny, a to wosebje tež wudawł Nowoho Zakonja, kaž najšpěcha a najswěrnějšcha hwězda, jerbiskomu luděj swěčijež a pucž pokazowacž do tamneje rječišceje wótcžiny, hdžez ani wječzor, ani nóc, ani čzma wjacj njeje, ale hdžez swěči wěčne swětko wšchem, kotřiž ju hižo na zemi „hidžili šutki čzmy, a pytali a šutkowali šutki swětka“.

Wzmi a čyčaj a wěčeje špóznajesč, kať prawje je tón meł, šchtož je prajił:

„Bóh a šlowo Bože
Še mi najwjetšche zbowže!“

Wzmi a čyčaj, wotpoczuj, ale čyčaj z nowa a zasy z nowa, doniž zasy w adventskim časju njedozpějesč na šonc, hdžez krašne, pišelubozne a wěčnje wažne šlowa šteja: „Bóh, kuječe Šezuso! Wšičež našchoho Šnjeza Šezusa škrytija z wami wšchitkimi. Amen.“

J. L.

Božoho džěcžowny šchton.

Zo by šchěježanski lud wulkotnu potajnosć naroda a woczłowjecženjo swojoho bóžskoho wumóžniła hódnje a dostojnje šwjecžil, je jebi wosebje tež wšchelake wuznamne naložki wutworil, kotrež swěru haji a wobšlowa, kotrež namrěwaja šplaham po šplahach, šynam po wótcach, wnutkam po džědach. Š tutym naložkam škujcha wosebje wuhotowanjo Božoho džěcžownoho šchtonika. Šduž je Patoržicu wječzor Bože škónežko jo škloniło za hory a šwjata nóc jo rozlehnyla po čzichej krajinje, zashwěčeja jo swěčki na psychym hodownym šchtoniku. Z wotfel pak pošhadža šchtonik, kotryž Bože džěcžo hody-wobradža? Škujchmy džensa, šchto nam rjana podawizna wo pošhodže Božoho džěcžownoho šchtona powěda:

W šwjatej noci, hdyž jo nam w Bethlehemje luby Šbóžnik narodži, wječelachu jo nad tym potajnym podawku nic jenož paštyro na zahonach Bethlehemskich, kotryniž jandžel radošne pošelstwo psychinješe, a mudri z rašchoho kraja, dokelž bč złota hwězda jim hnydom tón džiw woznamjenila — nč, tež roštinny na šukach radowachu jo a šchtony kečžace w blizkožči Bethlemškeje hródže, hdžez šwjate džěcžatko w šlobju wotpoczowasche, kolebane wot jandželow. Wšchitke šchtony prócowachu jo, zo bychu je wuhladake a poštrowiše; napinachu a nashilachu jo, zo bychu jenož pohladnyč mohle do šhudžičeje hródže, kotraž bu w tutej hodžincy z dobom nadobny dom Boži. W trawach a roštinach, w frónach šchtonow a huščinach kečžkow šchumješe to a šchepasche, jako hdyž pobožni ludžo w šwjatnicy jo modla a zdychuja.

Wšeho radomašče so nad njebjeskim darom a špěwašče džak a šhwalbu štworiczerjej šwěta.

Do hródže futuyc z na drěmace džěczatto pohladnuyc, poradzi so najlěpje tšjom šchtomaj, kotrež njeдалoko wot so pichi žlobju štojachu. Běšče to wysoka palma, wonjata oliwa a prosta, zelena jědla. Nadostne šheptanjo jich hałzow a lijež a bu dale bóle wótšišče a šfóncžnje běšče móžno, jim rozemicz.

„Spěchaj“, praji palma k oliwje, „tež mój polkónimój so Zbóžnikěj a wopruijmoj swoje dary.“ — „Wzmitej mje šobu“, šheptajšče pokorna jědla. Zacuwinajey wohladnujšchtaj so puchnuaj šchtomaj po thudej šwojej šotše a palma wótrubny: „K čzomu to? Šchto by darika bójštomu džěczattu? Nimajšch džěn ničžo, dyžli kocz, wótre, kalate jeshy. Tež šlyzy twoje njejšu lěpšče, wonjace za wohidnej šmołu!“ — Wboha jědla z hańbiečiwosježu so tšchajo wóšstupi do boka a njezwaži jebi wjacu pohladacz na pichelubozne hólczatto, kotrež w šwětkym blyščežu na žlobju wotpoczowajšče. Ale jedyn ze štražowacych jandželow, kotřiz pichi Šězušowym kóžu štojachu, zašlyšcha, kaš šchtomy jebi powědachu, zašlyšcha hrube šłowa hordeje, puchneje palmy a běšče jomu jědle wutrobnje žel. Rozšudži so, zo jej pichšpěje k pomocy.

Palma wza najkrašnišče kópjeno ze šwojeje kóny a položi je k žlobju: „Pichijmi je za wějadko, lubozne džěczatto“, taš praji, „zo by šfłód cze wobduwaš, hdyžšuli by horcota dnja cze wobčežowawaš.“ Na to pokrjepi oliwa žlob z krašnje wonjacym wolijom, kotryž so z jeje hałzow žórli, taš zo bu cyla hródž napjelnjena ze šfłódie wónju. Šědla pichšladowajšče zrudnje, kaš jeje šotše wěnowajšchtej drohotne dary Zbóžnikěj, ale njezawidžejšče to jimaj. „Wěrnosč praji palma“, powědašče za so, „šhudžička šym, a tohodla nje-hódna, pichšstupicz, k woblicžu swojoho šnjeza.“ Wjez tym pichšbliži so k njej jandžel a praji: „Zelnosč mam z tobu, a dokelž šy so pokornje ponižila, chcu cze powšhicicz a z wjetšchej krašnojěžu cze wodžecz, dyžli je tamna, z kotrež so twojej šotše hordžitej.“ Al jandžel pohladny k zybolacomu so njebju, na kotrymž njelicžomnje wjele hwězdow so blyščežejšče. Šiwny, a hlej, hwězda za hwězdu padašče k zemi a pojadži so na zelennyh hałzach jědle, kotraž so bórzy w blyščežu šwěcow wšcha šwěčešče.

Nadobo wotučzi Šězuš k nješedžbujjo na krajne wějadko palmowe, kotrež jomu po boku tečešče, a nješladajo jebi lubozneje wónje oliwoweje, zložti šwojej wócžcy na pichetrašnu, šwětku jědlu. Wile so pojmděkowajšče a šwojej malej rucžcy wupinašče po njej. Šědla tšchajejšče so z radošěžu a zbožom, ale puchi pichi tom njezacžu žaneje. Nawopak prócowajšče so, zo by z jasnym šwětkom wobšwětkla šwojej šotše, kotrež zadu w šezimje šwoju hańbu zatrywašchtej. Al tu praji dobry jandžel k jědl: „Myto tebe njezminje, prošty zeleny šchtomiko. Štajnje budžejšch wošlawječ šwjedžen naroda našchoho šnjeza Šězusa Šhryštusa ze šwojej zelenej draštu a mnohimi šwěcami, kotrež budža ludžo k wopomniščežu na tutu šwjatu nóč po chlym šwěčež lěto jako lěto zašwěčež. Džěczi budža so radowacz nad tobu, a wotroščenim dobreje wole dopomnija so na złote dny šwojeje mladošče a njewinowatošče. To budže twój nadawš a twoje myto, pokorny, lubožny šchtomiko Wóžoho džěčža!“

zes. . . a.

Bože slovo šlyšhec, njeje ženje bjez žohnowanja.

Šónu pichšidže k pichedštajenommu šfłóchtra bratr a praji: „Mój wysoko-dostojny wótcze, ja picheco z wjesołojěžu a luboicžu pošlucham na šłowa našchich

měšchnikow; ale mam šlaby pomjatk a móžu so na mało z tych rjanych Božich słowow dopomnicě. Šcho to mi to tak pomha, tam byč?” Pšchedštajenny wotmołwi: „Šlej, tu w mojej jstwičicy na woknje stej dvě šchleńcy; wzmi jemu a pój ze mnu sobu k studni.”

Wola studnje wón praji: „Nětko nacžer šchleńcu z wodu a na to ju zas wulin.” Bratr ščini, kaž mějeje kazane. „Čžin nětko toľamo hiščeže jónu”, kazaje pšchedštajenny, a to jo šta, a tak hiščeže něšto razow. Na to jo wobaj zas do jstwy wróčšičtaj a pšchedštajenny poručši bratrej, zo by tu šchleńcu zas pódla tamneje štajil, a potom jo woprašča: „Nětko mi wotmołw, mój synu, kotra šchleńca drje je čžiščičcha a šwětličcha?”

„Ta, kotruž šym sobu měl a huščičcho z čžistej wodu napjelnil, hačžruniž šym ju pšhewo zas wulač”, praji bratr. „Šlej, mój luby synu”, wotmołwi na to wyjšičhi, „tvoja šchleńca je doľpótnje čžišča a šwětla, hačžruniž je tu jeno něšto mało kapow w njej wostało; tamna pak, kotraž jow na woknje štojeje, njeje z molom tak rjana. Kaž z tutej šchleńcu, kotraž je pšhewo móc wody čžiščena, runje tak je tež z čžłowjekom, kiž hušto Bože šlowo šlyšwi. Hačžruniž móže drje jebi jeno mało šlowow špomjatkowacž, dha je tola joho znutškwone pšhewo móc a hnadu Božoho šlowa wučžičzene, rjeńče a za Boha a joho šlužbu zahorjene.”

A bratr jo z džakom wotšali a bě wot toho čžasa najhorliwišči pšhewo posluščač přédowanjow.

Woje pučžowanjo.

(30. pokračowanjo.)

Džens jo posledni raz na konja šynychmy a mějachmy hiščeže jenož 6 hodžin jěhačž hačž k móřskomu brjóhu, wot Nazarethha hačž do Šaifa abo Šaifa. Pučž bě dobry a wjedžeje pšhewo rjane lěšy. Tu jo nam tež pšhiležnosčž postičži, mału hońtwu na džiwinu zarjadowacž. Džělow mějachmy dočž jebu, a dofelž jow žadny strach pšhed rubježnikami wjac njeje. Šnědžachmy wščitke patrony rozšlečž. Ale jenož dwaj z nas měještaj žbožo, něšto zahělicž, kóždy ptaka, kotrohož pjerja jo jako hońtwinske trofeje jebu dom wzachu. Čžrjóba gazellow — wěšta družina džiwich kozow — jo tež w bližkosčži pokaza. Tola předy hačž jo ššělcy na nje měřjachu, běchu přecz. Našch kuchač pak, kiž bě nas te cyle džesacž dnjow z rybrow zaštaral a kiž hodžinu předy nas jěhaje, bě cyłu hromadu zezatšělal: šorny, zajacy, kurwoty a hiščeže druge ptaki, kotrež njeznajachmy, a čhycje to w Šaifa pšhedacž. Kurwoty su jónu tak wulke kaž našče, ale jich mjašo njeje dobre. Tež zajacow jebi tu ludžo njewaža. Gazelle a antilopy pak škerje wotebjerarja namaľaja. Šonicž šně kóždy wšbudžom, hjež toho, zo by wošebita dowolnosčž nužna byla. Džiwina lěja a pola šlyšča cyłomu šwětej.

Pšhed pšhypoľdnjom pokaza jo hora Šarmel, pod kotrejž Šaifa leži, a za dvě hodžiny dočžezechmy morjo a bórzy jěhachmy pšhewo měšto. Šněška kotroj, kotraž jo na hoľpicu zmahowaje, nas hižo wot nazdala witaše.

Pšhed hoľpicom dychjachmy jo wot koni džělicž, kotrež běchu nas tak dalošo nješte, na kotrež běchmy jo tak nawučžili, a kóždy bě jebi tež šwoje žwěrjo pšhewo postičženjo šlyščičženkow pšhikšilene ščinič. Kóždy kón tež šwojoho knjeza znajeje a w lěhwje k njomu pšhijóžje. A tudy wobohe žwěrjata čžinjachu, kaž bychu wědžale, zo bě to džens posledni raz. Tak móže čžłowjek

wopšchimnyč, šchtož so druhdy čžita, tak cžežto we wójnje někotromu jěždnomu je džělenjo wot konja, z kotrymž je wschě strachi a horja wójny džělil. Tak tež my swoje konje majkachmy a hiščeže dolho za nimi hladachmy. Konje šlučbachu wschelafim wobšedžerjam a běchu ze wschelafich městow. Wój bē z Damaskušja. Bē wot tam do Seruzalema armenškofo pschepupca pschinješ, tudy bē za mnje wotnajaty hač do Šaifa, a w Šaifa nětko zasy čžafashe, doňž joho druhi pucžowat sebi wotnaja. Tak su ze swojimi pohoncžemi štajnje w cuzbje.

W Šaifa je, dokelž pschi móškim brjovzy leži, wjele žiwjenja a pschepupštwja. Na torhoschěžu bē wjele žita na pschedaš. Njebē pak w mēchach, ale na wulkih plachtach wušyppane, a kupc sebi mēchi sobu pschinjese.

Hospic Palestinskoho towarštwja, kotromuž nětko zemřěty P. Künzer pschedštojeshe, bē w twarženju, kotrež hollandskomu konsulatej šlučjeshe. W nim bē mała, ale rjana kapalka. Tež šchtyri mišosčžiwje šotry z rjadu swj. Karla Borromejškofo tu bydlachu. Me bē hižo wulke rjane městno kupjene, hdžēž towarštwjo nětko šchulu, šchorownju a šyrotownju twari.

Wobydlerjo města su, z wuwzacžom cuzych, arabowo, ale z wulkofo džěla romško-katholšcy. Maja tu tež rjanu cyrkej. Běch pola nich w mejškej pobožnosčži. Tola šchtož bē tam widžecž a šlušhecž, njehodži so wopšacž. Šižo w Štalskej bē nam napadne, zo su ludžo w cyrkwi jara njeměrnj, zo štajnje wokoło hladaja a powědaja. Me čžim dale k połdnju pschiudžejch, čžim horje to je. Tudy džěči, a tež nimale wulke, na lawkach stojachu a pschēz nje štakach. Pschi žhromadnych modlitwach so kžždy prócowashe druhoho pschewolacž, zo dyrbjach sebi wušchi zadžeržecž. Na kōncu so tež špěwashe swj. Marijny kerlušch, a to z tajkej mocu, zo wofna ržachu. Pschi tym so ludžo džěllichu na dompucž, ale hiščeže na hasy džěšche dale: halleluja, halleluja a pschi tym štakachu. Moču pak na žane waschņjo z tym prajicž, zo su ludžo mjenje pobožni hač pola nas. Tute žiwjenje teži w južnej kreji, a kaž w Španškej psched Božim Čžělom ludžo rechwaja, tak tež Arabowo ze wschěmi stawami a mocami swoje pobožnosčže dołonjeja. Šdy by tajki južny krajnik k nam do cyrkwje pschišol, a wschěch tak čžicho sedžachch abo stojachch widžal, by sebi myšlil, zo tu žana pobožnosčž njeje.

Hač na horu Karmel je mała hodžina k hicžu. Na wjeršchfu stoi stary kššchtr, wot kotrohož su so we wschelafich městach, wosebje w Rakuškej, kššchtry karmelitškich mnichow a knježnow, (karmelitkow) založile. Šdžēž kššchtr stoi, je w starym zakonju profeta Elias wučžil, a mnwozy druzy šwjećzi štaroho a nowoho zakonja su tam pschēbhwali. My pak runje šwjatocžnicžku w kššchtrje šwjećachmy. Šamón džēn wječor pak nas parokšžž zo pschija na 8 dnow, a chychhe nas z małymi pschetorhņjenjemi do Konštantinopla pschijwjesčž.

(Počracžowanjo.)

3 Ružich a Šafškeje.

3 **Ružic.** Knjez Šurij Wjacławš, wučžel w Šonjecach, je 20. nov. (z št. Šloběnkow a Žmijow) swoje druge pruhowanje w Budyščinje dołonjal, a dyrbjeshe nas hnydom potom wopuščecžicž, dokelž bu za wučžerja do Šamjenca pod Šchpitalom pschēfadženy, mjēz tym wēzo jenož na 3 mēšacy.

Najebač to pak wobžarujemy jara, zo je serbske město woshyrocziło němštomu k woli, kotrež ani wupisane było njeje. Nadzžijamy so wěseje, zo so nam knjez Wjacławf zaso wróćzi. — Konjeczansfu schulu wobstarujetaj tón čas k. Schewczif z Kalbic a Renner z Chróbszic. Rak wobčežne!

3 Kalbic. Katholiska Wjesada za Kalbiczansfu wošadu měseje njezdělu 6. t. m., swoju porjadnu měsacnu zhromadžiznu, tónkróč lěpje wopytanu. Knjez pschedshda, wučer Karl Wienka porycza wo wulkim Albanje Stolz u wosebje wo jeho mēnjenjach, sčtož palenc nastupa. Samšny poda tež legendu swj. Miklawšcha, kotrohož runje swjeczachmy, a pschejesche wschitkim Miklawšcham z towarštwu „wjele zboža k mjenej“. Z drugeje strony pschida so słowo wo swjedženju swj. Miklawšcha w Serbach wosebje a pola Stowjanow z cyła. Na posledku pschednoschowasche so wo łacžanskej rěczy hafo cyrkwinškej. — Pschi nowych wólbach pschedshda a městpschedshda (k Wicžaz-Róženczanski) wostajchtaj, zaštojuštwu zapisowarja (na měsce k. Wjacławka) pschija knjez kapłan Andricki.

3 Němcow. Sobotu 12. decembra so tudy pschijanom 7lětny hólčf kublcrja Zafuba Vale zatepi. Hólčf, něsčto hermanka dōstawšchi, so wjele z druhimi towaršchemi na tajacy lōd poda, k najwjetšej hlubinje pschiběžawički so pschepadže, tola so jomu poradzi, z jenej ruku so lodu džeržecž. Wjenički towaršchowje pak hnydom haru zehnachu, zo ludžo počachu hromadu bēžecž. Tež joho nani pschibēža, tola hólčec jenoz dšs a dšs hlomu trochu z wody pozbēhny. Tu Boži jandžel naney do mysle da, zo sebi na městno zwaži, hdžecž ničto wjacj horje njemōžesche. Nani so lešny na lōd a kulasche so hacž k samej kromje, tak zo mōžesche hólčeca z ruku došahnyč a joho zbožownje wuczahnyč.

3 cyloho swěta.

Němška. W Berlinje je so psched tydženjom wulki proceš skōncžil, w kotrymž bušchtaj dwaj nowinarjaj, v. Lūzow a mlōdušchi Leckert, kōždy na 1½ lěta jastwa wotšudženaj. Proceš je wosebje z tym wulkim wažnosč dobył, dofelž w nim na zjawne pschiūdže, kajcy ludžo „politiku cžinja“ a ministram njeluboznosče pschihotuja. Wec započza so z wopytom ruskojo kejžora we Wrōtšlawju, kotrohož blidowa rycž bē tehdom so falschowana wozjewjala. Skōncžnje bēchu toho winowali statnoho sekretara swobodnoho knjeza v. Marschalla, pschedshdu „zwonkownoho hamta“, a tōn bē krute pschepytowanjo cyleje wēcy wusfuktowal. Pschi jednanju so wukopa, zo za cykej wēcy stoji kriminal-kommissar v. Tausch, wjedžicžet politiskeje policije, wulki cžejšowar Bismarcka a parschōnski pschecžiwnil v. Marschalla. Toho cšyjsche Tausch rady wotštronjenoho a na joho městno Bismarckowoho šyna, hrabju Herberta Bismarcka, stajenoho widžecž. Tauscha šu nětk zajeli, dofelž je pschi tutym procesju falschuje pschisahał, a zda so, zo hišcže druge njelube wēcy na zjawne pschiūdu. — Razki podžel ma na wschim tym wjerč Bismarck, kiž v. Marschalla cžerpjecž njemōže, njehodži so hišcže prajicž.

— Wulka němška parolōdž „Salier“ je 8. decembra njedaloko španiskeje pschedhory Finistere pschi surowym wichorje wo staku dyrka a so rozrazyla. Wschity pasażirowje (214 wošobow) a 66 mužj wobšady šu w zmoħach zrudnu smjercž namakali.

Wišćelejznu.

* Něhdny přichůdže mlody muž z wojobneje swójby, kiž z horliwosću za zbrožnosć swojeje dusche so staraše, k swjatomu Jilipej Neri a so woprascha: „Prajče mi tola, duchowny wótcze, z krótkimi słowami, kelko wěcow je trěbných, zo bych měl woprawdžitu křesćejanskú póčejiwosć w sebi?“ Swjaty pohłada na Božu matru na jezěnje a wotmołwi: „Tele štyri hłowne wěcy křišćejaja k woprawdžitej křesćejanskej póčejiwosći: 1. Swět zaspěčž, 2. žanoho swójich sobuczłowjekow njezaspěčž, 3. sebje samoho zaspěwacž, 4. zaspěwanjo zaspěčž.“

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na léto 1896: kk. 589 590 ze Swinařnje: Michał Rjeda. Marija Pjehowa, 591. Jakub Buk z Lusča, 592 Karl Domanja z Drježdžan, 593—596 z Radworja: Jakub Nowak, Jan Lorenc, Michał Nawka, Jan Rječka, 597. Jan Wjerš z Čornoho Hodlerja, 598—600. z Kamienej: Mikławš Rynč, Pětr Paška, Mikławš Cyž, 601 602. z Bronja: Mikławš Kopr, Mikławš Wencł. 603. Jan Liška z Nowoho Bronja, 604. Hańža Wičazowa z Boranec, 605 Jakub Hajuš z Kańec, 606—609. z Wotrowa: Jakub Džišlawk, Jakub Buk, Hana Michalkowa, Mikławš Čornak, 610 Mikł Jordan z Čěškec, 611. Michał Pječka z Banec, 612. Jakub Pjech z Baćonja, 613 Jan Hendrich z Hasłowa, 614 Mikławš Haška ze Sulšec, 615—617. z Pěskec: Michał Mjehela (Hopela), Pětr Šolta, Michał Mjehela (Hórban), 618 Jurij Libš, zahrodnik w Belgiskej, 619. Marija Libšec ze Smjerdžaceje, 620. M. Bjeuš ze Sernjan, 621. Pětr Šolta z Dobrošic, 622. Hana Bukowa z Konjec, 623. 624. z Nowoslic: Michał Kućank, Madlena Cyžowa.

Sobustawy na léto 1895: kk. 707. Jan Hendrich z Hasłowa, 708. Marija Libšec ze Smjerdžaceje.

Na léto 1894: k 721. njemjen.

Zemřety sobustaw: Mikławš Wencł z Bronja. R. i. p

Za cyrkej Wutroby Jězuseweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena dań wučinještej 169,998 hr. — pj.

K česći Božej a k spomoženju dušow je dale woprował: r. 2 hr.

Hromadže: **110,000 hr.**

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 13,172 hr. — pj.

Dale je woprował: r. 1 hr. — Hromadže: 13,173 hr. — pj.

Za cyrkej Maćerje Božej w Radworju.

Dale su woprowali: kk. Jakub Lebza z Nuknicy 50 hr., Wingerowa z Khrósćic 10 hr., Marija Dućmanec z Radworja 3 hr., N. za wotemrjetých staršich 3 hr., N. za jenu khudu dušu 3 hr.

Porjedženjo: Wórša Bryccyna z Radworja za woltařne ruby 14 hr. (nic 10 hr.).

Za cyrkej a šulu w Lubiju: K česći Pražskomu Jězus-džěćatkej přez knjeza tachantskoho předarja J. Šewčika 6 hr. 45 pj.

Za šulu w Lubiju: M. K. z Njebjelčic 2 hr., „za lubyh wotemrjetých“ wot k. kantora Bura a mandž. 10 hr., „k česći Pražskomu Jězus-džěćatkej“ 2 hr., k česći swj. Antonijej lubjeny dar 5 hr., wot njeznateje přez knjeza dwórskeho předarja Kummera 30 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje darichu: kk. Jakub Čornak, kubler w Konjecach (k Božomu džěšću) 10 hr., z kartow 1 hr. 45 pj., Karl Wjenka, kantor w Róženće (jako 3. lětni přinošk na čas žiwjenja) 15 hr.

Za Ralbičanskich wupalených: kubler Jan Kral z Čemjeric 10 hr.

Za wupalenych w Zdzeri: kubler Jan Kral z Čemjeric 3 hr., wot serbskoho burskoho towarstwa w Małym Wjelkowje 10 hr.

Zapłać Bòh wšëm dobročerjam!

Za terciarow: Zembréta je sotra Dona Kralowa z Radworja. R. i. p.

Hłosy za kěrlušy Pobožneho Wosadnika

su na pschedań: Schite 50 pj., jednorje zwjazane 75 pj. — Kěrlušy z Hłosami hromadu do jencje knižki zwjazane 1 hr. 80 pj.

Kěrlušy Pobožneho Wosadnika

wofejbje czisheczane su na pschedań. Njewjazane 1 hr., zwjazane 1 hr. 30 pj.

K Božomu džěsću

poruča so: Pražske „Jězus-džěćatko a joho česćowanjo“, knižka z rjanymi wobrazami a wjele modlitwami, zwjazana po 70 hač 130 pj.

„Křesćanska młodosć“, powučaca knižka za wotročacu młodosć, zwjazana po 50 pj. a 1 hr.

Dostać móžeš teje knižcy na farach w Budyšinje, Radworju, Wotrowje a Kulowje; na šulach w Ralbicach, Róžeńće a Baćonju; na hrodze we Worklecach a pola tachantskoho předarja w Budyšinje.

K r a j a n

katholska protyka za Hornju Łužicu

na lěto

1897

je wyschoł a w ekspedicijach „Katholskoho Posola“, kaž tež pola kłamarjow za 25 pj. na pschedań.

Khěža we Wotrowje na pschedań.

Přicheměnjonych wobstojenjow dla sym zmyšleny, swoju psched pjatnaće lětami nowotwarjenu khěžu we Wotrowje ze zahrodu, bjez wumjeńta a hospody, z polom abo bjez pola, najradšeho serbskemu kupcej ze swobodneje ruki pschedac, a proschu reflektantow na nju, zo chcyli bórzy ze mnu do jednanja stupić.

Kašchecy pola Bančic.

Pětr Guž, kubler.

Wilhelm Solzschuh, tapecirar a dekorateur

w Budyšinje na fotolej hašy čyisło 12

poruča so za zhotowjenje wschěch polstrowanych möblow, tež ma psched hotowe möble na pschedań.

Wopřihjećo za lětnik 34. „Kath. Posola“ podamy z 1. čyisłom 1897, lotrež za dwě njedželi (2. januara) wuidže Redakcija.

Čyisł 34 Smolerjec knižicizšćojećnje w Waczičnym domje w Budyšinje.